

Vilniaus universitetas
Filosofijos fakultetas
Sociologijos ir socialinio darbo institutas

Matas Petrokaitis

Sociologijos magistrantūros studijų programa

Magistro darbas

**Būti „tikru berniuku“: homoseksualių vyrų
vidurinės mokyklos patirtys**

Darbo vadovė: Prof. dr. Irena Emilija Juozeliūnienė

Vilnius
2024

Turinys

Santrauka.....	2
Summary.....	4
Įvadas	6
1. Socialinės lyties binariškumo ir heteronormatyvumo dekonstrukcija	10
2. Socialinę lyties tapatybę formuojantys agentai ir praktikos įvairiuose gyvenimo eigos etapuose	13
2.1. <i>Tėvai.....</i>	<i>14</i>
2.2. <i>Mokykla: mokytojai ir mokiniai.....</i>	<i>16</i>
<i>Mokyklose taikomos ugdymo veiklos: kūno kultūra. ....</i>	<i>21</i>
2.3. <i>Mokiniai, bendraamžiai.....</i>	<i>22</i>
2.4. <i>Žiniasklaida ir socialiniai tinklai .....</i>	<i>25</i>
3. Homoseksualūs vyrai „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančioje vidurinės mokyklos aplinkoje	26
3.1. Empirinio tyrimo teorinės prielaidos	26
3.2. Empirinio tyrimo metodologija	28
3.3. Empirinio tyrimo rezultatai	31
3.3.1. <i>„Tikro berniuko“ portretas.....</i>	<i>31</i>
3.3.2. <i>Socialiniai agentai .....</i>	<i>36</i>
3.3.3. <i>Praktikos su „kitokiais“.....</i>	<i>43</i>
3.3.4. <i>Įveikos, kurias mokykloje naudojo homoseksualūs vyrai .....</i>	<i>48</i>
Išvados.....	64
Literatūros sąrašas.....	67
Šaltiniai	71
Priedai	72
1 priedas. <i>Tyrimo dalyvių vaidmens darybos žemėlapiai.....</i>	<i>72</i>
2 priedas. <i>Interviu išrašai.....</i>	<i>78</i>

Santrauka

Darbe analizuojamos heteronormatyvumo neatitinkančių ir šiuo metu save homoseksualiais identifikuojančių vaikinių tapatybės formavimosi patirtys „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančioje vidurinės mokyklos aplinkoje. Temos aktualumą nusako, viena vertus, tradiciškai visuomenėje keliami lūkesčiai dėl tapatybių, siejamų su biologine žmogaus lytimi ir jų ugdymas vidurinėse mokyklose, kita vertus, naujas žinojimas apie lytis, susijęs su teisinių dokumentų, konvencijų ir įstatymų svarstymu. Temos mokslinė problema susijusi su socialinės lyties binariškumo ir heteronormatyvumo dekonstrukcijos idėjomis, vyriškumo ir moteriškumo įvairovės analize.

Magistro darbo tikslas ištirti, kokiais būdais vidurinėje mokykloje esantys socialiniai agentai formavo vyrišką tapatybę ir kaip homoseksualūs vyrai patyrė „buvimą kitokiais“. Teorinėse darbo dalyse aptariama socialinės lyties binariškumo problematika, heteronormatyvumo dekonstrukcija ir vyriškumo daugialypumas. Pristatomi užsienio ir lietuvių autorių darbai apie socialinių agentų (tėvų, mokytojų, mokinių ir kitų) įtaka, formuojant socialinę lyties tapatybę įvairiuose gyvenimo etapuose. Vadovaujantis J. Butler ir A. Tereškino socialinės lyties tapatybės ir heteroseksualizuotų normų (de)konstravimo teorinėmis idėjomis nagrinėjamas „tikro berniuko“ socialinis konstruktas, nurodantis lyties tapatybės formavimo kryptį vidurinėje mokykloje; išryškinami lyties tapatybę formuojantys socialiniai agentai ir jų praktikos su „kitokiais“; apibūdinama emocinė homoseksualių vaikinių jausena ir jų naudojami susidūrimo įveikos būdai.

Tyrimo duomenys rodo, kad vidurinėje mokykloje formuojamame „tikro berniuko“ portrete aiškiai atsiskleidžia heteroseksualizuotos normos. Nustatyti socialiniai agentai, formuojantys homoseksualių vaikinių lyties tapatybę vidurinėje mokykloje. Šeimoje gautą suvokimą apie vyriškumą gilina arba jį neigia mokytojai, pavyzdžiui, pateikdami pastabas dėl vaikinių aprangos ir išvaizdos arba slaptojo ugdymo praktikomis (pvz., toleruodami patyčias mokyklos erdvėse). Bene svarbiausias socialinis agentas vyriškumo tapatybės formavimo procese vidurinėje mokykloje yra bendraamžiai. Viena vertus, dažniausiai vaikinai tyčiojasi ir griežtai sankcionuoja heteronormatyvinių standartų neatitinkančius berniukus, tuo tarpu, merginos mokykloje to nepateisina, atvirkščiai – sukuria saugią aplinką tokiems vaikinams.

Šiomis sąveikomis su socialiniais agentais sukuriama „buvimo kitokiu“ jausena. Iš to kylančios neigiamos patirtys vertė homoseksualius vaikus ieškoti problemų sprendimo ir savisaugos mechanizmų. Dažniausia strategija apsisaugoti buvo stebėti aplinką ir mėgdžiojant „tinkamą“ vyriškumą slėpti savo „kitoniškumą“.

Raktiniai žodžiai: vyriškumas, socialinė lyties tapatybė, heteronormatyvumo dekonstrukcija, homoseksualumas, vyriškumas mokykloje, socialiniai agentai, vizualūs metodai.

Summary

The paper analyzes the identity formation experiences of boys who do not conform to heteronormativity and currently identify as homosexual in the context of a high school environment that fosters "appropriate male behavior". The relevance of the topic is defined, on the one hand, by the traditional societal expectations regarding identities associated with biological sex and their development in high schools, and, on the other hand, by new knowledge about genders related to the discussion of legal documents, conventions, and laws. The scientific problem of the topic is related to the ideas of deconstructing the binary nature of social gender and heteronormativity, as well as the analysis of the diversity of masculinity and femininity.

The aim of the master's thesis is to investigate how social agents in high school shape male identity and how homosexual men experience the situation of "being different". The theoretical sections of the paper discuss the issues of social gender binary, the deconstruction of heteronormativity, and the multifaceted nature of masculinity. Works by foreign and Lithuanian authors on the influence of social agents (parents, teachers, peers, and others) in shaping social gender identity at various stages of life are presented. Guided by the theoretical ideas of J. Butler and A. Tereškinas on the (de)construction of social gender identity and heterosexualized norms, the "real boy" social construct is examined, indicating the direction of gender identity formation in high school; the social agents forming gender identity and their practices with the "different" are highlighted; the emotional feelings of homosexual boys and their coping strategies are described.

Research data show that the portrait of the "real boy" formed in high school clearly reveals heterosexualized norms. Social agents forming the gender identity of homosexual boys in high school are identified. The perception of masculinity obtained in the family is either deepened or denied by teachers, for example, by making comments about the boys' clothing and appearance or through hidden curriculum practices (e.g., tolerating bullying in school spaces). Perhaps the most important social agent in the process of forming masculinity identity in high school is peers. On the one hand, boys often bully and strictly sanction boys who do not conform to heteronormative standards, while girls at school do not justify this; on the contrary, they

create a safe environment for such boys. These interactions with social agents create a sense of "being different". The resulting negative experiences forced homosexual boys to seek problem-solving and self-protection mechanisms. The most common strategy to protect themselves was to observe the environment and, by mimicking "appropriate" masculinity, hide their "difference".

Keywords: masculinity, social gender identity, deconstruction of heteronormativity, homosexuality, masculinity at school, social agents, visual methods.

Įvadas

Vyriškos tapatybės problematika ir imperatyvas būti „tikru berniuku“ yra susiję su akademinėje literatūroje aktyviai diskutuojamais vyriškumo, biologinės ir socialinės lyties, socialinių normų konstravimo klausimais. Maskulinizmo studijose rekonceptualizuojant socialinę lytį šalia hegemoninio vyriškumo (Connell, 1995) išskiriamas „naujas vyriškumas“ (LaRossa, 1997). Jis pakeičia „kietą vyrą“ „minkštu“ ir suformuoja „naujojo vyro“ sampratą (Messner, 1999). Kintančių lyčių ryšių, lyčių vaidmenų ir jiems priskiriamų praktikų tyrimai išryškino „hibridinio vyriškumo“ sampratą (Demetriou, 2001; Messner, 2007; Anderson, 2015), kuri koreguoja naująjį vyriškumą, suteikiant jam kai kurių hegemoninio vyriškumo bruožų. Biologinę lytį imta sieti su daugybiniais vyriškumo pasireiškimais (angl. masculinities), kurie įvairiose visuomenėse ir kultūrose gali būti normalizuojami arba subordinuojami.

Taigi, kiekvienas žmogus gyvenimo eigoje susiduria su visuomenėje egzistuojančiais lūkesčiais, tradiciškai siejamais su biologine lytimi. Šiandieniniame pasaulyje reikalavimai atitikti šiuos lūkesčius vertinami kontraversiškai, nes vis daugiau žmonių savo lytį suvokia kaip peržengiančią binarinę biologinės lyties apibūdinimo tvarką. Dažnesnės situacijos, kai binarinei sistemai savęs nepriskiriantys asmenys pasirenka savitas lyties raiškas ir jaučiasi neturintys pareigos išpildyti jų biologinei lyčiai keliamų lūkesčių.

Istorijos bėgyje galios santykių poveikyje vieni lyčių diskursai yra normalizuojami, o kiti išstumiami į subordinuotą poziciją (Foucault, 1998). Privilegiuoti lyčių diskursai, kaip socialiniai konstruktai, yra dekonstruojami (Butler, 1999), parodant jų aprašomąją ir normatyvinę prigimtį. Šiame darbe keliamas klausimas, ką reiškia „būti tikru berniuku“, „būti tikru vyru“ Lietuvos kontekste 2004-2024 m. laikotarpyje? Nagrinėjamas vyriškos tapatybės formavimas ir aiškinamasi, kokias normatyvines savybes turėjo atitikti vyras? Siekiama nustatyti, ar/kaip gyvenimo eigoje kintantys lyčių diskursai ir lytį formuojantys agentai paveikė binarinės lyčių sistemos neatitinkančių vyrų savęs suvokimą?

Lietuvoje, kaip pokomunistinėje valstybėje, laipsniškai kito normatyvinės vyriškumo sampratos. Vienu svarbiausių lūžių galime laikyti Lietuvos įstojimą į Europos Sąjungą 2004 metais. Šis įvykis lėmė spartesnę Vakarų Europos vertybių

įsiliejimą į Lietuvos visuomenę per teisinius procesus, laisvesnį tarptautinį bendradarbiavimą su Europos valstybėmis, per galimybes keliauti. Naują žinojimą formavo diskusijos apie lyčių vaidmenis, šeimos sampratą, tos pačios lyties partnerystę. Šios diskusijos, skatinančios platesnę integraciją į Europos Sąjungą ir vakarietišką žmogaus teisių užtikrinimą, taip pat vyksta ir per teisinių dokumentų, konvencijų bei įstatymų svarstymo procesą. Lisabonos sutartimi (2007), kurią Lietuva ratifikavo 2008–aisiais metais, apibrėžiamos pamatinės žmogaus teisių apsaugojimo gairės, nurodančios ES vertybinį pagrindą: „*Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė*“ (1a straipsnis).

Be to, vis dar vyksta karštos diskusijos dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencijos), kurią Lietuva pasirašė 2013m., o 2018 m. prezidentė Dalia Grybauskaitė pateikė ją ratifikuoti LR Seimui, bei lyčiai neutralios partnerystės instituto įteisinimo. Šios vykstančios diskusijos LR Seime, žiniasklaidoje ir bendrai visuomenėje rodo, kad žmogaus teisių, lyčių lygybės užtikrinimo bei stereotipinių lyčių vaidmenų naikinimo klausimai dažniau atsiranda įstatymų leidėjų darbotvarkėje. Nepaisant to, kad Stambulo konvencija vis dar nėra ratifikuota, nemažai joje esančių teisinių aspektų įgyvendina Lietuvos nacionalinė teisė. Taip pat, nors nėra priimtas, partnerystės ar šiuo metu priėmimo stadijoje esantis Civilinės sąjungos įstatymas, praėjęs pateikimo bei svarstymo procesus, taip plačiai parlamente yra svarstomas pirmą kartą istorijoje (ankstesniais kartais diskusijos šiuo klausimu sustojo ties pateikimo stadija). Tai rodo, kad šie klausimai tampa aktualesniais Lietuvoje, o ties įstojimu į ES mūsų integracija į vakarietišką Europą nėra pasibaigusi ir vis dar reikalauja aktyvaus dialogo pamatinėms ES vertybėms įsitvirtinti.

Anot Artūro Tereškino (2011) vyriškumas nėra tik tam tikrų charakterio bruožų rinkinys ar charakterio tipas, tai daugiau elgesio būdas ar praktikų konfigūracija. Vyriškumo yra mokoma ir išmokstama įvairiuose asmens raidos etapuose. Aktualu išsiaiškinti, ar/kaip vyriškumą formuojantys agentai ugdo tinkamą „vyrišką“ elgseną

specializuotose ugdymo įstaigose, kuriose žmogus praleidžia didžiąją dalį savo pirmųjų gyvenimo ir asmenybės formavimosi metų.

Moksliniuose tyrimuose nagrinėjama įvairių socialinių agentų įtaka, formuojant vyriškumo standarto mokyklose aspektą. Joshua L. Boe ir Rebecca J. Woods savo tyrime (2018) atskleidė, kad nuo pat kūdikystės tėvai įvairiomis priemonėmis (pvz.: žaislais) pradeda sąmoningai arba nesąmoningai formuoti lyčių stereotipinius vaidmenis savo vaikams. Heidi M. Gansen (2017) tyrime apie priešmokyklinio ugdymo įstaigose esančių socialinių agentų (mokytojų ir bendraklasių) įtaką formuojant vaikų lyties tapatybę, nurodo, kad vaikai jau priešmokykliniame amžiuje meta iššūkį nusistovėjusioms seksualumo ar lyčių vaidmenų normoms, o mokytojai įvairiomis praktikomis (pavyzdžiui, drausmindami tokį elgesį) konstruoja tinkamos lyčių išraiškos formatą. José Antonio Jiménez-Barbero su kolegomis atliktame tyrime (2020) atskleidžiama kūno kultūros pamokos specifika, kuri didina bendraamžių patyčių dėl išvaizdos, motorinių įgūdžių, negalios ar lyties raiškos riziką, nes yra orientuota į fizines galimybes bei skirtumus. Christia Brown Spears ir Ellen A. Stone savo tyrimu (2016) pateikia hegemoninio vyriškumo svarbą vaikų ir paauglių tarpusavio santykiuose bei atskleidžia, kad norminio vyriškumo neatitikimas yra itin griežtai vertinamas kitų bendraamžių vaikų ir iššaukia smurtą ir patyčias. Galiausiai, užsienio autorių darbuose aprašomi ir mokymosi priemonių problematika lyčių lygybės atžvilgiu, pavyzdžiui, Tessa M. van de Rozenberg (2023) atskleidžia, kad Nyderlandų mokykliniuose vadovėliuose vis dar galima rasti pavyzdžių, patvirtinančių stereotipinį požiūrį į lytis ir lyčių vaidmenis.

Pažymėtinas ir lietuvių autorių įdirbis nagrinėjant lyčių (ne)lygybės bei stereotipinių lyčių vaidmenų įsitvirtinimo mokykloje praktikas. Šioje vietoje svarbu paminėti Akvilės Giniotaitės darbus, kuriais ji atskleidžia slaptuoju ugdymu įtvirtinamus stereotipinius lyčių vaidmenis bei mokytojų asmeninių vertybinių nusistatymų svarbą šiame kontekste (2018). Taip pat, reikšmingi tyrimai apžvelgiantys lyčių stereotipų įgalinimą Lietuvoje naudojamuose vadovėliuose. Emilijos Vasiliūnaitės ir Akvilės Giniotaitės tyrimas (2023) atskleidžia, kaip biologijos vadovėliuose reprodukuojamos heteronormatyvios lyties normos, o lytis yra apibrėžiama diskretiškai ir skurdžiai, tik per biologinės lyties sampratą. Monika Grigaliūnienė ir Aušra Rutkienė (2020) apžvelgdamos matematikos vadovėlius nustatė,

kad juose lytis dažniausiai vaizduojamos stereotipiškai. Albinas Bagdonas ir Indrė Padaruskaitė (2011) atskleidė, kad apie 50% jų tyrime dalyvavusių mokinių mokykloje patyrė patyčias, nurodydami, kad dažniau smurtauti prieš kitus yra linkę berniukai. Taigi, tiek užsienio, tiek Lietuvoje atliktuose tyrimuose dažnai fokusuojamasi į praktikas, turinčias įtakos mokinių lyties tapatybės formavimosi procese. Šiuo darbu siekiama pažvelgti į tai nauju, ypač Lietuvos kontekste pakankamai nedaug tyrinētu kampu – ar/kaip vyraujančių vyriškumo standartų neatitinkantys moksleiviai, pradėję lankyti vidurinę mokyklą prieš Lietuvos įstojimą į ES 2004 m. arba įstojimo metu (2000-2004m.) patyrė normatyvinės aplinkos poveikį vyriškos tapatybės suvokimui.

Magistro darbe keliamas tikslas ištirti heteronormatyvumo neatitinkančių ir šiuo metu save homoseksualiais identifikuojančių vaikinių tapatybės formavimosi patirtis „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančioje vidurinės mokyklos aplinkoje. Tikslui pasiekti formuluojami šie uždaviniai:

1. Aptarti socialinės lyties binariškumo ir heteronormatyvumo dekonstrukcijos idėjas ir išryškinti teorines prielaidas tirti heteronormatyvumo neatitinkančių vaikinių lyties tapatumo formavimą.
2. Išanalizuoti vidurinėje mokykloje ugdomo „tikro berniuko“ portretą.
3. Nustatyti „tinkamą vyrišką“ elgseną formuojančius agentus ir jų praktikas su „kitokiais“.
4. Išnagrinėti heteronormatyvumo neatitinkančių ir šiuo metu save homoseksualiais identifikuojančių vaikinių „buvimo kitokiais“ patirtis ir kitoniškumo įveikos būdus.

Magistro darbą sudaro trys dalys. Pirmoje darbo dalyje aptariama socialinės lyties binariškumo problematika, heteronormatyvumo dekonstrukcija ir vyriškumo daugialypumas. Antroje darbo dalyje aptariami socialiniai agentai (tėvai, mokytojai, mokiniai, bendraamžiai ir žiniasklaida/interneto socialiniai tinklai) ir jų praktikos, formuojančios socialinę lyties tapatybę įvairiuose gyvenimo etapuose. Trečia dalis skirta homoseksualių vyrų sąveikos su „tikro berniuko“ konstruktu vidurinėje mokykloje empiriniam tyrimui. Pateikiama tyrimo metodologija, „tikro berniuko“ portretą apibrėžiančių elementų, socialinių agentų ir jų praktikų su „kitokiais“ bei

homoseksualių vyrų vidurinėje mokykloje naudotų įveikų analizė. Darbo pabaigoje formuluojamos išvados.

1. Socialinės lyties binariškumo ir heteronormatyvumo dekonstrukcija

Nagrinėdami lyties tapatybės formavimąsi, mokslininkai (Delphy, 1993, Johnson, Repta, 2012, Fausto-Sterling, 2019) atkreipia dėmesį į tai, kad lytis šiandien gali būti suvokta dvejopai: biologinė lytis (angl. *sex*) ir socialinė lytis (angl. *gender*). *Biologinė lytis* – fizinės žmogaus savybės, kurios objektyviai skiria moterį ir vyrą. Tai daugiausiai apima anatominius skirtumus, tokius kaip išoriniai ir fiziniai bruožai, lytiniai organai bei organizme dominuojantys hormonai. *Socialinė lytis* – socialinės ar kultūrinės normos, kurias žmogus sau priskiria individualiai (Johnson, Repta, 2012). Ji atsiranda iš vyraujančių kultūrinių dėsnių, informacijos prieinamumo, laisvės formuoti savo vaidmenį visuomenėje ir priskirti sau tinkamus elgesio modelius.

Biologinė lytis suvokiama labai aiškiai ir ganėtinai primityviai, nes yra matoma ir nustatoma nuo pat gimimo. Tyrimai parodė (Stundžė, 2016, Boe, Woods, 2018, Fausto-Sterling, 2019), kad biologinė lytis tampa pagrindu pradėti formuoti ir socialinį asmenybės identitetą, pavyzdžiui, kai tėvai renka drabužius ar žaislus naujagimiams, dažnai atsižvelgia į tam tikrai lyčiai primetamas „normines“ spalvas (berniukams – mėlyna, mergaitėms – rožinė). Tokiu būdu automatiškai ir nebūtinai sąmoningai yra pradedami kelti lūkesčiai, priskiriami vienai ar kitai biologinei lyčiai.

Nepaisant to, kad daugumos žmonių biologinė ir socialinė lyties tapatybės sutampa, yra nemažas skaičius žmonių, kurių socialinės lyties tapatybė gali neatitikti jų biologinės lyties. Pavyzdžiui, tokie žmonės gali save tapatinti su abejomis socialinėmis lytimis arba nepriskirti nei vienai lyčiai (angl. *non-binary gender*). Nebinarinės lyties tapatybės konceptas yra vis aktyviau artikuliuojamas viešuosiuose diskursuose ir yra itin reikšmingas lyties sampratos kontekste, nes šie žmonės nesijaučia priklausomi nuo konkrečiai lyčiai priskirtų elgsenos principų (Richards, et al., 2016). Tokiu būdu, savęs suvokimo neatitikimas visuomenės suformuotiems reikalavimams lyčiai ima kelti vidinį konfliktą. Be to, normatyviniai reikalavimai lyčiai ir lyčių vaidmenims atveria kelią diskriminacijai lyties pagrindu.

Socialinės lyties konstravimą nagrinėja JAV filosofė, sociologė ir lyčių studijų teorijų kūrėja Judith Butler. Savo darbuose autorė kritiškai žvelgia bei dekonstruoja esamas ir nusistovėjusias lytims taikomas socialines normas. Ji teigia, kad socialinė lytis yra dinamiškas konstruktas, kurį determinuoja socialiniai bei kultūriniai reiškiniai. Nors egzistuoja politiškai nustatomi ir kalba įprasminami atitinkamai lyčiai priskirti kriterijai, pagal kuriuos turėtų formotis asmenybė, tačiau kiekvienas kontekstas ir papildomi faktoriai (pvz.: tautinė, ekonominė, seksualinė tapatybė) neleidžia įtvirtinti bendro, unikalios ir visiems taikytino socialinės lyties suvokimo (Butler, 1999).

Knygoje *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity* (1999) J. Butler pažymi, kad biologinės lyties kūno išraiška ir kultūriškai konstruojama socialinė lytis gali būti nenuoseklios. Ji teigia, kad biologinės lyties suponuojama binarinė skirtis „nereiškia, kad „vyro“ konstruktas priklausys išskirtinai tik vyrų kūnams ar „moters“ apibrėžimas paaiškins tik moteriškus kūnus“ (Butler, 1999, p. 10). Šiuo atveju socialinės lyties konstruktas, net ir laikomas binarinės sistemos dalimi, teoriškai tampa laisvai interpretuojamas „plūduriuojantis kūrinys“, kada „vyras ir vyriškumas gali lygiai taip pat lengvai reikšti moterišką kūną kaip vyrišką, o moteris ir moteriškumas – vyrišką kūną taip pat lengvai, kaip ir moterišką“ (ten pat, p. 10). Be to, autorė kelia klausimus ir apie „duotą“ biologinę lytį, kaip ji yra „duodama“, kokiomis aplinkybėmis, koks istorinis krūvis slypi už jos, o jei yra ginčijama ir dėl šio konstrukto, tai gal ir jis gali būti sukonstruotas kultūriškai. Šias mintis papildo ir Artūras Tereškinas (2011), kurio teigimu lietuviškame kontekste lytis taip pat suvokiama natūralizuotai ir itin binarizuota. Sociologas kritikuoja vyro ir moters sąvokų laikymą savaime suprantamomis ir pasigenda platesnio požiūrio, analizuojant lyčių ir galios santykius. Tai rodo, kad vertinti tiek socialinę, tiek biologinę lytį koku nors standartiniu žvilgsniu nėra tikslinga, nes kiekvienas konstruktas gali būti determinuojamas aplinkinių socialinių ir kultūrinių veiksmų.

Asmuo, gyvendamas tarp kitų žmonių, įvykių ir kontekstų yra pastoviai jų veikiamas. Dinamiška ir nuolat besikeičianti aplinka daro nuolatinę (aktyvią arba pasyvią) įtaką jo tapatybės formavimuisi. Taigi, žmogaus tapatybė tampa stipriai priklausoma nuo santykių, anot autorės, asmens ir socialinės lyties „esybė“ „visada yra susijusi su sukonstruotais santykiais, kuriuose ji nustatoma“ (Butler, 1999, p. 15). Tai pabrėžia J. Butler mintis, kad socialinė lytis nėra vien individualiai susikurtas

savitumas, o priklausoma nuo išorės veiksnių ir santykių su aplinka, tai „pasikartojantis kūno stilizavimas ar pasikartojančių veiksmų rinkinys labai griežtoje reguliavimo sistemoje, kuris laikui bėgant sustingsta ir sukuria substancijos, natūralios būtybės išvaizdą“ (p. 43). Iš šio nusistovėjimo kyla ir „normos“, „lyčių normos“ bei „vyriškumo normos“, kurias savo darbuose aktyviai naudoja ir A. Tereškinas. Knygoje „*Vyrų pasaulis: vyrai ir žaizdos vyriškumas Lietuvoje*“ (2011), kaip pats autorius teigia, laikomasi šios „butleriškos lyties sampratos“ (p. 14). Remdamasis J. Butler idėjomis jis teigia, kad lyčių normos nėra aiškiai artikuliuotos (nors ir neatsiejamoms nuo normalizavimo), o dažniausiai tik numanomos ir įveiksminamos socialinių praktikų, esančių kasdieniame gyvenime. Nepaisant to, kad negalime gyventi be šių normų, autorius antrina J. Butler sakydamas, kad vis tiek neturime manyti, jog jos yra nekintančios ir savaime suprantamos.

Dažnu atveju vyraujančios „asmens“ supratimo normos vis dar kyla iš socialiai vyraujančio suvokimo, primetant socialiai priimtą binarišką lyčių „nuoseklumą“ ir „tęstinumą“. Asmens socialinė lyties tapatybė, anot J. Butler (1999), diskutuojama ją tiesiogiai tapatinant su biologinės lyties tapatybės binariškumu, tačiau taip bet kokia transformacija tampa ribota, nes yra priklausoma nuo vyriškų arba moteriškų socialinių normų. Iš to kyla atitinkamos norminės ribos, kurias draudžiama peržengti ir taip troškimai, t.y., seksualinis potraukis priešingai lyčiai išlieka vieninteliu būdu užtikrinti lyčių dermės tęstinumą. Toks *heteroseksualizuotas* standartas kuria „moteriškos“ ir „vyriškos“ prigimties opozicijas bei nurodo „kas yra vyras“ ir „kas yra moteris“. Iš jų lyg nuosekliai seka politinio įpareigojimo rezultatas ir kultūros normų įtvirtinta hegemoninio/dominuojančio vyriškumo forma (Tereškinas, 2011). Šią idėją pagrindžia ir J. Butler cituojama prancūzų filosofė, feminizmo teoretikė Monique Wittig (1983) nurodanti, kad toks biologinės lyties apribojimas yra itin susijęs su reprodukciniais tikslais, įprasminančiais heteroseksualią binarinę sistemą. Šis heteroseksualus lyčių suvokimas formuoja J. Butler (1999) kritikuojamas nusistovinčias socialines normas, kurios per stereotipinius lyčių vaidmenis įremina asmenį ir verčia susitaikyti su jam ar jai paskirtu „buvimu“ vyru ar moterimi: „asmuo yra atitinkamos socialinės lyties ir yra toks dėl savo biologinės lyties, psichinės savęs jausmo prigimties ir įvairios to psichinės „aš“ išraiškos, iš kurių ryškiausias yra seksualinis potraukis“ (p. 29).

Kalbant apie heteroseksualizuoto vyriškumo dekonstrukciją svarbu atkreipti dėmesį į vyriškumo daugialypumą, atsirandantį iš asmens santykio su savimi ir pasauliu. A. Tereškinas (2011) pažymi, kad tai analizuojant svarbu skirti daug dėmesio „ir normatyviniam hegemoniniam vyriškumui, ir alternatyvioms besipriešinančio vyriškumo formoms“ (p. 38). Autoriaus teigimu turime hegemoninį vyriškumą padaryti matomu, kad galėtume pamatyti ir suprasti jo padarinius bei įvairius pavidalus. Kadangi vyriškumas iš savęs nėra monolitinė kategorija, ją atskyrę nuo biologinio kūno galime suprasti, kad tai yra socialinis dirbinys. Šioje vietoje prasminga akcentuoti, vyrų ir moterų skirtingas patirtis galios ir dominavimo srityje. Nepaisant to, kad galia ir dominavimas įprastai sietinas su vyriškumu, A. Tereškinas (2011) pažymi, kad tai „įgyvendina tik labai nedidelė dalis vyrų“ (p. 40). Taigi, galime pastebėti, kad vis dar vyrauja ydinga praktika, kada vyriškumas yra atskiriamas nuo moteriškumo, o ši diferenciacija reguliuoja lytinę tapatybę per heteroseksualių potraukių praktikas.

2. Socialinę lyties tapatybę formuojantys agentai ir praktikos įvairiuose gyvenimo eigose etapuose

Gyvenimo eigoje žmogus susiduria su įvairia aplinka, jo pasaulio suvokimui įtakos turi žmonės ir kontekstas, kuriame jis gyvena, auga ir formuojasi kaip asmenybė. Natūralu, kad augant, bręstant ir, galiausiai, senstant keičiasi kasdienybė, žmonės, istorinės aplinkybės ir visa aplinka dinamiškai nuolat kinta. Todėl sociologams tampa aktualu, kaip žmonės nugyveno savo gyvenimą nuo vaikystės iki senatvės, kokios aplinkybės ar socialiniai susidūrimai turėjo įtakos jų raidai ir kaip prie to prisidėjo istoriniai ir geografiniai kontekstai.

Gyvenimo eigos teorinę perspektyvą, ar kaip jis pats sako, remdamasis R. Merton, teorinę orientaciją, aprašo iš JAV kilęs sociologijos profesorius Glen H. Elder, Jr. (2003), sakydamas, kad gyvenimo eigoje svarbu atsižvelgti į pagal amžių suskirstytus modelius, kuriuose atsirandantys socialiniai keliai (angl. *social pathways*¹) tampa reikšmingi jo asmenybės raidai socialinių institucijų ir istorijos apimtyje.

---

¹ *Socialiniai keliai* (angl. *social pathways*), pagal Elder (2003) yra „švietimo ir darbo, šeimos ir gyvenamosios vietos trajektorijos, kuriomis vadovaujasi asmenys ir grupės eidami per visuomenę. Šiuos kelius formuoja istorinės jėgos ir dažnai juos struktūrizuoja socialinės institucijos“ (p. 8).

Autorius teigia, kad gyvenimo eigos tyrinėjime svarbus būtent socialinių kelių supratimas, jų poveikio žmogaus vystymuisi išaiškinimas sąveikoje su asmeninėmis bei socialinėmis-istorinėmis sąlygomis.

Elder aprašyta gyvenimo eigos teorinė orientacija išskiria 5 esminius principus: 1) žmogaus vystymąsi ir senėjimą, trunkantį visą gyvenimą; 2) individualius pasirinkimus ir atliekamus veiksmus, priklausančius nuo istorijos ir įgalinančių ar suvaržančių socialinių aplinkybių; 3) per gyvenimą patirtus istorinius laikus ir vietas, formuojančius asmens identitetą; 4) laiką, kada įvykiai ar išgyvenimai įvyksta žmogaus gyvenime; 5) priklausomybę nuo artimos socialinės aplinkos (pvz.: šeimos), struktūruojančios asmens tarpusavio santykius (Elder, Johnson, Crosnoe, 2003). Taigi, vertinant šiuos aspektus, akivaizdu, kad veiksniai, lemiantys žmogaus tapatybės formavimosi procesą, yra šie: žmogaus asmeninė įtaka (veiksmai bei pasirinkimai), istorinės laiko ir vietos aplinkybės, gyvenimo tarpsnis bei socialinė aplinka.

Gyvenimo eigą Elder (2003) apibrėžia kaip „socialiai apibrėžtų įvykių ir vaidmenų, kuriuos asmuo atlieka laikui bėgant, seką“ (p. 15). Taigi, šio darbo rėmuose, svarbu apžvelgti literatūrą, kuri pademonstruoja kaip aplinka, socialiniai ryšiai, agentai ir kitos kontekstinės aplinkybės formuoja vyro tapatybę nuo gimimo iki mokyklos baigimo.

2.1. Tėvai

Tėvai savo kūdikio tapatybę pradeda formuoti jam dar net negimus, akcentuodami jo biologinę lytį. Šiuo metu vis labiau populiarėja „lyties atskleidimo“ (angl. *gender revealing*) vakarėliai (Gieseler, 2018; Brown, Biefeld, Tam, 2020), kuriuose tėvai patiki vienam iš artimiausių svečių pirmam sužinoti vaiko biologinę lytį ir ją atskleisti vakarėlio metu. Kaip pažymi Vilniaus universiteto Lyčių studijų centro docentė daktarė Lijana Stundžė (2016), tėvai pradeda taikyti socializaciją kūdikio atžvilgiu dar jam net negimus: ima pirkti vienos ar kitos spalvos naujagimio drabužius, antklodes ir dekoruoti vaiko kambarį, atsižvelgiant į jo biologinę lytį ir jai priskiriamus standartus. Todėl akivaizdu, kad dar iki gimimo vaikui yra sukuriama jo biologinę lytį atliepanti aplinka. Tą patvirtina ir kiti autoriai, teigdami, kad be visų materialių elementų, vaikai gimsta tarsi įpareigoti atitikti su lytimi susijusius ir tėvų keliamus lūkesčius (Fausto-Sterling, 2019). Taigi, jau pirmose vaiko gyvenimo eigos stadijose

prasideda nuo jo nepriklausantis procesas, kurio metu sąmoningai arba nesąmoningai šeima formuoja asmens socialinės lyties tapatybę pagal jo biologinę lytį.

Gimęs kūdikis iš karto savęs nesuvokia ir neidentifikuoja kaip vyro ar moters. Todėl natūralu, kad gyvenimo eigoje vaikas savo šeimoje pradeda mokytis apie savo lytį ir nuo pat gimimo ją formuoja tėvai. Kaip šis procesas vyksta rodo doc. Dr. Lijanos Stundžės (2016) aprašytas eksperimentas, kuriame buvo stebima moterų reakcija ir elgesys į tą patį kūdikį vieną kartą aprengtą rožinės, o kitą kartą melsvos spalvos drabužiais. Eksperimentas parodė, kad kai kūdikis buvo tariamai moteriškos lyties (aprengtas rožinės spalvos rūbais), tai moterų reakcija buvo švelni, jos ėmė kūdikį ant rankų, glostė, vadino mažybiniais žodžiais, pavyzdžiui, „meilutė“ ir panašiais. Kai tas pats kūdikis buvo aprengtas melsvais drabužiais, suponuojant, kad jis yra vyriškos lyties, buvo matomi kitokie rezultatai – nė viena moteris neėmė kūdikio ant rankų, jį vadino epitetais, pabrėžiančiais „vyrišką“ tvirtumą, pavyzdžiui, stipruolis ar šaunuolis. Tai įrodo, kad bendravimui ir elgesiui su vaiku reikšmingos įtakos turi jo biologinė lytis ir tai tampa pagrindu pradėti formuoti jo vaidmenis ir socialinę tapatybę.

Žmogaus gyvenime esminį ir pagrindinį vaidmenį užima tėvai, todėl visiškai suprantama, kad kūdikis susipažįsta su pasauliu stebėdamas aplinką ir lyčių vaidmenų suvokimas išmokstamas iš tėvų. Lyties raidą tyrinėjanti JAV profesorė Anne Fausto-Sterling (2021) pateikia pavyzdį, kad tėčiai ypatingai yra linkę mergaites apibūdinti akcentuojant jų išvaizdą, o berniukus pagal jų fizinius gebėjimus. Kiti tyrėjai taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad su berniukais tėvai žaidžia labiau fizinius, šiurkščius žaidimus, o žaisdami su mergaitėmis patvirtina stereotipines moteriškas roles (pavyzdžiui, žaidžiant namus) (Boe, Woods, 2018). Moterys spalvų, namų dekoracijų, žaislų pagalba ugdomos būti švelniomis, jautriomis, rūpintis namais, o, tuo tarpu, vyrai – šaltais, ambicingais, kovingais, maištaujančiais. Pateikti pavyzdžiai aiškiai iliustruoja, kaip nuo pat gimimo biologinė lytis tampa pagrindu formuoti ir socialinę lytį bei vaiko tapatybę, pagal aplink jį esančių agentų (tėvų, senelių ir kitų) nusistovėjusias vertybines nuostatas.

Aptarti pavyzdžiai demonstruoja vyrams ir moterims „lipdomus“ standartus/roles, kurias jie turi kažkuria prasme gyvenimo eigoje pateisinti. Visuomenės suformuotus lyčių vaidmenis Europos lyčių lygybės institutas apibrėžia kaip „socialines ir elgesio normas, kurios konkrečioje kultūroje laikomos visuotinai

socialiai priimtinomis tam tikros biologinės lyties asmenims“². Taigi, berniukams per epitetus, drabužius ir elgesį su jais diegiama stipraus, tvirto vyro tapatybė, o mergaitės ugdomos būti jautriomis, mielomis ir su jomis dažniau užmezgamas emocinis ryšys. Be to, svarbu atkreipti dėmesį ir į tėvų parenkamus žaislus, kai mergaičių kambariuose dominuoja lėlės ir namų apyvokos daiktai, o berniukų – kardai, mašinėlės, sunkvežimiai (Fausto-Sterling, 2021). Tėvai vaikams siunčia aiškias užuominas, kokie žaislai jiems turėtų patikti ir pateisintų jų biologinės lyties suponuojamus vaidmenis. Pavyzdžiui, tėčiai, ne tik dažniau renka žaislus pagal vaiko lytį, bet net ir labiau teigiamai reaguoja, jei atžala noriai domisi tais žaislais, kurie tradiciškai priskiriami jo biologinei lyčiai (Boe, Woods, 2018). Galime teigti, kad žaislų pagalba berniukams yra diegiamas tvirto vyro, gynėjo ir net maištautojo pradas, kuriant suvokimą, kad pasaulis yra grėsmingas (šturkščiai žaidžiant) bei skatinant užgniaužti jausmus, būti šaltam (dominuojanti šalta melsva spalva). Kita vertus, mergaitėms kuriamas jautrios, švelnios, nuolankios moters paveikslas, formuojant požiūrį, kad tinkama jų socialinės lyties tapatybės forma yra būti namų šeimininkėmis ar mamomis.

2.2. Mokykla: mokytojai ir mokiniai

Mokytojai

Vaikui augant vis daugiau reikšmės įgauna ir platesnė socialinė aplinka kurioje jis atsiduria, joje atsiranda vis daugiau socialinių agentų, darančių įtaką asmenybės, savo lyties suvokimui. Nuo kūdikystės iš namų aplinkos pereinama į darželį, vėliau – mokyklą. Vaikystės periodu formuojant savęs ir aplinkos supratimą svarbiausią poziciją vis dar užima tėvai, tačiau naujose aplinkose atsiranda ir papildomi agentai, kurie aktyviai prisideda prie asmenybės formavimosi: pedagogai, bendraklasiai, draugai, medijos (Adler, 1992; Purvaneckienė, 2011; Giniotaitė, 2018). Nors tėvų ir šeimos įtaka išlieka svarbi visais gyvenimo etapais, tačiau vaikui augant kiti socialiniai agentai nuosekliai mažina absoliutų tėvų nuomonės dominavimą žmogaus pasaulėžiūros formavimosi procese.

---

² Europos lyčių lygybės institutas, „lyčių vaidmenys“, [<https://eige.europa.eu/lt/thesaurus/terms/1209>].

Mokslinėje diskusijoje kalbama apie tai, kad erdvė, kurioje žmogus praleidžia daug laiko taip pat yra glaudžiai susijusi su savo lyties supratimu (Giniotaitė, 2018, Taylor, 2020). Net ir klasės išdėstymas gali gilinti arba transformuoti tradiciškai lyčiai taikomus lūkesčius. Pavyzdžiui, namų ruošai ar automobiliams atskirtos klasės erdvės gali formuoti binarinei lyčių sistemai priskiriamus vaidmenis, kada žaisdami su lyčiai priskiriamais objektais vaikai sau formuos atitinkamus lūkesčius. Sulaužius šią struktūrą atsiranda daugiau galimybių saviraiškai ir lyčiai peržengti binarinio modelio standartą (Lyttleton-Smith, 2019). Mokytojams ir darželių auklėtojams suteikiama galimybė kurti erdvę pagal savo įsitikinimus, todėl jų vaidmuo šioje vietoje yra svarbus. Užduotys, žaislai, dominuojančios formos ir spalvos atspindėdamos visuomenėje nusistovėjusius heteronormatyvinius lyčių standartus signalizuoja apie tradicinius lyčių elgesio principus bei priskiriamus vaidmenis (Børve ir Børve, 2016). Mokykla ir jos bendruomenė tampa vienu iš agentų, formuojančių savo lyties tapatybės suvokimą, pateisinant arba prieštaraujant heteronormatyvinėmis lyties interpretacijoms.

Lytiškumo ugdymo specialistė, edukologė Akvilė Giniotaitė (2018) mokyklos vaidmenį formuojant vaiko tapatybę aptaria per ten esančius žmones, kurie „turi reikšmingą vaidmenį, gilinant arba paneigiant iš šeimos (žinoma, neišvengiamai ir iš medių) atsineštą žinojimą“ (p. 113). Suprantama, kad praleidžiant didelę dalį laiko mokykloje, joje esanti bendruomenė tampa svarbiu agentu, formuojančiu asmenybę. Kaip pažymi A. Giniotaitė (2018), mokykloje formuojamos vertybės pagrinde yra normatyvinės ir pateisinančios bendrą visuomenės vertybinį lūkestį. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad dažnu atveju toks lyčių tapatybės suvokimas yra heteroseksualizuotas.

Mokyklos aplinkoje galime išskirti dvi esmines socialinių agentų grupes, formuojančias ir darančias įtaką žmogaus tapatybės suvokimui – mokytojai ir mokiniai. JAV edukologė ir sociologė Heidi M. Gansen (2017) pastebi, kad dar ikimokykliniame ugdyme galima pamatyti mokytojų konstruojamą, kartais ir sutrikdomą lytinį seksualumą, o „vaikai atkuria šias tapatybes ir normas savo kasdiniuose žaidimuose ir kartais joms priešinasi“ (p. 256). Todėl verta pabrėžti, kad mokytojų įsitikinimai ir jų perduodamos vertybės bei pasaulio ir savęs suvokimo principai reikšmingai veikia asmens mąstymą. Tiek Lietuvoje, tiek užsienio tyrimuose pastebimas pasikartojantis naratyvas, kad mokytojai neretai vadovaujasi lyčių stereotipais ir juos perduoda mokiniams (Purvanekienė, 2011; Bielskienė, Duoblienė, Tamulionytė, 2012; Gansen,

2017; Muntoni ir Retelsdorf, 2018). Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad stereotipai dažnu atveju yra paremti patriarchalinių nuostatų bei formuoja lyčių nelygybę ir diskriminaciją (Bielskienė, Duoblienė, Tamulionytė, 2012). Tai pasireiškia skatinant berniukus dominuoti, toleruojant jų įžūlų elgesį, o iš mergaičių tikintis, kad jos bus pasyvesnės berniukų dominuojamoje klasėje, gerbs mokytoją ir pasižymės gerais mokymosi rezultatais (Purvaneckienė, 2011, Giniotaitė, 2018). Tokiu būdu mokiniams tiesiogiai perduodamos heteroseksualizuotos normos, kuriomis įgalinamas heteronorminis vyriškumas ir berniukams yra diegiami iš lyčių stereotipų kildinami vaidmenys ir būtent taip formuojamas ne tik požiūris į save, bet ir tinkamas/priimtinas vyriškumo išpildymas.

Remdamiesi heteroseksualizuotos lyties tapatybės suvokimu pedagogai ar kitos autoritetingos figūros mokykloje lyties tapatybę neretai nuosekliai kildina iš anatominės kūno sandaros. Sociologas Artūras Tereškinas (2011) pažymi, kad „[e]sminė heteronormatyvumo prielaida yra ta, kad lytis yra įgimta, natūrali ir nesikeičianti. Todėl heteroseksualumas yra laikomas esminiu žmogiškosios prigimties bruožu“ (p. 155). Tokiu būdu tai tampa normatyviniu įsitikinimu, o vienas savo lyties tapatybės suvokimas tampa neginčijama tiesa ir vienintele teisinga alternatyva (Giniotaitė, 2018). Mokytojų požiūris į lyčių vaidmenis dažnai siejasi su heteronormatyviniais įsitikinimais, kurie formuoja atitinkamus lūkesčius berniukams ir mergaitėms. Šioje vietoje reikšmingą įtaką daro „slaptasis ugdymas“ (angl. *hidden curriculum*) – ne į žinias, o į asmenybės formavimą bei vertybinius įsitikinimus orientuota darbotvarkė, kurianti elgesio ir pasirinkimų taisykles „kaip „būti“ mergaitėmis ir berniukais“ (Kågesten, Gibbs, Blum, et al. 2016, p. 2). Tai, dažniausiai, su mokytojų dėstomu formaliu ugdymo turiniu perduodamos normos, vertybės ir įsitikinimai, kurie yra paremti jų subjektyvia socialine patirtimi (Giroux, Penna, 1979). Slaptasis ugdymas diegia tam tikrą reikalavimą elgtis „tinkamai“, „kaip pridera vaikinui ar merginai“, jis įtvirtina ir „moteriškų ir vyriškų darbų, elgesio pasiskirstymo tęstinumą visuomenėje“ (Giniotaitė, 2018, p. 114). Tokiu būdu mokykloje dominuojantis heteronormatyvus socialinis kontekstas ne tik tęsia ydingą lyčių vaidmenų iššaknijimą augančių žmonių žinojime, bet, taip pat, stigmatizuoja homoseksualius troškimus, konstruodamas „priimtina“ seksualumą (Desmarchelier, 2000; Purvaneckienė G., 2011; Gansen, 2017). Šios mokytojų tęsiamos normos bei

nusistatymas daro reikšmingą įtaką lėtam lyčių stereotipų nykimui, o taip pat gali net ir tiesiogiai veikti mokytojų santykį su mokiniais.

Mokyklose naudojamos ugdymo priemonės. Kitas svarbus aspektas įtvirtinantis stereotipinius lyčių vaidmenis yra ugdymo medžiaga, vadovėliai, kuria naudojasi mokiniai ugdymo proceso metu. Mokykliniuose vadovėliuose pateikiamas lyčių roles ir vaidmenis mokiniai internalizuoja ir tai veikia jų įsitikinimus (M. van de Rozenberg, et al., 2023). Tyrėjai pastebi, kad dažnu atveju mokykliniuose vadovėliuose moterys vis dar nėra pakankamai reprezentuojamos (M. van de Rozenberg, et al., 2023), o lyčių vaidmenys yra stereotipiniai: moterims priskiriama namų ruoša ir vaikų priežiūra (Grigaliūnienė ir Rutkienė, 2020), o vyrai vaizduojami platesniuose profesiniuose kontekstuose bei aukštesnėse socioekonominėse situacijose. Taip pat tyrimuose atkreipiamas dėmesys, kad vadovėliuose vaizduojami tik heteroseksualūs romantiniai santykiai, rodantys, kad heteroseksualumas yra vienintelė priimtina seksualinė orientacija (M. van de Rozenberg, et al., 2023). Šie tyrimuose gauti rezultatai parodo, kad formaliojo ugdymo procese mokiniams vis dar perduodami nusistovėję lyčių vaidmenys ir heteronormatyvinės vertybės kaip viena teisinga asmens tapatybės esybė. Dar daugiau, tyrėjų Emilijos Vasiliūnaitės ir Akvilės Giniotaitės (2023) Lietuvos ugdymo įstaigose naudojamų biologijos vadovėlių analizėje pastebima, kad dėmesio socialinės lyties aspektui ar lyčių vaidmenims beveik nėra. Nors ir randama užuomazgų, kada biologinė lytis atskiriama nuo socialinių lūkesčių, tačiau po jų sekančios tokios frazės, kaip „[d]auguma berniukų mėgsta žaisti futbolą; Dauguma (mergaičių) renkasi siuvimą, mezgimą, grojimą ar dainavimą, mėgsta gaminti maistą“ (p. 119) ne siūlo kritiškai permąstyti ar atmesti lyčių stereotipus, o juos toliau gilina. Biologijos vadovėliuose lyties aspektu matoma binarinei lyčiai savęs nepriskiriančių asmenų diskriminacija, juose teigiama, kad „[t]u esi vaikinai arba mergina – kito pasirinkimo nėra“. Tyrėjų teigimu tai neatitinka šiandienos mokslinių diskusijų bei sudaro „palankias sąlygas normatyvumo smurtui reikštis asmeniniu ir instituciniu lygmenimis“ (p. 122). Tokiu būdu formaliojo ugdymo programos padeda pagrindą slaptojo ugdymo darbotvarkei, kuri mokytojų asmeniniu nusistatymu ir šališkumu įtvirtina vadovėliuose vaizduojamas heteroseksualizuotas normas bei stereotipinius lyčių vaidmenis.

Atliktuose tyrimuose atsispindi pasikartojantis požiūris, kad mokytojai daro didelę įtaką asmenybės tapatybės formavimosi procese, tačiau jie tai atlieka ne ugdydami žinias ir gebėjimus priimti ir suprasti Kitą (neatitinkantį tradicinių normų, esant kitos kultūros ar jos atstovu) (Bielskienė, Duoblienė, Tamulionytė, 2012), o tęsiant tapatybės ir lyčių vaidmenų supratimą per oponavimo praktikas, mokant parodyti save kaip „tinkamas“ mergaites ir berniukus bei aiškiai apibrėžiant moterišką ir vyrišką tapatybę (Gansen, 2017). Lytiškumo ugdymo specialistė, edukologė Akvilė Giniotaitė (2018) pažymi, kad Lietuvos mokyklose mokytojų kompetencijos lyčių lygybės klausimu yra ribotos, nes mokytojai lyčių (ne)lygybę grindžia ne moksliniais duomenimis, o asmeniniais įsitikinimais: „patys mokytojai nėra susipažinę/supažindinti su šiomis temomis bei poreikiu jas gvildinti kartu su mokiniais. Daug mokytojų lytiškumo, seksualumo klausimus vertino ne iš mokslo, o iš asmeninės patirties, įsivaizdavimo pozicijų“ (p. 124). Pamokose lyčių vaidmenų įtvirtinimas, kai berniukams leidžiama dominuoti prieš mergaites pasireiškia nedraudžiant berniukams pertraukti mergaičių pamokos metu, užginčijant jų nuomonę (Kollmayer, Schober, Spiel, 2018; Terrier, 2020), ankstyvaisiais metais sudarant prielaidas, kad berniukai gali turėti mergaičių kūnų priklausomybę, leidžiant jiems gaudyti, bučiuoti mergaites be jų sutikimo, pateisinant tai galimais berniukų romantiniais jausmais mergaitėms (Gansen, 2017). Kita vertus, mokytojai dėl savo įsitikinimų ar vertybių tampa šališkai bendraujant su moksleiviais. Tai gali pasireikšti išskirtiniu dėmesiu berniukams, pavyzdžiui, darant prielaidą, kad jie prasčiau skaito (Muntoni F. ir Retelsdorf J., 2018), toleruojant įžūlų berniukų elgesį ir tikintis, kad mergaitės bus nuolankesnės, todėl berniukams skiriant daugiau dėmesio (Giniotaitė, 2018), mergaites vertinant aukštesniais balais matematikoje, kai jų ir berniukų testų rezultatai būdavo panašūs (Sáinz, et al., 2021). Iš to berniukai ir mergaitės ne tik išmoksta ir įsisavina atitinkamus lūkesčius bei elgesio ar savęs suvokimo modelius, bet ir heteronormatyvumo sutrikdymą pradeda (pa)sąmoningai laikyti kuria nors prasme nenormaliu/nenatūraliu elgesiu, net galinčiu iššaukti neigiamas pasekmes.

Galiausiai, tyrimuose pateikiami modeliai galintys padėti mokytojams išvengti lyčių stereotipų taikymo kasdienėse mokymo praktikose. Vienas tokių siūlymų pakeisti nusistovėjusį požiūrį, kad empatija, didesnis dėmesys socialiniams santykiams laikomi „moteriškais/mergaitiškais“ asmenybės bruožais (Bielskienė, Duoblienė, Tamulionytė, 2012). Pabrėžiama heteronormatyvumo suardymo svarba, orientuojantis į saugius ir

pagarbius tarpusavio santykius, pavyzdžiui, neskatinant vaikų bučiuoti kitus vaikus, ugdant kompetenciją brėžti asmenines ribas, sakyti „Stop“ arba „Man tai nepatinka“. Kaip pastebi JAV edukologė ir sociologė Heidi M. Gansen (2017), kai kurie mokytojai klasėse taiko „taisykles, reikalaujančias, kad vaikai laikytų rankas ir kūną sau“ (p. 268). Taigi, akivaizdu, kad mokytojai turi daug galios formuojant berniukų ir mergaičių lyčių tapatybes. Be to, labai svarbus jų pačių dėmesys taikomoms praktikoms, skatinančioms tęsti arba prieštarauti nusistovėjusiam patriarchaliniam savo asmenybės suvokimui.

Mokyklose taikomos ugdymo veiklos: kūno kultūra.

Visoje pradinio ir vidurinio ugdymo programoje išskirtinai tik į kūną ir fizinius gebėjimus orientuota yra kūno kultūros ar fizinio ugdymo pamoka. Šioje pamokoje ryškiausiai pabrėžiama binarinė lyčių sistema, formuojamos lyčių opozicijos, atskiriamos berniukų ir mergaičių grupės, atitinkamai jiems mokytojai formuoja skirtingus uždavinius ir lūkesčius (Preece, Bullingham, 2022). Ši pamoka yra smarkiai veikiamą hegemoninio vyriškumo normų, kaip rodo tyrimai, joje smarkiai reiškiasi stereotipiškai vyrams priskiriamų savybių ugdymas: konkurencija, agresija, „kietumas“ ir dominavimas (Kågesten, Gibbs, Blum, et al. 2016; Kennedy, Russell, 2021; Preece, Bullingham, 2022). Tai kelia iššūkių visų pirma tiems mokiniams, kurie yra fiziškai silpnesni, turinys atsvorį, mažiau koordinuoti ar dėl kitų savybių negalintys vienodai konkuruoti (Jiménez-Barbero, et al., 2020). Be to, kūno kultūros pamokose vyraujantis norminis vyriškumas ir iš jo kylantys mokytojų lūkesčiai daro spaudimą šioms normoms prieštaraujantiems mokiniams, dažnu atveju merginoms, homoseksualiems arba tiesiog tradicinės vyriškos tapatybės neatitinkantiems vaikinams (Kågesten, Gibbs, Blum, et al. 2016). Todėl svarbu atkreipti dėmesį į šias problemas, su kuriomis susiduria mokiniai išeinantys už heteroseksualizuotų normų ribų.

Kūno kultūros pamokose fizinis pajėgumas, ištvermė ir jėga įgauna itin svarbią reikšmę, nes jų metu vykdomi užsiėmimai (jėgos pratimai, komandiniai žaidimai (futbolas, amerikietiškas futbolas, imtynės ir kita)) skatina varžymąsi ir konkurenciją. Be to, sėkmės ir nesėkmės atliekant šias užduotis parodo mokinio galimybės išpildyti „tinkamu“ laikomo atletiško, stipraus, heteroseksualaus vyro identitetą, kuris jo pateisinimo atveju suteikia ir tam tikrą simbolinę dominavimo galią prieš kitus (Desmarchelier, 2000). Todėl mokiniai, negalintys pasipriešinti dominuojančiam hegemoniniam vyriškumui, susiduria su nelygybe kūno kultūros pamokose (Kennedy,

Russell, 2021; Preece, Bullingham, 2022), kuri gali turėti ir didesnes pasekmes, pavyzdžiui, peraugti į patyčias ir tokių mokinių viktimizaciją (Jiménez-Barbero, et al., 2020; Preece, Bullingham, 2022). Dėl to atskyrimą ir smurtą išgyvenantys mokiniai pradeda vengti šio socialinio konteksto, kuriame jie jaučiasi pažeidžiami. Kaip rodo tyrimai, tai gali turėti ir tiesioginį priežastingumą ne tik kūno kultūros pamokų vengimui, bet ir apskritai mokyklos nelankymui (Tischler ir McCaughtry; 2011, Jiménez-Barbero, et al., 2020). Todėl tyrėjai akcentuoja mokytojų svarbą ugdant ne tik fizinius gebėjimus, bet skirti dėmesio socialinių įgūdžių ugdymui, taip pat akcentuoti individualų asmeninį augimą ir savęs įgalinimą (Gould, Flett ir Lauer, 2012; Jiménez-Barbero, et al., 2020). Taigi, kūno kultūros pamokoje išgyvenama patirtis gali tiesiogiai prisidėti prie mokinių, ypač neatitinkančių nusistovėjusių normų, emocinės ar psichologinės gerovės mokykloje.

2.3. Mokiniai, bendraamžiai

Mokyklos bendruomenėje mokytojai užima labai reikšmingą dalį žmogaus tapatybės ir savęs suvokimo procese, tačiau ne ką mažiau svarbūs socialiniai agentai mokykloje yra kiti mokiniai, klasiokai ir bendraamžiai, ypač paauglystės tarpsniu (Bagdonas ir Padarauskaitė, 2012; Dukynaitė ir Dudaitė, 2017). Kaip aptarta anksčiau, tiek namuose, tiek mokykloje vaikai gauna didelį informacijos kiekį apie tinkamus vyrų ir moterų vaidmenis, jį internalizuoja ir pradeda jausti spaudimą elgtis pagal aplinkos ir socialinių agentų suformuotas lyčių normas (M. van de Rozenberg, et al., 2023). Žinoma, mokinių daromas spaudimas vieni kitiems, dažnu atveju pasireiškiantis patyčiomis, pravardžiavimu skatina nenutolti nuo įsitvirtinusių vyriškų ir moteriškų tapatybių raiškos. Todėl mokiniai, neatitinkantys heteroseksualizuotų normų, yra priversti keisti savo įpročius, elgesį ar net išvaizdą, kad apsisaugotų nuo agresijos mokykloje.

Moksliniuose tyrimuose pabrėžiamas vyrams taikomas elgesio lūkestis, atitinkantis heteroseksualizuotas normas, kiek tik įmanoma atsiribojant nuo visko, kas galėtų būti laikoma moteriška ar homoseksualu (Adler, et al., 1992; Ewing Lee, Troop-Gordon, 2011; Rosen ir Nofziger, 2019). Bet koks nukrypimas nuo biologinės lyties priskiriamų elgesio modelių ar užuominos apie homoseksualumą gali iššaukti mokinių priekabiavimą ar patyčias (Gansen, 2017). Teigiama, kad mokiniai, nepriklausomai nuo lyties, pasižymintys daugiau vyrams priskiriamais bruožais (dominavimu, pasitikėjimu,

lyderyste) yra labiau priimami bendraamžių bendruomenėse, nei tie, kurie pasižymi daugiau stereotipiškai moterims priskiriamomis elgesio savybėmis (užjauta ar nuolankumu) (Gaunt, 2024). O taip pat, svarbiu faktoriumi tampa ir draugų grupės, su kuriomis berniukai užmezga santykius. Pavyzdžiui, berniukai, turintys daugiau berniukų draugų nei draugių, sumažina patyčių ir priekabiavimo riziką, o turintys daugiau draugių patyčių susilaukia dažniau. Taip gali nutikti, nes berniukai leisdami daugiau laiko ir socializuodamiesi su mergaitėmis dažniau ima elgtis lyčiai netipiškai (Ewing Lee, Troop-Gordon, 2011), o lyčių stereotipų nesilaikymas gali paversti tokį asmenį auka kitų vyriškos lyties mokinių akyse (Preece, Bullingham, 2022). Be jokios abejonės vaikams yra svarbu pritapti, susirasti draugų, įrodyta, kad draugų turėjimas yra reikšmingas argumentas, mažinantis patyčias mokykloje, ypač, jei atsiranda draugų, galinčių apginti nuo smurtautojų. Tokiu atveju, siekdami išsaugoti savo draugystes su kitais berniukais jie pradeda iš savo elgesio šalinti „moteriškomis“ laikomas elgesio apraiškas ir stengiasi pateisinti hegemoninį vyriškumą (Adler, et al., 1992; Dasgupta, 2017; Jiménez-Barbero, et al., 2020). Pažymėtina, kad dažniau smurtauti yra linkę berniukai nei mergaitės, todėl kiti, patiriantys bendraamžių atsiskyrimą, daugiau laiko praleidžia su mergaitėmis (Ewing Lee, Troop-Gordon, 2011). Atlikti tyrimai rodo, kad berniukai mokykloje jaučia itin didelį spaudimą iš bendraamžių elgtis pagal heteronormatyvius standartus, kartais tai glaudžiai siejasi net ir su saugumo jausmu mokykloje.

Berniukų viktimizacija mokykloje vyksta įvairiomis formomis, dažniausiai pasireiškia patyčiomis. Smurtas gali pasireikšti kaip: fizinis (pvz.: mušimas, daiktų laužymas ir pan.), psichologinis/verbalinis (pvz.: prasivardžiavimas, keikimas) ir santykių (pvz.: manipuliacija asmens socialiniais santykiais, gandų skleidimas, atskyrimas, šmeižimas), taip pat šiais laikais atsiradusi nauja patyčių forma – elektroninės patyčios (Bagdonas ir Padarauskaitė, 2012; Jiménez-Barbero, et al., 2020). Patyčių priežastimis dažniausiai įvardinamos šios: išvaizda (Bagdonas ir Padarauskaitė, 2012), seksualinė, lytinė tapatybė, pasyvus dalyvavimas sportinėje veikloje, (Rosen ir Nofziger, 2019), dalyvavimas ne sporto, o meninėje/akademineje užklasinėje veikloje (Berger, et al., 2021). Berniukams taikomi lyčių vaidmenys yra griežtesni nei mergaitėms, kurios lengviau nuo to atsiriboja (Rosen ir Nofziger, 2019). Pastebėdami, kad elgesys, kuris laikytinas moterišku gali iššaukti smurtą, todėl siekdami to išvengti berniukai kartais pasirenka imituoti „tinkamą“ vyriškumą (Dasgupta, 2017; Jiménez-Barbero, et al., 2020). Šis pasirinkimas iššaukia ir atitinkamą elgesį kitų bendraamžių

atžvilgiu, pavyzdžiui, siekdami pasirodyti heteroseksualūs, esantys „vieni iš vaikinių“ ir bandydami apsisaugoti nuo homofobinių patyčių patys, jie ima kitus berniukus vadinti įvairiomis homofobiškomis pravardėmis ir kitaip žeminti (Duckworth ir Trautner, 2019), stiprina hegemoninio vyriškumo pateisinimą sportuodami, dominuodami kūno kultūros pamokose, kitaip tariant, demonstruodami fizinę jėgą (Kennedy ir Russell, 2021), ima neigti, ignoruoti ar nereaguoti į gaunamas patyčias, kas ilgesnėje perspektyvoje gali iššaukti psichologinius sutrikimus (pvz.: depresiją) (Rosen ir Nofziger, 2019). Akivaizdu, kad bene pagrindiniu faktoriumi iššaukiančiu patyčias ir smurtą prieš berniukus galime laikyti nukrypimą nuo įprastų vyriškumo normų, ypač turint ryškiau išreikštas stereotipiškai moteriškomis laikomas elgesio ar išvaizdos savybes.

Esmine nukrypimo nuo heteroseksualizuotų normų praktika galime laikyti homoseksualumą. Tyrimuose pastebima, kad seksualumas dažnai yra kalbų tarp paauglių objektas (Duckworth ir Trautner, 2019), jos įvirtina hegemoninio vyriškumo sampratą ir neretai viktimizuoja to nepateisinančius (Lehtonen, 2007). Mokiniai siekdami pažeminti ar įžeisti kitus berniukus tam pasitelkia homofobiškomis laikytinas patyčias, epitetus, kurie žemina homoseksualius žmones, pavyzdžiui, „pederastas“, „pyderas“, „gėjus“, „bailys“ ir panašius (Brown ir Stone, 2016; Giniotaitė, 2018; Rosen ir Nofziger, 2019). Tokio pobūdžio leksika imama naudoti kaip keiksmažodžiai, o tai suteikia jai atitinkamą konotaciją, kartu padedama kurti riba ir atskirtis, atsiranda „kiti“ – moterys, homoseksualūs asmenys bei kitaip nepateisinantys „tinkamo“ vyriškumo (Lehtonen, 2007). Todėl išjaučiantys tokią tapatybę, esantys fiziškai silpnesni ir kitaip negalintys pateisinti vyrui priskiriamo vaidmens, gali pradėti jaustis atstumti, nereikalingi, atsiriboti nuo socialinės aplinkos, net nustoti lankyti mokyklą (Jiménez-Barbero, 2020). Dėl šios priežasties jaunimas, jaučiantis homoseksualius seksualinius potraukius mokykloje ima jaustis nesaugiai (Rosen ir Nofziger, 2019), o bandydami apsisaugoti pradeda slėpti ar net bando užgniaužti šiuos jausmus (Lehtonen, 2007; Takács, 2007). Kaip galima matyti iš atliktų tyrimų, homoseksualūs vaikinai mokykloje jaučiasi ypač nesaugiai, žodine ir fizine praktika yra formuojamas baimės jausmas ir bet kokia homoseksualumo ar nukrypimo nuo hegemoninio vyriškumo apraiška gali turėti neigiamų pasekmių. Todėl homoseksualūs vaikinai imasi veiksmų tai slėpti, tyčiotis iš kitų, nelankyti mokyklos arba palaikymo ir priėmimo ieško mergaičių kompanijoje.

2.4. Žiniasklaida ir socialiniai tinklai

Dabartinėje žmogaus kasdienybėje be jokios abejonės didelę įtaką daro žiniasklaida ir interneto socialinė medija. Žinoma, šiais kanalais vyksta ir vyriškumo bei moteriškumo konstravimas. Kaip pažymi sociologas Artūras Tereškinas (2004) žiniasklaidoje vyravęs „kieto „macho“ vyro įvaizdis <...> Jo kūnas yra kietas, raumeningas arba bent jau ištreniruotas, pasirengęs atremti bet kokią gyvenimo ataką“ (p. 31). Vis dar aktualu išlieka žiniasklaidoje rodyti vyrą kaip stiprų, konkuruojantį ir nepažeidžiamą, o liūdesys, nerimas ar pagalbos prašymas gali sukelti gėdos ar neįtikėjimo jausmą (Rice, et al., 2021). Todėl žiniasklaida ir medijos yra reikšminga erdvė, formuojanti suvokimą apie vyriškumą ir vyro priimtina tapatybę. Kaip pažymi tyrėjai, tam tikros reklamos ar socialiniai judėjimai internete, interneto socialiniai tinklai gali turėti reikšmingos įtakos vyriškumo kismui. Pavyzdžiui, vienas garsiausių pastarųjų metų judėjimų #MeToo, skatinęs moteris atvirai ir aktyviai kalbėti apie seksualinio priekabiavimo, smurto ir prievartos prieš moteris problemas (Gabrėnaitė ir Triaušytė, 2020). Šis judėjimas atkreipė dėmesį į hegemoninio, patriarchalinio vyriškumo problemas, kai agresyvus dominavimas subordinuojamoms grupėms (šiuo atveju moterims) nėra priimtinas. Šis mestas iššūkis „tradiciniam“ vyriškumui paskatino medijose ne plėtoti, o kritikuoti tokio tipo vyriškumą bei sustiprino su feminizmo banga atsiradusio „naujo“ vyriškumo (Messner, 1999) koncepto svarbą. Šiuo atveju, buvo nusitaikyta mesti iššūkį ir aktyviai kritikuoti hegemoninio vyriškumo idėją, susijusią su dominavimu, lyčių nelygybe, prievarta ir seksualine agresija (Nilsson ir Lundgren, 2021) bei paskatino moteris žiniasklaidoje garsiau kalbėti apie patiriamą įvairaus pobūdžio smurtą (Maaranen ir Tienari, 2020). Šis judėjimas paskatino vyrus prisipažinti apie tokį elgesį. Kaip pažymi tyrėjai, vyrų prisipažinimai patvirtino šių socialinių normų problemos egzistavimą ir #MeToo judėjimas sukūrė precedentą aktyviau dekonstruoti hegemoninio vyriškumo konceptą (Nilsson ir Lundgren, 2021). Taigi, interneto socialiniai tinklai, žiniasklaida gali ne tik įtvirtinti, tačiau ir dekonstruoti tradicinio vyriškumo sampratą. Aptarti tyrimai rodo, kad nepaisant to, jog žiniasklaidoje galima matyti pasikartojančią ir tradicinį vyriškumą pateisinančią informaciją, įvairūs socialiniai judėjimai gali padėti atkreipti dėmesį į iš to kylančias problemas ir inicijuoti vyriškumo raidos pokyčius.

3. Homoseksualūs vyrai „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančioje vidurinės mokyklos aplinkoje

3.1. Empirinio tyrimo teorinės prielaidos

Remiantis teorinėje dalyje pateikta literatūros analize išryškintos teorinės idėjos tirti heteronormatyvumo neatitinkančių vaikinių lyties tapatumo formavimą Lietuvos vidurinėse mokyklose. Šiame darbe vadovaujasi, pirma, teorinėmis idėjomis apie socialinės lyties konstruktą ir heteronormatyvumą, antra, idėjomis apie socialinius agentus, dalyvaujančius asmens tapatybės formavimosi procese.

Socialinės lyties konstruktas ir heteronormatyvumas

Viešajame diskurse vis daugiau kalbama apie biologinės ir socialinės lyties dichotomiją. Nors vis dar vyraujantis imperatyvas glaudžiai sieja biologinę ir socialinę lytis tarpusavyje, tačiau ne visada žmonės yra linkę pateisinti jiems stereotipiškai priskiriamus lyčių vaidmenis. Pavyzdžiui, tai ryškiai atsiskleidžia binarinei lyčių sistemai savęs nepriskiriančius asmenų (Richards, et al., 2016) studijose, o kalbant apie vyriškumą – subordinuotam vyriškumui priskiriamų vyrų (dažniausiai, homoseksualių ar kitų patriarchalinių nuostatų neatitinkančių) (Butler, 1999; Tereškinas 2011) atvejuose. Žmonės linksta atviriau kalbėti apie savo tapatybę, tačiau neretai tai priverčia susidurti su visuomenės spaudimu ir net atsidurti konfliktinėse situacijose dėl norminio vyriškumo ar moteriškumo dominavimo neigimo/ignoravimo.

Socialinė lytis – dinamiškas socialinės aplinkos ir kultūrinių reiškinių determinuotas konstruktas. J. Butler (1999) kritikuoja bandymus vyriškumą tapatinti tik su vyrais, o moteriškumą tik su moterimis. Tam antrina ir A. Tereškinas (2011) pabrėždamas, kad nėra savaiminio ryšio tarp vyriškumo ir biologinio vyro. Vyriškumą ir moteriškumą autorių nuomone apibūdina kultūriškai atpažįstami veiksmai, kurie nėra tapatūs išskirtinai tik su biologiniu kūnu. Todėl čia atsiskleidžia socialinės lyties dinamiškumo ir vyriškumo daugialypumo galimybės, nebūtinai pateisinančios heteroseksualizuotas normas.

Iš heteroseksualizuotų standartų kildinami vyro ir moters apibrėžimai ir vaidmenys formuoja griežtas lyčių normas. Šiame darbe esminis fokusas nukreiptas į hegemoninio vyriškumo įtvirtinimo praktikas, kurioms priešinasi subordinuoto

vyriškumo kategorijoje esantys homoseksualūs vyrai. A. Tereškinas (2011) pažymi, kad siekiant dekonstruoti iš nusistovėjusių normų kylanti hegemoninį vyriškumą, svarbu visų pirma išsiaiškinti jam priskiriamas savybes, jį padaryti matomu ir tada jį dekonstruoti. Per hegemoninio ir alternatyvaus vyriškumų santykio analizę galime suprasti, kaip mokydamosis apie save ir pasaulį vyras formuoja savo tapatybę ir su kokiais iššūkiais susiduria, jei ji išeina už vyraujančių normų ribų.

Taigi, socialinė vyro tapatybė neišvengiamai formuojasi jo santykių ir kultūrinių reiškinių susidūrimuose. Daugiausia iš įvairių socialinių agentų praktikų ateinantis lūkestis pateisinti dominuojančio, fiziškai stipraus ir kitaip norminį vyriškumą išpildančio vyro vaidmenį kuria žinojimą koks vyriškumas yra „tinkamas“ ar „priimtinas“.

Socialiniai agentai

Skirtingais gyvenimo eigos etapais keičiasi ir socialinių agentų daroma įtaka asmens tapatybės formavimuisi. Pirmaisiais vaiko gyvenimo metais daugiausia įtakos daro tėvai ir šeima. Nepaisant to, kad tėvai išlieka svarbi figūra, formuojanti žmogaus socialinės lyties tapatybę, visais gyvenimo eigos etapais, tačiau su atsirandančiais kitais socialiniais agentais jų įtaka ima mažėti. Šioje vietoje verta išskirti ugdymo įstaigose sutinkamus agentus (pavyzdžiui, mokytojus, mokinius), kurie yra ypač reikšmingi asmens tapatybės formavimosi procese (Adler, 1992; Purvaneckienė, 2011; Giniotaitė, 2018).

Mokytojai asmeninėmis vertybėmis ir įsitikinimais grįstu santykiu su mokiniais formuoja jų lyties tapatybę. Kalbant apie vyrus, tai dažniausiai paremta patriarchaliniu hegemoniniu standartu, kai per ugdymo priemones bei slaptąjį ugdymą mokytojai formuoja tokį normatyvinį lūkestį (Giniotaitė, 2018). Žinoma, dar ryškiau šis aspektas atsiskleidžia per berniukų santykį su kitais vaikiniais mokykloje, kurie yra itin griežti heteroseksualizuotų normų atitikimo atžvilgiu (Rosen ir Nofziger, 2019) ir dažniau yra linkę viktimizuoti tuos, kurie peržengia hegemoninio vyriškumo ribas (Jiménez-Barbero, et al., 2020). Todėl vaikinai pradeda taikyti įvairias įveikas, kurios padeda sumažinti patyčias bei į juos nukreiptą smurtą ir savo tapatybę linksta adaptuoti prie atitinkančios vyraujančią tvarką.

Taigi, socialiniai agentai sutinkami vidurinėje mokykloje (mokytojai ir mokiniai) gilindami arba paneigdami iš šeimos gautas socialinės lyties normas bene reikšmingiausiai formuoja asmens socialinę lyties tapatybę. Šio lūkesčio neišpildančių vaikinių tapatybę pradedama kvestionuoti. Dar daugiau, stereotipinių lyčių standartų nesilaikymas lemia ir įvairaus pobūdžio smurtą (Bagdonas ir Padaruskaitė, 2012). Taip socialiniai agentai nubrėžia atitinkamus rėmus, o normatyvinių nuostatų prisotintas informacinis laukas formuoja standartus, kurių privalo paisyti „tikras berniukas“, norėdamas išvengti neigiamų pasekmių ir prieš jį nukreiptų praktikų.

3.2. Empirinio tyrimo metodologija

Tyrimo dalyvių atranka

1 lentelė. Tyrimo dalyvių charakteristikos

Informanto žymėjimas	Lytis	Kada pradėjo eiti į mokyklą metais	Save identifikuoja kaip homoseksualų	Aplinka identifikuoja kaip homoseksualų	Buvo santykiuose su moterimi	Buvo santykiuose su vyru	Yra tos pačios lyties partnerystėje
Joris	Vyras	2004	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Edvardas	Vyras	2003	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Jonas	Vyras	2001	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Benas	Vyras	2000	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Vainius	Vyras	2000	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Nojus	Vyras	2003	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne
Naglis	Vyras	2002	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip
Ovidijus	Vyras	2001	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip
Redas	Vyras	2004	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne
Paulius	Vyras	2001	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne
Andrius	Vyras	2001	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne

Tyrimo dalyvavo 11 tyrimo dalyvių. Siekiant apimti skirtingas vyrų patirtis, buvo atlikta tikslinė tyrimo dalyvių atranka pagal 6 kriterijus (žr. 1 lentelėje): (1) biologinė ir socialinė lytis – vyrai; (2) amžiaus kriterijus. Buvo svarbu, kad vyrai būtų gimę nepriklausomoje Lietuvoje ir pradėję lankyti mokyklą nuo 2000 iki 2004 metų (t.y., gimę 1992-1997 metais). Šis amžiaus intervalas pasirinktas atkreipiant dėmesį į Lietuvos įstojimą į ES. Atskaitos tašku Lietuvos įstojimas į ES pasirinktas todėl, kad Lietuvai tapus šios bendrijos nare ji išpareigojo tęsti jos deklaruojamą politiką bei vertybes, kurios yra orientuotos į diskriminacijos mažinimą, lyčių lygybę, multikultūriškumą ir pan. Taip pat, kaip teigiama Lisabonos sutarties (2007) 165

straipsnyje: „*Sajunga prie geros kokybės švietimo plėtojimo prisideda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą ir prireikus paremdama bei papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą ir gerbdama jų kultūrų bei kalbų įvairovę*“. Taigi, šis faktorius svarbus vertinant kaip įvairovė buvo priimama mokykloje iki pokyčių ugdymo sistemoje. Būtent šių nepriklausomoje Lietuvoje gimusių vyrų patirtis išskirtinė ta prasme, jog tai yra pirmoji paauglių karta, kurios asmenybės nuo pirmųjų gimimo akimirkų formavosi laisvoje valstybėje, kurioje pamažu buvo diegiami europietiški standartai.

Kiti du glaudžiai tarpusavyje susiję kriterijai buvo orientuoti į seksualinę orientaciją: (3) visi apklausti informantai šiuo metu save identifikuoja kaip homoseksualius asmenis; (4) privalomu kriterijumi buvo laikomas ir savo lyties tapatybės atskleidimas (atsiskleidimas). Tyrimo dalyvių buvo klausiama ar savo aplinkoje jie yra identifikuojami kaip homoseksualūs vyrai, t.y., ar jie yra atsiskleidę bent artimiausiai aplinkai (draugams, šeimai arba viešai neslepia savo seksualinės tapatybės). Tyrime dalyvauti buvo pakviesti tik tie, kurie savo homoseksualumą yra atskleidę.

Taigi, tyrime dalyvavę vyrai yra apsisprendę dėl savo tapatybės, tačiau su skirtingomis patirtimis. Siekiant užtikrinti tyrimo dalyvių įvairovę ir respondentų imties heterogeniškumą buvo įtraukti papildomi kriterijai: (5) romantinių santykių patirtys su moterimis ir vyrais; (6) tyrimo metu gyvenantys arba negyvenantys partnerystėje. Iš viso tyrime dalyvavo 11 vyrų, iš kurių daugiau nei pusė (6 vyrai) yra buvę romantiniuose santykiuose su moterimi. Beveik visi tyrime dalyvavę homoseksualūs vyrai, anksčiau buvę romantiniuose santykiuose su moterimi, yra turėję ir partnerius vyrus (išskyrus vieną respondentą, kuris buvo santykiuose su moterimi, tačiau neturėjęs partnerio vyro ir šiuo metu yra vienišas). Galiausiai, trys tyrimo dalyviai nėra turėję ilgalaikių romantinių santykių nei su moterimis, nei su vyrais ir šiuo metu yra vieniši. Taigi, pagal paskutinį kriterijų „Yra tos pačios lyties partnerystėje“³ tyrime dalyvavusių vyrų santykis pasiskirstė taip: 4 tyrimo dalyviai šiuo metu yra vieniši, o 7 respondentai yra užmezgę romantinius santykius su kitais vyrais.

---

³ Svarbu paminėti, kad nors tos pačios lyties asmenų partnerystės instituto šiuo metu Lietuvoje nėra, ši sąvoka pasirinkta apibrėžti homoseksualių vyrų esamą santykių padėtį.

Tyrimo metodas

Siekiant įgyvendinti tyrimo tikslus darbe naudojamas vizualiosios sociologijos metodas – trijų pakopų žemėlapių metodas (Juozeliūnienė, 2014). Kiekvienoje pakopoje tyrimo dalyviams buvo pateikiamos šios užduotys:

1. Sudarykite sąrašą dalykų, kurie jūsų mokyklos aplinkoje buvo suvokiami kaip „vyriškumas“?
2. Duodama figūrėlė, atspindinti interviu dalyvį, ir prašoma jos pagalba nurodyti, kurias iš nurodytų vyriškumo savybių jis atitiko. Labiau jį mokykloje apibūdinančius dalykus dedant arčiau savęs, o mažiau toliau nuo savęs.
3. Atliekamas giluminis interviu, kurio metu siekiama įsigilinti, kaip šios įvardintos savybės kūrė norminį vyriškumo suvokimą mokykloje.

Interviu buvo atliekami tik gyvai. Vienas interviu vidutiniškai truko apie valandą (40 min. – 1 val. 25 min.). Tyrimo metu buvo sudaryti žemėlapiai. Interviu išrašų turinio analizė buvo atliekama pasitelkiant kompiuterinę MAXQDA programą. Sudaromas kodų medis, išskiriamos kategorijos. Interviu išrašai ir tyrimo dalyvių sukurti žemėlapiai buvo nuasmeninami, vardai pakeisti. Žemėlapiai pateikiami 1 priede. Interviu išrašai – 2 priede.

Tyrimo etika

Kiekvienam tyrimo dalyviui buvo trumpai pristatyta tyrimo esmė bei paaiškinta kokiais kriterijais buvo vykdoma atranka. Kriterijai, kuriais remiantis tyrimo dalyviai buvo įtraukti į atranką, nurodyti tiek pirmoje prisistatymo/kvietimo žinutėje, tiek prieš interviu pradžią. Respondentai buvo informuoti apie interviu konfidencialumą, kad pokalbis bus naudojamas tik šio magistro darbo rėmuose ir niekur kitur, o duomenys bus nuasmeninti, vardai ir vietovardžiai – pakeisti. Kiekvieno interviu pradžioje buvo gautas žodinis sutikimas, kad interviu bus įrašomas bei naudojamas šio darbo analizės rėmuose. Pažymėta, kad su tyrimu (su nuasmenintais duomenimis) kiekvienas jame dalyvavęs vyras galės susipažinti ir asmeniškai, jei išreikš tokį lūkestį. Informantams buvo pristatytos ir bendros taisyklės, nurodančios, kad bet kuriuo metu jie gali nutraukti

pokalbį bei neatsakinėti į jautrius, ar kitus jiems nepatogius klausimus (tai buvo primenama ir vėliau viso interviu metu).

Empirinio tyrimo tikslas: ištirti, kokiais būdais vidurinėje mokykloje esantys socialiniai agentai formavo vyrišką tapatybę ir kaip homoseksualūs vyrai patyrė „buvimą kitokiais“.

Empirinio tyrimo uždaviniai:

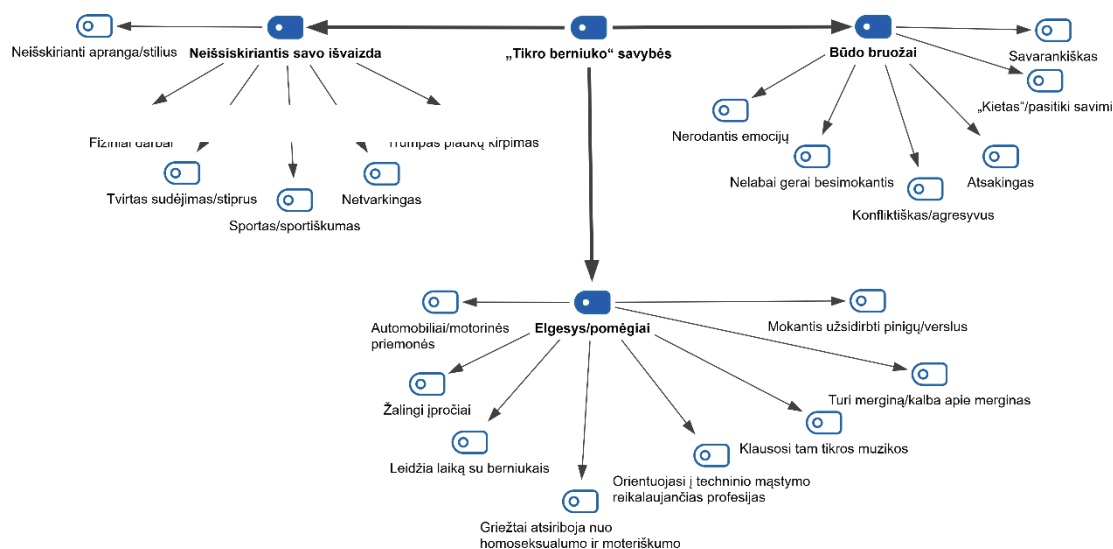
1. Išanalizuoti vidurinėje mokykloje ugdomo „tikro berniuko“ portretą.
2. Nustatyti „tinkamą vyrišką“ elgseną formuojančius agentus ir jų praktikas su „kitokiais“.
3. Išnagrinėti heteronormatyvumo neatitinkančių ir šiuo metu save homoseksualiais identifikuojančių vaikinių „buvimo kitokiais“ patirtis ir kitoniškumo įveikos būdus.

3.3. Empirinio tyrimo rezultatai

3.3.1. „Tikro berniuko“ portretas

Tyrimo dalyviams buvo pateiktas klausimas įvardinti tai, kas jiems būnant mokykloje buvo traktuojama kaip vyriškumas ir sudaryti šių dalykų sąrašą. Analizuojant atsakymus buvo atskleidžiamos savybės, būdo ar išvaizdos bruožai, kurie buvo priskiriami berniukams/vyrams. Kitaip tariant, išryškinamos socialinės normos, kurias turėjo atitikti berniukai ar vaikinai, kokius lūkesčius turėjo išpildyti mokyklinio amžiaus žmonės. Interviu dalyviai pasidalino patirtimis iš savo aplinkos ir nurodė aspektus, kuriais buvo galima apibrėžti norminio ir tipinio berniuko portretą. Šiuos aspektus analizės metu pavyko sugrupuoti į tris esminius segmentus: išvaizda, būdo bruožai, elgesys ir pomėgiai. Šiais trimis segmentais atsiskleidžia universalūs vyriškumo standartai, kuriais yra suprantami asmenų vaidmenys ir heteroseksualizuoti rėmai, kuriuos peržengus atsiduri „kito“ kategorijoje ir tokiu būdu tampa išskirtinis, atkreipiantis dėmesį ir, neretai, susilaukiantis nepageidaujamo aplinkos dėmesio bei patyčių.

1 pav. „Tikro berniuko“ portreto kodų medis.

Išvaizda

Visų pirma, kalbėdami apie vyriškumą mokykloje vyrai daug dėmesio skyrė išvaizdai, t.y., kaip buvo pridera atrodyti mokykloje. Šioje vietoje, berniukų situacija mokykloje yra ne tokia lanksti, kaip mergaičių, nes jiems taikomi griežtesni apribojimai. Kalbėdami apie išvaizdą vyrai pabrėžė, kad vyriška ir saugu buvo laikoma tai, kas neišsiskiria, pavyzdžiui, monochrominių, tamsių, žemiškų spalvų (dominuoja juoda, pilka, mėlyna) drabužiai:

„Taai ta tipinė berniuko apranga yra tokia apibūdinčiau žodžiu basic, niekuo neišsiskirianti, pavadinkim. Tai reiškia neryškios spalvos, jokių ten kažkokių raštų didelių“, – Benas, 32 metai.

Įprastas ir kasdienis stilius mokykloje turėjo būti ne per puošnus, ne per ryškus, bendrai tariant paprastas, o kai kuriais atvejais pavyzdžiu buvo laikomas net ir netvarkingas ar padrikas vaikinų stilius. Priešingai, nei mergaitėms, vaikinams net buvo toleruotina netvarka. Svarbu pridėti, kad tik trumpai kirpti plaukai buvo laikomi „berniuko“ įvaizdžio standartu. Šioje vietoje matome ryškiai kuriamas lyčių opozicijas, kurios normalizuoja atitinkamą vaikinų įvaizdį ir stilių. Tyrimo dalyviai pabrėžė, kad vaikinams buvo keltas geros fizinės formos, sportiškumo, tvirtumo lūkestis, nes gležnumas siejosi su lieknumu ar smulkiu kūno sudėjimu:

„[B]ūdavo visą laiką tie žmonės surišti labiau su sportu, <...> kartais nebūtinai tvirtas, <...> būna tai tas stambesni žmonės palyginus su manim, nes aš toksai žiauriai

smulkus buvau mokykloj. Nu, tai vat, jie irgi jau papuola į tų norm normalesnių, nes, žodžiu, jie stipresni tokie gal, tvirtesni“, – Redas, 26 metai.

Be to, berniukams buvo pridera padėti atlikti fizinius darbus, nors ir ne visi būdavo pajėgūs juos fiziškai įveikti. Mokykloje nuo pradinių klasių vaikinai jausdavę spaudimą būti fiziškai stiprūs ne tik iš bendraklasių, tačiau ir iš mokytojų. Tyrime dalyvavusių vyrų teigimu, jie jautė, kad jiems priskiriama rolė atlikti fizinius darbus, nepaisant to, kad nebūtinai esi pakankamai stiprus:

„Vyrai visada turi padėt nešt sunkius daiktus. How annoying, (juokdamasis) how annoying, kai tu esi, nežinau, ten 10–ies metų pyplys ir visi kiti aplink tave suaugę ir, ne, vis tiek duoda tau tą sunkiausių maišą ir „tu esi vyras, turi nešti““, – Nojus, 27 metai.

Berniukui, kuris atitiktų mokykloje vyraujančią išvaizdos standartą buvo svarbu nepasirinkti tokių išvaizdos ar stiliaus detalių, kurios atkreiptų dėmesį ar būtų išskirtinės. Šiame tyrime dalyvavusių homoseksualių vyrų teigimu buvo svarbu atrodyti blankiai, susitapatinti su aplinka, kartais, net ir būti kiek netvarkingu, nes švara buvo tapatinama su mergaitėmis. Žinoma, labiausiai akcentuotas kūnas ir sudėjimas, fokusavimasis į sportą, raumenis ir tvirtumą, nes tai padeda pateisinti vyrams socialiai priskiriamas roles, pavyzdžiui, būti pakankamai stipriems nešioti sunkius baldus ar daiktus mokykloje.

Būdo bruožai

Kalbant apie asmenybės aspektus, galima pastebėti tam tikrą nuoseklumą, tyrime dalyvavę žmonės neretai minėjo, kad jų mokyklos aplinkoje berniukas turėjo pasižymėti pasitikėjimu, nes tipiškas berniukas turėjo būti „kietas“: *„bandai toks pasirodyt kietas ir panašiai“*, – Paulius, 29 metai. Tai dažnai buvo palydima konfliktuojant ar rodant agresiją. Tai buvo demonstruojama patyčiomis prieš mokytojus, žalingų įpročių propagavimu, taisyklių laužymu, keiksmožodžiais „paryškintu“ žodynu ir panašiomis praktikomis:

„[M]es dviese pasikeisdami, girti parvežėm ją namo. Ir buvom to vakaro „didvyriai“; [U]ždarė mokytoją į spintą, <...> nuo to jų kietumas (krizendamas) populiarumas, turbūt, buvo dar didesnis“, – Andrius, 29 metai.

„[N]esispjaudydavau ant kiekvieno kampo ir nesimušdavau su visais, o čia būdavo pagrindiniai kriterijai kaip tapt kietų bičių grupelės nariu“, – Benas, 32 metai.

Kita vertus, vaikinai būdami mokykloje jautė tiek šeimos, tiek mokyklos bendruomenės lūkestį būti savarankišku, kategorišku/griežtu bei atsakingu: *„atsakingu būtinai turi būti“, – Redas, 26 metai.* Šeima aktyviai formuoja tapatybę būti meistrišku ar kovojančiu už savo įsitikinimus berniuku. Berniukai net buvo skatinami neprašyti pagalbos ir sprendimų ieškoti savarankiškai:

„[K]ad būtum koks nors geeras, doras žmogus, kuris sudaro gerą įspūdį, tokio tvirto žmogaus, tai tu turėjai būt besilaikantis taisyklių ir galbūt skatinantis kitus laikytis taisyklių. <...> [V]isada buvau labai savarankiškas ir dabar esu, nu, bet čia susiję su tuo kaip mane augino. <...> Tai, nu, jeigu tu esi vyras, tai tu turi būti stiprus ir jeigu tu esi stiprus, tai tu neprašai pagalbos kitų žmonių“, – Edvardas, 27 metai.

Galime matyti, kad berniukai buvo skatinami sprendimų ieškoti individualiai, užsidaryti. Šį požiūrį sustiprina ir labai dažna būdo savybe įvardintas emocijų nerodymas, santūrumo skatinimas, nes *„berniukai neverkia, <...> nesivelia į intrigas, pletkus“, – Benas, 32 metai.* Kalbintų vaikinų patirtis rodo, kad tai ilgoje perspektyvoje iššaukia ir galias psichologines traumas:

„[S]ilpnų emocijų nerodymas ir santūrumas <...> čia buvo tam tikra problema, kas man iššaukė poreikį psichoterapijai beveik trijų metų po to“, – Paulius, 29 metai.

Nors visų interviu metu dominuojantis naratyvas buvo orientuotas į neutralaus, emocijų nerodančio vyro poziciją, tačiau teko pamatyti ir tendencijų pokyčio pradžią, kai dalis kalbintų vaikinų ir berniukų įvairiose aplinkose (pavyzdžiui, stovyklose, šeimos aplinkoje) teigė išgirdavę ir kitokią nuomonę apie emocijas ir net skatinimų nebijoti demonstruoti jausmų ar verksti. Apibrėždami būdo savybes, kurios sietinos su „tikro berniuko“ charakteriu galime tai apibendrinti šaltumu ir stiprybe, pasireiškiančią pasitikėjimu savimi, savarankiškumu ir emocijų nerodymu. Iš to kyla ir atitinkamas elgesio bei bendravimo pobūdis, orientuotas į dominavimą ir agresiją.

Elgesys ir pomėgiai

Išvaizdai ir charakteriui keliami aplinkos lūkesčiai glaudžiai siejasi su tuo, ką berniukai mokykloje ir už mokyklos ribų yra linkę veikti ir kuo domėtis. Galime matyti aiškias tendencijas, kai tvirtas kūnas, sportiškas sudėjimas sufleruoja, kad vaikinai daug laiko praleidžia aktyvioje veikloje, pavyzdžiui, sportuodami, žaisdami krepšinį. Interviu metu kaip ir fizinė stiprybė, taip ir sportas ar sportiškumas buvo dažnai akcentuojama veikla, kurią kalbinti žmonės tapatino su vyrams įprastai mėgstamais užsiėmimais, nors, jiems asmeniškai tai nebūtinai būdavo itin artima:

„[P]as mus mokykloj kažkaip buvo labai toksai didelis dalykas, kad visi berniukai mano klasėj domėjosi juo [aut. sportu] arba žaidė ir aš buvau toks vienintelis apie ką čia yra viskas“, – Vainius, 31 metai.

Labai reikšmingą vietą kalbintų homoseksualių vyrų pasakojimuose užėmė heteroseksualizuotos normos, skatinusios vaikus griežtai atsiriboti nuo homoseksualumą ar moteriškumą primenančių elgesio savybių:

„[T]u pats kažkaip elgiesi, tave tada kažkas tiesiogine to žodžio prasme išmaudo, vos ne už tavo elgesį, nu, tipo, su žodžiais, tada aš galvoju, okaaay, negalima taip elgtis, nes tai identifikuojama kaip, žinai, mergaitiškas elgesys“, – Paulius, 29 metai.

Be to, stipriausias būdas atsiskirti nuo homoseksualumo ar moteriškumo, interviu dalyvių teigimu, buvo tiesioginis homoseksualumo neigimas, pasireiškęs merginos turėjimu arba pokalbiais apie merginas, nes „*berniukai turi galvoti tik apie moteris*“, – Nojus, 27 metai. Tyrime dalyvavę vyrai jautė spaudimą turėti merginą, nes tai galėdavo tapti net ir tam tikru saugikliu/apsauga nuo tapatinimo su homoseksualumu:

„[V]aikinai mokykloj turi turėti merginą ir kadangi anksčiau neturėjau, tai tos normos kaip ir neatitikau“, – Jonas, 30 metų.

Kalbėdami apie pomėgius, kuriais įprastai užsiiminėdavo berniukai mokykloje, vyrai išskyrė automobilius bei tam tikrų žanrų muziką. Tyrime dalyvavusių asmenų teigimu, mokykloje vaikinams tam tikru prestižu buvo automobilio vairavimas, kone privalomos buvo ir diskusijos apie įvairias motorines transporto priemones. Kai kuriuose interviu daug dėmesio skiriama muzikai, pavyzdžiui, rusiška muzika arba

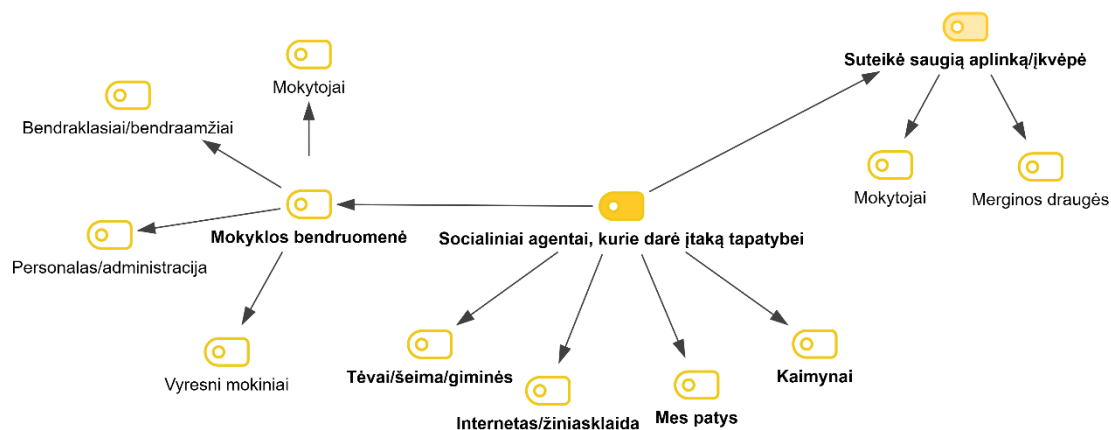
repas buvo populiariausi žanrai tarp vaikinų grupelių mokykloje. Vaikinai kartais turėdavo modeliuoti savo preferencijas ir meluoti, kad jiems patiko tokia muzika, kad tik atsiribotų nuo moteriškumo:

„Nu, kad neatrodytų gal kažkas įtartina ar, kad čia nevyriška <...> būtų klausytos muzikos, tai rinkdavausi tą [aut. vaikinų], kad užsidėt kažkokį skydą, kad nekiltų klausimų“, – Joris, 26 metai.

Taigi, elgesyje ir dominuojančiuose berniukų pomėgiuose ryškiai atsispindi iš aplinkos gauti ir internalizuoti aspektai, kuriuos ne vienas (-a) tyrėjas (-a) yra aptarę savo darbuose. Pavyzdžiui, šiame tyrime pasitvirtina įvairių autorių išskiriamų skirtingų socialinių agentų įtaka vyrų tapatybės formavimosi procese: tėvų (Boe ir Woods, 2018; Fausto-Sterling, A., 2021), mokytojų (Gansen, 2017; Giniotaitė, 2018), bendraamžių (Dukynaitė ir Dudaitė, 2017). Akivaizdu, kad aplinkos formuojami lūkesčiai berniukams mokykloje signalizavo kokiais būdais jie gali išlikti „tikro berniuko“ rėmuose ir netapti tuo „kitu“ ar „kitoku“. Šiuo atveju, šiame tyrimo segmente ryškiausiai atsiskleidžia bei pasitvirtina ir Judith Butler (1999) keliamą lyčių opozicijų idėja, pabrėžiant dominavimą, fizinę ištvėrmę, neišsiskiriančius iš minios išvaizdos pasirinkimus, pomėgius ir kitus dalykus skiriančius berniukus nuo mergaičių. Heteroseksualizuotos normos mokykloje ryškiai parodo vyrams priimtinius išvaizdos būdo ir elgsenos bruožus. Žinoma, visos normos vienaip ar kitaip asmenis pasiekia per santykį su aplinka ir joje esančius socialinius agentus, kurie prisideda prie to, kokia informacija pasiekia vyrus ir nurodo, kas vyrui yra tinkama, o kas – nėra.

3.3.2. Socialiniai agentai

Judith Bulter (1999) išsakytos mintys apie asmens tapatybės dinamiškumą ir jos santykių su aplinka svarbą sufleruoja, kad sutikti žmonės, ypač tie, su kuriais praleidžiama daug laiko, daro reikšmingą įtaką lyties tapatybės formavimuisi. Dar daugiau, kaip rodo šio tyrimo kontekste surinkta medžiaga, socialinių agentų daromas spaudimas arba prieglobstis, jei ne formuoja tapatybę, tai verčia vaidinti ją tokią, kokia yra priimtina. Aptariant įvairius socialinius agentus (tėvus ir šeimą, mokyklos bendruomenę ir draugus (ypač, drauges), internetą ir socialinius tinklus) šioje dalyje analizuojama kaip jie prisidėjo prie vyrų lyties tapatybės formavimosi proceso bei jausenos mokykloje.

2 pav. Socialinių agentų kodų medis.

Tėvai, šeima, giminės

Tėvai ir šeima, būdami artimiausia vaiko aplinka, formuoja asmens pirminius įpročius ir požiūrį į save bei pasaulį. Natūralu, kad žmonės, kurie užima svarbiausią dalį tavo gyvenime, ypač pirmaisiais gyvenimo metais, daro didžiulę įtaką savęs pažinimui. Matydamas ir absorbuodamas savo aplinkoje esančius veiksnius ir socialinius agentus augantis asmuo natūraliai ima tai kopijuoti ir kartoti savo elgesyje. Interviu metu atsiskleidė artimos aplinkos lūkesčiai ir aktyvus skatinimas berniukams domėtis sportu, aktyviu laisvalaikiu ar būti fiziškai stipriu:

„[A]š gal labiausiai iš ko jausdavau spaudimą dėl to, kad aš turiu vien tiktai mergaites drauges, tai iš savo tėčio. Ne iš mokyklos arba iš klasiokų, bet iš šeimos žmogaus. <...> Nes, nu, jam atrodydavo, kad kaip čia taip, ta prasme, kad ne ne ne negalima taip tik su mergaitėm draugauti. Reikia reikia eit pažaistiii krepšini“, – Vainius, 31 metai.

Be to, kalbinti vaikinai teigė jautę ir vyresnių giminaičių spaudimą užsiimti žalingais įpročiais, vien tik todėl, kad nepasirodytų moteriškais ir neišsiskirtų iš kitų vaikinių:

„[A]tsimenu pas pusbrolių nuvažiavau, pusbrolis už mane metais vyresnis ir net nežinau gal man buvo kokie keturiolika metų ir REIKĖJO rūkyt, nes jisai varė su draugais parūkyt ir mums reikėjo visiems varyt kartu ir man reikėjo rūkyt kartu, kad nebūčiau boba“, – Andrius, 29 metai.

Tyrimė dalyvavusių vyrų istorijose atsiskleidžia tai, kad šeimoje jiems sąmoningai ir nesąmoningai buvo formuojamas požiūris, kad „*tu turi būt savarankiškas visada*“, – Edvardas, 27 metai, sąlyginai anksti pats turi priimti sprendimus. Kai kuriais atvejais berniukai buvo mokomi atsakomybės už savo veiksmus bei negavę pagalbos susiformavo anksčiau aprašytą būdo savybę – neprašyti pagalbos, o atsakymų ieškoti vieni:

„*Su tėčiu matydavusi kiekvieną savaitgalį, bet jis nelabai traukėsi į mano mokyklos dalykus. Mama iš viso nesitraukė į mokyklos dalykus*“, – Ovidijus, 28 metai.

Kalbėdami apie šeimos poziciją vyriškumo klausimu, dalies vaikinų patirtys kardinaliai išsiskyrė, kol vieni teigė namuose jautęsi saugūs dėl savo seksualumo ir jų šeimoje „*nebuvo šitų skirstymų berniukų (nusijuokia) mergaičių dalykai*“, – Benas, 32 metai, kiti teigė, kad heteroseksualizuotų normų peržengimas buvo traktuojamas kaip maištas ir išprovokavo konfliktus su tėvais:

„*[I]š tėvų pusės, ohh, everything is bad, you look disgusting. <...> iš esmės su mama visą laiką būdavo konfliktai ir reikalavimai. <...> Nuo 20-ies iki kokių 22-iejų metų, buvo toks jau, žinai, atšalimo, šaltasis karas (juokiasi). Bet po to jau galiausiai normalizavosi, galiausiai, santykiai ir pripažinimas atėjo*“, – Nojus, 27 metai.

Todėl akivaizdu, kad didžioji dauguma tyrimo dalyvių kažkuriuo periodu vis tiek jautė saugumą namuose, pasakojimuose nuosekliai atsispindi naratyvas, kad vaikinai glaudesnę santykį jautę su mama, didžioji dalis respondentų teigė, kad namuose auklėjimo ir sprendimo priėmimo klausimuose dominavo mama. Tokiu būdu, moteriška aplinka tapdavusi saugi ir, būtent, mamų dėmesys sukurdavo tą saugumo jausmą nebijoti pasipriešinti heteronormatyvumui. Galima manyti, kad glaudesnis santykis su mama lėmė, kad berniukai dažniau susidomėdavo pomėgiais, kurie įprastai traktuojami kaip „moteriški“ ir geriau jausdavosi leisdami laiką merginų draugijoje. Taip pat, kaip atskleidžia pasakojimai, mokykloje, būtent, mokytojos, o ne mokytojai sugebėjo sukurti saugesnę erdvę mokykloje.

Merginos draugės

Pasakodami apie draugystes mokykloje vyrai akcentavo tai, kad pagal pomėgius susidarydavo mokinių draugų grupelės, kurios dažnu atveju diferencijuodavosi pagal

lytį. Dauguma respondentų pabrėžė, kad nesijautė gerai berniukų kompanijose, jiems ten nepavykdavo pritapti. Todėl daugiau laiko leisdavo su merginomis, kurios ne tik bendraudavo, bet ir apgindavo nuo kitų vaikinų patyčių:

„[P]ačioj klasėj tai biškį saugiau jausdavausi, nees visos panelėsss apgindavo mane <...> dažniausiai mano draugės tai panos būdavo. Nes žymiai daugiau pakalbėt, jos supratingesnės, nu, ten nesityčiodavo, nieko, apgindavo mane“, – Naglis, 28 metai.

„[B]uvo ir, nu, ta prasme, vyrai ir draugai, bet kažkaip labiau komfortiškai jausdavausi prie merginų, saugiau netgi <...> jos nebijo apgint tavęs (nusijuokia) they are fierce“, – Nojus, 27 metai.

Be to, interviu metu išsakytos patirtys patvirtino ir tai, kad berniukai dažniau būdavo linkę konfliktuoti, o mergaitės buvo supratingesnės, atviresnės ir mažiau praktikuodavo patyčias iš kitų:

„[N]atūraliai iš mano aplinkos ateidavo tai, kad buvo mergaitės daugiausia ir, man atrodo, kad jo, nu, savotišką saugumo, komforto jausmą sukurdavo tai, kad vat aš galiu su su mergaitėm kažkaip, nežinau, be jokių ten konfliktų, pašaipų bendraut ir vat kas, žinai, gal ir būdavo, kad daugiausiai tos pašaipos ir ateidavo iš berniukų“, – Jonas, 30 metų.

Taigi, merginos mokykloje buvo išskirtinė socialinių agentų grupė, kuri heteronormatyvių standartų neatitinkančius arba su berniukais sunkiai besitapatinančius vaikus ne tik priimdavo į savo draugų ratą, tačiau ir apgindavo, sukurdavo saugią aplinką. Tyrimo dalyviai pabrėžė, kad mergaitės mokykloje jiems padėjo dvejopą saugumo pagrindą: 1) leido jaustis savimi, priėmė, padėjo atsiverti ir išreikšti savo tikrąją tapatybę; 2) užtikrino saugią aplinką nuo besityčiojančių ar smurtaujančių vaikinų.

Mokytojai

Tyrimo metu kalbinti žmonės dalinosi įvairiomis patirtimis, susijusiomis su jų santykiu su mokytojais. Nepaisant to, kad tyrime dalyvavę vyrai pažymėjo, kad jų mokykloje buvo mokytojų, kurios buvo supratingos ir bandė užkardyti heteronormatyvų požiūrį į berniukus ir mergaites, tačiau dauguma vyrų tikina vienaip

ar kitaip jautę homofobišką atmosferą, girdėję stereotipinius pasisakymus bei kitaip dalyvavę heteroseksualizuotų lyčių vaidmenų reprodukovime.

„[T]ikrai esu daug kartų homofobinių visokių daug pasisakymų girdėjęs iš įvairių mokytojų, ypač dar jeigu kažkas ateidavo kitaip apsirengęs, netgi, patyčių būdavo ne tik iš mokinių, bet ir iš mokytojų“, – Andrius, 29 metai.

Vaikinai savo pasakojimais patvirtino slaptąjo ugdymo taikymo egzistavimą, kuris mokytojuose dažniausiai pasireiškėdavo problemų ignoravimu. Tyrimo dalyvių teigimu mokytojai nors ir matydavo, tačiau atsirinkdavo į kokias patyčias aktyviau reaguoti, o į kokias pasyviau. Ne tik pačių mokytojų komentarai pamokų metu heteronormatyvumo neatitinkančių berniukų atžvilgiu, bet ir akivaizdus kitų mokinių patyčių toleravimas rodo mokytojų pritarimą stereotipiniam lyčių suvokimui:

„[M]okytojai, (atsiduso) čia atskira tema, man tai turbūt didesnis pyktis ant jų negu ant vaiku, <...> Taai iš mokytojų yra tiesiogiai aš nesu gavęs jokių komentaru, beeeet mokytojai rinkdavosi parodyt savooo savo savo poziciją <...> tu realiai iš balso tono galii, nu, ta prasme, tu supranti tą pašaipų požiūrį, <...> taip mokytojai savo pusę išsakydavo, tiesiogiai gal nee, bet vat per tokius, tarp eilučių paslėptus komentarus“, – Paulius, 29 metai.

Tyrimo dalyvių teigimu mokytojai rodydavo daugiau dėmesio berniukams pamokų metu, formuodami požiūrį, kad jie nėra tokie gabūs mokslui kaip mergaitės. Taip pat, pastebima net ir maišto ar agresyvesnio berniukų elgesio tolerancija:

„[A]tsimenu, net ir per per pačias pamokas buvo toks, žinai, daugiau dė daugiau dėmesio berniukams, kad jie išmokyti tuos dalykus, nei nei merginoms, kur, vice versa, paimk kalbas labiau dėmesio yra merginoms“, – Nojus, 27 metai

„[T]oks atsikalbinėjimas, tam tikra prasme, mokytojams, netgi, irgi, kažkaip, mokytojai gal toleruodavo labiau tą iš iš iš berniukų“, – Vainius, 31 metai.

Aprašytuose pavyzdžiuose atsiskleidžia mokytojų įtaka ir vaidmuo, formuojant mokinių tapatybę. Tai nebūtinai turėjo būti aktyvi interakcija, tačiau ir pasirinktų aspektų ignoravimu buvo vykdomas slaptasis ugdymas, paremtas mokytojų asmeninėmis vertybėmis, taip buvo vystoma lyčių stereotipų tąsa. Kita vertus, retais

atvejais pasitaikydavo ir gerųjų praktikų, kai mokytojos sukurdavo ir saugią aplinką mokykloje bei aktyviai drausmino tuos, kurie tyčiojasi:

„[B]uvo keletas ir tokių, kurie ir palaikydavo ir tikrai stodavo, žinai, įj įj mano pusę ir sakydavo ten tiem vaikam, kad gal jau, nu, žinai, užteks ir čia nėra normalu taip kaip jūs elgiatės”, – Jonas, 30 metų.

„[M]okykloj viena mokytoja pastebėjo, kad su manim kažkas ne ok, ir jinai bandydavo eiti su manimi kontaktą ir klausti, ar viskas gerai, žinai, aš sakydavau, nu, tiesiog problemos šeimoj, nes tuo metu, žinai, buvo gėda pripažint, kad tai yra mintys apie mano seksualumą, nes aš nežinojau jos pozicijos šito klausimo. <...> [R]ealiai iš visos mokyklos, visų mokytojų, visų specialistų „šauniųjų“, tik vienas žmogus sugebėjo manęs paklausti, ar viskas gerai”, – Paulius, 29 metai.

Pasakojimai rodo, kad mokytojų įtaka yra labai reikšminga bendram mokyklos kontekste. Neigiamos patirtys, iššaukusios net ir iki dabar išsilaikiusį pyktį rodo, kad vaikinai mokykloje jautė mokytojų vertybinį nusistatymą, nelygybę ir diskriminaciją savo atžvilgiu. Visgi, teigiami atvejai, kada mokytojai ignoruoja kitoniškumą, o ne patyčias, neatperka to patirto neigiamos emocinio krūvio mokykloje.

Internetas ir žiniasklaida

Tyrimo dalyviai interviu metu atkreipė dėmesį ir į tai, kad vis daugiau reikšmės jų mokyklos kasdienybėje įgavo internetas ir socialiniai tinklai. Verta pažymėti, kad nepaisant to, jog internete buvo daug lyčių stereotipus ir nelygybę gilinančios informacijos, tačiau atskiri interneto puslapiai jiems leido nesijausti vienišais ir drąsiau atskleisti savo išjaučiamą tapatybę, susirasti bendraminčių bei praktikuoti savo pomėgius:

„[K]ai pradėjau socialiniais tinklais naudotis, aš jau tuo metu užsiiminėjau fotografija <...> aš pradėjau tuo pačiu rašyti ir blogą, nes tuo metu buvo labai populiariu visiem blogus rašyt, <...> aš ten pakankamai buvaau populiarius, neslėpsiu <...> aš supratau, kad žmonėms yra įdomu, jiems tai patinka ir, kad tai yra faina. Ir tada pradėjau galvot okei, nu, tai maybe I'm not that nenormalus as I thought before“, - Paulius, 29 metai.

Tai rodo, kad socialiniuose tinkluose vaikinams, kuriems mokykloje sunkiau sekėsi išreikšti save ar susirasti draugų/palaikymo, atsirado daugiau galimybių atsiskleisti. Be to, socialiniuose tinkluose vaikinai teigė rasdavę ir įkvėpimo, susipažinę su įvairesniu pasauliu, kuris padėjo atrasti jiems priimtinas saviraiškos galimybes: „*šiaip socialiniai tinklai mane tikriausiai labiausiai inspiruodavo*“, – Nojus, 27 metai. Savo homoseksualumą vyresnėse klasėse labiau supratę ir priėmę vyrai teigė, kad tuo metu buvo populiarus būtent į LGBTQ+ žmones orientuotas interneto socialinis tinklas, kuriame jie galėjo susipažinti su šiai bendruomenei save priskiriančiais žmonėmis, sekti aktualias naujienas bei priimti savo tapatybę.

Tačiau internetas turėjo ir kitą pusę, kada interneto socialiniai tinklai galėdavo tapti ir erdve pažeminti ar įžeisti. Tarkime, naudojantis atskirų interneto socialinių tinklų funkcijomis vertinti nuotraukas, komentuoti ir kitaip inicijuoti patyčias:

„*[T]ada ten pradėjoo iš mokyklos mano kiti vyresni aaah žmo vaikinai ten mano nuotraukas vertint vienetu. Nu, ir ten būdavo žiauru, jeigu tavo nuotraukas įvertina vienetu*“, – Vainius, 31 metai.

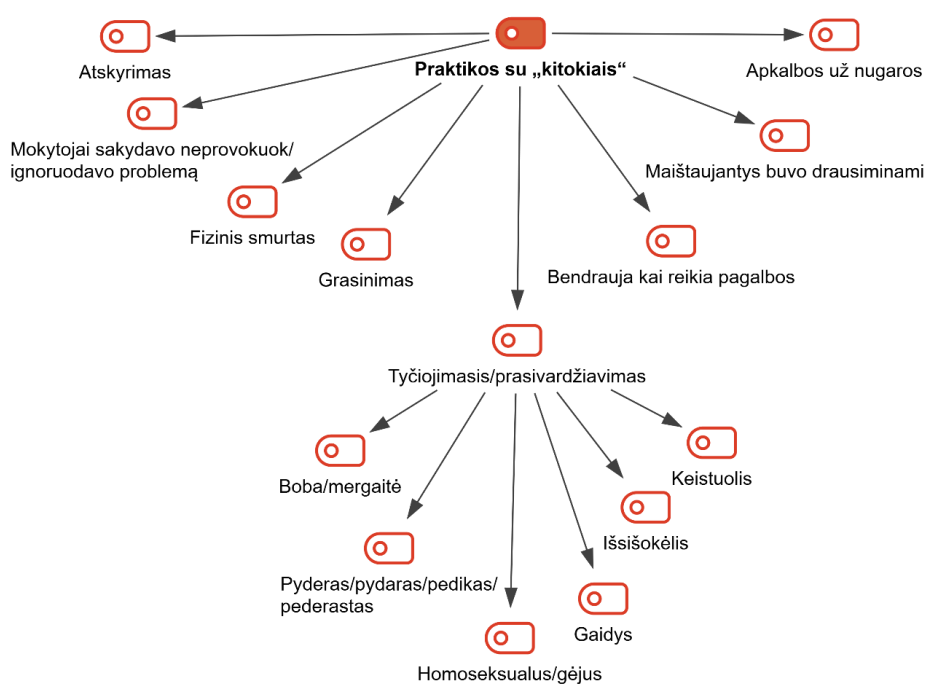
Taigi, interneto erdvė nors dar ir neturėjo tokios reikšmingos įtakos, kaip šiais laikais, tačiau prasidedantis bei vis aktyvėjantis gyvenimas interneto socialiniuose tinkluose buvo daugiau pozityvus fenomenas. Pateikti pasakojimai leidžia suprasti, kad įvairūs interneto socialiniai tinklai savo specifika padėjo nesijausti vienišiams, atrasti ir įsilieti į bendraminčių bendruomenes, realizuoti savo mėgstamas veiklas. Nepaisant to, kad interneto socialiniai tinklai, žinoma, turėjo neigiamą pusę, tačiau tyrime kalbinti vaikinai dažniau akcentavo teigiamus interneto erdvės aspektus. Susidaro įspūdis, kad atskiri interneto socialiniai tinklai, medijos padeda aktyviai prieštarauti vyraujančiam vyriškumo konceptui bei atveria daugiau galimybių domėtis, suvokti ir priimti savitą vyriškumo konceptą.

Nagrinėjant gautus duomenis apie atskirus socialinius agentus dariusius tiek pozityvią, tiek negatyvią įtaką vaikinių lyties tapatybės formavimosi procese galime išvelgti teorinėje dalyje aptartos literatūros atsikartojimų. Gauti pasakojimai patvirtina Ewing Lee, Troop-Gordon (2011) aptartus radinius, kad berniukai daug griežčiau nei mergaitės vertina nukrypimą nuo normos ir yra labiau linkę tyčiotis nei mergaitės. Taip pat, atsiskleidė mokytojų nuostatų demonstravimas ir lyčių stereotipų gilinimas

pamokų metu, pavyzdžiui, skiriant papildomo dėmesio berniukams arba mergaitėms atskirų pamokų metu (Muntoni F. ir Retelsdorf J., 2018) arba toleruojant ar švelniau reaguojant į berniukų maištavimą (Giniotaitė, 2018). Svarbu paminėti, kad mokytojų vaidmuo vaikinių tapatybės formavimo procese, ypač tiems, kurie neatitiko vyraujančių lyčių standartų, buvo labai reikalingas, tačiau pasakojimai atskleidžia, kad tokio laukto palaikymo jie mokykloje negaudavo.

3.3.3. Praktikos su „kitokiais“

Gauti pasakojimai patvirtina, kad vyrų gyvenimo eigoje įvairūs socialiniai agentai darė įtaką vyriškos tapatybės formavimosi procese. Lietuvos mokyklose dominavo „tikro berniuko“ tipas ar standartas, kurio laikantis galėjai išvengti bendraamžių ar net mokytojų viktimizacijos, tai pripažino ir dalis kalbintų vaikinių, kurie teigė neatitikę šių standartų ir dėl to susilaukę neigiamų bendraamžių reakcijų. Vyrai patvirtino, kad elgesys, prieštaraujantis tradicinėmis laikomoms vyriškumo normoms provokuodavo, būtent, vaikinių, dažniausiai, neigiamų elgesį į taip besielgiančius žmones. Teorinėje dalyje išskirtos trys smurto formos (fizinis, psichologinis ir socialinis), kuriomis mokiniai, neatitinkantys vyraujančio lyčių standarto, buvo viktimizuojami atsispindėjo ir kalbintų vyrų istorijose, kada jie patys patyrė tokio pobūdžio smurtą arba matė tai savo mokyklos aplinkoje.

3 pav. Praktikų su „kitokiais“ kodų medis.

Fizinis smurtas ir grasinimai

Tyrimo dalyviai dalindamiesi istorijomis iš jų kasdienybės mokykloje minėjo, kad nors fizinis smurtas ir nebuvo pagrindinė praktika nukreipta prieš „kitoniškumą“, tačiau vis tiek buvo kartkartėmis pasitaikanti. Pasakojimuose dominuoja apsistumdymai, muštynės ir kitas panašaus pobūdžio elgesys su vaikiniais, kurie, pavyzdžiui, atrodė silpnesni:

„[A]š tiesiogėjau koridorium ir jis tiesiogėjo į kitą pusę ir mane tiesiog trenkė į sieną su galva“, – Ovidijus, 29 metai.

„Mes turėjom vieną klasioką, kuris buvooo, nu, tikrai labai žemo ūgio <...> jį ten paimdavo kas norėdavo, pakeldavo, ten tąsydavo belekaip, nes, nu, gi labai smagu, žinai, ir visiškai tokijį silpną, sakykim, ir ir ir žemą žmogų, vat, nu, žinai, fiziškaaaai juo naudotis“, – Jonas, 30 metų.

Tai demonstruoja kitų vaikinių siekį užtikrinti savo dominavimą prieš kitus, fiziškai parodyti agresiją ir vystyti hegemoninio vyriškumo praktikas, aktyviai ir vaizdingai parodyti, kad stereotipinio vyro standartų neatitikimas netoleruotinas. Be to, kaip pažymi vienas iš respondentų vaikinai provokuodavo muštynes ir įvairias būdais siekdavo konfrontuoti iki tol, kol gaudavo fizinį atsaką:

„[I]teškiaa į sieną praeinant, nu vat kažkas iš iš iš tos vat pusės arba, nežinau, vienas viena iš patyčių formų būdavo nutempt į merginų tuliką, nes labai juokinga būdavo ir maždaug, kad vat atitinka tavo, nežinau, visą personality, kaip tu elgiesi, tai tau tipo vieta merginų tulike yra. <...> Taai iki tol, kol neateidavo viskas iki tų situacijų, kada prieidavo viskas iki tų muštynių, taaai realiai ir nesibaigdavo niekada tai“, – Jonas, 30 metų.

Kita panašaus pobūdžio praktika nebūtinai pasiekdavo fizinės agresijos apraiškas, tačiau informantai teigė sulaukę grasinimų sumušti ar kitaip sutrikdyti jų sveikatą. Tai patyrę vaikinai bandydami apsisaugoti turėdavo ieškoti būdų kaip išvengti susitikimo ar kontakto su grasinančiais žmonėmis:

„[J]ie pasakydavo, kad ten lauks prie pradinių, ne pradinių, prie paradinių durų, nu, tu pagrindinių, nu, aš ten išeidavau pro galines duris ir toks tiesiog..“, – Naglis, 28 metai.

Gauti interviu patvirtina tai, kad vaikinai, kurių elgesys ar išvaizda neišpildydavo „tikro berniuko“ koncepto patyrė fizinį smurtą ar jo regimybę mokykloje. Vyresnių mokinių veiksmai pabrėždavo, kad nukrypimas nuo lyčių standarto nėra priimtinas, o teisinga vaikinių tapatybė kartais buvo formuojama ir fiziniu smurtu. Dar daugiau, prie to prisidėjo ir mokytojai, kurie skatino slopinti bet kokį „kitoniškumą“, kad išvengtų anksčiau minėtų smurto praktikų:

„[I]š mokytojų tikrai jausdavosi tas toksai, kad, nu, tai tu neprovokuok ir viskas čia gerai bus. Taaai nepadėdavo, žinai, sukurti tos tokios atmosferos įtraukiančios ir priimančios.. <...> atsirasdavo tas gaal noras, žinai, kažkaip maskuotis, slėptis ir ir nu, tiek to dėmesio, žinai, nepritraukti, nes, nu, jeigu čia net ir mokytojai, žinai, sako, kad tu čia nesirodyk ir viskas gerai bus“, – Jonas, 30 metų.

Taigi, kaip rodo šios aptartos situacijos spaudimas neišeiti iš tam tikrų rėmų buvo jaučiamas nuolat tiek iš mokytojų, tiek iš mokinių pusės. Smurtas ir patyčios arba eskaluodavosi į rimtesnes pasekmes arba ne, priklausomai nuo to kaip vaikinai į tai atsakydavo. Visgi, pasakodami savo išgyventas ar iš šalies matytas istorijas respondentai pabrėžė, kad žodinės ir psichologinės patyčios buvo daug dažnesnės ir jų pasekmės taip pat buvo itin skaudžios.

Prasivardžiavimas ir psichologinis smurtas

Bandydami įžeisti, sumenkinti ar pažeminti heteronormatyvumo nepateisinančius vaikus, berniukai/vaikinai dažnai pasitelkia toksišku laikomo hegemoninio vyriškumo praktikas. Taip jie siekia parodyti, kad hegemoninis vyriškumas yra vienintelė „tinkama“ ir dominuojanti norma bei pradeda kurti naratyvą, kad homoseksualumas ar moteriškumas yra nepriimtina saviraiškos forma. Vaikinių istorijose pateikiami epitetai, kuriais jie patys arba kiti mokiniai buvo pravardžiuojami buvo dažniausiai pasireiškusi smurto forma. Interviu metu vyrai daug dėmesio skyrė būtent pravardėms ir verbalinėms patyčioms, kurios, jų teigimu: *„kartais už fizinį smurtą psichologinis yra žymiai skaudesnis“*, – Andrius, 29 metai. Todėl suprantama, kad, būtent, šiai smurto formai respondentai skyrė išskirtinai daug dėmesio.

Dažniausiai pasikartojantis naratyvas, su kuriuo vyrai teigė susidūrę mokykloje – jų elgesio, išvaizdos ar aprangos prilyginimas mergaitėms ar mergaitiškumui. Nors tai iš pažiūros neturėjęs skaudinti dalykas, tačiau šis dažniausiai pasikartojantis supriešinimas vertė jaustis lyg esant nenormaliu, „kitokiu“ berniuku. Čia ryškiausiai atsiskleidžia heteroseksualizuotų normų dominavimas ir lyčių opozicijų svarba, nes kuo mažiau oponuoja stereotipiškai moteriškoms elgesio ar išvaizdos savybėms, tuo didesnė tikimybė sulaukti patyčių:

„[K]ažžkoku metu ir mokykloj turėjau ir tokią pravardę, kad mergaitė tiesiog. Todėl, kad mano plaukai buvo ilgi, bet tik tiek, nu, ir veidas apvalus“, – Redas, 26 metai.

„[B]uvo man pasakę, nes buvo panos kažkaip visos su sijonais atėjusios ir kažkas ateina iš valg valgyklos man irgi drėbtelėjo: „kada tu su sijonu ateisi?““, – Ovidijus, 28 metai.

Vaikinai pažymėjo, kad ne tik mokykloje jausdavo tokį spaudimą skirtis nuo mergaičių. Jų teigimu tokio pobūdžio replikos buvo girdimos ir iš tėvų ar artimos aplinkos. Pavyzdžiui, tėvai nevengė pabrėžti, kad nenormalu tapatintis su mergaitėmis ir sakydavo: *„kad tu čia kaip merga, negalima taip, turi būt su bernais“,* – Vainius, 31 metai. Žinoma, ne tik elgesys, kuris gali būti suprantamas kaip stereotipiškai moteriškas iššaukdavo negatyvų mokyklos aplinkos atsaką bei patyčias. Hegemoninio vyriškumo neatitikimas arba prieštaravimas heteroseksualumui taip pat buvo priežastimi bendraamžių pašaipoms, o homoseksualumą apibūdinantys epitetai tapdavo įžeidžiančiais keiksmažodžiais:

„[Š]iaip, iš tiesų, tuo metu net žodis, kaip gėjus buvo naudojamas kaip įžeidimas ir mane tai labai irgi veikė mokykloj“, – Paulius, 29 metai.

„O ten tai pats tas populiariausias žodis tai teeen ahm pyderas, pyderastas, nu, toksai“, – Naglis, 28 metai.

Tai rodo, kad būtent homoseksualumą koku nors būdu identifikuojančios elgesio ar išvaizdos savybės vaikus išstumdavo iš dominuojančio vyriškumo rėmų, o tai lemdavo aktyvų ir piktybišką tokių žmonių ženklumą ir žodinius užgaliojimus. Visas anksčiau minėtas žodinis ir fizinis smurtas nukreiptas prieš heteroseksualizuotų

normų neišpildančius vaikus neretai peraugdavo į santykių smurtą ir tokių žmonių atskyrimą ar bandymą daryti įtaką jų socialiniams ryšiams.

Santykių ar socialinis smurtas

Pasakodami apie savo patirtis mokykloje vyrai pažymėjo, kad elgesys nukreiptas prieš juos dėl jų būdo ar išvaizdos dažnai orientavosi į atskyrimą ar kitokias kišimosi į socialinius ryšius praktikas. Be to, dažnai tai buvo daroma tam žmogui tiesiogiai nedalyvaujant, skleidžiant apkalbas, šnekant už nugaros ir šmeižiant. Net tuo metu neįprasta aprangos detalė (pavyzdžiui, raudonos kelnės) gali lemti realybės neatitinkančių apkalbų skleidimą mokykloje:

„[A]š nežinau kodėl, bet tais laikais atrodė, kad aah, kad homoseksualumas, zofilija, jie persidengia kažkokiam spektre, taai paskui dar pradėjo sklist kalbos, kad jisai ir su kažkodėl su gyvūnais santykiauja <...> viskas grynai nuo to taip kaip jisai rengėsi“, – Andrius, 29 metai.

Žalingų įpročių neturintys ar jų vengiantys vaikinai nebuvo kviečiami į vakarėlius. Kartais net privalėdavo užsiimti žalingais įpročiais (pavyzdžiui, rūkyti), kad neišsiskirtum iš vaikinų rato ir nebūtum ženklinamas moteriškais epitetais:

„[R]ūkymas būdavo tiesiog tokia kaip socializacijos, galbūt, forma ir ir aaa, sakykim, visi kiečiausi mokyklos vaikinaaaaai dažniausiai eidavo rūkyt pertraukų metu, aš netūrėjau tokio įpročio, tai aaa, žodžiu, į tą socializacijos ratelį nepatekdavau“, – Jonas, 30 metų.

Panaši situacija atsiskleidžia ir su alkoholio vartojimu, vaikinai teigė, kad „jeigu tu negerdavai alkoholio, tai tavęs nekviisdavo į joki vakarėlį, į joki pasibuvimą“, – Andrius, 29 metai. Šie pasakojimai rodo, kad būdas, pomėgiai ar net žalingi įpročiai (arba jų neturėjimas) lemdavo santykius ir vaikinai dėl šių priežasčių galėjo būti arba nebūti priimti bendraamžių vaikinų, kartais ir papildomos pastangos nepadėdavo įsilieti į vaikinų draugų kompaniją:

„[K]iek prisimenu, aš gal du tris kartus taip gal išėjau. Nelabai man ten patikoo jie nelabai norėjo, kad aš ten būčiau ir tiesiog nustojau <...> Nu, aš, aišku, irgi

norėčiau ten kažkokius žaidimus pažaist arba ten pažiūrėt, nu, bet aš čia neidavau, nes, vėlgi, pasakys: „ko tu čia atėjai?““ – Naglis, 28 metai.

Be to, tie rėmai ar ribos, kuriose turi būti berniukas buvo labai aiškios, jas brėždavę tiek mokiniai, tiek mokytojai. Save drąsiau ar asmeniškai labiau priimtinais reiškę vaikinai mokykloje jautėsi vieniši ir nepriimti. Tai iššaukdavo apkalbas, kurios turėjo įtakos jų socialiniams ryšiams mokykloje, kai net ir artimomis laikytos draugystės galėjo būti išardytos dėl prieš juos nukreipto santykių smurto:

„Aš turėjau geriausią draugą tuo metu ir tada kai aš pradėjau kažkaip neatitikti tų kažkokių normų <...> tada kažkaip aš iš jo išgirdau, kad jis nebenori būt su manim draugais. Ir aš supratau, vat, tą momentą, kad kažkas čia, turbūt, kalba kažką už akių“, – Vainius, 31 metai.

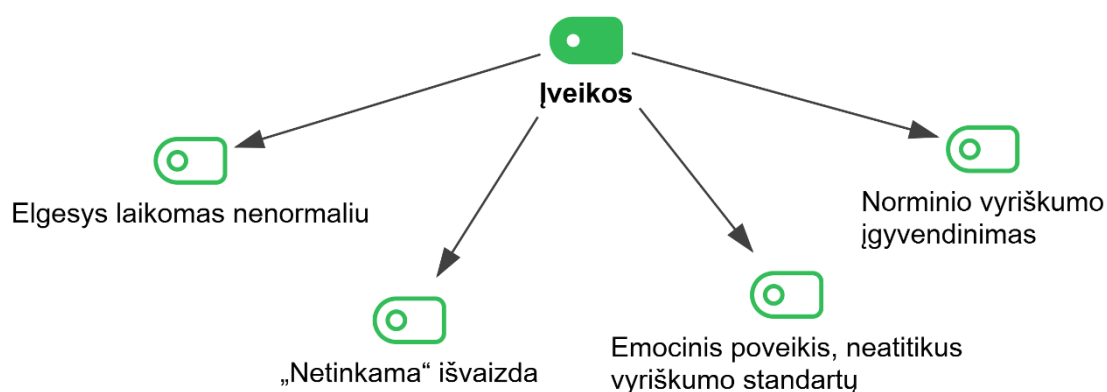
Šioje dalyje aprašytos patirtys iliustruoja su kokiomis praktikomis susidurdavę vaikinai mokykloje, nes jų išvaizda, elgesys ar būdo bruožai neatitikdavo „tikro berniuko“ standartų ir įvairūs veikėjai buvę jų aplinkoje tai nuolat pabrėždami formavo jų tapatybės suvokimą. Kalbintų respondentų istorijomis galime patvirtinti ir ankstesniuose tyrimuose fiksuojamus atvejus, kai dėl griežtų „tikro berniuko“ standartų neatitikimo grėsė sankcijos, atskyrimas ar net viktimizacija (pavyzdžiui, Bagdonas ir Padarauskaitė, 2012, Rosen ir Nofziger, 2019, Jiménez-Barbero, et al., 2020). Toks elgesys, tarsi, net provokavo negatyvias reakcijas ir formavo įsitikinimą, kad bent kažkokia aliuzija į moteriškumą/homoseksualumą yra netinkama. Galiausiai, visos šios praktikos ne tik formavo vaikinų lytinę tapatybę ar tam tikrus elgesio ar išvaizdos pasirinkimus, tačiau kūrė ir nuolatinį stresą (ypač jaunesnėse klasėse) išpildyti tuos jiems įvairių socialinių agentų keliamus lūkesčius.

3.3.4. Įveikos, kurias mokykloje naudojo homoseksualūs vyrai

Šioje dalyje apjungiamos visos ankstesnės tyrimo rezultatus argumentuojančios dalys, kurios parodo kokie veikėjai ir kokiomis praktikomis formavo „tikro berniuko“ standartą vidurinėje mokykloje. Daugiausia tai atliekama per opozicinę prizmę ankstesnėse dalyse išsakytiems aspektams, nes pasakojimuose vaikinai dažnai iliustruodavo kaip ir kokio standarto jie privalėjo laikytis mokydami mokykloje. Todėl šios tyrimo rezultatų aptarimo dalies kryptis – parodyti iššūkius su kuriais

susidūrė tyrimo dalyviai neatitinkdami numatyto ir vyraujančio vaikinų išvaizdos bei elgesio standarto.

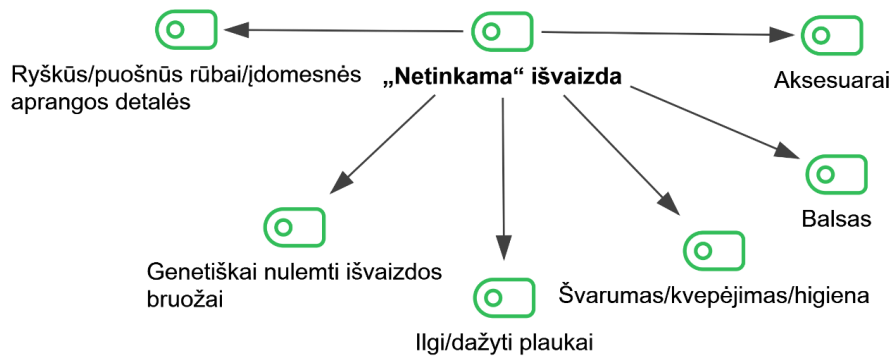
Pateikiami pavyzdžiai įrodo tyrime dalyvavusių vyrų arba jų aplinkoje buvusių vaikinų skirtį tarp „tikro berniuko“ ir to, kuris išeina už dominuojančių tradicinių bei heteroseksualizuotų normų ribų. Be to, užfiksuotuose pasakojimuose atsiskleidė bandymai „pritaikyti“ savo tapatybę dominuojančiam „tikro berniuko“ standartui ir to paliktas emocinis poveikis bei šių praktikų iššauktos vaikinų asmeninės įveikos. Galiausiai, šioje dalyje išskiriama kūno kultūros pamoka, kuri darė specifinį poveikį vaikinams mokykloje ir buvo reikšmingas reiškinys formavęs vaikinų lytinę tapatybę mokykloje, kuri net būtų galima išdrįsi laikyti atskiru socialiniu agentu.

4 pav. Vaikinų naudotų įveikų mokykloje kodų medis.

„Netinkama“ išvaizda

Čia daugiausia bus aptariami tie išvaizdos ar stiliaus bruožai, kurie mokykloje būtų laikomi išsišokančiais, netinkamais ar nepateisinantys vyriškumo standartų. Būtent šios opozicijos, rodo kaip per išvaizdos aspektą formavosi kalbintų homoseksualių vaikinų tapatybė bei kokiais būdais jie patys prieštaravo arba norėjo prieštarauti norminiam vyriškumui.

5 pav. „Netinkama“ laikomos išvaizdos kodų medis.

Pirmiausia, vienas iš asmeniškai šokiruojančių dalykų tyrimo metu buvo tai, kad susilaukti patyčių ar būti atskirtas galėjai dėl genetinių išvaizdos bruožų arba kažkokių kūno savybių. (1) Nešioji akinius: „[D]ažniau dėl akinių sulaukiau patyčių, iš esmės, kas yra labai juokinga“, – Nojus, 27 metai; (2) Esi žemas: „Nu, toks kur irgi savotiška, nežinau, kad tas ūgis turėjo kažkokį ten fenomeną <...> Mes turėjom vieną klasioką, kuris buvoo, nu, tikrai labai žemo ūgio, aaah tai jo, tai tiek epitetais, kaad, man atrodo, jį vadindavo peliuku visi tai, nu, vat, žinai, irgi kažkoks mažaaas gyvūnelis“, – Jonas, 30 metų; (3) Svoris ar sudėjimas: „Nevyriška buvo tai, kad tu esi labai smulkaus sudėjimo, labai žemas, nu, realiai visa tai, nes tai buvo asocijuojama su tuo, mo su tiesiog moteriška anatomija ir fizio fiziologija visa“, – Paulius, 29 metai.

Šis asocijavimo su moteriškumu naratyvas ryškiai dominavo „netinkama“ laikomos išvaizdos kontekste: šukuosena, įprastai ilgesni ar dažyti plaukai, aukštas balsas. Iš esmės tai galėtų būti viskas, kas neatitinka „tikro berniuko“ portreto šablono:

„[A]r ten ant plaukų kažką arba tie plaukai būdavo kažkokie ilgesni, kažkaip gražiai į šoną ten sušukuoti atrodydavo ir būdavo apkalbėta. Jo, kad, nu, tas žmogus tikriausiai gėjus yra“, – Joris, 26 metai.

„[B]alsas mutavo pakankamai nedaug. Taaai, žodžiu, būdavo vaikinų tos grupės, kur, žinai, kaip vyrai vos ne kalba mokykloj, o aš dar ten realiaaai high pitched voice kalbu iiiir taai irgi pakankamaai to to jokių manierų aspektoo, nu, ne ne negalėjau labai atitikt“, – Jonas, 30 metų.

Aptariant „tikro berniuko“ identitetą šiek tiek buvo paliesta ir higienos ar švaros tema. Dalis interviu dalyvių pabrėžė, kad tinkama vyriškumo išraiška net yra susijusi

su netvarkingumu, nes, tarkim, geras kvapas buvo siejamas su moteriškumu. Jie teigė to nesupratę ir nebandę to išpildyti, nors tai ir turėdavo pasekmių:

„[M]an būdavo, bandydavo primesti, kad čia va tu negali pasirodo būti tvarkingas kažkoks, ar ten apsiprausęs, kad šiaip idealiai turi biškį pasmirdėt“, – Redas, 26 metai.

„[H]igiena tada kažkokius, žinai, savęs puoselėjimo procedūras visi dėjo lygybės ženklą, kad tai yra moteriška škumas ir moteriškos procedūros“, – Paulius, 29 metai.

Galiausiai, jei „tikro berniuko“ aprangos ar stiliaus pasirinkimai buvo kuo mažiau išskirtiniai, tamsių spalvų ir be jokių ryškesnių detalių, tai didžioji dalis kalbintų vaikinių nors ir ne visada išdrįsdavę, bet norėdavę į savo aprangas įtraukti daugiau spalvų ar aksesuarų. Kalbinti vaikinai pabrėžė, kad net ir klasikinio stiliaus rūbai buvo laikomi netinkamais:

„[M]arškiniai, bet ir tai mark jau ir marškiniai jau būtų neatitikimas, nes, tipo, tu juos ten lyginiesi (nusijuokia) tu čia nori gražiai atrodyti, tai čia būtų išėjimas iš rėmų“, – Vainius, 31 metai.

Ryškos aprangos pasirinkimas arba tam tikro kirpimo drabužiai, pavyzdžiui, siaurėjančios/aptemptos kelnės (angl. *skinny jeans*), kurias vaikinai teigė net nedrįsę rengtis į mokyklą. Akivaizdu, kad tokie rūbai buvo nepriimtini ir vaikinai bandydami išvengti negatyvių reakcijų turėjo atsitraukti nuo savo tikrosios tapatybės:

„Jeigu pagrinde buvo tos gal nevyriškos rožinės, žydros spalvos, atsimenu, turėjau žydrą striukę vienu metu, nu, ir man patiko jinai, bet pajaučiau tą užgauliojimą žmonių šiek tiek ten iš kitų klasių“, – Joris, 26 metai.

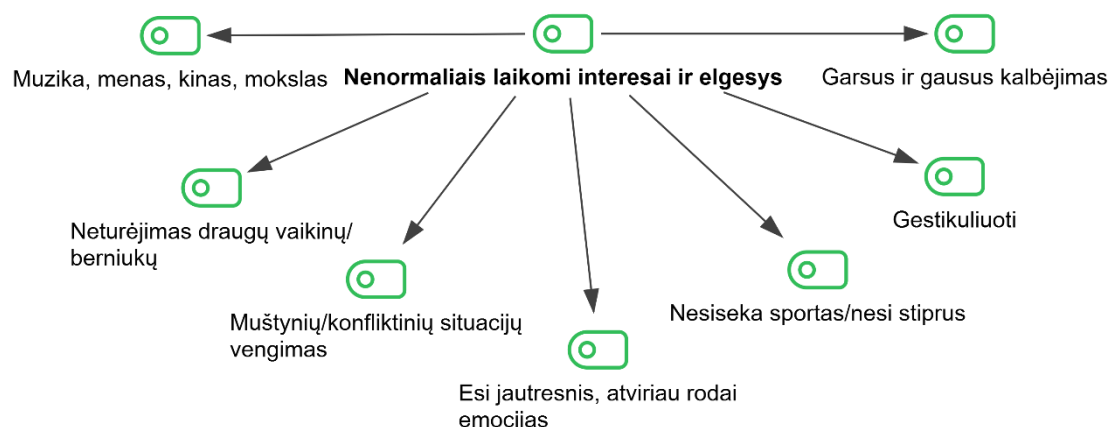
„[T]urėjau turbūt pirmas bičas savo mokykloj skinny džinsus, tai kokius du kartus buvau užsidėjęs. Ir daugiau nebėjau“, – Benas, 32 metai

Galima matyti, kad tokie paprasti dalykai kaip aprangos stilius ar net genetiškai paveldėtas ūgis ar balsas, kurio negali pasirinkti galėjo mokykloje būti traktuojamas kaip priešprieša norminiam vyriškumui. Šie pavyzdžiai aiškiai iliustruoja, kad norėdami išreikšti arba išlaikyti savo identitetą ar tapatybę, „tikram berniukui“

nepriimtinių normų kontekste vaikinai buvo nuolatinėje dilemoje ir turėjo priimti sau ne visada patogius pasirinkimus.

Vaikinams nederamas elgesys ir interesai

„Tikro berniuko“ portrete išskirto elgesio opozicijomis galima pajauti spaudimą, kurį tuo metu patyrė tyrime dalyvavę vaikinai. Socialinių agentų nuolat diegiamos elgesio taisyklės rodo, kad mokyklos aplinka stipriai formavo jų lyties tapatybę, pavyzdžiui, domėjimasis menu, tam tikra muzika, kinu ar net geras mokymasis nepateisino vyriškumo standartų. Interesai ir pomėgiai aktyviai formavo skirtis tarp tinkamo ir netinkamo vyriškumų. Pagal mėgstamus ar dominančius dalykus formavosi ir draugų grupės mokykloje. Įprastai berniukus dominę dalykai dažnai nebuvo įdomūs tyrime dalyvavusiems vaikinams, jų teigimu, tai buvo ir viena priežasčių, trukdžiusių jiems įsilieti į berniukų draugų kompanijas.

6 pav. Vaikinams nederamo elgesio ir interesų kodų medis.

Kalbinti vaikinai dažnai vieninteliu juos su kitais vaikiniais mokykloje tapatinusiu pomėgiu įvardino automobilius. Priešingai, jų interesų lauke dominavęs menas ar mokslas buvo iš savęs prieštaraujantys norminiam vyriškumui, pavyzdžiui, net geras mokymasis, jų teigimu, trukdė tapti vaikinų draugų grupės nariu. Visgi, mada, menas labiausiai kurstė patyčias ir formavo skirtis tarp kalbintų vaikinų ir jų mokyklose buvusių „tikrų berniukų“ grupių:

„[A]š buvau tas, kuris buvau meno vaikas ir domėjausi muzika ir teatru, ir panašiai <...> Taaaai čia gal, žinai, tas pagrindinis toksai momentas būdavo <...> kaip mano draugų ratas formavosi, ir kaip, galbūt, atsirado tos tokios ryškesnės skirtys tarp manęs ir ir kitų vaikinų mokykloj“, – Jonas, 30 metų.

„[A]š ir nebijodavau aprašyt, kad aš taip domiuosi mada, man patinka mada, nu, ir, na, aš nebijodavau to to sakyti, nu, iš to irgi [aut. buvo] tų pačių patyčių“, – Naglis, 28 metai.

Nepavykus įsilieti į vaikinų bendruomenes, informantai teigė ieškoję bendraminčių ir natūraliai radę supratimą mergaičių kompanijose. Pasakojimai atskleidžia, kad interesai buvo svarbus aspektas draugų grupių formavimosi procese, kurios dažnai pasiskirstydavo pagal lytį. Tokios tvarkos ignoravimas nebuvo priimtinas, o tyrimo dalyvių draugystės su mergaitėmis iššaukdavo kitų vaikinų patyčias:

„Jeigu tu buvai labiau tarp aaah vat šitu aa merginų, tai kildavo klausimas ar tu ne homoseksualus, nes, maždaug, tu bendrauji tik su mergaitėm, esi kaip mergaitė, o mergaitėm patinka gi berniukai“, – Redas, 26 metai.

„[O]kay šitas bičas bendrauja tik tai su mergaitėm.. Okay, irgi gėjiška vadinasi, okay, tada reikia bendraut ir su berniukais, nors tu neturi apie ką su jais bendraut“, – Paulius, 29 metai.

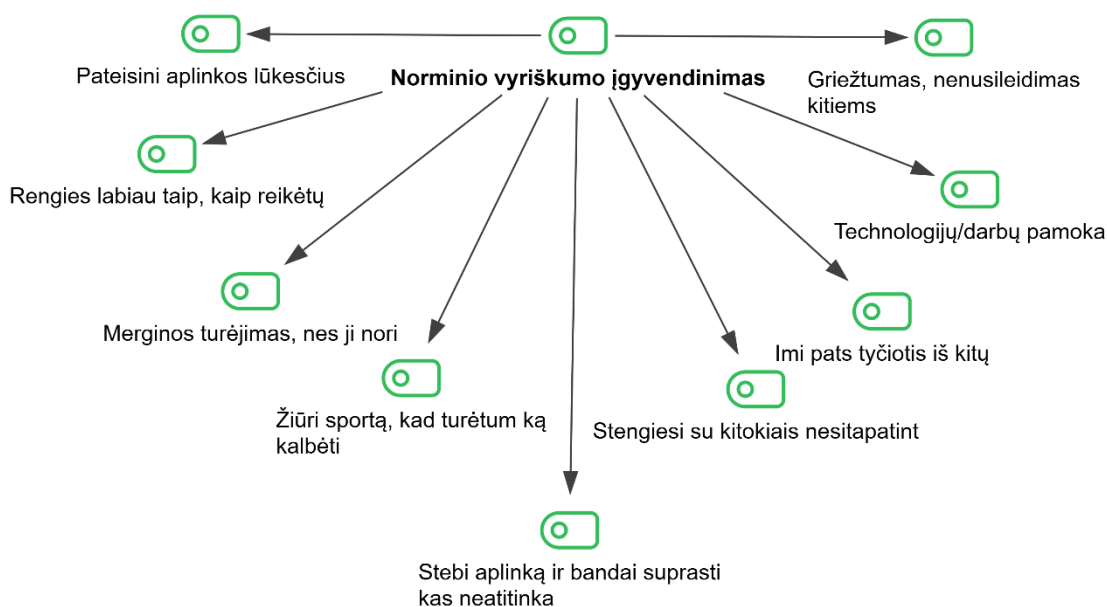
Paskutinis šio segmento blokas yra susijęs su būdo bruožais ir emocine išraiška. Pasakodami apie tai, koks elgesys jiems būnant mokykloje buvo laikomas nepakankamai vyrišku ar net moterišku, vaikinai pabrėžė tai, kad jautrumas bei konfliktų vengimas kardinaliai skyrė juos nuo „tikrų berniukų“ mokykloje. Bendraamžių reakcijos ir pasisakymai „koks tu vyras, jeigu tu čia va verkšleni, koks tu vyras, jei tau skauda“, – Benas, 32 metai, skatino slėpti emocijas ir jas užgniaužti viduje. Kitu atveju, vėlgi, esi perkeliamas į silpnųjų, švelnių vyrų kategoriją, kuri prieštarauja norminiam ir dominuoti siekiančiam vyriškumui. Vaikinai teigė jautę spaudimą slopinti savo balso toną, kalbėjimo manierą, kadangi įvairesnių emocijų išraiška, konfliktų vengimas trindavo ribą tarp vyriškumo ir moteriškumo, o tai iš esmės prieštaravo heteroseksualizuotam vyriškumo standartui. Pasakojimuose atsiskleidžia tai, kad leistina vyrų emocinė raiška apsiriboja pykčiu, o visą kita turi būti išreikiama santūriai.

Apibendrinant galima matyti, kad kaip ir išvaizdos, taip ir elgesio, pomėgių bei būdo bruožų standartai buvo kuriami per lyčių opozicijas. Vyrai jautė kitų vaikinų atstūmimą bei nepriėmimą į savo bendrus draugų ratus, o norint ne pateisinti

vyraujančias normas, bet išlaikyti savo tapatybę teko konfrontuoti su heteroseksualizuotais standartais. Akivaizdu, kad nuolat tokioje aplinkoje gyvendamas žmogus pradeda imtis priemonių, kad sumažintų ne tik dėmesio kiekį, bet ir neigiamų reakcijų į save. Kartais vienintelis būdas tai padaryti – prisitaikyti prie aplinkos, kartais, net vaidinant kitokią savo tapatybę, imituojant „tikro berniuko“ portretą pateisinančius bruožus.

Kitoniškumo slėpimas ir vyriškumo mėgdžiojimas

Teorinėje dalyje aptariama, kad jei vyras yra silpnas, gležnas, plastiškas ar kitaip primena stereotipiškai išskirtinai su moterimis tapatinamą elgesį, tai gali iššaukti patyčias ar smurtą prieš jį. Tyrime dalyvavę vaikinai taip pat patvirtino, kad stengėsi vengti to, „kas liečia švelnumą, moteriškumą, homoseksualius gestus“, – Andrius, 29 metai. Bandydami slėpti savo tapatybę vaikinai interviu metu pasidalino įveikomis, kurias naudojo maskuodami savo homoseksualumą ir kaip taikėsi prie vyraujančio vyriškumo normų.

7 pav. Norminio vyriškumo įgyvendinimo kodų medis.

Kalbėdami apie savo patirtį, absorbuojant iš aplinkos ateinančią informaciją, vyrai nurodė skyrę nemažai dėmesio aplinkos stebėjimui. Buvo svarbu atkreipti dėmesį net į mažiausias detales, nustatant, kas gali iššaukti bendraamžių neigiamas reakcijas ir ko reiktų vengti:

„[V]isi vaikšto koridoriais ir tu tiesiog stebi ir matai kaip prie ko kimba, kas ką, kas ką užsidėjęs. Okaay, rožinė, rožinis džemperis bičiui ne ok, nes išvadins pyderu, ne ne nedėvėkim rožinės“, – Paulius, 29 metai.

Būtent ženklėjimas ir etikečių klįjavimas, informantų požiūriu, leisdavo aiškiausiai indikuoti kada kokia nors praktika peržengia draudžiamą vyriškumo zoną ir pradeda traukti nepageidaujamą elgesį. Nuosekliai plėtojama sporto linija atsikleidžia pasakojimuose apie specialiai žiūrėtas net ir jiems neįdomaus sporto varžybas (pavyzdžiui, krepšinio), kad galėtų kažką pasakyti ir pabendrauti su kitais vaikinais. Dar daugiau, bandydami pritapti mokiniai net pradėdavo lankyti sportinius užsiėmimus, kurie jiems nepatinka, kad išlaikytų savo draugų ratą:

„[T]eko pamėgti imtynes, tai realiai žiūrėti jas po pamokų, jeigu eidavom pas kažką į namus, visą laiką įjungdavo tas imtynes <...> klasėj, tiesiog, žinai, jau ten visokius moves'us viens kitam rodai, viens ant kito. Nu, ir kur tu nesijauti komfortiškai, bet tu turi tai daryt, nes visi tai daro“, – Nojus, 27 metai.

Vaikinai tokiu būdu taikėsi prie aplinkos ir atitinkamai kažkuriuo periodu daugiau ar mažiau pradėdavo daryti sprendimus, kurie labiau pateisina aplinkos lūkesčius, o ne jų pačių poreikius. Tai siejosi su visomis sritimis, pradedant išvaizda ir apranga, baigiant elgesiu ir pomėgiais. Susidaro įspūdis, kad vaikinai buvo priversti kurti papildomą asmenybę mokyklai, kuri neleistų jiems nukrypti nuo dominuojančių heteroseksualizuotų normų:

„[T]a norma, kaip kaip turėtų vyras skambėti, taaaai, nu, tikrai, pamenu tokių momentų, kad ten, žinai, dirbtinai bandydavau tą balsą pažemint <...> norėdavau atsimokyt visas tas savo manieras, kurias turėjau, tai ten vos ne, žinai, vykdavo praktika prieš veidrodį atsisėsti ir bandyti ten nemalt taip rankom arba ten labai sekti savo ten veido išraiškas, mimikas, dar ten kažką, kad, maždaug, nu, vat, pagal tą savo kažkokį įsivaizdavimą, kaip kaip kalba, atrodo, vaikinai mokykloj, tai, kad aš irgi taip turėčiau <...> esu visiškai įsitikinęs, kad mano tas toksai elgesys, toks, kokį aš dabar turiu, buvo visiškai ištreniruotas, išmoktas, kad atrodyčiau labiau vyriškas, negu iš tiesų buvau“, – Jonas, 30 metų.

Žinoma, kaip jau buvo aprašyta ties „tikro berniuko“ portretu, bene labiausiai heteroseksualizuotas normas pateisinančių aspektų buvo romantiniai santykiai su

merginomis. Dalis tyrimo dalyvių teigė buvę romantiniuose santykiuose su merginomis, tačiau šioje vietoje atsiskleidė unikalus fenomenas, kad beveik absoliuti dauguma informantų teigė, jog tokie santykiai mokykloje prasidėdavo išimtinai merginų iniciatyva. Respondentų teigimu, nepaisant to, kad tai nebuvo iš jų natūralaus noro, bet šie santykiai jiems leido kuriam laikui užmaskuoti savo tapatybę:

„Taai ne aš approachinau, o mane approachino <...> nu, vat, pagaliau ten į mane kažkas tai atkreipė dėmesį. Ir čiaa tarsi bus tarsi, nežinau, kaip apsauginis mechanizmas ar ne nuo patyčių ar ten kažkokių kalbų“, – Jonas, 30 metų.

„[T]as merginų turėjimas, tu visą laiką visą laiką galvoji, kad something is wrong, nes nieko jom nejauti, bet, tiesiog, dėl to, kad tu turi turėti merginą, tuo laiku tu ją ir turi“, – Nojus, 27 metai.

Dalis merginas turėjusių vaikinių pridūrė, kad jų santykiai su merginomis niekada nebuvo peraugę į fizinį kontaktą. Atvirksčiai, kartais nutrūkę net ir po pirmo bučinio:

„[T]ada kai ji mane, atsimenu, pabučiavo. Tada aš, atsimenu, supratau, kad čia yra žiauriai blogai kažkas, kad čia, nu nu, kaip močiutė pabučiuotų. (nusijuokia) Ta prasme, vi vi visiškai ne taip, kaip aš maniau, kad yra ir tada mes išsiskyrėm“, – Vainius, 31 metai.

Šiame tyrime atsiskleidžia praktikos, kada tas, iš kurio tyčiojasi pats tampa smurtautoju. Kalbinti vaikinai teigė ribodavę bendravimą su vyriškumo normų neatitinkančiais vaikinais, kad jų pačių nepradėtų tapatinti su jiems priskiriamu ženkliniu. Kartu, kaip jie patys teigė naudoję praktiką „arba tu, arba iš tavęs“, – Vainius, 31 metai, t.y., užsiimdavo smurtu prieš kitus, kad pateisintų savo dominavimą ir užkirstų kelią patyčioms prieš save:

„[A]išku, aš ir pats iš jo tyčiojasi dėl to, kad, nu, kai gali iš kito, iš tavęs mažiau tyčiojasi. Tai, nu, nesididžiuoju“, – Edvardas, 26 metai.

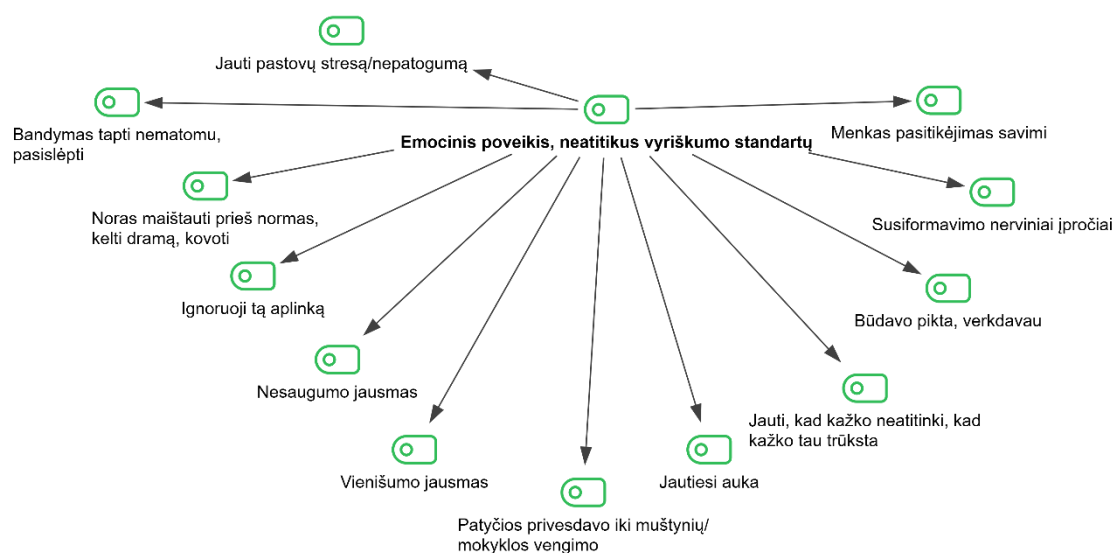
Taigi, šioje dalyje ryškiausiai atsiskleidžia kaip įvairūs socialiniai agentai savo praktikomis paveikė tyrime dalyvavusių vyrų elgseną ir suformavo jų mokyklinę tapatybę. Pasakojimai atskleidė ir patvirtino kitų mokslininkų darbuose užfiksuotas

praktikas, kai vaikinai turėję skirti daugiau dėmesio tam, kad pateisintų jiems keliamus aplinkos lūkesčius, kartais slėpdami savo dar tyrinėjamą tapatybę bei seksualumą. Bene geriausiai šias sau taikytas įveikas apibūdina vieno tyrimo dalyvio refleksija apie savo buvimą mokykloje:

„[M]ano aplinka buvo labai neskatinanti jokie išskirtinumo, kūrybiškumo, nu, ir aš prie tokios aplinkos bandžiau prisitaikyt. Manau, kad man neblogai sekės prie jos prisitaikyt, aaa, nu, ir kadangi toks stengiausi būt nepastebimas, neišsiskiriantis, tai, manau, tai ir buvo pagrindiniai faktoriai, kodėl aš nesulaukdavau kažkokių labai didelių patyčių, <...> bet tas turi savo ir nemažą kainą, tai ten tokių, kaip, pavyzdžiui, aah, neturėjimas kažkokių didelės savivertės arba, vat, pavyzdžiui, kūrybiškumo kažkokio, tas paskui labai gyvenime nėra plusas“, – Andrius, 29 metai.

„Buvimo kitokiu“ jausena

Žinoma, nuolat vyraujantis jausmas, kad neatitinki visuomenės normų, esi „kitoks“, savo tikros tapatybės slopinimas ar maskavimas palieka pėdsaką ir ilgesnėje gyvenimo perspektyvoje. Todėl natūralu, kad tyrimo dalyvių pasakojimuose atsiskleidė įvairūs iššūkiai, su kuriais jie susidūrė būdami mokykloje, pavyzdžiui, nuolat jaučiamas spaudimas kurti atskirą savo tapatybę, kad išvengtum atskirties ar įvairaus pobūdžio smurto mokykloje, nepavykę bandymai tai įgyvendinti arba ryžto neslėpti savo tapatybės kaina.

8 pav. Emocinio poveikio, neatitikus vyriškumo standartų kodų medis.

Dažniausiai kalbinti asmenys teigė jautę stresą ir nepatogumą mokykloje, kuris pasireikšdavo įvairiose mokyklos gyvenimo situacijose. Svarbu paminėti, kad tai nebuvo vienkartinė situacija, o nuolat pasikartojantys reiškiniai, pavyzdžiui, paskutinio pasirinkimas į žaidimo komandą ar pastovi dilema kiek neigiamų komentarų ar patyčių šiandien išsaus tavo apranga:

„[T]ai čiaa pastovi įtampa ir, galbūt, šiek tiek baimė yra, nes tu pastoviai save kontroliuoji socialinėse situacijose ir niekada nebūni savim ir visada turi laikyt pirštą ant pulso“, – Ovidijus, 28 metai.

Iš vienos pusės kai kurie kalbinti vyrai teigė per daug patyčių į savo pusę nesulaukę, nes iš savęs buvo pakankamai uždari, nematomi ir į juos nelabai kažkas kreipdavo dėmesio. Kiti respondentai jautėsi turintys adaptuoti savo asmenybę prie mokykloje dominuojančių berniukų standarto. Dažniausiai tai buvo nuolat patiriamų patyčių pasekmė – bandymai rasti būdą, kad tavęs bent jau nepamatytų ir galėtum pasislėpti ir apsisaugoti:

„[I]š savotiškooo noro pritapti, noro, galbūt, susilieti su ta tokia minia, ne taip išsiskirti, užsimaskuoti ir ir, kartu, kad tų patyčių mažiau būtų, tai vėl viskas susiveda į tą tokį, žinai, savisaugos instinktą, kaaad būsiu mažiau išskirtinis, būsiu mažiau išsišokėlis, tai tadaaa galėsiu ramiau gyventi <...> su tuo momentu gal pasidariau ir tylesnis, ir labiau uždaresnis, toks labiau į save įėjęs, kad, maždaug, tai, nu, tiesiog, neatkreipsiu į save dėmesio, būsiu mažiau garsus, mažiau matomas, tai tada ir tų patyčių mažiau bus“, – Jonas, 30 metų.

Natūralu, kad užsidarę ar nepritapę prie bendraamžių vaikinai jausdavo vienišumo jausmą. Pasakojimai iliustruoja kaip heteronormatyvių standartų neatitikimas arba pomėgiai, kuriais domėjosi mažai žmonių vertė jaustis atsiskyrusiais:

„Labai vienišas gal jausmas, vat tą pasakyčiau, nes ir ir tie dalykai, kuriais aš domėjausi, vat ten vat ką surašiau, ten kažkoks menas, muzika, filmai, ten, nežinau, dar kažkas, aaah ne, ne mokslas čia turiu omeny, tai net ir mergaičių tarpe buvo mažai žmonių, mažai mergaičių, kurios domėjosi tuo“, – Vainius, 31 metai.

Be to, būdami tokioje situacijoje, kai aplinka nuolat kelia stresą ir vienišumo jausmą, vaikinai teigė jausdavęsi nesaugiai. Taip pat, nesaugumo jausmą lydėdavo ir

tam tikros kaltės, gėdos ar net baimės jausmas. Būtent čia galime matyti, kad kuriama „aš“ ir „kitas“ priešprieša nevisai pateisino ES keliamus standartus švietimo įstaigoms, kurti kiekvienam atvirą aplinką. Šioje vietoje atsiskleidžia aplinkos suformuotos įveikos, kurias internalizuodami vaikinai formavo savo tapatybę. Tiek nesaugumo jausmas, tiek gėda privesdavo net ir iki svarstymų neiti į mokyklą. Verta atkreipti dėmesį, kad šį kraštutinį žingsnį – praleisti pamokas, dažniausiai, lemdavo fizinis smurtas ir muštynės:

„[M]nesaugumas taai kaip ir dėl tų ten muštynių dėl visko, nu, tai toks, tiesiog, jei vienur laukė, aš vis tiek dažniausiai pro galines eidavau, nes man ten arčiau būdavo. Taaai, nu, aišku, tas nesaugumas būdavo taai, nu, ten ir koridoriuose ir visur <...> nu, ten dėl tų patyčių, dėl kai kurių ten klasiokų, taai taip neidavau aš ten, kartais, praleisdavau pamokas ar kažką“, – Naglis, 28 metai.

Šalia visų anksčiau minėtų neigiamų emocijų ir patyrimų, kada vaikinai nepateisinantys heteronormatyvių standartų jaučiasi vieniši ir nesaugūs svarbu pridėti vaikinų patirtyse atsispindėjusį pyktį, meilės trūkumą iš artimųjų, pastovų jausmą, kad tau kažko trūksta bei iš to kylančią menką savivertę:

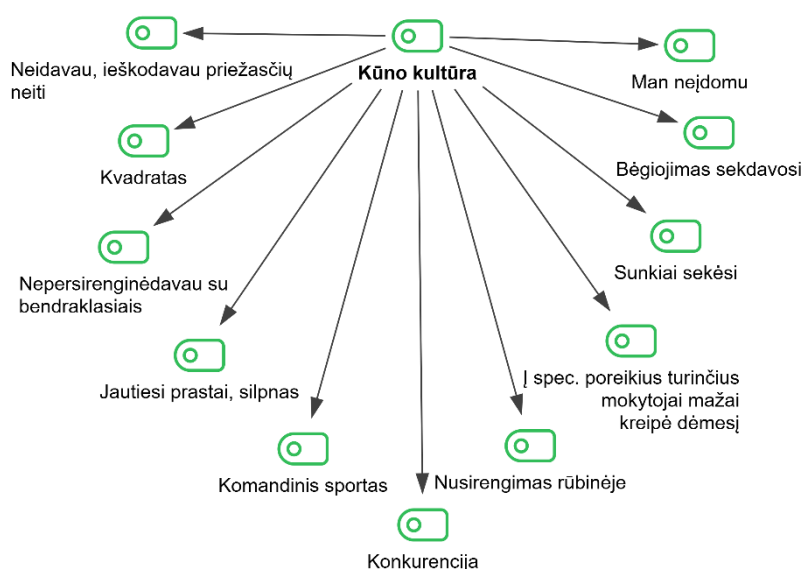
„[M]an visą laiką atrodydavo, kad jeigu aš būčiau visiškai kitokiu, tada mane tėtis mylėtų. Nors jis mane mylėjo, bet vis tiek šalia dar daug kitų dalykų buvo. Taai man buvo labai didelis noras, manau, jam įtikti ir, nežinau, nesakyti, meluoti ten, visaip apeiti tam tikras situacijas. Tai aš jausdavaus, vat, tokiais momentais, nu, labai blogai“, – Vainius, 31 metai.

Vaikinai išskyrė kelias praktikas, kurias iššaukdavo anksčiau minėti emociniai iššūkiai. Vėlgi, populiariausias būdas, kuriuo vaikinai naudojosi norėdami apsaugoti save – ignoruoti aplinką bei nesivelti į jokiais konfliktines situacijas. Šį sprendimo būdą jie neretai išsiugdavo dėl mokytojų bei tėvų raginimų nekonfliktuoti ir ignoruoti į juos nukreiptus patyčių momentus. Kiti vyrai teigė naudoję atvirkščią elgesio modelį ir kaip tik buvo linkę maištauti ir kovoti už savo įsitikinimus. Žinoma, tai galėjo iššaukti (ir iššaukdavo) dar daugiau neigiamų reakcijų, tačiau kai kurie kalbinti žmonės tai matė kaip vienintelį būdą įtvirtinti savo individualumą:

„[A]š maištininkas iš prigimties ir tai, kai aš sukeliu tą kažkokią dramą ir aš kvestionuoju status quo, man būdavo fainai, nes aš kažkur giliai širdy žinojau, kad, nu, ir, taigi, tai aš galiu taip ir kodėl ne“, – Redas, 26 metai.

Taigi, apibendrinant visas įveikas, kurios nuosekliai formavo homoseksualių vyrų tapatybes jiems būnant mokykloje, susidaro įspūdis, jog kalbinti vyrai dėl daugelio priežasčių jautėsi nepateisinantys „tikro berniuko“ tapatybės. Teorinėje dalyje aptartos kitų šalių praktikos atsiskleidžia ir šio tyrimo rėmuose kalbintų vyrų istorijose. Konkrečios įvairių socialinių agentų vykdytos praktikos prieš heteronormatyvumo neatitinkančius vaikus vertė jaustis atstumtais, vienišais, nesuprastais. Nagrinėjant kalbintų vyrų atsakymus išryškėjo mokykloje buvusių socialinių agentų reikšmė. Vaikinų patirtis atskleidžia ugdymo įstaigose buvusių veikėjų elgesio išsuktą poreikį savo tapatybę adaptuoti prie norminio „tikro berniuko“ standarto arba net sukurti mokyklai skirtą papildomą asmenybę. Formuodami mokyklai priimtina „tikro berniuko“ tapatybę kalbinti vyrai teigė pastoviai stebėję aplinką, ieškoję elementų išsukiančių patyčias, juos bandę identifikuoti savyje ir sąmoningai naikinti iš savo elgesio. Informantų pasakojimai atskleidžia, kad mokyklos bendruomenė ir tėvai įvairiais būdais primindavo apie tai, kad elgesys ar išvaizda išeinanti už šių ribų nėra priimtini, tačiau net ir sąlyginai pateisinus aplinkos lūkesčius nuolatinis nesaugumo ir vienišumo jausmas niekur nedingdavo.

Kitoniškumo ženklavimo terpė – kūno kultūros pamokos

9 pav. Kūno kultūros kodų medis.

Paskutinis ir beveik visų interviu metu itin išsiskyręs aspektas – kūno kultūros pamokos. Pabrėžtina tai, kad beveik visais atvejais informantai patys išskirdavo šias pamokas. Beveik absoliuti dauguma, išskyrus porą tyrimo dalyvių, apie kūno kultūros pamoką atsiliepė išskirtinai neigiamai ir negatyviai:

„[M]an atrodo, kad kūno kultūra yra baisiausias dalykas, koks gali nutikti vaikui, kuris kvestionuoja savo seksualinę tapatybę. Nu, tam tam tikra prasme, tai yra pati žiauriausia vieta, įmanoma, turbūt, mokykloje“, – Vainius, 31 metai.

Tokie ir panašūs epitetai neretai nuskambėjo interviu metu, kai vaikinai pradėdavo kalbėti apie kūno kultūros pamokas. Tai rodo, kad būtent kūno kultūros pamokose išgyventa patirtis labai ryškiai skatino kvestionuoti savo tapatybę. Kūno kultūros pamoka dažnam iš kalbintų vyrų kėlė diskomfortą, nes net ir numatyti normatyvai, kuriuos turėdavę išpildyti mokiniai, to nepadarius vertė jaustis nevykėliu. Tyrimo dalyvavę vyrai pabrėžia, kad būtent vyresnėse klasėse atsiradęs skirstymas į berniukų ir mergaičių grupes kūno kultūros pamokose pradėjo kelti labai daug streso. Respondentai pažymi, kad pradinėse klasėse, kol kūno kultūros pamoka daugiau buvo orientuota į judėjimą, žaidimus, o ne konkurenciją ir fizinių galimybių lyginimą, tol ši pamoka nebuvo tokia nemėgstama.

Kūno kultūros pamokos stresą ir nejaukumo jausmą kėlė nuo pat persirengimo kambario, kuriame netipinio vyriškumo ar moteriškais/homoseksualiais laikomi vaikinai ne tik jautėsi nejaukiai, bet ir būdavo tiesiogiai nepriimami ir kitų vaikinių išvaromi. Šios patirtys turi stiprų neigiamą poveikį, tai galima matyti ir iš kalbintų vaikinių vis stringančių sakinių, kada dalindamiesi savo patirtimi, net ir po ilgo laiko jaučiasi nejaukiai:

„[J]eigu būdavo sujungtos tos pamokos, kur kelios klasės, (įkvėpia) nu, tai jie iš išvarinėdavo mmmh, nu, nes aššš gėjus ir jie nenori vienoj patalpoj būti iir, nu, vien dėl to“, – Naglis, 28 metai.

Dauguma kalbintų vaikinių teigė, kad būtent kūno kultūros pamokos buvo ta aplinka, kuri kėlė didžiausią stresą. Šioje aplinkoje vaikinai jautėsi ypač nemaloniai ir nejaukiai, todėl galima daryti tokią prielaidą, kad kūno kultūros pamoka ir ta aplinka iš savęs gali būti traktuotina kaip atskiras socialinis agentas. Mokiniai jausdami diskomfortą ima tokios aplinkos vengti ir ieškoti būdo nuo to pabėgti. Vaikinai teigia,

kad ne tik į tas pamokas nenorėdavo eiti, nes jose dėl daugelio priežasčių jautėsi blogai, tačiau apskritai nenorėdavo eiti į mokyklą, jei tą dieną buvo kūno kultūros pamoka:

„[A]š tiesiog pradėjau to vengti dalyko ir kaip sakiau pradėjau, tiesiog, susiveikinti aaa tuos aa atleidimus nuo kūno kultūros pamokų ir net ir namuos būdavo mano tėvai nesuprasdavo kodėl, bet būdavo didelių dramų. Aš net sakydavau aš neisiu į mokyklą, kai yra kitą dieną kūno kultūros pamoka“, – Benas, 32 metai.

Nenoras lankyti kūno kultūros pamokų kilo iš skirtingų paskatų, kartais tai būdavo tiesiog neįdomi pamoka. Nepaisant to, galima sakyti, kad pagrindė esminė priežastis buvo neatitikimas norminiam vyriškumui. Tai, žinoma, susiję su jėga, kadangi kūno kultūra orientuota į fizinį pasirengimą, tai dominavimas ir raumenys buvo neatsiejama to dalis, todėl vaikinai dažnai jausdavosi silpnesni, prastesni nei kiti vaikinai:

„Tai tada, atsimenu, buvo labai prastas jausmas ir tada bent pusei dienai sugadina tau nuotaiką ir toks eini tada, atrodo, visas susikūprinęs visas visas susimąžinęs, nes, nu, vat, esi prastesnis ir kažko neatitinki“, – Redas, 26 metai.

Galiausiai, vėlgi, iš norminio vyriškumo ateinanti praktika, kad vyras turi dominuoti ir iš to kylanti konkurencija dažnai vaikinams kėlė stresą ir nepasitikėjimą savimi (išskyrus vieną informanto atvejį). To fakto svorį dar padidina ir tai, kad viskas yra nukreipta į kūną ir fizines galimybes, o vyrui ar vaikinui keliami lūkesčiai yra tiesiogiai susiję su fizine jėga. Vaikinų istorijos patvirtina, kad šios konkrečios pamokos specifika, kada yra lyginamos berniukų tarpusavio galimybės, nuolat formuojamas lūkestis būti stipriu, kai toks nesijauti, ypač lyginimas su kitais, verčia jaustis itin nepatogiai:

„Man atrodo, kad atsiranda stresas, nes aahm tu, kaip berniukas tada pradedi labai konkuruoti vienas su kitu ir bandai parodyti, kad tu esi galingas, kad tu esi stiprus, kad tu kad tu gali laimėti prieš juos visus“, – Vainius, 31 metai.

Paskutinis aspektas, kuris ryškiai ir dažnai buvo fiksuojamas interviu metu – komandinis sportas. Vaikinai teigė, kad būtent žaidimas komandoje su kitais vaikiniais kėlė didelį stresą ir nerimą, nes tuo metu atsirasdavo atsakomybė nesuklysti, nes,

priešingai, nei individualiuose atsiskaitymuose, tu tampi atsakingas ir už bendrą komandos rezultatą:

„[K]ai žaidi komandinį sportą, tada ir tau prastai sekasi ir žaidi su bičais, tai tu visada ir bijai tų reakcijų, kad aaaa tu čia tempi mus žemyn, tu čia nieko nesugebi, tu čia nemoki, tai kas tu per vyras? Tu, ką, kašio net žaist nemoki? Taaaai tai vaat turbūt tas momentas buvo esminis“, – Benas, 32 metai.

„[T]uo labiau būdavo dar didesnė įtampa, kad jeigu tai būdavo grupiniai užsiėmimai, tai ir jeigu nuo tavęs kenčia visa komanda, nu, tai, dažniausiai, šitas žmogus po to gaudavo labai“, – Paulius, 29 metai.

Kita vertus, grupiniai užsiėmimai, kai žaidėjai nebūdavo skirstomi į berniukų ir mergaičių grupes, o žaisdavo kartu (pvz.: žaidžiant kvadrata), nekėlė tokio didelio streso ir net būdavo smagus užsiėmimas. Mergaičių įsitraukimas leisdavo jaustis saugiau ta prasme, kad rečiau buvo nukreipiamas fokusas į silpnesnius berniukus, padidėdavo žmonių galimybių amplitudė. Interviu metu kalbinti vyrai dažnai išskirdavo kvadrato žaidimą ar tinklinį, kaip užsiėmimus, kurie jiems patikdavo ir sekdavosi, nes nebuvo tokios didelės skirties ir konkurencijos.

Apibendrinant galima sakyti, kad kūno kultūros pamoka savo specifika reikšmingai formavo vaikinų tapatybę. Pagrindė tai buvo daroma per stresines situacijas ir įvairių heteronormatyvaus požiūrio įtvirtinimą, kuris iššaukdavo net ir sąmoningą šių pamokų nelankymą. Akivaizdu, kad šios pamokos konceptas ryškiausiai įgalindavo hegemoninio vyriškumo praktikas ir vaikinai, kurie jų nepateisindavo buvo atvirai diskriminuojami bendraamžių, kartais, net ir mokytojų. Tyrimo dalyvių pasakojimuose ryškiai atsiskleidžia ir teorinėje dalyje aptartas dominavimo aspektas, kada vaikinai šioje pamokoje stengiasi konkuruoti ir įrodyti savo galią prieš kitus, dažniausiai, už save silpnesnius (Desmarchelier, 2000). Taigi, akivaizdu, kad ši pamoka bene labiausiai iš visų kitų ugdymo programoje esančių užsiėmimų plėtoja ir tęsia stereotipinio hegemoninio vyriškumo standarto įsitvirtinimą mokykloje. Galime teigti, kad šioje pamokoje vykdomi užsiėmimai ir jos konceptas ryškiausiai formuoja vaikinų tapatybę ir labiausiai ją apriboja tik „tikro berniuko“ koncepto rėmuose.

Išvados

Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą inicijavo diskusijas dėl lyčių lygybės, partnerystės instituto, Stambulo konvencijos ir pažymėjo vertybinį lūžį analizuoti kitoniškumą lyties tapatybės klausimu. Socialinės lyties binariškumo ir heteronormatyvumo dekonstrukcija išgrynino teorines idėjas tirti heteronormatyvumo neatitinkančių vaikinių lyties tapatumo formavimą Lietuvos vidurinėse mokyklose, išryškinant lyties tapatybę formuojančius agentus ir jų praktikas bei homoseksualių vaikinių patirtis „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančioje vidurinės mokyklos aplinkoje.

Empirinio tyrimo duomenys apie heteronormatyvumo neatitinkančių ir šiuo metu save homoseksualiais identifikuojančių vaikinių tapatybės formavimosi patirtis „tinkamą vyrišką elgseną“ ugdančiose Lietuvos vidurinėse mokyklose parodė, kad J. Butler ir A. Tereškino teorinėse idėjose aprašytos heteroseksualizuotos normos atsiskleidžia vidurinėje mokykloje formuojamame „tikro berniuko“ portrete. Portretą sudaro: (1) išvaizda – blankus, iš aplinkos neišsiskiriantis įvaizdis, fiziškai stiprus ir raumeningas kūnas bei menkas dėmesys išvaizdos priežiūrai ar net higienai; (2) elgesys – užsiėmimas ir domėjimasis sportu, griežtas atsiribojimas nuo moteriškumo ir homoseksualumo, romantiniai santykiai su merginomis bei į automobilius ar tarp vaikinių populiarią muziką orientuotų interesų; (3) būdo bruožai – savimi pasitikintis, savarankiškas ir nerodantis emocijų (išskyrus pykčio).

Nustatyti socialiniai agentai, vidurinėje mokykloje dalyvaujantys homoseksualių vaikinių lyties tapatybės formavimosi procese: (1) tėvai ir šeima; (2) mokytojai; (3) bendraamžiai (vaikinai ir merginos); (4) internetas ir žiniasklaida.

Vaikinai į mokyklą ateina visų pirma turėdami šeimoje gautą vyriškumo suvokimą, kurį mokyklos aplinka gilina arba paneigia. Šeimoje homoseksualūs vyrai jautėsi saugiau nei mokykloje; tėčiai dažniau nei mamos formavo lūkestį normatyviniam vyriškumui, skatindami užsiimti sportu ar daugiau laiko leisti su vaikinais. Mokytojai, vedini asmeninių įsitikinimų, vertybių ir naudodamiesi savo autoritetu, plėtoja hegemoninio ir patriarchalinio vyriškumo konceptą. Mokytojai pateikdavo pastabų vaikinams dėl išvaizdos ar aprangos (pvz.: ilgų plaukų ar aksesuarų nešiojimo); dažnu atveju ragino vaikus keisti savo elgesį ir išvaizdą į tokia, kuri neprovokuotų kitų mokinių. Taip berniukams buvo formuojamas lūkestis neigti savo

„kitoniškumą“ ar kažkokiu būdu jo atsisakyti. Per slaptą ugdymą (pvz.: pamokų metu reiškiant homofobišką ar seksistinę poziciją bei selektyviai žvelgiant į patyčias) mokytojai ugdė požiūrį, kad vyriškumas siejasi tik su biologiniu vyro kūnu, o moteriškumas – tik su moters. Mokytojai ir mokyklos administracija toleravo patyčias mokyklos erdvėse. Tai ypač atsiskleidžia kūno kultūros pamokose, kuriose lyčių opozicijos ir hegemoninio vyriškumo išpildymo lūkestis vaikinams buvo ryškiausias visame ugdymo kontekste ir kėlė bene didžiausią stresą (vaikinai ieškojo būdų kaip šios pamokos išvengti arba visai neidavo į mokyklą, jei ji buvo tos dienos pamokų tvarkaraštyje).

Tyrimo metu išryškėjo, kad bene svarbiausiu socialiniu agentu vyriškumo tapatybės formavimo procese mokykloje yra bendraamžiai. Vaikinų ir merginų vaidmuo yra skirtingas. Bendraamžiai vaikinai, net griežčiau nei mokytojai, vyriškumą sieja su biologiniu vyro kūnu. Todėl „kitokiais“ laikomi berniukai iš bendraamžių sulaukia įvairaus pobūdžio smurto (fizinio, psichologinio ir santykių). Tokiu būdu „kitoniškumas“ tampa pretekstu muštynėms, prasivardžiavimui ir šmeižtui, apkalboms ar socialinių ryšių destrukcijai. Tokios užgaulios bendraamžių vaikinų praktikos verčia heteronormatyvinių standartų neatitinkančius berniukus atsisakyti socialinės lyties tapatybės ir atitikti „tikro berniuko“ konceptą. To nepateisinus, vaikinai yra socialiai izoliuojami (pvz. nekviečiami į bendraamžių vakarėlius), todėl ieško bendraminčių mergaičių tarpe arba laiką leidžia vieni (pvz.: internete). Tuo tarpu, merginos mokykloje sukuria saugią aplinką vaikinams, nepateisindamos heteroseksualizuotų normų. Dar daugiau, draugystės su merginomis ne tik padeda priimti ar išreikšti savo socialinę lyties tapatybę, tačiau gali apsaugoti nuo kitų vaikinų fizinio smurto. Kita vertus, saugia aplinka neretai tampa ir interneto socialiniai tinklai, kuriuose vaikinai gali ne tik atskleisti savo tapatybę, įprasminti mėgstamą veiklą, bet susirasti bendraminčių ir sumažinti „kitoniškumo“ jausmą.

Sąveikos su socialiniais agentais sukuria homoseksualių vaikinų „buvimo kitokiu“ emocinę jauseną. Ji pasireiškia neigiamų emocijų dominavimu, kada vaikinai dėl įvairaus pobūdžio smurtinių praktikų jaučiasi atskirti, vieniši ir menkai pasitikintys savimi. Jie patiria įtampą žinodami, kad jų apranga ar išvaizda susilauks neigiamų komentarų, kad reikės leisi laiką vienam pertraukų metu. Savo kitoniškumo supratimas

iššaukia baimės, kaltės, gėdos jausmus. Ilgesnėje perspektyvoje tai suformuoja norą taptu uždaresniu, o, vėliau – net ir vienišu.

Siekdami apsisaugoti nuo neigiamą emocijų krūvį turinčių socialinių agentų praktikų vaikinai kūrė problemų sprendimo ir savisaugos mechanizmus bei strategijas. Galima skirti du esminius etapus: (1) aplinkos stebėseną; (2) kitoniškumo slėpimą ir vyriškumo mėgdžiojimą.

Aplinkos stebėsenos metu homoseksualūs vaikinai stengėsi suprasti „tikram berniukui“ priskiriamus bruožus ir elgesį, kurio nepateisinus grėsė sankcijos. Įvairūs faktoriai (pvz.: mokytojų komentarai, bendraamžių patyčios, žiniasklaidoje esantys straipsniai) signalizuoja kokios „kitokio“ berniuko savybės gali tai iššaukti, todėl vaikinai mokosi/treniruoja atitikti stereotipinį, norminio vyriškumo persmelktą, „tikro berniuko“ tapatybę ir būti vyriškesni, nei jaučiasi iš tikrųjų.

Kitoniškumo slėpimas ir vyriškumo mėgdžiojimas pasireiškė tuo, kad heteronormatyvumo neatitinkantys vaikinai slėpė savo tikrąją tapatybę arba imitavo vyriškumą, naudodamiesi iš mokyklos aplinkos stebėjimo gautu žinojimu. Jie sąmoningai vengė rodyti švelnumui, moteriškumui ar homoseksualumui priskiriamas elgesio ar išvaizdos savybes. Kalbintų homoseksualių vyrų pasakojimuose išryškėjo bandymas kurti mokyklai skirtą ir „tikro berniuko“ portretą atitinkantį „alternatyvųjį aš“ – mėgdžiojant bendraamžių vyriškumą jie rinkosi tamsesnį ir neišsiskiriantį įvaizdį, domėjosi sportu arba net sutikdavę pradėti romantinius santykius su merginomis. Be to, siekdami apsisaugoti nuo neigiamų patirčių mokykloje bei bandydami pateisinti normatyvinį vyriškumą ir pritapti prie kitų vaikinių, kažkuriuo etapu patys smurtaudavę prieš kitus. Būtent šios įveikos buvo dažniausiai naudojamos, siekiant pateisinti vidurinės mokyklos aplinkoje esančių socialinių agentų lūkesčius „tikram berniukui“ ir užmaskuojant savo „kitoniškumą“.

Literatūros sąrašas

1. Adler, Patricia A., et al. 1992. „Socialization to Gender Roles: Popularity among Elementary School Boys and Girls“, *Sociology of Education*, vol. 65, no. 3, 169–87.
2. Anderson, E., Morris, M. 2015. „‘Charlie Is So Cool Like’: Authenticity, Popularity and Inclusive Masculinity on YouTube“, *Sociology*, 1–18.
3. Bagdonas, A, Padarauskaitė, I. 2012. „Paauglių kūno vaizdas ir patyčių patirtis“ *Psichologija*, 46, 45-59.
4. Bielskienė, J, Duoblienė, L, Tamulionytė, E. 2012. „Tarpkultūrinis ugdymas Lietuvos mokykloje: į pagalbą mokytojui“ *Tolerantiško jaunimo asociacija*. UAB Lodvila.
5. Boe, J. L., Woods, R. J. 2018. „Parents’ influence on infants’ gender-typed toy preferences“, *Sex Roles*, 79.
6. Børve, H. E., Børve, E. 2016. „Rooms with gender: physical environment and play culture in kindergarten“, *Early Child Development and Care*.
7. Brown, C. S., Biefeld, S. D., Tam, M. J. 2020. *Gender in childhood*. Cambridge University Press.
8. Brown, C. S., Stone, E. A. 2016. „Gender stereotypes and discrimination: How sexism impacts development“ *Advances in child development and behavior*, 50, 105-133.
9. Butler, J. 1999. *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge.
10. Butler, J. 1999. *Bodies that matter: on the discursive limits of "sex"*. Routledge.
11. Connell, R. 1995. *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.
12. Dasgupta, M. 2017. „Impact of peer group in the development and construction of masculinity“ *International Journal of Interdisciplinary and Multidisciplinary Studies*, 4, 192-197.
13. Delphy, Ch. 1993. „Rethinking sex and gender“ *Women's Studies International Forum*., Vol. 16., No. 1. Pergamon.
14. Demetriou, D. 2001. „Connell’s Concept of Hegemonic Masculinity: A Critique.“ *Theory and Society*, 30 (3), 337–361.
15. Desmarchelier, C. 2000. „Teachers' understanding of homosexuality and body image: Habitus issues“ *The Journal of Men’s Studies*, 8.2 (2000): 237-253.
16. Duckworth, K., D., Trautner, M., N. 2019. „Gender goals: Defining masculinity and navigating peer pressure to engage in sexual activity“ *Gender & Society*, 33.5, 795-817.
17. Dukynaitė, R., Dudaitė, J. 2017. „Mokinių priklausymo mokyklai jausmas: mokyklos įtaka“ *Pedagogy Studies/Pedagogika*, 128.4.

18. Elder, G. H., Johnson, M. K., Crosnoe, R. 2003. *The emergence and development of life course theory*, Springer US.
19. Ewing Lee, E., A., Troop-Gordon, W. 2011. „Peer processes and gender role development: Changes in gender atypicality related to negative peer treatment and children’s friendships“ *Sex Roles*, 64, 90-102.
20. Ewing Lee, E., A., Troop-Gordon, W. 2011. „Peer socialization of masculinity and femininity: Differential effects of overt and relational forms of peer victimization“ *British Journal of Developmental Psychology*, 29.2, 197-213.
21. Fausto-Sterling, A., 2019. *The dynamic development of gender variability*. In *Homosexuality, transsexuality, psychoanalysis and traditional Judaism*, Routledge.
22. Fausto-Sterling, A., 2021. „A dynamic systems framework for gender/sex development: From sensory input in infancy to subjective certainty in toddlerhood“ *Frontiers in Human Neuroscience*, 15.
23. Foucault M.1998. *Diskurso tvarka*. Baltos lankos: Vilnius.
24. Gabrėnaitė, E, Triaušytė, M. 2020. „Provokacija kaip žanras: retorinės MeToo diskurso apibrėžtys“ *Respectus philologicus*, 37, 78-90.
25. Gansen, H. M. 2017. „Reproducing (and disrupting) heteronormativity: Gendered sexual socialization in preschool classrooms“ *Sociology of Education*, 90.3, 255-272.
26. Gaunt, L, et al. 2024. „Sibling and peer bullying victimization in adolescence: Masculinity, femininity, and the moderating role of sex and popularity“ *Journal of Adolescence*.
27. Giele, J. Z., Elder, G. H. (Eds.). 1998. *Methods of life course research: Qualitative and quantitative approaches*, Sage.
28. Gieseler, C. 2018. „Gender-reveal parties: performing community identity in pink and blue“, *Journal of Gender Studies*, 27(6).
29. Giniotaitė, A. 2018. „Lytiškumo ugdymas: esamos ir galimos tapatybės. Nuo postmodernizmo posthumanizmo link“, *Acta Paedagogica Vilnensia*, 40, 155-168.
30. Giniotaitė, A. 2018. „Lytiškumo ugdymas kaip galimybė dekonstruoti heteronormą: mokytojų turimo žinojimo ir nuostatų analizė“ *Acta Paedagogica Vilnensia*, 41, 112-126.
31. Giroux, H. A., Penna N. A. 1979. „Social education in the classroom: The dynamics of the hidden curriculum“ *Theory & Research in Social Education*, 7.1, 21-42.

32. Gould, D., Flett R., Lauer L. 2012. „The Relationship between Psychosocial Developmental and the Sports Climate Experienced by Underserved Youth“ *Psychology of Sport and Exercise*, 13 (1), 80–87.
33. Grigaliūnienė, M., Rutkienė A. 2020. „Penktos klasės mokiniams skirtų matematikos vadovėlių lyginamoji analizė lyčių aspektu“, *Pedagogika*, 138.2, 131-149.
34. Jiménez-Barbero, et al. 2020. „Physical education and school bullying: A systematic review“ *Physical Education and Sport Pedagogy*, 25.1, 79-100.
35. Johnson, J. L., Repta R. 2012. „Sex and gender“ *Designing and conducting gender, sex, and health research*, 1737.
36. Juozeliūnienė, I. 2014. *Žemėlapių metodai vaizdu grįstame tyrime*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
37. Kågesten A., Gibbs S., et al. 2016. *Understanding Factors that Shape Gender Attitudes in Early Adolescence Globally: A Mixed-Methods Systematic Review*, PloS one.
38. Kennedy, J., Russell, C. 2021. „Hegemonic masculinity in outdoor education“ *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21.2, 162-171.
39. Kollmayer, M, Schober, B, Spiel, C. 2018. „Gender stereotypes in education: Development, consequences, and interventions“ *European Journal of Developmental Psychology*, 15.4, 361-377.
40. LaRossa, R. 1997. *The Modernization of Fatherhood: a Social and Political History*. The University of Chicago. USA.
41. Lehtonen, J. 2007. „Seksualinė ir lyčių įvairovė mokyklose bei darbo aplinkoje“, *Homoseksualių žmonių socialinė atskirtis ir diskriminacijos patirtys*.
42. Lyttleton-Smith, J. 2019. „Objects of conflict:(re) configuring early childhood experiences of gender in the preschool classroom“, *Gender and Education*, 31.6, 655-672.
43. Maaranen, A., Tienari J. 2020. „Social media and hyper-masculine work cultures“, *Gender, Work & Organization*, 27.6, 1127-1144.
44. Messner, M. 1999. „Gender displays and Men’s Power: The „New Man“ and the Mexican Immigrant Man“. In *American Families – A Multicultural Reader* ed. Coontz, Stephanie; Parson, Maya; Raley, Gabrielle. Routledge: London.
45. Messner, M. 2007. „The Masculinity of the Governor“, *Gender & Society*, 21(4), 461–80.

46. Muntoni, F., Retelsdorf, J. 2018. „Gender-specific teacher expectations in reading—The role of teachers’ gender stereotypes“, *Contemporary Educational Psychology*, 54, 212-220.
47. M. van de Rozenberg, T., Groeneveld, G., P. van Veen, D. M., D. van der Pol, L., & Mesman, J. 2023. „Hidden in Plain Sight: Gender Bias and Heteronormativity in Dutch Textbooks“, *Educational Studies*, 59(3), 299–317.
48. Nilsson, B., Lundgren, A. S. 2021. „The #MeToo movement: Men and masculinity in Swedish news media“, *The Journal of Men’s Studies*, 29.1, 8-25.
49. Preece, S., Bullingham, R. 2022. „Gender stereotypes: The impact upon perceived roles and practice of in-service teachers in physical education“, *Sport, Education and Society*, 27.3, 259-271.
50. Purvaneckienė, G. 2011. „Lytiškumo formavimasis ir kultūrinė aplinka: mokinių požiūris“, *Acta Paedagogica Vilnensia*, 26, 22-34.
51. Rice, S., et al. 2021. „Gender norms and the mental health of boys and young men“ *The Lancet Public Health*, 6.8.
52. Richards, Ch., et al. 2016. „Non-binary or genderqueer genders“, *International Review of Psychiatry*, 28.1.
53. Rosen, N. L., Nofziger S. 2019. „Boys, bullying, and gender roles: How hegemonic masculinity shapes bullying behavior“, *Gender Issues*, 36.3, 295-318.
54. Sáinz, M., et al. 2021. „Secondary school teachers’ views of gender differences in school achievement and study choices in Spain“, *SAGE Open*, 11.3.
55. Stundžė L. 2016. *Lyties ir komunikacijos sąsajos. Mokymo priemonė*. Vilniaus universitetas.
56. Takács, J. 2007. „Nevienodos galimybės: mokykloje patiriama socialinė LGBT jaunimo atskirtis; Iš anglų kalbos vertė Vijolė Višomirskytė.“ *Heteronormos hegemonija: homoseksualių žmonių socialinė atskirtis ir diskriminacijos patirtys*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2007.
57. Taylor, C. A. 2020. „Objects, bodies and space: Gender and embodied practices of mattering in the classroom“, *Feminist posthumanisms, new materialisms and education*. Routledge, 47-62.
58. Tereškinas, A. 2004. „Tarp norminio ir subordinuoto vyriškumo formų: vyrai, jų seksualumas ir maskulinizmo politika šiuolaikinėje Lietuvoje“, *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, 03, 28-38.

59. Tereškinas, A. 2011. *Vyrų pasaulis: vyrai ir žaizdos vyriškumas Lietuvoje*. Vilnius: Baltos lankos.
60. Terrier, C. 2020. „Boys lag behind: How teachers’ gender biases affect student achievement“, *Economics of Education Review*, 77.
61. Tischler, A., McCaughtry, N. 2011. „PE is not for me: When Boy’s Masculinities are Threatened“, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82(1), 37–48.
62. Vasiliūnaitė, E., Giniotaitė, A. 2023. „„Tu esi vaikinai arba mergina–kito pasirinkimo nėra“. Biologinės lyties sampratos biologijos vadovėliuose analizė“, *Acta Paedagogica Vilnensia*, 50, 107-128.
63. Wittig, M. 1983. „The Point of View: Universal or Particular?“, *Feminist Issues*, Vol. 3, No. 2.

Šaltiniai

1. Europos lyčių lygybės institutas, „lyčių vaidmenys“, [<https://eige.europa.eu/lt/thesaurus/terms/1209>], [žiūrėta 2024-03-16].
2. Europos Sąjungos priimta Lisabonos sutartis, 2007, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=LT#d1e32-13-1>], [žiūrėta 2024-04-24].

Priedai

1 priedas. Tyrimo dalyvių vaidmens darybos žemėlapiai

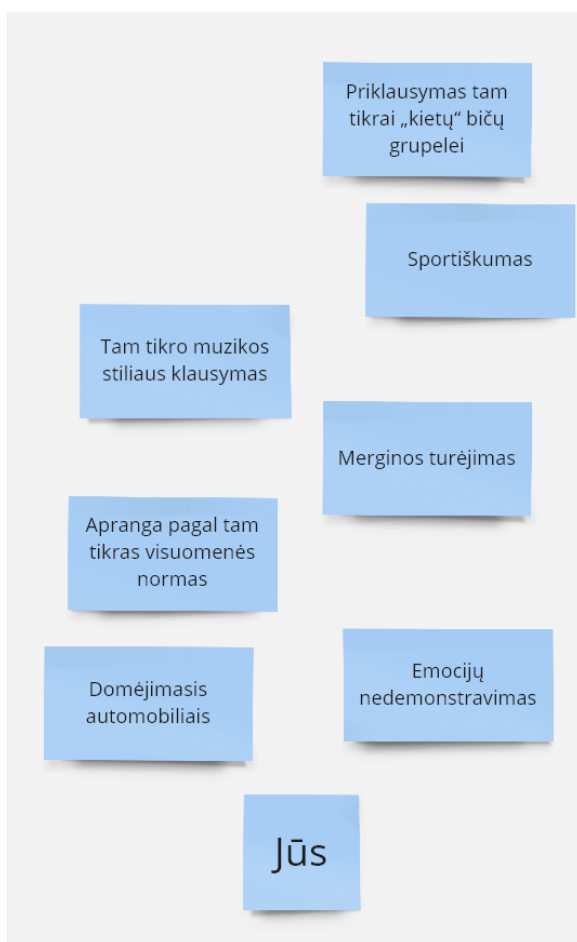
1. Andrius

2. Redas

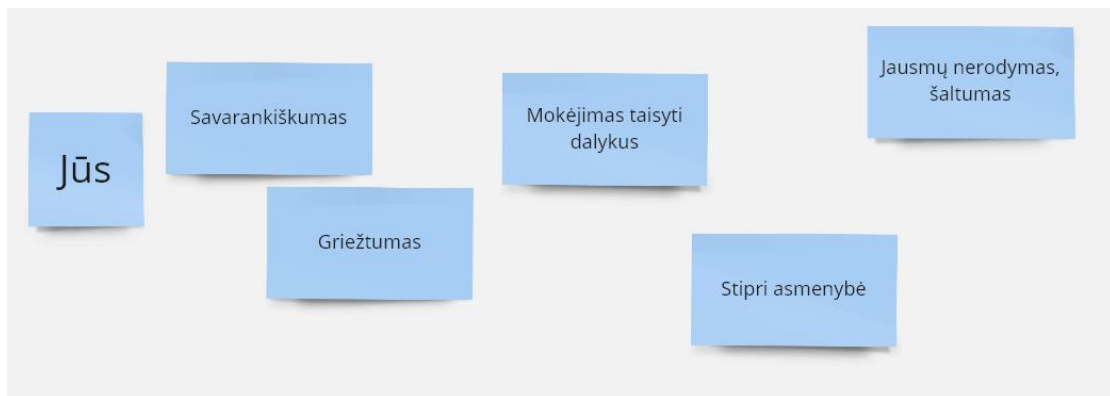
3. Benas

4. Vainius

5. Edvardas

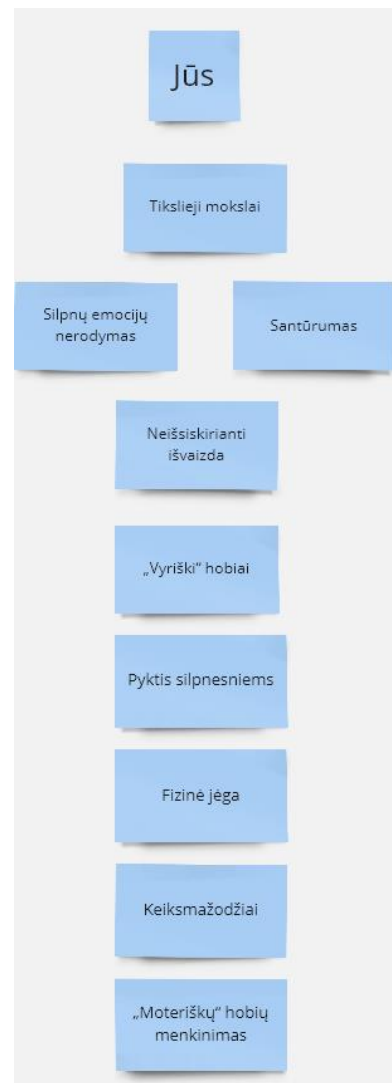
6. Naglis

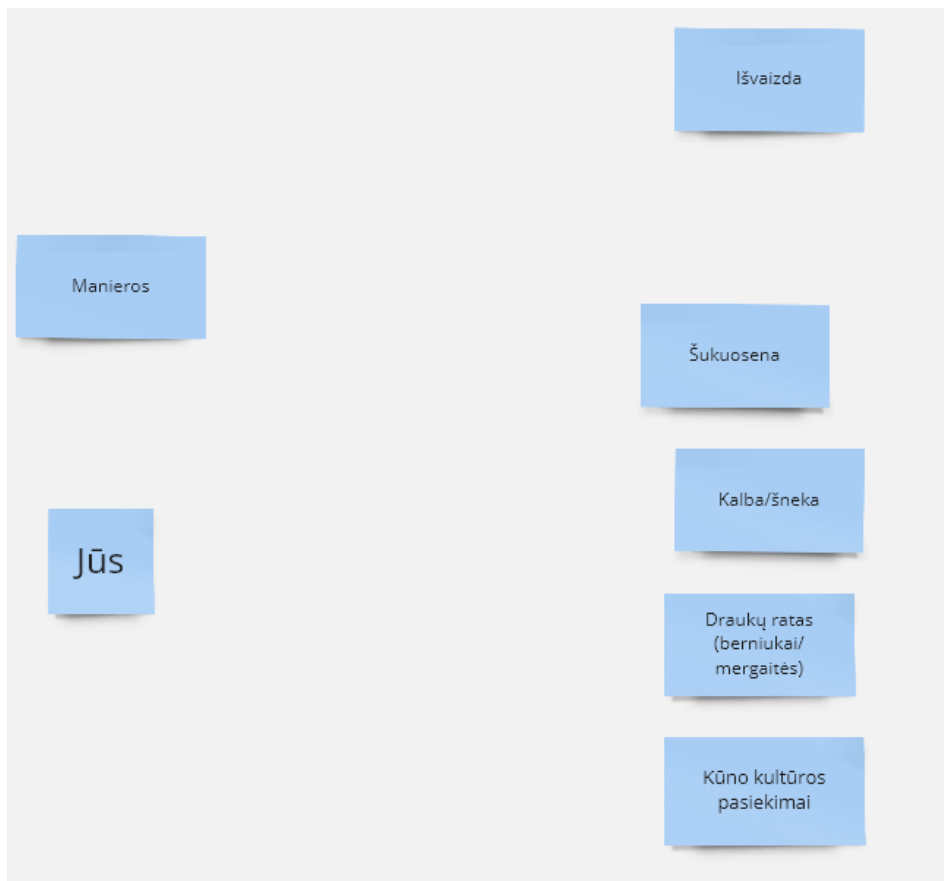
7. Jonas

8. Paulius

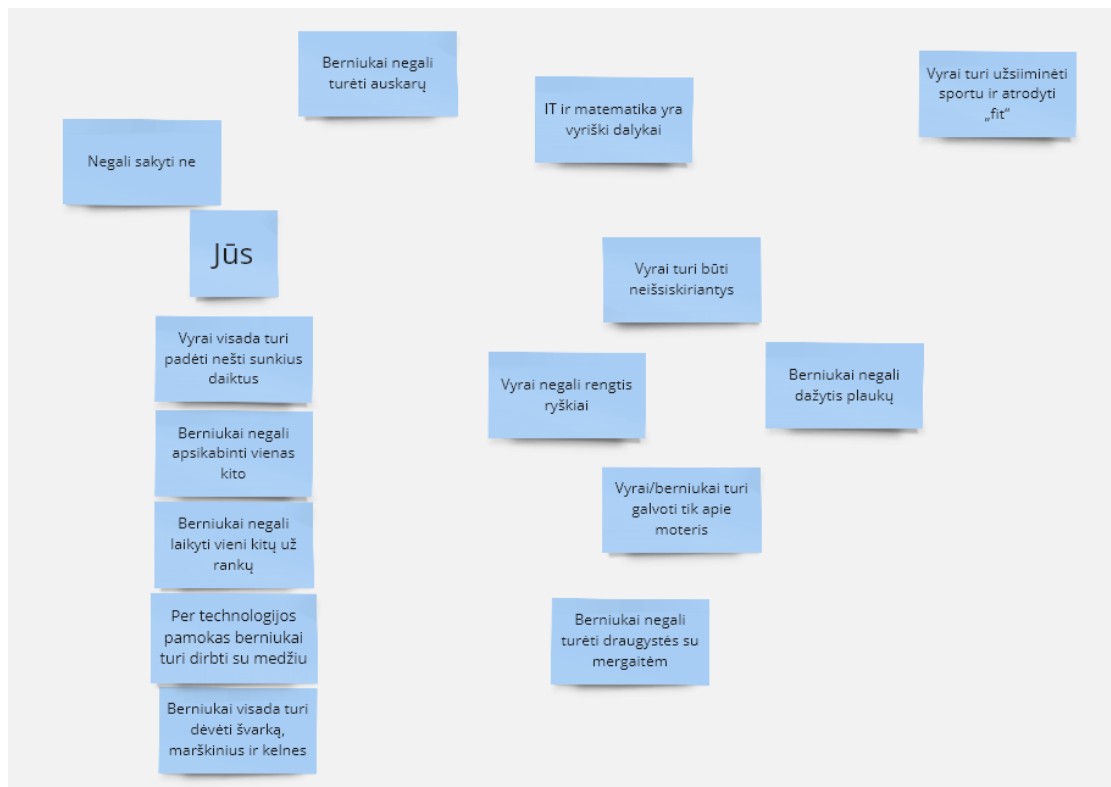
9. Ovidijus

10. Joris

11. Nojus

2 priedas. Interviu išrašai

Andrius, 29 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2001 m., vienišas, nėra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

A: informantas

K: Nu, tai pirmas toks techninis dalykas, tai noriu paprašyti sutikimo, kad mes, kad aš galiu įrašyti mūsų interviu ir mūsų šitas interviu nebus naudojamas niekur kitur, tik tais mano magistro darbo rėmuose. Taai, jeigu gali sutik.

A: Sutinku.

K: Gerai. Pradėkime iš karto tada mūsų mūsų pokalbį. Ir pirmas dalykas, kurio noriu paprašyti, yra, aaa aš jums duodu lapelius ir rašiklį ir ant tų lapelių prašau surašyti dalykus ir sudaryt sąrašą dalykų, kurie jūsų mokyklos aplinkoje buvo suvokiami vyriškumas. Tai kaip... kiek norite laiko, tiek skirkite, kiek norite, tiek rašykite, ir nėra jokio limito, ir, tiesiog, kai baigsite, duokite žinoti.

A: Tai, kas buvo mano aplinkoje suvokiama, bet nebūtinai taip, kaip aš suvokiu.

K: Nu taip, tai tiesiog...

A: Kaip aš manau, kad mano aplinkoje buvo suvokiama.

K: Na taip, čia tiesiog padaryti sąrašą tų dalykų, kurie tos mokyklos aplinkoj buvo suvokiami kaip vyriškumas.

A: Ar ant vieno lapelio po vieną dalyką rašyt?

K: Taip.

A: Mhm.

K: Čia gali nebūtinai po vieną žodį, tiesiog gali būti ir sakiniais, ir kažką, bet, tiesiog, kad vienas punktą kažkokiai ant vieno lapelio, tai kiek tiktai nori, tiek ir rašykite.

A: *rašo 5min 16s* Nu, okay..

K: Nu, tai bet kada galėsi, jeigu kažką sugalvosi papildyt.

A: *pradeda dėlioti lapelius į vieną krūvelę*

K: Nesudėk (sukrizena), jie dar bus reikalingi.

A: Ai, okay..

K: Aaaaah, jo, tai aš tiesiog dabar paprašysiu perskaityti tai, ką surašėte.

A: Ahaaa.. Aiškint nereikia, ane, tik perskaityt?

K: Dabar tik perskaityt, taip.

A: Gerai. Mmmh, surašiau ne tokia tvarka kaip paskaitysiu, nes sumaišiau.

K: Tai viskas gerai.

A: Taaai galintis išgerti daug alkoholio, brandžios išvaizdos, tai barzda, platūs pečiai, raumenys, pasitikintis savimi, sportiškas, sportiškumas tiesiog, trumpų plaukų, (kreipiasi į tyrėją) lėčiau skaityt?

K: Ne, viskas gerai, aš tik punktus dėliojuosi sau.

A: Ah, gerai, aaah, nu rūkantis, vairuojantis kokią nors motorinę transporto priemonę, nesirengiantis kaip nors ekstravagantiškai ar išskirtinai, gebantis ir norintis prisidėti prie fizinių darbų, turintis merginą, dalyvaujantis muštynėse ir mokantis užsidirbti pinigų.

K: Okay, ačiū labai, aaa, tai aš dabaar, tai pirmas dalykas ką noriu paklaust, tai ar buvo kažkokie dalykai dėl kurių abejojai ar rašyt ar nerašyt į šitą sąrašą, gal kažką galvojai rašyt, bet neįrašei, suabejojai ar čia tinka ir panašiai?

A: mmmh, ne, dabar pagalvojau, kad dar vieną įrašyčiau.

K: Tai laisvai gali rašyt.

A: gerai, aah, reikia dabar suformuluot *rašo 1 min*, (rašydamas garsiai įvardina) neeroodantis jokių homoseksualumo gestų.

K: okay, tai sakau, jei ten dar kažkada sugalvosai tai gali belenkada prirašyt.

A: mhm.

K: Tai va ir aš dabar duosiu lapelį ant kurio yra parašyta „Jūs“ ir paprašysiu tai, ką surašei, sudėlioti aplinkui tą, kiek iš tų dalykų tave būnant mokykloj atitiko, aaa, kurios iš tų savybių, tiesiog, tave atitiko tau būnant mokykloje ir tai, kas tave atitiko dėti arčiau savęs, o kas neatitiko dėti toliau nuo savęs.

A: Mhm. *pradedą dėlioti (20s)* Jeigu pem ant pem? K: nu taaai.. A: tai apsispręst?

K: Tai čia tiesiog nebūtinai į dvi dalis, tu čia, žinai, čia kaip žemėlapis

A: Ai, čia kaip spektras turėtų būt?

K: Jo, jo, nu čia kaip žemėlapis, tiesiog, ten, kurioj vietoj nori ten ir padedi tą dalyką, aplink save gali tiesiog toliau arba arčiau.

A: *Toliau dėlioja (7s)* gerai, tada bus trys.

K: Čia visiškai į kokias figūras, formas sudėliosai tai visiškai *up to you*.

A: mhm, bus tada mano trys sluoksniai. *dėlioja 46s*

K: Taaai dabar, tiesiog, paprašysiu papasakoti, aaa, apie šitą žemėlapi, kas yra arčiaus, gal kodėl ir aaa, bendrai, tiesiog, pereiti per tuos dalykus, kuriuos arčiau savęs uždėjai, kuriuos toliau ir tiesiog kokios priežastys dėl to?

A: Mhm. Tai arčiausiai manęs yra mmmh, trumpi plaukai, nesirengiantis ekstravagantiškai ar išskirtinai ir nerodantis jokių homoseksualumo gestų, mmmh, kodėl? Man atrodo, kad man bent jau buvo lengviausiai šitie, šituos įgyvendinti, eee, nu ir jo, tiesiog labiausiai man atitinkantys, kiek save prisimenu visada turėjau trumpus plaukus, visada rengiausi labai blankiai, mėgstamiausios spalvos buvo juoda, mėlyna tamsi, irr, manau, kad ganėtinai, kas liečia švelnumą, moteriškumą, homoseksualius gestus, to ganėtinai vengiau.

K: mhm...

A: Tada antram lygy, šiek tiek toliau nuo savęs padėjau vairuojantis kokią nors motorinę transporto priemonę, taaai, paimdavau kartais tėčio automobilį, nors neturėjau nei amžiaus, kad galėčiau vairuoti, nei teisių, žinoma, bet, kad būčiau vyriškesnis, kietesnis, tai kartais pasiimdavau ją pasivažinėt ir draugus pavežiot. Eee, gebantis ir norintis prisidėti prie fizinių darbų, tai tikrai nebuvo labai sportiškas ar aaa, tvirto stoto, bet nu, kiek man jėgos leisdavo, kiek netingėdavau, tai prisidėdavau prie fizinių darbų. Galintis išgerti daug alkoholio, tai padėjau taip vidutiniškai toli nuo savęs, nes gal negalėjau išgert labai daug alkoholio, bet stengiausi būdamas vyras išgert (šypteli) per vakarėlius daug alkoholio ir parodyt, kad esu vyras. Rūkantis taaai irgi nepatiko niekada man rūkymas ir dabar nerūkau, bet tuo metu, kad būčiau labiau vyras, tai stengiaus prie draugų parūkyt. Iiir trečias, toliausiai nuo savęs, kas mažiausiai mane apibūdino, kaip kas mane įsivaizduodavo, kas yra vyras mano aplinkoj. Tai dalyvavimas muštynėse, nebuvo stiprus fiziškai, tai stengdavaus vengt muštynių iiir, mokantis užsidirbti pinigų, nepamenu savęs, kažkaip, kad pinigų labai užsidirbdavau. Niekada man jų netrūko, kažkaip, nors ir tėvai daug neturėjo, bet užsidirbt pats kažkaip nelabai sugebėdavau. Turintis merginą, taaai niekada neturėjau merginos, aaa, sportiškumas, nebuvo labai sportiškas, ypač kas liečia komandinį sportą, nu, čia, turbūt, bus susiję su kitu punktu – tai pasitikėjimas savimi, irgi padėjau toliau nuo savęs. Neturėjau labai daug pasitikėjimo savim, kai buvau mokykloj, taaai, tas siejasi ir su komandiniais sportais, turbūt, kad nemokėjau aaaa užsiimt komandiniu sportu. Iiir brandi išvaizda tai barzda, platūs pečiai, raumenys, tai nebuvo sportiškas, neturėjau daug raumenų, pečiai siaurūs nuo genetiškai, barzda, nu, barzdą turėjau gal šešiolikos metų, nu, tokią juokingą, *pienišką*, tai nevodinčiau irgi, kad labai atrodžiau vyriškas.

K: Okay, jo, ačiū labai, tai čia būtų viskas, ar dar turėtum kažką ar norėtum pridurti?

A: Gal dabar viskas, reiktų dar pagalvot, kad kažką gal pridėčiau daugiau.

K: Aah, okay, aš tada tiesiog tokių papildomų klausimų turiu. Aaam, pradžioj gal tada nuo to, ką arčiausiai savęs pridėjai. Taaai, nežinau, aš gal labiausiai, tiesiog, tokį mmmmh, užčiuopiau, pa, kaip čia aaah, panašumą, kad aaam, pasikartojimą gal, kad tie dalykai, kurie lengviausiai buvo įgyvendinami, atitikti tą aaah, tą vyriškumo standartą, tai buvo išvaizdaaa, kažkokie išvaizdos dalykai, tai yra ką tu gali pats pasirinkti ir elgesio kažkokios savybės, tai vėlgi, tai kas, priklauso nuo tavęs paties ir tavo pasirinkimų. A: mhm. Aaah ir gal gal gal gali tada šiek tiek plačiau apie tai papasakot, kodėl aaah mmh, pavyzdžiui, mmh, norėdavai arba rengdavais tarkim spalvas, kurios yra tamsios, neišsiskiriančios, nes, nu, tiesiog ar tai buvo, tiesiog, paties pasirinkimas toks iš niekur neateinantis, ar buvo kažkokios mados ar kažkokie žmonės buvo aplinkui kurie, nežinau, *painfluencino*, padarė įtaką, nežinau būtent kažkaip taip rengtis ar, nežinau, kažkaip įtikino, kad kitaip rengtis yra neteisinga?

A: Mhm. Man tai atrodo, kad dar tuo metu, ypač, kai aš dar tik pradėjau eit į mokyklą ir buvau ten vidurinėse klasėse, tai vyras, vyro apibrėžimas buvo toks, kuris neišsiskiria, aaah, nieko at, va, tokio išskirtinio, atrodo, nepadarė.

K: O oo iš ko kildavo šitas, nežinau, tarkim, iš aaa, mokyklos bendruomenės, tėvų, draugų ar buvo kažkas? Nu, iš ko, vat, toks įspūdis susidarydavo, nežinau, iš televizijos?

A: mmh, turbūt iš visko po truputį ir, nežinau, gal televizijos būdavo kaip tik tokie labiau išskirtiniai žmonės, bet, atrodo, kad jie kaip tik labiau galėdavo išskirtiniai būt tokie tik televizijoje, kad tu negalėdavai už ekrano, kasdieniam gyvenime būt toks ekstravagantiškas tenai labiau, ar su ilgais plaukais, ten, nežinau, kaip koks Samas, kai dar plaukų turėjo, su ežiuku ant galvos. Ar kaip Mikutavičius ten rengtis išskirtiniais drabužiais, tai, atrodo, ten buvo ta privilegija vyrams buvo rezervuota šou pasauly, per teliką. Kasdieniam pasauly tu turėdavai būt toks kaip, kaip tavo tėvai, kaip aplinkiniai kaimynai, kurie paprastai rengiasi, visiškai, aah, kurie ten vat kerpasi labai praktiškai, nes trumpus plaukus prižiūrėt yra labai paprasta. Nu, ir visos kitos, kas už tų ribų išsišoka, tai tie jau tokie būna išsišokėliai, galbūt, homoseksualūs, galbūt kažkokie keistuoliai, nu, tu, kaip norėdamas būt kuo vyriškesnis, stengeisi su tais, kurie yra kitokie, ar kitokios pakraipos nesitapatint.

K: mhm, oooo, vat, dabar paminėjai tuos, vat, išsišokėlius ar keistuolius, kuriuos lyg taip automatiškai, nežinau, iliustruodavo jų kažkokie pasirinkimai, tai ar buvo kažkokių tavo aplinkoj, nebūtinai tu pats, tarkim, bet, nu, ar buvo tavo mokyklos aplinkoj žmonių, kurie, kuriuos galėtum priskirti, gal yra kažkoks prisiminimas, kaip, nežinau, tie žmonės sulaukdavo kažkokių replikų, gal iš tavęs paties sulaukdavo, tu replikų, jei tu, tarkim,

bandydavai būti toj kitoj pusėj, tarkim neutralus kažkoks, ar, nu, tiesiog buvo tų kažkokių, galbūt yra kažkoks atsiminimas, kur kaip tu, vat, įvardinai išsišokėliai arba keistuoliai, tai kaip maždaug atrodydavo tas išėjimas už tų ribų ir aaa, kaip kaip tie žmonės būdavo vertinami, priimami.

A: Mhm. Labai prisimenu vieną momentą, gal buvo 2011 ar 2010 metai ir aš buvau ar 10 ar 11 klasėj ir mano klasiokas į mokyklą atėjo su raudonom kelnėm. Taaai jis labai greitai gavo etiketę tokią, kuri yra, mmmmm, nežinau rus, nežinau, čia gal net ne rusiškas žodis, bet taip vadina homoseksualius žmones iir dar..

K: o tai gal gali ir įvardinti tai?

A: *Pydaru* vadino. aaaah, tai čia labai greitai šitas prilipo. Paskuuui, aš nežinau kodėl, bet tais laikais atrodė, kad aaah, kad homoseksualumas, zofilija, jie persidengia kažkokiam spektre, taai paskui dar pradėjo sklist kalbos, kad jisai ir su kažkodėl su gyvūnais santykiauja. *[po interviu įrašymo respondentas plačiau papasakojo šia istoriją ir teigė, kad mokykloje šiam vaikinui buvo klijuojama etiketė, kad jis mylisi su ožkomis.]* Dėl, bet viskas grynai nuo to taip kaip jisai rengėsi. Taaai, nu aš manau jam buvo labai *nefainas* metas.

K: Bet tai pačiam tau su juo bendrautiii..

A: Oj mes su juo bendraudavom kiekvieną dieną, mes buvom neblogi draugai, važž, lankydavom užklasinę veiklą kartu ir aš buvau toks, kur nes, ne, nieko nesakiau, bet ir nesakiau nepalaikiau, stengiausi išvengt šito. Nes jeigu palaikydavai, tai galimai ir tau kažkas pradėdavo lipdyt etiketes.

K: O jis pats, tarkim, nesidalino kažkokiais dalykais apie šitą įvykį arba, nu nežinau, vėlesniuose laikuose. Jeigu, tarkim, tu ten su juo privačiai aaah, bendraudavai, jeigu bendraudavai.

A: Mhm, bendraudavom, bet kažkaip nekalbėdavom apie tai. Dažniausiai, aišku visi kalbėdavo už nugaros. Aš nežinau net arr kiek jisai daug žinojo, kiek apie jį kalbama, aišku, dalį tikrai žinojo, nes būdavo, kad ir į akis pasakydavo kas nors, bet nemanau, kad jis net viską žinojo, ką apie jį kalbėdavo. Taaai, o mes kažkaip ne, tokia gal kažkaip dram dram dramblys kambaryje būdavo, bet mes nekalbėdavom ta tema.

K: ok.. Ahh, dėkui, aah, tada kitas momentas, kuris aah, nežinau, man visai irgi užsifiksavo, aah, gal gali šiek tiek irgi daugiau papasakot apie aaah tą motorinę, motorinės transporto priemonės turėjimą, vairavimą, aah, nežinau, man toks įstrigo, kad nors neturėjai teisių, nu tai vistiek buvo kažkoksai dalykas nusižengt taisyklėm, įstatymam ir panašiai. Gal gali irgi šiek tiek plačiau papasakot, kaip tai vykdavo, ar ten

su draugais, su vyresniais kažkokiais, aaah, draugai, jaunesniais, nežinau čia tiesiog bendrai apie tą prisiminimą gal plačiau.

A: Mhm, aah, amžius tai būdavo visoks, būdavo ir jaunesnių draugų ir vyresnių, ten plus minus du metai. Prisimenu labai tokį vieną prisiminimą, tada gal man šešiolika metų buvo ir žinojau, kad yra tėčio mašina sena, kurios jisai ten kas dieną nenaudoja ir jina ten stovi ir mes pas mano draugą, kurio tėvai mokytojai ir tai buvo mokytojų diena ir jie buvo išvažiavę ir mes gėrėm alkoholį, ah, su klausiokais ir klasiokėm. ir viena klasiokė gyveno kitam kaime, mes visi buvom iš vieno kaimo, ten kur yra mūsų mokykla ir kur yra to draugo namai, o ta klasiokė gyveno kitam kaime. Nu ir mes gėrėm gėrėm ir mes, mums reikėjo išeit iš tų namų, nes ah, grįžo, grįžinėjo draugo tėvai iš kažkokio tenai renginio, ekskursijos mokytojų. Ahh, mes išejom, amm, nu kaip ir reikėtų skirstytis visiem lyg ir į namus ir reikėtų tą dr tai draugei grįžt namo ir, žinoma, važiuoja autobusai, bet aš labai kietas, tai sakau, aš parvešiu. Tada, aah, ją namo, taai aš, mano du draugai ir ta draugė, klasiokė labiau, nei draugė, mes dviese pasikeisdami, girti parvežėm ją namo. Ir buvom to vakaro „didvyriai“, nu buvo, buvom, tokie visiški, čia jau vyro vyro tokia jau viršūnė buvo, taai, aš kai prisimenu dabar ir pagalvoju apie tai tai wow. (Nusijuokia).

K: O gal buvo daugiau va tokių kažkokių situacijų, kuriose, kur kažką padarius, aaaah, ar nebūtinai nusižengus gal tom taisyklėm, ar vairuojant, tas kietumo, kieta kažkokio vyro mmh ir, vėlgi, ar čia daugiau jis yra prasidedantis tik jau nežinau šešiolikos penkiolikos, tokioj velyvesnėj paauglystėj, ar kažkokios tokios patirtys buvo ir jaunesniais metais? bet sakau, čia nebūtinai aah, tokia stipria forma, bet iš kokios kitos pusės?

A: Mm, galvoju rūkymas gal buvo anksčiau šiek tiek, kur nelabai manęs traukė rūkyt, bet su pusbroliu, atsimenu pas pusbrolių nuvažiavau, pusbrolis už mane metais vyresnis ir net nežinau gal man buvo kokie keturiolika metų ir REIKĖJO rūkyt, nes jisai varė su draugais parūkyt ir mums reikėjo visiems varyt kartu ir man reikėjo rūkyt kartu, kad nebūčiau boba. (Nusijuokia)

K: Šiaip šitas dalykas vėl, vėlgi, kitas mano būtų buvęs klausimas apie tuos žalingus įpročius, tai yra apie alkoholio vartojimą, apie vat rūkymą ir tu vis va užsimeni, kad va stengiausi parodyti, aaah, reikėjo, ir panašiai. Ir tuos tokius epitetus naudoji, ar buvo gal kažkoks vat atvejis, atsitikimas, situacija, aah, kad tarkim atsisakius būdavo kokios nors sankcijos arba iš kur vat kylo kilo toks va noras kažkam (ir galbūt kam) įrodyti vat tą savo vyriškumą?

A: mhm. Kažkokių fizinių ar ten mušimosi ar panašiai tai niekada nebūdavo, gal net nebūdavo aliuzijų į tai, kad net kažkas tokios būtų, bet aaah už fizinį smurtą psichologinis yra žymiai skaudesnis ir jeigu tu to nedarydavai, aaah, tai būdavo labiau gal toksai atskyrimas nuo draugų rato, tuometinio draugų rato, kažkoks ar net pasityčiojimas, bet viskas būdavo verbaline forma, fiziškai - ne.

K: O gal buvo kažkokia, gal yra koks nors aaa, konkretus, pavyzdžiui įvykis ar situacija, kurioje tas atsisakymas, nebūtinai vėlgi, asmeniškai tau, bet galbūt iš, tau teko matyti aaah, kada vat, tas atsisakymas alkoholio arba rūkymo ir kokia forma, pavyzdžiui, būdavo tie žmonės aaah pravardžiuojami?

A: Kai atsisakydavo gal pravardžiuojami ne itin kažką prisimenu, tik tai žinau, kad jeigu tu negerdavai alkoholio, tai tavęs nekviisdavo į joki vakarėlį, į joki pasibūvimą, net nebūtinai, kad tai vakare vyktų ar kažkaip. Tiesiog į kažkokius bendrus renginius, kurie nėra ten nežinau mokykloj vieši, kur žinoma visi dalyvaujau, bet po to mokyklos kažkokio renginio visą laiką būdavo kažkoks kažkur susibūrimas, tai jeigu tu negerai, tai tu tavęs nekviēs. Nebent tu esi mergina, tada taip, tada tu būsi pakviesta, bet irgi būdavo tik tam tikras merginų ratas, kuris buvo kviečiamas, kitos ne, o jeigu tu vyras ir negerai, tai greičiausiai nebūsi pakviestas.

K: Ooo vat, vėlgi, čia daug mes kalbam tokia už mokyklos gal ribų, vat po pamokų būdavo tokie vėlgi alkoholio, rūkymo atvejai ir panašiai. O pačioj mokykloj vat šitie dalykai nu, nes alkoholis gal nelabai, bet rūkymas, tarkim, būnant mokykloj ar nebuvo jaučiama iš tos aplinkos kažkoksai spaudimas, vėlgi, nusižengt kažkokiom taisyklėm, ar žalingus įpročius propaguoti, vat būtent mokyklos kontekste. Čia vėlgi, gal yra kažkokios vat patirtys, kur tas nusižengimas taisyklėms būdavo, nu, atitinkantis tą tokį standartą, kuris aaah, nu ten tau vat, nežinau, iš šitų vat punktų man labai toks maištingas atrodo turi būt tas vyras. Ir, vėlgi, čia didžioji dalis atrodo iš mokinių, ar būdavo kažkokių kitų, nežinau, atvejų kai kažkas, nu, tarkim, vat skatindavo iš iš tos, būnant jau mokykloj konkrečiai, skatindavo tarkim elgtis taip, kad tu atitiktum tą kažkokį vyriškumą.

A: Bet būtent iš žalingų įpročių ar...

K: Ne ne ne, bendrai, tiesiog toks kur aaa, grynai mokyklos, ne po pamokų, o, tarkim, tarp pamokų ir panašiai, tai nebūtinai žalingi, bet nežinau bėgt iš pamokų, aah, kaip nors elgtis klasėj kažkokiu būdu ir panašiai.

A: Mmh, jo, tai ką taip prisimenu tai, jo bėgimas iš pamokų taip, jeigu būsi vienas, ar tarkim dviese, kurie nebėga, o visi kiti bėga, tai tada labai negerai. Aaah, galvoju kas

dar, muštynes dar irgi labai gerai prisimenu, kad jeigu tu neini, nežinau, ten jeigu tau kažkas kažką pasakė ir tu neapgini savo garbės, aa, mušdamasis, tai irgi boba. Galvoju kas dar... Buvo etapas, atrodo, kai reikėdavo kažkodėl, jeigu nori būt kietesnis, tai tyčiotis iš mokytojų per pamoką. Mmh, yra pas mus mokykloj uždarę mokytoją į spintą, tai jie buvo labai kieti. O daugiau kažko tokio nepamenu.

K: Ooo jie buvo labiau, nu, vat vėlgi, kieti tarp, tarp aaah bendraklasių, o vat iš aaa ar jie susilaukė kažkokių vėliau sankcijų, nu, nežinau kažkokių pas direktorių buvo pakviesti ar kažką ir vat kaip patys mokytojai, vat, reaguodavo, gal irgi mmm buvo kažkokie mokytojai kurie ir skatino kažkokius aaah dalykus, kad va berniukas turi būti kažkoks toks arba ten rodo kažkokį išskirtinį dėmesį ir panašiai?

A: Mhm, tai tie, kas (juokdamasis) uždarė tą mokytoją į spintą, tai man atrodo, jų neišmetė iš mokyklos, bet aaa buvo suspendavę kuriam laikui ir negalėjo eit į mokyklą. Bet nuo to jų kietumas (krizendamas) populiarumas, turbūt, buvo dar didesnis. Aaah, kad iš mokytojų pusės būtų kažkoks skatinimas, tai esu daug kartų homofobinių visokių daug pasisakymų girdėjęs iš įvairių mokytojų, ypač dar jeigu kažkas ateidavo kitaip apsirengęs, netgi, patyčių būdavo ne tik iš mokinių, bet ir iš mokytojų. Arba jeigu kažkas su ilgesniais plaukais.

K: Gal kažkokią konkrečią situaciją atsimeni, kažkokį pavyzdį iš mokytojo pusės? Jeigu tai dažnai vykdavo, kaip tu sakai verbaliai, tai kaip maždaug tai atrodydavo, gal prisimeni?

A: Kažkokio tokio konkretaus gal dabar neatsimenu, bet, kad galėčiau pavadėm tuos mokytojus pavardint iš kurių esu tokius dalykus girdėjęs, tai dar iki dabar prisimenu. Tikrai. Gal irgi jie taip stengdavosi ne į akis pasakyt, bet kažkur mažesniai rate žmonių, ar jeigu tas žmogus būdavo... Va taip dažnai būdavo, jeigu tas žmogus, aah išskirtinis žmogus padarydavo kažką kas tam mokytojui nepatikdavo, tai tada jisai lipdavo ant to jo išskirtinumo. Jeigu ramindavo jį, tai per tą jo išskirtinumą, o visus kitus ten nežinau drausmindavo ten kaip įprastus mokinius, o vat būtent tuo, kurie mažiau atrodantys kaip tikri berniukai, tai ant jų lipdavų, ant šitų būtent detalių.

K: Okay, aah, dar vat tu užsiminei, kad aah, jeigu netgi ten kažkaip neapgindavai savęs ar, nežinau savo garbės, tai irgi būdavo atitinkama reakcija iš mokinių, bet toliausiai nuo savęs padėjai, kad vengdavai muštynių, tai aar šitas dalykas tau asmeniškai nedarė įtakos, ar tiesiog susidarė tokios situacijos, kad tau buvo lengviau kažkaip iš tų muštynių pasišalinti ir jose nedalyvauti?

A: Žinai, man atrodo, kad nedalyvauta kova gal vistiek yra geresnė negu stipriai (juokiasi) pralaimėta kova. (juokiasi) Tai dėl to turbūt jų vengdavau, o, bet ir stengdavausi nesusikurt sau tokių situacijų, kad man reikėtų eit muštis, stengdavausi vat būt neišsiskirt, kad nesulaukčiau kokios replikos, į kurią paskui reikėtų man atsakyt kažkaip aštriai ir kas vestų iki galimai muštynių. Tai stengdavausi, jo šitų situacijų vengt, kad jos nevestų ten, kur aš (juokiasi) nenoriu.

K: Okay, aam ir, vėlgi, pereinant prie to, kad vienas iš tų punktų yra išvaizda irgi, bet šiek tiek iš kitos pusės, kur yra toliausiai nuo tavęs, tai yra taaas aaa, nežinau, aa platūs pečiai, barzda, visa kita, aaa ir sportiškumas. Ar tu aa iš, nu ta prasme, tu sakai, kad tai yra toliausiai nuo tavęs, tai kad tavo aaa identiteto mokykloje vyriško kažkokio nu, mažiausiai, iš to ką tu užrašei atitiko, tai ar šitie dalykai kažkaip veikė tavo mokykoj gyvenimą, aar nelabai? *tyla 4s* Nu, tarkim, ar tu pats susilaukdavai kažkokių pasisakymų, replikų ar kažko dėl būtent šitų dalykų?

A: Galvoju... Ar kažkokių replikų būdavo... Gal ir būdavo, kad pavadindavo, ten nežinau, mažiuku ar dar kažkuo, bet tokių labai patyčių dėl savo išvaizdos gal ir nesulaukdavau daug. Jaučiu ne, labiausiai gal tas pasijausdavo kai būdavo koks nors aaa sporto rungtynės ar panašiai, tai nebuvo sportiškas, nebuvo vat ten, nemokėjau labai daug komandinių sportų žaist, tai būdavo tas, kurį pasirinkdavo vieną paskutinių ir tas nebūdavo labai faina. Taaai toks gal labiau tikrai iš tos pusės. Gal niekas labai rimtai nežiūrėdavo, kaip aa, kaip į savo antrą pusę, kai nebūni, kai tu esi žemas ir kūdas.

K: Okay.. Aaa, čia vėlgi toks, irgi, iš aa, mokyklos daugiau, tas komandiškumas, kai pasirenka, vistiek mokykloj vyksta tas per kūno kultūros pamokas ten kada renkasi komandas. Taai ar šitas, tarkim, dalykas nuo kažkokio konkretaus tarkim laikotarpio tampa, tavo nuomone, tampa aaa reikšmingu. Nu, tarkim, paauglystėj, kada atsiranda tie didesni skirtumai, ar jau ir pradinėse klasėse jaučiasi tas kažkoks gležnumas, silpnumas ir tada automatiškai klasiškai renkasi kitus žmones?

A: Pradinėse klasėse gal sakyčiau dar to nelabai buvo, nnnnelabai ūgių skirtumas dar tada buvo didelis, čia gal labiau kai prasideda branda ir spartesnis augimas. Pas vienus spartesnis, pas kai kuriuos nelabai, tai gal tuo metu tas labai išryškėja. Nu ir pradinėse klasėse nelabai tų komandinių sportų, nežinau, gal kvadratas koks būdavo žaidimas, tai tas gal visai neblogai ir sekdavosi (nusišypso), bet paskui jau prasideda jo brendimas, didesni fiziniai skirtumai ir tada tas labiau atsiranda.

K: Okay, tai aš dabar gal labiau toksai apibendrinantis aam klausimas, aaa, ar tiesiog gal kokios aplinkybės, tavo manymu, lėmė tai, kad, nu vat, tavo patirtis mokykloje aaa

buvo vat tokia, nežinau, noriu sakyt neutrali, bet labiau gal kas lėmė, kad tau pavyko gal aaa išvengti tų tokių stiprių patirčių, skaudžių patirčių ir aa toks, nu tiesiog. Kaip vat, tavo nuomone, tavo aplinka aaa buvo, nežinau, kiek tau buvo jinai palanki, kiek nepalanki ir kaip bendrai būnant mokykloj, kokie tie faktoriai buvo, kad nu vat tavo būsena buvo tokia, kokia jinai buvo?

A: Taaai mano aplinka buvo labai neskatinanti jokio išskirtinumo, kūrybiškumo, nu, ir aš prie tokios aplinkos bandžiau prisitaikyt. Manau, kad man neblogai sekės prie jos prisitaikyt, aaa, nu, ir kadangi toks stengiausi būt nepastebimas, neišsiskiriantis, tai, manau, tai ir buvo pagrindiniai faktoriai, kodėl aš nesulaukdavau kažkokių labai didelių patyčių, mmmh, jo, turbūt, turbūt tas pagrinde... bet tas turi savo ir nemažą kainą, tai ten tokių, kaip, pavyzdžiui, aah, neturėjimas kažkokių didelės savivertės arba, vat, pavyzdžiui, kūrybiškumo kažkokio, tas paskui labai gyvenime nėra pliusas.

K: Okay, ačiū labai. Ačiū labai, kad pasidalinai. Tai dabar paskutinis klausimas būtų toks, ar yra dar kažkas, ką norėtum, kuo norėtum pasidalinti šita tema, ar, nežinau, manai, kad viską mes pakankamai išsamiai aptarėm?

A: Turbūt, turbūt, tikiuosi, kad dabar mokyklose dalykai jau pasikeitę, nes kai žiūri retrospektyviai į praeitį, į savo mokyklą, tai nu tikrai liūdnas vaizdas, kai pagalvoji, kad mes įdedami į tokius specifinius rėmus buvom, aam, štampuojami ganėtinai kaip aaa sovietiniai pastatai visi vienodi ir ganėtinai pilki, tikiuos, kad dabar jau taip nebėra.

K: Ačiū labai, dar kartą.

Redas, 26 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2004 m., vienišas, nėra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

R: informantas

K: Tai va, tai aš tada jau įjungiu ir pradėdam. Tai paprašysiu sutikimo, kad mūsų pokalbis bus įrašytas ir naudojamas niekur kitur, tik mano magistro darbe.

R: Sutinku.

K: Gerai. Tai nieko nelaukę galim pradėt, žodžiu, aš duodu tau lapelius, nebūtina jų visų užpildyti ir aaa juose paprašysiu surašyt dalykų sąrašą, kurie tavo mokyklos aplinkoj buvo suvokiami kaip vyriškumas. Tai čia į vieną lapelį - vieną dalyką, nebūtinai po vieną žodį, bet tipo vienas dalykas į vieną lapelį. Tai kiek nori laiko tiek skirk.

R: *rašo 2min* Nu aš gal va tokius išskirčiau pagrindinius, iš jų galima dar , bet nesismulkinsiu.

K: Taaai viskas okay ir ir gali ir smulkintis jeigu kažkokie dalykai eigoj, nu tipo, viso interviu metu tu gali pridėti, prirašyt kažką, išimt kažką ir nu ir panašiai, kaip jau pagal savo požiūrį tai *feel free*. Tai va, tai dabar paprašysiu perskaityt ką parašei.

R: Komentuoti reikia ar ne?

K: aaa, kolkas ne, tiktais perskaityt

R: Tai vienas yra būti labiau vaikinų tarpe, tai ten bendrauti ir panašiai. Elgtis heteronormatyviai, tai čia daug labai į tai telpa. Ir aa būti fiziškai gerai pasiruošusiu, tai yra būti stipriu fiziškai. ir aaa rengtis ir atrodyti konservatyviai arba nu nu kažkaip gal normatyviai ar ar arba stereotipiškai kaip visi, nu žodžiu kažkaip taip.

K: okay, aaaa, jo, tai dabar duosiu mmm kodėl sakau, kad išskaidžius būtų šiek tiek paprasčiau, tai aa dėl to, kad dabar duosiu tau, nu, bet čia žodžiu vistiek mes apšnekėsime. Duosiu tau lapelį mmmm irr ant kurio yra parašyta jūs ir aaa, tas lapelis yra skirtas tam, kad aaam galėtum tuos dalykus, kuriuos surašei ant lapelių nurodyti kurie iš šitų vat vyriškų savybių tave atitiko mokykloj būnant, o kokie neatitiko. Tai tie kurie labiau atitiko tai arčiau savęs, o kurie mažiau atitiko tai toliau nuo savęs. Taaaai nežinau tiesiog, jeigu nori papildyt kažką, kad būtų tarkim lengviau dėlioti, jei nenori tai irgi it's okay.

R: *dėlioja 34s* okay.

K: Okay, aaa, tai tada vėlgi paprašysiu perskaityt ir tada gal šiek tiek plačiau papasakot kodėl taip išskyrei. Kodėl vienus dalykus arčiau, kitus toliau ir panašiai.

R: Iš esmės tai labai man visi buvo iš karto aiškūs, ką turiu įvardinti, nes labai lengvai gali įvardinti tą, ko jutai pastovų kažkokį trūkumą arba vat kažkokį tokį jausmą, kad tu vat neatitinki ir tada tu vat automatiškai užsifiksuoja ir man nėra sunku tą pasakyt dabar jau kai yra po mokyklos baigimo visai nemažas metų skaičius ir tikriausiai bus lengva pasakyt ir po dešimt dvidešimt metų į ateitį. Taaai pradedant nuo to kas artimiausiai buvo iš mano išvardintų tai rengtis konservatyviai ir atrodyti konservatyviai. Tai nu tu tiesiog savo išvaizda, būdu kaip rengiesi, bandydavai tiesiog pritapti, nepaisant to, aš manau, kad aš vistiek to neatitikau, nes įvairūs etapai gal būdavo tiek paauglystėje mm paaauglystėje tikriausiai labiausiai kai vistiek norėjai kažką tai atskleisti save labiau ir nesivadovauti ta norma ir tai iš karto būdavo pastebėta. Aš atsimenu tuo metu tik pradėjo gaminti tokius šalikus, aš nežinau kaip jie vadinosi, kaip gaubtas toks, kur vienas galas su kitu surištas, nu kaip jis vadinosi [K:mmm, blemba šiaip mova gal sakyčiau, bet biškį, nu bet jo suprantu ką turi omeny]. Nu vat žodžiu toks šalikas, kur va tiesiog susijungia ir aparently tada tai buvo labai mergaitiškas dalykas ir man vien

jo nusipirkimas H&M'e jau buvo labai didelis dalykas. Ir aš atsimenu, kadangi gyvenau labai arti mokyklos aš netgi žiemą kartais eidavau be striukės, nes nu tas nuu, nes um ilgiau užtrunka pasikabinti striukę ee, ten kur reikia ją kabinti patalpoj, negu tiesiog ateiti, nu ateit be striukės aaaa žodžiu labai nepatogu tiesiog būdavo. Man ateiti iki mokyklos trumpiau negu kabinti striukę. aaah, tai aš užsimesdavau tą tą šaliką ir aš atsimenu, kai užsimesdavau tą šaliką, reiškia aš į pirmą pamoką at ateinant pasisveikinant su klase ateinu su tuo šaliku, nes dar vat, nu kabinetas tarkim arti įėjimo ir visi "o labas mergaite", dėl to, kad nu, dėl to, kad buvau ten su tuo šaliku (sukrizena). Tai kai dabar pagalvoji absoliučiai visi nešioja tokius šalikus, arba šiaip čia nėra nieko tokio, bet atsimenu, kad tuomet woow, atrodo, kad tai yra ne net ne net ne mergaitiškas dalykas, kai pagalvoji. Ta prasme, jeigu stereotipizuojant ten taip prikiriant ar ne tokiam tam klasifikavime eeeem eem kuris vyrauja. Tai va. Toliau eina elgtis heteronormatyviai, nes aš būdamas mokykloj niekam niekam niekada nepasisakiau, kad esu homoseksualus aaah tai atitinkamai, nu čia toks dalykas, kur stengdavais nu taip ir nesielgti, bet nu okay tai mmm mano (atsikrenkščia) asmenyje yra labai įvairūs pradai. Aš manau, kad aš turiu ir to tokio heteronormatyvumo nemažai, aš nežinau ar čia yra aaar tai yra dėl ap aaap aplinkos veiksmų dėl to, kad taip suformavo mane ta aplinka ar dėl to, kad aš taip norėjau, ar dar kažkokie veiksniai čia yra, bet aš turiu ir to. Bet faktas, kad aa faktas, kad bandžiau tą *pushinti*, bet kartais ir ki kitas kažkoks pradas manyje pasireiškėdavo tikrai ir vėlgi, aš to irgi neišpildau, bet jeigu taip jau graduojant kur jis yra arčiausiai. Ir ką man labiausiai pavyko išpildyti iš tų keturių dalykų, kurie buvo skaitomi, kad tai yra vyriškumas, tai šitas yra. Ah, toliau eina būti labiau vaikinų tarpe tarpe. Aaahm, tai vat irgi neišpildžiau aš jo ir nu aš turėjau gal vieną gerą draugą aah vaikiną aah vien dėl to, kad pats buvo mažiau heteronormatyvus ir toks kur gal labiau liberalesnis ir ramesnis, mes taip tada tą vadinom. Tvarkingi berniukai ar kaip dar kitaip sakydavo. Tai žodžiu, tai automatiškai, kai nesi prie vadinamųjų marozų, nes aš užaugau tokioj aplinkoj, kur kur yra labai daug aaah tokio tokio conceptoo, kaip aa kaip toks toksinis vyriškumas aah aplinka atitinkamai tokia ir šeimos aaah paprastesnės socialinės padėties ir aah finansinės ir visokios kitokios, tai taip automatiškai sugeruoja sugeruoja, kad ta aplinka tavo yra tokia (lengvai nusijuokia) netgi sakyčiau momentais tokia kriminogeninė, nes pas mus ten buvo ir narkodylerių vaikų ir panašiai. Tai va. Tas būti vaikinų tarpe yra arčiau manęs nors mano visos gi draugės buvo merginos ir vat aš dar sugebėdavau kažkokią kalbą rasti, nes aš šiaip esu tas žmogus, kuriam patinka bendrauti ir nėra sudėtinga tą daryti. Aaah, bet aš tą darydavau iš to, kad reikia, ne iš

to, kad man komfortiška, aah jeigu būčiau truputėlį kitoks žmogus, jeigu pasirinkčiau komforto zoną mokykloj, ji būtų tarp merginų. Ir paskutinis yra fizinis pasiruošimas čia buvo *struggle* visą mano gyvenimą aš buvau visą laiką jautasi per silpnas, per plonas, per aah per dar kažkoks iiii kitoks, kuris neatitinka paprasčiausiai tokio standarto, kuris yra sakykim toj mokykloj arba šiaip yra bendrai visuomenėj. Ir aaaa yra šiaip labai juokinga, nes tai yra mane ganėtinai stipriai mane paveikęs dalykas. Ypač dabar, kai pradėjau aktyviau sportuoti, tą labai matau. Vat nu ta prasme, staiga jaučiuosi žiauriai, žymiai labiau tą dalį išpildęs kažkaip iš karto geriau dėl savęs jaučiuosi, pasitikėjimas savimi yra žymiai daugiau, tai tai vat tas yra labiausiai tolimas. Ir aš taip vat dabar pradėjau aš dabar pradėjau lankyti sporto salę ne dėl to, kad aš negalėjau fiziškai to daryti anksčiau, nes aš nesu kažkoks fiziškai nepajėgus, bet dėl to, kad aš tik dabar sugebėjau visus emocinius barjerus pereiti ir aš su aaa trenere, kuri yra trenerė fizinio lavinimo, nu aš su ja gal dvi savaites kalbėjau apie *gym 'q*, o ne ėjau *actually* treniruotę. K: okay, aaah, ačiū. Taaai dabar šiek tiek per kiekvieną tą dalį praesim aaah kažkiek gal, nu, tam tikrus dalykus aš pasižymėjau, kurie man pasirodė verti gal biškį platesnio pokalbio. Tai yra aaa, pradedant nuo to, vat aprangos ir išvaizdos aaah dalykų. Taaai čia yra toks vėlti truputį atrodo mmh lengviausias kelias mmmh kaip čia pasakyt, atitikt tas normas ir aa tu pats šiek tiek apie tai minėjai ir aaah aš gal noriu tada tavęs paklaust. O ką reiškia aaa atikti tas aa ką reiškia atitikti tas konservatyvias normas, kaip tas atitikimas aaa atrodė? Gal gali kažkokiais aaa pavyzdžiai pasakyt, kaip maždaug vat tas mmmh aprangos momentas aaah atrodydavo? Nu, ta prasme, kaip atrodydavo tie vat vyrai, kurie yra aa konservatyvus ir nu vat nepastebimi?

R: Mhm. Tai man atrodo, kad mmh, čia tas yra pereina tikrai per visus aam, mmh, aa, etapus žmogaus gaaal kartų prasme, arba šiaip amžiaus prasme, kai mes kalbame šiaip apie tą heteronr heteronormatyvų paveikslą vyro aah ir konservatyvų aah dar stereotipiškai paformuotą tam tikrų normų, ateinančių iš visuomenės. Aaah tai tai dažniausiai ir būdavo mano atveju. Nu, tiesiog, paprastai, neišaukiančiai, taip ganėtinai pilkai, tamsiai apsirengę žmonės. Aaaahm, nu ir maždaug toks paveikslas ir aš atsimenu, kad aa kad ties tam tikrais momentais, tam tikra aprangos detalė būdavo svarbesnė. Pavyzdžiui sakau, kažkam užkliuvo jau vyresnėse klasėse tas šalikas, o man jau tada būdavo dzin, aš tada pradėjau auskarus vertis, turėt šukuoseną kitokią, negu, kad visi. Mmmh, truputėlį anksčiau į tą trendą įvariau skustų šonų, ooo o dar nebuvo priimta, o dabar kiekvienas hetero heteroseksualus vyras taip skutasi, nes tik taip yra priimtina. Aaah, taai aš atsimenu kad, tadaa kelnų siauru siaur siaurumas aaah ir plotis

buvo labai vat svarbus aspektas. Tai, žodžiu, tu esi mergaitiškas tada jeiguu būdavo tada taip, kad nešio nešiodavai tenai *skinny jeans* arba tuos prigludusius džinsus ir aaah aš atsimenu, kad Lietuvoj net negalėdavau rasti (šypteli) ir aa nuvažiavęs pas sesę į mm Angliją nusipirkau savo pirmus *black skinny jeans* ir buvo ži labai *happy*, nu tiesiog buvau labai nuoširdžiai laimingas (lengvai nusijuokia), kad aš galėjau užsidėti tuos *skinny jeans*, bet aš jų neišdrįsau niekada į mokyklą užsidėti. Aaahm niekada, absoliučiai (nusijuokia), niekada, nes jie būdavo tikrai aptemp aptemptos kelnės, kurias tu pastebi, žodžiu. Nu, tai tada konotacija yra tokia, kad jeigu tu čia vat tą turi, tai tu čia va mergaitė su tympom, nu. Tai vat, atski atskirais etapais atsimenu, kad tas plotis buvo, reikėjo turėt va ta tokį *perfect* plotį, kad būtų ne per platu, kad dar būtum kažkaip vat *handsome* ar išvaizdus, bet aaam (nusijuokia) beet aam negalėtum negalėjo būt prigludę džinsai. Nu tai vat ir tas vat pap paprastas vaizdinys buvo toks labai toks *casual* netgi pasipuošimas *at some point* netgi pasipuošimas pro pro be progos ar dėl progos būdavo irgi toks nu vertinamas kaip jau čia *too much*, kaip jau čia tu persistengi, tu kažkoks yra esi kitoks. Užsidėjau kažkada kaklaraišti, nežinau kodėl aš jį užsidėjau, pradinėse klasėse. Nu, Dieve, aš tada žiauriai daug patyčių susilaukiau tą dieną ir ypač kai tas, kai mes ėjom po to į šokius, nu, nes lankiau šokių būrelį mokykloj ir pradėjo tas kaklaraištis nu kliudyt ten tą šokimą, nu kalatotis. Tai visi žvengė choru, kad va dėl to kaklaraiščio. Tai vat įvairių tokių momentų būdavo, užtekdamo užsidėti aa rožinės spalvos spalvos marškinėlius ir tai būdavo patyčių objektas ir toks, nu ta prasme, visą dieną. Ir jeigu ne daugiau. Tai vat taip, nepaisant tų, kitas dienas bandyda bandydavau kažkaip nu ta prasme pris, sakau, čia tokie ee rengtis gal taip kaip labiau reikėtų, bet aah *at some point* nenorėjai, vistiek rengdavais rengdavais gal labiau taip vat kažkaip kitaip. Aišku, mm, jau vidurinėj klasėj uniformos atėjo, tai tai tas truputėlį tą momentą pamažino patyčių. Dėl to am dėl to ir yra validus tas argumentas, kai yra sakoma, kad uniformos mažina patyčių patyčių patyčias, bet visiškai neskatina nu kol kovoja su pasekme, o ne prevencija, nes tu galėtum tu gali kaip nori rengtis ir tiesiog priimti, kad taip galima aah ir ir tiek ir problema išspręsta. Bet tu gali pasirinkti nespręsti kategorizavimo problemų, kad tu turi kažkaip vienaip atrodyti ir neturėsi tos uniformos užsidėti ir nežlugdysi individualumo.

K: Nu jo, aaah, aš dar gal vat į tą pačią temą, gal gali šiek tiek papasakot apie tai kas keldavo tuos lūkesčius aar tai būdavo aah mokyklos bendruomenę tarp mokinių ar aaah ir kažkokia platesnė mokytojai administracija, nežinau?

R: Absoliučiai visi. Absoliučiai visi. Ta prasme, nuo, tikriausiai, apsaugos darbuotojo iki direktoriaus. Ta prasme, nu absoliučiai visi. Ir nu, aš nekalb nekalbu vien tik apie mokyklos mechanizmą ir apie ir apie mokinius taip pat ir apie tėvus savo ir kitų. Ta prasme, visu perskverbta. Aš atsimenu, kad atėjau į matematikos pamoką, buvo pavasaris, nu toks, mmh, tikriausiai gal truputėlį šilčiau negu dabar, kad yra ir aš turėjau tokius akinius, kurie buvo tokie nu tiesiog įvaizdiniai akiniai su paprastais stiklais be nu žž [K: be dioptrijų], be dioptrijų taip, bet tai nebuvo akiniai nuo saulės ir aš kadangi turėjau ilgus plaukus, kas irgi man nepadėjo išvaizdos prasme pritaipiti prie heteronormatyvių vyrų ir aa aš užsidėjau tuos akinius kaip lankelį (šypteli) ir aa at atėjus į matematiką, man aa man buvo pasakyta pamokos pradžioj, kai visi girdi, pasakyta, įvardintas, kad aš negaliu būt su akiniais tai, net jeigu jie pas mane ant galvos, nes čia nėra pležas. Nu tai vat ta kontrolė taip vat būdavo tokia absoliuti iš visur.

K: Bet čia iš mokytojo buvo šitas komentaras?

R: Taaip iš mokytojos. Iš nuostabios, tarp kitko, mokytojos, be kurios matematikos neišmanyčiau, bet aah emociu požiūriu tai ji buvo tiesiog siaubinga.

K: jooo.. okaay. Vėl, irgi, tu minėjai apie tą, kad tas neatitikimas buvo iš karto aah jei nu vat tu normų neatitinki tai būdavo iš karto pastebima ir taai turėdavo tam tikras pasekmes. Pavyzdžiui, aaah, nu vat aaah smurta, bet žodinį labiau, taai gal gali pasidalinti arba prisiminti aah kas aa taip kreipdavosi. Kad tarkim kažkokia aprangos, kažkokios aprangos detalės mergaitiškos ir panašiai ir aah kaip maždaug tai atrodydavo ir aah nežinau, jeigu prisimeni gal kažkokius epitetuus ir tadaa tadaa apie emocinę būseną šiek tiek aah kaip aa kaip nu priversdavo jaustis visa ta ta situacija?

R: mmmh. Taai čia toks klasikinis gal tas patyčių modelis vykdavo, kur tas užgauliojimas su juokelio forma aaah bet tokie epitetai kuriuos atsim, kad nu oooo labas mergaite, kažžžkokiu metu ir mokykloj turėjau ir tokią pravardę, kad mergaitė tiesiog. Todėl, kad mano plaukai buvo ilgi, bet tik tiek, nu, ir veidas apvalus hm (lengvai šypteli). Tai va. Tai tokie buvo klasikiniai daugiau tokių konkrečių aaah pavyzdžių neatsimenu. O dėl jausmo, tai šiaip yra labai keistai ir tai pradėdavo dabar truputėlį suvokt, kai truputėlį reflektuoju savo tą dabartinę asmenybę, kurią taip esu ganėtinai stipriai priėmęs dabar ir aa ir man ji absoliučiai tinka. Aah tai vieną vertus aš atsimenu, kad aš šiaip gerai jausdavaus, nes aš maištininkas iš prigimties ir tai, kai aš sukeliu tą kažkokią dramą ir aš kvestionuoju status quo, man būdavo fainai, nes aš kažkur giliai širdy žinojau, kad, nu, ir, taigi, tai aš galiu taip ir kodėl ne. Tai tai vieną vertus šiaip sakau užgaulioja, aš toksai, hmm tipo (juokdamasis) kažką darau gerai. Nu čia iš serijos va

toks jausmas būdavo, kur tokia netgi kartais atrodydavo, kad aš noriu, kad man kažką netgi pasakytų, bet iš kitos pusės chroniškas atsirado tas nepilnavertiškumo jausmas, nes aah tu vat pavieniu gal savo kažkokių poelgių gal jo džiaugiesi, nes manai, kad darai teisingą dalyką, nes kaip ir tą *challengini* status quo ir praplėti ribas, bet iš kitos pusės bendram emociniam laukui tavo tai kenkia, nes tu išties esi mini streso būsenoj ir vi visalaik rengdamasis iš ryto jau žinai, kad vat arba pirkdamas rūbūs jau žinai, kad nepataikai, bet vistiek tai darai ir kažkoks mini *confūzas*, nes staiga pavyzdžiui gal yra sunki diena ar esi pavargęs ar sergantis va, nu, blemba ai gal palikim visą šitą ramybę, gal tiesiog palikim aah lengvuoj būdu ir būkim kaip visi. Nu tai bendrai tas atsirasdavo, bet čia toksai žiauriai dvejojopas tas jausmas būdavo.

K: Oooo ar buvo tarkim nu nežinau daugiau žmonių mokykloj, kurie nu vat būtų aaa nu irgi vis pasakai kitoks, vat tas kitoniškumas taai ar tarkim vai nežinau berniukai, vaikinai mokykloj buvo irgi tokie kitokie ar tu pastebėdavai pats aa ir kaip atrodydavo tie vat kaip visi? Būtent aa nežinau tas standartas kaip visi, kaip maždaug jis vaizdžiai ar nebūtinai atrodydavo?

R: taai ar būdavo kitokų - taip, nedaug. Ir aaa ir jeigu kalbed, kalbėčiau apie savo kažkokį klasiokų bendraklasių ar draugų ratą mokykloj, tai praktiškai nebūdavo. Nu ta prasme nebūdavo tiesiog. Kitose klasėse, laidose arba ten baigiantys asmenys vyresni, kur šiaip vėlgi ten mmmh būdamas pradinėj tu ten visiškai niekaip nesilygiuojai į dvyliktoką, ten kita kasta atrodydavo gi. Nežinau ar dabar taip yra mokyklose, tai atsakant į tą klausimą, tai maždaug tokia situacija. o taas aaa o tas a kitoniškumas tai vat nu kl klausimas atvirkščiai apie tą apie tą normatyvą. Tai tas normatyvas būdavo dažnai šiaip mmm toks aa berniukas vaikinai, kuris sakau rengiasi per dideliais rūbais, paprastais, kartais netgi netvarkingais rūbais. mmh, sportiškais labiau rūbais. Spalvų gama irgi labai nu, kaip siaura, nuo pilkų iki mėlynų, tamsiai jeigu jeigu žalių tai tamsiai ir panašiai. Tai vat tokie tie rūbai ir kažkaip būdavo visą laik tie žmonės surišti labiau su sportu, aš sakau, kad jiems tas tvirtas kūnas ir ir ir ir vat tas rūpėdavo, bet vėlgi ne apie tai, nes kartais nebūtinai tvirtas, bet aš atsimenu, kad tiesiog būdavo nu žmonių kurie, tiesiog, sveria daugiau yra aa gal ne ne tiesiog gal visokie visokie žmonės būna tai tas stambesni žmonės palyginus su manim, nes aš toksai žiauriai smulkus buvau mokykloj. Nu, tai vat, jie irgi jau papuola į tų norm normalesnių, nes, žodžiu, jie stipresni tokie gal, tvirtesni, aš net nežinau kaip čia tą pavadinti. Aaah, tai va. Aksesuarų jokių negalima, niekada nenešiodavo tie va norma norma normatyvą atitinkantys. Akinių visokiausių nuo saulės, ne nuo saulės. Šiaip a šiaip jeigu net tu dėl regėjimo

turėdavai akinius, jau esi negeras žmogus. Nu ta prasme ne normatyvas. Ta prasme, taai nežinau ką dar pridurti.

K: oooo vat irgi, tiesiog, man dabar išplaukė klausimas apie tą vat maištavimą, tai ar nebuvo tau pačiam baisu aa eiti prieš tas normas ir aaa nu vat iš tos pusės ir nu ar tai buvo visa nu noras tas maištauti ir taas pasitikėjimas savim maištaujant, nu nežinau, vistiek yra. Ar jisai atsirado kažkokiu konkrečiu momentu, tarkim, nežinau, paauglystėj ar nuo pradinių klasių jau toks buvo?

R: Pradinėse klasėse ne, aš gal truputėlį per anksti ėjau į mokyklą ir aš pirmoj klasėj atsimenu save kaip tokį besiklausantį, bet tokį niekame nedalyvaujantį ir pamokoje ir panašiai, bet su laiku, baigiant pradines klases aš supratau, kad man, kad kažkaip, kad aš noriu kažkaip tokios mini lyderystės. Aš atsimenu vat su drauge tuometine visą laik norėdavom būti būdėtojais, nes atsimenu, kad pas mus būdavo savaitei išsirenki būdėtoja ir jis ten turi pasirūpinti tvarka. Nu tai mes (juokdamasis) labai įdomiai interpretavom tą tvarką ir sakydavom “pamoka, nevēluokit į pamoką” mes ten per per pertraukas eidavom ieškodavom tų žmonių aaa ten žodžiu aaa ten wow mes sukontroliuodavom, kad susirenki nevēluoji. Nu, žodžiu, mes tokie buvom kaip griežtos tos mokytojos, kur mum atrodė, kad yra gerai. Tai vat aš atsimenu, kad pradinių klasių pabaigoje jau vat buvo tas truputėlį. O šiaip paauglystėje išsi išsi, nu kažkaip atsirado tas, nu nes aš supratau, kad aš kažkaip nu vat nuo pat pradžių esu kitoks negu jie ir kažkodėl staiga visi man primeta dėl visokių dalykų, čia aš nekalbu viena apie seksualinę orientaciją, kurios dar net tada nesuvokiau. Apie šiaip nu tokių būdo dalykus, kad ir pavyzdžiui ar tu ramesnis, ar tu konstruktyvesnis, tau gali nepatikti sportas, tau gali patikti kiti dalykai. Tu ten aam nu kažkaip besidomi kitais ašm aš mm imu šiaip lankiau muzikos mokyklą, tai vat vėlgi buvau toks visą laiką ale meniškėsnis, jautresnis, tai vat čia irgi žiauriai blogai. Arba dėl to, kad aš turėdavau ilgus plaukus, mane irgi moralizuodavo mo mm seselė šita mokyklos. Pastoviai sakydavo, kad aš ten blakių prisirinksiu. Ir mane taip gasdindavo, kad aš vieną dieną ketvirtoj klasėj kai ji man sakė, kad ji per pertrauką tikrins ar aš neturiu blakių aah aš taip susi susinervinau pamokos metu, kad aš pirmą kartą nugraužiau visus nagus. Ir aš nuo to laiko graužiu nagus, kaip nervinį turiu dalyką iki dabar. Tik aš pradedu mmh nervuotis, aš pradedu graužt nagus. Ir aš tą turiu nuo ketvirtos klasės, kai ponija gerbiama [VARDAS] man pasakė, kad man per pa man per pertrauką tikrins ar savo ilguose mergaitiškuose **pabrėžiu** plaukuose neturiu blakių. Tai va. aah tai tai tas maištavimas ir po to iš to kažkaip ir atėjo, sakau jau kažkaip paauglystėj toj tokio. Prieš vidurinę mokyklą, apie vidurinę, kai aš supratau,

kad nu nu tai gal čia, kad jie man sako, kad taip turi nebūtinai turi būti. Ir tatataip po truputėlį ir aš supratau reikia galbūt mokyklos šito aahh klasės seniūnų, tam kad vat jau nustoti kovoti savo klasėj, o vat sakyt, kad mano klasė yra tokia ir mus nu ne kitokia. Tadaaa vat po truputėlį taip, tada žiūriu jau gal galima tose seniūnų sueigose kažką sakyti. Ir tada žiūriu ooi tai yra gi ir kitų mokyklų seniūnų sueigų, tai aš pas juos noriu. Sak ai tai gal aš apie savo mokykla pakalbėsiu geriau pats, negu, kad kažkas kalbės, nes jie prikals vat tų nesąmonių. Sakys, kad taip negali būti tada tapau mokyklos prezidentu ir nu vat aam ir va tas maištavimas mano toks biškį. Manęs nieks nemėgo mokykloj: nuo mokytojų iki mokinių. Ta prasme, aš turėjau labai mažai draugų, nes man visą laiką kažkas būdavo blogai ir man sakydavo “[PAVARDĖ] užsičiaupk, nes mes norim pamoką vesti”, o aš nebuvo, neužsičiaupdavau, nes mano istorijos mokytojas juodaodį vadindavo iš “N” raidės ir aš sakydavau “nu ne, aš nenoriu klausyt pamokos, kol jūs nenustosit vadinti taip”, o tada mano bendraklasiai sakydavo “mes, nu, per tave negalim nieko išmokti, ne nu tu neleidi mokytojui dėstyti”, nu ir aš tada užtrenkdavau durimis ir išeidavau iš pamokos. Tai tai nu, čia toks labai sado mazo momentas, nes vieną vertus aš kažkaip iš to gaudavau pasitenkinimą, nes aš jausdavau, kad aš kažkaip kažką prasmingą dalyką darau, bet iš kitos pusės nu blemba emociškai tai čia man nieko gero buvo, nes ištiesai blogai, ištiesai tas kur turi užsičiaupti ir nu nu pastoviai kažkam jiems netinka.

K: Ir aaa vat dabar porą momentų į tai gal sudėsiu, noriu paprašyt gal irgi prasiplėsti, vat kokios konkrečiai mintys, gal atsimeni, būdavo tiek kai aa ta seselė aaa aa taip ten sakė, tiek jeigu liepdavo užsičiaupt, arba nu ir ar ar nesijausdavai kažkoks aa atskirtas, atstumtas, nežinau dėl aa dėl būtent vat šitų kažkokių konkrečių savybių?

R: Faktas, tikrai jausdavaus, tikrai buvau mažumoj, tikrai nepataikydavau į jokią normą ir visą laiką visi man primindavo ir sakydavo, kad šiaip iš esmės tai yra blogai. O ir ta prasme citatos mokytojų, “jeigu vyras kvepia ir yra tvarkingas tai yra blogai” citatos pabaiga. Ai ne, jis sakydavo ne blogai, o “kažkas yra su juo negerai” ir aš galvoju blemba, bet tai nu kaip čia taip. Ir pradžioj tai reaguodavau aš taip aišku ypač kai pradinėse klasėse, nu kaip vaikas, tai tu šiaip pergyveni dėl dėl situacijos, tu taip nesvarstai dabar. Nes nu iš esmės tai taip, ką tada tas vaikas gali suprasti. Nu aš turiu ilgus plaukus, nes man mama sakė, kad gražu, o dabar man sako kažkas, kad blogai. Ir gal iš tikrųjų aš tų blakių turiu iš pra, aš nusigraūžiau gi tuos nagus ne dėl to, kad kad aa kad aaaa šiaip sau, aš taigi galvojau, kad aš tų blakių turiu, nors čia nu nesąmonė yra iš esmės, nu ta prasme. Ko ko ta prasme, prie ko gi tos blakės su ilgaus plaukais, nu tai

tada visos merginos tai, o aa aš tiesiog tik gavau šitą pastabą. Taai tai tait ai tas jausmas nu toksai įvairus, bet kad ar jausdavaus galvoj, kad galvoju kitaip ar esu kitoks atstumtas, tai tikrai čia čia faktas tiesiog.

K: Ir aaa irgi jau šiek tiek aaa kalbeėjom apie tai, bet dar trupučiuką aa jau pereinant nuo tos išvaizdos gal bet prie tokių elgesio aaa, o vat koks tas elgesys aaa tavo nuomone yra va tas heteronormatyvus? Kaip kaip tas elgesys pasireiškia?

R: Mhm. Aah taai jis šiaip yra stereotip stereotipais suformuotas ir aš jokiais būdais nenoriu aš manau, kad turėtų nelikti aaa kategorijų elgesio į heteronormatyvų ar ar ne heteronormatyvų, šiaip nes aš manau, kad kiekvienas žmogus iš savęs aa jis kitokį elgesį turi ir aa nu ir jis ir tie elgesį jie turi visokių bruožų, bet tų kategorijų aš asmeniškai linkęs neturėti, bet aa kaip kadangi apmąstau tuos klausimus, jie man atrodo įdomūs ir svarbūs tai nu aišku, kad tas heteronormatyvumas stereotipiškai jis yra matomas kaip aa tokio toksiško vyriškumo nu tokia produkcija. Tai yra stiprus fiziškai aaa, kažkodėl vat aukštas pavyzdžiui, nes vat, nesvarbu, kad tu žemas gimei. Tada vėlgi tvirtas kūnas, tadaa mm, gal aa nereiktų per daug kažkaip išsišokti, reiktų būti rimtam, reiktų nesielgti mergaitiškai, atitinkamai reikia eiti į kitą kategoriją. Aišku, kas tas mergaitiškumas, nes nu nes aš irgi tas, apie tą patį galiu kalbėti, bet ne vat antipodas toks yra jeigu nori būt vyras, tai negali būti moterišku, tai reiškia nu vėlgi mmmh atsakingas būtinai turi būti mmh bet labiausiai tai aš matau, kad dar nejautrus va. Tu negali šiaip taip verkti, nes jeigu kažkas apsverkdavo, tai iš karto vadindamas mergeite būdavo. Taai neemocionalus, nejautrus, rimtas tvirto kūno, aa agresyvus, nes irgi negali būti šiaip draugiškas per daug. Ir aš jau tada einu per tokius kur man būdavo, bandydavo primesti, kad čia va tu negali pasirodo būti tvarkingas kažkoks, ar ten apsiprausęs, kad šiaip idealiai turi biškį pasmirdėt. Vat nu pagal kai kur kai kurių vat įsivaizdavimą, aš nesakau, kad jau taip buvo, gal retkarčiais, bet šiaip primesdavo tą tokį bendrai mokykloj naratyvą, kad kai kurie mokytojai, kad vat vos ne pasmirdėt truputėlį turi, kad būt pakankamai vyrišku.

K: Irrr aa vat aa kas kas kelia tuos aa heteronormatyviu kažkokius kas keldavo tuos heteronormatyvinius kažkokius reikalavimus? Iš ko tas spaudimas jaudavosi? Ir kokios pasėkmės būdavo jeigu nu nelabai juos atitinki?

R: aa tai čia truputėlį kiaušinio iš vištos dilema, nes vieną vertus ir mes prisidedam prie to, kad va tokią normą turim ir kartais patys nepastebim kaip ją reprodukuojam, bet šiaip ir ateina iš aplinkos iš kitų. Taai čia toks užsisukęs ratas aaa kurį išspręsti ir a iir kaip išsižadėti tokių normų tai čia sudėtinga šiaip manau, kad iš apačios kyła iš

visuomenės labiau, negu, kad atsirastų vienas ar kitas sprendimas instituciškai ir kažką pakeis. Aaah bet toks normų nesilaikymas bent mano laikais manau, kad dabar yra liberaliau ir lanksčiau, bet mano laikais nu tai sankciją. Tiesioginė sankcija. Ta prasme, ji ne institucionalizuota kažkokia, bet nu va būdavo tokia, kad nutiesiog patyčios. Ten prie muštynių fizinio smurto neprieidavo, bet arti būdavo. Aaam mm aš tiesiog blo jausdavau taip darydamas, iš mokytojų buvo toks irgi žodinis tok tokia tokia prievarta pastovi, galų gale jau tie dalykai mažiau dėl elgesio, bet principo tokie truputėlį iš paukščio skrydžio, kai aš tą keldavau tuos klausimus dėl įvairių dalykų, mane grasindavo išmesti iš mokyklos. Bet negalėdavo niekada, nes aš mokydavau gerai ir aš du kartus jau buvau ant tos ribos, kur arba išeina aa mokyklos pavaduotojas ugdymui, nes jis vat, aaa neformaliajam ugdymui arba aš. Nes maždaug aš va čia keliu tuos klausimus, o tas nesugeba manęs užčiaupti, nes jis yra atsakingas už tą sritį. Taai, bet niekada nesugebėdavo to padaryti, bet sankcija iki tokio lygėdavo galėdavo peraugti. Aš nesakau, kad tą sankcija taikyta dėl mano elgesio ar išvaizdos, nes jau *at this point* jau nerūpėjo vat tai. Čia buvo jų antraeilė problema, taip jie norėtų, kad aš atrodyčiau labiau vyriškas pagal juos, bet taai jau nebuvo jų problema, nes suprato, kad su tuo nesusitvarkys jau reikia kitas problemas spręsti.

K: Okaay aaah, labai įdomu, aah tai, vėlgi, ta lyderystė ir tas nu toks tu sakai turi būt rimtas, pasitikintis savim ten, ir lyderis iš vienos pusės aa vyras pagal tuos heteronormatyvinius reikalavimus, bet aaaa šitos savybės tavim su tavim siejasi nebūtinai turbūt dèèèl dèèèl lyties ir aah man labai įdomu įdomus momentas būvimas vaikinių tarpe ir būtent tie tvarkingi aaah vyrai berniukai vaikinai. Ir aah kaip aa kaip nežinau skirstydavosi šitas šitas dalykas ir aaah ar būdavo kažkokia vat mažuma žmonių ir didžiąją dalį berniukų sudarė tie nežinau vat marozai? Ir kaip vat tas vaiinų tarpas, čia kaip tos tarkim gaujos mokyklos grupelės būna mokykloj susidaro ir kaip atrodo vat tas vaikinių tarpas kuriame vat reikia būti? Kaip jie elgiasi, nežinau atrodo, kaip vat jie mokykloj egzistuoja?

R: Mmjo taaai ee dėl tų vat dabar būvimas tarp vaikinių viso dalyko. Jeigu tu buvai labiau tarp aaah vat šitu aa merginų, tai kildavo klausimas ar tu ne homoseksualus, nes, maždaug, tu bendrauji tik su mergaitėm, esi kaip mergaitė, o mergaitėm patinka gi berniukai. O šiaip tai aš atsimenu, kad vienas iš vyresnių klasių aah vaikinai ir tik su merginom bendraudavo. Aš sugebėdavau dar ir su vaikiniais kažkiek pabendrauti, o jis visi matydavo, kad jis tik su merginom bendraudavo ir jį visi vadindavo gaidžiu ,nes tarp vištų. Aaah ir ee tada sakyd, tada atsirado prielaidos apie jo seksualinę orientaciją.

Laikui begui, laikui bėgant aš supratau, kad jis iš tikrųjų yra homoseksualus, bet uuhm tai buvo jau už mokyklos ribų, tai buvo penki-septyni metai po. Tai vat tai tokia maždaug maždaug tokia vat situacija yra toskirstymo. Ant tiek vat ji yra stipri. O dabar tu sakai tą normatyvo tą tą tą bendruomenė tų vaikinų tai būdavo tokia, aš nežinau, jei būtų būtų pavyzdžiui daugiau vaikinų to normatyvo neatitinkančių ir jei turėtų grupelę tai dar kitaip ten būtų, bet jų tiesiog nebuvo tokio. Buvo tik ta normatyvinė ta heteronormatyvinė grupelė, nu kur jie tiesiog jų prikolai visada yra pasimušti, pasispjaudyti į šonu, paužgaulioti vienas kitą, bet čia toks čia toks va bendravimas, nes čia šiaip draugiška. Iiii pakalbėt apie merginas, vėlgi, išvaizda mes kalbėjom. Tai vat išvaizda jų tokia ir būdavo. Varyti parūkyti, avryti padaryt kažką kas aaa nevisai gero, paspardyti duris. Ten aah pažaisti sportą kokį nors po pamokų, prieš pamokas. Tai tai maždaug va taip. Jie tą darydavo ir taip atrodydavo. Šiaip būdavo ganėtinai uždari tie ratai. Ir šiaip patekti tai pasisveikint gali aah, je jo, bet aš surasdavau prieigą tik per mokslus, nes aaa ateidavo paklausti namų darbų ar panašiai, ar nusirašyti. Arba aš paklausdavau, kur būdavo kel keleta tokių šiaip protingesnių, ten fiziką pavyzdžiui išmanydavo ir aš ateidavau paklausti ir sugebėdavau tą žmogų priversti pasijausti, kad jis yra nu vat geras, geresnis negu aš. Tai va jis ir bendravo tada su manim, nes aš vat jį pagiriu. Bet aa per tą socialinę nara, vat tokį socialinį tą elgesį ir tą mmh tą visą mmh minkštąją dalį aš prieigos jokios visiškai neturėdavau, nes aš elgdavaus kitaip. Tai vat, o apie tą tvarkingumą. Tai mokykloj aišku to daug taip nepasimatydavo šiaip jau. Bet sakau, kad buvo tokios kelios pozicijos iš mokytojų ir panašiai ir gal vėliau tas atirasdavo ir vi vidurinėj visiškai baigiant mokyklą, kai jau tu matai, kas kaas visiškai nesirūpina savo išvaizda, visiškai nesirūpina savo higiena, o kažkas rūpinasi, tai yra akivaizdus skirtumas. Ir ir čia gal jau vat truputėlį kažkas labiau atkreipdavo dėmesį, kad tu čia gal per pe per daug kvėpi kažkaip mergaitiškai ar dar kažką darai. Sakau iš mokytojų tokių komentarų sulaukdavau, bet tas mokytojas taikydavo ne tik vyrų atžvilgiu, moterų irgi, jis atsimenu pavyzdžiui, paprašydavo merginos atsistoti ir apsisukti nu vat iš klasės. Bendraklasei pasakydavo nu vat pažiūrėk kokia tu gera merga, gerai atrodai, viską. Ir sakydavo tau realiai tai ką vat baigt mokyklą ir vyrą susirasti. Taai ir vat susirasi, nes tu vat gera. Ir vat suprask čia pamokos dalis yra istorijos. Taai apie tą tvarkingumą tai čia čia gal tiek ir čia dar siejasi su tuo, kad tas nu vėlgi tas relityvus labai tvarkingumas, nes vėlgi nu vat mano ilgų plaukų turėjimas tai čia ėjo per tą šiaip netvarkingumo aspektą šiaip pradžioj. Kad aš čia vat blakių turėsiu aah bet po to jau jau perėjo į kitą lygį po to sakau labai yra tos griežtos normos sakau

vieną vertus būti netvarkingam su ilgais plaukais yra moteriška, bet, kad būti vyrišku tu turi biškį smirdėti tai aš ta prasme čia loginio ryšio jokio nėra. Nes tiesiog yra tam tikri labai aiškūs įsivaizdavimai, kategorijos, kas yra tas, o kas yra tas ir iš esmės mes nu turėtumėm nežinau, matyt, jeigu sakai, kad netvarkingas tai dėti ir nešvarumą ir tą smir smir tą vat, kad smirdi biškį į tą netvarkingą, bet va gal vat čia jau tinka, o kitu požiūriu vyrui netinka būti netvarkingam tai reiškia turėti ilgus plaukus.

K: Okay, nu jo, jo yra toks biškį priešprieša, kad [R: jo jo, visiškai] neįmanoma atrodo tų normų ir va atitikti. Ir a kalbant apie vat mokytojus irgi klausimas ar aaa tie mokytojai elgdavosi ar skirdavosi tarkim jų elgesys su tais, kurie atitinka tuos heteronormatyvinius kažkokius standartus ir su tais kurie neatitinka. Aišku ir jų tada elgesys atitinkamai yra kitoks, bet nu vat tarkim jų maištavimas aa ten spardymas ar panašiai durų ar buvo atkreipiamas dėmesys iš mokytojų į tai, ar tai buvo taip praleidžiama pro akis, nes “nu, berniukai”?

R: aam tai šiaip jau įvairiai, bet aa su mokytojais gal pasijausdavo, kad jie į tave žiūri kitaip, jei tu neatitinki standarto, bet aah dažniausiai tas pasibaigdavo ties aaa visais neformaliai ar ne socialiniai dalykais. Kai jau ateidavo ties turiniu, ties pamoka, nu tai tas kažkaip baigdavos, nu tada kažkaip vertindavo turinį labiau, o ne formą, kaip tu atrodai. O ar nekreipdavo dėmesio į tą tokį maištavimą ššš šiaip jau atkreipdavo, bet aišku jeigu reikia pasakyti, kad jeigu mergina rūkytų, ar jeigu mergina aaa maištautų, tai būtų dešimt kartų blogiau. Tai dvigubas standartas yra kitoks vyrams biškį, vaikinams biškį galima ir parūkyti labiau tinka vyram. Nes jeigu moteris rūko, tai labai blogai, jei vyras tai nu dar toks nėra gerai, bet nėra blogai.

K: Nu jo, čia aaatskira irgi tema moterim kokie standartai taikomi yra ir dar vat irgi klausimas apie mokytojus. Pavyzdžiui, mokytojo figūra ar būdavo mokytojų vyrų tavo mokykloj ir ar aaa ar kaip į kokią kategoriją juos gal priskirti arba nebūtinai priskirti ir kaip aaa jų įvaizdis atrodė ir aa ar nežinau jie nekėlė kažkokio atskiro lūkesčio vien iš to kaip jie, tarkim, rengiasi ir kaip jie tą normalumą įsivaizduoja.

R: Mmmh, aišku, kad mokytojas daro įtaką, tikriausiai tiems moksleiviams ir truputėlį tą asmenybę gali paformuoti, aah, nu bet ir nereiškia, kad aa, kad jeigu jis ten kai tą daro, tai tą daro būtinai sąmoningai ir būtinai specialiai. Vyrų mokytojų turėjau labai nedaug, tikriausiai du, tikriausiai du. Galvoju, tris, tris su kūno kultūros, nes aišku vaikinams mokindavo vyras, ne atvirksčiai. Nes jau moteris tai ten jau, ten mmh merginų grupę turėdavo, nes nu merginos irgi kitaip kažką kitaip daro, matyt. Ir aišku čia šaržuojau ir aišku juokauju. O tie vyrai irgi buvo nu heteronormatyvų standartą

puoselėdavo šiaip jau ir labai stengdavosi palaikyti ir tas labai matydavosi. Ypač dabar kai vertinu.

K: Ooo kaip matydavosi? Nu ta prasme gal gali kažkokį pavyzdį konkretų vieną...

R: Tai ten tarkim ten formali, neiššaukianti apranga ir kur matai, kad mokytojas ją nešioja būtinai į mokyklą, o laisvalaikiu ji gali pamtyt kitaip apsirengusį, bet mokykloj jau palaikydavo tokį, nes kažkoks irgi standartas egzistuodavo, kad jau... Taigi ta mokytojo profesija nėra form nėra nereikalauja formalumo, ta prasme, tu gali tikrai nebūt tenai su marškiniais ir panašiai, bet pasirinkdavo būti taip va konservatyviai ir formaliai ganėtinai buvo apsirengę ir vos ne kaip uniformą traktuodavo savo tą aprangą. Nors nu tai nėra uniforma.

K: okay, ačiū labai, nu ir paskutinis čia toks aa paskutinė dalis apie tą aah fizinį pasirengimą irgi mmmmm nemažai ką esam jau ir aptarę, bet aaa tas fizinis pasirengimas, jis aaa apibudindamas pasakei, kad jauteisi aa kažkoks per silpnas ir aa kaip aaa kokios gal situacijos ar kažkokie aaa konkreti situacija, gal kokią konkrečią situaciją prisimeni, kuri priversdavo pasijausti taip, kad esi per silpnas?

R: Tai labiausiai per fizinio ugdymo pamokas aišku, nes nežinau dabar taip yra, bet tada bent jau mums taip būdavo aiškinta, kad yra tam tikros, tam tikri net normatyvai, kuriuos reikia atitikti, kad gautum tą dešimtuką. Tai reiškias, kad reikia ten padaryti penkis ar dešimt prisitraukimų ir pradžioj būdavo labai sunku ir labai blogai dėl to jausdavaus atsimenu ir dėl nieko, vat tada būdavo tikras pažeminimas, vat atrodo, kad eini ir visi sėdi į tave žiūri ir lipi ant to skersinio ir nieko nepadarai ir po to padarai vieną ir visi ploja. Nu ir žodžiu, tada dar blogiau kai ploja. Tai tada, atsimenu, buvo labai prastas jausmas ir tada bent pusei dienai sugadina tau nuotaiką ir toks eini tada, atrodo, visas susikūprinęs visas visas susimažinęs, nes, nu, vat, esi prastesnis ir kažko neatitinki. Taai tai tas labiausiai per tą pasijausdavo. Ir ne tik pavyzdžiui per tą konkrečią vat nu atlikimą to skersinio pratimą, bet nu ir šiaip bendrai sporte, ten aš gal vienintelį dalyką ką darydavau normaliai, kas ten buvo okay tai bėgiojimas. Ten išbegdavau tą normą ir ten tada kažkaip viskas ok būdavo. Bet visas kitas sportas nuo krepšinio, tinklinio, futbolo (šypteli) iki viso kito aš vis, vat dėl to, kad aš niekad to nedariau už užklasinėj veikloj, tai buvau prastesnis, mūsų klasė kaip tyčia daug labai kas į futbolą ėjo, daug kas sportavo, tai jiems buvo ne pamoka, o pailsėjimas, o man būdavo tikras stresas aš jau vengdavau tų pamokų ir ieškodavau priežasčių kaip tik neit į tas fizinio ugdymo pamokas. bet taip gavosi, mano kūn kūno kultūros mokytoja buvo mano auklėtoja ir man tai sunku būdavo tai padaryti, nors mokytojas šiaip nuostabi ir

ir mažiausiai diskomforto ji kėlė ir labiau paramos daugiau turėjau, visą laiką išklausydavo ir turėdavo tą vat pagauti apie ką tu čia kalbi. Mmmh tai buvo tokia savotiška parama, bet labiausiai per fizinio ugdymo pamokas tas aišku fizinis aktyvumas pasijausdavo. ir nu aišku gal tos socialinės situacijos kaip tokios muštynės ir panašiai arba ten mmm mh visokie klasių tvarkymai, visokie spektaklių darymai ir visokių atributų gaminimas, kur maždaug ai tau tai jau nesiūlau, nes tu silpnas, tu jau ten nepadarysi arba berniukai eikit nuneškit suolus, bet ai gal vat jam neduokit, nes jis nepaneš ir panašiai. *At some point* tai juokinga, nes kai kai tas *child labor* ir ten prašai aa trečioko nešioti tuos stalus, kai tas stalas sveria daugiau už jį, tai visi yra taip pat silpni, bet kažkoks yra silpnesnis, nes yra ramesnis, nu tai žodžiu, tai čia išvis toks yra keistas dalykas. Ir atsimenu, kad niekada merginos negalėdavo daryti, nors *at some point* irgi brendimo laikotarpiu mergina yra fiziškai stipresnė ir tikriausiai negu tie vaikinai, bent aš tai pastebėdavau. Bet jos tiesiog to negalėdavo daryti, nes irgi tai būdavo priepiešiama, kad pakelti tą kėdę ar stalą yra irgi vyriškas uždavinys, nes tai yra susiję su fizine jėga. Tai tai vat tokiose dar situacijose minimaliai pasireikšdavo.

K: Oooo vat kalbant apie tą fizinę jėgą, taaa kaai tarkim kūno kultūros pamokoj ne ne neišeina kur reikia jėgą rodyti jos parodyti, koks mokytojų tavo, kokia mokytojų būdavo reakcija kai jie kažkaip aaah mmmh tai nn nežinau nuleisdavo ramiai ar jeigu tarkim būdavo reakcija iš mokinių tai ar juos sudrausmindavo ar ne?

R: Tai vat mes neturėdavom gal tokių mokytojų, kur tas tomis patyčiomis užsi užsiimtų, kad ten kad ten kažkaip mato, kad tau nepavyksta, kad dar labiau tau čia *pushina* sakykim, ar ar gėdina, beet ir nebūdavo taip, kad skatina, nes jis vis tiek turėdavo parodyti, kad nu tu turi tą padaryti. Ir jiems tai eidavo nežinau iš tos labiau socialinės dalies supratimo ir stereotipo, ar tu tiesiog turi įvykdyti tai kas mano plane parašyta. Tai čia sunku pasakyti. Aaam bet nebūdavo tokio gal, kad gauni tokio papildomo *pressure* arba papildomo spaudimo iš mokytojo. am Minimaliai taip, ten matai iš mažų kūno kalbos dalykų, gal ir komentarų kitą kartą, jau taip neatsimenu, aah bet labiau tas ateidavo gal iš bendraklasių, kad maždaug “cha cha” ar ten dar kažką, dar kažką. Bet nu ten jau po kažkelinto jau tiesiog supranta, kad tu nepadarei ir gal po kažkelinto karto jau nepasirenka iš tavęs juoktis aaa, bet nu tas smerkimo momentas jau tada jis yra įsiskiria nuo pat pradžių aah ir kitą kartą nežinai ar jis dabar akt aktyviai yra rodomas ar ne, bet tu jau tą turi savyje ir nešiojies. Nepaisant to, kad praėjo metai du ar kiek.

K: Okay, oo, pavyzdžiui, nebuvo progos, tarkim, pereit, pakeist mokytoją, kad nu, tarkim, eiti į vat vis pamokos vykdavo tuo pačiu metu ir kitos mokytojos, tarkim, ar nebuvo galimybių vat pas ją pereit, kur jau jaustum tą paramą emociją.

R: Mmmh buvo, pab pabančiau ir tą padariau. Taip taip ir pasielgiau, nes nu tiesiog..

K: Ir kokia buvo aaaa nežinau koks rezultatas gavos tavo paties jausmai.

R: Aš tai geriau jutaus ir iš tos pusės kasdienės, kad aš mažiau tų tokių situacijų turėjau, kurios šiaip nefaina yra, bet iš kitos pusės nu gi atsiranda tas kitasocialinis aspektas, kur jis vat mato, kad tu vat tą problemą sprendi, kad tau kažkas čia nepatinka, tu rodai nepasitenkinimą, tau kažkas netinka, tu kvestionuoji tai kas sukurta. Tai iš ten ateidavo minimalus diskomfortas, bet kaip nu aš sakiau jau sakiau, kad buvau kaip ir pripratęs, kad kažkaip vat taip yra toj toj mokykloj, tai tai ir am atrodo, kad kiekvienas mano net ir paprasčiausias, banaliausias poreikis būdavo toks, kur vat neatitinka to, kur vat kaip ten buvo produkuojama ir vat aš automatiškai esu vat nu kažkaip nepataikau.

K: O vat kaip reagavo ta mokyklos bendruomenė į tavo šitą mmh pokytį. Taai kai, nu, tai irgi pamokos tarkim mmmmmh su savo klasiokais, ar čia su kita klase būdavo?

R: Su kita klase čia būdavo, kita paraleline. Tai aš tiesiog pakeičiau visą profilį, čia reikėjo keisti profilį iš krepšinio į tinklinį [K: aai, okay]. Tai reikėjo eiti pas tą mokytoją moterį ir pas tą labiau moterišką kolektyvą. Aah bet aa žodžiu tada supratau, kad yra dar trečia kategorija kaip aerobika, kur tu išvis pasirenki ką tu gali daryti ir iš esmės nėra tokios grupės beveik. Yra keli žmonės tiesiog, kurie gali eiti ir stalo futbolą tiesiog žaisti pasislėpę kambariukę ir nieks jų nemato. Tai vat mano tikslas buvo tas, bet iki man nepavyko daeiti, bet kartais realizuodavau ir šitą momentą, kad tiesiog mažiau kas žiūrėtų. Ir mmm aa panašiai. Aš netgi, prisiminiau, vat čia įdomų faktą apie tai, kad aš pasi aš kartais pasirinkdavau netgi nesirengti kartu su savo bendraklasiais, persirenginėti kūno kultūrai tai yra, nes nu vat tada irgi atsirasdavo tas intymus momentas, kad kur atrodo, kad tave nužiūrinėja, kad kaip tu vat atrodai ir ir ir man atrodydavo, kad aš esu nepakankamai sportiškas ir vat ims ir pamatys ar kažką. Dar bijodavau kažkokių dalykų, tada kai jau supratau savo seksualinę orientaciją, kad čia neduok dieve aš susijaudinsiu pamatęs kitą ir tada pastebės kiti ir čia jau išvis bus katastrofų katastrofa. Tai aš atsimenu, kad mmm buvom radę tokį tamsų kambarį apleista mokykloj ku kur bėgdavom persirengt, nors ten reikėdavo dar toli žiauriai varyti. Arba aš tiesiog eidavau namo persirengti ir grįžinėdavau į mokyklą su šortais per žiemą, per mokyklą, aahm per lauką.

K: Oho, ir nee nee nu šito dalyko, nu išsigyvendinai kažkada ar nu jau taip mm kažkuriuo metu kai atsitiko ir ir jau ir viskas? Nes nu vistiek manau nebuvo to nuo pat pat pradinių mokyklų kažkuriuo momentu tas...

R: Labiausiai pradinėse klasėse tas tas tas, aaam tai yra vidurinėj vidurinėj mokykloj, nes gimnazijoj, nes nes šiaip aa pradinėse tai nebūdavo kažkaip tai problema, vis visi yra vaikai ir mmm mažiau dėmesio į tai kreipiau, nu kaip paauglystė buvo tada, bet po to tas pasitikėjimas savim atėjo iš kitos pusės. Irr kažkoks gal intelektualinis labiau supratimas ir tokios kažkokios kitos lyderystės ir tiesiog pradėdavo nerūpėti tie dalykai ir ir aa ir išgyvendinau jau mokykloj. Nesakau, kad būdavo visiškai komfortiška ir mmh bet jau dabar vertinant tai jau dabar nerūpėtų visai.

K: Okay, nu tai ką iš esmės aaaah aptarėm viską apie ką buvo planuota pasikalbėti tai jeigu turi kažkokių papildomų dalykų kurių nepasakei eee ir norėtum pasakyti tai gali pasakyti apibendrinant, bet šiaip iš esmės aš daugiau klausimų neturiu.

R: Aaaš irgi kažkaip dabar galvoju, kad ne jau čia tas paskutinis buvo pridūrimas.

K: ačiū labai.

Benas, 32 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2000 m., partnerystėje, yra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

B: informantas

K: Tai mes pradedam jau mūsų interviu, ai ir aš rašysiuos dalykus, tai tu nekreipk dėmesio, tiesiog man reikia žymėtis, tai, ne tai, kad aš iš karto žymiuos, bet žodžiu.. Tai vat, tai noriu paprašyti sutikimo, kad mūsų šitas interviu gali būti įrašomas ir gauta medžiaga naudojama niekur kitur, kaip tik mano magistro darbe.

B: Sutinku.

K: Super, gerai. Taaaai tada nieko nelaukė galim ir pradėt. Aaa ant šitų lapelių, kurie yra duoti tau aaa prašau surašyti mmm dalykus, padaryt sąrašą tiesiog dalykų aa , kurie tau mokyklos aplinkoj buvo suvokiami kaip vyriškumas. Ant vieno lapelio reikia rašyt vieną dalyką ir aa ten nebūtinai po vieną žodij, bet, žodžiu, kiek reikia tiek rašyk, ir žodžiu, nėra nei limituoto skaičiaus nei nei trukmės šito, taai *up to you*. Tai va.

B: Mhm. *rašo 3min03s* Nu tarkim, ar tau duotis tuos lapelius?

K: Ne, paskaityti aa paprašysiu, ką surašei.

B: Gerai. Tai pirmu užrašiau emocijų nedemonstravimas.

K: Kol kas aiškint nebūtina, tik perskaityt.

B: Apranga pagal tam tikras visuomenės normas. Sportiškumas. Domėjimasis automobiliais. Merginos turėjimas. Priklausymas tam tikrai kietų bičių grupei.

K: Okay. ačiū labai. Taaai ar čia viskas aa ką norėjai parašyti ar buvo dar kažko dėl ko abejojai, ar kažko neįrašei ar dar kažką norėtum įrašyt. Šiaip tai dar pridėdu, kad viso interviu metu gali bet kada pridėti kažką išimti, jeigu ir panašiai.

B: O ar bus kas traktuojama ne vyriškumui. Nes nežinau ar čia reikėtų rašyti ir tą atvirkštinį.

K: Nu taip čia tiesiog čia iš esmės reikia surašyti tai kokios vyriškumo vyriškumo kokie bruožai aaaa ten dominavo, buvo toj mokyklos aplinkoj.

B: Manau, kad viskas kol kas.

K: Okay aaa tai sakau jeigu eigoj norėsi pridėt tai laisvai. Aaa aš dabar duodu lapelį ant kurio yra parašyta “Jūs” ir paprašysiu tai visą tą sąrašą, kurį surašei aa sudėlioti arčiau arba toliau nuo savęs. Tai arčiau savęs dedam tuos dalykus, kuriuos tu būdamas mokykloj aaa atitikai atitikai labiau, o tuos kurių kuriuos kuriuos mažiau atitikai tai dėt toliau nuo savęs.

B: Mhm. Taaaai dėt į eilutę vieną?

K: Nebūtinai... Tiesiog ...

B: Nebūtinai ane

K: ... gali ir aplinkui gali ir čia kaip sudėliosi - tavo reikalas. Visiška laisvė.

B: *delioja 37s*

K: Aaaa tai dabar aaa perskaityk kaip sudėliojai. Čia vat vadinasi žemėlapis tai

B: Tuo dar vieną sugalvojau *rašo 22s* muzikos klausymas tam tikro stiliaus. [K: gerai..] Eminemas buvo ant bangos. *deda į žemėlapi 5s* Taaip.

K: Tai čia vat yra žemėlapis, tai jei gali paskaityk ką kaip sudėliojai viską perskaityk kas arčiau toliau.

B: Arčiausiai manęs būtų emocijų nedemonstravimas ir domėjimasis automobiliais.

K: Ir gali šitoj vietoj ši šiek tiek plačiau gal pagrįsti.

B: Aaam nu tai emocijų nedemonstravimas tai čia turėjau omeny tas berniukai neverkia iš serijos ir šiaip nėra ten kažkokie drama, emocionalūs, nesivelia į intrigas, pletkus ir panašius dalykus. Taaai gana neblogai man sekės tai mokykloj. Mokykoj. Aaa automobiliai ką žinau man įdomūs buvo nepriklausomai nuo to čia *straight gay* koks būtų dalykas. aaa tada apranga .... pagal tam tikras visuomenės normas. Taaai mano laikais buvo labai ryškios tikrai tos normos ir aa visi rengės labai mm taip sakyčiau šabloniškai. Net tie patys brandai, tie patys rubai netgi, nebuvo tokios tikrai labai

įvairovės. Tai labai greit pasimatydavo kas išsiskiria ir kas kas yra ten kitoks.. Taai aš sėkmingai pirkdavau tuos pačius brandus, tuos pačius rūbus iš gariūnų kaip ir mano klasiokai ir aaa kas liečia išvaizdą tai buvau visiškai tipinis aaa berniukas iš iš aa kitų klasių. Ir savo klasiokų tarpe. aaaa. Taip. Tada šiek tiek toliau aa. Tam tikro muzikos stiliaus klausymas. Taaai irgi mano laikais kažkaip aa visi buvo arba *team britné* arba *team eminem* (nusijuokia) nu dar buvo aišku agilera ir kitos divos. Taai aišku aa bičai klausydavos tik tai eminemo, mm panos klausydavos panų tai aš buvau toks 50/50 man ir tas patiko ir tas patiko. Aišku viešai nedemonstruodavau ten gal labai, kad britné is my star (nusijuokia) bebet bet bet bet iš kitos pusės ir nebūdavo taip, kad labai slėpdavau, kad čia kartais pasiklausu kažko iš popsiuko. aaaam merginos turėjimas. Taaai tai tai tai turėjau mokykloj merginą nuo berods dešimtos klasės. Nu tai buvo tokia mokyklinė meilė, kaaas aaa iškart patraukė nuo tavęs akis (nusijuokia) aaam nu jo nežinau ką dar pakomentuot. Sportiškumas taaai aišku kašis kašis kašis tai aš aa mokykloj ypač sportu absoliučiai nesidomėjau. Man kūno kultūra buvo tragiškiausia pamoka ever. Patikdavo kol žaisdavom kvadrata, bet kvadratas yra mergaičių sportas ir aaa tada ateina tas aaa nežinau kelintoj ten klasėj nustoji žaist kvadrata (lengvai nusijuokia) ir tada aš pradėjau nelankyt kuncės, galiausiai ten susiveikdavau atleidimus visokius, nes aaa , nes aaa kašis man buvo *bleah* nesuprantama, nesisekė, nenorėjau ir aaa ir ir šiaip atrodė toxic masculinity. Aaam ir tada priklausymas tam tikrai kietų bičių grupei. Taai aš labiau buvau buvau prie tų moksluokų, nes šiaip mokykloj gerai mokiaus, tai jau tas trukdė tapt kietu bičių grupelės (nusijuokia) nariu, bet aaa nu bet ir šiaip turbūt nespinduliavau ten toxic masculinity, nesispjaudydavau ant kiekvieno kampo ir nesimušdavau su visais, o čia būdavo pagrindiniai kriterijai kaip tapt kietu bičių grupelės nariu.

K: dėkui. aaaaa. aš tiesiog pasižymėjau kelis momentus aaa kuriuos tiesiog norėčiau aaa šiek tiek gal labiau paplėtot. Taaai pradžiai nu taip iš eilės amm manau, kad ir eisim. aaaa tai pirmas dalykas kurį paminėjai buvo emocijų nedemostravimas, kad aa berniukai neverkia, nėra ten jautrūs ir panašiai. Taaai gal gali šiek tiek plačiau aaa pasidalinti iš koooo tas aa kildavoo suvokimas? Iš kokios, nežinau, iš mokytojų, mokinių? Nu, ta prasme, kokia aplinka, situacijos, įvykiai galėjo suponuot, kad vat aa toks elgesys yra tinkamas?

B: Taaai šiaip kas liečia mano šeimą, tai man žiauriai pasisekė ir mano šeimoj nebuvo šitų aaam skirstymų berniukų (nusijuokia) mergaičių dalykai. Aaa bet aa nu manau visi tas frazes yra girdėję, kad kad kad aa “tu vyras ar ne vyras” “ko čia verki” “ko čia

verkšleni”. Tai tas daugiausiai gal iš bendraamžių aišku, kad aa koks tu vyras, jeigu tu čia va verkšleni, koks tu vyras, jei tau skauda, koks tu vyras, jei tau, nežinau, rūpi kai kurie dalykai. Aaam bet mmanau ir mokytojų tarpe čia tas... Aš tikiu, kad kartais tai daro aaaa su ta intencija, kad aa dabar pavyzdžiui tėvai kai augina vaikus ir vaikas kai verkia, tai bando dažnai sužaidybinti tą situaciją arba pasakyti “taigi čia nieko tokio” “taigi čia viskas gerai”, tam, kad vaiką nuraminti. Oooo tais laikais turbūt tas irgi jeigu tu vyras tai neverk būdavo suprantama, kaip nuraminimo forma aaa nežinau ar čia iš tikrųjų visi siekė, kad aa berniukai neverktų, nes nu tiesiog tai buvo patogus argumentas užtildyt vaiką, *I guess*, bet tuo pačiu traumuojantis argumentas, nes nu pradedi galvot, kad čia tikrai berniukai neverkia tai (šypteli) tai mokytojai senesnės kar kartos tikrai naudodavos šitu metodu manau pakankamai aktyviai.

K: oooo ar tu pats ar jausdavai kažkokį tarkim aaaa tokį mechaninį gal slopinimą aaa būtent emocijų kažkokių ir panašiai. Ir aaa ar būdavo gal nu mmm maty, nebūtinai tau gal buvo nutikę, bet aaaar buvo kažkokios situacijos kur aa tarkim tas emocijų demonstravimas, parodymas mmmm atsiliepdavo kažkaip aaaam būtent berniukams?

B: Man asmeniškai gal nelabai, nes aš buvau visai uždaras vaikas ir aaam apskritai linkęs kaupt savyje taaaai nelabai ir būdavo tų situacijų kai kažkas mane ten labai ramindavo ar labai sakydavo. O kažkaip iš kitų tai irgi biški sunku jau atgamint kažkokį konkretų pavyzdį, kad būtų labai slopinamas apart tų klasikinių frazių, kad nevyriška, neverk. Ar vyras tu ar ne vyras. Beet nieko konkretaus žinok neatgaminsiu dabar.

K: Okay aaaah kitas dalykas, kuris irgi šiaip ganėtinai aa turbūt stiprus ir reikšmingas, tai yraaa ta išvaizda ir aaa tas ap ap ap ta apranga pagal vat tas su visuom visuom pagal tas visuomenės normas. Taai gal gali šiek tiek plačiau papasakot kas, nu, ta prasme, kokios vat tos visuomenės normos tavoooo ee prisiminimuose yra ir vat tu ten sakei yra šabloniška ten tam tikra apranga tai vat gal gali šiek tiek detalizuot kaip atrodo ta apranga, kaip vat ta apranga priimtina kokia, o kokia ne?

B: Taai ta tipinė berniuko apranga yra tokia apibūdinčiau žodžiu *basic*, niekuo neišsiskirianti, pavadinkim. Tai reiškia neryškios spalvos, jokių ten kažkokių raštų didelių. aaa jokių ten kažkokių mmm stiliaus elementų, sagių, dirželių, aksesuarų aaaam *tyla 6s* manau dar gal rūbai, kurie tokie labiau apdribę, ne neišraskinantys kūno formų, neaptempti rūbai. Tai tai tai vat tokie tokie gal tie standartiniai. Ir čia va turiu tokį žiauriai ryškų prisiminimą dar iš pradinės mokyklos, nes aaa nežinau iš kur gal iš vaikystės gal ten žinai kaip būna tarp vaikų paveldimi rūbai ir ten kažkaip iš n kartos atkeliavę. Aš turėjau tokius šortukus tympas šiais laikais jos būtų taip pavadintos ir aš

prisimenu, kad aš kažkada nuėjau su jom ne į mokyklą pamokas, bet lankydavau ten šokius ar kažkokį būrelį ir aaa nuėjau į ten tą kažkokį būrelį su tom tympom, kai jau mokykla buvo pustuštė. Bet visus aaa vaikus kuriuos sutikau praeidamas aaa nu tai iš visų susilaukiau komentarų, kad tipo “*vatafak kas čia per kas čia per šortai*”, kad čia “mergaitė? berniukas?” tada ir šiaip aš buvau beje vaikystėj labai mergaitiškų bruožų veido ir aaa aš prisimenu kaip nuo mažens būdavo nueini į kokį turgelį pas močiutes ten tas. Ir visos sako mano mamai “oi, kokia graži mergaitė” (nusijuokia) ir man tas buvo tokia trauma labai ilgai ir aaa net ir vėliau aaam vidurinėj mokykloj kokioj gal aštuntoj klasėj aš buvau užsiauginęs ilgesnius plaukus. Ir vėl pradėjo kartotis ta istorija, kai žmonės pradėjo painiot ar čia berniukas, ar čia mergaitė, nes tikrai buvau pakankamai mergaitiško veido, turbūt, tai tai tai tai.. tai va.

K: O tai vyresnėse klasėse ta prasme kai turėjai ilgus plaukus, čia buvo nuuu netyčinis tas painiojimas aaaar...

B: Aš manau, kad visoks, gal, bet aa manau, kad ir netyčinio buvo, kas šiaip visai keista.

K: Nu, bet čia tarp nepažįstamų žmonių gal, bet o čia mokykloj aaaa nu turbūt, kai vistiek pažįsta tai.

B: Ne, nu mokykloj, tai pažįsta, jo maža mokykla, bet vat kas liečia aaa aprangos normas tai manau dar galima ir šukuoseną įtraukt, kad aa kad berniukai kirpti pirmu numeriu arba bliūduku mano laikais buvo madoj ir aaa nu nieko ypatingo, tiesiog tos dvi trys šukuosenos iš katalogo, bet jokių ten ilgesnių plaukų ir jokių jokių nežinau sti stiliavimų plaukų, šukuosenų. Tai...

K: Okay, oooo aaa dabar sakei vistiek ryškus prisiminimas yra su tarkim tam tikru iššaukiančiu sakykim drabužiu, taaai aa kaip tu ir sakei, kad daugiau vistiek stengdavaisi aa rengtis į tąąą standartą kažkokį. O gaaal buvo nebūtinai gal vėlgi tau, bet kas maištaudavo kažkiek šitoj vietoj ir eee už tų šabloniškų normų užeidavo? Ir jei, kaip ta prasme, kokio būdavo mokyklos bendruomenės reakcija į tai?

B: Taaaai. Nežinau kelintoj klasėj, bet taip jau taip ties viduriu mano išsilavinimo aa atėjo į Lietuvą ta visa reperijų mada. Tai drakoniukai pinti, kabančios kelnės nnu žodžiu, tas standartinis reperio įvaizdis ir aa buvo tikrai ant bangos buvo daug bičių kurie ėjo tuo keliu. Aaa beje iš tų kietų bičių grupelių net kai kurie irrrm iš klasiokų ir bendraklasių ar ten kitų klasių aaam narių taaai nepasakyčiau, kad buvo kažkokia wow reakcija, nes visi suprato, kad tokie laikai. Bet vat tada tikrai jautės jautės jautės mokyklos bendruomenės, mokytojų aaa tos reakcijos ir tikrai pamenu, kad aaa ypač tie visi drakoniukai supin supinti plaukai, dredai paskui aaa vėlgi tas nevyriškumas kartais

tapdavo kaip argumentas daugmaž “tai kaip tu čia atrodai” “čia gi nevyriška”, bet čia manau labai panašu su tuo vaikų tildymu, kur jei vyras neverk, taaai bandymas pasiekti tikslo žaidžiant to vyrškumo korta. Jei vyras - susitvarkyk plaukus, jei vyras - neverk irraa *I guess* kai kuriem gal ir suveikdavo, nežinau.

K: Nu, jo, galimai, ooooo aaa jeigu vat aa biškį dar ssustojant ties tuo. Sakei, kad turėjai ilgus plaukus ir panašiai, tai vat ir sakei, kad jeigu tu buvai berniukas, tai turi susitvarkyti ir panašiai, tai aaaa kaip aaaaa jeigu nu ne nesusitvarkai, sakyk, kabutėse, aaaa aaa kaip aaaa reaguodavo vėl tą pati mokyklos bendruomenė ir jei iš tavo tarkim situacijos. Nežinau kiek laiko buvai su tais ilgais plaukais, tai aar tarkim klasiškai mokytojai, nežinauu ten administracija ar atkreipdavo dėmesį, ar gaudavai kažkokių replikų? Jeigu gaudavai gal irgi atsimeniiii aa kaip jauteisi dėl to, kokia tavo šiaip paties būseną buvo aam ir panašiai?

B: Šiaip nepasakyčiau, kad taaai būdavo kažkoks konfrontavimas ir labaii skyrimas daug dėmesio tam. Tai kadangi aš buvau iš savęs toks labai geras mokinys, tylus, niekur ne nematomas, pavadinkim taip, tai aš tikrai nekliūdavau niekam, nieks man asmeniškai nėra ten kažkokių replikų pasakę dėl tų kitų. Ar jiem kažkas privačiai yra kažką sakę - nežinau. Kažkokio tokio viešo gėdinimo irgi šiaip nebūdavo mokykloj. Tai tai tai tai nepasakyčiau, kad tai buvo labai *big deal*. *Low key*. Prasilenkiant kažkokie...

K: Nuu, bet dėmesį atkreipdavo.

B: Dėmesį - faktas, kad atkreipdavo. Manau, kad tarp mokytojų viduje irgi dar nu kitokie pokalbiai vykdavo, nes nu visvien koks turbūt mokytojas, kad taip jau viešai pasisakytum ir aaaa išsakytum, bet tikiu buvo ir tokių. Aišku, gal iš ko labiausiai jausdavosi tai iš vyrų mokytojų ir tų ten visokių kūno kultūroooos, darbuūūū mokytojų, kur nu vyriškumo etalonai, kaip sakant. Taaai a jie tai tikrai nevengdavo ten ir kažkokių ten patyčių ir pasišaipymų, bet aa nu vat tokių konkrečių taaai.. būdavo tas populiarus žodis “džiumbras” pas mus, kur kaip “džiumbras” atrodai, tai tai tai tokį ir iš mokytojų esu girdėjęs vat tiem ilgesnių plaukų vyrukam.

K: beet čia su vyriškumu šiek tiek irgi kažį ar tapatindavo?

B: Taaaip gal ne.

K: Dar kas man visai atkreipė dėmesį, tai pasakymas tipinis berniukas. Taaai gal galėtum tokį nežinau, kaip paveikslą nupasakoti, kaip vat aaa tavo mokykloj. Nu, ta prasme, tau mokantis atrodė tas tipinis berniukas, kuris nu vat niekam nekliūna, aaa, kuris atitinka tas normas irr aa ir ir niekaip neišsišaukia. Ir nu gal priešprieša kažkokia kokia būtų vat tam?

B: Mhm. Taaai mano mokykloj sakyčiau tipinis berniukas nėra labaaaai gerai besimokantis, nes aaaa vat mano mokykloj tikraai gerai mokėsi tik panos, nesis nu aš augau vistiek mažam miestely, taaai didžioji dalis čiūvų buvo marozai tiesiog taaai tai tai taaai tai jo tas aa vidutinis mokinys, pavadinki, aaa žiūri kažį būtinai *it's a must*, kalba apie kažį per pertraukas aaaaa gerai sekas kūno kultūros pamokos (nusijuokia), aaaaaam blogai sekas lietuvių kalba. Per lietuvių kalbą dažniausiai tyli, kai reik išreikšt nuomonę - sunkiai sekas. Aaamm paprastai apsirengęs, iš gariūnų, pagal tuo metu vyraujančią kolekciją ir aaaaa ir tiek gal. Ir bendraujantis gal daugiau su bičiais, negu su panom, gal pridurčiau. Nu, kad draugų rate dominuoja vyrai.

K: Tai vaaat tarkim į šitaąą atkreipiant dėmesį aaaa norrs tu ir minėjai, kad buvai neišsiskiriantis ir panašiai, bet va viena iš tų aaa savybių yra mmm geras mokymasis, domėjimasis sportu ir panašiai. Taaai nu ar aa šitas dalykas tau pačiam nekeldavo kažkokio diskomforto, ar nežinau, tavęs neišstumdavo į paraštę kažkokią mokinių, gal klasiokų tarpe? O ne nu tada tu jau išsiskiri gaunas šitoj vietoj šiek tiek.

B: Taaai kas liečia mokymąsi kažkaip aaam aam nu aš gal nebuvau tas tipinis moksluikas kur nemokėdavau bendrauti. Nu turėjau tuos socialinius visai neblogus įgūdžius, taaai sakyčiau tas geras mokymasis, bent jau klasiokų tarpe, man bent jau labiau pagarbą užtarnavo, negu , kad kažkokį ten kad “oj čia moksluikas mokosi ir nieko daugiau neveikia gyvenime”, bet vat sportas, kas liečia sportą tai man ilgai buvo gana didelė trauma ir aš tikrai jausdavau stresą, įtampą dėl tų visų kūno kūno kultūros pamokų, kai žinodavau, kad reiks eit žaist kažį. Aš nemoku, man čia nesiseka aaa tie patys bėgiojimai krosų, kad aš čia lievai bėgsiu, su panom atbėgsiu. Nu toks tikrai visada jaučiausi labai silpnas tame aaaa nepasakyčiau, kad iš mokytojų susilaukdavau ten kažkokių replikų, iš klasiokų galbūt. Bet aaa nu aš tiesiog pradėjau to vengti dalyko ir kaip sakiau pradėjau, tiesiog, susiveikinėti aaa tuos aa atleidimus nuo kūno kultūros pamokų ir net ir namuos būdavo mano tėvai nesuprasdavo kodėl, bet būdavo didelių dramų. Aš net sakydavau aš neisiu į mokyklą, kai yra kitą dieną kūno kultūros pamoka. Taaaiaa manau jie galvodavo, kad dėl mokytojo, nes turėjau kaip tik toki aaa mačo mokytoją toxic masculinity, kur tikrai nevengdavo mobingo bullyingo ir visų kitų blogų dalykų. Taaai prisidengdavau tuo, kad aaa aš čia nenoriu aš geriau pasprėsiu matematikos uždavinius, bet aaa nu ilgainiui tai tiesiog tapo kažkoks pasiteisinimas nuolatinis ir aa puikiai pavyko vengti man to taaaai a nu bet faktas, kad reikėjo to vengti, reiške, kad man viduje tai buvo didelė trauma (nusijuokia).

K: Jo, tai gal šiek tiek ir sustojant prie tos kūno kultūros. Aaaaa ir aa irgi šiek tiek minėjai, kad mmmh tas komandinis sportas vienas, tarkim, kvadratas, įvardinai kaip mergaičių sportas, vat įdomu kodėl ji yra traktuojamas kaip mergaičių sportas? Ir aaa jo tai gal šiek tiek ties šita vieta mmmh būtent vėlgi sportai iš vienos pusės atrodo kaip tokie, kur *kind of* gali ir pasislėpti už aa už kažko ir tada yra tos kitos užduotys aaaa jėgos, pavyzdžiui, kurios vaikinam ten tarkim išskirtinai yra skiriama daug dėmesio prisitraukimai, atsispaudimai ir panašiai. Taai vat taa kūno kultūros aplinka šiaip yra labai specifinė mokykloj, taaai ar kažkokiu metu pas tave atsirado sakykim šitas aaa noras vengti ir aa ir ir ir panašiai? Ar visą laiką jautėsi tas toksai vat dalykas, kad kūno kultūra yra vat labai jau *stressful*?

B: Mhm... Aš manau, kad aaa tu gal gerai sakai dėl to komandinio, kad iš tikrųjų yra ta galimybė pasislėpti šiek tiek, nes, nu kvadratas tai man nu žiauriai patikdavo, bet gaal iš kitos pusės tai žiauriai susiję su tuo, kad man jisai sekdavos taaai čia vat irgi gal toks asmeninė savybė, kad man gal nepatinka tai kas mane nesiseka. Kaip ir dauguma, turbūt. Ir aaaa jo gal tai, kad esi toj miksuotoj aaaa komandoj, aaaa, per daug vėlgi neišsiskiri savo įgūdžiais. Nesi toks nei super geras, nei super blogas, už panas geresnis. (nusijuokia) Taaai tai tai tai leido pasislėpti ir tada vat nuo kažkelinto, bent jau mūsų mokykloj būdavo taip, kad kiekviena, pamoka yra kvadratas, kvadratas, kvadratas, kvadratas, nes ką ten daug galvosi. Nu ir būdavo tie atsiskaitymai, kur privalomi ten kažką nušokt, kažką nubėgt, kažkur ten užlipt, taaai šitie dalykai man kažkaip nebuvo labai *stressful* ar kažkokie ten vengtini, beet tada turbūt aaa, kai prasideda gal gimnazinės tos klasės, atsiranda nebe kvadratas ir atsiranda diferencijavimas, man atrodo, išskiria mergaites, ar ne, ir berniukus atskirai. Ir va tada, kai jau atsirado tas diferencijavimas, tai man buvo *too much*, nes tada jau būdavo kašis, kašis, kašis aš nei norėjau, nei mokėjau, nei nei aa kažkaip man įdomu buvo, plus visi bičai gi dar ir po pamokų eidavo ten kieme žaist tą kaši man prie kompo geriau pasėdėt (šypteli) taaaaai tai tai vat turbūt nuo to vat diferencijavimo, išskyrimo, išskaidymo, atskyrimo nuo panų tada vat ir prasidėjo tas stresas, nes tada pasijunti labiau matomas, žinai, aaaa labiau vertinamas gal plus kai žaidi komandinį sportą, tadA ir tau prastai sekasi ir žaidi su bičais, tai tu visada ir bijai tų reakcijų, kad aaaa tu čia tempi mus žemyn, tu čia nieko nesugebi, tu čia nemoki, tai kas tu per vyras? Tu, ką, kašio net žaist nemoki? Taaai tai vaat turbūt tas momentas buvo esminis.

K: Ir aaaa ar ir ar tas aaam mmm kaip čia ar aš teisingai tiesiog suprantu, kad tas atsiskyrimas aackirimas labai sustiprino nesitapatinimą aaaaa gal su ta vat aaa ar

vaikinių grupė aaa ir ar neatsirado, ar atsirado čia tiesiog, ar aš teisingai suprantu, kad tiesiog atsirado kažkokiai mmm atstum nu, tipo atstūmimas, ir aaa tada jautiesi kažkoks už už ribos, nes jie visi vos ne gerai žaidžia ir moka žaisti tą krepšinį, o tu ne? Ir tada kitas klausimas, ar aaaa, tarkim, nebuvo galimybės aaaa ir ar, nežinau, nebuvo pavyzdžių, kad aaaa pakeitė, tarkim, mmm tą grupę ir, tarkim, eini su panom daryt kultūrą?

B: Aaaa. Gal į tą pirmą dalį atsakant tai, blemba buvau sugalvojęs atsakymą ir dabar užkrito. Gali pakartot klausimą? (nusijuokia) Ir tada vėl atsiminsiu...

K: aaaa, nu, ten aš labiau klausiu, bet tą patį, kad nu atsirado...

B: aaaa, prisimenu, viskas gerai, gal ne tai, kad nesitapatinau, bet gal tada atsirado tas supratimas, kad aš turbūt kitoks kažkoks, kad aa man neįdomu, ir tada galvoju, kodėl man neįdomu, visiems įdomu (nusijuokia). Ir tas nu vat supratimas, kad nu vat aaaaa nu kažkokie kitokie poi, bet nepasakyčiau, kad man ir ką panos veikia buvo įdomu, man tiesiog gal sportas *in general* nebuvo labai įdomu aaa, bet bet jo nu vat tas supratimas, kad aš kitoks negu ten eilinis mano klasiokas bičas, taaai tikrai atsirado... Ir aaaa šiaip keista, kad nekilo niekad minčių pabandyt feikint, kad nu daugmaž nu tai čia per prievartą prisiverst, nes mmh kas liūdniausia tada buvo, kad aa mano šiaip draugai dauguma buvo tokie irgi *nerdai*, niekuo neypatingi bičiai ir jiems kašis žiauriai patiko ir jiems žiauriai sekėsi. Ir toks tada buvo irgi, kad oooh tai visai draugų nebeturėsiu.. Ir dėl to man kūncė tapo ta pamoka, kur nu aš jausdavausi toks nulis, visiškai niekam neįdomus, net savo draugam, nes net JIEM patinka, kašis, o man neįdomu. Taaai tai vat atsirado tas suvokimas, kad kitoks. O dėl to miksavimo, taaai paskui kažkaip aa vienuoliktoje, dvyliktoje gal klasėje atsirado kūncės tokios kaip kryptys, bent jau pas mus mokykloje, aaa buvo viena kryptis - sveika gyvensena, pavyzdžiui, kita - tinklinis buvo, ir ten jau būdavo mikšai. Bet aa turbūt aš taip pripratau tiesiog vengti viso šito fenomeno, kad aš pasirinkau, aišku, sveiką sveiką gyvenseną, kur tiesiog ateidavom, sėdėdavom ir kalbėdavom apie maisto piramidę ir kaip svarbu 8 valandas pamiegoti. (šypteli) Žiauriai sportiška. Taaai man čia toks buvo *great escape* ir išvengimas mmh prisilietimo prie prakaito, sporto ir ir net nevykdavo sporto salėje šita pamoka, tai išvis aš tą korpusą pamiršau visą. Bet aaa dabar turbūt ir gyvenime tas tęsiasi ilgai su sportu, kad aš galvojau, kad aš nesugebu, kad aš čia šitoje srityje visiškai nulis ir aa tikrai prireikė daug laiko, kol aa kol nu vat supratau, kad *it's fun* tik reikia atrasti tai, kas tau patinka, ir net nebūtinai tai turi žiauriai gerai sektis, kad nu būtų smagu. Taai tai tai džiaugiuosi pataisęs savo santykius su sportu. (nusijuokia)

K: Labai smagu, tikrai. Aaa Ir irgi čia, sakei ir kūno kultūros mokytojas buvo toks mačo ir šiaip ne dažnai pamini aaa tą toxic masculinity taaai ir gal gali šiek tiek plačiau kaip aatrodydavo tas toxic masculinity, kaip jisai reikšdavosi? Kokie, nežinau, tenais aaa elgesiu tą aaa ar nežinau, mokinių, mokytojų, *whatever* nežinau kažkokie tai elgesio bruožai būdavo? Ar išvaizdos irgi bruožai ir panašiai, ta prasme, tiesiog kaip tas toxic masculinity mokykloje atrodydavo?

B: aaah,nu tai gal pirmiausiai, sakyčiau, tai pasireiškia tuo tokiuuu empatijos neturėjimu, nes aaa mes taip visuomenei įprasta, kad moterys linkę traktuoti empatiškesnėmis, ooo ir apskritai gal empatiškumas tokia ale yra moteriška savybė, tai tos empatijooos pas tuos mokytojus buvo lygiai nulis, gal net minus kažkiek ir nu jam tikrai nebūdavo įdomu, kad aaa aš visada buvau ir mokykloj stambesnis, tai jiems nebūdavo įdomu, kad tu čia jau paskutinį kvapą gaudai, kai ten kitas su *sixpack'u* dar 15 ratų apibėgtų. Ir aaa nu tu visada laukdavai to kažkokio supratimo, paklausimo, (šypteli) ar viskas gerai, ar tu čia nenumirsi tuoj eeee taaai nu man tas visai toksiška atrodė, aišku, tos pačios patyčios ir lyginimas turbūt vienų vat su kitais, kad aa čia tas taip greit nubėgo, o tu pažiūrėk, per kiek laiko nubėgi ir ir arm ir ir ir, joo...

K: o nebuvo kažkokių epitetųųųų vat nu, tarkim, būtinai būtent, ko kad ir kūno kultūros mokytojo

B:mhm, ta prasmeeeee...

K: į tavo, tarkim, pusę, kad jeigu tu kažko nesugebi, nepadarai ar aa

B: ne, šiaip tokio lygio nepasiekėm iš kitų kažkaip irgi negirdėjau, kad ir kitiems, tarkim, dažniausiai kaip tik būdavooo daugiau epitetų tiems kur ten aleee kietekai labai nu ten nusodint tuos šūstrus labai bičius, bet aa taip, kad aa tokių visiškai patyčiųųų atvirų, tai neee, nėra buvę aš manau. Tai tik tas toks, nežinau, ignoravimas skirtumų gal labiausiai įsiminė, kad nu visi, žinai, traktuojami kaip vienodi, kaip aa kaip skaičius dienyne ir eikit bėgiokit, eiki, žaiskit kažį ir kažkaip niekam neįdomu, ar ar tu ten sugebi, nesugebi. Tai tai taip.

K: Tai, ttai o to toksiškumas aaa irgi reikšdavosi daugiau už mmmh, nežinau, mokytojų ar mokinių būdavo, kad, nu tas kažkoks toksiškumas vyriško vyriškumo aaa būdavo, ir nežinau, man gal šiek tiek dar norisi tą toksiškumą pa pa palaikyti, kad aaa labiau įsivaizduot, kaip jisai, nu gal kažkokiais pavyzdžiais aaaa mmmh, kaip jisai reikšdavosi ir atrodydavo?

K:nu, aš manau, kad aa gal vat vienas geriausių pavyzdžių tai yra tie visi komandiniai žaidimai, ir, kaip sakiau, yra vis vien stipresni, kuriems geriau sekasi, ir silpnesni, ir aa

net jeigu pralaimėjimai ar ten nesėkmės yra nebūtinai dėl tų silpnesnių, bet vat tas toksiškas toks, toksinis masculinity tai yra, sakyčiau, tas kaltų ieškojimas, žinai, aš niekad nekaltas, kalti vat tie silpni, nors aa gali būt (nusijuokia), kad jie ten išvis nelabaaaai nei bloguoju, nei geruoju prisidėjo prie to žaidimo, tai vat tas gaaaal mmmh kaltų ieškojimas apskritai kaltinimas, kaltės suvertimas, konkuravimas, *I guess*, bet nu čia toks visiškai vyriškas mačo dalykas tas varžymasis, matavimasis, kaip sakant, lytiniais organais, taip. Taaaai jo, iš mokytojų, kažkaip sunku iš tikrųjų prisimint kažką. K: Tai *it's okay*, aah galim judėti toliau. Aaahm irgi labai įdomus dalykas yra muzika aaa, ir tu užsiminei, kad, tarkim, klausydavaisi ten ir to, ir to, ten ir Eminemo ir Britnės ir *whatever*. Beeet aah to viešai stengdavaisi nedemonstruoti, nors ten ir ten primygtinai neslėpdavai, bet aaa nedemonstruodavai. Tai ar yraaaa, nežinau, kažkoks atsiminimas aaa, kad aa tas muzikos klausymasis arba atlikėjų pasirinkimas, kuriuos tu mėgsti, ir aaa ten pasisakymas apie tai aa turėdavo kažkokią kažkokią pasekmę? Nu atstūmimą? Nežinau, ar pravardžiavimą ir panašiai?

B:Mmmh.

K: Nu kiek kiek tai buvo reikšminga kažkokia dalis. Na, ne čia gal plačiau galima. Ne tik muziką, bet šiaip pomėgius, ten meną? Vat nežinau, muzika ir panašiai.

B: atmintis auksinės žuvelės bando kažką atgaminti.

K: Taaaai jeigu neatgamini tai ne, ne prie prievarta nereikia. Viskas ok.

B: Tuoju tuoju dar duok man 30 sekundžių. Muzika. Muzika. Muzika.

K:Nu tiesiog sakai, kad buvo įprasta, kad aaa, čia gal irgi su...

B: čia tas žinai, gal labiausiai įsimena dar iš pradinių klasių, plakatų keitimasis, iškarpu keitimasis, nes tas mano laikais labai populiariu buvo, ir aaa kaip bebūtų keista, plakatais keisdavosi (nusijuokia) ir bičai aaa ir tik jie turėdavo Eminemo arba 50cent'o ten tuos iš iškarpas, aaaa o panos tada jau turėdavo Britnę, Shakirą, Christina Aguilera, man atrodo, šitos 3 buvo pagrindinės. Taaaai nu turbūt būtų reakcijų, tiesiog nebuvo tokių situacijų, kad jeigu bičas atsineštų Britnę savo aplankalėly ir sakytų davai, apsikeičiam tai turbūt būtų keeeista buvę, bet nebuvo, tai irgi negaliu pakomentuot kaip kaip reee reaguotų. Dėl pačios muzikos, nu tai aišku, yra buvę tų replikų, kai ten aaa pasako bičas, kad klauso ten kokią Britney Spears ar Christina Aguilera, tai ką tu čia per šūdą klausai, nes čia gi ne muzika. Taaaai tokių jo, bet kažkokių konkretesnių ten labai didelių įvykių dėl to būtent.... Aš manau, kad pagal tai labai formuodavosi ir tos grupelės, žinai, kas su kuo bendrauja, taaaai tas segmentavimasis mūsų mokykloj buvo labaaaai ryškus ir jisai būdavo net ne klasės viduje, bet aa ten kadangi maža mokykla, tai ten jau tarp klasių

burdavosi tos grupelės pagal pomėgius ir labai matydavosi net vizualiai, vat kaip apsirengę krūvelėj, kaip per filmus rodo tuos amerikietiškus, kad prie šito stalo sėdi tie, prie šito tie taaaai tai tai tai nebūdavo gal tokių didelių tų *clash'ų*, susikirtimų, skirtingų pomėgių, dėl to kažkaip ir neužfiksavau ten kažkokių labai didelių konfliktų.

K: okay aaaa ir aa nu, vat, tarkim, dabar tuos tuos tas grupes aa paminėjai, tai šiaip vat įdomu, kokie tie bendriiii pomėgiai? Nu, turbūt irgi buvo šiek tiek užsiminęs apie automobilius, taaaai ten, nežinau, automobiliaaaaai, sportas ir panašiai, vat kokius gal kelis esminius dalykus, kuriuos išskirtum ir aiškiai įvardintum, kada jau ta tokia gal, sakyčiau, labiau ekstremumo, eee kur yra mergaičių ekstremumas ir berniukų ekstremumas, tai vat kaip atrodydavo tas, nu, var ta grupelė, kuri jau grynai vyrai, jau tokieeee rimti susirinkę.

B: Mhm.. Taaaai. Vizualiai ar pomėgiai

K:Nu, vizualiai, taai nu, ta prasme, tai mes vizualiai šiek tiek gal aptarėm, bet jo gal pomėgiai ir elgesio kažkokios savybės aaaammh, būdo bruožai jų kaip aaa.

B:nu tai, aišku, privalomas atributas tai turėdavo rūkyti, tai visi kieti bičai per pertrauką eina parūkyti. Eina jie su treningiukais aaaa, nes irgi tokia gal skiriamoji savybė iš aprangos, kad būdavo ta paprasta standartinė apranga, kaip aš ten kažkokie džinsukai iš Gariūnų, bet būdavo dar kita kategorija, tai treniginiai taaaai nu tai va.Tai vizualiai atrodo su treningiukais, nukirptos galvos, pirmu numeriu, aaa nuliniu, kartais gal net, nežinau, aaaa parūkyti. Kalbos... Daug keiksmožodžių garsūs, pakankamai, aaaahm replikų praeinantiems *I guess*, am pa pa paam. Rusakalbiai, bet čia gal dėl to, nes aš iš [PAVADINIMAS]. Bet šiaip įdomus faktas, kad iš tikrųjųų dar ir pagal tai daug kas būruodavosi, kad nu tiesiog rusakalbiai. mmmh nepasakyčiau, kad ten labai aiškus kažkoks muzikos kl nu rusiška muzika *I guess* dominavo. Aaaa kai jau prasidėjo vyresnės klasės, taaaiaaa visos šitos grupelės buvo pirmieji, kurie su mašinom pradėjo važinėti į mokyklą ir tas aa ta mašina irgi buvo toks statuso simbolis, nes aaa kai kurie gyvendavo *literllay* už dviejų minučių nuo mokyklos pėsčiom, bet atvažiuodavo su mašina į mokyklą, nu ir aišku, dominuojančios markės tai bemvas eee bemvas, audi, tikrai nematydavai ten nei vieno su koku pežo ar citroenu ir vat toks tas vaizdas. *I guess*..

K: Okay. Nu iš esmės tai mano kitas paskutinis jau gal į pabaigą klausimas būtų buvęs apie būtent tą kietą bičą, bet aaa tu visai vaizdingai jį dabar nupasakojai, taaaai nu, manau, kad į pačią išvaizdą ne, ne, nesigilinsiu, bet gal tiesiog tada paskutinis toksaaaai savęs aaa gal palyginimas, vat kaip tu, tarkim, lyginant su vat tuo kietu biču, kaip tu

nuo jo skireisi? Ir aaa turbūt, kad kardinaliai, bet nu tipo gal gali šiek tiek taip vaizdiškai papasakot? Nu ir kaip mmmh tiek elgesio, tiek išvaizdos, gal šiaip būdo bruožais ir panašiai?

B: Tai nu aš nenorėjau niekad būt matomas, man patiko tas aa buvimas nematomu. Taaaai aš buvau, aišku, gerokai tylesnis, uždaresnis aaaah nematomas (šypteli) mmmm ne *show off*indavau mmmh, turėjau mašiną, bet eidavau pėsčiom (nusijuokia), aaa neklausydavau rusiškos muzikos, bet aaa. Nu apskritai aš nežinau, ar man mokykloj labai norėjosi tų žmonių, taaaai jeigu juos galima turbūt vadinti ekstravertais, tai aš buvau visiškai introvertas. Ir aaa gerai mokiaus, ar daug mokiaus, tai ne, bet gerai mokiaus. Aaaaah dievinau laiką prie kompo (nusijuokia). Tai šiaip daug gyvenau virtualiam pasauly, visokie vat susirašinėjimai, kas man gal formaaavo, bet aa nepasakyčiau, kad kada nors ir turėjau noro tapti tokiais kaip kaip jie. Kažkaip mane, sakyčiau, gal net eerzindavo jie, kad vat jie tokie nerūpestingi, jiems viskas dzin, jie maištauja per paamokas, o aš visada jausdavaus kaltas, net kai esu nekaltas, super atsakingas, per daug atsakingas. Aaa taaaai nu tai vat tokie tie skirtumai. Čia gal vienas ryškiausių yra tų, kad nu aš tikrai buvau žiauriai jautrus, viską sau imantis, viską asmeniškai imantis, kai tie žmonės labai aaa puikiai sugebėdavo tiesiog ateit, atbūt, išeit ir aaa nesukt galvos dėl nieko, ko galima pasimokyt iš jų *I guess*. Tai.. Tai nu kas liečia išvaizdą, tai irgi nebuvo kažkoks išsišokantis, bet aaa sakyčiau vienuoliktoj, dvyliktoj klasėj jau link pabaigos taaaai nnebuvo jau ir tas visiškai *basic* Gariūnų vaikas. Nuvažiuodavo iki Akropolio (nusijuokia), nusipirkdavau ką nors aaa gražesnio, bet neišsišokančio vis DAR, bet aa nu vat prisimenu, turėjau turbūt pirmas bičas savo mokykloj *skinny* džinsus, tai kokius du kartus buvau užsidėjęs. Ir daugiau nebėjau (juokiasi). [K: o kodėl?] Nu tai nežinau, šiaip įdomios reakcijos labai būdavo, nes vėlgi iš panų pusės tai būdavo wow *nice* tipo kaip faina, čia kažkas naujo ir tie patys ilgi plaukai mano irgi visom panom tai čia buvo ohhh kaip faina bet aaa nu vis vien vat kažkaip pasąmoningai turbūt aa stengies vengti tooo savęs priskyrimo prie panų ir vis vien nori būt arčiau prie bičo ar ten bent jau mikšas kad būtų taaaai nu tai vat tas noras ir uždominuodavo, kad vis vien per daug neišsiskirt, aa nepritraukti dėmesio bereikalingo ir..

K: o taaaai reaguodavo nu panoos aa ten palaikančiai, o buvo ir nee ne tokių reakcijų aaaar nelabai atsimeni?

B: šiaip sakyčiau gal biškai išvis nereaguodavo, bet aa čia žinai irgi tavo galvoje. Jo, bet žinai tą jausmą, kai būna, tu pats gal šiek tiek nejaukiai jautiesi ir tada tau atrodo, kad

visi į tave žiūri, kad visi tave *judgeina*, tai nu vis vien, matyt, ta apranga, jinai nu ne *ownindavai* jos, žinai, tu užsidėdavai, bet jausdavaisi kaip su kostiumu kažkokiu, ir aa aš nežinau, ar kas nors *judgeindavo*, bet atrodydavo, žinai, ir tada atrodo, kad kiekvienas žvilgsnis arba kažkas ten kalbasi ir pradeda juoktis, kad čia iš tavęs juokiasi. Ir aaa tas vat vidinis *insecurity* nesaugumo jausmas aa, matyt, ir nulemdavo tai, kad nusprendavai “ai, kam man to reikia, būsi geriau tas pilkas ir viskas” ir aa nu jo, tos pozityvios reakcijos, *I guess*, neatpirkdavo tiesiog to taaai tai va.

K: Okay nu tai ačiū labai. Iš mano pusės šiaip klausimai ir šiaip viskas būtų. Taaai paskutinis toks dalykas aa iš tavo pusės, ar aa nežinau, turėtum kažką pridėti, papildyti? Gal dar tiesiog aaa toks aa čia šiaip tik dėl išvaizdos galvoju dabar tai aar kažkuriuo metu įvyko vat lūžis tas, kad būtent aprangos pasirinkimai, tarkim, tapo nebesvarbu ir pradėjai, tarkim, *skinny* džinsus ownint tarkim?

B: (Nusijuokia) Eee Faktas, kad tapo, nu ta prasme, buvo tas lūžis, aa aš manau, kad jis vis dar vyksta, tas lūžis ir aaa taas aaa. Nu aš apskritai LGBT bendruomenėj sakyčiau atsiradau pakankamai vėlai savo amžiui, nes jau buvau pabaigęs ir studijas, ir ir ir viską, ir aaa man tai nebuvo tai nebūdavo dalykas, į kurį aš kreipdavau daug dėmesio *in general*. Beeet aaa dabar, kai jau jaučiuosi jaukiai toj bendruomenėj, jaučiuosi, turbūt ir save daugiau suprantu, pripažįstu ir taip toliau, tai atsiranda net noras biškį eksperimentuoti, ieškot kažko, bet vėlgi negaliu pasakyt tikrai, kad jau pilnai tas lūžis įvykęs ir čia va galiu eit dabar su kablais į Gedimino prospektą ir prasieit, nors kartais gal kyla toks noras, žinai. Taaai manau, kad yra ilgas procesas, ir man kas žiauriai žavinga dabar vat stebint žmones, kurie dabar yra mokykloj, aaa kiek jie turi drąsos jau ir kaip trinamos tos ribos tarp vyriškumo, moteriškumo ar net *shopinantis online* jau daug kur nebėra net pasirinkti vyrų, moterų skyrius, yra tiesiog rūbai aaa ir yra tiesiog tie patys rūbai ant dviejų skirtingų modelių tiek vyrų, tiek moterų, taaai tai aš manau, kad tai yra ateitis ir taaas, tas yra *pretty cool*, aaam bet nu atsiranda kitos problemos šiuolaikiniam jaunimui, tai čia taip.

K: Okei, nu tai žodžiu, iš mano, sakau, pusės kaip ir viskas, jeigu pats nori kažkąą dar pridėti aaa, tai *feel free*, jeigu ne taai.

B: Buvo labai įdomu. (Nusijuokia) Galiu pridėt.

K:Ačiū labai.

Po interviu respondentas pasidalino papildomais dalykais. Teigė dalinai nesupratęs užduoties ir norėjęs įrašyti tai, kad nepriskiriama vyriškumui. Jis norėjo pridėti, kad

vyriškumui nepriskiriama žaidimas su lėlėmis, o jis labai mėgdavo žaisti su lėlėmis ir turėjo pilną kuprinę lėlių. Tiesa, jis su niekuo nesijautė galintis tuo pasidalinti ir jei ateidavo į svečius draugai, tai jis tą kuprinę su lėlėmis slėpdavo, kad tik niekas nesužinoti, kad jam patinka lėlės, nes tai buvo labai nevyriška.

Edvardas, 27 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2003 m., partnerystėje, yra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

E: informantas

K: Tai pirmas dalykas, kurio noriu paprašyti, tai sutikti, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir medžiaga naudojama mano magistro darbe.

E: Sutinku.

K: Gerai. Taai pirmas dalykas ką reikia padaryt, ką noriu paprašyti tavęs padaryti yra aa ant šitų lapelių a surašyti dalykus, kurieee aa tau bunant mokykoi buvo suvokiami kaip vyriškumas. Gali ir per aa per neigiamą, kas nėra vyriškumas.

E: O tai kiek čia reikia prirašyt?

K: Kiek nori tiek gali prirašyti, nėra nei laiko, nei skaičiaus. Į vieną lapelį po vieną dalyką.

E: *rašo 2min 03s* Nu, jaučiu viskas.

K: Okay tada dar paprašysiu paskaityt tai ką parašei.

E: Stipri asmenybė.

K: Gerai, nebūtina dabar komentuoti, tik perskaityti.

E: Nu čia labai panašu, bet jausmų nerodymas, šaltumas. Savarankiškumas. Griežtumas ir mokėjimas taisyti dalykus.

K: Okay.. Dabar duodu lapelį aant kurio yra parašyta “Jūs” ir aaa šituos dalykus, kuriuos aa surašei aaa sudėliok arčiau arba toliau nuo savęs. Ai, pirmas dalykas dar, ar čia yra viskas ką norėjai parašyt ar dėl kažko nors abejojai. Gal reikia, gal nereikia įraukti, gal kažko neįtraukei, bet galvojai, kad visai galėtum ir visą laiką gali pridėti, jeigu kažką dar sugalvosi, tai visada gali prirašyt.

E: Nu, sunku sugalvot, tai manau, kad viskas.

K: okay, nu tai va tai dabar tiesiog gali aplinkui, gali eilute, kaip nori sudėliot aaa tiesiog kas arčiau tavęs labiau tave atitiko mokykloj, kas toliau tai tą tu mažiau atitikai mokykloj.

E: *delioja 26s*

K: Okaay tai dabar va paprašysiu vėl papasakot, tai yra paskaityt kas yra arčiau, kas yra toliau nuo tavęs, jau šiek tiek paaiškinant kodėl. Aaaa vienus dalykus pridėjai arčiau arba toliau nuo savęs.

E: Nu, tai dėjau savarankiškumą arčiausiai, nes manau, kad visada buvau labai savarankiškas ir dabar esu, nu, bet čia susiję su tuo kaip mane augino. Tai dėl to dėjau į pirmą vietą. MMMM į antrą vietą dėjau griežtumas, bet šiaip nesu gal iki gal tikras dėl šito dalyko, bet aaaa tas griežtumas gal nebūtinai tikrai su tuo, kad tiesioginiu griežtumu susijęs, bet ir su salyginai tokiu taisyklių laikymusi ir ne tik savęs paties, bet ir kitiems žmonėm priminimo. Tai aš bent jau mokykloj būdavau labai toks nu nežinau teisingas ir kitiems primenantis kaip reikia elgtis. Tadaa trečią vietą dėjau mokėjimą taisy taisyti dalykus, nu čia apie fizinį taisyklę tokį. Tai tiesiog manau, kad visada buvau pakankamai lengvai suprantantis kai kažką reiškia fiziškai padaryti. Ir aš nors gal nebūtinai mokykloj buvau tarp tokių labiausiai rankdarbiausių, bet aš manau, kad man visai gerai sekėsi tai. Tadaaa ketvirtą vietą dėjau stipri asmenybė. Čia toksss nu nežinau, manau, kad iš šalies gaaal žmonėm atrodytų, kad stipresnis buvau, bet man pačiam tai taip neatrodo, tai tiesiog padėjau taip į ketvirtą vietą. Irrr paskutiniss padėjau jausmų nerodymas, šaltumas. Mmmh pakankamai ekspresyvus mokykloj buvau tai gal dėl to padėjau į paskutinę vietą.

K: okay. Aaa gerai. Taaai aš aš šiek tiek aš paklausinsiu apie tai ką mes ką tu čia papasakojai ir aš paprašysiu šiek tiek gaal aš plačiau papasakoti ir panašiai. Aaah šiaip pirmas dalykas į ką atkreipiau dėmesį, tai yra kaad aaah visi dalykai ką surašei tai labiau aš reprezentuoja tokius aš asmenybės aš būdo bruožus aš ir ir ir ir grynai yra tiesiog labai tai į elgesio kažkokias savybes ir aš jo. Aaah tai gal pirmas klausimas ar nežinau nebuvo mm kažkokio aš ar nebuvo kažkokio spaudimo arba nežinau aah lūkesčio mokykloj, kaip tarkim turi atrodyt aš berniukas, vaikinai aš mokinys *whatever*, kad ar nebuvo kažkokios apibrėžtos ribos kaip aš būtent išvaizdos prasme turi atrodyti berniukas?

E: Išvaizdos? mmmh nu manau, kad tikrai ne, nees nežinau bent jau kadangi vistiek čia pradinė mokykla labiau kalbam tai

K: Nu ir vidurinė, mes kalbam apskritai apie visą mokyklą

E: Apie visą mokyklą?

K: Taip.

E: Nu okay. Mmh manyčiau, kad ne, bet aš mokiausi meno pakraipos mokykloj, tai galima būtų sakyti, kad pas mus mažiau gal to tokio nežinau nusistatymo buvo taaai

nemanau, nes šiaip visada visada buvo pas mus ir su ilgais plaukais vaikinų irrr ir ir ir ir vélesnėse klasėse ir su auskarais buvoo ir nežinau niekada dėl to nekildavo kažkokių keistųjų gal nežinau komentarų ar ypač jeigu nežinau iš mokyklos administracijos, tai tikrai neee mmh tarpusavyje irgi gal sakyčiau, kad nelabai. Nebent ten retkarčiais, bet aš sakyčiau, kad nebuvo šito dalyko labiau viskas labiau per per elgesį, nes labiau jausdavosi kitose mokyklose gal šitas. Ypač jeigu eidavom į kokias ten varžybas tarp mokyklų, tai tada gal pasimatydavo šitai, bet pas mus tai sakyčiau, kad to nebūdavo.

K: Okay. Gerai, tai tada kalbant apie tą eem elgesį aah taai arčiausiai savęs pridėjai tą savarankiškumą taai ar čiaa mmh tu pats kėlei sau tą lūkestį tokį, kad turi būti savarankiškas, nes esi vaikinas, ar nežinau tai buvo lūkestis iš tėvų, šeimos, mokyklos aplinkos kažkokios?

E: Nu čia nesakyčiau gaal nu man asmeniškai tai čia ne dėl to, kad esi vaikinas, o tiesiog bendrai kaip mane augino tėvai ir aaa galiausiai taip gavo tiesiog toks nežinau būdo bruožas, kai atrodo, kad tu turi būt savarankiškas visada, bet čia nelabai susiję su su nežinau lytim ar kažkuo, kadangi.

K: O kas apibrėžia tą savarankiškumą? Nu vat kas į jį įeina? Kuriose vietose turi būt savarankiškas?

E: Visur..? Pagalbos neprašyme, eeeerh nežinau sugebėjime iš situacijų išsisukti pačiam..

K: o kodėl tau vat atrodo, kad negalėjai pagalbos paprašyt? Nu, ta prasme...

E: Nuu dėl to, kad, nu jeigu dabar einant prie šitos temos aišku čia susiję bet ir neevisiškai, bet ir kartu jo. Tai, nu, jeigu tu esi vyras, tai tu turi būti stiprus ir jeigu tu esi stiprus, tai tu neprašai pagalbos kitų žmonių.

K: nu tai čia, nu ar tai aaa atėjo iš kažkur nu vistiek, aaa, nu iš kažkur negali tiesiog sugalvot to, kad aaa negali paprašyt pagalbos. Taaai ar nežinau gali būt medijos, gali būt šeima

E: Nu tai kaip ir sakiau - šeimos.

K: Okay. Gerai, aaah taai tada einant prie kito aaaa dalyko, tai yra to griežtumo. MMmh iš vienos pusės aaah taisyklių laikymasis ir tas griežtumas, teisingumas aah yra tas tvirtumas ir bet ar mokykloj nebuvo atvirkščiai, kad tarkim aaah maištavimas buvo labiaau priskiriamas berniukam irr ir vaikinam? Nu, aišku, atsižvelgiant į tai, kad mokyklos tavo specifika buvo šiek tiek kitokia, bet aaah gal nežinau aaah nebūtinai tarkim konkrečiai tavo ten klasėj, bet aa gal iš draugų aaa nežinau girdėdavai..

E: Aš suprantu ką tu sakai, beeeet mmmmmne sakyčiau, bet *again*, tai turbūt susiję su mokykla, kokią aš lankiau dėl to, kad pas manee nu mane supo žmonės, kurie buvo labiau gal teisingi. Nu čia labai keistai skamba, bet galima sakyti taip. Taaaai į tuos žmones, kurie maištaudavo, aišku dažniausiai tai ir būdavo berniukai, bet aa juos labiau taip gaal kažkaip nurašydavo iiiiir nežinau jie labai iškrisdavo iš konteksto ir žmonėms tas labai nepatikdavo. Tai tokiuu nežinau, kad būtum koks nors geeras, doras žmogus, kuris sudaro gerą įspūdį, tokio tvirto žmogaus, tai tu turėjai būt besilaikantis taisyklių ir galbūt skatinantis kitus laikytis taisyklių

K: Oooo tu ką tik sakei, kad aaah tuos tokius žmones nurašydavo. Tai kas juos...

E: Nu čia labiau gal aš ką turėjau, kokią nuomonę apie juos turėd pasakiau, bet nežinau nuu jeigu būdavo žmonės kurie labai stipriai išsišokinėja taai nėra, kad juos ten atstumdavo, bet aaah nu tikrai pasakydavo kažką ir pasistengavo žmonės nusodint truputėlį. Kad aaa nežinau, kad netrukdytų pamokom, sakykim, aar ar prieš mokytojus, kad per daug nesišakotų ir ir iš esmės, kad tiesiog tvarkingai elgtųsi.

K: Oo mmh ar nebūdavo taip, kad tarkim vat tokio tipo žmonės aah grupuodavosi mokykloj ir aaah

E: Mmmmmmh, nežinau, sunku pasakyti. Pas mane klasėj tai - ne. Kitose klasėse galbūt labiau truputėlį, bet pas mane tai sakyčiau, kad ne.

K: Okay. Aaah. Kitas dalykas ir vėl su tuom taisyklių su tuo laisvyklių laikymusi taaaai iš vienos pusės šiaip dažnaai yra aah pastebima, sakoma tiek moksliniuose darbuose ir panašiai, kad taisyklių laikymas, kur aš gal šiek tiek su nuolankumu tokiuu aam tapatinu, kad aaa laikymasis taisyklių aaah yra ta dažnai priskiriamas aaaah būtent moterims ir aaahm ar tavo situacijojjjjjj tai nekėlė kažkokių problemų ir aaa kaip atrodo gal tas taisyklių laikymasis? Kokios to taisyklės, kurių reikia vat laikytis?

E: aaaaaah nu gerai dabar galvoju, kad buvoo jeigu būdavo kokios nors taisyklės, tai aš visaip šiaip stengdavausi jas apeiti, bet čia gal vėlesnėse klasėse. Tarkim pas mus buvo nuo pirmos klasės nešiojimas, tai tarkim iki kokios gal nežinau septintos aštuntos klasės ar labai atsakingaaai ir visiškai visada ir būdavau su uniforma irrrr nežinau pas mus ir tikrindavo nu ir tas labai svarbu būdavo mokykloj. Taaaai būdavo kiti gaaal, bet ne tik berniukai ir mergaitės būdavo tokie kur nenešioja ir gaudavo tada ten nežinau sakykim nuobaudų dėl to, bet aš visą laiką kažkaip laikiausi atsakingai, bet jau po to paauglystėj gal truputėlį irgi stendavaus kažkaip nežinau pamaištauti ir nee nenešioti tos uniformos irgi. Aaaaah nežinau nu tas taisyklių laikymasis čia toks labai gal ryškus pasakymas, nes

šiai nu bendrai tiesiog labiau gal apie pagarbą mokytojams irr aa ir ir ir savo klasiokams.

K: Okay. Aaah kitas dalykas yraa mmh ką tu minėjai tai tas mokėjimas taisyti aaah fizinis darbas ir panašiai. Taaai čia gal šiek tiek aš aaa susiečiau suuu fizineee jėgaa gal truputį aaaahm tai kaip aaa tau mokykloj padėjo arbaaa nežinau nebūtinai padėjo, bet šiaip kaip veikė tas dalykas, kad aaam nu tu esi nagingas irr aa mmh nežinau ar tai kažkaip tarkim nebūtinaaaai blogas gali būt dalykas. Nu patyčių faktas, kad nesusilaukdavai, bet nuu tarkim gal tai traukdavo tarkim merginų dėmesį ir panašiai ir aar tas dalykas ar turėjo apskritai kokios nors įtakos tavo gyvenime tas gebėjimas kažką pataisyti?

E: Nu su fizine jėga tai aš apskritai visiškai nesiečiau šito mano sakinio. Nes jeigu siečiau tai aš dėčiau į apskritai paskutinę vietą irr aš dėl to ir neprirašiau fizinės jėgos ar kažkokio fizinio stiprumo šitoj vietoj, nes aš nesieju šiaip to su vyriškumu, bet žinau, kad labai daug kas sieja aaah apskritai gyvenime, bet man tai visiškai ne apie tai yra. Bet aa aš nesieju to turbūt dėl to, nes aš niekada nebuvo fiziškai stiprus ir turbūt niekada ir nebūsiu taai ir jeigu apie tai ką tu dabar pasakei apie fizinę jėgą mes kalbėtume. Tai taip aš visada buvau vienas iš silpniausių žmonių ir lygiai taip dėl to ir kūno kultūros nemėgdavau daryti ir aaa nežinau dar gal kažkas būdavo, bet nu pagrinde taip čia su sportu susiję dalykai taaai aš aa vėlesnėse klasėse ir labai nelankydavau dėl to, kad kiti vaikinai būdavo stipresni, greitesni, toliau nušokantys ir panašiai. Taaai dėl to aš sakiau ir sakiau, kad aš nesieju šito dalyko, man čia labiau iš mano pusės, visą laiką kaip aš įsivaizdavau vyriškumą, kadangi mano šeimoj nebuvo gaaal labai apie fizinę jėgą vyriškumas, o labiau apie tokį providinimą šeimai irr aa nežinau sugebėjimą savarankiškai sutvarkyti dalykus, kad nereikėtų ten tarkim kokio meistro kviesti ir panašiai. Tai dėl to man visada atrodydavo labai faina išmokti viską ir ką išmokti turi tai turi išmokti gerai. Nu tai tarkim tuose pačiuose kokuose nors ten technologijų pamokose jeigu ten kažką pjaustai, tai tu turi labai kokybiškai tai padaryti taaaaai nežinau, tai va taip va daugmaž.

K:Ok. Tai aš gal dar šiek tiek patikslinsiu tą tą pirminę užduotį. Aaaaaj ,kad čia, būtent nebūtinai gal kaip tu asmeniškai tai bet kaip mokyklos aplinkoj aaa buvo tas vyriškumas suprantamas, koks jisai turi būti? aaaah Taaai

E: nu aš vis tiek nerašyčiau fizinės jėgos šito dalyko, nes mokykla - tai ne suaugusiųjų gyvenimas. Tai nėra fizinė jėga apie tai,

K: nu taip, bet aaaapie kūno kultūrą kalbant irgi tai tai yra irgi pamoka, kur taaa fizinė jėga, ištvėrmė ir visa kitaa yraaa pagrindinis dalykas iraa kur tave lygina su kitais ir aa ir ir kur tu pats save gal lygini su kitais. Ir vat tuuu mh pats minėjai, kad aa nemėgdavai lankyti tą, nemėgdavai daryti, nelankydavai vyresnėse klasėse. Ir aaa gal tada šitoj vietoj galėtum plačiau šiek tiek papasakot, kodėl? Kodėl kūno kultūros būtent, tarkim, pamokos aa būdavo tokios, kur nenorėdavai ten būti ir ar keldavo jos kažkokį stresą?

E: Nu, šiaip pagrindinis dalykas, dėl ko aš nenorėdavau lankyt kūno kultūros, tai dėl to, kad aš labai stipriai prakaituoju ir aš neidavau į dušą po kūno kultūros (nusijuokia). Kai kai kurie kiti klasiokai eidavo. Tai pagrindinis dalykas. Nes mmmh jeigu aš būčiau buvęs, nežinau, lėčiausias ir silpniausias klasėj, tai gaal tada aš būčiau nelankęs dėl to, kad aš nenoriu blogai atrodyt tarp kitų. Bet aš šiaip klasėj buvau visą laiką taip, maždaug per vidurį, link silpnėsių. Bet man tas labai didelių galbūt problemų nekėlė. Išskyrus, jeigu žaisdavom krepšinį, tai aš tiesiog niekada nežaisdavau krepšinio, nes aš jo nesuprasdavau ir nemokėjau, tai čia turbūt vienintelis bet tarkim, jeigu mes ten žaisdavom tinklinį, tai aš visą laiką žaisdavau, teen nežinau, jeigu būdavo kažkokie atsiskaitymai, tai buvo viskas ok, bet nu, tiesiog nelabai nelabaai norėdavau sušlapt ir prakaituot pagrinde dėl šito dalyko. mmmh nu jo.

K: Okay. aaah tai gerai pereinant prie kito dalyko, tai aaa yra stipri asmenybė, tai gal gali vat irgi sakei, kad iš šalies gal atrodydavai silpnėsnis, negu pats ten jausdavaisi [E: stipresnis] Aaah geresnis, iš šalies atrodydavai stipresnis, atsiprašau, negu tau, tarkim, pačiam atrodydavo? tai gal galiiii irgi šiek tiek prasiplėsti ir pasakyt, kaip aah pasireikšdavo tas kaip nu stiprumas ir panašiai ir kodėl, tarkim, kitiem atrodydavo kitaip? Tavo nuomone?

E: Nu, dėl to, kad aš pakankamai griežtas galbūt nuomones turėdavau ir nebūdavau labai lengvai palaužiamas į vieną ar kitą pusę, ir labiausiai gal dėl to, kad jeigu, nežinau, aš kažkuo tikėdavau arba būdavau kažką sau užsibrėžęs, tai tada, aaah nu tada aš parodydavau tai ir neleisdavau gal nežinau, kitiem nugalėti, tai dėl to turbūt ir susidarydavo tas įspūdis. Ar aš taip nesijausdavau pats? Nežinau, dabar sunku pasakyti iš tikrųjų, nes nemažai laiko praėjo, tai aš galvoju, kad gal tuo metu aš ir buvau toks stipresnis, kategoriškesnis, bet man atrodo, čia susiję su tuo, kad kuo tavo, nežinau, pasaulėžiūra platesnė, tuo tuuu mažiau užtikrinta savim, tiesiog tampi ir nebesi toks kategoriška. Taaai nu aš mokykloj manau, kad buvau pakankamai kategoriškas ir labai dažnai galvodavau, kad aš esu teisus irrrr ir dėl to ir atrodo, kad nežinau, kad stipresnis esu turbūt.

K: Okay. Na gerai. Ir aa paskutinèèè paskutinè dalis, kuriàààà aptarsim. Taai jausmų nerodymas ir šaltumas, tai tu pridėjai, kad yra toliausiai nuo tavęs. Bet gal tadaaa gali ir pradžioj papasakot maždaug, kaip aaa tai turėdavo atrodyti, tai yra, nu, kaip tas aah berniukas aah turi elgtis, kad, nu vat tų jausmų, kad nebūtų ten, nežinau, aliuzijos, kad jisai rodo jausmus, ir kaip tas šaltumas turėdavo pasireikšti?

E: Nu, sakykim, tie berniukai, kurie labiausiai patikdavo mergaitėms ir atrodydavo įdomiausi, tai buvo tie, kurie nesikiša į kokias nors ten vykstančias dramas ir, nežinau, visada yraaa ramūs pamokoj ir nežinau, kažkaip per daug neee, nerėkiantys, ne neišsireiškiantys kažkaip labai stipriai ir tiesiog atrodo, kad žmogus, kuris yra savo vietoj, pavadinkim, tai vaš o aš aš visą laiką kalbu, daug šnekėdavau, labai dažnai garsiai šnekėdavau ar pasakydavau, jeigu man kažkas nepatinka, jeigu kažkoks žmogus man nepatinka (nusijuokia), aš pasakydavau taaai nežinau ir aaaa aš su mokytojais labai daug bendraudavau, visą laiką buvau, nu, aš būdavau iš tų žmonių, kur jeigu žmonės nori, kad nežinau, ten kažką ne tą veiktumėm per pamoką, tai būdavo, kad manęs prašydavo, kad aš užkalbinčiau mokytoją, kad nukreipčiau temą, sakykim, per pamoką, tai nu toks nežinau, ne, nebuvau šaltas, sakykim, taaai ir tikrai nežinau, išsirėkdavau kartais ir ir padramatizuodavau tai...

K: o tai nesudarydavo kokių nors konfliktinių situacijų? Arba nesulaukdavai dėl to kažko?

E: Nu tai aišku, kad sudarydavo tai. Bet mes būdavom keli žmonės, kurie būdavom tokie aktyviausi klasėj, nu tai realiai būdavom kokie, nežinau, gal 5 ir žmonės, kurie tokie aktyvesni ir labiau įsitraukia ir tada, ir kai reikėdavo su tais, kurie pasyvūs mokykloj labiau, sakykim, tai vat gal su jais labiau pasipykdavom arba tarpusavio su tais, kurie buvom aktyvūs, pasi pasitar pasižodžiaudavom, nežinau, pasipykdavom.

K: o tai kokių būdavo tų situacijų? Gal gali kažkokį pavyzdį pa pasakyti? Arba

E: Ką aš žinau labiausiai, tai turbūt dėl bendrai įsitraukimo į kokius nors reikalus mes, nu, sakau, mes buvom kokie 5 žmonės, kurie buvom tokie, nu, aš nevadinčiau savęs klasės aktyvistu, bet nu aš tikrai buvau iš tų aktyvesnių vaikų, taai kai reikėdavo ten kokių nors, nežinau, savanoriuuu ar aaah ar reikėdavo kokią nors veiklą organizuot ar kažką padaryti, tai mes visą laiką realiai būdavom tie patys žmonės ir mes tada nu labiau gal mes puldavom tuos, kurie neįsitraukė, nes mum tiesiog kartais atsibosdavo, kad visą laiką mes, tie patys žmonės, turim būti atsakingi už viską ir organizuoti, nu tai gal tokie...

K: o tai tie, kurie neįsitraukia? Arbaaa, nežinau, var reikėdavo versti juos tai nežinau ar būdavo dėl kažkokių priežasčių, ar dėl to, kad nežinau, jiems ten ar bet iš tavo pusės, kaip tau atrodo, ar ten gėda, ar kažką..

E: O Dieve, aš tikrai neįsivaizduoju, nelabai aš galvodavau apie tai, nes aš jų nelabai suprasdavau tada ir aaah nežinau, aš per daug nesiaiškinau, nes man tiesiog būdavo labai nesuprantama, kodėl jie taip elgiasi. Tai...

K: Okay, nu, ir aa gal tada paskutinis toks aa momentas, apie kąąą norėčiau pakalbėti, taaai gal tu gali papasakoti, kaip am koks, aaah tarkim, berniukas aah ten mokykloj, vidurinėj, pradinėj, nesvarbu, kaip, nu tiesiog nupiešt tokį paveikslą, kaip atrodo toks berniukas, kuriam, aa tarkim, mokykloj aaaa, kuris mokykloj atitinka tąąąą standartą. Tai yra kaip jisai daugiau mažiau atrodo aaa ar ko, koks jo elgesys ir panašiai, kas bu, kokie būdo bruožai, tavo nuomone, labiausiai iliustruoja tąą tą berniuką, mokykloj? Tokį tokį, nežinau, nenoriu sakyti, tipinį, bet tą tokį normos ribose, standartinį, gal, kur tokiu berniuku būti yra gerai. Ir tu nekeli ten jokių žvilgsnių, netrauki ir dėmesio netrauki ir tu esi toks ką žinau?

E: Nu, manau, kad tai būtų žmogus, kuris tvarkingai rengiasi, *kind of* į madingumo pusę, bet ne per daug madingai, kad neatrodytų, kad jis yra nežinau *gay* per daug, bet supranta maždaug, kas dabar yra stilinga, arba nu nežinau nesirengia ten kaip prieš 10 metų. Tadaaa toks, kuris kaip ir gerai sutaria su mokytojais, nėra, kad su jais labai ginčijasi, bet ir nėra, kad pataikauja jiems, tadaaaa, nežinau, per pertraukas užsiima kokiu nors veikla, tai, tarkim, pas mus mokykloj būdavo stalo tenisas, tai tokie *cool* vaikai žaisdavo stalo tenisą arba *soksa* irgi ten kokioj penktoj, šeštoj klasėj spardydamo iirrr nežinau, toks, kuris geraaaai nėra, kad labai gerai mokosi, bet nu tokį, nežinau, sakyčiau, septynetui, aštuonetui, mokosi visas pamokas, kur nėra kaip moksluikas, bet ir nėra kada visiškai ketvertukininkas. Nežinau, neįsivaizduoju, ką dar galėčiau pasakyti.

K: Oooo aah kiek sau priskirtum aa tokįįį tokį įvaizdį, kiek, tarkim, tu pats aa jautiesi, kad atiktum ar neatsitiktum?

E: (nusijuokia) Nu, aš tiesiog visai nepriskirčiau tokio įvaizdžio dėl to, kad aš apibūdinau tokįj pakankamai...

K: nu kiek procentaliai, tarkim, nu ten vat, kad nežinau, aaa ten gerai sutaria su mokytojais, yra tvarkingas ir visa kita, tai čia...

E: nu, ne, nes aš iš to, ką išvardinau sau asmeniškai visur geroookai nukrypčiau nuo spektro dėl to, kad aaa aš su mokytojais labAAi gerai sutardavau. Tą, ką apibūdinau,

kaip aš įsivaizduoju, tai tie žmonės, nu taip vidutiniškai, nu, ta prasme, kai aš apibūdinau tą tokį, no normalų vaikina, berniuką, tai man tai atrodo toks žmogus, kuris nėra labai gal kažkoks išsišokantis mokykloj ir yra toks, nu, šiek tiek prie pilkos masės, tai, o aš visą laiką buvau tarp tų, kurie labai gerai sutaria su mokytojais, aš nežinau, bandydavau kažkaip gražiai apsirengti ir gerai atrodyt visą laiką, bet, nu, tikėtina, kad gal persistengdavau neretai. Tadaaa, nu gal tiktai vat mokiaus panašiai kaip tie tokie tipiniai berniukai. Tam tikrus dalykus mokiausi geriau, bet įprastai tai, nu labai panašiai mokiausi. Tai vat gal tiktai šitam priskiriu, nes aa nu nežinau. Ir ką sakiau dėl perpertraukas ką ką veiktavo berniukai. Tai aš niekada gyvenime to nedarydavau. Sakau, nežinau, ką veiktavau sėdėdavau arba eidavau į parduotuvę čipsų nusipirkti

K: ir aah nu vat tu sakai, kad aa ten nežinau, tuu kartais gal ir per daug pasipuošdavai, mėgdavai gražiai apsirengti. Tai ar tai nekeldavooo nežinau, kokių nors neiššaukdavo kieno nors ten replikų kažkokių? Arba žvilgsnių ir taip toliau? Ar ar tu, tarkim, jausdavaisi visiškai *chill*? Ir ne, nelabai. Ai ignoruodavai tiesiog? Ar nebūdavo nieko?

E: Nu tai aišku, kad keldavo. Nuo pat pirmos klasės keldavo taaai nežinau iki galo, nebent kokios 10, kai jau visi pradėjo labiau kreipti dėmesį, kaip jie atrodo, taaai o iki tol nu tai visada keldavo tai nuo manau, kad didelė dalis žmonių mokyklą pragyveno su patyčiom, nu tai aš ne išimtis.

K: nu tai gal galiiii kažkokią gal situaciją papasakoti? Arbaaa kaip maždaug tai atrodydavo, jeigu, tarkim, tu nu va ten apsirengiu gražiau kažkaip tai ką tai iššaukdavo?

E: Nu, patyčios gaaal ne tiek deeel aprangos būdavo, ooo pradinėse klasėse vis tiek nuo pat aaa mažumės, kai tu pats nesuprasdavai, tave vadindavo gėjum, tai žinai, čia niekur neee nežinau, manau, kad nieko neįprasto, tiesiog aa pats dar nesuprasdavai, kodėl taip yra, ir žmonės jau tave taip vadindavo. Tai šitas visą gyvenimą lydėjo. Taaai po to gal kažkaip mažiau kreiptavau dėmesį į tai, nors vis tiek pakankamai kreiptavau dėmesį. Tai nežinau, ilgainiui vėlesnėse klasėse, ten, nežinau, nuo kokios 5 - 6 jau paties mano klasėj niekas gaaal man taip nieko nesakydavo. Tada jau iš kitų klasių labiau būdavo, kad susitikdavai su žmonėm, nu, tai gal tada iš jų, žinai, kažko susilaukdavai, kažkokio ten, nežinau, tiesioginio tokio patyčių srauto pas mus mokykloj tai tikrai nebuvo, bet kažkokių apkalbų, nu tai žinodavai, kad pasitaiko tai, bet nu nežinau, specifinės situacijos tikrai negalėčiau įvardinti.

K: O gal aaa galėtum pavardintiiii kažkokių epitetus, kurieeee sklandydavo, tarkim, būdavo mokykloj, jeigu nu vat yra, nežinau, berniukas, kaip tu sakai, bet ten jeigu išsiskiria tapatindavo, tarkim, gėjaus ten epiteta, tai gal daugiau buvo kažkokių tokių?

E: Nu, gal ir buvo.

K: O gal atsimeni?

E: Nu, tai gėjus, pydaras. Ir aaah mes turėjom dar vieną klasioką (nusijuokia), kuris buvo labiau *flame boy*, negu aš, tai, aišku, aš ir pats iš jo tyčiojasi dėl to, kad, nu, kai gali iš kito, iš tavęs mažiau tyčiojasi. Tai, nu, nesididžiuoju, bet tiesiog taip buvo tai mes kadangi jis atėjo pas mus 5 klasė ir jis buvo tokiais šviesiais plaukais, biškį ilgesniais, tai mes, pavyzdžiui, jį vadindavom Marilyn Monroe.

K: Eehh. Nu tai va, tai aaš vat ką, ką ir noriu tai galbūt būtent nebūtinai tau, bet jo kokie tieee epitetai? nu vat aišku, čia Merin Monro panašiai. Tai čia toks labai konkretus. Aaaah tai ar kad nebūdavo daugiau tokių situacijų, kad tiesiog automatiškai tapatina su aa su su mergaitėm.

E: Ką žinau... Nu, sunku pasakyt dabar..

K: tarkim, ar aaa kaip čia pasakyt, kažkokios būdo kažkokie būdo bruožai arba elgesy elgesys kažkoks, kuris gali bū kuris, nežinau, daugiau tapatinamas su mergaitėm mmh, berniukui būdavo netinkamas ir nepriimtinas, ir kad kažkaip berniukas vat negali taip elgtis, nes taip elgias, tarkim, mergaitė.

E: *tyla 10s.*

K: Ne? (šypteli) Nu tai gerai, ne tai ne tai viskas, o nu tai gerai tada viskas. Aš jau tada tavęs nekamantinėsiu tada. Ačiū labai. Jeigu neturi ką pradėti..

E: Neturiu, ačiū.

K: Ačiū.

Po interviu pasidalino tuo, kad būdamas mokykloj nesijautė blogai, nes buvo draugais su klasioku, kuris visur būdavo aktyvesnis, todėl intervių dalyvis nebuvo dėmesio centre. Ir pirminis dėmesys krypdavo į jo klasioką.

Naglis, 28 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2002 m., partnerystėje, nėra buvęs su moterimi santykiuose.

K: tyrėjas

N: informantas

K: Tai pirmas dalykas, ką noriu paprašyti tavęs, tai sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašomas ir visa interviu medžiaga naudojama niekur kitur, kaip tik mano magistro darbe.

N: Taip, sutinku.

K: Ačiū. Tai gerai aaah tai iš karto galim ir pradėt aaam pa pa pa jo, taaaai pirmas dalykas, tai aš tau duodu lapelių ir tušinuką ir paprašysiu ant tų lapelių aaah surašyti sudaryti sąrašą dalykų, kurie mmh tau būnant mokykloj buvo suprantami kaip vyriškumas. Tai yra kokios elgesio, išvaizdos savybės buvo traktuojamos kaip vyriškumas. Tai ant vieno lapelio surašyk, užrašyk po vieną dalyką, nebūtinai po vieną žodį ir kiek tik tai nori lapelių, tiek aa tiek iraa naudot ir laiko kiek nori tiek naudok. Tai reik reikia laiko pagalvot, tai pagalvok, nebūtina čia labai sprintit ir panašiai.

N: bet juos man aprašyti gan plačiai aaar..

K: ne, tiesiog, ten vienas kažkoks dalykas, ten pavyzdžiui, nežinau sportiškumas, ten ir paskui pap pašnekėsime apie tai. [N: mhm] Tokie kaip labiau *key words*

N: *rašo 2min 48s*

K: Tai dabar paprašysiu paskaityti taai tai, ką parašei.

N: Taip tai pirmas yra išvaizda, antras yra balsas, trečias yra elgesys, ketvirtas čia toks mmmh prie elgesio, tai kitoks mokytojų elgesys, draugai ir interesai.

K: Gerai, aaahm, aa tai visoo viso interviu metu aa tu gali pridėti arba mmh išimti kažką, jeigu nori aah parašyti. Netgi ir dabar, kai pasakysiu kitaąąą užduotį, taaaai ahm kita užduotis bus tokia, kad aš aaa. Ar čia yra viskas ką norėjai pridėti ir parašyt aaar nežinau dėl ko nors abejojai, neabejojai rašant ir panašiai?

N: Nuu aprašiau, beet dauguma dalykų gal sueina į visą šitą tai čia nu tokie *main* dalykai man atrodantys.

K: Okay, tai gerai, tai va dabar aš duosiu tau lapelį ir ant jo yra parašyta jūs ir aaah tau reikėtų dėėti šalia nu arba arčiau arba toliau nuo to lapelio dalykus, kuriuos arčiau dėt tuos dalykus, kuriuos tu būdamas mokykloj atitikai, o toliau nu osavęs dėt tuos kuriuos, kurių mokykloj neatitikai. mmmmh ir kuo toliau nuo tavęs, tuo mažiau tu tą dalyką atitikai ir aaah nu vat.. kaip aa kaip berniukas, kaip mokinys kaip vaikinai, tai va. Tai sakau, jeiguuu.

N: *iš karto lapelį “jūs” pastumia tolyn nuo visų surašytų lapelių* *I'm done.* (nusijuokia)

K: Okay.

N: Tai nei vieno iš jų neatitikau.

K: Gerai. Taaaai eeh nu bet vistiek, kažkurį toliau daugiau mažiau nu tipo... Nu bet gerai, viskas gerai.

N: Nu gerai, palauk, palauk, aš dar.

K: Tai viskas gerai, mes vistiek pasikalbėsime apie visus dalykus daugiau mažiau taai. Tai jo. Taaai tada dabar parašysiu papasakot gal plačiau šiek tiek apie kiekvieną tą dalyką ir tą tavo santykį su vat tuo kiekvienu iš tų dalykų mokykloj.

N: mhm. Nu tai pirmas buvo išvaizda. Taaai mmh nu nei pagal išvaizdą, nei apsirengimu, neei veiduu, nei kažkuo, nu tikrai neatitikau too, kaip matydavau tiesiog berniukus ten klasėj ar kitose klasėse, šiaip einančius į mokyklą. Nes pas mane ir ilgesni plaukai buvo ir aaaš eksperimentavau suuuuuu makiažu su viskuo mokykloj irrr rengiausiiii ne pagal taisykles iiiir reikėdavo nešiot unifromą, aš nenešiodavau iiiir nu tai vat tokie dalykai. Taai čia..

K: Okayy, tai aš nežinau galim tada apie apie kiekvieną taa paeiliui pašnekėt. [N: okay] Tai vat tu sakai, kaaaad neatitikaai tų kažkokių taisyklių, taaai gal galiiii papasakot aaa plačiau ir šiek tiek išsamiau kokios buvo taisyklės? Tai yra kaip aa kaip vaikinui mokykloj buvo pridera aaa rengtis, kad nu ten vat tu būtum būtum vaikinai? Tai yra kokie drabužiai gaaal, nežinau šiaip kokie pasirinkimai stiliaus, plaukai dar kažkas?

N: nuu bent jau pas mane mokykloj ir tuo laiku ttai nu visi berniukai trumpais plaukais, teen nekreipdavo labai dėmesio į išvaizdą, į kažką. Mmh, visada jie su uniformom būdavo, taaai aš kaip nenešiodavau tų uniformų taaai, jie klausdavo ir mokytojų iiiir visko, kodėl [VARDAS] gali, o vat mes negalim? Nes mane visada praleisdavo, o jų neee. Nu taai, mmmh, koks klausimas dar buvo?

K: Nuu kokios tos taisyklės buvo? Nu, uniforma viena, bet aaah ar nežinau šiaip nu tai jo ilgi plaukai, vat minėjai, kur jau nebeatitinka tu normų, bet pavyzdžiui nežinau vat kokie ar aksesuarai, net ir ta pati uniforma irgi vis tiek nu galėdavooo galėdavai biškį ten su ja ir paeksperimentuot jeigu jeigu norėdavaai. Tai jo, tai čia vat vienas tas klausimas, tai jo, tai tuu apie tą tuos elementus išvaizdos kur iiiir nu ką tu pasirinkdavai tokio, kas aaah nu visiškai neatitikdavo ten tų taisyklių?

N: Nu dėl mmh išvaizdos grynai ten dėl plaukų dėl visko tai man ir tėvai ir seneliai visada ten kirpdavo plaukus ten iki tam tikro amžiaus, po to aš jau pasakiau ne ir tiesiog pradėjau augintis plaukus. Iiiir aaah norėjau ten įsivert auskarų, bet nu neleido. Bet jeigu leistų tai va visokie auskarai viskas būtų. Makiažas taaai nežinau pas mane bent jau šeimoj tai apsimesdavo, kad jie nieko nemato, mmmh mokykloj aišku visi matydavo ir išš aah nu būdavo ten tų patyčių ir visko, bet aaahm apsirengimas irgi kaip ir sakiau, kad ten kiti berniukaaai klasiokai nekreipdavo ten dėmesiooo kas kaip nori, tas taip ateina. Aš ten stengdavausi, žiūrėdavau visokius *fashion* madų dalykus, kad atitikt ir teeen nenešiodavų kuprinių, visokius portfelius, kad ant parankės užsikabint, kaad nu

taip labiau mmano tas stilius buvoo į mergaičių tą stilių, negu ik į į berniukų. Tai čia gal iš to kildavo visokieeee su klasiokais konfliktaai.

K: Okay. tai vat. tai gal šiek tiek apie tą reakciją kaip, nes nu, jeigu taip drąstiškai išsiskirdavai iš aa iš visų, tai kaip reaguodavo tarkim mokytojai? Kaip reaguodavooo klasiokai? Šiaip, kiti mokyklos mokiniai ir mmmh ar čia labiau nu ar tai nežinau buvo ryškiau gimn, nu gal pradžiai kaip reagavo, o paskui pašnekėsime kaip.. aah ten pradinėse labiau gal buvo kitaip arba nebuvo kitaip ir panašiai

N: Mmmh mokytojai taai nu priklausomai koks ten mokytojas. Aah vieni aišku ten būdavo, kad kodėl tu ten be uniformos, ar kodėl negerbi uniformos ar kažką tokio, nu, bet man jie pasakydavo ir tuom baigdavosi. Ten jokių papeikimų, nieko aš negaudavau, nes gan geras šiaip berniukas buvau (juokdamasis). Aaaam iš klasiokų taai nu tų reakcijų visokiausių būdavo tai jie ten ir ššš nu tos patyčios būdavo ir dėl, ir dėl tos pačios uniformos, ir dėl išvaizdos, ir dėl makiažų, ir dėl draugų, ir dėl visko. Mmmh... Iš tėvų, jeigu čia [K: į temą jooo..] į temą tai jie nekreipdavo dėmesio.

K: O kaip gaal tada atrodė tos mmh tos patyčios? Konkrečiai tarkim, ar būdavo, nu fizinė ar daugiau į žodžiais ir kokokie atsimeni gal žodžiai būdavo, jeigu būdavo? Konkrečiai ten į tavo pusę, dėl to, kad tu vat atrodai kitaip kažkaip negu jie įsivaizduoja?

N: Nu tai čia pasiskirsto į du tokius etapus, taai pradinėj mokykloj buvo žiauriau. Nes tada dar iiiir ah aknę turėjau, taai a ahh ta probleminė oda dar su makiažu, tai ten išvis viskas kaip krateriai būdavo ir aah tai šiaip visokie stumdudymaisi, spjaudymaisi mmmh iš tų populiariausių žodžių, tai.. Nu mane visi pavardę vadindavo, tai čia man būdavo kaip toks įžeidimas. O ten tai pats tas populiariausias žodis tai teeen ahm pyderas, pyderastas, nu, toksai. Mmmh Iš klasiokų irgi taip būdavo, beet nu toj pačioj klasėj tai biškį saugiau jausdavaisi, nees visos panelėsss apgindavo mane. Tai tokį užnugarį turėdavau, o šiaip mokykloj nu tai vaaa populiariausi žodžiai pyderas ten gėjus, pyderastas. O tokių, kad kažkokių žiauresnių, kad sumušt ar kažką... Grasindavo, bet kažkaip nnu [K: neperaugo..] neperėjo, neįvyko arba tiesiog jie pasakydavo, kad ten lauks prie pradinių, ne pradinių, prie paradinių durų, nu, tų pagrindinių, nu, aš ten išeidavau pro galines duris ir toks tiesiog..

K: Oooo mmh koks nu vat gaal nežinau kiek kiek noriiii kiek kiek išeina ten plėstis, bet mmh kokss šiaip kokios mintys pas tave būdavo, koks jausmas irr jeigu tekdavo tarkim eit per kitas duris tai aaaahm nu ir vistiek tas nesaugumas ir visą kitą. Tai kaip tu jausdavaisi?

N: Kaip jausdavaisi?

K: Nu jo, tiesiog, kokios mintys, kaipmmh ..

N: Nu tas mnesaugumas taai kaip ir dėl tų ten muštynių dėl visko, nu, tai toks, tiesiog, jei vienur laukė, aš vis tiek dažniausiai pro galines eidavau, nes man ten arčiau būdavo. Taaai, nu, aišku, tas nesaugumas būdavo taai, nu, ten ir koridoriuose ir visur. Bet kažkaip aš nesureikšmindavau to. mmmh, kai būdavo toos patyčios nu aišku ir pikta, ir nežinau, ten nu grįžęs namo paverkdavau, bet nuuu, nu nesižalodavau, nu nebūdavai iki tiek, gal aš nu, neleisdavau sau apie tai galvot, nu, nežinau. Aaaahm. Nu tai tada *other question...*

K: jo jo, nu tai ar tadaaa mmh nesinorėdavo tarkim, nežinau, kažkaip aa užsidaryt, pasislėpt, aah, ar negalvodavai, kad nuu gaaaal čia nereikia iš tikrųjų makiažo, tarkim, naudot ir aah..

N: Nu, kad ten makiažo ar ten kažkokių apsirengimų, taai net nekildavo mintis, kad kažką pakeist, aš tiesiog eksperimentuodavau ir viską. Aaahm, nu, ten dėl tų patyčių, dėl kai kurių ten klasiokų, taai taip neidavau aš ten, kartais, praleisdavau pamokas ar kažką. Nu taai tiesiog biškį praleisdavau lankomumą. Nu kai jaau prisikaupdavo ten kažkokių emocijų, bet taip nnnu nežinau, tai gal pas mane labai viskas taip dar ramiai buvo ir gan saugiai. Dėl aš ten mmh, nežinau, nekeisadavu ten tų dažymosi, kad nu dažiausi, tai dažiausi. Auginausi plaukus, tai auginausi. Taai nu, prie blogų tokių labai dalykų tai neprivedė niekas.

K: Okay, smagu, bent jau tiek. Ooooahm kaip vat a galbūt tiesiog paskutinis apie tą išvaizdą gal šiek tiek, kaaaip, nu vat, turėdavo atrodyt gal, kaip vat tų įsivaizduoji, kad nu būdavo keliamas kažkoks tas lūkestis kaip vat turi atrodyt tas berniukas, kaip jis turi rengtis, kaip jisai kokias ten spalvas rinktis ar kažką? Nu vat, kad jisai būtų teen normalus, standartinis ber bernas?

N: Nu tai visų pirmą nesidažyti, visų antrą nu trumpi plaukai, trumpais plaukais bent jau arba jeigu ilgesni plaukai, nežinau, jie kažkaip prižiūrėti, kad gan berniukiškai atrodydavo, kad tas ant manęs ilgi neatrodydavo niekad berniukiškai. Aaaahm nežinau sportiški, bent jau pas mane klasėj visi buvo kur ten kūno kultūrą mėgdavo, kur norėdavo ten krepšinį žaist, viską. Nežinau, pasitikintys savimi. Nebijantys muštis ir tosss konfrontacijos, ness man su konfrontacija taai labai nesisekdavo ir aš tiesiog užsidarydavau ir tokia tokia mano reakcija būdavo, kad aahm. Kaip dar atrodyt turėtų...

K: Tai okay.. Aahm, vis tiek tie vat elgesio elgesio bruožai taai tai kiek maždaug nu vat įsivaizduotum, kad į nu tai visiškai tavęs neatitiko, o ar kažkiek procentų visgi atitikai, kažkiek procentų atitiko?

N: Nu atitiko nežinau anomiškai, kad mes tą patį dalyką turim, bet, kad...

K: Emociškai jausmiškai kažkaipp...

N: Mmh ne, nu kaip aš pavyzdžiui, mokykloj tai prie berniukų nu nu nu nelabai priskirdavau save. Aš būdavau vienas tiesiog toks. Berniukai, mergaitės ir aš per vidurį vienas toks vienetas.

K: Ir kaip aah ta prasme ar tai nežinau pastebėdavo pavyzdžiui mokytojai? Ar šiaip kažkas mokykloj? Tipo, atkreipdavo ko nors tai dėmesį?

N: Nu pradinėse klasėse pastebėdavo ir ten per susirinkimus mamaai sakydavo, kad “nu va, jisai geras vaikas. Visada ramus, visada vienas. Nėra kaip berniukai visi ten bėgioja, stumdosi, žaidžia, o jisai teen palei sienas vaikšto, vaikšto..” (šyptelis) Nu tai toks aš pradinėse tai labai ramus būvau ir, nežinau, nesisekdavo man ten tų draugų susirast. Gal aš ir nenorėdavau. Gal kiti su manim nenorėdavo draugaut, nežinau... Nu, bet..

K: Okaay, aah, dabaar tada galim pereit prie kito to punkto tavo. Tai irgi tada pas pas pasakyk ką užrašei ir šiek tiek papasakok kaaip kaip koks tavo santykis su tuo buvo.

N: Nu tai kitas yra balsas. Čia *kinda* gal ir prie išvaizdos galima jį priskirt, bet nu vistiek parašiau, nes mokykloj irgi ten iš mano žodžių tarimųų, šiaip intonacijos, šiaip iš pačio, nežinau, balso tembro. Kaip jį pavadint... Ah iš jo šaipydavosi, nes jisai gan toks ramus, tylus, švelnus būdavo ir man atrodo gal man tas balso lūžis ar kas, kaip jisai vadinasi tai gal jisai kokioj aštuntoj devintoj klasej įvyko.. Kur visiem metai ar keli prieš tai įvyko.. Taai nežinau. Nu čia apie šitą taai nelabai ką ir yra išsiplėst, nes čia toka...

K: Nu tai koks čia toks, tai ar tau buvooo aah aukštas tipo balsas aah gal kažl, nu vat specifinė kažkokia maniera? O tai kaip kaip aah reikėjo tarkim mm šnekėti, ar..

N: Nu maniera irgi būdavo, nes jinai visada tokia ramiii.. Tų pačių žodžių tarimas, kaip kiti, nežinau, pavadinsiu kabutėse normalūs žmonės sakydavi ir aš kažką sakydavau. Nežinau, man atrodo tie *gay people* turi tą tokį, kur kitaip jie kalba. Nu ir tu iš karto gali pastebėt, išgirst tą, taaai, mokykloj tai tas nu man atrodo pas mane tai labaaai matėsi, nees nežinau aš neslėpdavau to. Kaip ir su išvaizda, tipo, nieko nekeisdavau, nors ir ten šaiposi, tyčiojasi ar ten kažką daro, bet nu *that's* nu tiesiog, čia mano balsas irrr

K: o tai dėl balso irgi būdavo kažkokių aa pasisakymų? Kad nu nežinau nelygindavo, kad tarkim kaip čia šneki, kaip kažkas tarkim, pavyzdžiui?

N: Nu kaip mergaitė, kaip ten pana sakydavo, nu, bet čia retai. Dažniausiai nu tai tie topiniai, ko čia šneki kaip pyderas.

K: Okaaay. Ooo nu, nežinau, gal aah ne ne nu vat nenorėjai aah negalvodavai pavyzdžiui, neišgyvendavai ten taip, kad aar gal reikia kažkaip išmokyti iš naujo kaž kitaip šnekėt, nežinau.. Ir ar buvo vat aplinkoj kažkas, kad aaa nu palaikė tave iš tos pusės? Ir nu nebūtinai ten dėl balso, bet *in general* gal labiau, kad nu ar turėjai nu kažk saugų žmogų ar su kuo galėdavai tarkim būt savim ir nesiparint dėl nieko?

N: Nu, pakeist ne, nes nenorėdavau nieko, nu nes čia mano balsas. Nu aišku, kažkokių žodžių tarimą ten galėčiau...

K: Nu ar nebuvo kažkokių situacijų, kur tarkim *fakindavai* kažkaip kad vietoj pakeisdavai ten biškį balsą, pakeisdavai biškį manierą ir panašiai, kad ten reikiaa biškį rimčiau kažkur kažką?

N: Nu mokykloj, kiek prisimenu - ne. Dabar kartais taip. Bet mokykloj tai nežinau, gal aah tiesiog apie tai negalvodau. Nu ir plus aš žymiai mažiau bendraudavau, bent jau pradinėse klasėse, paskiau, kai perėjau į gimnazijąąą tai jau ten jau nnu visai kita kalba buvo, beet tose pradinėse klasėse taai gal tas kažkoks pakeitimas, norėjimas arba teen užšifravimas, tai nnu tiesiog aš mažiau kalbėdavau ir jeigu ten manėjęs mmh nu grynai manęs kažko nepaklausia, nu tai aš ir nieko teen neatsakinėsiu. Tai tiesiog tylėdavau.

K: okaaay. aah, dėkui, mmmh tai tada koks kitas būtų, galim prie kito pereit punkto..

N: Nu tai kitas - elgesys.

K: Mhm. Taaai, gal kaip a koks tavo santykis buvo ir koks buvo taas priimtinas gaal elgesys

N: AAh tai kaip ir prieš tai sakiau, kaip berniukai ten eina per pertraukas į lauką, žaidžia kažką, aah stumdosi, gaudynės, muštinės, šaudo sau ir gauda, visokie tokie dalykaai. Pačioj pradžioj aš irgi teen eidavau ir bandydavaau, nežinau, nu, irgi pažaist, nes vaikas būdavau. Aaam.. Nelabai gerai man tuom baigdavo, ens ten jie arba užstumdydavo, arba pradėdavo vėl tiesiog tyčioti, taai tas aaahm. O iš elgesio, tai nu šiaip priimt priimtinas buvo nu tas vyriškas, kur nuu nežinau, paprasčiausias: tu sėdi ir nu berniukai gi nesudeda kojos ant kojos, jie visada išskiečia kojas, kad kuo daugiau erdvės užimt, nežinau, ir man atrodo jie mažiau su rankom viską daro, o aš visada koja ant kojos susidėdavau. Nu gal čia ir ir iš to, kad mažiau užimt klasėj mmhvisur kažkur kokios erdvės. Šiaip mano judesiai gan moteriški buvo, nemoku paaiškint, nu jie tokie švelnūs, ten, kažką parodyt, jo daug gestikuliuoju. Viskas taip labai švelniai, o ne kaip berniukai *rodo staigius rankų judesius, smūgiavimus ore*(nusijuokia).

K: Mhm, oo nu vat aah irgi vaikystėj tarkim ar ne, aahr eidavot ten žaist ar kažką. Ar nieks nepushindavo pavyzdžiui tavęs, kad nu vat eik, kad jeei, nu vat pirmas dalykas gal, kad nu vat kažkuriuo metu nustojai tiesiog eiti? Ir ar nepushindavo kažkas tavęs, kad nu vat “eik, ten su tais ah berniukais” arba “kodėl vat čia neini?” arba kodėl vat nežinau...

N: Nu, kad taip va *pushint*, ar ten sakyti, kad nu per pertrauką ten nesėdėk klasėj, nu tai nesakydavo nieks, kiek prisimenu, aš gal du tris kartus taip gal išėjau. Nelabai man ten patikoo jie nelabai norėjo, kad aš ten būčiau ir tiesiog nustojau. Tai čia nu tokiose labiau pradinėse pradinėse, po to mmh link kažkokios septintos, aštuntos, devintos klasės su panom mes eidavom į lauką. Nu ir ten sėdėdavom, nežinau, kažką apkalbinėdavom, šiaip kažką kalbėdavomės, nu tai jie ten bėgioja aplink. Nu ten aišku, pribėga irgi pasityčioja, bet kaip ir sakiau apgi apgindavo mane tos panos, tai ramus gan aš ten būdavau.. Nu, o jeigu dar ir gimnaziją prijungus, taai gimnazijoje tai išvis irgi tyčiodavosi, man nebuvo įdomu, aš biškį pats patapau tas, kuris tyčiojasi iš kitų. Toks, kaip *bully*, taai turėjau savo klasės, nežinau, komandą, kaip *team 'q* panų ir messs visi *kinda*, ne visi, aišku, berniukai ten nebijodavo, mažesni ten, nu kaip čia pasakyti, mažesni ten pagal klasę [K: jaunesni], ten jaunesni jo, nu tai prisibijodavo, nes mes ten irgi eidavom ir irgi stumdydavom, nu aš irgi, *kinda*, tuo *bully* patapau. *Yeah*

K: Aaah, jo, tai vat gal tadaa, nu tu šiek tiek minėjai apie tai, kad tas elgesys, tarkim, mergaičių būdavo vienoks, berniukų kitoks, bet aah jo ir tas vat aaah *bullyinimas* ir panašiai ar aaa nu jausdavosi tau tasss skirtumas, nu, tarkim, kad aah nu tu, nežinau, nee ne į vieną, tarkim, ir ne į kitą nežinai vos ne kaip elgtis, nes nu, kaip ir jauti, tokią tokį *pushq*, kad nu vat čia toks mergaitės elgesys vienaip mmh ir gal reiktų jau kaip berniukai, o berniukai, tarkim, elgiasi kaip tau nepriimtina? Tai ar nežinau nebuvo viduj konfiuzo tokio, tai kaip čia elgtis dabar? Šiaip ar gal tada koks jausmas buvooo? Nežinau, nu dabar, sakei, kad ten, tarkim, būdavo tas elgesys mergaitiškas, aš nežinau, gal tada, nu jo, tie švelnūs judesiai, visa kita. Tai ar nebūdavo, nežinau, viduj kažkokių pasvarstymų, kad, nu, blemba, kažkaip..

N: nu būdavo, kad nu, kodėl aš taip kalbu? Kodėl aš ten taip judu? Nu bet.. [K: netrukdė tau?] Nu, netrukdė. Ir aš, nu, kaip aš sakiau, nekeisdavau nieko. Am dėl berniukų ir mergaičių, nu irgi sau ten galvodavau, nu okei, manęs ten nepriima žaist... Kodėl? Nu, aišku, aš ten išvardindavau sau tuos punktus, nes puikiai žinodavau, kodėl. Visada ten prasidėdavo kažkokia pertrauka, mmm mergaitės nueidavo ten kažkur į savo kampą arba ten kažkur, o aš ten, tarkim, lieku vienas. Nu, aišku, aš norėčiau prie jų

prieiti, bet nu aam pradinėse tai aš gan bijodavau ir prie mergaičių prieit, tai tiesiog gal čia tokia baimė būdavo po to jau, kai biškį paaugau, tai...

K: Bet bijodavai prie jų tiesiog jų kaip prie jų prieit ar dėl to, kad kažkas reaguos kažkaip, jeigu tu prie mergaičių daugiau eisi? Ar tiesiog jų pačių nu tik tiek pat, kaip kad, tarkim ten prie berniukų, nes kažkaip nefaina ir prie mergaičių nelabai faina..

N: Tiesiog aš, man atrodo, bendraaaut bijodavau iir nežinodavau ką sakyti, ar tiesiog prieiti ir stovėt ir žiūrėt nu ne.. Taai nu tokį kažkokį pirmą kontaktą, nu po to ten klasėj atsirado kelios draugės, nuo to ir viskas prasidėjo, kad biškį daugiau pradėjau šiaip su žmonėm bendrauti ir draugų atsirado ir ten, nežinau, į kiemą, į miestą kažkur išeit, nes tosss nu *kinda* tokios pirmo draugės, su kuriom eidavom į miestą, tai gal buvo septintoj, aštuntoj klasėj, prieš tai tai pabūnu mokykloj, grįžtu namo, aplink mane jokių vaikų negyvena - nu tai va taip ir tokiam *kinda* burbule aš gyvenau. Eeeh dar prisimenu, kaip kažkada man mama pasakojo, kad kai mane į darželį vien nuvedė, kad tipo, nu daržely irgi yra toks, kur berniukai žaidžia ir ten, pavyzdžiui, mergaitėm ten kokia virtuvė pastatyta. Nu tai aš iš karto prie virtuvės nuėjau ir teen kažką ten pjaustau, kažką kažką mmh darau, nu tai čia, nežinau, pas mane taip suvokime buvo, kad nuuu man įdomiau ta pusė ir aš stengdavausi ten eiti, ir jeigu ta kita pusė manęs nepriima arba teen, nežinau, kažką pasako, aš nekreipdavau dėmesio, nes aš aš net nenorėdavau jai į tą berniukų pusę tai..

K: Okei. Gerai, tai tadaaa galim pereit prie aah kito punktoo.

N: Tai kitas punktas - kitoks mokytojo elgesys.

K: Kitoks mokytojų elgesys?

N: Taip.

K: Suuuu berniukai?

N: Ne, nu čia su manim..

K: Ai, su tavim čia taip okey.

N: nes su berniukais ir mergaitėm, nu būdavo tas, kur aišku, ir tų mergaičių būna, kur ten laksto, bėgioja, nesąmones daro, nu, bet dažniausiai mokytojai berniukus ten tramdo, kažką daro, nu tipo su jais gan griežtai būna, su mergaitėm gan nuolankūs. Tai visi mokytojai su manim irgi, nors aš ir berniukas, jeigu aš ten ir palakstydavau arba ten nežinau, per pamokas kalbėdavau, nu tai tipo vis tiek su manim nuolankiai būdavo, labiau nu kaip su mergaite bendraudavo, nes nežinau, gal jie matydavo, kad nu užrėks ar ten kažką padarys man, nu tai aš apsiverksiu ir tuom viskas baigsis. Gimnazijoj taai dėl tų pačių uniformų, kuuur mano auklėtoja buvo, nu kuri gan atsakinga už tai buvo

mmh ir ir aš dėdavausi tiktai švarką ir nors reikėdavo *full* uniformą, vienspalvė maikė arba marškiniai.. Aš marškinius, ten visokiausių spalvų ir visokiausių raštų kelnės ir džinsai, ir šortai ir viskas, ahhm. Nu, bet kai pamatydavo, pasakydavo, kad nu čia nėra uniformos dalis, bet nieko tokio labai nesakydavo. Ir aš dar prisimenu, vienas mano klasiokas tai priėjo ir tipooo mh sako, kodėl jūs [VARDAS] viską leidžiat? Jisai gali viską daryti ir jūs jam nieko nesakot, o tipo mes turim eit pasiaiškinimus rašyt? Nu tai mokytoja taip, nu man auklėtoja, pasimetė, bet taip niekooo ir neatsakė. Tai tipo, nu jie gal ant manęs pykdavo, kad tie berniukai, kad aš kažkokį turėjau *different treatment* ir man viskas buvo leistina.. Gal dėl to ir jie pykdavo? Aš ant jų pykdavau, nu ir tipo gal dar dėl to mes nen nesusieidavom, nes tokia pagiežaa viens kitam būdavo. Tai..

K: okei tai biškį gaunasiii... Ar teisingai suprantu, kad mokytojai taaau sukurdavo kažkokiaąą palankią aplinką? Iir nu toks biškį saugumo jausmas dėl mokytojų atsirasdavo mokykloje?

N: mmmhjo

K: Iiir ir ar čia visi mokytojai, ar nu vis tiek buvo tokių, kuuurr, nu, nebūtinai.

N: Nu kiek prisimenu, taai visi taip nu su manim bendraudavo, nu kaip aš kaip pripratęs, kaip su manim, nebūdavo teen kažkokių labai *rude* ar ten kažkokių, nu ekstra ekstra gerų. Man atrodydavo, kad taip... Jie, nežinau, ne tai, kad turi su manim bendraut, bet aš taip jau buvau įpratęs. Nu iir taip būdavo. Nu aišku, ten per mmh pradinėj mokykloj per kūno, pavyzdžiui, kultūros pamokas. Nu tai ten buvo vyras kūno kultūros mokytojas, nu, tai jisai ten biškį, nes aš visada nelankydavau, atsisėsdavau ant suoliuko, kad tipo “ai, čia čia man tą skauda, tą skauda..”

K: Očia nuo pradinių... jau kam mokykloj, jau šitaas.. Nu, vengdavai kūno kultūros?

N: Taip taip, taip. Nu tai pradinėse tai daaar mokytojas būdavo toks, kur... Dabar aš jį suprantu, nes jisai prie bajorio buvo. Tuo laiku, man atrodydavo, kad tiesiog jisai mane manęs nekenčia ir užmeta tokių bajorių ir visko, kad nu vos ne pažemint prieš berniukus, nes berniukai ir mergaitės atskirai pas mus darydavo. Ir plius dar pas mus klasės sujungtos būdavo, tai kokių dviejų klasių berniukai, kurie dar mano pusė ten *heiterių* visokiausių, nu tai man ten išvis būdavo ir dar persirenginėti su jais, tai aš išvis ten net neidavau arba jie mane išvarydavo tiesiog iš ten. Tas irgi būdavo. O, pavyzdžiui, gimnazijoje pas mus irgi buvo berniukai su berniukų, mergaitė su mokytoja moterim darydavo, tai aš nedarydavau su berniukais. Tada pamatydavo ta moteris mokytoja, kad aš sėdžiu, ir tipo sako: “tai ateik tu su panom” ir aš tada nu iš karto ookei ten, nežinau, pilatesą kažką, man patinka, nu ir aš eidavaaaau pas mergaites, nežinau, sportuot arba

tiesiog pasėdėt, arba ten padėt mokytojai. Tuo daug mano klasiokų irgi man auklėtojai skundėsi, kad kas čia per nesąmonė, tai mes pas panas irgi norim eit žiūrėt, kaip jos sportuoja.. Nu bet čia dėl skirtingų dalykų eit žiūrėt, kaip jos sportuoja... Tai čiaa, nu tai jo..

K: Jo šiaip aam vat kūno kultūra yra labai specifinis aa specifinė pamoka, kur aaa labai turbūt aaa pasireiškia šitie vyriškumo ir moteriškumo skirtumai iir ir atsiranda taas ta skirtis, nes net ir atsiskaitymai, jie vis tiek aa būdavo vienokie mergaitėm, kitokie - berniukam. Ir jo tai dabar sakei apie pradinių gal tąąą šiek tiek patirtį, tas mokytojas, sakai, būdavo prie bajorio, tai gal atsimeni, kąąą ką jisai sakydavo ir aaa kokios būdavo tos jo, kokie būdavo tie prikolai?

N: Nu ne visada jisai ten juokaudavo, bet nu, prisimenu, kad ten, pavyzdžiui, ai, tai tau ten mėnesinės arba tos dienos. Nu tai tipo kaip ale ar tu mergaitė? Ar ten ta ta ta... Šiaip ar teen, nežinau, pamete?? Ar teen, nu pradėdavo klausinėt kur? Ar pametei ten šortus? Ar pametei ten maikę? Ar pametei batus? Ne, nepamečiau. O taii kur jie? Nu, nežinau, sukurdavo tą ką, tipo ne tai, kad tu gali pasakyt ne, aš ten neatsinešiau nu, ties tuo viskas ir baigta. Kaip su kitais, pavyzdžiui, berniukais, kur ten gerai sutaria. Bet nu su manim būdavo, kad ten ir klausinėją, ir ten užveda, nežinau, užmeta kažkokį bajorį aš kaip pradinėse, nu ne ne nemokėdavau šiaip bendraut, kalbėt, tai man būdavo toks hh oh oh oh ne ne ne ne, nu tipo, vos ne sulįst į žemę norėdavau... Nu taip..

K: Mhm nu tai čia tiesiog jisai biškį tave gėdindavo ir čia visų klasiokų akivaizdoj būdavo? Ne, ne taip, kad ten tau vienam kažkaip?

N: Nu taip, nes ten nu visi susirenka, atsistoja, mes ant suoliuko, nu ir jis einaaa pro visus, kas ant suoliuko, kas ten raštelius turi, kas neturi, nu ir kodėl? Kas? Kaip? Kame? Nu pradeda klausinėti.

K: Okei, ir aaa, jo daar sakei, kad aaa, tarkim, eidavai kažkur kitur persirengt, tai ar mokykloj tiesiog susirasdavai kažkokią kitą erdvę, kur persirengt? Ir aaah vat kodėl išvarydavo, tarkim, tave iš tos persirengimo kabinos? Ta prasme? Ir tiesiog kaip ir kodėl tai vykdavo?

N: Nu išvarydavo.. Nu mano klasiokai nelabai varydavo, nes nu vistiek mes jau kažkaip susibendravę, bet bet jeigu būdavo sujungtos tos pamokos, kur kelios klasės, (įkvėpia) nu, tai jie iš išvarinėdavo mmmh, nu, nes aššš gėjus ir jie nenori vienoj patalpoj būti iir, nu, vien dėl to. Bet jeigu išvarydavo, tai aš ir nepersirenginėdavau, aš nueidavau, atsisėsdavau už ir sakydavau ne, aš neisiu, nes jie mane išvaro. Neprisimenu, ar mano ten mokytojas kažką darydavo, nes aš man atrodo nebūdavau toj sporto salėj, bet ten

tokia kaip nu vestibulius, tarkim, laukiamasis, nu prie salės būdavo.. Tai aš nueidavau ten, atsisėsdavau ir iš ten visada ateidavo mokytojai, nu į į salę, nu ir tipo praeina ir mato aš pasakau, mane išvarė ta ta ta ta taaaa. Nu ir taip aš ten visą pamoką prasėdžiu ten.

K: okay, aaa nu jo ir vat kur jeigu eidavai, tarkim, iš karto ne, ne, pats pasirinkdavai ne rūbinėj persirengt? O ar eidavai kažkur mokykloj, ar ten klasė kažkokia buvo, kur persirenginėdavai? Nu, tipo kūno kultūrai, turiu omeny..

N: Ne taaai. Tai jeigu jie mane išvaro...

K: Tai nedarai visai?

N: Aš nedarau išvis.

K: okay.

N: Tai čiaa, tai a aš arba darydavau, jeigu viena klasė būdavo ir nu ir aš nežinau, norėdavau, ten būdavo koks nors tas kvadratas, man patikdavo kad kvadratą žaist, nu tai ten persirengdavau, persirengdavau ir žaisdavau. Bet tai čia nuuu labai retai. O jeigu va sujungtos kažko kažkokios pamokos, tai jeigu nors ir turiu, tai arba išvis neinu, arba nueinu, mane išvaro irrr nu tada irgi nepersirenginėju.

K: Okei. Aaah, jo, ir čia jau, tarkim, darant tą kūno kultūrą suuu perėjus, tarkim, pas panas, tai ar nežinau, ne... Jo, vat sakei iš dalies, kad ten klasiokai sakė, tai mes irgi ten norim eit su panom ir panašiai.. Taaaai aahm ar mokytojai, pavyzdžiui, nu, ta, kuri priėmė, tai, kaip suprantu, visai lengvai, bet tas, tarkim, mokytojas aaah pirminis, ar nebuvo, kad užm užmetė kažkokiųų replikųų ar kažkooo?

N: Nu gimnazijoj, nu, tas mokslas toks įdomus buvo, nes jisai, nu taip, nieko nesakydavo, bet leisdavo suprast, nu, kad jam nepatinka, nes aš berniukas, aš turiu berniukiškus dalykus daryt, nu, bet su juo kažkokių problemų man nekildavo, jeigu ten per, kad atsiskaitinėda atsiskaitinėjimus, nu taip, aš ateidavau, persirengdavau, kad nu atsiskaityt, bet jisai man atrodo ir man biškį palengvintą, nu tokią programą davė, nu kur tipo teen visi prisitraukimų ten nu tarkim 50 padaro, nu man sako tu bent 10 padaryk, aš jau teen nu ne 10 parašysiu, bet tarkim 8 ar 7, ar 9. Nu aš ten vos ne vos padarydavau nu ir tipo gerai viskas būdavo. Nu ir plus jisai mane kviesdavo patį paskutinį, kad tipo pamokos galas, berniukus išsiunčia rengtis, nu ir tada mes tipo, nu, kad nema nematytų jie. Nu tai tai *kinda* jisai nu jisai *kinda* geras būdavo, bet bet nu jisai vis tiek toks visada su treningu toks, nu, nežinau, man sukurdavo tą tokį neįjaukumą, nors va jisai man ir taip biški padėdavo ir viską, nu, bet man vis tiek nu neįjauku būdavo.

K: Okay. Nu jo ai, nu aa bent jau žinai tavo kažkokius atliepdavoo poreikius biškį, dalinai bent jau. Okei. Gerai, tai galim tadaaa judėti ir toliau. Taaaai, kitas dalykaaa..

N: Tai kitas - draugai. Tai kaip ir sakiau, kad visada su panom dažniausiai

K: o kaip reikėdavo? Nu, ta prasme, kaip kad berniukam reikėdavo?

N: Nu, dažniausiai berniukai tai berrniukų kom kompanijoj, mergaitės mergaičių. Aišku, ten būdavo, kad berniukas turi teen panelę draugę, bet ten iš karto, kad jau oi, tai jau čia meilė, seilė, kažkas, kažkas. Pas manee gal tiktai gimnazijoje atsi atsirado keli berniukai draugai, su kuriais atradau kažkokią kalbą ir bendrus interesus, kažką, bet iki 12 klasės, nuo ten, nuo nuo pačių pradinių, nu, tai dažniausiai mano draugės tai panos būdavo. Nes žymiai daugiau pakalbėt, jos supratingesnės, nu, ten nesityčiodavo, nieko, apgindavo mane, nes jos ten kaip visos sueina ir berniukai nemuš mergaičių, o mergaitės berniukus tai ten belenkaip uždaužydavo, nu užstoja ir užstoja... Tai čia..

K: tai jo, tai aaamn a ar nebūdavo, nežinau, ar kažkokio, nu, būtent dėl to, kad, tarkim, tavo draugės aaa ten daugiau mergaitės, sakykim, ar ne nebuvo kažkokių replikų ar reakcijų į tai, kaad taaai tai ką tu čia su su mergaitėm ir panašiai? Kodėl neini su berniukais? Ir...

N: Nu taip, iš klasiokų ir kažkokių, aišku, būdavo, bet kodėl tu neini su berniukais? Tai ne, nes tie berniukai nenorėdavo, kad aš su jais eičiau. Aaa iš mokytojų, iš ten kažkokių tokių vyresnių žmonių, tai nu ne, nebūdavo. Mmmh tiesiog, man atrodo, nu, visi matė, kad gal kaip pradinėse, nu, tai ten, tarkim, iki 8, man atrodo, klasės, tai mes tą vieną auklėtoją ne, nu dvi auklėtojas turėjom, bet ten tą vieną jau antrą, kur jau iki 8 - 9 klasės... Tai nu jinai ten viską matydavo, nu vis tiek, nu tai man atrodo, gal tiesiog pamatė, kad atradau bent jau draugų, nesvarbu, ten berniukas, mergaitė ar ten kas, atradau tų draugų, tai gal nu svarbiausia tas būdavo. Nu ir, aišku, prie draugų tai per, pavyzdžiui, dailės pamokas, tai ir berniukai jau norėdavo būt mano draugai, kad aš ten kažką nupieščiau atsiskaitymui kažką kažką, nu ir tai tipo ten mes, prisimenu, pradinėse klasėse sudarinėdavom tokius nežinau kaip sandorius, kad mmh turėjau aš vieną tokį klasioką ten, jo man atrodo, [VARDAS] vardas koks, nu ir jisai *kinda* toks labai *cool* būdavo. Aaaš jam padėdavau, nupiešdavau arba teen kažkokį namų darbą padarydavau, tai jam tiesiog tą piešinį atnešdavau, jisai ten gaudavo dešim, nu, ir jisai mane ten, tarkim, savaitę gina. Ir jeigu kažkas kažką pasako, jisai ten nueina, atsako, nu, aišku, ten ne kaip sargybiniš, nevaikšto su manim, bet jeigu jisai ten pamato, išgirsta, nu taaaai atsakydavo kažką. Tai tipoo.. Nu per dailės pamoką tai norėdavo draugai berniukai būt, jeigu aš ten kažką atsakydavau, kad tipo ne, aš ten pats nieko

nepėju, negaliu arba kai vēlesnēse klasēse nenoriu, eik tu šikt, aš tau nieko nedarysiu. Nu tai jie ten pradėdavo grasint, bet nu kaip ir sakiau, aš nesureikšmindavau ir nesvarbu man būdavo..

K: Bet aaa vis tiek mokykloj ar nu vyravo taaas tas jausmas kažkoksai, nežinau, ar nejausdavai kažkokio tokio, kad, nu, kiti, tarkim, tau kelia kažkokį lūkestį, kad, nuuu, kad berniukai vis tiek turi būt su su berniukais aaa, ten bendraut ir panašiai, irr aaah jo jo, nu ir tiesiog aar nee ne nes nejausdavai, kad tau kiti kažkas nu tipo primeta biškį, kad nu nebūtinai tau tiesiogiai, bet iš aplinkos nu vis tiek matydamas viską, kad nuuu tu lyg turėtum daugiau ten leist laiko suuu su berniukais..

N: Nu kad kažkas tai, kad nu jausčiau arba kad kažką nu kažkokios personos arba ten nu tokio dalyko tai nejudavau, nu, bet tiesiog iš savęs man atėidavo toks, kad “aš berniukas, aš turėčiau ten prie berniukų”, bet nu aš nerandu kal kalbos su jais, nu ir tas tie vidiniai monologai po to ten jau vēliau ir ten visokios depresijos ir viskas, nu, tai aišku, aš gal ir norėjau ir prie tų, ir prie tų pritapti, bet nuuu nepritapdavau.. Pačioj pradžioj gal ir nu būdavo mmmh tas stipresnis, kad “o kodėl tie berniukai manęs nepriima?” Tai. o tai ta ta ta ta. nu po to jau kažkaip išaugau, nekreipiau to to dėmesio, nu ir nu neee, nerandu aš ten tos kalbos, neturiu su jais ką veikt, nu tai kam man eit ir, nežinau, kimarint ir nesąmones daryt arbaaa ten nu pastumdėliu būt, bet tipo, kad vien su berniukais.. Nu tai ne, aš nueisiu prie mergaičių irrrr patiks man ten ir visiem patiks. Nu.

K: okei. Gerai. Ahh.

N: Nežinau, ar čia atsakiau...

K: Jo jo, atsakei aaa labai labai išsamiai ir aai aiškiai. Tai gerai. Ir tadaaa šita dalis kaip ir irgiii visai aptarta. Tai tada galim prie jau paskutinio taip a momento. Tai..

N: Paskutinis momentas - interesai. Nu taaai čia irgi gan *self explanatory*. Berniukai domisi mašinom, ten nežinau raketom, sportais visokiais *cool* kompiuteriniais žaidimais, ten mmmh telefonais visokiais, ten nu tokiais va dalykais. Nu, man patikdavo mada, man patikdavo menas, nežinau, šiaip aptart gražius žmones, negražius žmones, nu tokie dalykai, nu, kur berniukai, nu, jiem gaaal nežiūri ten gražus negražus.. Nu, panos gal ir taip, nu kad tipo apkalba panas, bet, nu, šiaip ten “pažiūrėk ten, ar tau patinka šitas stilius, ar matei ten nežinau, Beyonce vaizdo klipą ar ten...” Nu tai su panom tu tą apkalbėsi, nes jos turės ką pasakyti ir bus mačiusios ir viską. Nu, tai va, nu, irrr mokykloj dar aš labai gaan ilgą laikąąą norėjau ir buvau įsitikinęs, kad aš būsiu ten *fashion designer*, kursiu drabužius, kursiu viską, nu ir ir mokytojam, irrr visiem, ir ten

kaip reikėjo ten, man atrodo, kažkokį savo planą ateities kurt, nu, aš ir nebijodavau aprašyt, kad aš taip domiuosi mada, man patinka mada, nu, ir, na, aš nebijodavau to to sakyti, nu, iš to irgi tų pačių patyčių, kad bet tu žinai, kad visi dizaineriai yra gėjai. Ir aš toks nu neeee, ne visi yra ir ne gėjūūū... Nu, nes aš visada sakydavau, kad ne aš ne gėjus. Nes, nežinau, bijodavau gaal pasekmių, jeigu pasakysiu “taip, aš gėjus, nu ir ką?” Nu, tai jaučiu nieko nebūtų, būtų tas pats, bet, nu, tada ten bijodavau, tai gal dėl to ten ir va, kaip sakiau, nutylėdavau ten bla bla. Nu tai va.

K: Jo, o ar tieee, nu, biologiškai interesai yra priskiriami vieniems arba kitiems. Tai ar nesijausdavai, kad, nu, kažkoks neteisingumas yra, kad nuu, kad, tarkim, tu, nuuu, tavo interesai yra kiti, tai ar ne, nežinau, nesijausdavai kažkaip, kad nu kažkaip blogai dėl to, kad, nu vat tau kiti dalykai patinka? Arba nežinau, ar tu bandydavai, pavyzdžiui, ieškot ten mašinas žiūrėt ir tipo, kad blemba gal visai patiks... (juokiasi)

N: ten dėl mašinų, dėl visokiausių tokių dalykų.. Tai čia *kinda* neee, ne į temą, bet, nu buvau vieną kartą su tėčiuu nuėjęs ten, kaip jisai tvarko mašiną, ir sakau, aš tau atėjau čia padėt, ar gali man parodyt? Nu tai čia truko 5 minutės ir baigės tuo, kad jisai mane aprėkė, kad aš jam ten atsuktuvą ar ką ne tokio padaviau ir aš apsiverkęs bėgau pas mamą. Tada mama bėgo aprėkt tėvo, kad kodėl jisai rėkė ant manęs, jei aš atėjau domėtis? Aaa, apie mokyklinius tuos, nu, tai mada, ir viskas. Aš matydavau, kad ten berniukų yra. Dažniausiai ten berniukai, nu vyrai, berniukai ten bla bla bla tai man čia normalu atrodydavo. Apie kažkokius kompiuterinius žaidimus, tai man irgi visai kitokie patikdavo negu teen, nežinau, šaudau, gaudau, visokie tokie su mašinom. Man patikdavo, nežinau, Simsai, kur teen sukuri šeimą, pasistatai namą ir žaidi jų gyvenimą. Taaai apie tokius dalykus, kur jie kalba ir aš galėčiau kažką pridėt, nu, kur tipo gal ir domiuosi kažkiek, taaai man tiesiog gėda būdavo pasakyt, kad man ten, Simsai, kažkas patinka. Tai aš tiesiog sakydavau: ne, aš ten nieko nežaidžiu, jokių žaidimų. Ne, man ne nepatinka, aš tiesiog piešiu

K: Okei. Aa. O nežinau, gal aah jaunesnėse klasėse, pavyzdžiui, iš mokytojų būdavo skirstymas, tarkim, žaidimų arba kažkokių erdvių, kad, nu ,vat čia žaidžia berniukaaaai. Nu, vat ir darželis, šiek tiek minėjai, kad žaidžia berniukai, čia žaidžia mergaites ir tie interesai tu jau, sakei, kad nuo pat vat darželio mmh mh jausdavosi. Ir taaai ar mokykloj, pavyzdžiui, buvo, nu, vat pradinėse tai yra tada jie daugiau kad jau atsi net būdavo atskirtos kažkokios erdvės labiau berniukam, labiau mergaitėm?

N: nu aš prisimenu tiktai pačioj pradinėj klasėj, kaip pas mus mokykloj atsirado kompiuteriai, tai pas mus klasėj ten pastatė 3 kompiuterius klasės gale ir nuskamba

skambutis, nu ir aišku, visi berniukai bėga prie kompiuterių, ten pažaisti visokius žaidimus ten bla bla bla. Nu, aš, aišku, irgi norėčiau ten kažkokius žaidimus pažaist arba ten pažiūrėt, nu, bet aš čia neidavau, nes, vėlgi, pasakys: „ko tu čia atėjai?“. Nu taai, o panos visada arba ten suoluose sėdi, arba ten išeina į koridorių, ten prie langų, nu taaai nēr čia tokių nebuvo pas mane mokykloj, kad atskirta, bet, nu, tiesiog atsiskirdavo, atsiskirdavo šiaip visada visi. Nu tai aš likdavau arba tiesiog savo suole sėdėdavau ten kažką papiešt kažką, nu arba eidavau į kol kor kolidorių prie panų arba vienas pasivaikščioti išeidavau.

K: O tarkim aahh namuose ar arr nu fulfilindavo tarkim tėvai tai, kad nu ten vat tavooo tuos interesus, kurie yra kitokie, arbaaa nu ar nebandydavo vis tiek primest tu mašinų ir traktorių visokių ir panašiai. Tipo, ar turėjai vat, tarkim, jau laisvę, kad ten, nežinau, su keptuvėm vos ne žaist?

N: Nu, kad tokių primetimų ir, kad nežinau, sugėdinimu, kad “o nenori tu ten apie vat apie mašinas? Apie kažką?” Nu, kiek prisimenu, ne, nu, tipo, aš visada piešdavau, visada teen užsidėdavau sijoną ir eidavau kažkokį ten pa pasirodymą padainuot kažką prieš šeimą. Tai jie nežinau, pripratę būdavo.. Čia va gal tada vienu momentu, nežinau, gal kažkuri iš močiucių pasakė, kad, jo viena iš močiucių, tėčio mama, pasakė, kad aaa “nu bet tai tu labai daug laiko ten su kita močiute su mama praleidi, nu tai, bet nu tu ir tėčiui kažkiek skirk laiko, nu nes jisai visada vienas ten nueina į savo garažą arba ten į lauką kažką dirbt, nu tai tu eik jam padėk, nu, nes tu berniukas, tu sūnus jo”.. Nu tai va čia ta viena močiutė būdavo ta, kur biškį gal pasakydavo kažką, bet mes su mama jos nekėsdavom, taaai tai praeidavo. Nu tą vieną kartą, va prisimenu, kad nuėjau ir mane aprėkė, ir čia buvo paskutinis kartas, kaaai kažką ten aš jammm tokio prie mašinų, prie kažko, kas man visai neįdomu, parodžiau, kad aš noriu pabendraut, bet nu nepaėjo..

K: Okei.. Aaaa. Nu iš esmės aahm kaip ir daugiau mažiau aptarėm tai, apie ką planavom pašnekėti. Taaai gal labiau tada toks paskutinis jau apibendrinantis klausimas, ahh kaip kaip vat bendrai, gal, jau jausmas tavo buvo mokykloj mmh būnant tuo tokiu, aah kitokiu gal, sakykim, ir kaip tas kitoniškumas tave, kaip žmogų, aaa tuo metu veikė ir gal kaip suformavo tai, kokia dabar esi asmenybė? Pavyzdžiui, žinai, jeigu var žiūrėtum atgal ir aaar elgtumeis, tarkim, taip pat arba ar keistum kažką?

N: Nu, kad elgčiausi taip pat arba dar labiau kažką išsakyt.. Nu tai tikrai taip. Aš dabar kartais pagalvoju, kad jeigu aš grįžčiau, tarkim, į mokyklą, bet su dabartiniu požiūriu ir ką išmokau per tuos visus metus, nu tai jis *over* būtų, nes ir žymiai drąsesnis, ir ten viskas ir am.. Nu keist nieko nekeisčiau. Errm, šiaip aš dalinu kur ten gimnazija tai man

labai patiko. Aš ten eidavau į mokyklą, bendraudavau su visais ir nu, ir žymiai daugiau su berniukais ir su mergaitėm, ir mes ten, nebijodavau ten kažkokius, nežinau, projektus ir berniukų pasiimt, ne vien su mergaitėm. Nu tipo tiesiog aš jau išdrąsėjau irrr šiaip į gimnaziją daugiau tokių keistesnių žmonių ateidavo. Taaai nežinau, gal aš nebūdavau tas pats keisčiausias, tai būdavo tie kiti atpirkimo ožiai, o aš būdavau toks jau, kur galiu sau viską leisti. Koks klausimas buvo?

K: Na ir šiaip kaip... Nu jausmas buvo koks tas vat būt kitokiu ir jau sakei tai, kad buvo tie kitokie, kitokesni dar tai..

N: Nu tai pradinėse tai gan blogas jausmas būdavo, nes dar aš narpliojau, kas aš esu ir kodėl aš esu, ir kaip tada išsinarpliojau ir atėjau į gimnaziją, nu ir žymiai viskas geriau buvo.

K: Okay. Ačiū. Nu, tai vat iš mano pusės kaip ir viskas, aaah nebent pats norėtum dar kažką kažką pridurti, ko nepadarysi ir dar norėtum pasakyti ir...

N: Nu dabar nieko nesugalvoju.

K: Tai gerai, viskas gerai. Gerai, ačiū. Labai puikiai.

Vainius, 31 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2000 m., partnerystėje, yra buvęs su moterimi santykiuose.

K: tyrėjas

V: informantas

K: Tai paprašysiu tada aa sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir medžiaga naudojama mano magistro darbo, mano magistro darbe.

V: Taip. Sutinku.

K: Ačiū labai. Okay, tai tada galim iš karto ir pradėti mmmh. Pirmas dalykas, ko noriu paprašyti, tai yraa , duodu vat lapelių irrr ir rašiklį ir paprašysiu ant tų lapelių surašyti dalykus, kurie aa tavo mokyklos aplinkoje buvo suprantami ir traktuojami kaip vyriškumas. [V: mhm..] Tai ant vieno lapelio po vieną dalyką ir tai nu gali būt, nežinau, vienas žodis, sakiny, *whatever*, bet žodžiu vienas lapelis, vienas punktas.

V: mhm.. *rašo 1min46s* tai vyriškumo ar neee?

K: Nu tai gali būti ir per priešpriešą kažkokią, kas, pavyzdžiui, ne, nėra vyriškumas.

V: mhm..

K: Tai įeina ir elgesio kažkokios savybės ir elgesio, ir panašiai. [V:mhmm..] Kažkokie standartai, sakyki, taikomi berniukui.

V: *rašo 1min 35s* Nežinau, aš čia surašiau manau dalį.

K: Okay.. Taai

V: Tau dabar duoti?

K: Ne, ne, turėk. Taaai dabar paprašysiu perskaityt tai... [V: visus, ar ne?] Taip, tai tai ką užrašei.

V: Gerai.. Tai pirmas yra domėjimasis sportu, tai čia yra ir ir ir ir ir ir žaidimas ir šiaip domėjimasis ir panašiai. Tada nesidomėjimas menu, muzika, daile, tokiais, kažkokiais optiniais dalykais. Tada merginos turėjimas, nu ta prasme, pas mus ten jau kokios dvyliktoji klasė visi turėjo. Tada įprasta išvaizda, tai čia aš turiu omeny, kad nedažyti plaukai ir aah rūtbai tokie visiškai standartiniai. Niekuo neišsiskirianti išvaizda. Namų darbų nedarymas šiaip buvo pas mus mokykloj populiariu berniukų tarpe ir jeigu tu juos darydavai nuosekliai visada taaai nemažai patyčių sulaukdavai. Aah keikimasis, pas mus visi keikdavos berniukai mokykloj ir mokytojai kažkaip tą toleravo atsimenu. Tada čia parašiau vakarėlių lankymas, nu, nes kažkaip aa pa mergaitėm būdavo gal lengviau, at ne tai, kad atleidžiama, bet nebuvo jos į jas taip žiūrima, jei jos ten pavyzdžiui neidavo į vakarėlius kažkokius ir da da daugiau laiko skirdavo mokslui, o berniukai, tarsi, turėdavo ten ten ten tūsint kažkaip. Ir tada dar parašiau laiko leidimas su berniukais draugais. Tai čia turiu o, nu, čia turiu omeny, kad su jei jei jeigu tu laiką leidi laiką su merginom, tai tada tu ir jų, tarsi, turėdavai norėt kažko. Nu kažkaip taip aš čia surašiau.

K: Mhm.. okay.. Taaai aar buvo kažkoksai dalykas dėl kurio tarkim abejojai ar reiktų įtraukt ar nereiktų įtraukt? Ar buvo kažkoks dalykas dėl kurio galvojai, kad reiktų įtraukt, bet visgi su sus nusprendei, kad nereiktų įtraukt?

V: Ah ah ne. Į antra klausimą atsakymas - ne. O į dėl to ką aš galvojau įtraukti, ar įtraukti ar neįtraukti, tai galvojau apieee gal tuos vakarėlius. Biškį taip nežinau sau to to atsakymo ar labai aš sau taip aiškiai pasakiau, nu, ką turiu omeny irrr gal apieee tą keiksnojimąsi, kadangi aš užaugau kaimo mokykloj tai pas mus ten visi tokie buvo. Tai irgi nežinau ar čia visiems tai taikoma buvo berniukam. [K: mhm..] Nes čia klausimas, žinai, tavo yra dar tas nu kas tuos standartus taikė. Ar bendraamžiai taikė, ar mokytojai taikė, ar tėvai taikė, ar kas taikė?

K: Nu taip, čia bendrai aaah čia įeina vat visos tos mokyklos aplinkos grupės. Nu, bet vistiek interviu metu šiek tiek tai aptarsime. Bet aa bet iš esmės tai yra bendrai vat visa būdamasss berniuku mokyloj [V: taip] tu esi aplinkoj, kurioj visokie tie socialiniai agentai ir tu iš jų visų absorbuoji kažkokią vat informaciją ir formuoji vat savo tą tapatybę ir panasiaaaai ir tu vat gauni tą informaciją iš išš apskritai visų. [V: mhm... mhm..] Tai vat. Tai jeiguu a ten viso mūsų pokalbio metuu norėsi kažką išimti, pridėti tai *feel free* [V: okay] viskas okay. Irrr tada galėsim galim pereiti prie kito aaah kitoos

dalies, tai yra aš duodu tau lapelį, ant kurio yra parašyta jūs ir paprašysiu tuos dalykus, kuriuos surašei sudėti arčiau arba toliau nuo aa šito vat būtent lapelio. Ir tokie dalykai, kuriuos padėsi arčiau, tai reiškia, kad tuu mokykloj būdamas juos atitikai labiau, o ką toliau, tai tuos dalykus mažiau atitikai būdamas mokykloj.

V: mhmmm *delioja 1min02s* Čia juokinga biškį bus, bet paaiškinsiu.. Mhm..

K: Okay, tai dabar tadaa čiaa a gaunasi dabar, kad mes sudėliojom žemėlapi, tai yraa taip ir vadinasi šitas interviu metodas, tai yraa žemėlapio metodas, kada vizualiai tiesiog sudedi žemėlapi ir aa mes dabar apie jį mmh ir pasikalbėsime. Tai tada paprašysiu tavęs mmh aaah vėlgi aaah perskaityti, ką pridėjai arčiau, ką toliau nuo savęs ir gal tada šiek tiek plačiau papasakoti, pakomentuoti, kodėl būtent tokie pasirinkimai?

V: Mhm, tai aš arčiau savęs pridėjau įprastą išvaizdą. Taai aš mokykloj neturėjau nei dažytų plaukų, nei nei nei rengdavausi kažkaip labai pankiškai. Čia buvo gal po to, po mokyklos gal baigimo (nusijuokia) prasidėjo man šita šitas etapas, aaa tai čia gal artimi arčiau manęs buvo šit šitas vat standartas, kuri kurio aš irgi laikiausi. Tada aš daar truputėlį toliau, bet bet bet irgi ganėtinai arti pridėjau keikimąsi, nes irgi buvo visko. Aah dar pridėjau merginos turėjau, nu nes aš turėjau merginą mokykloj (nusijuokia) tai vienu ten momentu tai nu kaip ir irgi irgi arčiau. Aaah tada truputį jau toliau pridėjau laiko leidimas su berniukais draugais. Taai aš gal pradinėj ir vidurinėj mokykloj turėjau berniukų draugų daugiau, aaahm, ir ir ir ir vat va vat tada ta prasme atitikau gal aš tą standartą. Paskui jau aah gimnazinėse klasėse - nebe. Ir toliausiai pidėja sudėjau domėjimąsi sportu, tai čia pas mus mokykloj kažkaip buvo labai toksai didelis dalykas, kad visi berniukai mano klasėj domėjosi juo arba žaidė ir aš buvau toks vienintelis apie ką čia yra viskas. Aah tada vakarėlai, tai aš irgi į vakarėlius nevaikščiojau mokykloj. Mmmh nesidomėjimas menu, muzika, daile, tai nu aš visais trim domėjausi. Iir namų darbų nedarymas, nes aš dariau visą laiką juos.

K: Okay. Aaah taaai tada gal aah ir taip nuosekliai ir paa pa paprašysiu nežinu aah pabandysiu tą mūsų pokalbį vesti. Tai pirmas dalykas yraaa apie išvaizdą, taai mmh tu minėjai, kad aa mokykloj visai pavyko atitikti tą kažkokį mmh standartą ir panašiai, tai gal galiiii šiek tiek aah papasakoti, nu vaizdin vaizdingai kaip atrodo vat ta įprasta išvaizda, kuriąaa atitikti, kurią būtų galima pavadinti tarkim ta norma?

V: Nu gerai, aš papasakosiu iš savo subjektyvios labai patirties [K: Tai viskas OK čia apie tai ir yra..] Mhmm taai žodžiu, mes turėjom uniformas mokykloj, bet ta uniforma realiai buvo švarkas, nes, nu ten kelnų niekas nenešiojo. Jos buvo, bet nebūdavo privalomos. Taai tas tie švarkai berniukus visus kaip ir iš esmės suvienodindavo

pakankamai, beet va toksai jei man reikėtų nupiešti tą tipini mano kla klasiokų nežinau, bendraamžių, aaahm vaizdą, tai būtų tokie labai prasti nutrinti batai, aš taip atsimenu, tada tokie nunešioti seni džinsai, tą irgi atsimenu, aaah ir tadaa nu tenai vir viršuj nežinau kažkoksai pilkas juodas mėlynas megztinis po švarku. Arba ten marškiniai, bet ir tai mark jau ir marškiniai jau būtų neatitikimas, nes, tipo, tu juos ten lyginiesi (nusijuokia) tu čia nori gražiai atrodyti, tai čia būtų išėjimas iš rėmų. (juokdamasis) visu viduj viso šito irgi toks dalykas paprastas, ar ne, atrodo. Nu tai aišku teen jokių auskarų nebūdavo pas nieką, mmmh, iir ir ir ir plaukai nu aš taip galvoju nu jie tokie irgi netvarkingi, ta prasme, jie irgi nebūtinai riebaluoti, bet n n nu jie tokie netvarkingi pas visus būdavo. Aš pamenu šitą. Ir je jeigu tu ateidavai teen la labiau prisižiūrėjęs, jau nekalbant ten apie ryškius kažkokius rūbus tai jau tai nu jau iš tavęs šaipydavosi VISI. Including mergaites. Tai čia buvo buvo buvo tokia atmosfera maždaug. Nu jo, kažkaip taip.

K: okay, tai iš esmėes gaunasi taip, kad tam tikras aah tvarkingumas, aah, reikšdavo, kad tu išeini už už rėmų ir aah ar buvoo aah žmonių, nebūtinai gal vat tu pats, ar ne, bet ar buvo mokykloj žmonių, kurie nebūtinai vat į tą tvarkingumo momentą fokusuojantis gal, bet bendrai į tą įprastą išvaizdą, kad nu ar buvo kažkokių pavyzdžių, kad nu nesilaikydavo žmonės mokykloj toos įprastos išvaizdos ir kokio tada būdavo to, nežinau, pasekmės, kad tuuu išeini nu už tų ribų.

V: Aš galvoju, kad gal iš vyresnių klasių aš atsimenu, kad buvo tokių ber nu vaikinų, beet jie jie kažkaip aah kažkaip gal nesulaukdavo tiek daug patyčių, nes jie atitkdavo kitus kriterijus. Tai, tarsi, ta išvaizda nėra esminis kriterijus, tu gali turėti ir auskarą ir ga galėdavai turēt ten, nežinau, dažytus plaukus, tarkim. Bet jeigu tu aah laiką leisi su va kitais vaikinais, domėsis sportu ir taip toliau, ir taip toliau... Tadaa nesulauksi patyčių, nes tu būsi jau tas toksai cool kid. Nu ta ta prasme atitiksi tos tos tas normas kitom prasmėm. [K: tai tarsi kompensuojasi kažkaip?] Kompensuojasi kažkaip. Tai va, bet aš savo mokykloj, kas yra įdomu, neturėjau nei vienoo tokiooo nu tokio labai gay pavyzdžio, ta prasme, nebuvo nei vyresnėse klasėse, nu ta prasme, kad aš matyčiau, kad koksai yra žmogus, kuris nu akivaizdžiai išsiskiria kažkuo. Nebūtinai išvaizda, bet šiaip. Nulis buvo, taaai. Tai vat, aš kažkaip va tą atsimenu, kažkaip taip.

K: Aaah irrr vėl kalbant tarkim apiee apie tas aa patyčias, taai nu ar tas kitoniškumas, tarkim, nu aaa vėlgi čia nebūtinaai fokusuojantis visiškai į tąą aah, nežinau, gėjiškumą, ar tenais mergaitiškumą. Bet apskritai gal kitonišksu arr, nu vat, kokius iššaukdavo aah dalykus mokykloj? Taai nu gal tiek elgesio, bet ir tas patyčias vat irgi

minėjai, kaip vat tas patyčios atrodydavo? Gaal kažkokių prisimeni pavyzdžių, epitetų, ką ko susilaukdavo?

V: Tai aš atsimenu gaaal mmh aah apie patyčias kalbant ar ne. Tai labiau pamenu tą tą momentą, kai maan buvo kokį 12 12-13 maždaug taip, jeigu aš teisingai atsimenu. Aš turėjau geriausią draugą tuo metu ir tada kai aš pradėjau kažkaip neatitikti tų kažkokių normų. Šitų, kurias surašiau ir dar daugiau turbūt kažkokių, tadaa, tada kažkaip aš iš jo išgirdau, kad jis nebenori būt su manim draugais. Ir aš suprataau, vat, tą momentą, kad kažkas čia, turbūt, kalba kažką už akių. Nu žodžiu, tada ten dvylikos trylikos pradėjau suvokt, kad turbūt jau aš kažkaip atsiskiriu nuo jų visų... Ir tada prasidėjo one.lt buvo socialinis tinklas toks, toks pirmasis gal socialinis tinklas. Vienas iš pirmųjų. Irr ir tada ten pradėjooo iš mokyklos mano kiti vyresni aaah žmo vaikinai ten mano nuotraukas vertint vienetu. Nu, ir ten būdavo žiauru, jeigu tavo nuotraukas įvertina vienetu. Taaai nu vat tokie kažkokie dalykai. Paskuui ten irgi mėnesiam bėgant, tan kai jau paauglystė prasidėjo ryškesnė tada jau ten ir ir ir ir ir val valgykloj arba ten kažkur koridoriuose aš pradėdavau kažkaą girdėti. Ir ten tokius tiesiai šviesiai “gėjus” ten “pydaras” vat tokius žodžius. Taaai vat šituos atsimenu momentus. Aaah, ooh o daugiau aš galvoju. Aišku dar buvo, ir tai kad ir mokytojai kai kurie toleravo patyčias. Nes buvo, kad klasėj sėdim darom kažkokias pamokas ir ten kažkas aa kažką pakomentuoja tokioo ne tokiais žodžiais, kaip dabar sakiau, bet akivaizdžiai apie tą patį. Ir mokytojai tyli, nieko neįsikiša iš vis. Nu tai apie patyčias jeigu tu klausai, tai aš vat tokius kažkokius turiu prisiminimus. Ir tas aah tyčiojamasis tokios digital erdvėj galbūt pradėjo tada formotis labai stipriai. [K:mhm.] Galbūt tuo metu... Apskritai Lietuvoj ah vyko ir ir iiii ir fiziškai ta prasme būnant gyvai mokykloj. Teen viešose erdvėse labiausiai gal.

K: Tai tu pats asmeniškai susilaukdavai tų..

V: Tai jooo aš čia apie savo istoriją kalbu.

K: Irr aah kaip aah vat koks jausmas būdavooo nu kokios mintys gal, gal šiek tiek atsimeni kaip nu vat jausdavais tuo metu? Aah ką ką norėdavai padaryti, nežinau, ar ne ne nebūdavo kokių nors minčių neit į mokyklą ir panašiai?

V: Taip. Tai aš pamenu jeigu taip kalbant apie apie apie tas min mintis, kurios susijusios su vengimu kažkokių vietų, tai aš vengdavau bendrų tų erdvių mokykloj. Niekada man nebūdavo minties neiti į mokyklą, aaah, bet ah tų tokių bendrų gal erdvių vengimas buvo didelis, tada nenoras eiti į kūno kultūra buvo ši šitas irgi aspektas. Mmh. Iš tos tokios nu vat fiz fizinio susidūrimo pusės. Bet iš esmės buvo įdomu šiaip tai mokykloj,

nes aš pamenu jausdavau, kaad mmh, kad čia yra ne apie mane visą tai kas vyksta. Negaliu sakyti, kad man buvo dzin, nu nes man nebuvo dzin. Beet aš turiu pritapti kažkaip, bet aš žinau, kad aah tiesiog esu visiškai ne tarp savo žmonių dabar ir man tipo reikia būti, tai aš turiu baigt tą mokyklą, tam savo kaime. Irrrr ir ir kai nu kaip baigsis kai bagsiu ją nu tada bus geriau. Nu tai taip ir buvo, tai čiaaa... Vat vat vat to to tokių minčių buvo. Ir man vi visą laiką atrodydavo, kad man gai gaila tų žmonių kurie tyčiojasi nu kažkaip vat. Man tada jau buvo toks supratimas, kad, kad su manim tai viskas yra gerai, man man man man mane nebuvo tokių minčių, kad man MAn reikia save keisti. Ta prasme, niekada, aš atsimenu, kad niekada nebandžiau pri pritapti kažkaip ten. Ar aš norėdavau pritapti? FAKTAS, kad norėdavau, tai čia kvaila būtų sakyti, kad ne. Bet nebūdavo... Bet niekada nebandžiau, gal taip pasakysiu.

K: Mhm.. Oooo tada pirmas klausimas gal būtų aaah koks vat aa tasss elgesys aaah tavo paties tarkim nu vat aah galėdavo būti suprantamas kaip aah nu vat netinkamas. Kaip aaah, nežinau le le lemianti tai, kad, tarkim, nepritampi kažkurioj vietoj?

V: Mhm.. Koks mano elgesys?

K: Joo jo, nu vat kokiee, nežinau, būdo bruožai, šiaip, tiesiog, gal pasirinkimai išvaizdos, nežinau..

V: Nu vat aš galvoju, sunku gal atsakyti taip vat, labai kažkaip konkrečiai, nes man atrodo, kad kai prasideda paauglystė, tai labai nu vyksta drakės. Nu visišikos šiaip tarp vaikinių, tai tu tu tu pradedi konkuruoti labai stipriai. Kas uždominuos dabar. Ir jeigu tu esi mmmh švelnesnio būdo, nežinau, arba neturinti noro čia kažkaip labai uždominuot tuos visus kitus. Tai tada tu automatiškai patenki į tą silpnųjų kategoriją... Taai aš nežinau ar aš kažką galėjau daryti kitai, ta pra, nu ar dariau kažką konkretaus, dėl ko jie norėjo šaipytis. Bet gal tiesiog aš nedalyvavau toj kovoje tokioj, kuri vyko. Taaai tai ir man atrodo, kad natūralu, kad pasi pasi pasirinkdavo tieee tie tie tie bullyintojai kažkokie aukas, ku ku kurios jiems atrodė silpnos kažkuria prasme. O tu gali būt silpnas, jeigu “nepastovi už save” nu, bet ką reiškia “pastovėt” tai susimušt? Ta prasme? Taai tai va kažkaip gal taip.

K: Taai tai iš vienos pusės kažkaip gal tas toksai nuolankumas ir aaah ir nesivėlimas į konfliktus ar ten muštynes šiek tiek rei rei reikšdavo, kad tu į tą normą, už už tos šiek tiek normos ribų išėini?

V: Aš manau, kad taip.

K: Okaay, oooo vat apie tas aah patyčias ir tą visą *experience*, kuri tu tuo metu patyrei mokykloj, ar aah bbb kam nors pasakodavai? Kas nors reaguodavo į tai ar nereaguodavo? Nežinau, šeimoj ten tėvam mo mokytojam ten ir panašiai?

V: Aš pasakojau gal ankstyvoj paauglystėj mamai savo. Ir ji reaguodavo ir ir ir ir ir kalbėdavosi su su su tų vaikų, kurie ten man kažką pasakė mamom arba tėčiais ir ten, žodžiu, išsiaiškino tarpusavy. Ir aš atsimenu tada, būdavo lengviau, nes tada tie vaikai tylėdavo ir nieko nesakydavo. Bet tada vė vė vėly vėlyv, ne tai, kad vėlyvojoj, bet v tokioj vėlesnėj gal paauglystėj tai aš nieko nebesakydavau, aš atsimenu. Nei mamai, nei nei nei ten sesei, nei nei draugam kažkokiem. Mmmmanau, kad tai buvo tema, kuri buvo ne ne neliečiama man. Man kažkaip gal per baisu tada buvo pasakyt kažkam išvis, kad nu pripažint ta prasme, čia kažkaip, iš manęs tyčiojasi. Tai, tai jo.

K: O tai, tarkim, jeigu pasakydavaaai taai tada kokią šiaip pats pirma susilaukdavai reakciją iš ten tėvų ar ten mokytojam sakydavai nu ten, tarkim, palaikymą kažkokį, arrr ten vat saugią aplinką. Ar buvo kažkokia saugi aplinka mokykloj kur, ar ten kelios aplinkos, sakykim, kur ten, tarkim galėdavai lengvai jaustis.

V: Apskritai lengvai jaustis mokykloj?

K: Jo, jo.. nnu ir už mokykloj, ta prasme, ten jeigu namai, tai namai, jei mokykloj - mokykloj.

V: Nu, man būdavo gaal, nežinau, ma ma matai aš dabar labai galvoju apie skirtingus metus, nes labai viskas keitėsi. Tai jeigu taip paimt 12 metų, tai visai didelis laiko tarpas. Beet gal aš saugiai jausdavaus visada su kai kuriom klasiokėm. Nu man bu buvo čia gal tokia saugi erdvė, čia gali būti ir ir pamokos metu, ir ir per pertraukas ir ir ir už mokyklos ribų. Mmmh savo kažkokiom draugėm, vat va tą atsimenu. Šeimooj, gal vat irgi taip pakankamai saugiai galvoju, kad turbūt jaučiaus tada. Tai turbūt tai. Be bet aš kaip ir sakiau, žinai, aš esu iš labai mažo miestelio, tai ten ne ne tų erdvių yra realiai mokykla, namai arba stadionas. Nu tipo, viskas (juokdamasis), žinai, nu tipo nė nėra daugiau kažko tai.

K: Okay aah, kitas dalykas irgi gal iš to paties aah iš to draugų rato ir panšiai, tai yraaa, merginos turėjimas. Nu tu, aah, tą faktą pasakydamas ir šiek tiek nusijuokei, taai mano gal klausimas tai natūraliai kyla iš to, kad nu tas merginos turėjimas aah kilo iš to natūralaus tokio noro ar tiesiog buvo kažkoks jausmas, kad, nu, reikia tiesiog, kad tuos kažkokius, tarkim, romantinius santykius reikia megzti su moterim?

V: Mhm. Ne, tai čia buvo iš tos merginos (juokdamasis) noro, ne iš mano. Nes aš turėjau kla, nu klasiokę tokią, kuri man kažka, man gal buvo čia kokį 14metų aš taip galvoju

maždaug turbūt ir aah ir ji ir mes su ja kažkaip taip leisdavom laiką, kaip aš leisdavau su kita kokia drauge. Ir man būdavo labai faina ir linksma ir aš negalvojau tada apie romantinius, čia, santykius. Aš pats, galvoju, gal tada dar net nelabai supratau ir savo orientacijos ir man buvo daug tokių klausimų pačiam ir aš nemanau, kad labai sąmoningai apie tai galvojau išvis. Irr ir kažkaip kai kai ji man atsimenu pasiūlė draugau, aš tada gal pagalvojau nu tai gerai draugaujama. Ta prasme, man tada buvo nu nulis minčių apie tai irr ir tada kai ji mane, atsimenu, pabučiavo. Tada aš, atsimenu, supratau, kad čia yra žiauriai blogai kažkas, kad čia, nu nu, kaip močiutė pabučiuotų. (nusijuokia) Ta prasme, vi vi visiškai ne taip, kaip aš maniau, kad yra ir tada mes išsiskyrėm. (nusijuokia) Tai, bet čia nebuvo iš to, kad aš specialiai norėjau turėt merginą.

K: Okaay. Ir aah jo aah laiko laiko leidimas, tarkim, irgi suu berniukų kompanijoje arba mergaičių kompanijoje ir tarkim jeiguu yra tokia norma, kad tu turi leisti laiką su aah berniukais taaai aah ir jeigu neleidi, nu, ta prasme, turi daugiau draugių mergaičių. Tai, ta prasme, kokia būdavo irgi reakcija tada mokyklos aplinkos į tai gaaal nu vat ir iš tų bendraklasių, arba, nežinau, iš mokytojų gal iš iš tos perspektyvos mažiau, bet būtent tas būvimas kitoje aah ss grupėje. Nes nu vistiek mokykloje ten tos grupelės nori nenori susidarydavo, tai ar būvimas toje kitoje, tarkim, grupėje, kaip tau pačiam jausdavosi? Nu, ta prasme, kaip tu pats jausdavaisi tuo metu?

V: Mhm.. Aš kažkaip galvoju, kad gaal iššmm iš mokytojų tai man atrodo nebuvo gal kažkokio didelio spaudimo arba kaž kokios reakcijos ypatingos dėl to. Išš iš berniukų klasiokų gal aš jausdavau tokį truputėlį pavydą, kad nu tipo aš randu tą bendrą kalbą su jomis, o jie ten, ne no norėtų, tarsi, arba ten patinka kažkuri mergaitė kažkuriam ir ir ir ir bet bet bet bet bet tie berniukai jom nepatinka. Žodžiu, o aš ten tipo su visom draugas. Gaal gal gal paauglystėj toje ankstyvoje ir buv ir buvo kažkokiek to tokio pavydo. Aš įsivaizduoju, nu matyt.. Aah, beet po to jau manau, kad nebebuvo jo ir aš gal labiausiai iš ko jausdavau spaudimą dėl to, kad aš turiu vien tiktai mergaites drauges, tai iš savo tėčio. Ne iš mokyklos arba iš klasiokų, bet iš šeimos žmogaus. Tai man atrodo, kad vat gal buvo man apie šitą aspektą tai iš iš jo pusės buvo daugiausiai spaudimo. Nes, nu, jam atrodydavo, kad kaip čia taip, ta prasme, kad ne ne ne negalima taip tik su mergaitėm draugauti. Reikia reikia eit pažaistiii krepšini.

K: Ooo kaip aah jo vat krepšinis gal vienas, gal iš tų momentų. Kaip maždaug, kokie argumentai, gal atsimeni būdavo, kaaaip aah jausdavai tą tokį, nežinau, lūkestį,

spaudimą, kad, nu daleiskim, sakydavo tau ten konkrečiai kažką? Ar kaaip nu vat tu jausdavai tą tokį aaah spaudimą su berniukais būt?

V: Tai man sakydavo, jeigu apie tėtį kalbant. Tai man jis sakydavo tiesiai šviesiai, nu ta prasme, kad tu gal kad kad kad tu čia kaip merga, negalima taip, turi būt su bernais, ta prasme, vat eiti ten kažkaip kažkaip kažką veikt su jais. Taaai tai vat taip aš galvoju, o o o bet arg argumentų jo aš kažkaip gal iki šiol nesu nesuprantu. Nu, ta prasme, kodėl. Čia čia bet čia nes čia irgi buvo apie apie apie jį, nu ne apie mane. Nu, ta prasme, nežinau kaip pasakyt.

K: O tu, ta prasme, reaguodavai kažkaip tada atgal..?

V: Ne, aš tada nereaguodavau, nes aš kažkaip, man jis visą laiką buvo tokiu galingu stipriu žmogum ir aš bijodavau kažką pasakyt. Taaai, bet žinai po dviejų metų terapijos tai supranti, kad ne toks ir galingas. (Šypteli)

K: Taaai vat ir jo ir, otuo metu, pats ten po terapijos vat supranti, o tuo metuuu? Nu, nežinau, kaip kaip tu jausdavais tarkim, kad verčia tave eiti, o tu nenori, bet kaip ir negali atsakyti. Ir kaip vat šitas momentas aaah tavy..?

V: Tai man buvo dėl to labai sunku, nes jeigu vat mokykloj būdavo kaip ir nu nejausdavau labai tokių ryškių, ryškaus noro kažkaip pritapt arba išpildyt ten taip kla kažkokių klasiokų lūkesčius ir panašiai. Tai vat šeimoj tai jausdavau tą aišku dalį labai stipriai. Nes, aišku, visi nori būti mylimi savo tėvų labai stipriai, man visą laiką atrodydavo, kad jeigu aš būčiau visiškai kitokiu, tada mane tėtis mylėtų. Nors jis mane mylėjo, bet vis tiek šalia dar daug kitų dalykų buvo. Taaai man buvo labai didelis noras, manau, jam įtikti ir, nežinau, nesakyti, meluoti ten, visaip apeiti tam tikras situacijas. Tai aš jausdavaus, vat, tokiais momentais, nu, labai blogai..

K: Ooo, tarkim, jeiguu vat ar apie tai galėdavai tarkim mamai pasakyt, kad aa nu vat nefainas šitas kažkoks dalykas?

V: Jooo, galėdavau mamai pasakyt, bet pas mus vat šeimoj buvo toks tokia dinamika, kad aah mama kaltindavo tėtį viskuo, kas yra pasauly blogai. Nu, ta prasme, vi vi vis, kaip čia, visk, nu tėtis kaltas, žodžiu, dėl visko. Tai kai aš jai pasakydavau, kad tėtis kažką pasakė man nemalonaus vėl, taaai aš užsitarnaudavau jos dėmesį ir jos meilę. Ir man čia buvo toks toksai, tarkim, priėjimas prie jooos, tokia, tarsi, *fucked up*, prasme kažkokia. Taaai tai va, beet bet bet bet ji man kažkaip aš neatsimenu, kad ji būtų mane kažkaip guo guo guodžiusi, dėl vat vat šitų dalykų ar sakiusi, kad su manim viskas geraai ir taaip toliau nee, vat irgi nepamenu too. Bet pamenu, kad jinai niekada neteisdavo. Nu kad kad aš kad aš galėdavau jaustis saugus su ja.

K: Okay. Aah kitas dalykas, kuris irgi visaaaai aa svarbus turbūt ir ir ir dalinai mes apie tai kalbėjom, tai yra elgesys, ir vat, tarkim, vienas iš tų punktų yra ten, nežinau, keitimasis ir panašiai, kas asocijuojasi ten maištavimas ir viena prasme, sakykim, prieš sistemą. Taaaai gal gali šiek tiek aaa pasidalint, gal ir nu vat prisiminti tą elgesį konkrečiai, vat kaip aaa berniukui, vaikinui buvo eee ne tai, kad pridera, bet normalu, gal aar traktuojama kaip normalu, vat kažkoks elgesys, kas išskirtinai vat berniukam, nes mergaitės ten va taip nedaro, mergaitės biški kitokios yra, o berniukas turi nu, berniukas, kai taip elgiasi, tai nebūtinai, net jeigu ir teisinga, bet nurašoma, nes, nu, tiesiog normalu, jo.

V: Nu, aš galvoju, aš manau, kad kad gal rūkymas buvo dalis to, kad mergaitės nu ne nerūkydavo ar būdavo nesuprantama, tai jeigu tai būdavo. Šit šitą pasakyčiau gal tadaaa, tai vėlgi ta netvarkinga išvaizda berniukam buvo toleruojama ir priimtina aaah negu mergaitėm labiau. Ir nu, tu kalbi dabar apie apie tą tokią fizinę išraišką...

K: Nu taip ir taip kažkokius, nu ir būdo bruožus nebūtina vieni, na, tarkim, fizinę, bet ir būdo bruožus, nu, vat tu paminėjai keitimąsi, pavyzdžiui, taaaai irgi labai aiškus toksaaaai aspektas, atrodo, bruožas, kur vaikinui kaip ir, nu, visai tinka prie veido, sakykim, taip...

V: Nu, nežinau, galvoju, gal gal toks atsilabinėjimas, tam tikra prasme, mokytojams, netgi, irgi, kažkaip, mokytojai gal toleruodavo labiau tą iš iš iš berniukų, am, nežinau, nu taaaai sunku pasakyt. Žinok, dabar tu dabar to to tokių skirtumų, žinai, kurie buvo taikomi berniukam, bet ne mergaitėm, mmmmanau, kad čia tokie esminiai gal ir yra..

K: aaah, o, pavyzdžiui, nežinau, ahmr tas..

V: nu, dar atsiprašau, kad pertrauksiu, bet bet dar ir tas, nu nenoras mokytis taip gerai, nu, tai irgi dalis to, kad kad jeigu tu mokaisi vidutiniškai kaip berniukas, tai tu jau mokaisi labai gerai berniukų standartais. Nu, turiu omeny, o mergaitė jina turi mergaitėm kažkaip būdavo taip tas tarsi lūkestis iš mokytojų ir iš iš kitų bendraamžių, kad jos mokysis labai gerai visos. Vat čia šitas, bet tu pabaigai visą kitą..

K Jo, tai vat aš aa gal į mokytojus daugiau noriuu tokį dabar fokusą įdėti būtent dėl to mmmh elgesio, ir vaaat tas mokymasis irgi labai reikšmingas dalykas. Taaai ar nebuvo iš dalies ir, pavyzdžiui, vat iš tų mokytojų aaar nurašomi, tarkim, berniukai mokslo prasme, kad ne neskiriamas, tarkim, jiems dėmesys, nu, tai nesupranti, tai nesupranti, bet aah daugiau, pavyzdžiui, dirbama su mergaitėm ir klasėj, tarkim, skiriama joms daugiau dėmesio, ar jos, tarkim, ir iš savęs būdavo aktyvesnės kažkokios?

V: Gal ir taip, gal ir ne, čia dabar aš paaiškinsiu, nes pas mus mo mokykloj, klasėj, tiksliau, gal būdavo toks branduolys, kurie mokydavosi labai gerai arba, arba tokie, kurie stengdavosi ir ir pretendavo kažkaip į tą pirmūno tokią poziciją. Tai taip, paėmus santykį berniukų ir mergaičių, tarp tų pirmūnų tai buvo, būdavo *fifty, fifty* panašiai, labai viskas. Tai aš sakyčiau, gal, kad mokytojai mažiau dėmesio skirdavo visiems kitiems, ir aš nežinau, ar čia vat lyties pagrindu tas buvo skirtumas daromas kažkaip, kažkaip buvo vat ta tokia takoskyra didžiausia.

K: Taai, jeigu, tarkim, gerai yra aa ta mokslo prasme *fifty fifty*, tai, kad mokosi gerai, nu, tarkim, pem ant pem, o jeigu nesimoko, taai ar irgi panašiai pasiskirsto šitas. iIr jeigu, tarkim, gerai mokosi tiek berniukai, tiek mergaitės, tai aš nu taip primetu, kad šitoj pusėj jie elgiasi ir yra panašūs. Bet, tarkim, jeigu mmm yra priešingas variantas ir, tarkim, ber mergaitės nesimoko ir berniukai nesimoko gerai ten pagal tuos, tarkim, standartus, tai ar nebuvo kažkokšai, nežinau, atskiras mergaičių biškį didesnis gedinimas, kad nu mergaitei nepridera dabar, o berniukam, tarkim, to nebūna?

V: Manau, kad nu kad teisus esi manau, kad buvo taip, manau, kad buvo tarp tų, kurie prasčiau mokydavosi, turbūt, kad buvo šitas, kad mokytojai kažkaip labiau reikalaujavo tarsi kažko iš tų mergaičių ir ir ir ir nebūtinai jas ten kažkaip kritikuodavo arba aš gal neatsimenu tiesiog, nes ne apie mane tai buvo tai tai sunku atsimint. aaa tai aš galvoju, ga žinai, gal ir buvo, bet aš sakyčiau vis tiek, kad kad panašiai mano klasėj, konkrečiam mano mano atvejui tai buvo labai labai panašiai, nes lab nes buvo trak man atrodo, kad kažkaip mokytojai traktavo mergaitę, kuri mokosi labai vidutiniškai ir niekada ne ne nebuvo mokęsis kažkaip geriau ir berniuką tai tai panašiai ta prasme. Nu, aš net aš net vardais prisimenu tuos klasiokus, kurie vat buvo toj kategorijoje, yra tai panašiai į juos požiūris buvo.

K: Okei. Aa. Ir turbūt vienas didesnių tokių mmmh dalykų mokykloj yra aaa kūno kultūra. Ir kūno kultūra yra labai specifinė tokiaaa dalis mokykloj, ir tu šiek tiek jau buvai užsiminęs apie ją. Mmmmh ir kūno kultūroj yra, nu, specifika ta, kad ats dažnai būna atskiriami berniukai ir mergaitės, berniukam yra ten vienokie pratimai, mergaitėm yra kitokie pratimai. Tai gal apie tą kūno kultūrą aah tiesiog bendrai, pavyzdžiui, kaip tau pačiam, koks tavo santykis? Biškį minėjai, kad, tarkim, norėdavosi vengti tos kūno kultūros. Tai vat koks tas santykis būtent su kūno kultūra ir kaip kaip tave ta pamoka versdavo jaustis, nes jinai vėlgi yra labai apie būtent fizines savybes ir fizines galimybes?

V: Tai man atrodo, kad kūno kultūra yra baisiausias dalykas, koks gali nutikti vaikui, kuris kvestionuoja savo seksualinę tapatybę. Nu, tam tam tikra prasme, tai yra pati žiauriausia vieta, įmanoma, turbūt, mokykloje, ta prasme, tai įprastai žiūrint. Aaah, nes, kaip tu ir sakei, ten susijungia labai daug dedamųjų. Aš labai puikiai pamenu tą atsiskyrimą, kuris ten buvo, neatsimenu, gal penktoji, šeštoji klasė ten kažkada, kai passs atsiskyrė grupės, ir aš pamenu, kaip buvo kompleksiška viskas, aš buvau klasė, aš ir mano klasiokas buvom aukščiausi, tai aš stovėjau, atsimenu, bernų toji eilė pirmas arba antras, nu tipo ten pagal brendimą, paskui jau ten mes lyginomės (nusijuokia). Tai man tas buvo *cool* nes tipo aš esu pirmas, ta buvo faina dalis. Nes nu už manęs ten tie visi kiti, bet nu ir po to mes ten žaisdavom iš pat pradžių ten kažkokius, nežinau, estafetes ten krosus bėgdavom, ir tai buvo *fine* visks su manim, bet tada po to aš buvau avarijoje automobilio iir metus nevaikščiojau, ir po tooo turėjau tą reabilitaciją ten, žodžiu, į tą paauglystę viskas taip įsipaišė, ir aš turėjau tenai tą spec. grupę ta ten tokia yra ir kur gali daryti teoriškai limitu kažkokius limituotus pratimus. Tai vat tada aš labai atsiskyrčiau nuo savo grupės, nes kol ten visi žaisdavo krepšinį ten jau man ten buvo gal 15 metų kokį. Tai aš ta tenai tipo nežinau, ką aš ten darydavau, atseit kažkokius tempimo pratimus, nors ten mokytojai buvo, nu neskyrė dėmesio išvis ten maždaug tu čia kažką paveik, o mes čia paveiksim tą vat buvo, buvo va taip. Nu tai va ir po tooo, po to kažkaip ir ir aš vat toji grupė ir buvau vis vi vis visą likusį laiką, ir aš ja labai džiaugiausi, kad aš ją turiu, nu kad man turiu kažkokį tarsi pasiteisinimą, kodėl aš galiu nedalyvauti tuose žaidimuose su visais, bet, aišku, dar prieš tą avariją, pamenu, kad man mama ten rašydavo raštelius visokius, kad aš ten tipo galėčiau neiti, nes aš jaučiausi labai ten *intimidated* su visais. Tai vat vat tą pasakyčiau. Ir po to aš jau vienuoliktoji, dvyliktoji klasė tiesiog nebėjau į kūno kultūrą kažkokį, mes turėjom tokį neverbalinį susitarimą su mokytoju, mes apie tai nesišnekėjom niekada su juo, bet aš tiesiog neateidavau į pamoką, vyksta pamoka ir manęs nėra, tiesiog, ir man mokytojas nieko nei žodžio nesakydavo apie tai, ta prasme, mes du metus va taip prabuvom, man išvesdavo 7, tada aš atnešdavau projektą padaręs ir išvesdavo 9, ta prasme, vat taip buvo viskas. Tai visi eidavo į kūno kultūrą, aš ten į valgyklą arba kažkur ten kitur. Tai tai tarsi tas, tas tarsi buvo gerai, bet ta kūno kultūra tikrai jinai turėjo labai labai didelį svorį visą visą paauglystę, gyvenime, aš atsimenu, labai labai buvo tokia, atrodė, atrodė, kad nerealu, kad tu vieną dieną galėsi gyventi be kūno kultūros siaubo tavo gyvenime, nu, ta prasme, kažkaip, kad taip, kad tai bus kažkada išvis.

K: O, pavyzdžiui, taas nelankymaaas kūno kultūros ar neiššaukė kažkur mm kažkokių reakcijų? Ar ten kitiems, nežinau, kažkokio neteisybės jausmo, kad tau taikomi kitokie kažkokie standartai ir panašiai?

V: Mhm, aam ne, manau, kad aš gal ne neatsimenu tokių. Kažkaip, nes visiems patikdavo klasiokams tą kūno kultūrą, visi laukdavo jos. Taaai nemanau, kad čia labai kažkas man ne tai, kad pavydėdavo ar kažkaip jausdavo, kad čia kažkokia neteisybė yra. Man atrodo, kad visiems dzin būdavo dėl to.

K: O tu pats, pavyzdžiui, ar kai jau, tarkim, su nu vat ar nebuvo tau kažkokio palengvėjimo dėl to, kad va tau nereikia šito dalyvauti bendrose tose veiklose suuu.

V: Tai buvo. Tai buvo tai labai didelis buvo palengvėjimas.

K: O vat iki tol? Kaaip maždaug atrodydavoo tavo būseną? Aaar kūno kultūros pamokoj? Ir vat gal irgi šiek tiek pareflektuoti, tarkim, pradinėse klasėse? Ir dar nu labai... mmm ar, bet pradinėse klasėse irgi tai jausdavosi? Ar tai labiau atsiskleidė mmh toks tie vat skirtumai brendimo laikotarpiu, kada jauuuu pradeda keistis ten ir kūnas ir šiaip.

V: Tai pradinėse klasėse būdavo smagu ta kūno kultūra visiems, nes visi ten sakau ir estafetės ten žaisdavo ir ten dar kažkokius rankinį, man rankinį patikdavo žaisti, aš atsimenu, pradinėj mokykloj, kai kai kai kai nu, ten gal penktoj klasėj kažkas tokio, bet taaai nu brendimo laikotarpiu.

K: Ir dar vat vienas momentas, kuris atrodo reikšmingas aaa bent jau man, tai vat aš teisingai suprantu, kad aa tas skirstymas, kol yra miksuota tokia ta grupė klasės, tol, atrodo, yra lengviau aaa negu tada, kai atskiria į skirtingas grupes. Iiir gal tada gali šiek tiek irgi prisiminti arba šiaip pareflektuoti iš dabartinės perspektyvos, kodėl tas jausmas toks yra, kad aaa kai atskiriaiberniukus ir mergaites, kodėl atsiranda toks didesnis stresas tos kūno kultūro?

V: Man atrodo, kad atsiranda stresas, nes aahm tu, kaip berniukas tada pradedi labai konkuruoti vienas su kitu ir bandai parodyti, kad tu esi galingas, kad tu esi stiprus, kad tu kad tu gali laimėti prieš juos visus, aarba jeigu yra komandiniai žaidimai, kaip krepšinis ar futbolas, kad tavo komanda gali laimėti, kad tu kažkaip labai čia susidirbęs esi vienas su kitu, tai aa ir ir ir ta baimė atsiranda, kad jeigu tu toks nebūsi aah, nelaimėsi, prastai pasirodysi, kažkaip ten neimuši to įvarčio, kaip iš tavęs čia visi tikisi, tai tada tu nuvilsi visus kitus berniukus ir tadaaa, nu kažkaip vat kažkoks nusivylimas didelis bus tavim. Čia turbūt labai yra internalizuota viskas, bet nu bet toks jausmas, o kai kai su mergaitėm tu žaidi, tai tada man nu pamenu, kad būdavo linksma, todėl, kad

ne ne ne nebuvo tos konkurencijos tokios, nes buvo ir silpnų mergaičių, ir silpnų berniukų, ir stiprių mergaičių, nu, ta prasme, visokių, ir vie vienas į kitą klasiškai į klasiokes nežiūrėdavo kaip į kažkokį konkurentą, visiems tai būdavo tiesiog linksma. Tai vat vat, aš nežinau, ar aiškiai sakau, bet kažkas, kažkas į tą pusę..

K: tai tiesiog iš esmės atsiranda tas toksai ta galimybė, nu, atsiranda tokia pilka zona, jeigu yra miksuota, tai tada tu gali būt toks neišsiskiriantis ir tau nereikia, nėra ten privalomybės, kad kuris tu esi, kuris ten toj skalėj būtinai tik tarp berniukų, nes tada atsiranda tiesiog labai įvairesnis, įvairios galimybes. [V: taip..] ir atrodo, tos galimybės neišsiskiria. Ahh okei. Ir paskutinis gal toksai blokas ir, irgi sakyčiau ganėtinai reikšmingas, tai aš jį vadinčiau, interesai. A iiiiir tai, ką tu užrašei, irgi vienas iš dalykų buvo sportas, sportiškumas, kad berniukai daug ten užsiiminėjo tuo, ir nesidomėjimasis, nesidomėjimas menu ten aaa ir kažkokia vat mokslu, mokslu ir ten namų darbais ir panašiai. Taai irgi tada gal gali šiek tiek plačiau gal papasakoti ir pakonkretinti gal ak, vat tuos interesus irrrr kurieeee berniukam aaah būdavo irgi laikomi, bet čia gal irgi toks ir iš savęs, ir iš bendraklasių toksai, kad laikomi normaliais, kad ji nu, tau turi rūpėti automobiliai, sportas ar kažkas, o jeigu tau rūpi menas ir ir visa ir ten mokslas, tai tu esi kitoks. Tai va. Tai gal gali tiesiog papasakoti, kaip maždaug atrodo tas toks jausmas ir noras nežinau, ne noras, bet spaudimas kažkokia veikla domėtis labiau arba mažiau?

V: Nu, tai apie jausmą ar ne tu patį klausi. Tai tai aš ką jau ir minėjau šiek tiek apie tai, kad kad yra tarsi tie lūkesčiai iš aplinkos, kad kad kad man reikėjo domėtis kažkuo kitu, negu kas man buvo nuoš, nu, natūraliai įdomu, bet aš tuo niekada nepradėjau domėtis, tiesiog, kad nes tarsi tarsi kažkas norėjo to. Labai vienišas gal jausmas, vat tą pasakyčiau, nes ir ir tie dalykai, kuriais aš domėjausi, vat ten vat ką surašiau, ten kažkoks menas, muzika, filmai, ten, nežinau, dar kažkas, aaah ne, ne mokslas čia turiu omeny, tai net ir mergaičių tarpe buvo mažai žmonių, mažai mergaičių, kurios domėjosi tuo. Taaai tai apskritai man atrodo, aš kiek atsimenu save, tai aš buvau toks labai pasaulietiško mąstymo kažkoks vaikas ir tam kaime man buvo labai sunku, ir nežinau, ar čia dėl to, kad dėl to, kad aš berniukas buvau šitoj vietoj, man atrodo, kad čia apskritai gal nu mažai tų bendraminčių kažkokių tokių buvo tiek mergaičių tarpe, tiek berniukų tarpe. Tai tai tas jau jeigu apie jausmą klausi, tai jausmas yra labai vienišas, toks tu jautiesi, nu tai ne, nematai savęs kituose žmonėse jokiuose, nei savo šeimoj, nei nei klasiokų tarpe, nei mokytojų, nu išvis toks tipo, tiesiog vienas toks jausmas vat kažkoks.

K: Ir vat kokie vat muzika, tarkim, gal kažkokia specifinė muzika, arbaa teen menas, tai koks vat menas? Koku tu vat menu pats domėjaisi ir kokia muzika tau patiko? Ir kokia muzika, kuri tau patiko, nebuvo, tarkim, populiari tarp kitų bendraamžių?

V: Aš galvoju, gal toks esminis dalykas, kuris gal aktualus šitai temai, tai yra tas, kaaad man labai nuo nuo ganėtinai anksti pradėjo patikti ir atlikėjai, ir filmai, ir ir kiti dar menininkai, kurie darė kažką kitaip. Ta pr, kurie buvo tokie, nu, neatitiko tų normų tam tikrų, tai ar ten atlikėjos, kurios ten turėdavo ryš ryškius *outfitus* ir tokias dainas keistas leisdavo, kurios ten nišinei auditorijai patikdavo tiktai. Keisti muzikiniai klipai kažkokie, kurie sukeldavo daug diskusijų ten, visuomenėje apie tai, kas čia išvis yra, nu, tokie vat kitokie žmonės, kurie vat irgi, kaip ir dabar, kaip ir kalbėjom, kaip berniukai, kur neatitinka kažkokių standartų, tai tiek tie atlikėjai, tiek tie menininkai, tiek tiek, nežinau, aahm režisieriai kažkokie filmų, kurie taip tarsi norėjo sulaužyti kažkokias normas, tai to tokią vat aš liniją matyčiau.

K: Taai gal gali kažkokių pavyzdžių pasakyt? Pavyzdžiui, kaip...

V: Jo tai man labai patiko pirmoji atlikėja, kuri man žiauriai patiko, tai buvo tokia *Róisín Murphy*, ir jinai jinai vat ir sakau, ir pasirodydavo su tokiais ryškiais, labai *outfita*is visokiais, turėdavo kaip visokius keistas dainas, eksperimentuodavo labai daug jinai ta ten man man patiko gal tas jos albumas, kur jinai labai tokia, nu, tokia pop muzika tarsi darė, tai mane tada jinai užkabino ir po to aš pažiūrėjau jos tą diskografiją ir man patiko daugiau, žodžiu, jo jos darbų. Tai aš tą atsi atsimenu momentą tokį apie muziką, jeigu kalbant. *Lady Gaga* man buvo didelis labai momentas gyvenime, nes jinai tokia man irgi, nu, jinai man buvo daug daugiau negu tik dainos man, vat jinai ir simbolizavo tą tokią drąsą ir ir ir nebijojimą būt savim. Aš galvoju, gal gal gal vat ši ši šitie dalykai. Aaah irrr daug tų atlikėjų buvo, Bjork man labai patiko, *Duft punk*, nu, ta prasme, tokie skir skirt skirtingi mikasai visokie etapais. Ir tada apie meną kalbant, ten tai man *Andy Warhol* patiko visada irgi būtent dėl to, kad jisai sulaužė visas įmanomas normas tuo metu atėjęs. Kiti menininkai ten Dali nežinau, nu visokie tu tu tokio tipo niekada manęs nedomino tokie klasikiniai, nu menininkai visom prasmėm, nežinai. Filmai visokie eksperimentiniai buvo man labai įdomu tai tai va, man visą laiką labai buvo buvo įdomu tai, ką, ką žmonės darė kitaip, negu tarsi iš jų tikėtusi.

K: Mhm.. Tai vat mano gal iš karto į tai vedantis ir sekantis tiesiog yra klausimas, ahh yra vat koks tada yra taaas įprastas, normalus muzikos stilius, muzikos atlikėjai, kurių klausydavosi ir, tarkim, vat vaikinai, ar jie ir merginos tų pačių tada klausydavosi, nes,

būna, kartais irgi tiesiog pasiskirsto ir pagal atlikėjus, ir pagal muzikos stilių, ir panašiai...

V: Tai aš dabar neatsimenu tiksliai tų ten pavadinimų, aišku, visų, bet buvo ten tais senais laikais tai, nu visokios ten tos, nežinau, top 10 dainos visokios, ten remiksai kažkokie, pusiau rusiškos, ten indiškos kažkokios dain ten buvo ten tų tokių gabalų, kur visi leisdavo, visiems čia buvo tipo žiauriai *cool* bajeris, vat labai patinka šita, šita daina. Ir ten visi važiuodavo savo mašinom ir ten per langus garsiai leisdavo, nu ir nu bet bet tokie, nu vat man tada atrodė tokie tokie *basic* dalykai, nu, ta prasme, kurie visi yra, nežinau. Nu, apie filmus gal net ne tiek pas mus ten ir buvo labai kažkaip jie aktualūs, bet bet tokia vat muzika, aš atsimenu, jo labiausiai ta tokia takoskyra buvo, o nu, nežinau, vat kaž kaž kaž kažkokia tokia vakarėlio, tokia muzika, gal, sakyčiau..

K: Mhmm.. ir vat kalbant apie vakarėlius, tai irgi tu vakarėlius aa pradėjai, padėjai toliau aaa nuo tavęs, toliausiai nuo savęs. Iir gal tada gali pirma pasidalinti, kaip atrodydavo tie vakarėliai, kokio tipo tai būdavo vakarėliai? Nes, nu, ar tenais mokyklos kažkokie žiburėliai, ar ten jau po pamokų vakare kažkokie vakarėliai, aaa ir kodėl tavęs, pavyzdžiui, jie netraukdavo ir čia juose nenorėdavai dalyvauti?

V: Taip, tai aš manau, kad vat, skirtingai negu prieš tai, ką kalbėjau, vakarėliuose aš būčiau norėjęs dalyvaut, bet manęs niekas nekviesdavo į juos. (Nusijuokia) Tai čia buvo tokia tokia vat toks dalykas aaah žiburėliai tai ten žiburėliai, tipo, mokykloj ten būdavom visi kažkaip jie nesukeldavo ten daug emocijų, bet tie tokie vėlesnėj paauglystėj, po pamokų vakarais ten plote pas kažką. Taaai tokiose va, aš kažkaip supratau tikrai po kokių gal nu vat metų nuo tada, kai jie prasidėjo, ir kai man tiesiog kai jau į juos vaikščiojo, kad pala, pala, kad aš tai nebuvo nei vienam, net nežinau, kad jūs čia turit juos. Tai vat vat, bet vat apie tai. Bet tie vakarėliai, nu, jie jie nu nebuvo tokie kažkokie gal, kita vertus, kuriose aš gal būčiau norėjęs būti, nes ten buvo daug visokių išgertuvių ir tenai nu tokie pijankių labiau gal (juokdamasis) negu vakarėlių, tai tai to tokio tipo, bet čia jie visi, aišku, toj ten paauglystėj jau jau 16 plus maždaug maždaug būdavo.

K: Ooo mmh kaip tu galvoji, ar nežinau, gal tau ir buvo pasakę, pavyzdžiui, dėl ko, nu, vat dėl ko tavęs nekviečia? Tarkim, į juos...

V: Mhm, nebuvo pasakę. Aš niekada ir neklausiau, bet aš manau, kaaad labai tiesiog aš atsiskyriau vat tada nuo tos vė vė vėlesnės paauglystės, nuo visų stipriai visom prasmėm, ir tada kažkaip atrodė, kad nelabai realu būtų taip *sumerge'inti* kažkaip tuos mano interesus, mano tuos drauges ir draugus iš kitų tų miestų, nežinau, ten, nes nes

internetu aš ten susipažinau su daug žmonių pakankamai... Taaaai su su tuo tokiu realiu gyvenimu, kuris vyko mano aplinkoj, nu, kažkaip taip atrodė, jau per daug atsiskyrė viskas, kažkaip net nelabai ir noro buvo, ir nežinau..

K: Mhmm, okei, ahh tai iš esmės aahm, sakyčiau, kad mes pakankamai viską ir apšnekėjom iš tos pusės, ką ką surašei ir panašiai. Taai mano vat paskutinis tiesiog klausimas. Taaaai gal gali taip bendrai įvertinti, aahh koksss tavo, kaip čia pasakyt, tuoj sekundę sugalvosiu mmh kur tu save pastatytum toje vat skalėje, kur yra toks tipinis berniukas, tipinė mergaitė ir aah tiesiog kokie tavo asmeniniai bruožai lemtų tavo tą būtent buvimą vat toj kažkurioj vietoj?

V: Bet tu čia klausi apie praeitį ap ap mo mokyklos laikus?

K: Jo, jo, jo, jo, jo ir kurio metu, pavyzdžiui, gal įvyko kažkoks lūžis, kur aah m tau pradėjo, nu, tarkim, ne nežinau, neberūpėti, bet čiau jau ir po mokyklos, kuriuo kažkuriuo laiku įvyko tas toksai, nu mokyklos vis tiek periodu, tai nu, kvestionuojį ten tuos dalykus ir panašiai, bet gal kažkuriuo metu tau įvyko toksai lūžis, kad aah nu, pavyzdžiui, reflektuojant apie tą mokyklą, atrodydavo, atrodo, kad nu visiškai nereikėjo to to daryt ir dabar, tarkim, jeigu grįžtum atgal, tarkim, ar elgtumeis kaip nors kitaip? Ar tau pačiam norėtūsi kažką keisti, ar...

V: mhmm, nu, sunku pasakyti, žinai, tą tokią skalę, nu, nes kaip tu ir sakei dabar, kad kad vieni standartai, kurie nu vieni standartai buvo taikomi, nu ten, nežinau, mokyklos laikais ir vėlgi ten skirtingais etapais, tai ten ankstyvoj vaikystėj, tai aš manau, kad jaučiausi aš pakankamai berniuku tikrai. Po to, vėliau gal vis daugiau tų klausimų kilo, mmmh aš gal kitaip būčiau daręs, nebent pakeitęs mokyklą, nu ta prasme, pakeitęs gyvenamąją vietą, tiesiog, nes manau, kad ir tuo pačiu metu gal būčiau mažiau galvojęs apie tai aaa kad kad kad aš esu auka ir mane puola. Turiu omeny, kad labiau supratęs, kad yra daugiau pilkų zonų ir kad ir kad tie vaikai turi savų kažkokių ten problemų ar kurie ten *bullyina* ir panašiai, nu daug daug tokių yra dedamųjų, tai man atrodo, kad jau dabar suaugus, kad nu ber ber ber ber, nu kas yra berniukas, kas yra mergaitė, čia yra labai tokie sudėtingi dalykai, bet bet man atrodo, kad nu, kad gal ką aš norėčiau palinkėti gal vat berniukam ir savo sūnėnui, kuris yra vat irgi ten dešimties metų, kuris vat, kuriam prasidės dabar ta paauglystė tokia jau. Tai tiesiog būti tokiam nu drąšiam, tvirtam savy, būti sąžiningam, būti būti a a aatviram žmonėm ir ir ir ir išsakyti ir tam dalykui, nu kad kad galėti išsakyti savo jausmus, nežinau, ten tėvams, ir ir artimiems draugam ir taip toliau. Bandyti bandyt kažkaip nesilygiuot per daug į kitus ir ir tiesiog

būti patogiai savo toj odoj, kurioj tu esi, nežinau, nes man labai labai sunku pasakyti, kas kokios savybės, nu vat turėtų būt berniukams ir mergaitėm. Nežinau.

K: O čia šiaip nežinau, nežinau tavo santykio gal su sūnėnu, bet šiaip tada tiesiog užsiminei. Taaai jeigu, tarkim, tenka girdėti apie jo buvimą mokykloj, tai ar tau atrodo, kad, pavyzdžiui, dabar yra kažkaip kitaip mokykloje? Ar nėra ar, pavyzdžiui, yra lengviau, kaip tau, tiesiog atrodo, ar yra lengviau būt mokykloj būnant biškį kitokiu ar ne?

V: Nu aš kažkaip, kai vat, nu jeigu paklausei apie jį, tai jis yra jis atitinka daug daugiau standartų ber ber berniuko tipinio, negu aš atitikau, gal jo amžiaus, tai man sunku pasakyti. Bet to *bullynimo* ir patyčių yra vis dar labai stipriai ir nors jisai gyvena ir ne kaime, bet dideliam mieste, ir eina į nu ten gerą mokyklą, vis tiek to yra nemažai. Tai aš norėčiau tikėti, kad kad yra geriau dabar, bet manau, kad yra labai panašiai.

K: Okay, tai iš mano pusės kaip ir viskas, aah nebent gal kažką norėtum šiaip dar pridėt, jo, tai nebent nori kažką tokio pridėti dar ir

V: Nežinau, ar aš noriu pridėt. Man tiesiog atrodo, kad labai sunku yra būt berniuku arba mergaitė irgi, nu ta prasme, iš esmės yra ta ta ta vaikystė, paauglystė yra siaubingas metas, kur, nu, nežinau, reikia labai daug tėvų *support'o*, reikia labai daug draugų, kažkokio palaikymo, nu, kad tu nesijaustum, kad tu kažko neatitinki, nes ką, kas sugalvojo, ką turi čia atitikti.

K: Bet *on the other hand* yra labai sunku to paprašyt.

V: Nu..

K: Tai va, okei..

V: Tai va, tai nežinau, turbūt tiek..

K: Ačiū labai.

Jonas, 30 metų, į mokyklą pradėjo eiti 2001 m., partnerystėje, yra buvęs su moterimi santykiuose.

K: tyrėjas

J: informantas

K: Tai pirmas dalykas, kurio noriu paprašyti, tai tavo sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir visa medžiaga naudojama anonimizuota mano magistro darbe.

J: Sutinku.

K: Ačiū labai. Tai gerai, tai pirma pirmas dalykas kurį, kurio noriu tavęs tai yra duodu aš tauu lapelių ir rašiklį ir paprašysiu tavęs ant šitų lapelių užrašyti tai, kas. Surašyt

tiesiog sąrašą dalykų, kurie tavo mokyklų buvo, tau būnant mokykloj buvo suprantami kaip vyriškumas. Tai į vieną lapelį vieną dalyką ir *as much as you want*.

J: *rašo 1min 07s* Nu gal tiek, pagalvosiu kas ant liežuvio galo, tai po to tiek tiek...

K: Tai gerai tai tai viso pokalbio metu galėsi gali pridėti ir parašyt jei kažko norėsi. Tai tada paprašysiu tavęs perskaityt tai ką ką parašei.

J: Okay, taaai vienas tikriausiai esminių buvo mergina (partnerė), automobiliai kaip hobis, sportas arba, nežinau, sportiškumas, tikriausiai ten galėtų tiek vienas tiek kitas žodis tikt, aam rūkymas, alkoholis iiiirrr jokių manierų. Vieną žodį reikėjo.. [K: Ne ne nebūtinai vieną žodį..] Nežinau, manieros arba manierų nebūvimas. Ir čia labiau sakykim, nežinau, moteriškų manierų nebūvimas vat link vyriškumo.

K: Okay, jo tai čia nebūtinai buvo po vieną žodį, kažkaip neištransliavau, sorry. Tai va, tai gerai. Ačiū labai aš dabar mmh tada ar buvo dalykų pavyzdžiui, abejojai, kad reiktų įtraukti, ar aaa visi tokie pakankamai užtikrinti, aaar buvo kažkas galvojai įtraukti, bet visgi neįtraukei?

J: mmmne, man atrodo, viskas ką ką pagalvojau, taip, kad 100% galėčiau pasakyt. Ne, nebent gal čia žinai tokia savotiškaa asmeninė interpretacija ar ne dėl manierų, nes kažkaip gal, nežinau, iš kitų gal žmonių ateinančio aspekto negalėčiau kaip identifikuoti, kad būtent jie sakydavo, kad čia manieros vat yra kažkas tokio, beeeet labiau gal čia čia čia iš savo patirties ateina. Bet visą kitą tai tai tai tikrai tokie aiškūs ryškūs.

K: Okay, gerai, ačiū labai. Aaah, tai tada galim pereit prie kitoo prie kito punkto tai yra. Dabar duoda tau lapelį ant kurio yra parašyta “jūs” ir tuos dalykus, kuriuos surašei paprašysiu sudėlioti arčiau arba toliau nuo šito lapelio ir tie dalykai, kurie bus arčiau to lapelio, tai reikš, kad tu labiau atitikai tuos dalykus mokykloj, o kurie toliau, tai tuos dalykai atitikai mažiau mokykloj.

J: Mhhhm (juokiasi dėliodamas) Taaai čia tuos dalykus, kuriuos surašiauu..

K: Jo, vat tuos dalykus, kuriuos galėtum sakyt, kad tuos dalykus vat mokykloj labiausiai atitikau, o tuos kur toliau, tai gal visai neatitikau, ar mažiau.

J: Mhm *dėlioja 19s* Mmmh taip gal.

K: Tai dabar vėlgi paprašysiu paskaityt. Taai dabar gal plačiau apie kiekvieną pakalbėt punktą ir koks vat tavo santykis su tuoo su tuo punktu buvo?

J: Nu tai pirmasis, kuris arčiausiai manęs yra aaa padėttas tai mergina (partnerė) manau, kaip ir aa daugeliss aa draugų, bent pažįstamų LGBT, kurie gyveno regionų mokylose, tai turėjo merginą ir šitas šitas aaa tikooo tam vyriškumui, nežinau, kažkokiam

pademonstruoti ir slėpti tą savo identitetą. Man patiko visai automobiliai, gal nebuvo išgilinęs tiek ten į visas technines specifikacijas, bet ten tikrai būdavo įdomu su klasiokais panagrinėt ten skirtingus automobilių modelius arba šiaip tiesiog padiskutuot kokio automobilio norėčiau gyvenime, taaai visai aahm tiktų. Per viduriuką dėjau sportą, kadangi šiaaip turėčiau aukštą kraujospūdį, tai labai ten aktyviai sportuot negalėjau, beeeet visai patiko ir tenisas iiiiiir aahh tinklinis. Tai vat, tiek kiek leisdavo fiziniai pajėgumai, tai žaisdavau. Kas galbūt neatitinka ir ir netinka būtent pagal manooo regiono specifiką ar šiaip pagal gyvenimišką patirtį, tai, kad pas mus populiariausi tikriausiai sportai buvo krepšinis ir rankinis iiiir nu vat šitos sporto šakos tikriausiai buvo tokios la labiau alfa, nežinaaaau, vaikinuuu sąrašė. Taaai aš ne neįkritau į tas grupes ir vat kaip tik gal koks tinklinis būdavo populiariesnis tarp merginų kaip sporto šakai, taaai dėl to taip dėjau per vidurį, tarsi, sportas kaip ir atitinka, bet *common* sporto šaka kaip ir nelabai atitikdavo. Mmmh ir paskutinei trys aš juos nežinojau kaip išdėliot, nes realiai, sakykim, nei vienas labaaai netinka man ir netiko aahh tada taaai alkoholis, rūkymas irrrr jokių manierųų. Mmmh taaai rūkymas būdavo tiesiog tokia kaip socializacijos, galbūt, forma ir ir aaa, sakykim, visi kiečiausi mokyklos vaicinaaaaaai dažniausiai eidavo rūkyt pertraukų metu, aš netūrėjau tokio įpročio, tai aaa, žodžiu, į tą socializacijos ratelį nepatekdavau. Alkoholis dažniausiai siejamas būdavo su kažkokiais vakarėliais irgi, kur daug merginų, daug vaikinųų irgii irrr veiksmas vyksta ir panašiai. Aš irgi nebūvau ten kažkoks vakarėlių didelis liūtas, todėl ir alkoholio tas visas aspektas ne ne ne ne neįsitraukia į mano tą apibūdinimą, mmh irrr jokių manierų tai gal kaip tik čia buvau gaal pakankamai aahh užgauliojamas ir kritikuojamas ir engiamas dėl savo vienų ar kitų aspektų. Labiausiai, nežinauu, dėl balsoo manieros pačios. Taaai šitas visiškai neatitinka, nes tikraai taip žiūrint taaai taip kaip sakykim, gestikuluodavau, atrodydavau, elgdavosi ir kalbėdavau aah vaikinai mokykloj, taaai tikrai neatitikdavo to. Plius, mano gal branda šiek tiek aaaaah vė ir vėlesnė gal, sakykim, buvo ir kartu, sakyki, balsas mutavo pakankamai nedaug. Taaai, žodžiu, būdavo vaikinų tos grupės, kur, žinai, kaip vyrai vos ne kalba mokykloj, o aš dar ten realiaai *high pitched voice* kalbu iiiir taaai irgii pakankamaai to to jokių manierų aspektoo, nu, ne ne negalėjau labai atitikt. Aaamn tai vat, tai manau gal toks tie trys pirmi mergina, automobiliai, sportas, kaip ir pakankamai dar arti, kurie galėjo būti *relevant*. Alkoholis, rūkymas, jokių manierų kurie visiškai netinka ir ir irr niekaip negalėjo įsipaišyt bent tuo metu.

K: okay, ačiū labai, tai tada šiek tiek dabar pasikalbėsime apie tuos aaa dalykus aa išsamiau ir aš jo tada pradėsiu nuo to pirmo gal punkto. Aaah mergina ir partnerė taai aaah čia gal tiesiog toks pirminis klausimas ar, tarkim, san čia tie santykiai buvo mokykloj? [J: Taip.] Taai ar tas vat aa santykis buvo nu išaugo išaugo kažkaip natūraliai iš tokio bendro noro, ar labiau iš tokio lūkesčio, kad vat irgi sakei, kad tik tas ta ta ta dalis vyrikumui pademonstruoti. Tai ar čia buvo iš to tokio lūkesčio, akd turi būti su mergina?

J: MMmm, aš manau, kad labiau iš to tokio lūkesčio, kad turi būti su mergina ir šiaip tas aaa gaal kaip pats santykis užsimezgė. Taai ne aš *approachinau*, o mane *approachino*. Tai čia gal toks pirmas dalykas buvo ir savotiškai nežinau, nu, kiek pamenu sukėlė kažkokį ten džiugesį, kad vos ten net maždaug, kad nu, vat pagaliau ten į mane kažkas tai atkreipė dėmesį. Ir čiaa tarsi bus tarsi, nežinau, kaip apsauginis mechanizmas ar ne nuo patyčių ar ten kažkokių kalbų. Taaaai kaip kaip kaip ir pats minėjai tada taip taip ir gaunasi, kad labiau toks yra kažkokia norma, kad vaikinai mokykloj turi turėti merginą ir kadangi anksčiau neturėjau, tai tos normos kaip ir neatitinkau ir dabar čia kažkas atsirado, kas norėtų su manim tą santykį kurti, tai *hooray* dabar viskas labai gerai. *Check* uždėtas, ačiū ir ir ir džiaugiuosi. Taai manau, kad visiškai, visiškai nebuvo iš kažkokio mmmmh natūralaus jausmo arba ten nu vat susidomėjimo, bet labiau iš to tokio “ nu tai vat, pagaliau galėsiu atitikti kažkokį nustatytą normą/rėmą ir save kažkokiu tai būdu apsaugoti” ar tai nuo tų pačių patyčių ar tiesiog kalbų bereikalingų.

K: Okay, o, tarkim, iki tol, iki šito etapo su su su šiais santykiais. Nu, ar būdavo tų kalbų, nu, aš iš tavo pasakojimo *assuminiu*, nu, kad būdavo. [J: taip.] Taai, o kokios gal būdavo tos kalbos, gal gali pasidalinti kažkokiais pavyzdžiais. Jeigu vat sakai patyčios, tai ar tai buvo kažkokia fizinė forma, ar daugiau žo verbalinė žodinė?

J: Taaaai mmmh būdavo miškas realiai tiek fizinė, tiek tiek verbalinė, taaaai nu aš kaip ir sakiau, kadangiii gal ir tos manieros buvoo ah vienokios ar kitokios, plius šiaip draugų ratas daugiausiai merginos buvo, taaaai ses stovi bendrauji su merginų grupele ir vat kažkas praeidinėja ir nežinau ar ar ar ar kažkokį žodį pasako, kad ten ar pyderas ar dar kažką. Arba, nežinau, teen įteškiaa į sieną praeinant, nu vat kažkas iš iš iš tos vat pusės arba, nežinau, vienas viena iš patyčių formų būdavo nutempti į merginų tuliką, nes labai juokinga būdavo ir maždaug, kad vat atitinka tavo, nežinau, visą *personality*, kaip tu elgiesi, tai tau tipo vieta merginų tulike yra. Taaaai nu vat jo, būdavo būdavo miškas tikrai ir anksčiau ir manau, kad prasidėjo taaaai gal net ir sakyčiau taip, kad nuo

vidurinės, nuo kokios vat penktos klasės ir aaa, kas galbūt stebinaa, oo dabar, taip reflektuojant, kad bendraamžiai ar ten kokie metais vyresni klasiokai ir ir nu mokyklos šiaip bendruomenės nariai. Tai, nu neeee, nieko nesakydavo ir nekreipdavo gal net dėmesio, nu, dažniausiai tos patyčios ateidavo iš vyresnių žmonių nuu moksleivių, ten kokių dešimtokų vienoliktokų irrr ta prasme, jo, gal savotiškai jiems būdavo paprasta, kad žinai yra penktokas, kuris tau nieko nepadarys tai labai lengva ten jam kažką sakyti. Tai vaa tai tos patyčios iš savo amžiaus grupių žmonių, jų ne tiek sulaukdavau kiek labiau būdavo ateinančios iš vyresnių moksleivių.

K: Okay, ačiū labai, ooo mmh kuriuo pas tave vat atsirado merginaa?

J: Aš galvoju, man gal 15 buvo 16, taai nu jo jau čia kokio 7 gal 8 klasė.

K: Okaay, irrr ar truko, nežinau, iki mokyklos baigimo aaar

J: Čia man atrodo buvo kelių mėnesių toks, nežinau, nuotykis (juokdamasis), jeigu taip galima pavadinti, taaai, net nee ne. Gal ne ne kelių mėnesių, o gal labiau kokio pusmečio aaa, vadinkim taip, bet jo ten aa, nebuvo labai ilgalaikis dalykas.

K: Ooo po, tarki, nu vat per san būvimą santykių ir po ar buvo skirtumo iš mokyklos bendruomenės, tarkim, į ta į tavo pusę dėl nežinau, dėl tavo elgesio kažkokio, tas, atrodo, buvo, kaip ir sakai kaip apsauga kažkokia kaip *check'as* turėti partnerę, bet kai, tarkim, išsiskyrėt tai aarr, nežinau, grįžo viskas į tą pirminį, aaar ar jau nuo to laiko ir pasikeitė į tą tą kitą pusę?

J: Aaam man atrodo, kad apskritai gal einant link aa vyresnių klasių tų patyčių bu mažiau buvo, bet aš negalėčiau sakyti, kad būtent vat su tuo santykių nutraukimo momentu, arba tai, kad buvo santykiai ir paskui jau jų nebebuvo tai man santykiai tie kažkiek tai pagerino mano tą įvaizdį, nes tų kalbų vistiek būdavo, gaaal ne neee taip ir dažnai ir ne tokiom aštriom formom, kaip būdavo ten penktoje šeštoje klasėje, bet jų vistiek aaah būdavo tik, nežinau, gal vat reflektuojant gal ten kiek mažiau rūpėdavo, kad maždaug kai išsiskyrėm tai atėjo gal toks savotiškas ir viduje su savim labiau susitaikymas, kad maždaug OK nepavyko tie santykiai, gal metas priimti save tokį koks esi. Ir tada mažiau to kreipimo atėjo į į į kitų žmonių nuomonę ir tas apkalbas visas, beet, jo, kad būtų pačią situaciją į neigiamą ar teigiamą pusę tai nemanau.

K: Okay. Ir vat irgi visai nemažai akcentuoji kalbas, tai gal galii vat irgi jau sakei, kad ten pyderas buvo viena iš tų, tai gal atsimeni daugiau kažkokių ar kalbų, epitetų kuriais vadindavo tarkim tokiu vat žmones, kurie neatitinka tų vyriškumo standartų?

J: Taai, manau, kad dažniausiai būdavo pedikas arba pederastas arba tikrai ir gėjus būdavo manau pakankamai pakankamai dažnas, aahm, galvoju vat tikrai dar ir daugiau

būdavo tokių galbūt labiau moteriškų bruožų vaikinų mokykloj, tai juos ten gal ir aaah pamenu tikrai vieną epiteta, kad tikrai vadindavo čiolėm, fyfos, nu vat realiai iš iš iš iš tokios pusės. Taaai ne kiek, sakykim, kažkokie įžeidūs žodžiai grynai nukreipti į jį į LGBT pačią bendruomenę, bet tokie vat, nežinau, žodžiai ar epitetai paryškinantys moteriškumą, tai irgi būdavo, žinai, vieni iš apibūdinančių tų žodžių.

K: Aaah, nu, tiesiog, gal čia pasitikslinimui, tai tiesiog jeigu nenukreipti į orientaciją, tai kiti žodžiai būdavo lyginimas kažkuria prasme su mergaitėm. [J: jo, jo.] Okay, tai gal aa mmh prisimeni arba galėtum pasidalinti aah savo, nežinau, mintim, emocine kažkokia jausena, kaip kaip vat tu jausdavaisi mokykloj, kaai nutikdavo tokio situacijos, kaai, nežinau, vat sakei ten įstumia į sieną arba arba arba pravardžiuoja visaip?

J: Nu taaai, aišku, žinai šiaip skaudu būdavo, dažniausiai tai būdavo daroma prie kitų tai nu aišku ir gėdos jausmas ateidavo ir aaah kažkoks nežinau, kartu ir nesaugumo jausmas ar ne, kur gal būdavo tokių dienų, kur galvodavau gal ten, nežinau, verta neateit iš viso į mokyklą, nes nežinau kas manęs laukia tai toks aah, nu labai toks *insecure* jausdavaisi ir kaip ir sakau toks ir ir ir susigėdęs ir sugėdintas tuo pačiu irrr jo aahm pažeidžiamas mmmh toks ir kur galvodau nu nu realiai tai tada, nu, žinai, kai kai vos ten ne kas dieną būdavo tos situacijos, jeigu net ne nu nežinau bent keletą kartų per savaitę tai tikrai. Taaai nu labai įjautrintas toks būdavau ir man atrodo, kad teen kažkokie kiti nesusiję su su aaahm patyčiom dalykai, kurie kurie galbūt būdavo nutaikyti į mane, nežinau, kaip kritika kažkokia. Net iš mokytojų, žinai, kažkoks *feedbackas*, tai aš nu labai jautriai priimdavau galiausiai, nes tiesiog atrodo, būdavo, aplinka tam sukurta, kur ten nu nuu viskas jau tiek yra įjautrinta, kad net menkiausias kažkoks dalykas paveikdavo labai stipriai.

K: Aaah. Okaay. Ačiū labai. Ir vat dabar nežinau gal gali šiek tiek plačiau papasakot apie mokytojų feedbacką, ką ką turi šitoj vietoj omeny?

J: Aaam tai būdavo pavyzdžiui irgi ma kad mokytojai tikrai matydavo visas tas situacija, ypač kas susiję su patyčiom, tai aaaah nu neretai būdavo stojama net gal sakykim į tų besityčiojančių pusę, kaaad tai tu čia neprovokuok, tai tu čia nelįsk, tai tu čia nekalbėk, tai tu čia nesakyk. Tai toks tarsiii nee kažkoks sudrausminimas tų, kurie netinkamai elgiasi, bet labiau vaaat “nu tai tu neprovokuok, tu nebūk čia tas kur rodosi ir gerai viskas tau bus” taai tikraai tikrai nemažai tokių mokytojų būdavo. Bet buvo keletas ir tokių, kurie ir palaikydavo ir tikrai stodavo, žinai, jį jį mano pusę ir sakydavo ten tiem vaikam, kad gal jau, nu, žinai, užteks ir čia nėra normalu taip kaip jūs elgiatės. Taaai gal kokie du ar trys mokytojai realiai buvo per per visą laikotarpį iraaa taip net

sakyčiau dalykų labiausiai susiję tai pilietiškumo ugdymo mokytoja ir etikos mokytoja tikriausiai labiausiai buvo tos, kurios racionaliausiai į situaciją žiūrėdavo.

K: O tai tu pats nu konfrontuodavai suuu su su su tais, kurie nu vat tau su tavim konfliktuoja, tai ar tu atsakydavai jiems kažkokiu būdu?

J: Būdavo situacijų kada atsakydavau tai tikrai ten yra buvę situacijų kada ten sumuštas ir ir ir ir susimušęs gal labiau taip sakykim grįždavau namo ir su praskeltom lūpom ir antakiais irrrr taip, bet iš iš kitos pusės tai jo, tai vat gal kita tokia sakykim norma arba nežinau kažkoks elgesio pavyzdys nu ateidavo ir iš šeimos. Nu irrr pagrindinė frazė kurią atsimenu tai būdavo “duok durniui kelią”, tai tiesiog aah sakydavo nu tai tu čia, žodžiu, irgi nekreipk dėmesio ir maždaug nuo tavęs atstos tada. aaa taai vietoje to, kad eiti į konfrontaciją labiau rinkdavausi tą kelią, kad maždaug tai ignoruosiu ir tai praeis. Bet tai nu dažnu atveju nebūdavo taip. Taai iki tol, kol neateidavo viskas iki tų situacijų, kada prieidavo viskas iki tų muštynių, taaai realiai ir nesibaigdavo niekada tai. Tai tos situacijos su tais žmonėm su kuriais turėjom muštynes ir kur jo, priėjom prie fizinio smurto taaai po to baigdavosi viskas taai (nusijuokia).

K: Okaay, o gal atsimeni kažkokią situaciją kas pavyzdžiui privesdavo iki muštynių iki ikii jau to galutinio taško?

J: mmh, aah, tai man atrodo ką ką ir sakiau ten aaaah ir ir kažkokie prasivardžiovimai, ypač, kai yra kažkoks, žinai, klasiokų pavyzdžiui ratai ir kurie dar kartuu, žinai, reaguoja paskui į tai kas yra pasakyta ir ten irgi ar juoktis pradeda ar dar kažką tai. Nu tai trigerindavo ir gaal labiausiai tai man atrodo, tos muštynės, tai dažniausiai tokia forma gal būdavo tokia sanakaupa visų emocijų, žinai, kurios būdavo jau susikaupę. tai, kad per kažkokį žinai ilgesnį laiką, kai tu nieko nedarai, niekur nieko nereaguoji ir tadaa vat tos emocijos kažkaip kaupiasi kaupiasi ir tų emocijų sprogo išraiška ir būdavo tos muštynės taaai labiausiai gaal taip. Nebūdavo taip, kad žinai, kažkoks konkretus trigeris būdavo, kad vat viena ar kita situacija būdavo tai kas kas išaukia tą elgesį, bet maždaug tai, kad kad ir iš anksčiau pasikartojusių situacijų, bet galėdavo būt toks paskutinis lašas pas prasprogdindavo viską.

K: Oooo čia tarkim mmh būdavo buvo toksai viso visos mokyklooj mmh metais visais mokyklos metasi ar aaaah tarkim taas tos ir patyčios bet ir gal tų patyčių poveikumas tau pačiam kažkuriuo metu tapo vis mažesnis ir silpnesnis ir tu tarkim vis mažiau pradėdavai reaguot?

J: Man atrodo, kad nuo gimnazinių klasių, kažkur nuo devintoj, gal dar devintoj kokioj gal dar dar taip nebuvo, bet aš pats esuu žinai pa pagalvojęs, pareflectavęs, kad maždaug

nu nežinau nuo kokios dešimtos klasės tai jau tikrai, tai kad kad tų patyčių galima sakyti beveik kaip ir neliko mmh ir atsirado kažkoks ir tvirtesnis glaudesnis draugų ratas, ko anksčiau galvodavau, kad gal nelabai ir net galėčiau turėti dėl to koks esu. Tai joo tai turėjau tikrai pakankamai artimą ir ir sakykim net nu, nu žinai, ne ne ne vieno dviejų žmonių ratas, su kuriuo galėdavau bendrauti ir man atrodo vat tada kai susiformavo ta kažkokia žmonių, draugų grupė, į kurią galėjau atsiremti, tos patyčios aah ir savotiškai kaip ir baigėsi gal net arba sumažėjo nu jau tiek, kad ten nelabai pastebėdavau. Aah o ir šiaip gal nu gal jau jų nebūdavo. Taai labiau sakyčiau jo kokiee 16, nu gerai 17-18 metų kai buvo taai tai tai tiek man, tiek klasiokam, tai vat buvo tas laikotarpis, kai jau brandesni žmonės pasidarė. Bet vat dar iki kokios dar 9-10 klasės taaai dar taip galėdavau jaust, kad kad tų patyčių yra.

K: Okay. Aahm. Ačiū. Dabar gal šiek tiek apie irgi draugus irgi vat sakei, kad draugų ratas irgi tarkim būdavo, vat, merginos ar tai buvo kažkoks irgi išskirtinis bruožas ar ne? Ir ar ar ar kėlė kažkokį, nežinau, nepatogumą mokyklos, būnant mokykloj?

J: Mmmh buvo išskirtinis bruožas man atrodo, kad aah bent jau mūsų mokyklos kontekste taai nu vaikinai su vaikinais visada būna, o merginos su merginomis. Tokios iš viso, žinai, kaip dvi stovyklos būdavo, kurios tarpusavy nelabai ten maišydavosi, galbūt ten paskui vyresnėse klasėse kai atsirasdavo kažkokios poros, santykiai, ten kažkokios bendros draugų grupės, vakarėliai. Tai tada tos grupės mišruotis pradėjo, beet aah nu vat sakau ten 5-8 kokios klasės tai būdavo griežtos dvi stovyklos merginomis-vaikinai iiii maždaug jeigu ten nori pritapti būti kartu tai tu turi su jais žinai būti kartu ir kažkaip nenukrypti žinai į kitą stovyklą. Jeigu pradėdavai bendrauti su merginomis daugiau tai būdavo tokių, žinai, irgi gal pasisakymų, kad maždaug kabinti gal bandai ar kažka panašaus. Beeet aaa jie labai reti būdavo. Dažniausi atvejai tai būdavo, kad nu vat žinai tu tarsi esi tada tos merginų grupės, stovyklos kaip ir narys ir tadaa tie epitetai visi palydimieji atsirasdavo.

K: O kaip tu galvoji kodėl? Kai kaip ir gal kodėl aa vat susiformuodavo tokios ryškios tos tos stovyklos?

J: Tai aš manau, kad gal iš pomėgių labiausiai atėdavo, kad va ypač kas svarbu būdavo tai sportas ir automobiliai tikriausiai būdavo tokie du pagrindiniai dalykai. Taaai jo kažkaip merginoms nu ir retai kuriai būdavo įdomu ir, tiesiog, gal iš to kaaad neturėdavo žmonių bendrų temų aah apie ką kalbėti, be to, kad žinai, ten kokie namų darbai ar dar kažkas ar dar ten klasės reikalai, kas būdavo visiems bendra, bet nu tokios iš laisvalaikio pomėgių, hobių sritys jos ir atskyrė tas manau dvi stovyklas labiausiai.

K: Irr tada vat irgi gal pereinant jau prie tų gal taip sakyčiau interesų tai vat irgi tu iš dalies sakai, kad irgi atitiko vat tau ir automobiliai buvo įdomu ir ten sportas vienoks irgi jau čia toks gal plačiau pasikalbėsime. Bet gal kitas dalykas į šitą dalį, užbaigiant gal šitą dalyką. Aaar kaip tu save pavyzdžiui traktavai ir kaip tu jauteisi, tarkim, aar nesijausdavai kažkaip per vidurį arba kaip nu vat link kur tu pats krypdavai ir kaip, va, pavyzdžiui, pats norėdavai, tarkim, bet ar kažkas stabdė aar nesijautė patogiu tarkim tai?

J: Taai nu man atrodo, kad kiek atsimenu tai tikrai nebūdavo patogiu ir tikrai nejaukiai jausdavausi, kai bendraudavau vaikinų grupėj irrr nu vat čia gal irgi tas toksai savotiškas saugumo jausmas ateidavo iš to kaad pirmiausiai šeima nu dad da daugiausiai laiko leisdavau su mama, sese, tai kažkaip atrodydavo, kaaad mmmo moteris, mergina gali kažkokį gal saugumo jausmą atnešt. Plius lankiau muzikos mokyklą kas kur nu irgi kažkur chore gal mūsų berniukai gal trys ar du būdavo vis visą visi kiti, žinai, nariai būdavo mergaitės. Taai savotiškai ir draugų tas ratas arba žmonės su kuriais bendraudavau, nu, natūraliai iš mano aplinkos ateidavo tai, kad buvo mergaitės daugiausia ir, man atrodo, kad jo, nu, savotišką saugumo, komforto jausmą sukurdavo tai, kad vat aš galiu su su mergaitėm kažkaip, nežinau, be jokių ten konfliktų, pašaipų bendrauti ir vat kas, žinai, gal ir būdavo, kad daugiausiai tos pašaipos ir ateidavo iš berniukų, o iš mergaičių nu nu ten labai retai būdavo, kad kad kažkas kažką pasakydavo. Taaai manau taip nu nu nu normaliai, natūraliai susiformavo, kad kur jaučiu, žinai, tą didesnę komforto jausmą tai ten su su ta grupe ir bendrauju. Taaai jo. Man atrodo, kad irgi gaal vat iš sporto kur kur ne ne tikrai nebūdavo ten įdomu man ten apie koki rankinį ar krepšinį kalbėt ir kur aš nei mokėdavau labai baisiai žaist nei nei suprasdavau, tai jau buvo kažkokia atskirtis, o dar gal jau einant truputėlį į vyresnes klases, kur ten irgi prasidėjo vakarėliai, susibėgimai, dar kažkas, kur man irgi iki galoo nebūdavo, nežinau, aiškios motyvacijos, kad maždaug nu tai jūs čia nu kaip ir eikit, o man tai nelabai gal įdomu. Tai irgi savotiška tokia atskirtis tada atsiradoo ir iš iš jų pusės tada irgi kves kvestionavimas, žinai, atėjo, maždaug, tai, kad irgi kodėl čia taip? Kas čia taip? Tai tada nu vat taa ki s s formuojasi tos stovyklos tai čia “jie” ir čia “aš” arba nu “mes” tai tada nu vat jo ir atsiranda, žinai, tos skirtys ir priešpriešos kažkokios natūralios.

K: Aaah okay, mmh, tai gal irgi šiek tiek paplėtojant tą interesų aaah temą tai vat irgi sakai, kaad domėjais, vat lankei muzikos mokyklą, tai menas yra viena vienas iš tų sričių, sportas yra ta kita kita priešprieša ir aa gal jo šiek yra palengvinanti, kaip čia,

aplinkybė, kaip kažkuris iš sportų patinka ir sekasi, tarkim, bet gal šiek tiek tada norėčiau sustoti ties ties tom sporto veiklom, kurios aah tarkim nu vat sakai ne ne nesisekė tenais ir nemokėjau tenai krepšinio ar rankinio žaisti. Ir sakei, kad neįkrintai, nepataikei į tas grupes. Tai čia vaikinų, aš *assuminu*, grupes [J: jo]. Gal tada gali, gal atsimeni tiksliau, ko koks jausmas būdavo aa iš tos pusės ir ar tai kėlė kokių nors rūpesčių tau dėl to, kad nu tarkim krepšinis arba kažkoksai sportas aaa nesisekė arba ne ne net neįdomu būdavo?

J: Mmmh nu tai labiausiai, žinai, iš iš bendravimo pusės, akd surasti kažkįjį ryšį tarp tarp manęs ir ir ir ir vaikinų tos grupės. Tai gal irgi savotiškai gal atsimenu, kad tikrai galvodavau, tai vat man ten patiktų, būtų įdomu, tai gal tada ten tų patyčių nebūdavo, nebūtų ir ten sukurčiau sau irgi savotišką saugumo mechanizmą, kad maždaug patiks tai taai tada bus viskas gerai taaaai jo ir kažkaip gal net vie vienu momentu tikrai pamenu, kad nu toks buvo di dirbtinas, žinai, nenatūralus atsiradęs domėjimasis, tai, kad čia nu reikia, žinai, kokius ten, nežinau, vardus, komandas dar ten kažką, nežinau, ateinant į mokyklą ten kartu su tėčiu pažiūrėti kokios buvo krepšinio varžybos, rezultatą ten, kad pažiūrėčiau bent kažkiek kažką galėčiau su su ta žmonių grupe pakalbėt. Irrr nu tai į į tą jausmų orientuojantis taai kai žinai neturėdavai to tokiooo susiconecttinimo su tais žmonėms taai atsirasdavo gal toks savotiškas atsiskyrelio jausmas ir vienišumo jausmas. Ir tadaa kai kai nu nepritampi tai vistiek, man atrodo, natūra žmogaus yra, kad vistiek kurti kažkokį ryšį, būti bendruomenės dalim, tai nu ieškodavai tos terpės kurioje turėtum apie šnekėt, turėtum apie ką kalbėt ir jaustumėis tem priimtas ir irir suprastai tai dažniausiai būdavo vat ten, žinai, mer mer mer merginų terpė, nes kaip ir aah minėjau, kad vat apie muzikos mokyklą. Tai aišku ten, žinai, visa, nežinau,aa scenos gyvenimas, ten pop muzika, visa kita. Tai nu dažniausiai būdavo temos, kad ka ka ties kuriom diskutuodavo merginos, tai tada, žinai, natūraliai “ooh tai čia labai *awesome*, čia man labai patinka, čia man labai įdomu, tai aš dabar galiu su jum daugiau pa pa padiskutuot ir surast ryšį kažkokį”.

K: okaay, aam kalbant apie dar šiek tiek liekant sporto šiek tiek temoj ir mokyklos temoj ir sportas yra nuuu nu ir kūno kultūra, nes minėjai sportą [J: jo jo] gal aš tada vis tiek paklausčiau. Kadangi tai yra tiesiogiai yra susiję su kūno kultūra tas sportas gal irgi labaaai mmh ne tik tarkim iš intereso pusės, bet aah gal aš labiau iš išvaizdos tarkim ar tas sportiškumas vat irgi sakei pradžioj sportas sportiškumas, tai sportiškumas irgi yra tokiaaaa gal ir net priešprieša, kad nu yra tam tikras įsivaizdavimas vyras irgi turi

atrodyti vienaip arba kitaip ir ar tarkim tau asmeniškai buvo šito spaudimo ar nelabai mokykloj?

K: Buvo ir šiaip, žinai, vat man irgi taip atrodo kai pasižiūriu ten kokias senas nuotraukas ar dar kažką tai. Tai nu neatrodžiau aš ten kažkoks tai, žinai, kad turėčiau ar viršsvorio ar ten kitų kažkokių problemų, bet taai tikrai ten atsimenu komentarų kur vat būdavo rankininkai, pavyzdžiui, vaikinai, kur net matydavosi tarkim paauglystėj, kad ten, žinai, raumenis užsiauginę, o aš nu tiesiog tipo, žinai, pap toksai *average body* kur kur aaa nnn tiesiog be sporto. Taai jo tai tikrai ten susilaukdavau komentarų, kad ten maždaug tu ten storulis ir ten visą kitą, nors ten tikrai *obviously* taip nebūdavo, tai ten nu tada irgi būdavo, žinai, skaudu ir atrodydavo, kad gal man čia reikia įsitraukt, užsiimt kažkuo, kaad galėčiau, žinai, irgi pritapti prie tooo to tos normos tokio, kad kaip turėtų vai vaikinai atrodyti, nes nu 90% vaikinų sportuoja, tai nu, kaip ir reikia tau irgi. Norsss nei nei tenai įdomu, nei nori, nei labai aš ir galėjau, remiantis, žinai, savo sveikata pačia. Taaai, bet vistiek kažkoks būdavo toks ne ne nee natūralus noras ateitii ir tai tai jo, kad kad kažkaip norėdavos irgi prie tos normos pritapti taai *that's for sure* ir gal irgi būdavo toksai nu suvokimas, kad nu maždaug vat nu merginom, tai žinai nebūtina ten baisiai labai sportuoti, bet aš sakyčiau, kad net ir tie vaikinai, kurie būdavo nu labai liekni, pavyzdžiui, kurie ten irgi neturėdavo tos, nežinau, raumeninės masės ar labai ten nežinau didelio sportiškumo, nu tai irgi neesulaukdavo baisiai ten gerų komentarų. Tu turėdavai tikrai būt tipo užsisportavęs ir tada vat kažkas, žinai, “ooo *respektas* tau, kad tu čia dabar sportuoji” taai jo tai ka ka kas tie kas neatikdavo tų normų, nesvarbu į kurią pusę, ten žinai, lieknesnę ar storesnę, bet nebuvo sportiški, taai irgi komentarų tikrai su sulaukdavo.

K: Ir tie komentarai būdavo išš bendraklasių daugiau ar, tarkim, ir mokytojai užmesdavo kokį noors...

J: Mokytojai nepasakyčiau gaaal, kad aš vat gal ka bendrai mokytojai, ta prasme, mo mo kaip mokyklos bendruomenė gal ne, bet kūno kultūros mokytojas manau, kad pasakydavo ten karts nuo karto kažką aaahm irrr jo ypač tie, kurie nu kurie jau tikrai būdavo vaikai, kurie turėjo problemų su viršsvoriu pavyzdžiu, tai ten irgi sulaukdavo pa pačių įvairiausių ten komentarų. Aaah kaip jie atrodo ir atsimenu, kaaad vat vienintelis gal toksai toks teigiamas kažkoks aaa posūkis buvo, kai aš ten per vieną vasarą, nežinau, ten gal 14 centimetrų paaugau ir tada iš ten, kai išstatydavo vaikus į eilę per kūno kultūrą, tai aš viduriuko eilės atsidūriau pačiam prieky ir tada ten kūno kultūros mokytojas buvo toks: “oi, kaip čia, koks tu išaugęs, tu čia žmogus-Eifelis ten

visa kita". Nu, toks kur irgi savotiška, nežinau, kad tas ūgis turėjo kažkokį ten fenomeną, tai dėl to labai ten visi norėjo, kad aš ir krepšinį žaisčiau ir kad jisai man būtų įdomus, nes nu pagal ūgį kaip ir būčiau galėjęs tikti, beet tiesiog ne, ne nenorėjau ir dėl to gaaal, kaip ir sakiau, nu neįsipaišiau, žinai, į tuos rėmus, kokie būdavo kuriami.

K: mmh okay, tai iš esmės, nu vis tiek jausdavosi tas lūkestis ir aa iš mokytojų, ir iš bendraklasių, kaaad sportas būtų reikšminga gyvenimo kažkokia dalis, net ir keliami lūkesčiai, tarkimmm, būti lieknam yra, nu irgi buvo didelė dalis.

J: Oi, tikrai taip.

K: Iiir dar kas man labai šiaip įdomu, tai, kaaad ūgis, kuris nuo tavęs kaip ir net nepriklauso, yra irgi tokiaaa svarbi svarbi dalis, ir kur nu tu negali to kontroliuoti, tai man vat gal ne iš konkrečiai, tarkim, tavo perspektyvos, bet jeigu klasėj būdavo jaunesnių, tarkim, ne jaunesnių, o žemesnių vaikinių, ar jiems tai kažkaip atsiliepdavo? Ar ar nu tai budo tiesiog ignoruojama?

J: Oi, tai visiškai atsiliepdavo. Mes turėjom vieną klasioką, kuris buvooo, nu, tikrai labai žemo ūgio, aaah tai jo, tai tiek epitetais, kaad, man atrodo, jį vadindavo peliuku visi tai, nu, vat, žinai, irgi kažkoks mažaaas gyvūnėlis, ar ne... Bet nu kartu ten ir fizinis smurtas ateidavo, žinai, iš to, kad ten, nežinau, jį ten paimdavo kas norėdavo, pakeldavo, ten tąsydavo belekaip, nes, nu, gi labai smagu, žinai, ir visiškai tokį silpną, sakykim, ir ir ir žemą žmogų, vat, nu, žinai, fiziškaaaai juo naudotis, taaai jo. Tai šitas tai visiškai visiškai atsiliepdavo, tai ūgis tikrai būdavo tas toksaaai privalumas gal ir, sakykim, gal net iš iš tos tokios, žinai, svorio perspektyvos, ir tikrai gaaal, nu saugiau, sakykim, galėdavo jaustis tas, kuris gal yra aukštas ir stambus, nes maždaug visi sakydavo: o tai čia, žinai, *sealo* žinai, žmogus turi tai nu jau kai eis, tai kai, žinai, tankas per visus. Tai jo kažkaip būdavo ta tokia kuriama norma, kad jeigu esi arba lieknas, arba žemas, tai, nu... maždaug esi toks ne nepilnavertiškas. Gal...

K: Okei, ačiū labai. Ir aš dabar gal irgi tęsiant interesų tą tokią, aš priskirčiau tiesiog interesams žalingus įpročius, ir taaas rūkymas, ir alkoholis, irrrr tu sakei, kad tai būdavo svarbi socializacijos dalis ir kad į tą socializacijos ratelį tau, nu, sunkiai sekdavosi įsipaišyti. Taimmmh gal gali tada pasidalinti, kaip konkrečiai, tarkim, mokyklos aplinkoj ir po mokyklos, už mokyklos, tarkim, ribų, tai atsiliepdavo? Alkoholis gal mažiau, bet, pavyzdžiui, rūkymas, tai įsivaizduoju, kad vis tiek mokykloj, nu, buvo irgi svarbus tada aspektas, jeigu kur tu gali pačioj mokykloj jau atitikti arba neatitikti, ir jis buvo nu vat rūkymas, nu ir alkoholis kaip žalingi įpročiai šiaip, kodėl jie yraaa reikšmingiii vat vyro identitetui ir kaip ta reikšmė atsiranda vat vyrui?

J: Mmmmmh šiaip, žinai, geras klausimas, sunku gal pasakyt, iš kuuur atsiranda. Man atrodo, kiek, žinai, pamenu, bent mokykloj, tai nu visada būdavoooo toks, nežinau, kuriamas aaah kontekstas, kad rūkymas ir alkoholis yraaa blogai ir kad ten... Dažniausiai net būdavo naudojamas, žinai, iš iš mokytojų perspektyvos, kad jūs čia tikrai nebūsit kietesni, jeigu ten rūkysit kaip kaip tik ten atvirksčiai, ir nu dažniausiai tai būdavo palydima, žinai, su kažkokiais šypsniais ar ar ten juokais, ar aar ir komentarais papildomais, tai man atrodo, kad nu būdavo tas toksai, nežinau, savotiška gal irrr maišto forma aaah prieš prieš mokytojus, prieš visuomenę, prieš dar kažką, ką maždaug nu man liepė vienaip, o aš padarysiu kitaip, ir taaas gal, sakykim, man kuo labiausiai susisiedavo tai, kad kažkoks, nežinau, da savotiškas toksai, žinai, drąsos momentaas paprieštarauti ten tam, kas yra tau liepiama. Tai vat būtent tas toksai drąsos momentas būti vat tuo tokiu maištautoju gal yra pagrindinis toksai, žinai, skatinamasis dalykas. Na, ir kaip ir sakiau, man atrodo, socializacija kaip tokia, kur tu matydavai, kad ten vat tie, kurie, nežinau, ar tą alkoholį vartoja, ar ar rūko, kad irgi kažkokį, žinai, glaudesnį gal ryšį suranda ir gal net tuo pačiu vat prieš tai, kai pradėjau kalbėt, net atėjo tokia mintis, kad nu, didžioji dalis tų rūkančių, vartojančių alkoholį būdavo ir tie, kurie patyčias visas kurdavo, tai irgi galvodavai, kad okei, tai jeigu aš ten, žinai, būsiu jų rato dalis, tai veikiausiai tų ir tų patyčių ar kažko, žinai, nebūtų. Taaai nu vaaat gal nepasakyčiau, kad čia vat būtent kažkoks aspektas visiškai 100%, kad apibūdinantis vyriškumą kaip tokį, bet čia gal labiau būdavo tai, kuo mūsų kontekste, rate užsiimdavo vaikinai dažniausiai, taaai bendrai gal negalvočiau, kad tai galėtų būt, žinai, kaip apibūdinantis tas momentas ar ar kaip norma, kuri būtųų tiktais vaikinam priskiriama, bet labiau iš to, ką, koks mūsų buvooo rajono mokyklos kontekstas ir kad aah rūkymu ir alkoholio vartojimu dažniausiai užsiimdavo vaikinai, ir vat jeigu norėdavai irgi kažkokį ten ryšį ar kalbą bendrą su jais surasti, nu tai turėdavai realiai vat tuo ir, žinai, užsiiminėti.

K: O tai tu pats bandei, tarkim, šitas praktikas naudoti, kad įsilietum į tąąą tą grupę?

J: Ne, nebandžiau, nes, man atrodo, buvo tokie du gal pagrindiniai argumentai. Tai vienas atėjo iš muzikos ir ir dainavimo, nes visi mokytojai man sakydavo, kaaad, nu, čia galima ir balsą viską sugadinti, ir man būdavo pakankamai svarbu, tai tuos mokytojus matydavau kaip autoritetą ir labiau autoritetą negu ten vat klasiokus arba tuos vaikus. Taaai tikrai būdavo paveiku. Kitas momentas buvo, kad turėjau labai griežtus tėvus ir aah šiaip, nu ten, nežinau, vakarėliai, kad ten kažkur apskritai išleistų, žinai, būti, tai būdavo labai retas dalykas, kad ten turėdavai vos ne, žinai, išsikovoti.

Taaai tėvai labai stengėsi, manau, atribot mane nuo žalingų įpročių ir ir nuo kažkokių veiklų, kurios, nu, ne, žinai, ne tai, kad gal baisiai kenktų, bet tiesiog kad galėtų atnešt mažiau naudos aah negu kažkokios kitos veiklos, taaai jo tėvai, man atrodo, būdavo tas toksai pa pa pagrindinis kontrolės mechanizmas, ir gal tikrai būdavo tokių pamąstymų, kad, nu tai vat čia tai maždaug tėvai ir kalti yra, kad aš čia ar draugų neturiu, ar ar kažko, nes jie maždaug neleidžia man eiti į tas veiklas, būti tuose ratuose, kur kur žmonės kuria ten tuos ryšius, ir kad matydavau bent kažkuriuo laikotarpiu, ypač ten ankstyvoj paauglystėj, kad, nu čia nėra jų kažkoks kaip apsauginis mechanizmas ir rūpestis, o labiau tai, kad jie man neleidžia būt kažkokių bendruomenių dalim.

K: Okei. Aaa, šiaip įdomu, vat gal tada šiek tiek dar su santykiu su tėvaisss jeiguuu galima pa pa pa paklausti, jeigu bus kažkas per jautrus, tai *it's okay*, a, prieš tai šiek tiek minėjai apie tai, kad turi glaudesnę santykį su mama ten, sese ir panašiai, ir ar taip, tarkim, buvo visada ar tas santykis su tėvais kažkaip ant kito ir jeigu kito, tai, tarkim, kaip ir kodėl atrodo tau, kad su mama daugiau laiko praleisdavai? Galbūt, kodėl? Ir panašiai?

J: Jo, tai šitas momentas atėidavooo labiausiai iš tėvų darbooo ir jų darbo grafiko. Mano tėtis bene ten visą gyvenimą dirbo policijoje ir, jaučiu, vos ne irgi visą laiką kriminalinėje policijoje, būtent toje srityje. Tai jo darbas nu labai priklausydavo, nuo, žinai, vykstančių įvykių aplinkui, ir jeigu jį ten jisai budėdavo ar jį iškviesdavo, nu tai būdavo tokių, žinai, momentų, kad ten jisai, nežinau, vidury dienos išvažiuoja ir grįžta tiktai sekančią dieną ryte ir nu tada realiai tu išėjai į mokyklą ir tada dar kažkurį laiką jo nematai, tai nu taip natūraliai, žinai, gaudavosi, kad būtent iš to darbo principo su tėčiu tekdavo leisti mažiau laiko, nes tiesiog nebūdavo kaip kitaip. Tai va taaai, o o nu tada, aišku, žinai, sesė yra penk su sese yra 5 metų skirtumas, tai dar kol irgi mokėsi mokykloje, tai nu vis tiek irgi su sese bene visada kartu būni, plus vieną kambarį dalindavomės, tai tiesiog nebūdavo net erdvės fiziškai kur labai atsiskirti. Taaai nu taip taip, man atrodo, kad nuo mažų dienų, žinai, taip susidėliojo ir kad nebūdavo, nebuvo kažkokio tai kitimo santykių, kad nu plus minus visada taip buvo kaip, bet kai gaudavom progą, tai ten tikrai būdavo, kad ten ir su tėčiu ir žvejot važiuodavom, kas man irgi šiaip ne nelabai patikdavo, gal ne ne kiek nepatikdavo, kiek tiesiog nuobodu būdavo taaai, bet tikrai nu arba ten su tėčiu vaizdo žaidimus žaisdavom, kas man labai patikdavo, tai vat irgi turėjom ten tokių bendrų veiklų, kur kur leisdavom laiką ir šiaip gal iš iš bendros tokios, žinai, perspektyvos, tai nu mama tikrai griežtesnė buvo aah iš tėvų. Tai tėtį visą laiką matydavau kaip tą tokią, nežinau, irgi gal saugumo kažkokią figūrą, kur ten visada ten

užtaria, paguodžia, koki, žinai, saldumyną nuperka, palepina ir panašiai, tai kad taip, kad, žinai, būtų, kad aš kažkaip tėtį kaip, nežinau, neigiamą figūrą matyčiau ir dėl to labiau ten su mama ar sese bendraučiau, tai taip nebuvo, tiesiog vat grynai iš iš darbo grafikų susidėliojus ta situacija buvo...

K: okei, aaa, nu nežinau, čia tiesiog arba pa papa papa kaip čia paneik arba patvirtink, tiesiog ar lėmė, tarkim, tas laikas su mama, ar nelėmė? Ar buvo tai, ar nebuvo, kad, tarkim, su mama turėjai stipresnį, tarkim, ryšį negu su tėčiu? O ir kitas momentas, kuris irgi gal šiek tiek, kad, pavyzdžiui, žvejoti tau nebuvo labai įdomu, bet važiuodavai taai gal irgi nu iš kokių paskatų, tai taip būdavo...?

J: Mmh, tai šiaip gal būdavo tas vat, kaaad jo pakankamai, žinai, to laiko trūkdavo kartu, tai tiesiog norėdavosi natūraliai, žinai, daugiau laiko kartu praleisti. Taaai tiesiog tas buvimas šalia gal buvo svarbus, ir nesvarbu, ten ką veikti, kad ir ta veikla nelabai būdavo įdomi, bet tiesiog norėdavai su tėčiu kartu pabūti, o ne ten ta ta veikla būdavo kažkokia labai baisiai svarbi. Aaah, atsimenu tikrai, kad iš pradžių ne ne nelabai patikdavo, bet paskui vat kažkaip iš iš tos sportinės perspektyvos tai persimušė, tai dviračiai, pavyzdžiui, ne, tikrai nebūdavo ta taaas interesų laukas mano, bet kažkaip irgi su tėčiu labai daug buvom vasarom ypač pradėję dviračiais važinėti ir ten po miškus, ir ir prie ežerų, ir visa kita, taaaai ilgainiui pradėjo patikt, tai vat irgi kažkokį gal tokį hobį įdiegė, bet tai, kad daugiau laiko su mama leisdavau, tai aš manau, kad jo sukūrė tą tokį, kad aš su ja jaučiau tą tvirtesnę tokį ryšį ir gal net ir dabar nuu mano santykis su tėčiu yraaa tikrai geras ir mes ne neturim ten, žinai, kažkokių ten nuoskaudų ar ten dar ten kažko, bet net vat kai kai žinai, su šeima bendraujam, tai nu jeiguuu reikia, tai skambinu mamai visada, o tėtis su tėčiu pašnekam nebent tada, kai mama būna užsiėmusi ir jisai tiesiog pakelia ragelį vietoj vietoj jos ir ten maždaug pasišnekam, kaip sekasi, arba susirašom žinutėm, bet arba ten viens kitą su šventėm pasveikinam, bet jo, aišku, kai grįžtu į gimtinę, tai nu bendraujam su abiem tėvais plus minus vienodai, bet, sakau, kai kaip tai kasdieniškaj ten toj rutinoj, tai nu pasimato, kad tas ryšys su mama tikrai sukurtas glaudesnis, nes tos komunikacijos su tėčiu gal irgi nēr per daugiausia.

K: Okei, tai gerai, tai tada galim judėti prie gal ir to paskutinio punkto, kuris šiaip yra labaaai reikšmingas, man atrodo, ir aaah pas tave jis įvardintas yra kaip “jokių manierų” ir aš tai gal labiau tada jį ir iš tavo pasakojimo labiau priskirčiau tiesiog prie elgesio kažkokiųųų bruožų, ir gal gali tadaaa šiek tiek pasvarstyti, pasamprotauti, nežinau, kokios to kokie vat tie elgesio bruožai yraaa vyriški ir atitinka tą tą normą, kuri, koks vat elgesys yra priimtinas vaikinam mmh ir ir galbūt, tarkim, vaikinam priimtinas,

merginom nelabai, bet, tarkim, vaikinam yra kažkas labiau nurašoma, va čia gal šitoj vietoj tuos žalingus įpročius irgi pridėčiau ir jo. Tai tiesiog šiek tiek apie tą elgesį ir tas būdo bruožus kažkokius.

J: Tai gal vienas iš tokių esminių. Nu, manau, normalu ir natūralu, kad pirmas dalykas, ką žmogui pamatai, tai išvaizdos momentai ir nu apskritai, kaip žmogus, nežinau, vat gestikuliuoja, išgirsti balsą, taaai, sakykim, toks gal žemesnis balso tonas, mmh toks minimalus arba iš viso neegzistuojantis gestikuliacijavimas rankom, aah net jeigu ir sakykim apie pačius judesius, tai gal kažkokie tokie griežtesni, labiau kampuoti, žinai, ne, ne tokie plastiški judesiai, eeh kalba gal tokia, sakykim, irgi, aaah primityvesnė gal kiek, sakyčiau, taip. Taaai, nu vat buvo tie tokieeee, žinai, esm esminiai momentai, aaahm, man atrodo, kad, nu, labai dažnai tas vat būtent balsooo balso tonas, skambesys irgi daug lemia, ir kaip ir sakiau, kad vat buvau tokio gal aukštesnio balso ir vis dar esu aukštesnio balso savininkas, taaai ermm, na, tikrai, nu ta tokia vat būdavo svarbi, sakykim, ta ta norma, kaip kaip turėtų vyras skambėti, taaaai, nu, tikrai, pamenu tokių momentų, kad ten, žinai, dirbtinai bandydavau tą balsą pažeminti, ir kur ten ateini va taip, [imituoja žemesnį balsą, nei yra iš tikrųjų] žinai, bandai šnekėti, kad tas balsas žemesnis būtų. Aš vat būtent irgi sakiau, ten gestikuliacijos manierų, tai, nuu aarhm, man atrodo, kaaad tikrai ten dalį tų tokių, sakykim, išraiškų ar ar gestikuliacijos, tai, aaaah pasiimdavau arba kopijuodavau, kai vaikas iš to, žinai, ką ką matydavau, tai vat chore, kai buvau, tai tikrai ten būdavo tokių vyresnių merginų, kurios ten, nu, ta prasme, vienaip arba kitaip, žinai, elgdavosi ir kalbėdavo, ir man atrodo, kad irgi tos manieros pakankamai nuo to, žinai, susiformavo ir eer jo paskui, kai kai buvau jau vidurinėj mokykloj ir kai ten tos patyčios prasidėjo, taaai nu tikrai atsimenuuu, žinai, irgi momentų, kada reikėdavo ne, ne tai, kad reikėdavo, bet norėdavau atsimokyt visas tas savo manieras, kurias turėjau, tai ten vos ne, žinai, vykdavo praktika prieš veidrodį atsisėsti ir bandyti ten nemalt taip rankom arba ten labai sekti savo ten veido išraiškas, mimikas, dar ten kažką, kad, maždaug, nu, vat, pagal tą savo kažkokį įsivaizdavimą, kaip kaip kalba, atrodo, vaikinai mokykloj, tai, kad aš irgi taip turėčiau, tai esu kažkada sau irgi parefektavęs taip, kad galbūt vat jeigu nebūčiauuu, nežinau, turėjęs tos tokios normos arba būčiau kažkokiam kitam kontekste gal gyvenęs, taai manau, kad net ir dabar elgčiausi ir ir, žinai, tas nežinau, mano arrmm net išvaizdos kažkokie momentai gal būtų kitokie, beet kadangi buvo vis viskas taip grynai išmokta ir sugniaužta, kad būtent reik taip ir ne kitaip jo kažkaip dabar net neįsivaizduočiau, kaip aš galėčiau kitaip atrodyt ir bendraut, bet būtent vat tuo metu, tai esu visiškai įsitikinęs, kad mano tas

toksai elgesys, toks, kokį aš dabar turiu, buvo visiškai ištreniruotas, išmoktas, kad atrodyčiau labiau vyriškas, negu iš tiesų buvau.

K: Okei. Irrr, vat kodėl, kodėl bandydavaai žemint, tarkim, savo balsą? Kodėl slopinti kažkokį savo elgesį, nu, vat, kodėėėl kildavo šitas šitas noras?

J: Nu, tai irgi, žinai, iš savotiškooo noro pritapti, noro, galbūt, susiliesti su ta tokia minia, ne taip išsiskirti, užsimaskuoti ir ir, kartu, kad tų patyčių mažiau būtų, tai vėl viskas susiveda į tą tokį, žinai, savisaugos instinktą, kaaad būsiu mažiau išskirtinis, būsiu mažiau išsišokėlis, tai tadaaa galėsiu ramiau gyventi. Iš esmės taip, taaai nu visiškai iš tokiooo, nežinau, norooo jaustis saugiau atėjo tas tas mokymasis tų tų kitokių manierų, nes kad ten, nežinau, man būtų pačiam ten nepatikę, trukdę arba, sakykim, iki to momento, kada ten, nu, aktyviai neprasidėjo tos patyčios, man gal nu net nekliūdavo, ir vat kaip būdavo ten chore, kai, sakau, ten labai daug merginų būdavo, kurios neužsiimdavo patyčiom, tai man atrodydavo viskas labai gerai ir normalu, ir kiemo vaikai irgi ten neturėjo, žinai, kažkokių dalykų, šeimoj niekas nieko niekada nesakydavo, tai nu, tai va taip, žinai, ir ir susiformavo, kada prasidėjo patyčios, tai atsirado ir noras imti ir keisti, kad, nu būtų situacija geresnė...

K: o pasiteisinooo šitas dalykas tau?

J: Sakyčiau, iš dalies, (nusijuokia) iš dalies pasiteisinooo, bet, kaip ir sakiau, gal su su metais, tiesiog tuu nu su branda apskritai vaikų, moksleivių sumažėjo tos patyčios, taaai labai sunku pasakyti, ar tai buvo, žinai, kažkoks lemiantis tas kintamasis, beet kad padėjo sumažinti, tai aš manau, kad taip. Nesulaukdavau jokių komentarų apie tai, kad maždaug, oi, čia kaip pasikeitė, beet tiesiog tų tų patyčių maž mažiau buvo, ir tada jau savotiškas toksai nežinau, ar ar pasitenkinimo, ar ar toks laimės, ar va to saugumo momentas ateidavo, kad ai, nu tai gerai, tai reiškias veikia, čia viskas gerai, galim toliau apsimitinėti. (Nervingai juokiasi)

K: okei ir tada vaaat, iš to paties vedant, o kaip vat kaip reikėjo tada gal gali kažkokių nu vat jo žeminti baldą, tarkim, kažkokius gestus maaaalšinti, o kaip, gal dar kažkokių praktikų buvo, kurias reikėjo praktikuoti, kad nu vat sugebėtum pasislėpti ir tarp tuoooo... Nu neužkliūti?

J: Mmmh tai eisena gal irgi vienas iš tokių momentų buvo, kurį ten reikėjo, sakykim, su sutvarkyti, kad toks irgi, man atrodo, kai imdavau pavyzdį, tai kaaaai sako, kai rėmas eina, tiesiog, žinai, kai išstatai pečius, kurie beveik nejudantys tampa, tai vat maždaug to tokią tokią ten tą eisena bandydavau išlaužti, čiaaoo, man atrodo, vienas dalykas buvo šalia tų gestikuliacijos ir ir aahh balso momentų, o kitas, man atrodo, šiaip, aah dėmesį

labai atkreipdavo, kaaaai ten garsiai ir daug kalbėdavau, tai man atrodo, kad mmmh su tuo momentu gal pasidariau ir tylesnis, ir labiau uždaresnis, toks labiau į save įėjęs, kad, maždaug, tai, nu, tiesiog, neatkreipsiu į save dėmesio, būsiu mažiau garsus, mažiau matomas, tai tada ir tų patyčių mažiau bus. Tai kas tiesiog atsirado daugiau užsisklendimo savy, tokio intravertiškumo irrrr jo vietoj buvimo tokio labai aah ekstravertiško, nežinau, ooo, džiugiu *open* vaiku, tai tapau tokiu labai, žinai, užsisklendusiu vaiku ir ir ir ir nu tiesiog nenorinčiu užkliūti.

K: O tai, pavyzdžiui, tieee, kurie nu būdavo tokieee atitinkantis tą vy vyriškumą, jiems keliamą berniukai, ar jie, pavyzdžiui, nu nebūdavo garsūs? Nebūdavo, neleidavo sau šito irgi?

J: Mmmh.. Ir taip, ir ne. Gal būdavo, nežinau, garsūs labiaaaau, kai kai būdavo žinai savo ten toj berniukų rate, draugų rate, arba, nežinau, kai kai ten įnirtingai aptarinėdavo kažkokias temas, bet, kartu, dar ypač, nežinau, man atrodo, su atsiradimu aaaah visų mobiliųjų, ar šiaip išmaniųjų, aaarm kada jau vaikai pradėjo daugiau neštis į mokyklą telefonus, taaaai tikrai būdavo tokių momentų, kur ten, žinai, atrodo, merginooos leidžia laiką besikalbėdamos, ooo vaikinai tiesiog gali leisti laiką tiesiog vos ne stovėdami ir ten nieko ne neaptarinėdami ir neveikdami, kas man irgi gal savotiška, nežinau, tokijii aaa keistumo kažkokio taaaai jausmo, nejaukumo jausmo atnešdavo ir galvodavau: ai, aš gal noriu tiesiog pa pakalbėt, pabendraut, nes kažkaip nejauku tiesiog stovėt ir nieko nesakyt. Tai vat..

K: okei, aaah ir vat irgi apie tą kalbėjimą gal šiek tiek. Čia toooks klausimas, kaip, pavyzdžiui, atrodooo žodynas ir aah koks gali...? Kaip? Ar būtų galima įvardinti, kokį būtų galima įvardinti tą žodyną, kuris yra vyriškas? Tu vat minėjai, šiek tiek primityvus, tai vat gal gal gali kažkaaip praplėsti, kaip tas primityvus žodynas atrodo?

J: Nu, man atrodo, kad aššš, nežinau, ieškodavau, pavyzdžiui, irgi kažkokių teen ar skirtingų epitetų ar ten sinonimų, kažkaip vaizdingiaaaau, plačiau, nežinau, net paaiškinti ar papasakoti kažką, ten tai net ir pamokų metu, sakykim, ten per ypač literatūros, per lietuvių kalbos pamokas, kai reikėdavo kažko ten kokią knygą pristatyti, taaaai nu jo, tai ta kalba, sakykim, ypač iš berniukų perspektyvos, dažniausiai būdavo nu jinai tokia, nu, labai paprasta, tiesiog, žinai, paprastos labai sakinių struktūros, jos tokios trumpos, gal konkrečios, ooo aah iš iš mano perspektyvos atėdavo, kad ten ir daugiau apibūdinimų, ir kažkaip vaizdžiau, plačiau, daugiau, kas kartais irgi būdavo toks, nežinau, gal pilstymas iš tuščio į kiaurą vienok, bet tiesiog nu būdavo daug plačiau apibūdinama irrrr ir iš mokytojų šiaip esu sulaukęs tokių komentarų, kad nu, tai maži

sakydavo, nu, tai čia eini tiesiai per aplinkui.. Tai tas, kur niekada gal iki galo nemokėdavau konkrečiai, žinai, kažko pasakyti, bet vat būtinai reikėdavo vaizdžiai, plačiai, daug pasakyti, kad man atrodytųų, kažkaip, nežinau, aaaaaam tvirčiau ir pakankamai tai vat o ooo kiek tekdavo berniukų klasiokų matyti, tai būdavooo greitai, trumpai, aiškiai ir paprastai ir ten, žinai, be jokių ten papildomų apibūdinimų, epitetų ar pagražinančių žodžių, kurie paryškintų įspūdį..

K: jo ir vat šiek tiek užsiminei, kad mokytojai, tarkim, į tai atkreipdavo dėmesį, bet ar dar būdavo kažkokių situacijų, kada, nu vat sukeldavo tą tokįjį jausmą, kad nu, gerai, turiu mažiau kalbėt, mažiauu, trumpiau, aiškiau, konkrečiau, dar kažką?

J: Tai pamokų metu tai tikrai būdavo, šeimoj šiaip gal irgi būdavoo ir, manau, čia irgi iš iš mamos aah perspektyvos, taaai jo, kad ten kažkokį komentarą, kad ten arbaaa, nu, tai neįdomu, arba čia, žodžiu, tai ar gali konkrečiau paaiškint, pasakyt.. Taai tikrai tokių būdavo momentų, kur kur jau suprasdavai, kad gal reikia šiek tiek mažiau, žinai, sakyti ir ir ir mažiau kalbėti, nes ne visa ta informacija iš tiesų tokia, žinai, reikšminga yra ir kur tiesiog nori kažkaip, nežinau, kažkokie gal jausmai, žinai, yra sukilę, kur nori vat čia ir dabar, vat pasakyti kažką, beet ta informacija nuo jo, jau tokia į šiukšliadėžę pusę gali iškeliauti. (Nusijuokia)

K: Okei. Nu vat ir apibendrinant galbūt šitą šitą punktaąą ties ties elgesiu... AAAh ar jausdavai kažkokią, nu, vat kaip tiksliau jausdavaisi slopindamas kažkokius savo, atrodo, nu natūralius, natūralią kažkokią būseną irrr kaip, nu kokios mintys ateidavo ar ar neateidavo? Galbūt atsimeni, tiesiog kokie vat jausmai tavee aplankydavo, kaaai tu stengdavaisi, tarkim, vat, mokytis prieš veidrodį kažkokių dalykų?

J: o tai, nu, manauu, savaime suprantama, kad kad nepatogiai jausdavausi, irrr nu, tai, kai lipi per save, taaai tai reikalauja labai daug pastangų, dažnaai, žinai, psichologinių pirmoj vietoj, bet kartais net ir fizinių, kai tu ten turii, žinaai, laikyti, nežinau, ten pečių liniją arba vaaat tą balsą žeminti, kas ten irgi kartais atrodydavo, net tempiaaa visus raumenis kaklo, kad tu ten bandydavai kažką pakeisti, tai nu net ir fiziškai, žinai, kartais išvargindavo tas toksai apsimetinėjimas. Taai jo nuovargis, tas gal būtų esminis žodis, ir ir tai būtų ir psichologinis, ir kartu fizinis, aah ir gal kažkoks toks irgi savotiškai, nežinau, nusivylimo savimi gal jausmas sekdamo, kaad nu tai ta prasme, toks iiirgi nusivylimas savimi, nees bandai būti tuo, kuo nesi, ir tiesiog galvoji: o tai kodėl, ar tu čia esi, žinai, kažkoks prastas ar prastesnis, ir tau čia dėl to reikia pa pakeisti savo elgesį. Tai šito nusivylimas būdavo, bet kartu tas nusivylimas ateidavo ir iš to, kaaad,

nu, tiesiog aah gal norėtum būti toks, koks esi, beet realiai negali, ir tada vat iš to, žinai, negalėjimo ir tas ir sekdamo nusivylimo jausmas papildomas. Tai jo gal gal tiek.

K: Okay.. Aah, tai ačiū labai. Aš iš savo pusės kaip irrr viskas. Beet jo tai paskutinis gal tada klausimas tau toks apibendrinantis, iš iš tavo pusės galbūt. Gal yra dar kažkokių minčių, kuriom norėtum pasidalinti? Aah, gal šiaip kažkokia tokia mini refleksija į tą tą savo patirtį mokykloje aaah kurią, kuri, nu, paliko kažkokį pėdsaką ir tau dabar, ir gal kokį tą pėdsaką paliko?

J: Tai man atrodo, kaaad daug jau čia tų dalykų, žinai, apkalbėjom, bet kad kad jaučiau, kad kad, žinai, tos normos kažkokioos valdo tai taip, kaip turi elgtis ir kaip turi atrodyti, ir kaip turi kalbėti aah, ir kas yra normalu ir nenormalu. Taai nu visiškai faktas buvo, ir bent iš mano pusės toksaaai gal labiausiai, žinai, skiriamasis momentas buvo vat būtent per tą sportą ir kaip pomėgį, kaaad sakykim, vos ne visi, kiek tikrai žinojau, ten tų vaikinių, žinai, būdavo aaah sportu užsiimantys, arba net ir po pamokų ten būrelius kažkokius lankantys, o aš buvau tas, kuris buvau meno vaikas ir domėjausi muzika ir teatru, ir panašiai. Tai, kaip ir sakiau, net dažnai pagal pagal vaikų skaičių, esančių tuose užsiėmimuose, galėdavai aiškiai matyti, kad nu berniukų nelabai domindavo. Taaai čia gal, žinai, tas pagrindinis toksai momentas būdavo, kas, kur, kuris, kaip ašis, žinai, susiformavo, ir tai, su kuo aš bendravau, ir taai, kuo apskritai vėliau domėjausi, ir kaip mano draugų ratas formavosi, ir kaip, galbūt, atsirado tos tokios ryškesnės skirtys tarp manęs ir ir kitų vaikinių mokykloj. Taaai jo vat tas ne ne, ne, nežinau, nesugebėjimas įsilieti į tą sporto pasaulį pas muuus mokykloj būdavo, nu esminis, toks kritinis, kad jeigu tu nesi sportininkas, tai tu tikrai nebūsi vaikinių rato socialinė dalis ir tikrai būsi iškritęs.. Taai tai jo, tai arba tie, nežinau, kurie ten kokie kompiuterių *geek'ai* irgi tikrai būdavo, žinai, kaip autsaideriai ar vat meno žmonės, taaai kažkaip tai tai labai pasijausdavo. Tai jo ir, sakau, iš mokytojų tikrai jausdavosi tas toksai, kad, nu, tai tu neprovokuok ir viskas čia gerai bus. Taaai nepadėdavo, žinai, sukurti tos tokios atmosferos įtraukiančios ir priimančios.. Taaai jo ir kadangi didžioji dalis, man atrodo, šiaip mokytojų, kiek pamenu, buvo tokie, nu, jau pakankamai vyresnio amžiaus žmonės, tai aš manau, kad irgi jie pakankamai paveikti, žinai, savo kontekstų ir įsitikinimų veikiausiai, nu ir sakydavo pagal pagal tai, kad nu, tu čia žinai, ne, ne nedaryk bėdos ir viskas gerai tau bus. Taai jo ir tada vat kai žinai, vat tu esi gyveni tokioj terpėj, atmosferoj, nu tai normalu tada, žinai, gal, kad atsirasdavo tas gaal noras, žinai, kažkaip maskuotis, slėptis ir irr nu, tiek to dėmesio, žinai, nepritraukti, nes, nu, jeigu čia net ir mokytojai, žinai, sako, kad tu čia nesirodyk ir viskas gerai bus arba ten

vaat iš tėvų pusės, duok durniui kelią, ir čia maždaug, žinau, tau nieko nebus. Taai va norėdavai tapti tiesiog šešėliu, kur ten nie niekas tavęs nemato, niekam tu neužkliūni ir viskas y y yra gerai. Taai mmh jo gal nepasakyčiau, kad, žinai, berniukai, kaip tokie nu ir buvo tokie, žinai, šešėliai, bet gal būtent va tos savo natūralios aah tokios būsenos ir apskritai, esminių savybių, aah, slopinimas buvo kaip priemonė, žinai, aa labiau priartėt prie prie tos grupės kkur kur kuriai nelabai galėjai priklausyt, žinai, kur kur prie kurios nepritapai. Tai vat. Tai. Ne nelabai smagūs laikai buvo, nenorėčiau grįžt į mokyklą taai, žodžiu, man atrodo, kad va studijų metais, žinai, atėjus į universitetą pasikeitė pasaulis biškutį ir supratai, kad tie dalykai, kurie mokykloj kažkam buvo svarbūs taaai suaugusių pasauly gaal, nu gal ir yra kažkam svarbūs, bet ne tiek svarbūs, kiek tu galvojai vidurinėj mokykloj taaai buvo tiesiog toks šviežio oro gūsis ir joo kažkaip atnešė laimės išvažiavimas į [MIESTAS]. (Nusijuokia)

K: Okaay, tai iš mano pusės viskas, ačiū labai, kad pasidalinai. Jo, tai tiek..

J: Ačiū tau.

Paulius, 29 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2001 m., vienišas, nėra buvęs su moterimi santykiuose.

K: tyrėjas

P: informantas

K: Tai tada pradėdu įrašinėjimą. Tai pirmas dalykas, kurio noriu paprašyti, tavo sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir medžiaga naudojama mano magistro darbe.

P: Tai sutinku, tai dar pasirašyti reikės ar ne?

K: Ne, tik, vat, šito žodinio sutikimo pakanka.

P: Okay, okay.

K: Dėkui. Tai galim tada pradėt. Taai pirmas dalykas, ko noriu tavęs paprašyti, tai yra duodu tau lapelių ir rašiklį irr paprašysiu tavęs ant jų surašyti dalykus, kurie tavo mokyklos aplinkoje, mokykloje buvo suprantami kaip vyriškumas. Tai ant vieno lapelio po vieną dalyką. Nebūtinai ten po vieną žodį, bet tiesiog vienas punktas į vieną lapelį. Tai yra kaip kaip buvo ssuprantamas vyriškumas ir kokie dalykai tą vyriškumą apibūdino.

P: Ir a, o yra, ta prasme, kiek reikėtų užpildyti lapelių?

K: Ne, ne kiek užpildysi tiek.

P: Okay, nes aš tai galiu ir išsiplėsti ir neišsiplėst, nu, bet okay. Okaay, kas yra vyriškumas, okay.

K: Tai viskas okay, kiek prirašysi tiek - up to you.

P: O man komentuot ar tik užrašyt?

K: Dabar kol kas tik užrašyk.

P: Okay *rašo 2min 15s*

K: Okay, taaai dabar paprašysiu perskaityt tai ką ką surašei.

P: Mhm, tai realiai kažkokios eiliškumo tvarkos, kad nuo svarbiausio iki silpnia, ten nesvarbiausio, bet kas kilo į galvą taai fizinė jėga, santūrumas, pyktis silpnesniems, keiksmožodžiai, tikslieji mokslai, neišsiskirianti išvaizda, silpnų emocijų nerodymas. Tai toks.. Šiaip galėčiau dar prirašyt, bet, manau, nu tokie pakankamai daug apimantys.

K: Taai jeigu turi kažką, ką n, ką nori prirašyti, tai tikrai gali prirašyt, aah, viskas OK ir čia sakau nėra jokio limito, taai gal tada vat sakai norėjai prirašyt kažką tai, tada gal nori pasidalint tiesiog, jeigu ne užrašyt, tai gal tiesiog pasidalint ką ką norėjai įtraukt, beet nežinau, neįtraukei.

P: Tai, žinok, tai ko neįtraukiau, čia tiesiog atėjo į galvą, bet dabar gal toks on the spot aah realiaai, hm, reikia pagalvot ką dar būtų galima papildyt. Šiaip, manau, kad pasilikčiau prie šitų septynių visai, nes man jie atrodo pakankamai daug apimantys, nes realiai visas šitas burbulas ir sukas apie tą žinai tokį, kaad viskas savo viduje, aš nieko nerodau į išorė, aah, apsimentu, kad esu stiprus, berniukai neverkia iš tos serijos, nu *same bullshit*.

K: Okay, taai, čiaa tiesiog viso mūsų pokalbio metu gali pridėti, jeigu dar sugalvosi kažką darašyt, yraa visiška, visiška laisvė dėl to. Taai taai nesiparink dėl to.. O buvo kažkas, pavyzdžiui, ką rašei, bet galvojai, kad nelabai reikia arba ne ne į temą ar kažką?

P: Gal keiksmožodžiai, nes man atrodo čia lab labiau priklauso nuo socialinio statuso taaai, beet dažnu atveju tie keiksmožodžiai irgi tampa tam tikra saviraiškos forma, kaai kai bent jau nežinau paauglių tarpe, nežinau, bandai toks pasirodyt kietas ir panašiai. dar ką kątik sugalvojau darašyti tai būtų aah sakykim “vyriški” hobiai. Žinai, nu tipo, automobiliai, futbolas ir panašiai, o ne, žinai, ne gaminimas, koks tapymas ar panašiai, nes dažnu atveju atsiranda tas menkinimas, beet nu, nu čia realiai, ką galima dar prirašyt prie “moterišku” hobių menkinimas. Nu tipo, čia moteriški ir vyriški kabutėse rašau...

K: Nu taip, suprantu, kad omeny turi tą tą stereotipinį požiūrį, kad moterys prie virtuvėj ir prie meno, oooo...

P: Tai čia toks, nu žinai, aš visiškai nepritariu, bet, žinai, čia jau jeigu kalbam stereotipais, tai, *let's keep it here*.

K: Jo, jo, jo.. Taai, dėkui ir dabar duodu tau lapelį ant kurio yra parašyta "Jūs" ir vat būtent tai ką surašei, nu, vėlgi, gali darašyt, jeigu kažką nori, aaah, paprašysiu pridėt arčiau arba toliau nuo to lapelio, nežinau, pagal kokį nori ten principą, eilute, aplinkui, nu žodžiu, kaip nori *up to you*, tada dalykus arčiau arba toliau nuo to lapelio. Tai kas yra arčiau, tai tą mokykloj tu atitikaai labiau, o, kas toliau tai tas mažiau mokykloj tada atitikai tu pats būdamas.

P: Nu okay, tikslieji mokslai tikrai jo, nes jo, kad ir į menus išėjau, bet vistiek buvau toks tiksliukas visada. Aah, vyriški hobiai, nu šiaip automobiliai aš domiuosi visą gyvenimą.. Tai gaaal eilute dėt kažkaip?

K: Nu tai gali, gali ir į kelias eilutes, čia kaip kaip kaip jau nori.

P: Šiaip tai visai čia, šitas čia, šitas kažkur tarkim čia. Neišsiskirianti išsvaizda, šiaip mano išsvaizda kai buvau paauglys buvo labai standartinė, nes bijojau išsiskirt, apart ten kelių rūbų, tai gal kažkur čia. Silpnų emocijų nerodymas, galvojau šiaip, buvau šiaip mėgėjas parodyt emocijas. Keiksmožodžiai čia. Pyktis silpniesiems tenka pripažint esu buvęs irgi iš tų...

K: Tai kas arčiau - tą tu atitikai, kas toliau, vat jo..

P: Tai aš čia kolkas va taip žiūriu va šitas čiaa, taip, šitas čia, šitas gal čia.. Moteriškų hobių menkinimas, tai tikrai niekad nemenkinau. Santūrumas, nu tarkim čia, fizinė jėga per vidurį. Okay, man kažkaip patogiausia gal būtų šitaip dėlioti. Nors dėliuju viskaa.. Nu tipo, kažkaip sudėliojau, man patogiausia, gal taip netgi.

K: Tai viskas gerai, čia sakau, visiškai pagal save kaip patogiau kaip kaip kaip čia aiškiau ištransliuoja tą tą ką nori pasakyt, taai visiška laisvė. Tai tadaa paprašysiu, perskaityt, kokia eilės tvarka, kaip sudėliojai ir šį kartą gal šiek tiek aah pakomentuot, tą tą savo santykį su tuo kiekvienu punktu, kurį užrašei.

P: jooo tai tas dabar atitikimas vyriškumui, tai arčiausiai aš sudėliojau liniją realiai, ooo, nu tai, čia žinai garsą įrašinėjam, kad po to pačiam [K: Tai aš paskui nusifotografuosiu], okay, taaai idėja tame, kad labiausiai gal atitinka tikslieji mokslai, nes mano iki 12 klasės realiai buvo vien medicinos profilis, aš tik tada išėjau į menus, nes mano idėja, realiai, buvo studijuot mediciną. Ta čia nu toks pakankamai visai gal vyriškas mokslas, nes vis tiek jo, bet, nu, aišku, ne automechanikas koks ar panašiai pagal stereotipus. Aah tada silpnų emocijų nerodymas, tai aš iš pradžių padėjau, kad rodžiau, bet tada supratau, kaaad šiaip silpnų emocijų nerodymas ir santūrumas eina arčiausiai prie mano

vyri, nu ta prasme, eina kartu gal net sakyčiau, vienoj linijoj, nes čia buvo tam tikra problema, kas man iššaukė poreikį psichoterapijai beveik trijų metų po to, nees aah de nu, sakei, jeigu komentuot, tai ir komentuoju žinai iš karto. Kas buvo realiai, kai prasidėjo brendimas, paauglystė, realiai, tada ir prasidėjo, žinai, visiem sukilo hormonai ir prasidėjo kabinėjimasis prie visų iš oro ir dėl menkiausių smulkmenų ir realiai aš iki kokių 12 metų buvau pakankamai ekspresyvus ir ir pakankamaai aah pakankamai daug savo emocijų, jausmų ir visko rodantis, bet tadaa prasidėjo patyčios, kad žinai, ooo čia žinai, ką tu čia vos ne kaip merga ar panašiai... Aaah ir tada mano galvoj atsirado, žinai, lygybės ženklas, kad jeigu aš būsiu santūrus ir tylus, tai tada prie manęs nesikabinės ir šitas suveikė. Ir realiai aš buvau labiau užsiii, šiaip aš buvau, realiai, buvau aah ekstravertas visada, bet buvau toks ekstravertas, kuris labai paskaičiuoja savooo aah plastiškumą, savo balsą, savooo pasirenkamąją manierą, aah, nu tikrai labai viską stebėdavau iš šono ir analizuodavau ir tai buvoo tai mane labaaai uždare, nu ir tada jo. Kilo tam tikrų problemų ateityje, kurias reikėjo spręsti jau su specialistų pagalba. Tada neišsis, toliau einant, neišsiskirianti išvaizda. Tai ta mano išvaizda šiaip jo pakankamai buvo įprasta, nors ir mokyklos laikais jau mėgdavau apsirengt kažkokį įdomesnį irgi rūbą ir ne ne visiškai *basic* taip sakant, gal. Taaai pakankamai jo nebuvo kažkokių šviesintų plaukų ar kažko. “Vyriški” hobiai, tai šitą idėjau vien tik tai pakankamai arčiau viso šito centro, vien tik tai dėl to, kad šiaip automobiliais aš visą visą gyvenimą labai domėjaus. Taaai toks nežinau, nu ir ten šiaip sportas, ten dviračiai visokie ir panašiai. Taaai tai jo tai fizinė jėga taai mmh šiaip šito dabar galvoju šiaip aš aktyviai sportuot pradėjau tai tiktai prieš kelis metus, beeeet bet bet bet, ne, šitas gal žemiau eitų, nes mokykloj aš nebuvo toks jau sportuojantis ir šiaip koordinacijos trūko. Tai tiesiog nelabai ką yra komentuot. Bet tiesiog, tai tada pyktis silpniesiems tai šitą irgi pastebėjau, kad realiai buvo momentas gyvenime, kai pats tyčiojaisi iš silpniesių už save, kad tikrai buvo labai labai nefaina, aaah, bet tai buvo daroma realiai dėl išlikimo to tokio arba tu arba iš tavę arba tu. Tai aš dabar šitą labai puikiai suprantu ir tai yra žiauriai šlykštu, bet toks tokia buvo realybė nepateisinama. Tada aa keiksmazodžiai, taai, nežinau, dažnu atveju buvo ta ta ta tokia situacija, kad esi tarp tokių, vadinamų “rajonskų” bernų, tai kuo daugiau keikies, tuo labiau gauni jų pripažinimą kažkokį. Kas yra žiauriai keista, bet nu jo. Ir tada mo kažkoks “moteriškų” hobių menkinimas, tai šitas toliausiai nuo manęs, nes aš kažkaip dažnu net jeigu ir kažkokias keldavau patyčias pats iš savo pusės, tai dažniausiai tikrai nebuvo apie tą moteriškumą kažkokį, nes bet koku atveju aš puikiai pradėjau, manau, tuo metu aš neidentifikavau savęs kaip

homoseksualaus asmens, bet jau kažkur galvok kirbėjo tas. Taaai tai manau, kaad iš mano tas salpnin silpn aa menkinimas dėl silpnume, dėl to, žinai, trapumo ar ten moteriškos lyties kažkokių hobių ar ar panašiai jau buvo netoleruotinas, nes pats kažkur save identifikavau, matomai, toks kažkokioj stereotipinėj pusėj. Tai va, nu tai čia *that's all, I guess*.

K: Okay, dėkui, tai tada aš tiesiog visą laiką rašausi, kad nepamirščiau savo minčių. Taaai apie tuos dalykus dabar šiek tiek gal ir plačiau pasišnekėsime. Taaai aah pažymėjai pirmą dalyką, tai yra tikslieji mokslai, kaaad tai yra irgi vardinai tam tikra prasme vyriškas mokslas. Tai gal gali šiek tiek pasidalinti kodėl, pavyzdžiui, tau atrodo, kad tam tikras mokslas yra vat vyriškas, o kitas mokslas yra mažiau vyriškas, tai koks koks vat tarkim mokslas nėra vyriškas? Arba kokie nors dalykai kurie nėra vyriški?

P: Taip. Taaai šitas pavyzdys yra labai geras mano šeimoje, nes, nu, realiai šiuo metu aš esu menininkas, o mano sesė yra inžinierė ir esmė tame, kad jinai yra už mane šešiais metais vyresnė ir jinai irgi patenka man atrodo į tavo visai šitą *millenialsus* ir visą santykį, tik, kad jinai heteroseksuali. Bet bet koku atveju jinai irgi pateko į tą tokią įdomią mažumą, nes kai jinai irgi stojo į inžineriją aah visi labai pradėjo jai sakyti “kaip tu čia tokią vyrišką specialybę?” “tai ką tu čia plytas nešiosi?” ir panašiai... Taaai ją labai drožė iš tiesų ir visus studijų metus, kad čia vyriška specialybė *doesn't make sense to me*, nu, bet tarkim. Taaai tai tai va tai dėl to, oooo, tarkim, mano atveju, tai irgi visi kažkaip galvojo, kad menai, nu, tarkim, aš pats baigiau fotografiją ir medijas, bakalaure iš pradžių, taaai tai tai visi galvojo, kad čia toks, žinai, menaai, maža alga, kaip čia žinaai.. Tarkim mano atveju gal to tai nėra garsiai išsakoma, bet jeiguu jeigu žiūrint į tą tokį visuomenės stereotipą, jeigu būčiau tarkim heteroseksualus ir turėčiau, nežinau, merginą, kažką, tai manau labai dažnai daug kam kiltų klausimų “o tai kaip čia tu tipo menininkas, tai tavo mergina daugiau už tave ten uždirbs?”, nežinau, kažką. Tai yra yra gal tas dar toks traktatas, kad yra gerai apmokamos specialybės ir ne. Ir dar čia jau galima žiauriai daug išsiplėsti, bet dažnu atveju tos geriau apmokamos specialybės irgi būna orientuotos į tą vyrišką tokį stereotipą. Tai su tuo teko irgi susidurti, nes vistiek aš dirbau ir IT kompanijoje, tai irgi didžioji dalis vyrų ir atlyginimų nelygumas buvo irgi apie 30%, taaai ir tai rekvizituos puikiai yra matoma, taaai priklausomai nuo lyties. Tai va, tai, žodžiu, jo, taaai *back to school*, aah, realiai man atrodo, kad ir visos šitos, kurias dabar pasakiau buvo ir mokykloj pritaikomos, nes, žinai, tėvaai, aah, tėvai mano ne, jie buvo labai, šiaip palaikantys. Bet ką aš matau iš kitų aplinkinių, tai kitų tėvai, mokytojai, dažnu atveju, dėdės, tetos, kaimynai ir panašiai. Jie kažkaip labai turi tą tokį

susidare įspūdį, kas yra vyriška specialybė, kas nėra vyriška ir bet koku atveju dabar jeigu kalbant kas yra vyriška specialybė, tai visiem asocijuojas dažnai su tuo, kaad vyriška specialybė jiems atrodo, kad jinai pakankamai techniška turėtų būt susijusi, kad jinai turėtų būti su daug kažkokio techninio mąstymoo, tiesiog, loginio mąstymo, ar būtent, būtent kažkokiais darbais, kurie paremti rankų darbu, to tokiu mechaniniu, fiziniu ir labai dažnai aaa traktuojami yra tokie kaip darbai, kurie nereikalaujaa kažkokio emocijų ekspresyvumo. Nu, tai mes nekalbam, žinai, akivaizdu, apie menus. Taada atmetam tokia specialybes, kurios reikalauja rūpestingumoo, nežinau, kaip slauga, pavyzdžiui, nes irgi yra šitas stereotipas, nes, žinai, kaip čia sesutė vyras, jo, seselė, aš negaliu pakęst šito žodžio. Tai realiai atsiribojam nuo emocijų, esam kažkokie darbiniai objektai, žinai, arkliai ar ten kurie, žinai, projektuotojai, kurie turi geresnį išsilavinimą, aaah, bet jo, nu taai tai va. Tai realiai šitas ir buvo kalamas mokykloj, kad nu ir da didžioji dalis, nu, mano, tarkim, bendraklasių, nes kiek mūsų laidoj buvo 100 žmonių, jeigu neklįstu, 4 klasės, taaai mano mokykloj. Taai didžioji dalis vaikinių ir nuėjo į tas, žinai, traktuojamas vyriškas specialybes. Taai va. Tai jo.

K: O tai kaip tavo procesas vyko? Nes tu vat irgi sakei, kad visoj mokykloj laiku, tu vat mokeis tiksluosius, bet ten 12, ar kažkurioj klasėj visgi pasukai į kitą kryptį. Taai kaip įvyko tas tavo perversmas ir kaip, nuuu ir kodėl gal kažkokios priežastys buvo?

P: Šiaip čia jau tokios gal labiau nemanau, kad susijusios su su, nežinau, kiek susijusios su šita tema, bet ten šiaip buvo labai daug mėtymosi ir irr iš tiesų, jo labai daug to neapsisprendimo, bet aš iki dabar dar tiksliai nežinau kodėl aš pasirinkau menus ir aš dar labai dažnai keliu iki šios dienos šitą klausimą, ar aš nepadariau klaidos ir aš , kad aš nestojau į mediciną iš tiesų. Irr čia yra labai daug dar minčių mano galvoj, nes aš dar šiaip planuoju, greičiausiai studijuoti tik dar nenusprendžiau ką. Taai jo, tai nežinau kodėl taip įvyko, bet taai, kad, bet tas požiūris, aš nežinau kiek jis ko kokią įtaką jis padarė šitose situacijose, nes aš tada kaip ir nuėjau į priešingą kaip ir tą pusę, nes aš jau tada nuėjau į menus. Tai aš kaip ir nenuėjau į tą, žinai, stereotipų pusę, kur, žinai, kad būčiau sakęs, kad būčiau paveiktas ten to žinai *brain washinimo* arba, kad ten, žinai, o specialiai, ne dabar kaip tik eisiu žinai, į kažkokią vyrišką specialybę. Nors medicina klausimas kiek kam atrodo vyriška, čia irgi. Neutrali. Bet jo bet bet galima kelt klausimą, kad aš nuėjau į menus iš to, žinai, tokio kaip irr sss, nu žinai, noro paprieštarauti prieš visą šitą. Neįsivaizduoju, tai kažkaip sunku pakomentuot.

K: Okay taaai pereinant prie kito punkto yra, kuris yra silpnų emocijų nerodymas ir tas santūrumas, kad sakei tokie irgi, ganėtinai sugretinami dalykai ir gal tada gali apibūdinti kas yra silpnos emocijos? Kaip kaip tu jas įvardintum?

P: Man atrodo, kad šiaip asmeniškai, kad visos emocijos yra labai stiprios ir reikalingos ir, kad aš jas pats išreiškiu ir esu ekspresyvus, bet čiaa tiktai irgi, žinai, *on the record* visi šitie dalykai yra stereotipai, kurių aš pats, kaip sakant, nepritariu didžiąjai daliai.

K: Tai taip taip tai čia ir yra apie aplinkai grynai, jo jo.

P: Taaai nu tai visos silpnos emocijos yra apie tai, kas parodo tavo emocinį kažkokį gležnumą kitų atžvilgiu, taaai tos pa... Pradėkim nuo pačios primityviausios, taaai ašaros, nu tai tas yra tas kalimas, žinai, kad berniukai neve neverkia. Kas yra tra tragedija, žinai. Aaaah tai šitas dalykas ir nu apskriai, žinai, susieržinimas kažkoks aah apskritai net manau, net nežinau, ar būtina išskirti emocijas, čia apskritai emocijų rodymas gal toks, nees jo nu tai vat realiai su santūrumu ir sueina, kad, žinai, "oi vyras čia turi būt, žinai, čia rimtas ir stovėt, žinai, kaip uola" ir, žinai, už jo visi kaip už sienos. Taaai nu ten, nežinau, antra pusė, nu, čia, šiuo atveju gal moteris, ar ten vaikai ar kažką. Tai mes susiduriam su tokiu, žinai, požiūriu, kad tiesiog, apskritai, gal mano vat jo, bet šiaip dabar sakiau, kad visų emocijų, bet gal gerai, kad išskyriau silpnų emocijų nerodymas, nes kas yra visuomenėj priimtina, tai pykčio rodymas. Kad tipo jo, vyrai neverkia, bet, žinai, vyras gali trenkt kumšiu į sieną, gali mest telefoną, žinai, į žemę ir sudaužyt ir visiems atrodo čia visai normalu, nes jinai va vyras. Nes vyrai, žinai, jie jie jiem irgi kartais truksta nervai, bet tai kodėl mes laukiam iki to momento, kai jam trūksta nervai. Tipo vyrai, taip pat turi šnekėtis, turi sakyti, kad jiem liūdna, jiem skauda, jiem kažką ir, žinai, gaut tą patį užtarimą. Po to ir žinai čia jeigu taip bėgant per viską, tai, žinai, vyksta tas kaip ir minėjimas daug telefonus, o po penkių metų ir žiūrėk jau ir antra pusė su mėlyne vaikšto.. Nu tai..

K: Tai vat jo ir tas aam vat silpnos emocijos, paskui tu irgi šiek minėjai apie tą ekstravertiškumą, tai vat to emocijos aš gal vistiek prie jų gal šiek tiek pabūčiau. Tai yra jo išsiskiria pyktis ir ir tos mmh, nežinau, emocijos, kur kurios rodo, kaip norą gaut pagalbos kažkokios, vienas dalykas, o kitas vat yra ekspresyvumas. Ir tu irgi vat minėjai, kad ekspresyvu iki kažkurio laiko buvau ekspresyvus, bet tada pradėjai kažkuriuo metu stebėt aplinką ir tą tą dalyką kažkaip mažinti savy. Tai vat tas ir džiaugsmas irgi atrodo per didelis tadaa ar tenais, nežinau, kažkokia išraiška to tokio džiaugsmo, pozityvumo, pozityvių kažkokių emocijų irgi gali lemti kažkokį kažkokį pasipriešinimą iš tos mokyklos aplinkos. Tai vat apie tą ekspresyvumą, kur tu irgi

minėjai, kad iššaukia patyčias, tai gal gali šiek tiek plačiau pasidalinti, kaip kaip atrodė vat šitas dalykas? Ir kodėl tu pradėjai, tarkim, žiūrėti ver, nu, slopinti tas kažkokias savo emocijas?

P: Tai čia realiai mmh plus minus tu didžiąją dalį ir pasakei, kažkokių džiaugsmingų emocijų rodymas, juokimasis garsus, šokinėjimas, ten strykčiojimas dėl kažkokių, žinai, fainų patirtų dalykų ar panašiai. Aaah, realiai visos šitos emo, nu realiai, tokio, džiu, labai gerai pasakyta džiaugsmingos emocijos, jooo, tai jos buvo tapatinamos, žinai, su tuo tokiu moterišku elgesiu ar ten, žinai.. Taai tai ir tada automatiškai atsirand atsirado komentarai tų emocijų atžvilgiu, kad ten žinai “oooi tai tu čia kažką”, tai nesielk kaip pana ten tipo ar panašiai. Nu, bet, žinai, čia prasideda kažkokie asmeniniai įžeidinėjai, beet nes man atrodo, kad iš tiesų labai daug telpa, dabar jau aš taip dėlioju į vat šitus du tokius burbuliukus. Tai džiaugsmas ir pyktis. Tai pyktis yra *acceptable*, tada džiaugsmas yra *not acceptable*. Ir tai visą tai kas yra aplink juos, nu tai žinai, pyktis gali būt įvairus, gali būt tiek fizinis, tiek balso kelimas, tiek nekalbėjimas tuo labiau irgi yra priimtinas vyrmas. Kad ooi tipooo... Laikyti viską savy, kas yra žiauriai baisu ir toksiška. Aaa tai vat tokie panašūs, jeigu imti mažus pavyzdžiui, o dėl to džiaugsmo, nu taaai, džiauu, kaip ir minėjau juokas kažkoks, garsus kalbėjimas, džiaugsmo ašaros aaah plastiški judesiai kažkokie aah, manierizmai, mažybieniai žodžiai. Ta prasme, kalba naudojama kažkokia. Tai kalba irgi labai svarbus atributas man atrodo. Šitose, nu šitoj temoj, man atrodo, kad ko kokie žodžiai yra renkamiesi, kok kokius žodžius ren renkasi žmonės. Taai, nes atsiranda būtent tie žinai ir vyriškai, net nelabai dabar norėčiau eiti, žinai, į žodžių pusę, kas yra vyriški žodžiai, kas ne, nes čia galima labai išsi irgi gal galvą pakaust, beet sakyčiau gal čia irgi labai tinka tas ekspresyvumas ar santūrumas būtent kalboje, kad irgi yra tas stereotipas, kad vyrai, žinai, viską pasakoo, žinai, tiesiai šviesiai. Nu ten, nežinau, ta ta ta - trys žodžiai, o ten žinai oi tu čia plepi kaip moteris, nu kaip pana, žinai, kokia, kad ale panos išsiplečia. Tai irgi yra tas toks nustatytas, nu tokia norma, sakykim, įmesta, kad vyras turi žinai būt straight to the point ir panašiai. Taaai jo aš dabar net ir pagalvojau, kaad, šiaip čia irgi į šitą temą, šiaip čia žiauriai random bus, beet esu matęs net ir tokių labai šlykščių meemsų aaah šitą manau verta paminėt, kur, žinai, tipo sako, kad vyrai galvoja dviem galvom, o moterys ten žinai turi dvejas lūpas, tai tipo kalba, žinai, tipo daug. Tai čia yra, žinai, tragedija ir čia žinai tokie prikolai, kur facebook'e ten suren surenka, žinai, ten, nežinau, 20 tūkstančių *like'ų* ir visiems ten labai juokinga atrodo, man tai čia atrodo tragedija, nes tadaa joo. Tai va, nu, bet supranti apie ką aš daugiau mažiau.

K: Nu, iš vienos pusės šitie memsai gal dar iliustruoja kažkokį irgi visuomenės nusistatymą, kas pavyzdžiui, mokykloj per kažkurią pusę, ten tarkim, nežinau iš mokytojų, iš vyresnių kažkokių šiaip žmonių kažkuria prasme irgi yra ištransliuojama, gal ne taip tiesiogiai, tarkim, kaip memsuose, bet kažkuria kita prasme. Iiir tuuu irgi minėjaai apie patyčias, aaah, ir apie tuoss aah tuos dalykus, kurie vat nu tarkim, nu, vat, kad kažkoks elgesy iššaukdavo tas patyčias. Tai gal gali, nu va, šiek tiek užsiminei, kad ten sakydavo, kad elgiesi ten tarkim kaip pana, ar dar kažką, beet gall atsimeni šiaip vat būtent tų epitetų, kažkokių, konkrečiai, kurieee kurie nebūtinai tau, tarkim, būdavo priskiriami, bet šiaip, pavyzdžiui, išskiriami žmonėm, kurie vat berniukam, vaikinam, mokykloj, kurie išeina už tų kažkokių normų irr kurie neatitinka tų kitų žmonių taikomų standartų.

P: Bet epitetai tai turi būti būtent kaip kokieeee keiksmazodžiai, įžeidimai ar apibūdinimai, ar tiesiog aa epitetai, kuriuos naudo, ta prasme, tai kas atitikdavo ne standartą kitų žmonių atžvilgiu.

K: taaai bendrai, čia tiesiog kaip kaip tie žmonės nu gal įvardinkim taip buvo “ženklinami”, kaaip..

P: Aaai nu tai labai paprastai, vat įva įvairiai keiksmazodžiais ar įvairiomis frazėmis, tai tie keiksmazodžiai tai, man atrodo, šiaip, iš tiesų, tuo metu net žodis, kaip gėjus buvo naudojamas kaip įžeidimas ir mane tai labai irgi veikė mokykloj, šiuo metu ta prasme aš identifikuojuos kaip gėjus, tai man tai yra tiesiog tas pats, kas man, kad pasakytų, kad esu kairiarankis, aš toks, jo aš kairianrankis, nu tipo, *what about it?* Taai, bet tuo metu tai buvo, tai čia toks vienas primityviausių žen ženklinimų ir [K: keiksmazodžius, jeigu ką gali irgi sakyt..] Joo taai viskas okay, suprantu, bet aš tiesiog galvoju apie šiaip bendrą savo suvokimą, nes man tuo metu atrodė labai skaudus žodis, bet aš suprantu, kad tuo metu tai buvo silpniausias pasakytas žodis galimas, nes nu žinai mes plečiamės į kitus, tai nu žinai ten *obviously* pydaras, gaidy, pyderastas, kas daar nuu boba, aaah, kas ką aš dar esu girdėjęs ant kitų arba ant savęs... Vištgaidis.. Nu visokie tokie, žinai, taaai tai jo tai jeigu čia apie tokius išsireiškimus labai ekspresyvius tai šitie. Oooo apie šiaip dar kaip jie buvo ženklinami, nu taai tiesiog man atrodo, mmh, hm hm.

K: Taai joo sorry, kad pertraukiau, tai sakyk sakyk..

P: Nelabai turėjau ką pasakyt dabar.

K: Tiesiog aš norėjau gal tada šiek tiek pa dar paklausti ar būdavo kažkoksai išryškinimas, arba apibūdinimas kažkokio elgesio? Tarkim, kad jeigu kažkaip elgiesi,

tai irgi tą tavo elgesį pabrėžia, kad tu ne taip elgiesi, kad nu ta prasme “kaip tu čia elgiesi?”, nu tipo ne netinka..

P: Aš dabar galvoju taip tiksliai, kažkaip, konkrečiai nelabai sugalvojau, nes aš labai į gerą santūrumą įpuoliau kaip ir minėjau nuo ankstyvos paauglystės, tai aš po to buvau neypatingai išsiskiriantis savo elgesiu. Aaah, bet vis tiek nu žmonės nėra kvaili ir ir manau labai dažnai galima, nu, čia kita tema, bet jo, nu vis tiek išliko tas požiūris, kad, žinai, *I'm LGBT*, taai aa tai jo, beet hm dabar galvoju, net, žinok, dabar sunku būtų įvardinti asmeniškai, nes aš dabar pats esu po to buvęs jau vėlesnėj paauglystėj susidūręs su tokiais kv klausimų kėlimais ir aš galvoju tipo *how did they know?*. Nu tipo... *Doesn't make sense*.. Nu tipo... Nu aš net neatitinku ten žinai, kažkokių normų, ne nenormų gal neatitinku žinai. Taaai tai man čia tokia irgi biškį mistika. Bet joo, tai..

K: Ooo apie tą mmh, nežinau, procesą, kaaai nu vat iki tam tikro amžiaus tuu vienaip elgeisi, vat buvai ekstavertas tai čia visu mokyklos, visą mokyklos periodu? Ar kažkuriuo metu tu tą savo ekstravertiškumą aah irgi prislopina?

P: Aššš, šiaip, nepasakyčiau, kad to ekstravertiškumoo, aš jo gaal ne, žinai, aš ekstravertiškumo neprislopinau, aš labiaau prislopinaau aah saviekspresiją ir saviraišką. Taaai, nes aš realiai tooj vėlyvoj vaikystėj, ankstyvoj paauglystėj pakankamai pradėjau ieškoti savęs aaah įvairiomis veiklomis, ten, nežinau, fotografijaa, gal kažkokiais pomėgiais, ne pomėgiais labiau ne, fotografija realiai aš ten nelabai kažką veikiu, man atrodo. Taaai bet gal kažkokiais įdomesniais rūbaais ar kažkuo ir panašiai. Bet kai pamačiau, kad tai kelia kažkokius nesklandumus... Nu, tai komentarus ar kažką taai pakankamai greitai aš to atsisakiau. Bet aš ekspresyvumą taip pat vis dar turėjau poo po turėjau polinkį bendrauti su žmonėmis ir tą aktyviai dariau, tiesiog tas mano bendravimas tiesiog nebuvo toooks šiltas, koks yra dabar. Aah ir jis gal nebuvo jo tiesiog buvo toks bendras gal užsidarymas ir ir ir buvo tas, žinai, problema, stebėjimas savęs visada iš šono ar kažkas, žinai, ne *neužclock'ins* ar žinai tipo.. Taai jo šitas.

K: Mmh vat ir tada gal čia šiek tiek gal jeigu turi kažką pridėti, pavyzdžiui, tai kaaip kaip atrodė aaah būtent tas procesas, ta analizė, kaip kaip kiti elgdavosi, tarkim, kaip kaip tu pats mmm nu nusistatydavai sau, kad vat kažkoks elgesys yra tinkamas, o kažkuris elgesys nėra tinkamas?

P: Tai realiai iš komentarų mano ar kitų atžvilgiu tai buvo pakankamai paprastai identifikuojama, nes aah vis tiek bet koku atveju kaip ir visos, didžioji dalis gi, žinai, žinduolių ir ne tik grupių yraaa, vyksta būriavimasis ir tada, žinai, tu sėdi pertraukų metu, sėdi tada ant suoliuko septyni bičiai... Tada tiesiog visi vaikšto koridoriais ir tu

tiesiog stebi ir matai kaip prie ko kimba, kas ką, kas ką užsidėjęs. Okaay, rožinė, rožinis džemperis bičiui ne *ok*, nes išvadins pyderu, ne ne nedėvėkim rožinės. Tadaaa, nežinau, bendravimas su mergaitėm - okay šitas bičas bendrauja tik tai su mergaitėm.. Okay, irgi gėjiška vadinasi, okay, tada reikia bendrauti ir su berniukais, nors tu neturi apie ką su jais bendrauti. Nu, mano atveju, apart automobilių, nu čia buvo mano gelbėjimosi valtis kažkokia tai vienintelė. Aaaaah, taaaai tai nu tu realiai viskas per tą stebėjimą, kad tipo tu pats kažkaip elgiesi, tave tada kažkas tiesiogine to žodžio prasme išmaudo, vos ne už tavo elgesį, nu, tipo, su žodžiais, tada aš galvoju, okaay, negalima taip elgtis, nes tai identifikuojama kaip, žinai, mergaitiškas elgesys... Taip ir nedarysiu ir esmė tame, kad, žinai, tas toks ekspresyvumo naikinimas, jis nėra, kad tu, žinai, vieną naktį. Okay, žinai, aš čia dabar taip stereotipu varysiu tokiu labai stipriu, kad, žinai, tu ten ateini į mokyklą su drag make up ir ten žinai vos ne suknele ir kablais ir, kad ten kitą dieną ateini su kostiumu žinai ten buzzcut'u. Aah tai taip neįvyksta, čia aišku, hiperbolizuoju labai smarkiai, bet tau, realiai, tu net pats nesupranti kaip tave įstumia atgal į visuomenės tuos nustatytus rėmus *day by day*, nes tu į mokyklą eini penkias dienas per savaitę ir tau, žinai, vieną dieną, vie, tai, žinai, gal nevyko kas dieną, nes mano atveju tai patyčių jo aš turėjau, bet jos nebuvo tokios aktyvios. Irr, bet, nu, ten, žinai, kartą į savaitę, į kelias savaites koks komentaras ar panašiai, bet tu po to kiekvieno komentaro. Okaaay, dėl ko čia buvo pasakyta? Okay, čia taip nebedarom. Tai, žinai, jeigu mes pradėdam kalbėt apie ankstyvą paauglystę ar kažką, kai ten, žinai, tau 12 metų, o moky mokyklą baigi, kai tau 18-19, tai tave realiai 6 metus formuoja. Ir tikrai formuoja ne į tą pusę, į kurią reikėtų formuoti. Tai va. Tai toks per stebėjimą tiesiog.

K: Ooo tie, tarkim, komentarai arba kažkokios replikos, jos dažniausiai būdavo iš mokinių, ar, pavyzdžiui, ir mokytojai nevengdavoo savo savo požiūrioo pateikti?

P: Mmmmh, šiaip aah, ah, mokytojai (atsiduso) čia atskira tema, man tai turbūt didesnis pyktis ant jų negu ant vaikų, nes vaikai, tai vaikam aš dar atleidžiu, nes tikrai yra žmonių, kuriuos esu sutikęs ir aš suprantu, kad jiems, turbūt, nemalonu dėl to, ką jie galimai pasakė, bet mokytojai buvo suaugę žmonės ir tai yra, žinai, jie formuoja identitetą jaunų žmonių ir jie yra mokytojai. Jie pasirinko specialybę, kuri yra šviest žmones, žinai, o ten yra švietimas, tai nu ten yra viduramžiai, geriausiu atveju. Taai iš mokytojų yra tiesiogiai aš nesu gavęs jokių komentarų, beet mokytojai rinkdavosi parodyt savo savo savo poziciją dviem aspektais: vienas aspektas, tai, tarkim, puikiai pamenu, kad istorija mokytoja kalbėjo apie Napaa Napa Napaleoną, čia buvo 11 klasė, man atrodo, irr jinai sakė, nu jis čia buvo že, nu, mes visi žinom, kad jis buvo žemas ir

panašiai, ir, tipo, sako, kad jiniai, nu, kaip tik paminėjo faktą, kad kad kartais kildavooo įvairi įvairiem žmonėm įvairių minčių, kad, žinai, jis galimai, gal buvo homoseksualus, žinai.. Irrr aš nepamenu kodėl, nes nemanau, kad tai buvo susiję su žemumu, bet gal, žinai, mes kalbam vėl apie tą trapumą, silpnumą, kažkokį, žinai, žemą ūgį, šiuo atveju, kaip fizinį aspektą irr ir tu realiai iš balso tono gali, nu, ta prasme, tu supranti tą pašaipų požiūrį, taaai, nes tai buvo pasakyta labiau kaip juoko forma, tai nebuvo kažkoks faktas, kuris, žinai, nu, tiesiog, kaip normalus faktas, bet labiau kaip pasityčiojimas, kad vaa.. Taai, tai jo, taip mokytojai savo pusę išsakydavo, tiesiogiai gal nee, bet vat per tokius, tarp eilučių paslėptus komentarus. Oo kitas dalykas dėl ko aš labai pykstu, mokytojai viską matė kas vyksta, absoliučiai visada. Tiek pertraukų metu, tiek pamokų metuu, aah irr realiaai jo, mokytojai pasirinkdavo poziciją tylėt ir ignoruot tą faktą. Tai man dėl šito yra labai pikta, nes tikrai esu buvęs tokiose situacijose, kai jaučiausi nesaugus, gal ne fiziškai, aš fiziškai niekada neturėjau, nu ta prasme, neturėjau jokių jokių, taip sakant, atvejų, kur teko susidurt su kažkokiu smurtu fiziniu, nu, tik tai psichologiniu. Aaah, bet mokytojai visą tai girdėdami, jie tiesiog praleisdavo pro ausis. Aš nežinau kokia yra dabar situacija mokyklose, aš labai tikiuosi, kad jiniai yra geresnė, bet šiaip viena didžiausių traumų buvo, būtent, mokykloj ne pačios patyčios, bet, būtent, mokytojų reakcija į patyčias, nees tu realiai, kaip ir minėjau, tu mokytojai turi šviesti, tu apskritai esi formuojamas nuo vaikystės, kad tu turi žiūrėti į mokytojus, kaip į autoritetą, kad jie yra, žinai, mokyklos šventovė ir tuu tada supranti, kad, okay, tai jie autoritetas, bet jie manęs nesaugo. Tai vadinasi kažkas yra blogai su manim, aš esu nenormalus, jeigu net šitie žmonės, kurie nus, kuriem aš turiu rodyt pagarbą, kuriems aš jaučiau pagarbą tuo metu, aš galvoju, bet jie, nu, vadinasi, aš esu, žinai, defektuotas kaip žmogus, nevertas pagarbos. Tai aš dėl to labai pykstu ir jeigu sutinku aš šituos mokytojus gatvėje, aš net nesisveikinu su jais. Tai va, nors aš šiaip buvau vienas iš top mokinių ir ir nu tipo, bet, tiesiog, man, nežinau, kai kuriems iš jų aš spjaučiau po kojom, iš tiesų, vis dar už jų elgesį. Tai vat.

K: Ooo būdavo tokių, nu, buvo, arrr taip, nu, absoliuti dauguma buvo tokių mokytojų arr buvo, tarkim, kažkas, kass, nežinau, bandydavo, kurt kažkokią tą saugią aplinką arba, nežinau, bandydavo pasakyti jeigu pamatydavo visiškai ten *straight* savo akim, kad ten, vat vyksta, kažkokia, nu, nebūtinai vat tau, bet, tarkim, yra fizinis prieš kažką smurtas liesavo.. Ar būdavoo išvis kažkas, kas bent jau bandydavo rodyti kažkokįi kažkokį, kaip čia, kažkokią empatiją, ta prasme..

P: Bu.. Šiaip buvo iš tiesų, bet dažnu atveju, nu, realiai, matai iki kažkokių muštynių ten niekas nesieskaluodavo, bent jau mano mokykloj, beet dažniausiai mokytojai kišdavosi į tas temas, kurios jiems, nu ta prasme, žinai.. Ten tyčiojasi, nežinau, kas iš nepasiturinčios šeimos, nes, nu, vistiek, žinai, būdavo, kad matosi, žinai tas, jeigu prasčiau apsirengęs ar panašiai, taaai į tokius dalykus mokytojai reaguodavo, bet jie pasirinkdavo temas, atrodo, kurios jiems buvo aktualios ir vertos reaguoti. Nes, kad iš kažko tai tyčiojosi, kad jis yra iš, žinai, iš prastos šeimos ar, kad jo tėvas alkoholikas, žinai, prasigėręs ir ten, žinai, pusė miesto kalba, kad ten vairavo girtas. Tada taip negalima daryti, bet kai tuo metu tyčiojasi iš bičo arba panos, kad jisai yra homoseksualus arba homoseksuali, tai *it's fine*, nu tipo, nes jie išreiškia pritarimą, kad jie nepritaria tam, kad yra kitokių žmonių negu jie. Tai maan, nu, tai va, ta prasme, sakau, pasirinkdavo situacijas į kurias, žinai, būdavo *okay* reaguoti. Turėjau vieną mokytoją, beje, kuriii šiaip sakau, vat kas yra įdomu, aš pats tokių tiesioginių patyčių, kad va taip prie mokytojų ar kažkooo, nes, matai, dažniausiai viskas būdavo labai tokia paslėpta tarp eilučių forma, net iš tų pačių bendraklasių, žinai, ar panašiai.. Aišku, žinai, yra buvę ir tų akivaizdžių pavadinimų ar ten surėkimų ir panašiai, bet kažkaip prie mokytojų viskas taip plius minus *okay*, nu ta prasme, žinai, nebent koks *inside joke*, kur suprantu aš iš savo aplinkos, kad čia ką tik buvo įžeidimas man dėl orientacijos, bet mokytojai šito nesuprato. Bet buvo viena mokytoja, kuri iš tiesų, kuriai iš tiesų rūpėjo mokinių savijauta. Taaai tai jo, tai tai tai buvo faina iš tiesų, kad bent vienaaa su vien, jo, vienu iš, tarkim, specialistų tos mokyklos buvo galimaa šiek tiek pasišnekėt ir kuriai rūpėjo, kad aš tapau vienu metu žiauriai užsidaręs. Ir pradėjau nebebendraut ir sėdėdavau tiesioooog... Ir jooo... Tai buvo susiję su mano, beje, orientacija.. Čia buvo vėlesni metai, man buvo gal 14 ar 15, taaai tai, bet čia, jo, galvoju, ar mes priesim kažkur ar prie... [K: Tai mes galim, ta prasme, mes galim tikrai dabar šitam etapee ir pa pa pa paplėtot, ta prasme, kad nee..] Joo tai... Realiai iš tiesų, žodžiu, čia buvo sudėtingiausių etapų mano gyvenime, dėl ko aš realiai, nu jau terapijoj, aš viską išsinagrinėjau, beet, žodžiu, aš realiai, kai pradėjau kvestionuot savo orientaciją. Nu jau taip pakankamai stipriai... Tai man buvo 14-15 metų ir, žodžiu, aš tai labai stipriai priėmiau, nes tuo metu informacija socialiniuose tinkluose buvo nuline, aaah, šiek tiek buvo informacijos, nu, žinai, buvo straipsniai, bet tie straipsniai buvo labiau pašiepiantys ir nenupiešė manęs kaip normalaus individo visuomenėje. Aš tuo metu bendraminčių jokių neturėjau.. Buvo tam tikros bendravimo platformos, ten gayline, pamenu, bet jos, aš joj atsiradau gal tik tai kai man 17 ar 18 metų suėjo, 17 aš pamenu gal... Taaai, bet iki toll

aš jaučiau, aš net ne ne neturėjau nei vieno draugo, kuris būtų LGBT tuo metu ir, žodžiu, aš pradėjau struglint su savo seksualumu ir buvo labai labai blogai, nes čia buvo manoo etapas gyvenime, kai, jo, aš labai... Čia buvo laikinas etapas... Kai aš buvaau perėjęs į visišką užsidarymo pusę, tai čia vat tuoj susiesiu kodėl aktualu su mokytojais.. Aah, žodžiu, aš tada kai pradėjau save laikyt labai nenormaliuu, pradėjau galvot ko kas aš esu, pradėjau sau bandyt įrodyt į į, įtikinėt, kad aš nesu homoseksualus irr tadaa, žodžiu, aš labai puoliau, nu į labai tokią stiprią depresiją, kur, nu aš per pamokas nieko nešnekėdavai. Per pamokas ir pertraukas, nu per pamokas, aš realiai atsakydavau dalykus, kurie buvo susiję su pamokų temomis, nes, nu aš visada mokiaus gerai ir man ten buvo.. Žžodžiu, man yra lengva multitaskint arba šnekėt su bendraklasiais ir tada dar atsakinėti į klausimus, ko mokytojai nekėsdavo, nes manęs negalėdavom prigaut, kad, žinai, ten, tarkim, nežinau, koks ten yra atsakymas, ir nu nes galvoja, kad aš neatsakysiu, bet aš atsisuku ir atsakau, ir aš toliau šneku. Tai, bet čia buvo jau vyresnėse klasėse, nes aš jau pradėjau nebegerti mokytojų, nes jie manęs negerbė, bet aš žinojau, kad aš gerai mokausi ir man jie nieko nepadarys, tai buvo toks *fuck you*, tai šitas dalykas, aaa bet tuo pačiu aš galėjau ir būt savo mintyse ir apmąstymuose, ir irgi gerai mokytis. Tai žodžiu, mano pažymiai buvo labai geri, bet aš visas dienas aš nežinau, kokia tai buvo trukmė to epizodo, nes tik tiksliai nepasakysiu, ar tai buvo 3 mėnesiai, ar tai buvo pusė metų, ar tai buvo metai, nes man tai visiškai per rūką aa dabar, kai atsimenu, šitas laikas, bet aš labai išgyvenau dėl to ir aš tiesiog per pamokas su niekuo nebendraudavau, o grįžęs namo aš tiesiog pastoviai verkėdavau ir ir tiesiog gulėdavau iki nakties, kol užmigdavau, ir ir tuo metu čia buvo mano mintys apie savižudybę, taaaai jo dabar kaip prisimenu, tai *fucking insane*, nes nu tipo taip neturėtų, žinai, jaustis paaugliai ir tikiuos, kad nesijaučia didžioji dauguma, bet mokykloj viena mokytoja pastebėjo, kad su manim kažkas ne ok, ir jinai bandydavo eiti su manimi kontaktą ir klausti, ar viskas gerai, žinai, aš sakydavau, nu, tiesiog problemos šeimoj, nes tuo metu, žinai, buvo gėda pripažint, kad tai yra mintys apie mano seksualumą, nes aš nežinojau jos pozicijos šito klausimo, bet manau, kad jinai būtų mane palaikius bet koku atveju. Taaii jo, tai va čia buvo tas toks įdomesnis periodas, tai iš visos mokyklos, visų mokytojų, visų specialistų „šauiniųjų“, tik vienas žmogus sugebėjo manęs paklausti, ar viskas gerai. Tai nors akivaizdu buvo iš šono, kad tikrai nėra viskas gerai, nes nu žinai, jeigu nu, nes buvo labai staigus šuolis nuo to, kad okei, aš ten, žinai, jau man 14 metų, aš nebuvaau jau tas, kuris ten labai šokinėja per pertraukas ar ten kažką, bet bet koku atveju aš buvaau ekspresyvus ir, nu, kaip ir minėjau, ekstravertiš

ekstravertas ir bendraudavau su žmonėm, ir, ir nu, žinai, visada draugų aš tikrai visada turėjau ir niekada nebuvo vienišas, ir tada staigiai aš buvau tas, kuris tiesiog pasiima raktą klasės arba tiesiog po pamokos lieka klasėj, nes pas mus būdavo kartais galima likt, žinai, ir tiesiog sėdžiu prie stalo ir tiesiog žiūriu į vieną tašką arba klausau muzikos, ir čia nebuvo dviejų dienų epizodas, čia buvo labai ilgas epizodas, nes tėvai irgi, atsimenu, buvo labai išsigandę ir tada, žodžiu, nepamenu, kai iki ko viskas daplaukė, nes tuo metu kažkaip tokie dalykai kaip psichoterapija nebuvo, na, apskritai mano šeimoj tai buvo toks negirdėtas gal dalykas, kas yra šiaip truputėlį paradoksas, nes mano mama šiaip visą gyvenimą serga klinicine depresija, bet jinai mano, kad vaistai yra liuks, bet terapija ką čia padės? Žinai, esmė, kad tai yra tiktai simptomų slopinimas. Ttai tai va, nu tai žodžiu, esmė tame, jo, tai šitas epizodas realiai buvo visiškai tik dėl mano, dėl mano dėl mano orientacijos ir dėl to, kad aplinkos požiūris tai šiuo atveju aaa bent nu moksleivių, mokytojų, kitų suaugusių vertė mane jaustis nenormaliu ir neatitinkančiu visuomenės nustatytų vyriškumo normų. Tai realiai čia biški išsiplėčiau, bet tiek...

K: Tai okei, tikrai ne... Nesijausk kaltas jokioj vietoj, kad tu išsiplėtei čia ta prasme... Jo, o vat kuriuo nu, ta prasme, ne kuriuo, o gal atsimeni, nežinau, vat ar tas momentas užsifiksavo tau kažkuriuo metu, kai vat šitas periodaaas sudėtingas periodas, aah, nesakyčiau baigėsi, turbūt tiesiog šiek pasikeitė į tą pozityvesnę pusę, kaaad tu, nu, kažkiek pradėjai, tarkim, ar atsivert arba kažkaip pasikeitė tavo apskritai santykis su aplinka, kaad, nu iš tos vat to tokio labai gilaus etapo, kur vat ir tėvai, sakai, buvo išsigandę ir panašiai, kažkiek ta ta situacija sušvelnėjo, tai kaip nu, vat tas vyko ir kokie jausmai šiaip mat tada nu pas tave viduj virė, jeigu jeigu atsimeni, jeigu nori pas pasidalint, jeigu ne, tai ir...

P:realiai tas toks transformacijos laikotarpis ir jo, šito epizodo šitas buvo labai iš tiesų juokingas, bent jau man. Dabar aš įžvelgiu, nes aš gyvenime esu turėjęs kelis tokius momentus, ir aš manau, kad tai buvo tokie kritiniai lūžiai, kaai įvyko asmenybės augimas, ir aš nežinau, kas man susišvietė, bet man taip yra įvykę gyvenime gal 3 kartus. Nu, tai nėra, kiti kartai buvo nesusiję su orientacija, a man tiesiog vieną dieną, aš puikiai pamenu, kur buvo toks *fuck itta* prasme, aš niekam blogo nedarau ta prasme, jo, man patinka bičai, *what about it* ta prasme, nepatinka, eik nachui nuoširdžiai ir šitas, žinok, man įsijungė aš nežinau kada, nes esmė tame, kad man kai buvo 14-15 ir buvo tas vat epizodas, tai jisai po to perėjo į tokią tiesiog pilka zona, kur aš apie tai stengiausi negalvot, kas irgi buvo blogai, nes, nu tai aš neanalizavau tų jausmų, bet bet kokiu

atveju aš apie tai kažkiek mąstydavau, bet tiesiog, žinai, aš galvoju, realiai aš pasirinkau kažkokią, man atrodo, tuo tuo metu stotelę, kur aš nepasirinkau orientacijos, nu tipo, aš tiesiog buvau, žinai, toks, nežinau, pilka dėmė. Taai, bet tada, sakau, kažkaip ir aš, man atrodo, žinok, aš toj pilkoj dėmėj buvau apie porą metų iki plus minus 17, jo 16-17, ir aš puikiai pamenu, kad man po to kažkaip ėjo, ėjo, ėjo, ir aš jau supratau, kad man jau darosi nebesvarbu šita tema, aš, nu, ta prasme, aš jos neanalizavau, nes galvojau, nu tipo yra kaip yra, ir viskas. Ir tada vat, sakau, man atrodo aš šiaip pamenu vieną momentą, aš nežinau, ar aš jau tuo metu buvau save labai priėmęs, ne, nu, ta prasme, aš manau, kad aš jau buvau save priėmęs. Tik aš apie tai labai garsiai negalvoju, bet aš pamenu, kad buvoo galima netgi atsekt, man atrodo man atrodo, man buvo pu pu pu pum 17 jo, čia buvo 2012 nauji metai ir žodžiu, aš turėjau labai gerus Naujus metus suuu su draugais, ir mano tėvai tuo metu dar kartu gyveno, ir jie buvo išvykę kažkur, ir aš atsimenu, parėjau paryčiais po naujako, gal 6 ar 7 ryto, ir man buvo tas *fuck it* momentas, kur aš buvau gerai prigėręs ir tuo metu nebuvo ten *grinder'iu*, *Tinder'iu* ar kažko, bet tuo metu dar buvo gėlyn, gėlynų, visi vadino tipu gayline.lt toks tipo forumas sleš pažinčių portalas. Aš man atrodo 6 ar 7 ryto sukūriau profilį su fotkēm, su viskuo ir aš, ta prasme dabar tai skamba labai *basic*, bet tuo metu įsikelti į tokią platformą fotke su veidu *ment a lot* nu tipo, nes žinai iki to laiko, nes tuo metu visi galvodavo, kad tipo, o čia žinai gal kažkas atseks iš pažįstamų paleis ten mokykloj *screenshot'ų*, žinai, ir panašiai ir man buvo toks *fuck it* ta prasme *what about it* nu tipo galvojau manęs niekas iki šio. Žodžiu, nu tai ir viskas ir žodžiu viskas realiai nuo to viskas labai pasikeitė ir ir ir jo ir tada labai geras dalykas įvyko, kad su šituo aš dažniausiai iki pat kažkur 17-16 sakau aš pui tiksliai nepamenu kurie čia metai buvo, bet čia vat kažkas iš šitų. Realiai 2-3 metai iki mokyklos baigimo,. Taaai, bet bet aš dažniausiai išgirdęs kažkokius komentarus rinkdavausi tokią ignoruojančią poziciją, nu, kad, tarkim, žinai, man ten kažkas kažką pasakė, ir aš toks nu okei. Tai po šitų aš pradėjau labai akivaizdžiai kapotis ir ir nu toks tipo pastovėt už save, kad jeigu man kažkas pasako, nu, ten tu pydaras ir aš toks tipo gal toks yra anoks, žinai, ir ten jau yra buvę iki tokių situacijų, kur ir vos ne muštynės ir panašiai, bet man jau tiesiog buvo nežinau, nebesvarbu, bet aš gi šiaip savo gyvenime turiu, sakau, va čia buvo 3, gal 4 etapai mano gyvenime, kur aš tiesiog įjungiu *fuck it* ir tada įvyksta kažkada transformacija, lūžis, asmenybės augimas. Taaai tai čia buvo, man atrodo, pirmas tas *fuck it* momentas mano gyvenime labai stiprus. Tai va tai jo, tai nežinau, dabar man atrodo, gal pabėgo nuo temos biškį...

K: Ne, viskas gerai. Konfrontacija, aaaa irgi vat dabar pasakei, kad nu konfrontuodavai aktyviai jau kai kai kai vyko tas lūžis, ooo kaip iki tol buvo aaar jeigu, tarkim, vykdavo patyčios, tai kaip kokia tavo reakcija? Koks tavo atsakas būdavo į tai?

P: Tai, žinok, reakcijos tokios reakcija, vat kaip ir minėjau, tiesiog ignoravimas tos situacijos dažnu atveju, nes nu tiesiog, jeigu ten kažkas kažką užsimena, tai tu tiesiog sėdi, žiūri į telefoną kokį ar ten žinai, jeigu pamokos metu, kaip ir minėjau, kartais būdavo tų įžeidimų, netiesioginių, bet tokių, tai tarp eilučių, kur ten žinai, nu, tarkim, aaa ten kalbam apie, nežinau, dabar galvoju.. Tikslaus pavyzdžio nepateiksiu, bet, tarkim, kalbam apie kažkokią moteriškumo temą ar kažką, ir nežinau, sėdi tu sėdi kokiam 3 suole ir tada koks 4, 5 suolas, sėdi 4 bičai ir ten ah, ten, žinai, jie kažką, kaip [VARDAS] pvz., ar kažką. Tr tu tiesiog tokius nu, žinai, praleidi pro ausis ir ir jo, nu, tai ignoravimas tiesiog, nes tuo metu man atrodė baisu kažką pasakyt, kad aš negaučiau į snukį, nu, tiesiogine žodžio prasme, bet juokingiausia, kad kai aš pradėjau kažką sakyti, nu, ta prasme, nebuvo kažkaip viskas kaip tik labai pradėjo kitaip keistis irrrr, nes aš supratau, kad didžioji dalis šitų įžeidimų aaaa atėjo iš kitų žmonių bailumo. Aš apskritai suprantu, kaip veikia homofobija, nes tu nesupranti iš tiesų, kas tai yra, o žmonės nesupranta to, ko bijo, o bijo to, ko nesupranta. Žinai, nu tai čia yra visai mūsų, aš manau, užkoduota genetiškai, nes tai, ko tu nesupranti - kelia tau baimę, nes tu nežinai, kaip tai priimti. Nu tipo tai tiesiog jie to nesuprato, nes mes nebuvom šviečiami mokykloj apie. Tai tuo labiau dažnai nekalbėjom, kas yra vyriška, nu vyrai gali jausti emocijas ir vyrai gali mylėti vyrus. Žinai tai, tai dėl to ir kilo problemų. Šiaip labai iš tiesų įdomu, nes aš turiu nuojautą, kad net ne vienas iš tų žmonių, iš kurių aš sulaukiau patyčių, tikrai galimai yra LGBT ir ir aš gyvai kai kurių nemačiau 10 metų. Kaip tik ta laida planuoja susitikimą šią vasarą. Aš galvoju, būtų labai įdomu nuvaryt, nes dabar aš manau, kad labai gerai pajausčiau, kas ten tyčiojasi iš to, kad jie manęs tikrai nekentė, o kas tyčiojosi dėl to, nes patys nesugebėjo pripažinti, kas jie yra. Tai va...

P: okay ačiū labai aaa dar vienas punktas, kurį irgi čia dabar kalbėdamas užsiminei, tai yraa medija, gal aš taip įvardinčiau, tai yra vat kokie straipsniai ar kokia šiaip informacija va toj viešoj erdvėj, nes tas internetas dar tikrai atsiradinėjo, tai buvo tos medijos, tie medijų kanalai ir televizija, ir ir ir nežinau, radijas gal nelabai mūsų, mūsų, mūsų eroj, beet vat ta medija kokį kokį, nežinau, gal prisimeni, kokį tau siūsdavo irgi signalą apie tai, ką, kokia ta informacija tenais būdavo apie tą vyriškumą, kaip tie vyrai, tarkim, atrodo, kokie jie yra, ir..

P: nu, tai realiai ta informacija buvo jinai labai tokia, sakykim, požiūris į vyriškumą buvo labai konservatyvu konservatyvus, fiziškai stiprus, emociškai tiesiog neekspresyvus, nereiškia, kaip ir minėjau, nu realiai taip ir viskas ir atitinka tai fiziškai stiprus, emociškai ne, neekspresyvus, aaa neišsiskiriantis iš aplinkos. Nu, tiesiog, žinai, jo, vyras turi būti vyras. Tai aišku, aš suprantu, kad tau reikia konkrečių pavyzdžių, nes tu negali ištraukti gal iš rankučių, bet bet jo tai vat toks ir požiūris ir buvo, kad realiai viskas, kas yra nu nukrypimas nuo normos, tampa nenormalu. Ir ir man kas labai dar nepatinka mūsų kalboj iš tiesų nes, tarkim, anglų kalboj mes turim tą *queer* išsireiškimą, o visuomenei mūsų kas irgi, ką aš matau kaip problemą čia tai vat irgi kalbant į medijų temą, nežinau, ar čia reikia Lietuvių kalbos komisijai dirbti ties šituo klausimu, jeigu jiems kažkiek rūpi, ar ne, kad labai medija aaaa, dabar jau jie pradėjo atsargiau žiūrėti į šitą žodį, bet yra žodis normalus.. Tai man šitas labai nepatinka, nes esmė tame, kad aš turiu savo netgi aplinkoj labai nemažai žmonių, kurie yra tikrai aaa, jie nėra homofobai, jie yra *fully supportive*, bet jie, žo jie vis tiek yra, jiems yra įkalta, kad yra žodis normalus o tai jis normalus ar jis gėjus? Tipo ir aš ar tu toks? Tipo tu rimtai ir jo tas vertimas vat ta tai vat tame ir esmė, kad tas, žinai, *queer, straight* ir panašiai, ir bet, žinai, žodynas jisai labai daug formuoja, ypač medijoj. Tai šitas dalykas, man atrodo, labai yra svarbus, nes mes neturim tokio, man atrodo, atitikmens, kuris būtų, jo, kai mes ten galim kažkaip bandyt išsivartyt, nu, žinai, heteroseksu niekad niekas nevartoja šitų žodžių šnekamoj kalboj, *thats the problem*, žinai. Taaai tai va, tai man atrodo, kad čia toks vat irgi medijose visai svarbus dalykas, nes buvo, žinai, visada formuojamas tas požiūris, kad nu tipo toks, toks ir toks vyras yra normalus, o tada nu tai va, o kiti yra nenormalūs, ir net nebūtinai nepriklauso žmonių orientacijos, čia gali būt... Nu tipo, nu tai va, nu tai jo..

K: Jo. Ir dar apie medijas gal ir tuos tokius socialinius tinklus, nes vėlgi, na, jieee taip tuo tuo periodu turbūt tiktais atėj ateidinėjo ir ir gan stipriai įsiliejo į tą tą gyvenimą. Taaai kaip vat socialinės erdvės ir socialiniai tinklai tau pačiam ar pridėjo kažkokį, nežinau, jausminį pokytį ar ar buvo, pavyzdžiui, kažkokie socialiniai tinklai, kur tu jauteisi gerai, nu vat ten jau 16, 17, tas vat gaylainas, kur, atrodo, yra daugiau žmonių, kurie yra bendraminčiai, tarkim. Beet šiaip socialinė erdvė kaip tokia ar turėjo kažkokią įtaką?

P: Turėjo iš tiesų. Tai viena yra yra tokių įdomesnių tai, kad, žodžiu, aš, kai pradėjau socialiniais tinklais naudotis, aš jau tuo metu užsiiminėjau fotografija ir ir nu tipo mano mokyklai, tai realiai aš turbūt vienintelis tuo užsiiminėjau taip tikrai aktyviai. Ir kas yra

įdomaus, kad aš pradėjau tuo pačiu rašyti ir blogą, nes tuo metu buvo labai populiariu visiem blogus rašyt, klasika. Taaai esmė tame, kad aš darydavau įvairias ir fotosesijas, ir ten blogą rašydavau, ir panašiai, ir socialiniai tinklai labai pasitarnavo tam, nu tai čia vat irgi realiai, nežinau, nuo 13, 14, 15, bet gal tas tarpas mes realiai vat tu, kadangi pažįsti [VARDAS], tai mes su [VARDAS] ir susipažinom per vieną iš tų portalų, buvo toks Mano galerija tai ten buvo, nu fainas tikrai portalas, kur jinai blogą rašė, aš fotkes kėliau ir, žodžiu, aš ten pakankamai buvau populiarius, neslėpsiu, tam puslapyje irrr tuo pačiu paraleliai rašiau ir blogą, kuris šiaip tikrai labai daug, nu savo atskirą, kuris šiaip tikrai tuo metu labai daug peržiūrų generavo, ir plusas buvo tame, kadangi buvo daug peržiūrų ir buvo daug stebinčių žmonių, aš pradėjau suprast, kad mano šita, sakykim, moteriška ar nevyriška veikla, ten, žinai, gėlyčių fotkinimas ar ten panų fotkinimas, ar tekstų rašymas apie tai, kaip mes ten kažką, žinai, fotikinom, nufilmavom ar ten bandėm kūrybišką projektą, žinai, kažkokį sukurti, aš supratau, kad žmonėms yra įdomu, jiems tai patinka ir, kad tai yra faina. Ir tada pradėjau galvot okei, nu, tai *maybe I'm not that* nenormalus *as I thought before*. Tai šitas buvo labai geras dalykas, tai socialiniai tinklai tuo metu labai man pasitarnavo šitam šituo šitu klausimu, taaai tai jo, tai buvo visai nauda, buvo tikrai nauda.

K: Taaai tiesiog ar aš čia teisingai suprantu? Tai tiesiog noriu pasitikslinti, kad ta socialiniai tinklai ir šiaip socialinė erdvė labai prisidėjo prie tos saviraiškos laisvės vienok, iš vienos pusės, ir, iš kitos pusės, tas priėmimas kažkokios visuomenės dalies šiek tiek atsirado?

P: Jo, jo, tiesa, nes aš tiesiog tapau labiau pasitikintis savimi ir savo veiklomis kažkokiomis.

K: O mokykloje šiaip nebuvo tokios erdvės, tarkim, to realizuoti taip aktyviai..

P: Buvo pakankamai fiktyvūs įvairūs būreliai užklausinės veiklos, būtent ten, žinai, kažkokie fotografijos būreliai, bet ten, nu, be ryšio, tikrai be ryšio, ir taip, mes turėjom, tarkim, dar ir menų mokyklą, beeeet aš kažkaip jos tuo metu nelankiau, aš šiaip piešt labai nemėgstu ir nemėgau taaaa, o ten kažkaip viskas ėjo per piešimą dažnu atveju, nes apskritai tuo metu tokie, va, tarkim, papildomi.. Užklausinės veiklos, kurios reikalavo, aaa dažnu atveju gal net ne paties moksleivio lėšų, bet, tarkim, ir paties būrelio, nu, tarkim, vis tiek gerai, jeigu tu turi fotografijos būrelį, nu tai *make sense*, kad tu turi turėti, žinai, ir editinimo kompus, ir ir fotošopą tą patį, ir šviesas ir viską, kad tiesiog, o mokykloj nebuvo ten pinigų. O kur buvo menų mokyklos, tai jos buvo labiau orientuotos į tokius, sakykim, instrumentinius užsiėmimus, žinai, pianinas, gitara ar

kažką. Jo, tai jo, buvo tie užsiėmimai, bet jie buvo tokie, nu ne, nesąmonė kai aš pagalvoju, tai ten yra ką veikt.

K: Okei, dėkui. Dabar tada pereinam prie kito kito punkto. Tai yra kitas punktas yra, kurį tu paminėjai, tai yra neišsiskirianti išvaizda. Ahh gal gali apibūdinti? Kaip ta įprasta išvaizda atrodo? Kokios, nu, nežinau, kokie pasirinkimai, rūbai, aaah šiaip pasirinkimai išvaizdos buvo laikomi įprastais, o kokie jau tokiais išsiskiriančiais ar iššaukiančiais kažkokį dėmesį?

P: Šiaip, kas yra juokingiausia, tai įprasti tie pasirinkimai, galima sakyti, buvo labai *outdated* dažnu klausiu, dažnu atveju tai, tarkim, tai jeigu mes kalbam apie kokius 2011, nu, tarkim, 10 metus, pvz., ar ten 2009, 8 ir panašiai, tai tuo metu į madą pra, nu, pavyzdys, pradėjo ateidinėt siaurėjančios kelnės, bet tuo metu visi dar nešiojo platėjančias arba tiesiog *straight fito* taai realiai, jeigu tu pradėjai rengtis į trendus, tai jau skaitėsi, kad tu neatitinki normų, nes, pavyzdžiui, aš tą puikiai labai pastebėjau dabar, kai įvyko perėjimas prie platėjančių tų kelnių, tai nes jis dabar jau jo viskas okei, dabar jau lab nu devym nu ne 90%. Tai tai žodžiu tai esmė tame, kad nu žinai čia dabar tarkim platėjančios kelnės atėjo kokiais nu dabar jau taip *socially acceptable* tapo kokiais 2021 gal 2022, bet realiai šitas *movement'as* nu čia šitai jisai prasidėjo kokiais 2016 - 2017. Realiai vat kai 2017 - 2016. nu tai čia aš bandau taip pavyzdžiasi žinai, pateikti, kad tiesiog kai tu kai ateina kažkokie trendai ar tu jau pradedi tuos trendus integruoti savo garderobą, tai jau tada skaitosi, kad tai yra išsiskirianti išvaizda. Nors realiai po 3 metų vis tą patį nešiojo tai *it's funny*. Spalvos akivaizdžiai ypač pastelinės *beige*, tarkim, irgi, nu tarkim, smėlynės spalvos, tai irgi tapo labai nevyriškom spalvom tuo metu. Dabar nu ta prasme, jeigu čia kalbam apie tą laikmetį, tai tuo metu saugiausios spalvos, nu tai buvo tamsu juoda, *navy blue*, pilka realiai visa šita tokia biški monochrominė paletė ahh. Ppatys drabužiai, nu jie irgi žinai džem, čia nu ta prasme jo sportinė realiai apranga, džemperis, džinsai ir viskas ir kedai tai nes realiai nuo tipo, jeigu tu ateisi aš, pavyzdžiui, nuo mokyklos laikų mėgau šiek tiek tokį kartais visai semi formal stilių, tai nu tarkim nu nežinau, lietpaltis, marškiniai, tarkim aaa kažkokie odiniai batai ir panašiai. Taaai tai jau skaitėsi kaip išsiskirianti išvaizda, nes nu tipo, o jeigu kalbam apie pačią išvaizdą ne, ne drabužių atžvilgiu, nu tai akivaizdu *bleachinti* plaukai *no go*. Tai čia visiškai. Apskritai visos procedūros, kurias tu darai sau, kaad atrodytum geriau sau ir kitiems nu, tarkim, manau, aš dėl savęs darausi, bet nu, biškį gal kiti dėl kitų daros. Tai jos buvo skiriama kaip išsiskirianti išvaizda ir nevyriškumas. Nu tai žinai, įdegis, plaukai, veido priežiūra, nors šiaip juokinga, nes dabar kai pagalvoju,

atsimenu labai daug net ir mano bendraklasių labai *strugglino* ir su spuogais patys aš spuogų beveik niekad neturėjau, tai bent dėl to man pasisekė ir jie patys labai, bet čia, žinai, dvigubos tokios normos gaunasi, nes jie patys labai mėgdavo irgi aš tuo metu nieko aš ten *make up'o* jokio ten *concealer'iu* nenaudojau dar, beet bet jie matėsi, kad nu yra prieš tai, bet tada aš pats esu ne kartą pooo, tarkim, kūno kultūros matęs, kai jie tepasi maskuojančius ten beba kremus ar kas tai tuo metu dar tik atsiradinėjo, kurie dažnai paslepia ten spuogus ir panašiai. Tai tai va, nu tai toks irgi nu tai realiai jo man atrodo, kas yra dar baisiausia, kad kartais aš ką supratau mokykloj tuomet va dabar taip žiūrint retrospektyviai į ją atgal, tai išsiskirianti išvaizda buvo tiesiog higiena dažnu atveju. Nu tipo, kas ta prasme čia yra apgailėtina, bet nu taip yra, nu tipo, tai žinai, nes jeigu tu tiesiog stengiesi susitvarkyt, būt žinai, nu tiesiog jo. Tai va tai jo, nes kodėl tai dažnu atveju šituos dalykus ten, tarkim, trendų sekimą, higiena tada kažkokius, žinai, savęs puoselėjimo procedūras visi dėjo lygybės ženklą, kad tai yra moteriška škumas ir moteriškos procedūros, ir nu, šitas požiūris yra gajus ir iki dabar. Bet nu, žinai, tai va..

K: Jo, tai va, dėkui. Ir vaaat tu jau šiek tiek paminėjai, kad, pavyzdžiui, tai galėjo būti *skinny* džinsai kažkokie arba vat rožiniai rožiniai drabužiai, aaa, tai ar buvo, nu vat kokie tie vat dar stiliaus, jeigu buvo pasirinkimai buvo traktuojami kaip buvo kaip išskirtini arba šiaip ar aksesuarų naudojimas, arba ten auskarai, dar kažkas ir kokios būdavo tos reakcijos, jeigu tu arba va, jeigu tu tai čia turiu omeny bendrai, kažkas apsirengia tuos, jeigu kažkoks vaikas apsirengė tuos kažkokius rūbus, kurie, nu, nėra apdribę, platėjantys, yra susitvarkęs higieną, kokią tai reakciją iššaukdavo? Nežinau, tiek iš mokytojų, tiek iš šiaip mokyklos bendruomenės..

P: Taaai ir jeigu kalbam apie būtent šitą aspektą, kur, tarkim, nu vat yra nu susitvarkymas, tai tiesiog labai paprastai būdavo numetama kažkas, kad kad "o čia išsičiustęs kaip boba". Nu, tipo čia, tarkim, dabar aš taip sugalvojau, bet plius minus galima laviruoti tarp tokių labai panašių žodžių. O dar vat ką paminėjai, irgi aš pamiršau paminėt, nu tai ir, tarkim, kažkokios neformalios grupių grupės. Tai vat irgi, žinai, tuo metu ten emo būdavo visi visi tie aš nežinau, nu tipo tik matydavau kažką iš šono, tai ten, žinai, ir plaukai kokie dažyti juodai, ar ten kažkokie spaiki spaiki, kažkokios spaiki šukuosenos, ten irgi vat auskarai įvairūs ir panašiai, ten kaukalytės ir taip toliau, taaai reakcija visada buvo ta tokia... Nu, tiesiog, dažnu atveju tai buvo viešas gėdinimas visų šitų kažkokių grupių, kurios kitaip rengės ar kažkiek, žinai, dėjo pastangų į savo savo tą išvaizdą. Tai o jau tada, man atrodo, žinai, tie komentarai, nu vat kaip ir minėjau, tai jeigu tu ten susitvarkęs, taaai tai, žinai, gali būt boba, jeigu tu ten, nežinau, su auskarais,

tai ten emo ar gotas, nežinau, kodėl tai gali būti įžeidimas, bet, tarkim, aaa, tai čia, man atrodo, labai priklauso, čia jau tiesiog kūrybiškumui laisvę galima duot, nes, man atrodo, epitetus sugalvojojot įžeidžiančius, tai čia yra *on the spot* galima, žinai tai..

K: Nu iš esmės, žinai, ne vien ne patys epitetai, bet turbūt, jeigu, tarkim, emo ar gotas, tai dar labai svarbu ir ta tas tonas, net ir kaip [P: taip, tai faktas], taip ir tampa turbūt tuo tokiu menkinančiu žodžiu, jeigu jeigu tai ir išeina su tokia menkine čia forma.. Tai okei. Ahh šiek tiek einam tada prie tolimesnių... Aš moteriškus ir vyriškus hobius. Čia tiesiog jau mes gal link pabaigos ir po biškį eisim. Dar tokius porą punktų turiu didesnius, kuriuos visai norėčiau apimti. Tai yra pirmas dalykas, tai yra fizinė jėga. Vat mokykloj kur tai labiausiai, tarkim, tau, nežinau, atrodydavo reikšminga, kad vat fizinė jėga yra labai svarbi, vaikinui, berniukui, vyrui? Tai yra ar šiaip kasdienė prie kažkaip išvaizdos dalis, ar šiaip, tarkim, nežinau, kažkurio kažkurio metu mokykloj tai buvo labai reikšminga?

P: Manau, kad kaip ir išvaizdos dalis pakankamai tai buvo kartais išreiškiama, bet pagrinde tai jautėsi per sportinius užsiėmimus įvairius, nes, nu, tarkim, kūno kultūros pamokos arba kažkokie, tarkim, sportiniai žaidimai, ypač komandiniai žaidimai, nu tai buvo labai dedamas lygybės ženklas tarp jeigu, kad tai vyriška, taaai tai tai, žinai, tai, kad tu esi koordinuotas labai labai kažką.. [Tyrimo dalyvis paprašė sustabdyti pokalbį, nes norėjo nueiti į tualetą]

Interviu tęsinys

K: Am, mes tiesiog du tokius dar blokus norėčiau aptarti. Taaai tai vienas yra fizine jėga, tai mes apie fizinę jėgą gal šiek tiek pradėjom šnekėt, ir kitas paskui bus apie hobius, dar šiek tiek. Tai apie tą būtent fizinę jėgą. Tai vat tu sakei, jo, per tuos sportinius užsiėmimus tai labiausiai kažkaaip atsiliepdavo, pasimatydavo, būdavo svarbu. Aaa, tai prie šito gal šiek tiek dar irgi sustosim. Bet dabar tiesiog noriu tokio paklaust tavęs klausimo apie apskritai išvaizdą. Aaaa kokia išvaizdam vat koks, tarkim, kūno sudėjimas buvo laikomas tinkamas vyriškas ir koks jau nebelaikomas tinkamas vyriškas? Aš turiu omeny, turiu ūgį, svorį, tokie dalykai, kurie, atrodo, nėra labai per daug kontroliuojami, bet, pavyzdžiui, jeigu tu kažko kažkaip, neatitinki, tai tada gauni replikas ten iš mokytojų kūno kultūros, tarkim, iš bendraklasių ir panašiai..

P: Jo, tai šitas tai labai akivaizdus, kad kuo realiai smulkesnis sudėjimas, tuo jisai labiau yra menkinamas, nes kažkaaip, nes bet koku atveju tai patyčios būdavo įvairios, nu, tarkim, nes, tarkim, tyčiodavosi ir iš stambesnių vaikinų, bet tai nebuvo pagrįsta dažniausiai, kad tai nevyriška. Nevyriška buvo tai, kad tu esi labai smulkaus sudėjimo,

labai žemas, nu, realiai visa tai, nes tai buvo asocijuojama su tuo, mo su tiesiog moteriška anatomija ir fizio fiziologija visa, ir net ir patys veido bruožai, jeigu jie yra švelnūs, tarkim, nėra kažkokių labai aaaa ryškių žan, nežinau, skruostikaulių, žandikaulio ar panašiai, tai irgi buvo toks pakankamai šveln švelnumas, ir prie to irgi buvo visai kimbama. O mokytojai jie dažnai irgi, tarkim, kūno kultūros, nežinau, kiek jie labai minėjo tą pačią išvaizdą, bet nu jie pabrėždavo tą, kad o ten, nežinau, kažkas silpnas ir panašiai, tai šitas būdavo, bet bet jo nes nu mano paties sudėjimas irgi mokykloj buvo realiai toks pat kaip dabar, tai, kad aš dabar jau sportuoju, tai toks nesu kresnas kaip anksčiau, bet bet bet problema mano gal buvo ne kiek sudėjimas, bet buvo labiau, nu, tiesiog koordinacijos kažkoks trūkumas, tarkim, sportiniuose užsiėmimuose man iki dabar dar aš nu, tarkim, ten kažkokių šokių, choreografijos, nu labai man sunku pagaut tai šitas. Tai tiesiog tai, nes vyriškumas tai buvo toks, kad tu žinai, tu moki nežinau, nežinau, tiesiog jo tai va, nu tai apie išvaizdą pasakiau manau..

K: Jo, tai vat aš čia gal labiau ką noriu paakcentuoti, tai yra, kad nu ta išvaizda neturiu vat grynai omeny iš karto su siejant, tarkim, su LGBT dalim ta bet vat būtent, kad net ir ne LGBT būdamas vaikas galėdavo, tarkim, aaa patekti į tą patyčių zona gal sakykim taip dėl to, kad yra tokia kažkokia išvaizda, kuri net nebūtinai galimai susijus su jo pasirinkimais. O tarkim, genetiškai ir kalbant apie tą fizinę jėgą, koordinaciją ir panašiai, kaip tau tai, tarkim, pačiam atsiliepdavo? Kaip tu pats vat kuriuo momentu tau tai būdavo sukeldavo kažkokį diskomfortą, būdavo sudėtinga ir panašiai?

P: Tai nežinau, man atrodo, tiesiog, žinai, kokių kūno kultūros pamokų metu, ir viskas. Daugiau diskomforto jokio tai nebuvo. Aišku, nu, gal kažkoks diskomfortas kildavo, jeigu aš galvodavau, kad man yra kažkokia fizinė grėsmė ten susimušt su kažkuo, kas yra už mane stipresnis, bet nu, aš to niekad nesu patyręs, tai tai kažkaip tai nebuvo pagrįstos baimės, tai jų labai daug ir nebuvo. Kažkaip kažką. Jeigu aš ten būčiau gal svėręs kokį, nežinau, 150. Tai gal tada aš ten būčiau iš viso kaip tankas ėjęs per tuos koridorius, bet nežinau. Bet bet kokiu atveju, nu daugiau kažkaip labai įtakos man nedarė, tik tai nu jo..

K: O tai ta kūno kultūra, koks tavo santykis buvo su šita pamoka? Nes jinai yra labai specifinė ir.. [pertraukia]

P: Nesąmonė, tai pamoka, tai toks santykis ir buvo. Tai jeigu paprastai sakant, nes tie pratimai jie yra tiesiog labai bendro pobūdžio ir jie nėra visiškai pritaikyti kiekvieno žmogaus pomėgiams ir anatomijai tuo labiau, nes ne kiekvienas, žinai, gali ten ir nori šokinėt ten į smėlį 30 metrų iš tos serijos, nu tai čia hiperbolizuojau, aišku, ar ten kitokias

nesąmones daryti, nes, nu tiesiog tai čia apskritai dar kita tema, bet nu tiesiog, kad nėra pasirinkimo realizuoti sau mėgstamą sporto šaką ir dėl to labai daug žmonių ir nebesportuoja po to iš viso. Taaai bet žinai, kaip tau gali patikt sportuoti, jeigu tave verčia įvykdyti tą, vis, identiškus normatyvus, kur tu negali įvykdyt, nes tu tiesiog tu gal žinai, fiziškai negali, kažko žinai ir panašiai, ir tada automatiškai tave tai naudoja kaip argumentą, kad tu žinai, nevyriškas, nes tu ten neišbėgai, nežinau, kažkiek kilometrų, ne neuždusęs.

K: O čia vėlgi nebūtinai gal apie tave iškart nu grynai konkrečiai, bet, pavyzdžiui, mokykloje, ar tu pats pastebėdavai, kad, tiksliau, kokios būdavo reakcijos, jeiguuu kažkas likdavo tų normatyvų?

P: Tai reakcijos, tai mokytojai tiesiog nusivylę, nepamenu komentarų, ar jie būdavo kažkokie.. O bendramoksliai tai nu, tiesiog, vėl tie patys eiliniai komentarai, nu tai jeigu bičas, tai boba ar kažką, ar ten žinai, net nepamenu, aš iš tiesų kokius žodžius naudojau dabar kažkaip ir tuo labiau būdavo dar didesnė įtampa, kad jeigu tai būdavo grupiniai užsiėmimai, tai ir jeigu nuo tavęs kenčia visa komanda, nu, tai, dažniausiai, šitas žmogus po to gaudavo labai...Nu jam atsiliepdavo žodiškai ten, nežinau, ar kitų pamokų metu, ar rūbinėj, ar kažką, kad o tu čia lochas, per tave čia, žinai, supisai žaidimą vos ne iš tos serijos. Tai tokie visokie išsireiškimai taip pat atsirasdavo. Tai va, tai, žinai, neprideda pasitikėjimo nei vienam žmogui, kai tai išgirsti iš kitų.

K: Okei, dėkui. Ir tada einam prie to paskutinio, gal didesnio šiek tiek bloko. Tai yra hobiai vyriški ir moteriški ir aš juos tiesiog dėčiau šalia, kad nu tą tą skirtumą pamatyti, aaa ir kaaip tiesiog jau tu šiek tiek užsimeni, kokie tie hobiai, ir gal tada gali ir dar paplėtoti, kaip pasiskirstydavo žmonės pagal tuos hobičius ir ar taip jau visiškai ir pasiskirstydavo berniukai/mergaitės, ar nu visgi būdavo kažkokio pasimaišymo kažkur? Tarp kažkurių grupių?

P: nu, žinai, ta prasme realiai aš galvoju, gal.. Man atrodo, jo tas maišymasis, nu, labai jįsai nebuvo to maišymosi visiškai jokio, nes ta prasme buvo vienintelis variantas, kaip bandė "maišyt" hobičius, kas buvo apgailėtina ir apverktina, tai darbų pamoka, kur, nu realiai okei buvo, žinai, tie techniniai darbai stalo ten kažkokie, žinai, nesąmonės tos visos, man tai visiškai ne neaktualu ir tada buvo gaminimas arba ten siuvinimas, ir net patys mokytojai tai skirsto kaip vyriškus ir moteriškus hobičius, irrr mes gi realiai iki 9 ar 10 klasės tai nu miksuodavomes ten, žinau, kad kažkaip ten pusė klasės, žinai, eina į tą, į kitą pusę, į kitą. Bet tu iki 11, tada jo, gal net 11 iki profilių rinkimosi negalėjai rinktis, ar tu labiau nori eiti ten, žinai, drožti kažkokias lentas, ar tu nori ten gaminti. Po

to tiktai atsirado, žinai, šitie kaip papildomi taaai bet bet koku atveju tai čia vienintelis mokykloj, tarkim, vienintelė buvo galimybė. Ir tai, sakau, vienintelė galimybė, bet mokytojų buvo kuriamas įvaizdis, kad vis tiek, nu, tipo, tai yra moteriški ir vyriški užsiėmimai ir hobiai, o kalbant apie moksleivių turimus hobių, ir jos būtent propaguojamus po pamokų, nu tai buvo labai akivaizdu, kas yra vyriški hobiai ir kas yra moteriški hobiai, nu, tai ta prasme, žinai, vyriški tai buvo futbolas, krepšinis, ką aš savo aplinkoj artimiausiai mačiau, aaaa nu, futbolas, krepšinis realiai vyriški hobiai, daugiau aš nelabai pažįstu, kas ten po pamokų kažką kito veikdavo, nes ten, žinai, lentpjūvėj kokioj niekas ten nesėdėdavo po pamokų, o merginos, nu, tai tada vat irgi būdavo tos kūrybiškesnės veiklos, tai tuo metu aš nepamenu, kas ten labai buvo madoj, bet ir ta pati fotografija netgi, nu, tai kažkoks maisto gal gaminimas, ir ten jau kai socialiniai tinklai atsirado, viso to kėlimas, žinai, tai visa tai pradėjo atsirasti, bet bet buvo labai didelė, man atrodo, atskirtis nuo to, kas yra tie moteriški hobiai ir kas yra vyriški hobiai, ir, man atrodo, pagal šitą atskirtį buvo labai dažnai identifikuojama ir priskiriama rolė. Tai ar tu labiau žinai, tai tu čia pydaras ar ne pydaras? Iš tos serijos.. Tai nes nu, tipo jeigu nes aš žinau, kad, tarkim, jooo, nes labai šiaip pakankamai gerai atsisako kai kurie klausimai dabar, kad aš pats keldavau klausimą, bet tai kodėl? Tipo, žinai, aš gi rengiuosi įprastai, žinai, vat kaip vos ne, žinai, kaip šitie patys klasiokai. Elgiuosi irgi dabar jau žinai, ten “o”, nes nu tipo mano pliusas, kad aš ten visada žemą balsą turėjau, tai aš galėjau labai irgi *flexible* galbūt to klausimu būt. Bet mano veiklos tai buvo jos tokios, nu, pakankamai taim tam socialiniam ratui moteriškos, ir galimai tai buvo viena irgi iš priežasčių, kodėl prie manęs kibo, kad aš nu gėjus esu. Nes nu, nes nu jo, aš ten fotkinau gėlytes po pamokų, tai tikrai *straight* bičai šito nedarė iš mano klasės, pavyzdžiui.

K: Okei, aaa čia šiaip tiktai toks minimalus, o tai jeigu būdavo aukštesnis balsas, tai vaikino, tai jisai irgi dėl to..

P: Oi joo, nu, tai ir maniera, tarkim, kalbėjimo, tai šitas labai būdavo jo joo...

K: Okei. Tai.. Sakyk sakyk.

P: viskas okei. Tai tiesiog tai čia realiai viena, bet tai vat kaip ir kalbėjom, jeigu mes apie fizinę jėgą, tai arba ten kažkokius dalykus, kurie nėra pakeičiami, tai šitas irgi visai toks veikiantis prie to, prie to paties, nu, nes, žinai, kai prasidėjo brendimas, tai visiem labai skirtingai ten tas balsas formavosi ar kažką. Tai jo..

K: Okei. A. Ir aš gal dar prie hobių priskirčiau šiek tiek ir interesus, tai yra pomėgius, tai ką, nebūtinai vat veikti, tarkim, ten žaisti futbolą ar kažką, bet, pavyzdžiui, kas yra

įdomu. Tai vat irgi šiek tiek minėjai, kad automobiliai tau *pakoverio*, na, šiek tiek, kad galėdavai pasislėpt, sakykim, kabutėse, labiau. Bet gal yra dar kažkokie vat tie interesai, kurie labai būdavo traktuojami kaip moteriški, nežinau, ten kažkoks muzikos stilius, dar kažkas, kas labai formuodavo skirtį ir kur tu, tarkim, tada to tad šitoj skalėj būtum? P: Taaai jo, manau, kad ta prasme nu, man, žinai, čia toks *common sense*, aš net nesusimąščiau apie tai, bet pagal tai irgi galima labai lengvai identifikuoti tai, aš tuo metu, nežinau, kas ten buvo labai ant bangos, ką aš irgi pats klausydavau, nu, bet, žinai, realiai pagal tą muziką aš net nežinau, ko klausė tie, tarkim, vyriški bičai, sakykim, a.. Nu, bet aš pats irgi ten klausydavau, žinau, tikrai ir *Miley Cyrus*, ir ten *Lady Gagos* kokią *Lana del Ray* gal nebuvo tuo metu, na, bet *Ladu Gaga* tikrai buvo, nes gi jos buvo gi koncas kokiais 2008 gal ar nežinau 2010. Tai vat tie pomėgiai, tarkim, mote moterys vokalistės būtent, būdavo irgi, manau, priskiriamos prie tokių moteriškų pomėgių. O jeigu, tarkim, intere.. Nu tai vat interesų, sakykim. O visa kita, nu, tai irgi filmai, nu tai akivaizdu. Šaudo, gaudo vyrišką, lenktynės vyrišką, romantiniai, moterišką, siaubiakai vyrišką, dramos irgi labiau moteriška jeigu ten, nes dramos irgi *based* apie meilę būna kažkieno kažkur, jeigu ne ne romantiška, tai platoniška kažkokia ar kažką. Taaai tai va, nu tai šitie interesai irgi buvo labai tokie jaučiami, net ir toj pačioj mokykloj, nes nu tipo po savaitgalio kai būdavo, kai susitikdavo žmonės, nu tai ką žiūrėjai ten? Taigi būdavo ir ten tie tuo metu gi nebuvo nei netflikso, nei nieko, nu nebent kas turėjo viasatą žinai, tai jie ten žiūrėjo kitus filmus, o nu tipo kokie 60-70%, tai dažniausiai tą patį žiūrėdavo savaitgalį, žinai. Tai ir po to ir šnekėdavo apie filmus, tai tu galėdavai identifikuot, kas ką žiūrėjo, nes vienas žiūrėjo į Kietą riešutėlį o kitas žiūrėjo, nežinau, ten *The Holiday* koki, žinai, kalėdinį ar kažką. Tai jo, tai tai va, tai jo, pagal šituos interesus irgi galima buvo kategorizuot, kas yra vyriška ir kas nėra, vyriška, galvoju, kas dar galėtų būti jo

K: Okei, dėkui. Nu tai iš esmės *pretty much* apšnekėjom apie tuos tokius dalykus, ką ką ir tu įvardinai, ir dabar gal toks paskutinis, toks labiau refleksijos klausimas apie tai, pavyzdžiui, nu, jeigu žvelgiant retrospektyviai į save, tarkim, toj mokykloj, ta ar yra kažkokių tų dalykų, pavyzdžiui, ką patartum sau daryt kitaip, ką dabar darytum kitaip? Arba kažkokia kažkokiam žmogui, kuris, tarkim, dabar mokykloj yra, ką jam patartum? Tiesiog ką iš savo pusės, praėjęs tą visą patirtį, tarkim, galvoji, ką darytum kitaip arba nedarytum kitaip?

P: Tai visų tai tikrai pirmas. Manau, aš jau toks biškį, sori pa pavargęs jaučiuosi čia

K: Tai čia jau viskas paskutinis klausimas.

P: Dvi terapijos sesijos viena vienu metu. Taai vienintelis, man atrodo, dalykas labai paprastas, kad tiesiog nelaikyt savęs prastesniu už kitus, nes tu nesi prastesnis už kitus, nes viskas yra su tavim gerai. Ir tuo labiau, kad jeigu tu turi pomėgius, interesus arba potraukį orientacijai kažkuriai kitai, ta prasme, nu, ta prasme, kitokią orientaciją *in general* tai nėra nieko blogo, nes tu niekam nekenki tuo. Tai žinai, aš čia labai dažnai, aaa irgi ne tik homofobai, bet mažai išprusę asmenys labai naudoja argumentus. Tai gerai, jeigu mes leidžiam vyrą tuoktis, aaa tai gal tada tai pradėkim leist dar ir vaikam, nu, ta prasme, su vaikais, žinai, bet nu čia tipo iškrypimas ir panašiai. Tai nu, aišku, mes net to ne galim lyginti *in any way*, nes mes kalbame apie, žinai, suaugusio žmogaus būklę ir būseną ir yra infantilaus, kas yra fiziolog nu, ta prasme, tai yra visiškai skirtingi procesai. Bet tada yra labai geras argumentas ir vat papildymas į mano atsakymą, kad tai, kad aš myliu kitą vaikina, niekam nekenkia, jeigu aš mylėčiau kitą vaiką, tai nu tai jau būtų, žinai, grūminimas ir panašiai, nu tai tai yra jau nebe tas, bet tai, kad aš myliu kitą vyrą, nieko tokio. Nu ir viskas? Tai tu žinai, *I find it okay*, tai tai tiesiog žinai *easy as that*. Tai vat.

K: Okay, super, ačiū labai. Aš iš savo pusės kaip ir viskas, nebent pats dar nori kažką pridėti ir...

P: ne viskas okei. Manau, kad pasakiau taip, užtektinai.

K: Gerai, ačiū labai.

Ovidijus, 29 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2001 m., partnerystėje, nėra buvęs su moterimi santykiuose.

K: tyrėjas

O: informantas

K: Tai va, tai aš tada pradėdu įrašymą ir jo, tai pirmas dalykas, ko noriu paprašyti, tai tavo sutikimo, kad mūsų interviu būtų įrašomas ir medžiaga anonimizuota naudojama mano, tik mano magistro darbo rėmuose.

O: Tai aš sutinku, kad mūsų interviu yra įrašomas ir ši medžiaga bus naudojama tik tavo magistro darbo rėmuose. Tai taip.

K: Ačiū. Tai galime pradėti. Tai vat, tai šalia tavęs yra lapeliai ir tušinukai ir aš tavęs paprašysiu ant šitų lapelių surašyti sąrašą dalykų, kurie tavo mokyklos aplinkoje, tau būnant mokykloje buvo suprantami kaip vyriškumas? Kurie buvo įvardijami kaip vyriškumas? Kažkokie apibūdinimai, kažkokios savybės vaikinų, kurios reišė, nu tipo, kad jisai turi sekt tokių normų, kad būtų “tinkamas”, nežinau, vaikinai. Tai į vieną lapelį po vieną dalyką...

O: Mmmh

K: Tai limito jokio nėra, kiek nori tiek rašyk.

O: *rašo 2min15s* Kokį dar vieną reikia sugalvot ir tada bus viskas...

K: Tai, jei ką, paskui galėsi prirašyti. Ir ir ir vėliau, taai, gal kokių šnekant kils idėjų.

[O: okay] (Duoda lapelius interviuotojui) Nereikia man, dar paturėk. Tai aš dabar tiesiog paprašysiu tavęs perskaityti tai ką parašei. Kol kas gali nekomentuot, tiesiog perskaityt.

O: Okay, tai manieros, fiziškai turiu omeny kūno kalba. Išvaizda. Šukuosena. Kalba/šneka, tai čia kaip ir manieros, bet vokališkos. Draugų ratas, tai yra arba berniukai arba mergaitės. Ir kūno kultūros pamokos pasiekimai.

K: Okaay ir aar čia yra nu vat viskas kąą ką norėtum įtraukti arba gal buvo kažkas dėl ko abejojai ar įtraukti, ar neįtraukti.

O: Ne, kaip ir viskas..

K: Okaay, taaai amm, jo, tai aš dabar duosiu lapelį tau, ant kurio yra parašyta "jūs" ir paprašysiu tuos dalykus, kuriuos surašei pridėti arčiau arba toliau nuo to lapelio ir tie dalykai, kurie arčiau to lapelio, tai yra ką tu mokykloj būdamas atitikai labiau ir nu kuo toliau, tai tą atitikai mažiau.

O: Tipo pagal vyriškumo supratimą.

K: Nu tai tiesiog iš tų dalykų ką surašei, ką atitikai labiau arba mažiau. Jo, būdamas mo mokykloj

O: *dėlioja, juokdamasis 27s* Tai tarkim, čia biškį toliau, čia arčiau.

K: Okaay, tai irgi paprašysiu tada papasakot gal tada po vieną dalyką skaitant ir biškį tada pakomentuok kodėl ir koks tavo santykis buvo su tuo dalyku tau būnant mokykloj.

O: Okay, Nu tai pirmą ką matai tai manieros, tai man atrodo mokykloj nebuvo labai manieringas, bent jau mano požiūriu (nusijuokia). Nu, bent jau jo neakcentavo mano *peers*. Taip. Išvaizda gal vis dėl to patrauksiu toliau (nusijuokia). Nes buvo visko. Nu, žinai, kaip ten tu neturi treningų, tai reiškia tu pedikas ir taip toliau. Aah šukuosena taai visą laiką turėjau ilgesnius plaukus ir netgi buvo vienas įvykis kaaai. Nežinau, gilintis ar ne (K: Jo, jo, jo, jei tik nori) Taai turėjau, galvojau, kad turėjau geriausią draugę ir tada buvo madoj emo ir taip toliau ir jinai man papasakojo ir prikalbino, kad galima su gafruotu popierium nusidažyt plaukus. Žinai kas yra gafruotas popierius? [K: Taip taip, tampomas popierius] Nu tas toks suglamdytas, kur pakavimui naudojami ir taip toliau. Nu, tai aš vieną dieną nusprendžiau nusidažyt plaukus su juo (nusijuokia) ir man pavyko.. Aah iš raudonos gavosi rožinė irrr aš jai rašiau žinutę, kad man, biškį jaudinuos

ateit į mokyklą su naujais plaukais, pasitik mane rūbinėj, na na na na na irr vietoj to, kad pasitiktų mane rūbinėj jinai prikalbino visus klasės vaikus ateit į rūbinę ir manee pasitikt “labai draugiškai”.. Tai čia buvo pseudo geriausia draugė. Tadaaa kalba/šneka, manieringi tokie dalykai, tai aš manau, kad aš iki šiol turiu kažkokį gayscent taaai jo. Nežinau, ką gilintis, tai neturiu ką. Aaah draugų ratas, taaai daugiausiai bendravau su mergaitėm, kaip daugiausiai ir daugelis mano skoniui pritariančių žmonių (nusijuokia). Ir dėl to pusė moky, visa mokykla pasiskirstė į dvi dalis, viena iš jų mane vadino mergišium, o kita pydaru. Taai, žinai, taip čia buvo konfliktų toksai klausimas. Aah nu ir kūno kultūros pamokos pasiekimai. Tai aš gal nuo šeštos klasės nelankiau kūno kultūros, nes nenorėjau (nusijuokia). Nu, man penktoje klasėje diagnozavo astmą tai turėjau iš pradžių normalią priežastį, o po to tiesiog aš 10 klasėje pakeičiau mokyklą taai perėjau į kitą, tai aš tiesiog ateidavau į pamoką, paskaydavau “labas, mokytojau” ir išeidavau ir nieko tokio.

K: Aah, gerai. Dėkui. Aah tai vat pirmas dalykas gal tada nuo to ką atitikai tai čia kaip ir gaunasi vienas dalykas šalia aah. Tai manieros. Tu sakei, tau to neakcentavo, o kitiem, pavyzdžiui, akcentavo? Ir kokios tos manieros, kurios nėra atitinkančio kažko?

O: Nu, šiaip, ten, nežinau, ant vienos kojos laikyti svorį stovint, ant vieno klubo. Arbaaa dinozauro rankytės, vadinasi. Aš bent jau savy pastebėdavau tai kartais ir bandžiau maskuoti, codinti, kaip dabar vaikai vadina *code switching*, bet niekada klasiškai ar ten draugai nepastebėdavo, neakcentuodavo.

K: O kitiem akcentuodavo, nu tipo, ar buvo kažkas, ka..

O: Ne, galbūt, tiesiog, aš pats pastebėdavau, nes turėjau *insecurity* gan ties tuo. Tai nu gall..

K: Tai, nu sau pastebėdavai, tai o, pavyzdžiui, kitiem nebuvo, kad pastebėdavo ir akcentuodavo?

O: Ne, lygtais ir ne (nusijuokia).

K: Okay irr aah, jo, ar, pavyzdžiui, nebuvo, nu, visos mokyklos metu vat nuu tarkim, sakei, sekdavai save. Ar buvo kažkas ko tarkim bijojai, kas ten nutikt galėtų? Arba matei kažkokius pavyzdžius, kas, tarkim, nuu neužmaskuoji, sakykim, kažkaip nu tai gali kažkas atsitikt.

O: Pavyzdžių nemačiau, bet turėjaaau, nu šiaip būdo išsirėkimu, kai pusė mokyklos pasidalinusi į mergišiaus ir gėjaus pusę. Tai iš gėjaus pusės labai daug buvo komentarų, fiziškai kaip ir nieko nebuvo. Vieną kartą buvo, viena klase vyresnis čiuvelis, kuris man atrodo. Žinai, kaip mokykloj būna ta viena klasė, kur visi būna as associalūs susirinę.

Tai iš tos klasės vienas tiesiog, aš nežinau, kas ten jam buvo, aš tiesiog ėjau koridorium ir jis tiesiog ėjo į kitą pusę ir mane tiesiog trenkė į sieną su galva. Ir viskas (nervingai nusijuokia). O šiaip nebuvo tokių... Buvo, aišku, ir tų išsirikimų verbalinių, bet fiziškai vat vienintelis atvejis tebuvo.

K: Ooo, nu, žinai, fizinis smurtas ir psichologinis smurtas nėra, taip sakant, savo pasėkmėm skirtingi dalykai.. Jo ir ir pavyzdžiui gal atsimeni arba šiaip, nu, gali pasidalinti mmh tas pats ma, noras maskuoti, nu tai iš esmės, dalinai, būti gal tokių, sakykim, nesavu. Koks šiaip jausmas yra, nežinau, sekti net tą kažkokį elgesį ar kažką, kad, nu, neišsiskirti kažkaip?

O: Nu tai čiaa pastovi įtampa ir, galbūt, šiek tiek baimė yra, nes tu pastoviai save kontroliuoji socialinėse situacijose ir niekada nebūni savim ir visada turi laikyt pirštą ant pulso. Aš nežinau, man biškį sunku pasakyti, nes, man atrodo, aš mokyklos laikais viską nuleisdavau ranką ant viso šito ir nežinau prieš porą metų tik tai pradėjau galvoti ir prisiminti tuos dalykus, kad ooh čia buvo blogiau negu, galbūt, aš galvojau tuo metu.

K: O, tai tu, tiesiog, ignoruodavai kažkokius tuos atvejus? Nu, ta prasme, sakai, kad negalvojai, kad tai yra taip blogai..

O: Nu, man tai buvo kasdienybė ir aš kitokioo kitokios kasdienybės neturėjęs, taai man atrodė, kad čia kaip ir normalu, žinai, kad einant į mokyklą iš ryto žinai, kad jeigu sutiksi kažką iš tų vienetų, kur labiausiai pasireiškia balsu, tai gausi kažkokį komentarą. Taai...

K: Ooo kaip kaip atrodydavo, vat tie, būtent, kurieeee kurie nevengdavo laidyt tų komentarų, nes aš suprantu, kad jie yra visiškai kitoj toj kategorijoje, kurie jie yra jau vat skaitomi kaip tokie..

O: ... marozai..

K: jo, tie, kurie yra skaitomi tą vyrišką visiškai atitinkaaa...

O: Nu tai jo, taai aš iš [MIESTAS] taai, nežinau, pas mane gal skiriasi tas tipažas, nes [MIESTAS] man atrodė visi tie marozėliai panašūs, kur kūdi, mėgsta praleisti laiką kur nors kieme, vaidinant, kad rūko, bet iš tikųjų net nerūko. (nusijuokia) Aaam, skustom galvom, klauso ten kokio D&B (nusijuokia) tais laikais. [K: D&B?] *Drum and bass*. [K: Ai, *drum and bass*, okay.] Jo ir ir, man dabar kai prisimenu, tai jie visi tokie mėmės atlėpausiai atrodo.

K: Joo ir, nežinau, gal vat irgi sakai būdavo tie komentarai kažkokie ir ar pas tave yra užsilikę kažkokių pavyzdžių, būtent tųųų tų replikų atminty? Ar ten nuu, nežinau, jeigu

nenori, tarkim, dalintis, tai *it's okay*, bet, pavyzdžiui, nu, nebūtinai ten į tave tiesiogiai nukreipti, bet šiaip, pavyzdžiui, kurie eidavo į tų žmonių pusę, kurie neįtikdavo tiems tiems vat marozam?

O: Nu, dažniausiai tai buvo ten pydaras, pedikas, žydras pas mus dar sakydavo. Kas dar... Vieną kartą man atrodo buvo man pasakę, nes buvo panos kažkaip visos su sijonais atėjusios ir kažkas ateina iš valg valgyklos man irgi drėbtelejo: „kada tu su sijonu ateisi?“ (Nusijuokia)

K: O čia kokiu periodu buvo mokyklos?

O: Čia buvo galbūt nuoo, nuo 5 klasės, tada kai jaaau, ne pradinė mokykla, kai jau pradedi vaikščioti į skirtingas pamokas į skirtingus kabinetus.. Nuo 5 iki 10, nes 10 jau pakeičiau mokyklą ir ten biškį kitaip buvo 11-12 klasė.

K: Tai vat kokss, nežinau, jeigu irgi čia, kadangi visai jautru, tai kiek nori tiek tiek tiek pasidalink. Koks šiaip vat jausmas tada yra nu vaikui mokykloj, aaah, kai tuu, tarkim, vat, pastoviai gauni tas tas replikas ir tuos komentarus?

O: Nu, tai aišku nesmagu, nejauku, man asmeniškai, aš manau, kad gyvenau kažkokiam burbule, kur jiems nebuvo svarbu kaip aš ten išsireiškiu ir ir jie neakcentavo to. Taai aš labiau į juos žiūrėjau, o tie praeiviai, nu pasakė ir nuėjo, tai man tas bumerangas negrižta.

K: Mhm, bet buvo kažkokia *safe place* tau mokykloj, nu ta prasme, toj aplinkoj. Tai čia vat draugai, kažkokie, tėvai, nežinau, mokytojai gal kažkokie buvo?

O: Aah, tai akstensnėse, ten tarkim nuo 5 iki 6-7, taai nelabai, nu buvo tų draugų, nu, va ta irgi geriausia draugė, kuri irgi pakišo koją. Kur po to aš biškį loneriu patapau, beet 7 klasėj aš pakeičiau klasę, nes išformavo mano klasę, tai ten aš suradau savo geriausią draugę, su kuria aš iki šiol geriausi draugai. Nu ir tada biškį prasidėjo geresni dalykai ir su ja labiau sutariau ir šiaip ta klasė geresnė buvo ir ten nebuvo tokių marozėlių, o jei ir buvo tai visi juos *heitino* (nusijuokia) ir atsirado ir mokytojų pas kurias, žinai, per pertrauką galima kavutės pagerti per pertrauką ir paplepėti mergaitiškai taai (nusijuokia). Tai jo..

K: Mokytojos moterys?

O: Aah, jo, šiaip moterys, pas mus šiaip mokykloj iš vyrų mokytojų tai buvo tik tai kūno kultūros, buvo, nepamenu, kaip tas dalykas vadinas, civilinė sauga, kažkas tokio, jo, mus ten mokino kaip pereiti per kelią, kaip užsidėti dujokaukę (nusijuokia) ir taip toliau. Kažkuriuo laiku buvo darbų mokytojas, tada buvo rusų kalbos mokytojas, kuris buvo

pedofilas (nusijuokia) ir biškį priekabiavo. Joo, tai tų vyrų nebuvo daug nes, nu, kažkaip, nežinau, man atrodo visose mokyklose daugiau mokytojų.

K: Jo, kūno kultūros mokytojai daugiau tokie etatiniai vyriai mokytojai.

O: Jo, bet pas mus kūncės mokytojas normaliausias buvo. Kuncės, darbų mokytojai buvo normalūs, tas civilinės saugos tai šiaip išplaukęs, nes sakė, kad negalima telefono kišenėj nešiot, nes būsi impotentas. Vat vienintelis tas rusų kalbos mokytojas buvo tas kuris, nu tipoo, jisai buvo labai neišvaizdus, žemas, jam buvo gal 60 metų, jis buvo apkūnus. Ir kai jis pradėjo mums dėstyti, tai čia buvo gal kokia vat irgi kažkur 6-7 klasė. Ir ten iš karto parėjo gandai net ir iš tėvų, kad jis ten buvo jau teistas už už pedofiliją, kad jis geriausias draugas direktorės ir, kad jie kartu į Egiptą varo vasarą ir taip toliau. Tadaaa po poros metų... Jeigu taip trumpai, tai buvo taip, kad man reikėjo atsiskaityt eilėrašti, aš jo neišmokau, nes aš buvau toks *rebel* mokykloj, kur nesimokiau. Ir jis man pasakė, nu, okay, tai liksi po pamokos ir pade padeklamuosi, tipoo.. Nu aš aišku nieko neišmokau, vis tiek, per pertauką visi išėjo, aš ten likau vienas, priėjau ir sakau, nu, aš vis tiek nieko neišmokau. (Nusijuokia) Ir jam visiškai dzin tas eilėraštis buvo ir jisai ten, o kada taaau, man atrodo, tada sakė, kada tau 12, man tada buvo gal 15-14, kažkas tokio. Sakau, nu va mano gimtadienis buvo prieš du mėnesius ir man jau dviem metais daugiau. Sako, nu man reikia tave pasveikinti ir tiesia man ranką. Nu, aš duodu jam ranką. Tada jis man sako “nu, duok aš tave pabučiuosiu” ir aš taai mmh, okay, bye. Išlėkiau iš tos klasės ir irr tada jisai man atrodo suprato, kad nebereikia čia vaidentis, bet turėjau kitą klasioką, kuris nežinau ar jisai gėjus ar ne, nees per kažkurią pamoką mes kartu sėdėdavom ir jis man dėdavo ranką ten ant šlaunies ir sakė, kad aš įsivaizduoju, kad tu mergaitė ir aš taip “okay, whatever”, bet ten nieko nebuvo. Bet po tooo, gal metai ten po to mano įvykio su tuo mokytoju tas klasiokas [VARDAS], jį pavežinėjo tas mokytojas namo, kai tipoo mokykla yra [MIKRORAJONAS], tas klasiokas gyvenas [MIKRORAJONAS], tas mokytojas gyvena [MIKRORAJONAS]. Labai “pakeliui”, žinai, buvo pavežinėt. Tada būdavo paveža, tada tas klasiokas dvi savaites neateina į mokyklą. Ir mes visi tokie biškį juokais, biškį nesmagu. Tai nežinau kuom ten baigėsi, žinau, kad po mokyklos jisai, kai aš jau baigiau mokyklą, gal po trijų metų, jisai važiavo su mokiniais į Rusiją į kažkokį konkursą ir buvo buvusi mokinė, kuri buvo baigusi mokyklą ir ji buvo, nežinau, kaip prižiūrinti ar studentė buvo praktiką atlikinėjo ar ką, bet galų gale ji nuo jo pastojo (nusijuokia). Taai smagių istorijų turiu...

K: Ohoo, wow, nu jo, čia stipru. Oo mokiniai, ta prasme, nu, čia vieša paslaptis apie tą jo polinkį?

O: Tarp mokinių čia nebuvo jokia paslaptis, bet čia buvo viskas gandų lygio, nes, nu, aišku, vaikai nieko nežinosim rimtai. Taai, nu, bet kaip ir visi apie tai kalbėjo.

K: Irrr joo ir, nu, ta prasme, čia šitas, šiaip, vat, nuu, jisai pasirinkdavo kažkokius vat išskirtinius žmones, kurie vat atrodydavo gal jam, kurie gal labiau prieinami, pažeidžiami, ar ar ar ..

O: Aš manau, kad taip, nees prieš tą įvykį, prieš porą savaitių. Aah, aš augau su mama, mano tėvai išsiskyrė kai man buvo 3 metai ir visi žinojo ir man tai buvo kasdienybė, man tai nebuvo niekada neįprasta, bet jisai kelis kartus prieš visą klau, klasę klausė, tipo, o tai ten nereikia ten piniginės paramos? Tau nereikia, kad ten pietų apmokėtų mokykla? Taai, nu tokie keisti klausimai, kad, nu, prieš visą klasę klausti. Tas [VARDAS] atsimenu irgi nebuvo iš pačios geriausios šeimos. O iš mergaičių jisai tyčiojosi... Buvo klasiooo, jo tas mokytojas, buvo klasiokė, kurios vardas [VARDAS] jisai per metus gal neišmoko gal jos vardo ir į metų pabaigą sako “koks tavo vardas?”, ji sako [VARDAS], sako atsistok, sako koks tavo vardas [VARDAS]? Jisai sako: sakyk, [VARDO PRADŽIA], pasako, sako sakyk žuvis.. tipo tokia žiauriai *stupid jokes*, bet iš mergaičių jisai mėgdavo biški pasityčioti.

K: Ohooo. O iš berniukų? Neee...

O: Nelabai.

K: Ok, nu labai įdomu

O: Labiau pritraukti dėmesį. Kažkaip. Paklausiant, ar tau nereikia finansinės paramos?

K: Okei aaam tada irgi gal šiek tiek. Tada einam toliau link apie tai, ką parašei irgi čia vat išvaizda yra reikšmingas šiaip didelis dalykas, tu sakei, vat ir ta istorija su aaa su su su drauge nutikusi, beet tu visą visą mokyklą buvai ilgais plaukais?

O: Nu nu ta prasme ilgesni pas mane buvo, žinai kokio iki (rodo iki pečių) žemiau ausų, nu tipo.

K: Nu, bet ne *buzz cut'as*?

O: Ne, ne, bet nu mokykloj tai čia buvo ilgesni plaukai, nu tai jo, aš visą laiką ilgesniais buvau.

K: O tai iii ar tai visada kė, pavyzdžiui nu, ar kėlė tau kažkokių, nežinau, rūpesčių ar nu rūpesčių, ta prasme, kad nu žmonės tai aa *point out'indavo*, kad nu vat tu turi tuos ilgus plaukus gal mokytojai kažkokių replikų laidydavo arba nežinau mokyklos kokia seselė, kad nu..

O: Iš klasiokų nepamenu, kad būčiau kažko susilaukęs iš nu iš mergaičių ir iš mokytojų būdavo, kad, žinai, tipo gražūs plaukai, nes jie pas mane vešlūs ir visa kita, bet man

plaukai yra mano identiteto dalis, nes nuo vaikystės jį ilgi ir pamenu, man gal buvo 11 metų, mama nuvedė ne pas tą kirpėją ir jinai man su žirkle padarė *buzz cut*, tai aš ten verkiau savaitę ir į mokyklą nėjau.

K: Okei.. Tai bet mokyklos aplinkoj šiaip buvo gana įprasta, tiesiog niekas į tai nekreipdavo dėmesio?

O: Nu ne, nu tipo būdavo, kad o ilgi plaukai, bet čia nebūdavo, žinai, arba blogai, arba gerai, tiesiog faktą konstatavo ir viskas.

K: Okei. Tai vat. O pavyzdžiui, apie išvaizdą kalbant, taai iš pradžių buvai padėjęs, kad kaip ir atitikai, bet paskui visgi nusprendei, kad ne ir gal tada gali šiek tiek papasakot arba paaiškint, kodėl įvyko šitas?

O: Pas mane mokykloje nebuvo uniformos, buvo tiktai privalomas švarkas. Taai dažniausiai visi būdavo arba mamos aprenkti, arba treningai, o aš nu nuo visą laiką jau rodydavau, kad aš turiu biškį ten kažkokio skonio ar kažkas, kur galbūt kitiems būdavo nelabai priimtina dėvėti rūbus, kurie nėra iš Gariūnų, ir jie į tai atkreipdavo dėmesį iš negatyvios pusės. Jo, o dešimtoj, vienuoliktoj klasėj, kai pakeičiau mokyklą, tai nežinau, pas mane ten kažkokia kaimiečių mokykla buvo, kad ten visi buvo labai.. Kažkada pasakiau ir, man atrodo, labai pataikiau, kad madingiausias dalykas buvo močiutės megztos kelnės, pas mergaitės. (Nusijuokia) Tai ten buvo iš viso, kad būdinčios nusprendė, kad mes su drauge esam modeliai ir mus išleisdavo parūkyti arba tiesiog iš pamokų, nes mes einam į kestiną ar kažkas tokio.. (Nusijuokia)

K: Ooo, bet nusprendė tipo jinai pati, ar jūs...?

O: Pačios sugalvojom.

K: Okei.. O ką reiškia mamos aprenkti? Kaip kaip atrodo tas va toks įprastas stilius arba...?

O: aš sakyčiau, kai žmogus neturi, žinai, savo savo stiliaus, nu tai dažniausiai kokie nors taip būdavo visokie golfai ten, pastelinės paletės marškiniai, kaip kaip į Seimą einant, paprasti džinsai ir ir niekuo neišsiskiriančio, nes tais laikais, nu, kai aš buvau mokykloj, tai ir būdavo visokie ten emo, ten skeiteriai, hip hoperiai, kur nu turėjo labai akivaizdų stilių, ten kuo platesnės kelnės, kuo didesnės, didesni batai ir taip toliau.. Tie, kurie neturėjo, žinai, savo skonio, pavadinkime, tai jie ir buvo vat iš Gariūnų, kiti labai *basic* rūbais, kurie neatitiko jokių trendų.

K: Jo, o vat tos, kaip čia dabar ne grupelės, grupuotės, o ir po to, nu, turiu omeny, kad pagal stilių, kaip čia dabar, nu vat jo emo, ten skaiteriai ir panašiai, čia buvo šiaip

trendas, ir tai ar tai buvo kažkokia didesnė dalis mokyklos, ar tai buvo vis tiek tokia, nu, mažuma, neformalai, tarkim, kažkokie tiesiog?

O: aš sakyčiau, mažuma, tai jeigu pas mus mokykloj buvo, tarkim, apie 300 žmonių, kadangi mes vis tiek [MIESTAS], mes turėjom tokią sąvoką kaip “centrinis” tai čia žmogus, kuris praleidžia daug laiko centre, kokioj aikštėje, žinai, su draugais jis geria sidriuką, tai jeigu 300 žmonių buvo, tai, aš sakyčiau, kokie 15 - 20 iš jų buvo vat atitinkantys tą neformalų tipą.

K: Mhm, o jie irgi susilaukdavo ir replikų arba žvilgsnių, arba šiaip kažkokio atskyrimo?

O: Labai priklauso, nes, pavyzdžiui, turėjau klasioką, kuris ten žiaurus buvo, hip hoperis, tipo, nu žiauriai, bet jo metras buvo viens 9 gal tai nieks prie jo ir nelindo. (nusijuokia)

K: Dėl to, kad ūgis buvo?

O: Nu, kad fiziškai atrodė, kad jį sunku, žinai, paveikti, arba būdavo, kad žino, kad labai turtingi tėvai ir dėl to nelenda, tai...

K: O tai, tarkim, jeigu kalbant šiaip, o tada apie tuos tokius genetinius gal kažkokius aspektus, tai nu vat ir buvo ne tik dėl ūgio. Gal, koks tas tipažas vaikinių, kurių prie kurių nelįsdavo? O koks tipažas tų tokių, prie kurių, nu, dažniau vis tiek kabinėdavosi, nes jie atrodydavo kažkokie, nežinau, silpnesni gal arba...

O: Mano mokykloj aš nežinau, ar vat fiziškai labai išsiskyrė tie tipažai, nes, a nu, buvo ten ir visokių kačiokų marozų, bet buvo ir tiesiog genetinę loteriją laimėjusių žmonių, kurie nebuvo marozai, ir jie tiesiog gerai atrodė. Pavadinkim, buvo ten klasiokų su suaugusiais antakiais, kur biškį pasijuokdavo iš jų, bet čia nebuvo, žinai, pagrindinis dalykas jau...

K: Ir vat tu sakei, kad būdavo aprengti arba ten su treningais, arba ten, vat tiesiog Gariūnų, tai o tu, tarkim, turėdavai skonį, atrodo, vat ta apranga, kuri, nu, pagal tavo, pavyzdžiui, nu jau yra ne nebe tokia *basic* ir jo kai kas įeina tiesiog į tą tą dalyką?

O: Man dabar sunku atkurti, kas tuo metu buvo.

K: Ne, nu, bet šiaip, ta prasme, kokius gal spalvų pasirinkimai kažkokie, dar kažkas? Drabužių? Nežinau...

O: Jo, nu, bet bendrai žiūrint, tai, kas neatitinka vat standartinio, kur nueini į kokį Peek & Cloppenburg yra ta parduotuvė, kur labai daug formalių visokių rūbų, tai, kas neatitinka to tai kuo, nežinau, arba platesnės, arba siauresnės kelnės, *oversized* marškiniai kokie nors arba su labai daug ten vaizdų, nežinau, piešinių, tiesiog taip,

piešinių kokių nors, logotipų ir taip toliau, tai čia aš sakyčiau, kad jau ir nebeatitinka to standarto, nebent tas logotipas yra abibas ar kažkas, Nike, bet irgi *misspellint'a*.

K: Ir nu, ta prasme, tu savo, kaip čia, aišku, savanoriškai pasirinkdavai tai daryti. Bet ar ne? Nežinau. Nedvejodavai visgi, nu išsiskirti, tarkim, iš to *basic..?*

O: Aš kaip ir norėjau išsiskirti, nes kažkokio dėmesio vis tiek, man atrodo, visiems norisi. Bet negalvoju apie tai, kad tas dėmesys būtų blogas arba geras. Tuo metu. Pakartok klausimus.

K: Nu, tiesiog kaip tu nu vat ar nedvejodavai rinktis tą tai, nu, tą tokį išskirtinesnį šiek tiek stilių?

O: Ne. Aš kai rinkausi, aš negalvoju apie tai, ką pasakys tie, kurie sako blogus dalykus. Aš galvoju, ar patiks mano, žinai, draugams, ar ar atitinka mūsų bendrą skonį.

K: O irgi. Bet vis tiek galvojai apie tai, ką kažkas kitas pagalvos. Ar ar buvo dar ir to, nu, kokia dalis to buvo? Kad, pavyzdžiui, norėjai tiesiog save išreikšti?

O: Bet čia ir buvo savęs išraiška. Galbūt tiesiog bandant likti toj dėžutėj tai mokyklos sienų, tarkim.

K: Okei. Jo, ir tu užsiminei apie tą aaaah istoriją, tai čia aš nežinau, kiek aš galiu tavęs klausti. Tai čia vėlgi *up to you*. [O: Kiek tu nori?] Jo, kiek kiek kiek norisi atsakyti - Tiek. Okei. Ir kiek vat, nu sakei, kad po tos istorijos šiek tiek pasikeitė gyvenimas, sakykim, taip, mokykloj tau...

O: čia kokia istorija?

K: Nu, kai nusidažei plaukus jo.. Jo ir kurį laiką, kuriam laikui pasikeitė šiek tiek gyvenimas. Ir gal tada gali pasidalinti, kaip buvo, tarkim, iki tol ir tada? Po to?

O: Tai iki tol aš galvojau, kad aš turiu draugų. (nusijuokia) Po to aš supratau, kad aš galbūt neturiu draugų, kuriems aš patinku.

K: O čia dar primink, kurioj klasėj buvo?

O: Čia buvo gal 6, dar 7, o 6 man atrodo, pakankamai anksti. Jo, tai tai aš supratau, kad galbūt tie žmonės, kur aš galvojau, kad draugai, nėra mano draugai, nors man vis tiek, žinai, ta pana patiko kaip žmogus, ir aš norėjau būti su ja draugais, ir aš ten pas ją namie būdavau, nes mes beveik kaimynai būdavom, pažinojau jos tėvus ir taip toliau. Bet po to įvykio supratau, kad, nu čia viskas buvo biški farsas ir ir nebuvo galbūt tiesos. Tai jo, tada biškį ne tai, kad launeriui patapau, tiesiog mažiau su visais bendravau. Ir gal metai taip tęsėsi...

K: Aaah ir tu pats tiesiog net nebelabai į kontaktą norėdavaai eit? Ar ir aplinka nelabai rodė interesų?

O: Taip, taip. Nu, tipo aš žinojau, kad tas žmogus gali mane įskaudinti, tai aš nebenorėjau prie jo lįsti. O aplinka - jokių interesų. Pasišaipė ten, žinai, kokią savaitę apie tai ir po to visi pamiršo.

K: O kaip? Nu kokios, pavyzdžiui, replikos buvo? Nu gal liko? Jeigu neliko, tai, nu, neliko atminty, žinai, būna vis tiek, nu, tiesiog tuos prisiminimus ištrini, jeigu jie tokie... [O: žinok, neliko.] Okei.. A... Ir ir ir jo kitas dalykas irgi toks labai nišinis, tai yra balsas ir ir ir šiaip, nu, biški prie manieringumo ale galima pridėti, bet čia irgi toks dalykas, kurio kaip ir nepasirinksi, tai tavo ar tavo balsas mokykloj buvo, nu, pakankamai žemas, ar ne?

O: Ne, ir ir pati kalbos maniera. Man atrodo, rusiškai kalbant aš vis tiek turiu tą *gayscent*, kaip pavadinti, bet aš apie tai nemanau, kad aš labai galvojau tuo metu, nes aš net nežinojau to skirtumo. Taaai taip.

K: Bet dabar, pavyzdžiui, nu, parašei tai iš dabartinės perspektyvos, tarkim, žiūrint, kaip tau atrodo, vat kkkas yra tam balse, kur? Nu, kad jisai, pavyzdžiui, nu, vertas būtų, nežinau, susilaukt dėmesio ar ten pašaipų kažkokių?

O: Aš nežinau, kaip, pavyzdžiui, lietuviškai, žinau, kad rusiškai tai tempiamas balsės dažniausiai yra ir taip. (Nusijuokia) Tai tai čia dažniausiai būna ir žodžio vidury, žodžio gale, bet nu vis tiek toks aaeegh (imituoja manieringumą) nu, toksai aidas lieka jo kažkoks jo, tai tai čia kaip ir pagrindinis dalykas, man atrodo, kalbant apie tai, šneką ir gal lietuviškai tas pats svarbu irgi būtų.

K: O pav, nu tai jo čia žinai, kaip pridėt prie kažkokio sakinio ten *guuurl* arba kažkokį tokį okei, am jo tada draugų ratas irgi čia toks, sakyčiau, labai svarbus aaa momentas, tai yra pasiskirsto mokykloj vis tiek kažkaip tie berniukai su berniukais, mergaitės su mergaitėm, tai čia šiaip gal gali tiesiog pa pareflektuot arba šiaip pa pamąstyt, pasvarstyt, kaip pasiskirsto tos tos grupelės ir kaip tu prisiskyrei save prie vat merginų arba ten vaikinų grupelės?

O: Tai manau, kad pradžioj vis tiek pagal kažkokius interesus, kuriuos tu galbūt vizualiai, galbūt ne vizualiai išreiški. Tai pradžioj aš iš karto pritapau prie mergaičių ir ir tik su jom bendravau, grubiai tariant aaaa. Galbūt pasakysiu taip, kad labai įvyko toks lūžis 7-oj klasėj, kai aš pakeičiau klasę, nes prieš tai pas mane buvo klasiškai dauguma nuo kurių aš ten nuo pirmos klasės buvau. Ir kažkaip turėjau kelis kur su kuriais normaliai bendravau, bet jie viešai nelabai norėjo, žinai, prie manęs ten rodytis. (Nusijuokia) Bet kai septintoj klasėj pakeičiau klasę, man atrodo, man labai gal pasisekė, nes aš atradau savo grupelę žmonių, kur buvo ir vaikinų ir kurie galbūt iš

pradžią biškį atokiau buvo, nes kai mano geriausia draugė pasakė, kad prieš man ateinant, nes aš 1 rugsėjo savaitę buvau atostogų su mama, ir klasės mokytoja pristatė, žinai, kad va ateis naujokas ir kur jį pasodinti? Ir visi tokie sėdi, tyli, tik mano geriausia draugė tokia nu tipo, aš žinau, kad jisai tipo mergišius, *slash* pyderas, tai davai tipo prie manęs. Galbūt iš pradžių buvo kažkoks, žinai, požiūris iš klasiokų, bet po to, kai susipažinom, mes ten, nu, tikrai gerais draugais patapom, aišku, iki šiol tikrai nebendraujam, bet mokyklos laikais mes ten buvom ir centriniai kažkuriuo metu ir ten vienas pas kitą gimtadieniuose buvom. Tai viskas kaip ir okay labai buvo..

K: ir nu tai čia tiesiog, kad pakeitus tą aplinką tiesiog buvo biškį ir savo, žinai, gal kažkokį naują *identity* susikurti vėl iš tos pusės, kad, nu ta aplinka vis tiek neutrali gaunasi.

O: Nu tipo šansas, žinai, save iš naujo pristatyt žmonėm, jo, tai taip.

K: Ir sakai, kad labiau iš karto pritapai prie mergaičių, taaai gal tada gali pasidalint, dėl kokių priežasčių, nu kokie, tarkim, tavo interesai ar kažkas tau buvo tokie, kurie, nu tave vis tiek labiau pastūmė į tą pusę, kad nu su mergaitėm įdomiau tiesiog laiką leisti?

O: Nežinau, dabar neatkursiu, bet aš žinau, kad berniukų interesai buvo ten, kas daugiau prisitraukimų padarys ar kažkas tokio, kur man tas nebuvo įdomu, tai galbūt dėl to iš pradžių su panom buvau, o po to ir interesai su panom sutapo.

K: nu, tai žinai, tai ką, ką tu, pavyzdžiui, mėgai mokykloj? Kokius dalykus ten? Muziką kokią? Arba, nu, kažkokie vis tiek hobiai, ne hobiai, kažkokie dalykai kurie, nu vistiek, nu, kažką veikei iki tol.

O: Taaai dėl muzikos, pavyzdžiui, tie, su kuriais aš nepritapau, ros klausėsi rusiškos muzikos, su kuriais aš pritapau, klausėsi amerikiečių, ten lietuvių galbūt mažiau, nes tais laikais nebuvo dar labai normalių lietuvių atlikėjų, bet, pavyzdžiui, ten kokios *Rihannos* tai, *Beyonce's*, mes ten visi normaliai klausėm, o tie, kurie nepritapo, jie ir klausė savo nežinau, korona, tai jo, jo. Ir nu, šiaip, man atrodo, pas mane kas buvo mokykloj, tai būdavo žmonės, kurie kaip Rusijoje gyveno, tai jie gyvena savo rusiškam burbule, kalba tiktai rusiškai, žiūri tiktai rusišką kontentą ir viskas, o aš buvau labiau prie tų kur, nu tipo, aš suprantu, kad aš gyvenu Lietuvoj, aš lietuvių kalbą ir pradėjau mokytis gal kokioj trečioj klasėj. Taaai bet aš, man atrodo, be akcento šneku ir tas ir buvo, kad aš bendravau su tais žmonėm, kurie supranta, kas vyksta Lietuvoj su tais pačiais trendais arba mada, o ne gyvena savo burbule.

K: Jo, ir irgi paminėjai tokį dalyką, kad, tarkim, čia turbūt iki tos 7 klasės, kad, pavyzdžiui, turėjai berniukų ten kažkokių draugų, kurie labiau privačiai daugiau

bendrait norėdavo, bet nenorėdavo viešai rodytis, tai ar tau jie tai, pavyzdžiui, pasakydavo, ar tu tiesiog iš jų suprasdavai elgesio?

O: Aš suprasdavau, nes, pavyzdžiui, yra pamoka, kur, tarkim, kartu sėdim ir viskas, bendraujam, viskas gerai, baigiasi pamoka ir jie iš karto išeina prie tų žmonių, kurie mane *hate'ina* ir su jais bendrauja, o su manim jau nebebendrauja. Nu, tai kaip ir aišku viskas.

K: O tu pats, pavyzdžiui, nu, sakydavai ką nors dėl to? Ar būdavo toks labiau *go with the flow*?

O: *Go with the flow*.

K: Okay. O dėl ko? Tipo, kaaaip..

O: Ką aš žinau, ko man ten reikštis? (Nusijuokia) Žmogus nori eiti tegul eina.

K: Tai daugiau iš to, kad nelabai norėdavos konfrontuoti. Net nebuvo poreikio tokio?

O: Jo nebuvo, žinai, kažkokio pavydo jausmo ar kažkas tokio. Aš sakau, aš po mokyklos jau supratau šituos dalykus, nes tada man atrodė, kad tai yra normalu.

K: Aaaa ir jo čia, pavyzdžiui, tas dalykas dėl to, kad, tarkim, pusę vadindavo mergišium, kita pusė, na, kitaip, tai, kaip, nu, nežinau, pačiam, pavyzdžiui, tau, aaa ar abu būdavo tokie, nežinau, skaudūs? Neskaudūs? Na, aišku, dabar čia žiūrint iš dabartinės perspektyvos, žinai, kadangi vis tiek tuo metu, kadangi sakai, kad buvo taip labiau ne, ne, neužakcentuojama, tai kažkuris iš tų epitetų būdavo, pavyzdžiui, nu skaudesnis arba jautresnis?

O: Tai kai būdavo mergišius tai man būdavo, nu, dar ne taip blogai, bent nu, rėkia kažką, bet bent jau atrodo, žinai, socialinėm normom ne taip blogai. O kaip gėjus, tai, aišku, buvo blogai.

K: Ir kas čia irgi būdavo kažkokie vyresni mokiniai arba klasiokai?

O: Aaah aš sakyčiau, nuo paralelės į viršų.

K: Okei. Jo, ir nu paskutinis dalykas, irgi, kurį į kurį paminėjai, tai yra kūno kultūros pamokos, Pasiekimai, tai, nu, aišku, tu jeigu, tarkim, ten, vat, sakyt, turėjai galimybė nelankyti arba pradžioj buvo tikrai sveikatos rimtos, bet paskui labiau tai buvo *atmazas*, lengvinanti aplinkybė neiti. Tai vat kodėl nenorėdavai? Arba, nu, išvis vengdavai, tarkim, kūno kultūros?

O: Nu, iš pradžių bijojau rūbinės, nežinau, kiek tai racionalu. (Juokiasi)

K: O, nu, dėl kažkokių priežasčių?

O: Aš nežinau, aš visą laiką buvau *self contious* tai, nežinau, kaip lietuviškai...

K: nu, dėl to, dėl savo nepasitikėjimo kažkokio savim tipo... [O: Taip, taip] ...kad reikia apsinuoginti rūbinėj, ar ne? Ir panašiai.

O: Taip, taip. O po to, ką aš žinau, man tiesiog nesinorėjo su bernais ten bėgioti ratus. Aišku, kvadratą pažaisdavau karts nuo karto, bet šiaip, tas, kur būna, kad semestro pabaigoj reikia ten fizinius kažkokius atlikti, tai aš gal vieną kartą tik tai dariau. Aš šiaip, nu visą laiką tiesiog ant suoliuko sėdėdavau.

K: O, jo taaai nu vat, sakai, ne, kažkaip nesinorėdavo *display'int* savęs ten rūbinėj ir panašiai, o čia būdavo tiesiog iš tokio nu ar dabar, tarkim, žiūrint iš to, kad reakcijos arba buvo, arba tu pagalvodavai, kad bus kažkokios reakcijos, ir kokios tos vat reakcijos? Tavo..

O: Galbūt tai buvo, žinai, bandymas išvengti patyčių, nes geriau iš manęs tyčiosis, kad aš su mergaitėm sėdžiu ant suoliuko, kuriom mėnesinės, negu aš, žinai, fiziškai kažko nepadarysiu, ir jie tada dėl reikalo galės tyčiotis, tai tai jo..

K: Taaai labiau iš tos pusės, kaad nesinorėdavo pačioj tiesiog pamokoj dalyvaut ir suteikt kažkokį papildomą argumentą dėl... [O: Taip.] Okey tai į aaa, o, nu, tarkim, būdavo kažkas, kas visgi eidavo ir nu neatitkdavo tų kažkokių kūno kultūros pamokos pasiekimų ir ar jau visi, ar visi berniukai, kurie buvo, buvo ten labai sportiški?

O: Praktiškai visi eidavo, buvo tų, kurie ne tokie sportiški, bet iš jų dėl to ir tyčiodavosi..

K: Nu vat jo ir kaip kaip atrodydavo, tarkim, nu ne, ne tie patys berniukai, bet nu pavyzdžiui, kaip atrodydavo ta nu aplinka, pavyzdžiui, tau stebint, kad, nu, nepadaro, tarkim, pakankamai ir kas tada įvyksta? Kokia, žinai, reakcija?

O: Nu tai, nepadarei ten 20 prisispaudimų ar kaip jie ten vadinasi, kaip ir visi tai gal tu eik su mergaitėm pažaisk gumyte arba ten pašokinėk. Arba kokias ten darydavo? Nepamenu. Tai tokie būdavo.

K: Mhm, o mokytojas, pavyzdžiui, matydavo tai, ar tai būdavo daugiau už mokytojo akių?

O: Matydavo, bet jis sąmoningai ignoruodavo.

K: Mhm ir tu sakei, kad jisai buvo vienas normalesnių, tarkim, mokytojų..

O: Ties manim. (Nusijuokia)

K: Ai dėl to bet leisdavo.. [O: leisdavo tiesiog sėdėt] Ai, okei, kad nejudindavo tiesiog tavęs

O: Jo, nu bet ir šiaip jis jis tai nesireikšdavo, jis tiesiog žinai, berniukai bus berniukais tipo ir ir nuleisdavo rankas ant šito ir viskas.

K: Nu vat, o ką reiškia berniukai bus berniukais? Koks tas elgesys yra? Kad nu vat berniukam yra pateisinama?

O: Nu tipo kol nedaužo kamuoliu langų tai viskas gerai..

K: O kol daužo? O kol ką daužo? Yra? Nebe gerai..

O: Nu, pas mus fizinio smurto nesakyčiau, kad labai buvo...

K: Okay, tai kol nepereina, tiesiog į fizinius kažkokius dalykus tai tol...

O: Nu arba finansinę žalą mokyklai.

K: Okei, tai žodžiu, maištas, maistas, maištas leidžiamas iki iki kol yra pasekmės kažkokios rimtesnės. [O: Taip] Gerai, tai nu. Ir realiai paskutinis mano toksai klausimas, galbūt labiau toks šiaip pamąstymas iš tokios dabartinės perspektyvos, tai yra, tuoj, sekundę. Tai yra, pavyzdžiui, jeigu tuuu žiūrėtum taip retrospektyviai į tą praeitį, ar ar sau, pavyzdžiui, siūlytum kažką daryt kitaip, ar ar darytum, pavyzdžiui, kažką kitaip ir ką, pavyzdžiui, galėtum patart žmogui, kuris, tarkim, būtų tokioj panašioj pozicijoj, kokioj tu buvai mokykloj?

O: Aš tik galbūt iš savo pusės nieko nekeisčiau, nes tada aš čia sėdint būčiau visai kitoks, man visai patinka koks esu, o kitam žmoguui, nežinau. Man atrodo, tuo metu ne vaikai turi kontroliuoti šitas situacijas, tai vaikas turi būti savim ir ir augti palaikančioj aplinkoj, o jau suaugę, kurie stebi tą aplinką, turėtų daryti įtaką, kad ta aplinka būtų kuo geresnė. Tai jo,

K: Aaah nu ir šiaip čia toks tiesiog, kai yra vis tiek tokios skaudesnės patirtys, tai aaaa, kaip kaip, nu tau atrodo, jas reikėtų priimti, kaip jas, nu priimt taip, kad būtų kuo mažesnės pasekmės?

O: Ta prasme, jeigu jau kažkas vyksta, kas turėtų sekoje koje būti, ar ne? Nu tai galbūt vaikui turėtų būti sudarytos pasitikėjimo sąlygos, kad jis visų pirma kažkam pasakytų. Na, ir tada turėtų būti normalus pokalbis su visom pusėm, kodėl tai įvyko, kas tai pastūmėjo, ar tai turėjo įvykti? Tikriausiai ne. Ir ar užtenka, žinai, atsiprašymo, ar galbūt kažko kito reikia?

K: Nu, tiesiog žiūrint, ar turėjai tu, pavyzdžiui, vatt kam pasakyt, ar ar, pavyzdžiui, nenorėjai net sakyt niekam?

O: nenorėjau ir nelabai turėjau. Na, aš augau su mama. Su tėčiu matydavausi kiekvieną savaitgalį, bet jis nelabai traukėsi į mano mokyklos dalykus. Mama iš viso nesitraukė į mokyklos dalykus. Aš kai dešimtoj klasėj kai pakeičiau šulę, tai aš pats pasiėmiau dokumentus, pats nunešiau į kitą mokyklą, ir mama vieną parašą tiktai padėjo, kai atnešiau popierių, jo tai ir dienyno niekada nesekdavo, tai nu šiaip nebuvo intereso,

žinai, ooo apart to, ką aš žinau, aš brolių vyresnį turėjau turiu. Bet tuo metu pas mus nebuvo jokių santykių gerąja to žodžio prasme. Buvo tikrai rėkimasis viens su kitu. Tai ir jam nenorėjau sakyti, tai nebuvo kam sakyti, tai ir nenorėjau sakyti.

K: Okei. Ir jo. Šiaip įdomu, ar jūsų broliui į tą pačią mokyklą ėjot šiaip?

O: Jo, ir jis buvo 5 metais vyresnis.

K: Ir nu, pavyzdžiui, jis nematydavo tavo tavo nu mokyklos? Kaip čia..Tų įvykių..?

O: Nežinau net. Nes kai aš pradėjau eiti į 5 klasę, tada jau, kai vaikštom, žinai, po klases, tai jis buvo dešimtoji klasė ir jisai tikrai pora metų tematė mane, žinai, mokykloje.. Ką aš žinau... Galbūt jis netgi prisiminus, blemba, gal jis netgi biškį gėdijosi manęs, nu, tipo, vengdavo, žinai, akivaizdaus kontakto.

K: Bet tau to nesakė? Šiaip tiesiogiai?

O: Ne. Bet aš jo nekenčiau tuo metu. Jisai manęs irgi. Tai žinai.

K: O pasikeitė šitas?

O: Jo mes šiandien va koliojomės, nes aš sakau jam, kad jisai senas, nes mes vakar buvom salėj kartu ir jam jau viskas skauda.

K: Okei, tai bet bet jo tai vat santykis, tarkim, su broliu, taaai mokyklos laikais nebuvo labai, kaip čia, panašu, švelnus?

O: Nebuvo. Bet aš manau, kad yra dar tas dalykas, kaaad jo santykiai su mama labai iki šiol sudėtingi ir ten kažkokia gili nuoskauda. Na, na, aš nesigilinu į tai, nes mano santykiai su mama yra visai geri. Tai man atrodo, kai mes gyvenom kartu, ten dėl šito prasidėdavo viskas. Ir šiaip tas 5 metų skirtumas atrodo nedaug, bet kai tu esi tame lūžio amžiuje, tai tai ir būna taip jo.. [K: Paauglystė tokia] Taip, pas mane prasideda, pas jį pasibaigia, tai žinai..

K: Mama tiesiog turėjo per dviejų paauglių laviruot.

O: Jo, jooo.

K: Okei, nu tai iš manęs kaip ir viskas, tai nebent tu kažką nori pridėti iš savo pusės, taaai..

O: Ką žinau žiūrint šiaip temą, žinai, tavo darbo Ir kaip prisimenu ir pagalvoju, kad kas tas vyriškumas būdavo mokykloje ir kas buvo skiepijama, pavadinkime, aplinkos tuo metu, tai man labai pasisekė su tėčiu, ir ką jisai man skiepijo, kokias vertybes, ir kaip dabar, jau suaugęs, žinai, žiūriu iš iš iš savo pusės, tos vertybės, kurios buvo skiepiamos aplinkos tuo metu visiškai neatitinka realybės. Nu tipo, ten buvo macho vyras, kuris mušė, reiškia myli ir taip toliau. O, dabar, nu tipo, žmonės...

K: O tai, tėtis, sorry, kad dabar dar dar pas pas, tiesiog, įdomu labai, kuo skiriasi, tarkim tėčio tavo vat tas santykis su tėčiu ir vat santykis su ta aplinka, vat kaip, nu, tas vertybes, kur skiepijo, vat macho ir visą kitą. Kokia, vat, tada tėčio buvo.. Koks tėčio požiūris buvo į visą..

O: Aš nemana, kad tėtis labai, žinai, akivaizdžiai bandė skiepyti kažkokias vertybes, jisai žinojo, kad tuo metu yra galbūt nelabai pati geriausia situacija, nes jisai, žinai, kai man buvo trys metai jisai išsiskyrė su mama ir išėjo pas kitą moterį. Nors aš to nematau kaip, žinai, išdavystės. Pažįstant savo mamą ir savo tėtį, aš nemanau, kad jisai išduotų. Tiesiog taip įvyko, kad jis įsimylėjo kitą moterį ir jisai neapgaujinėjo, jis tiesiog taip ir pasakė mamai. Jis mėnesį ar du gyveno mašinoj, kai išėjo, nu, žodžiu... Aah, tai aš manau, kad tuo metu, jis bandė parodyti kas yra gera šeima, nes jie, nu, aš turiu dar brolių ir sesę iš iš kitos jo žmonos iš pamotės. Ir šiaip jie savo, žinai, aplinka ir ir žmogiškom vertybėm bandė rodyti pavyzdį.

K: Mhm.. O kokios tos vertybės? Tiesiog, nu kaip...

O: Sekmadienio blynai, prie telebimbam muzikėlė (juokiasi).

K: O, kas liečia, tarkim, vyriškumą, tai sakai, kad tėtis buvo tokia saugesnė aplinka šiek tiek. Negu ten mokyklos, pavyzdžiui, ar brolio...

O: Jis nieka, nu, ne tai, kad niekada, iš jo pusės nebūdavo, tipo, reikia daryti ką daro vyrai arba daryti ką daro berniukai.. Nu, tipo, reikia el žmogiškai elgtis, kas liečia tą vyriškumą, galbūt būdavo, kad žinai, reikia užstoti silpnesnį ar kažkas tokio. Tai grynai tos geros tradicinės vertybės, pavadinkime, bet nebuvo to, žinai, kad tu turi, tau neturi patikt rožinė, nes tu berniukas.

K: Žodžiu, daugiau laisvės tokios buvo, negu...

O: Taip.

K: Okay, supratau, tai gerai, iš manęs tiek. Ačiū labai.

Joris, 26 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2004 m., santykiuose, yra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

J: informantas

K: Tai pirmas dalykas, ką noriu paprašyt, ko noriu paprašyt tavęs, tai sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir naudojama medžiaga mano magistro darbe.

J: Sutinku.

K: Okay. Tai gerai, tai galime tada iš karto ir pradėti. Pirmas dalykas, kurio noriu tavęs paprašyti tai yra ant lapelio parašyti dalykus, padaryt sąrašą dalykų aah, kurie būnant

mokykloje tau aaah, nu, kai tu buvai mokykloje buvo suprantami kaip vyriškumas. Tai, tiesiog, bendrai, kaip, kokie dalykai asociavosi suuu su vyriškumu.

J: Po vieną žodį kažkaip?

K: Ne, ant vieno lapelio po vieną dalyką, tai gali būt sakiny, gali būt žodis, it's okay.

Tik tai, kad vienas dalykas į vieną lapelį/

J: *rašo 5min 12s* O kiek, maždaug, čia reiktų parašyt?

K: Taai nėra čia, žinok, limito, jei nebesigalvoja, tai galim tęst tada.

J: *svarsto 10s*

K: Jei sugalvosi kažką, galėsi ir eigoj pridėti.

J: Gerai.

K: Tai, okay, tai tada paprašysiu tavęs perskaityt, tai ką ką surašei ir dabar gali nekomentuoti, bet, tiesiog, kokį kokį sąrašą sudarei.

J: Tai, pirmas - nebūti nuogu rūbinėje prieš kitus vyrus. Kalbėti apie moteris. Būti stipriu, neverkti ir panašiai. Rengtis kaip visi vyrai. Lankyti veiklas, kurias lanko kiti vyrai. Klausytis muzikos, kurios klausosi kiti vyrai.

K: Okay. Mmh taai dėkui, ar buvo kažkas koo ką, pavyzdžiui, galvojai įtraukti, bet neįtraukei į šitą sąrašą?

J: Kažką norėjau rašyt apie ah moterų užstojimą, bet tai čia kažkaip gavosi, kad nesigauna, kad taip įrodai vyriškumą ar ne.

K: Moterų užtarimą ta prasmeeee

J: Drauges ar ten taip toliau. Nu, taip kažkaip atrodė, kad netiko čia, nes čia bet koku atveju yra, nežinau, taip šiaip vyrai turi užstot ten moteris ir panašiai. [K: ne tam kontekste?] Bet čia ir moterys tu užstot moteris ir vyrai turi užstot moteris ir taip toliau, taai, manau, kad čia čia visi turi turėti tą. Vieni kitus užstot, man atrodo.

K: Ar buvo kažkas ką įtraukei, bet, pavyzdžiui, abejojai dėl to ar reikia įtraukt?

J: Ne, viską, ką parašiau įtraukiau dėl to, nes maniau, kad tinka tai.

K: Okay. Irrr dabar duodu tau lapelį ant kurio yra parašyta "Jūs" ir tau reikės ant to lapelio, ne ant to lapelio, o tuos dalykus, kuriuos surašei reikės sudėti arčiau arba toliau nuo to lapelio ir tai ką padėsi arčiau tai reiškia, kad tuos dalykus tu mokykloj atitikai labiau, o ką padėsi toliau, tai reiškia, kad, nu, mažiau mokykloj atitikai mokykloj pats būdamas iš to to ką surašei. Gali į eilutę, gali į šonus, kaip nori taip dėliok.

J: *dėlioja 2min*

K: Okay, tada paprašysiu tavęs dar kartą perskaityti ir aaah šį kartą gal šiek tik papasakot apie taaai kodėl, tiesiog, koks tavo santykis buvo su tuo su tuo dalyku? Ir kodėl tada arčiau arba toliau nuo savęs?

J: Čia, kodėl labiau atitiko...

K: Jo, nu čia perskaityt tiesiog ką parašei ir papaskoti tiesiog savo paties santykį su tuooo su tuo punku ir jeigu padėjai, tarkim, arčiau tai vadinasi, kad kažkiek labiau atitikai, jeigu toliau taaai..

J: Gerai.. Taai nebūti nuogu rūbinėje prieš kitus vyrus. Dėl to, kažkaip visi apie tai kalbėdavo draugai, kad čia jeigu kažkas nuogas ten prieš visus rūbinėj, ten po būrelio, jeigu iš kitos klasės ten kažkoks vaikinai nuogas. Tai po to, kai išeidavo labai buvo daug kalbų, kad ooh čia jis nusirengė, čia jis gėjus ir panašiai, vat tokios kalbos. O aš, kadangi ten ir per teliką žiūrėdavau, ten ir futbolo varžybos ir panašiai, kad ten visi nuogi tai man tai visiškai atrodė, nu, normalu ir tada kai girdi, kad kalba ten draugai tai tass, nu, man irgi, kažkaip, pas mus kaime mokykloj nebuvo kažkaip normalu nusirengt vyrų rūbinėj, tik tai iki nuogumo, tik tai iki apatinių, tik tai tas atrodė ir pačiam normalu, bet nu, kalbėt apie kitus po to, kad čia yra kažkoks kitoks, tai atrodė keista. Bet pats nusirengti niekada irgi nenorėdavau, nedrįsdavau. Antras - klausytis muzikos, kurios klausosi kiti vyrai. Taai jo, vis tiek, labiau būdavau paveiktas, nu turėjau ir draugių ir būdavo net [VARDAS] kuri čia mūsų daina dabar yra geresnė ir ten būdavo mergaičių komanda turi kažkokią dainą ir ten mūsų vaikinų. Ir buvo dažnai aš turiu nuspręst, ten duot balą, kuri čia geresnė, taai dažnai, jo, eidavau į draugų pusę, nei į draugių pusę ir nusprėsdavau, kuri čia ta daina geresnė. Taai ir klausydavau su draugais tos pačios muzikos, nu, taip smagiau būdavo nei ten su draugėm kažkokia muzika. Nors, šiaip, mėgdavau labiau gal net ir tą draugių muziką. Aa rengtis kaip visi vyrai. Nu, man pačiam tai atrodė ir gražu ir normalu, tai kažkaip kitaip ir pas mus kaime dar nebuvo daug to pamatyta ar iš kitų žmonių, kur kurie tai darė tai, tiesiog, taip buvo normalu ir nieks kažkaip kitaip įdomiau rengtis nei galvojo, nei matė, nei ten tiesiog apie tai nebuvo pagalvota, kad galiu kažkaip rengtis kitaip. Būti stipriu, neverkti ir panašiai. Nu, tai pas mus daug sykių buvo per pamokas pasakyta, akd vyrai neverkia ir panašiai. Po to, būdavau stovykloj.. Buvau vienoj stovykloj, kur sakė, kad vyrai gali verkti, tai čia irgi yra stiprybės požymis. Ir tada kai išgirsti ir ten ir ten tokį dalyką, tada abejoji kas yra tikra, kas tiesa. Kalbėti apie moteris. Nu, tada, bent apie savo tą seksualumą per daug negalvojau, buvo normalu gal ir pačiam įdomu, gal tai niekad nenueidavo iki seksualinės pusės. Tiesiog, kuri graži moteris, kuri maloni faina ir panašiai. Tai iš tos

pusės labiau būdavo kalbėta apie tai. Net ir pačiam buvo draugė, kuri labai patiko ir beveik bandžiau bendrauti. (Nusijuokia) Po to, paskutinis - lankyti veiklas, kurias lanko kiti vyrai. Gal mažiausiai man šitas tiko, nesėjau visur kas man patiko ir kažkaip nebuvo svarbu ką kiti galvoja. Gal kartaaais.. Bet neįtakojo, kad ten išėsiu iš to būrelio ir panašiai. Taip..

K: Dėkui. Okay. Taai. dėkui. Aš, tiesiog, pasižymėjau tokius keletą dalykų, tau kalbant. Taai pirmas gal būtų dėl pirmo punkto taai tas nusistovėjęs toks požiūris dėl, tarkim, atrodytų visiškai normalių dalykų. Nuogumo ir panašiai. Tai čia būdavo iš kitų vaikinių, tarkim, mokykloj šitas šita *agenda*, nežinau, kaip čia pavadinti ar, tarkim, nežinau, ir mokytojų ar dar kažko?

J: Nu, mokytojai, tai to nematydavo, to nežinodavo. Kažkaip apie tai ir nekalbėdavo. Patys net ir būdavo savo laikais ir ten kažkaip tai nebuvo tai kas jų vyriškumą įžeidžia, gal. Aš taip galvoju, manau, akd ir tie patys mokytojai seniau buvo labiau, nekreipė dėmesio į tai, kai dabar labiau kalbama ir matoma apie gėjus. (Nusijuokia) Tai mano laikais jie buvo labiau matomi, tai gal buvo į tai labiau kreipamas dėmesys ir mano klasiokai ir draugai kreipė dėmesį ir būti nuogu priešais draugus arba klasiokus tai čia buvo keista ir joo, gėjiška, tikriausiai taip pasakysiu.

K: Tai čia tiesiog apsinuogint prieš kitą vyrą, kad nu, nežinau, nužiūrės ar ten dar kažką, pasirodys ten prieš kitą.

J: Nevyriška.

K: Ai, tiesiog nevyriška išsirengti. Nu tipo.

J: Nu. Jo..

K: Okay, įdomus labai, šitas punktas. Aah, tiesiog man labai įdomu yra...

J: Priešais kitus išrengti nu, kažkaip, nevyriška yra..

K: Nu taip...

J: Arba gėjiška, nu ir tas ir tas tinka.

K: Nes šiaip jau, bent kiek pamenu ir aš iš savo mokyklos tai apskritai, pavyzdžiui, toks dalykas kaip dušas rūbinėse, nors ir būdavo, bet jisai niekada nebūdavo naudojamas, tai labai įdomu, šiaip, nes, nuu, jeigu norėtum, tarkim, juo naudotis, tai irgi turėtum išsirengti, bet, bet jo.. Šitos praktikos kažkaip neatsimenu, kad būtų taikoma mokykloj.

J: Taip.. Nu, pas mus dušai irgi buvo labai mažai naudojami. Būdavo ten tie keli kurie eina pastoviai, bet jokių būdu neatsisukt ten į šalia ten draugą išeidamas irgi ten būtinai prisidenk, ten, kad jau nieks nieks nepamatytų, kad tu čia nuogas ir taip toliau.

K: Beet, vat, ar, jo ką ką norėjau gal ir paklaust ar nebuvo šiaip kažkokių mokinių, kurie, nu, tarkim, buvo, nežinau sportininkai ir kurie, tarkim, elgdavosi šitaip ir ignoruodavo tą tą punktą dėl dėl dėl išsinuoginimo?

J: Tai tarp mano aplinkos tai gal tiktai vienas krepšininkas buvo, kuris tai ir padarė. Dėl to ir atsimentu šitą atvejį, nes man atrodė, kad normalu, nes jis dar buvo ir iš kitos mokyklos atėjęs tai tikriausiai irgi buvo krepšinio komandoj, kas, turbūt, ir buvo normalu tenai kitam miestely šalia, kad krepšinio komandoj ten nusirengi ir pas mus jis irgu buvo, kad ten po būrelio, jis ten pradėjo nuogas kalbint mus. Aš vienas ten atsisukęs į jį taip stengiausi irgi laikyt (juokdamasis) akių kontaktą, žinai, ir, nu, toliau tęst pokalbį, o kiti draugai tokie šone tylėjo ir jau ten savo nuomonės rengė išeidami ką pasakyt.

K: Ir paskuiii buvo diskusija kažkokia? Nu, tipo, jeigu tu sakai...

J: Jo, iš karto buvo koks čia gėjus.. Kodėl jis čia nusirengęs, žinai, ir taip toliau.

K: Okay, dėkui. Jo, įdomu, šiaip labai, aaa ir jo, tai galim judėt po biškį prie kito punkto. Čia jau nebe. Ne, nežinau, jau ko paklausti. Aaa, muzika irgi labai įdomus aspektas, kurį už užfiksavai į muziką, kurios klausosi kiti vyrai. Taai kokia yra ta muzika? Gal gali šiek tiek, nežinau, ar pavyzdžių pateikti? Kokia muzika vat yra ta, kurios klausosi ten, var kurios reikia klausytis vaikinam, o kokia muzika jau yra laikoma moteriška?

J: Tai vat būtent pasakysiu, kad labiau mėgau tą moterišką muziką ir nebuvo taip, kad klausyčiau tos labiau vyriškos muzikos, kad ir sakydavo, kad turėdavo, duo duodavau balsą už vaikinų muziką ir panašiai, bet jeigu reikėdavo leisti muziką mokyklose, mokykloj, tai mokyklos ribose pats jos neleisdavo paprastai, nebent žinodavau, kad ją klauso visi ten yra kažkokia daina, o ten jeigu kažkas šita Selena Gomez belemas kas ten iš iš draugų pusės, nu tai būdavo labiau ten tą *Beyonce's* ir panašių dainų, kurios vyrai pas mus mokykloj jos neklausė, aš ten *Katy Perry* ir panašiai namie leisdavau daug, tai vat tokios muzikos vyrai pas mus neklausydavo mokykloj.

K: Kokios? Vat kokios klausydavo labiau? Kokie šiaip gal nebūtinai gal atlikėjai, bet šiaip tas žanras gal kažkoks..

J: Nu tai būtinai turėdavo būti repas, nes repas yra kietas dalykas ir man tie visi repai labai vienodi atrodė, nebuvo taip, kad įsidėmėčiau kažką, tiesiog iš tos pusės popsiuko nelabai mėgdavo.

K: O vat ko kokia būdavo.. Gal gali šiek tiek pasidalinti, praplėsti, kokia būdavo ta situacija arba kokia kompanija, gal, kai reikėdavo, nu, tarkim, atiduoti tą balsą už

kažkokią vieną ar kitą muziką, tiesiog kokios kokia gali kokia čia situacija? Gal gali tiesiog papasakot, kaip?

J: Nu vat turim pertrauką ir pertraukos metu mes susirinkę savo klasėj ir turim kompiuterį, kolonėlę, nu tai, kad būtų smagiau, vis kažkas paleidžia muziką ir ten paprastai būna berniukai atsakingi ir ten mergaitės paprašo kažkokios muzikos. Nu ir sako aš neleisiu, šita lėva daina, nepatinka ir vyrai sako: geriau paleisiu šitą ir tada visos merginos atsistoja ir sako, kad čia labai gera daina, čia šita geresnė už jūsų dainą, nu ir prasideda, ir ten dalina balsus, tai visi vaikinai ten atiduoda už savo, po to merginos už savo, ir tada dažnai aš būnu tas paskutinis, kuris nieko nesako, ir tada dar reik būtinai mano balso, nes kažkodėl aš labai būdavau svarbus žmogus tuo metu, tai pasirinkdavau vaikinų komandą, merginų komandos turėdavau atsisakyti kažkaip... [K: bet labiau irgi šitoj vietoj...] labiau reikėdavo likti prie chebros rinkausi, i nors ir su merginom, ir tais pačiais vaikiniais taip pat gerai sutariau, bet..

K: Jo ir gal iš kokių vat paskatų, tarkim, tai tai darydavai, nu vat kas kodėl? Nu, tarkim, ne nesirinkdavai to, kas gal kartais ir labiau pačiam patikdavo, bet...

J: Nu, kad neatrodytų gal kažkas įtartina ar, kad čia nevyriška, nu vis tiek labiau klausosi draugai tos dainos, tai atrodo, kad kažkokia konkreti iš moterų pusės, merginų pusės daina atrodys nevyriška, labiau iš tos pusės, kad nevyriška, o ne dėl to, kad labiau renkasi tiesiog draugai, nes tos pačios merginos ir tie patys vaikinai buvo lygiai tokie pat draugai, tai tiesiog katra gal jo iš tos pusės, kai dar kartą paklausi, kad la labiau nevyriška būtų klausyt tos muzikos, tai rinkdavausi tą, kad užsidėt kažkokį skydą, kad nekiltų klausimų. (Nusijuokia)

K: Jo ir gal tada šiek tiek ar dėl, pavyzdžiui, kažkokių galimų pasekmių, arba gal buvo kažkokių, nežinau, diskusijų ten vaikinų rate, kad jeigu, tarkim, ten patinka kažkokia labiau muzika ta, kuri ten moterim, mergaitėm labiau patinka, tai panom tai čia nėra gerai, ir tada jau, nu vat gal yra vis tiek, nu tas noras sudėti skydą nuo kažko, tai vis tiek yra gal kažkokia priežastis, dėl ko tai tas noras atsiranda.

J: Diskusijų apie tai nebūdavo, tai būdavo grynai toks momentinis dalykas ir apie tai ten po to tikriausiai ir nekalbėdavom, kiek nepamenu, kad po to iš to kiltų diskusija. Bet man tuo momentu aš pradėdavau labai apie tai galvot. Tikriausiai vis tiek rinkausi dėl to, kad labiau vyriškesnė daina vis tiek.

K: Okei. O tu vat, sakai, ten bendravai ir su vaikiniais, ir su su su merginom mokykloj ir jo gal mano klausimas būtų su kokia.. Nu, ar pirmas gal dalykas, ar mokykloj pas jus

skirstydavosi labai, tarkim, berniukai bendrauja su berniukais, o mergaitės bendrauja su mergaitėmis?

J: Gal iki kokios 10 klasės tai tikrai buvo tikrai labiau merginų grupė arba labiau vaikinų grupė tada, jeigu aplinkui nėra vaikinų, tai tada gali labiau su tom draugėmis bendrauti ar ten jos pačios, bet nu vis tiek labiau su tais vaikiniais bendrauji, nes tiesiog taip buvo natūralu kažkaip, nežinau, labiau, kad su merginomis bendrauti, tai nu merginos draugavo su merginomis, tu prie jų ir neprieidavai, tai ten ar ten puskvadratį išeidavai žaisti su draugais, nu tai labiau tos bendros veiklos automatiškai ir su draugais būdavo, ir po to augant su jais ir toliau bendrauji, su merginomis mažiau, nes turi daugiau veiklos, panašios su vaikiniais. Vėliau kažkaip ėjom į tai, kas turėjom bendras pamokas po 10 klasės, nu tai, kas buvo šalia, su tuo bendraudavai, nesvarbu būdavo, nesvarbu būdavo ar vaikinai, ar merginos, tiesiog labiau bendraudavom su tais, kurie turi gal tokias pat vertybes.

K: Su kuriais įdomiau pačiam, o ne nebūdavo to tokio nežinau, spaudimo grynai tik su berniukais, tarkim, su su vaikiniais jau 11-12.

J: Tada jau buvo kažkaip nesvarbu tas

K: Tai tu tiesiog čia tiesiog aš taip pasitikslinu, tai tu, tarkim, daugiau vis tiek laiko leisdavai su nu ten berniukų vaikinų kompanijoj negu negu merginų. Irr įdomi tavo frazė buvo dėl jeigu, tarkim, nebūdavo vaikinų, tai galėdavai ten su merginomis paa kažką tiesiog pa pa.

J: Nu taip, jeigu nėra draugų, tai vis tiek nu nėra taip, kad nebendrauji visai ten su tom merginomis, nes pažįsti jau klasiokes ilgą laiką, nu tai tada prieini, žinai, prie tos draugės ar draugių, kurie ten šalia yra, ir su jom juokauji ir kalbi, tiesiog, bet prioritetas būdavo su tais draugais vyrais. Net nežinau, ar labiau iš tos pusės, kad jie vyrai, bet gal labiau, kad su jais bendraudavo daugiau tiesiog.

K: Bet, nu, tau pačiam tiesiog buvo su jais įdomu, nebuvo ten, kad kažkokiai nežinau, tarkim, ar didesnis lūkestis, pavyzdžiui, su su merginomis bendrauti, kad ten nežinau, apie kažką pašnekėt, kas su jom būtų įdomiau negu su vaikiniais?

J: Ne, nebūtų. Gal su merginomis tuo metu būtų įdomiau kažkas buvę, nes tada labai atrodė mergaitiški dalykai ir man buvo ne ne taip aktualu, jeigu ten kalbėdavom, būdavo ten tos bendros temos tarp visų, tai taip, bet nu merginos vis tiek turėdavo savo temų, kurios man tuo metu buvo neįdomios. Dabar gal labiau juokaut galėčiau su jom kartu dėl vat tų dalykų ten nagų ir panašiai. Tada buvo visiškai neįdomu. Dabar turiu vat draugę jau po mokyklos, kuri specialiai visą laiką paklausia, kokie tie nagai? Tiesą

sakant, ir dabar nelabai įdomu tie nagai, bet nu galiu labiau apie tai pajuokaut ir pažvengt kartu apie tuos nagus, negu kad seniau.

K: Tai tiesiog kažkokie interesai vis tiek būdavo daugiau su, nu, tau aktualūs, tie nežinau vyriški ir ir su vaikiniais būdavo... [J: taip] okei. Ir tiesiog toks gal paskutinis į šitą šitą punktą klausimas apie tuos interesus, o kokie kokie jie būdavo? Tarkim, kas tave, nu, tarkim, ragino tapatintis labiau su, nu, taip iš vidaus, prie prie prie vaikinų kompanijos? Kuo tu pats, pavyzdžiui, domėjaisi? Kuo ir ten kiti berniukai, vaikinai domėjos mokykloj?

J: Aš kaip ir dabar, tai ir mokyklos laikais labiau mėgdavau tą sportą vis tiek, nu ir šokiai, bet kažkaip labiausiai gal visiem buvau atpažįstamas tam sporte, bėgime. Tai pirmiausia prasidėjo nuo kvadrato, tai buvo tiesiog smagu ir tai darydavom kiekvieną pertrauką, ir tai buvo kitiem draugam irgi smagiausias dalykas, ir kažkaip po to sekėsi ir sporte vėliau gal iš tos veiklos, nes tai darėm dažnai. Gali dar kartą konkrečiai paklausti?

K: nu, tiesiog kokie tie vat interesai, tiesiog, kokios tos veiklos, kurios tiesiog tave labiau ragino, skatino, pačiam buvo labiau įdomu būti tarp tarp vaikinų? Tiesiog iš iš kokių paskatų tai buvo?

J: Tai pagrinde jo buvo iš sporto pusės, nes, nu, turėjom pakankamai tokią kompetetyvią klasę, kur kažkam sekėsi bėgiot, kažkam ten mest vietoj kamuoliuką, pas mus buvo tos kompetencijos labai ir labai daug kas mėgo tą sportą ir tą kompetenciją. Nu, man irgi labai patiko.. [K: konkurenciją turi omeny?] konkurenciją, taip, ačiū, kad priminei žodį, tai šitos konkurencijos mėgiamumo labai gal tas..

K: Bet čia tarp vaikinų, ta prasme, klasėj.

J: Jo, kuris geriausias, man ta konkurencija patikdavo, patikdavo aplenkt kažką ir po to ten paerzinti tą draugą, kad tu čia ne vaidink priešais mane, nes čia aplenkiau ir panašiai. Jo, tai ir iš draugo pusės tas būdavo, iš draugų pusės, kad tu, čia aš tave aplenkiau ir taip toliau, vat tokie dalykai, nu, kažkaip būdavo smagiausia, tai bendra veikla tokia.

K: Okei, tai tiesiog tas tas dalykas, kaaad gali kažkokią turėt galios poziciją aplenkęs, tarkim, kažką, ir kažkas kitas, tarkim, kuris yra silpnėsnis ar tenais, nežinau, lėčiau bėga, tai nu tu kažkokiu būdu ne, ne, kažkokiu objektyviu būdu esi esi geresnis, ta prasme, tiesiog greitesnis ar kažką, stipresnis fiziškai, o na, šiaip čia ar iš tavo pusės, ar nežinau, čia kiek noriu, aišku, pasidalink. Bet ar ką, ką girdėdavai, gal šiaip aplinkui, nebūtinai tiesiogiai gal buvo su tavim susiję, tarkime, jeigu ko kokie būdavo, tai ar

epitetai, ar kažkas, kas eidavo, skriedavo ten, nežinau, eidavo į tą pusę tų, kurie būdavo lėtesni arba silpnesni, arba, nežinau, mažiau pajėgūs, vat tos konkurencijos prasme, tarkim, nu ar buvo tai pabrėžiama tiesiog, ar tai tiesiog būdavo, nu..

J: Jeigu buvo žinoma, kad tas žmogus gali konkuruoti ir taip toliau, tai gal tikrai, kad kodėl jis to nedaro? Labiau tie klausimai kyla, nebuvo kažkaip apkalbėta, kad jis čia kažkoks, tikrai klausimai, kodėl taip nesielgia, jeigu gali, tai tik klausimai tokie... Kurie, nu, matydavosi, kad natūraliai, nu, kad jie nėra tiesiog greitesni ar pagal pajėgumą, tai nu, bent jau mes vieni kitų nelyginom ten iš tos pusės, bet jeigu matydavom, kad galima konkuruoti ir kodėl žmogus taip nesielgia, kodėl to nedaro, tai vat būdavo klausimai, tik būdavo net ir tada klausta būdavo net ir paklausta, ir pakalbėta, kodėl ne? Nes tu gali.

K: Okei. Dėkui. Kitas dalykas, kurį paminėjai, tai yra apranga. Ir šiaip gal čia bendrai išvaizda rengtis irgi kaip kaip visi vyrai? Tai gal gali tiesiog irgi papasakoti šiek tiek? Gal ar su pavyzdžiais ar šiek tiek vaizdingiau prasiplėsti apie tai? O kokia ta yra apranga? Tokia kaip visi vyrai, tiesiog kaip nu bendrai čia paklausiu kaip rengiasi vyrai?

J: Nu, pas mus buvo tas privalomas švarko dėvėjimas, tai jeigu ten turi kokią nors skarelę ar ten paprastai visi po švarku turi tikrai arba maikę, arba tik marškinius. Tai irgi tai būdavo neryškios spalvos ten ir taip toliau. Bet jeigu kažkas rožinę spalvą turėdavo, ryškią ir panašiai, ar ten ant plaukų kažką arba tie plaukai būdavo kažkokie ilgesni, kažkaip gražiai į šoną ten sušukuoti atrodydavo ir būdavo apkalbėta. Jo, kad, nu, tas žmogus tikriausiai gėjus yra, nu taip ir buvo tai, bet...

K: Ir tai jam buvo tiesiogiai pasakoma, ir daugiau toks...

J: Niekad iš mūsų tai niekam nebuvo pasakyta, nebent jis gal per aplinkui iš kažko girdėdavo, bet tai būdavo tikrai tarpusavy tie dalykai, o niekas tam žmogui į akis nesakydavo. Aš manau, aplink mus. Būdavo labiau tų taip, tų, kurie labiau turi tą vyriškumą, jautresnį tokį, tai tie gal kažką save savo arba pakelt gal kažką pasakydavo praeinant, na, kad "o, graži maikė" ar kažką.. Tiesiog pašiept, kaip atrodo tas žmogus. Bet tie, kurie neturėjo ten to to jautraus vyriškumo, taip pavadinsiu tai mano draugai pagrindiniai, mes nieko, nežinau, nesakydavom, nebent iš tų draugų tikrai tarpusavy, bet nu, pašiept to nereikėdavo. Bet tie, kurie norėdavo būt labiausiai vyriškiausi, labiausiai matomi savo klasėj, tie tokie vyrai, tai tie norėdavo prajuokinti drauges ir kažką pasakyt garsiai praeinant tam žmogui.

K: Okei. O jautrus vyriškumas - tai čia tiesiog tie, kurie nori labai pabrėžti tai, kad jie yra vyrai, tai čia aš teisingai suprantu? [J: nu, vieną iš šitų.] O kokios, tarkim,

tarpusavyje būdavo tos kažkokios diskusijos? Gal gali pasidalinti, kaip maždaug kokios, kokios jos būdavo? Ir nu, kiek nori, tiek pasidalink. Šiaip, pavyzdžiui, kokius kokie aprangos, žinai, ko ką? Kas buvo galima, tarkim, laisvai pasirinkti, tai ten marškiniai ar ten megztiniai kažkokie, ar kažkas po po švarku, kelnės irgi ten batai, vat krepšiai ir panašiai, kaip maždaug ten ar koloritas koksai, kokio principo, tarkim, būdavo tie tie rūbai, kurie buvo laikomi ten vat vyriškais, kad prie jų nieks nesikabins?

J: Tai pagrinde koloritas, kad neryškus, ir tos pagrindinės ten mėlyna, žalia ir ruda ir taip toliau spalvos raudona. Jeigu pagrinde buvo tos gal nevyriškos rožinės, žydros spalvos, atsimenu, turėjau žydrą striukę vienu metu, nu, ir man patiko jinai, bet pajaučiau tą užgauliojimą žmonių šiek tiek ten iš kitų klasių, kažkaip labai tiksliai neatsimenu, bet kažko paklausdavo, kas jau būdavo priskirta kaip gėjui, žinai, ar ten nori kažko, ar ten apie tą striukę kažkas, nu, ir buvo labai aišku, kad čia eina į tą pusę, kad bando įžeist, kad aš gėjus ir panašiai, kad arba gėjiškai rengiuosi bent jau, nu, ir tai turėjau žydrą striukę ir jau einant namo išgirsdavau šiek tiek tų epitetų.

K: Ir kaip tau pačiam? Nu, ta prasme, ko? Kokius? Ar tai, nežinau, jausmus? Ne, ne jausmus ką, vat šiaip, pavyzdžiui, kokius nors ar sprendimus kažkokius priėmei? Tarkim, nežinau, nebevaikščiūt, tarkim..

J: Labai labai greitai tą striukę pakeičiau į kažkokią ten juodą, ir viskas, tiesiog, kad nebūtų ryškus ir matomas vėl ir buvo net ir draugų klausiau, nu, ar tikrai čia manai, kad čia tokie tokie, nu, čia ir draugės, ir draugai.. Ne, ne, čia tikrai neatrodo gėjiška, bet man atrodo, iš šono ten buvo ir iš bendro rato, kad kažkas pasakyta, tiktai ne prie manęs..

K: okei, ar tai, pavyzdžiui, ar nebuvo visai vat žmonių mokykloj, gal nebūtinai mokykloj, gal, pavyzdžiui, nežinau, internete arba kažkur, kas, pavyzdžiui, rengdavosi vat ne tais, ne tom tokiom tamsiom spalvom, bet gal šiek tiek ryškiau ir pačiam jo, vat vieną kartą ten vat šitas atvejis visai iliustruoja, kad padarei pasirinkimą, tarkim, tokį kokį, kad tiesiog tau buvo graži striukė, bet bet vėliau vis tiek jos teko atsisakyt dėl dėl tų pašalinių žvilgsnių. Tai tiesiog ar nekilo tau, nežinau, kažkokio daugiau to tokio lūkesčio *outfit'q* pasirinkti ir žiūrint, tarkim, į dabartinę perspektyvą, ar dabar lengviau, tarkim, išdrįsti kažkokių tokių dra drąsesnių sprendimų padaryt?

J: Jo labiau, bet gal labiau ne spalvų atžvilgiu, o kažką, ką kitaip rengiuosi, tarkim, nu pas mus niekas neturėjo ten ar vyrai grandinėlių kažkokių ar ten apyrankių kažkokių gražesnių, ne paprastų, ten kaip juodos virvelės kažkokios būna su akmenuku, nu, bet kažkokia įmantresnė ta apyrankė ir ten grandinėlė. Tai va, tokių dalykų neturėjo. Aš

pats tiktai pradėdau labiau dėvėti aksesuarus dabar. O tokių dalykų pas mus nebuvo. Aksesuarai ir spalvos.

K: Kitas dalykas, paminėjai būti stipriu ir neverkti. Čia būti stipriu turi omeny emociškai ar ir fiziškai? [J: Emociškai, emociškai..] Tai kažkokios tiesiog emocijos, kurių vyrams, nu, kaip ir nereikėtų turėti?

J: Nu, pagrįdė, tai tiktai verkti ten tos liūdnos emocijos, kad, nu negali ten pasidalinti ten su kitais vyrais, kad ten kažkas sunku. Jokiū būdu prieš jų ten nepaverkti dar prieš to. Būtent. Tai vat to nebūdavo.

K: O tas, kad vyrai neverkia, čia buvo mokytojų, nu, ta prasme, iš mokytojų būdavo tokie pasisakymai? Ar iš daugiau iš bendraklasių?

J: Prasidėjo ir iš bendraklasių, kurie iš tėvų girdėdavo, gal šeimos kažką tokio, ir man atrodo, iš mokytojų buvo šitas dalykas irgi.

K: O tarkim, nežinau, tu pats buvai jautrus, ar tau šitas punktas nebuvo labai aktualus? Nu, čia tiesiog toks, jeigu irgi kažkaip per jautru tai *it's okay*.

J: Ne, ne, kažkaip irgi sakau, vat iki tam tikro amžiaus, nežinau, ten 10 ar 8 klasės, tai čia buvo jokiū būdu neparodyk to, žinai, nes tada buvo labiau apie tai kalbama, kad.. O tada vėliau buvo išgirsta, kad, nu, čia stipriu yra verkti, jau buvo tos vertybės kitokios kalbamos, jos parodomos, tai gal buvo momentas ar du tai, kai apsiašarojau ir gal ir sakau, sakau, čia stipriu yra, sakau kitiem draugam, sakau, koks skirtumas.. (Nusijuokia)

K: Ir kokia reakcija buvo jų?

J: Nežinau, bet, atrodo, normaliai reagavo ir nebuvo nieko pasakyta,

K: o tu pats?

J: Nu tai man aš pats gerai jaučiuosi tuo momentu ir man nesijaučiau jautriai, kad čia sau padarysiu kažkokią įtaką, kad vėliau tai įtakos mane, tai nei apie tai galvojau, nei... Kadangi jau buvo išgirdęs, kad tai kitaip, kad verkti normalu, tai nu aš pradėjau galvoti, man labiau tas pritiko, negu, kaip seniau buvo kalbėta.

K: O kurio čia metu, maždaug, įvyko šitas lūžis pas tave?

J: Grubiai po 8, po 10 klasės.

K: Okei, a tai vat viena iš tų emocijų yra tas toksai, nežinau, ar tai silpnumas, pažeidžiamumas kažkoks, čia nebūtinai gal emocija, bet būsena tokia labiau. Iiir kokia, pavyzdžiui, situacija su, tarkim, nu tokiu, nežinau, labai išreiškiamu džiaugsmu ar, pavyzdžiui, kažkokiai, nu ten perdėtas džiaugsmas, pozityvios kažkokios emocijos nebuvo, tarkim, priskiriamos moterim, merginom, homoseksualiū vyram, tarkim ir,

pavyzdžiui, kokios emocijos vyram buvo priimtinos? Nu, kokios emocijos, va čia jau vyriška ten piktas kažkoks ar kažkas, tai jau čia, vat jau čia okay?

J: Tas emocijas rodant nu tai taip, čia iš naujo pradedu, taai būtent neparodyt to silpnumo, tai čia būdavo nevyriška. Jeigu džiaugiesi, tai pagrinde tai būdavo, nu viskas normaliai. Gal gal kaip gestikuliuoji tas emocijas irgi? Nu vat išraiška. Taip yeeah, ką nors su kumščiu taip. Negali kažkaip kitaip net nesugalvočiau kaip.

K: Šokinėt ten jei pradėsi, taip *not cool..?*

J: Nu galima sakyti, taip.

K: O pyktis ar, tarkim, nežinau, maištas kažkoks nebuvo normalizuojamas, tarkim, tarp berniukų ir vyrų?

J: Buvo tokių žmonių, kur jo, kad reikėjo, kad kažką įrodyt, jeigu kažką pajuokauji, kad tai jau kviečia tave už už sienos, už mokyklos, tai buvo tokių ne iš mano klasės, bet buvo tokių atvejų, kuriems, nu, kadangi žodžiu nieko neparodysi, tai reikia parodyt kumščiu, tai buvo pasikviesta. [K: Tave asmeniškai?] Jo buvo vieną sykį pakvietus, kai kažką pajuokavau, ir labai labai įsižeidęs žmogus, ai, nu netyčia apsisukant kažkaip į pilvą šiek tiek trinktelėjau, ir tada man atgal trinktelėjo, ir sakau, tai čia, sakau, netyčia, atsiprašau, sakau, bet tai čia tikrai ne taip skaudžiai, ir jis bandė įrodyt, kad čia žiauriai skaudėjo, tai po to bandė pasikviest už sienos. [K: O jisai vyresnis buvo?] Jo vyresnis buvo..

K: Ir tu nuėjai ar nenuėjai į tą akistatą?

J: Aš jau prieš tai sakiau, kad nu neisiu, palik ramybėj mane ir taip toliau ir nebuvo toks, kam konfrontiškas, kaip čia pasakyti.

K: Žodžiu, nes nesivelei į konfliktą..

J: Nesiveldavau į konfliktus ir tikriausiai tikrai norėdavo pagąsdint labiau, nežinau, norėjo, gal būtų vis tiek, jeigu būčiau atėjęs, tai būtų kažką bandęs įrodyt, bet manau, kad tyliai džiaugdavosi, kad to nebuvo, bent iš to žmogaus, svarbu reikėjo pagąsdint, kad įrodyt, kad vis dėlto čia..

K: Okei..

J: neskaudėjo jam ir jis nebuvo silpnas. (Nusijuokia)

K: Žodžiu, vis tiek savo tą vyrišką ego apginti, apsaugoti..

J: Taip, nes buvo aplinkui daug merginų, tai prie tų merginų reikėjo prisikabinėt prie manęs, iki kol jų nebuvo... (nusijuokia)

K: Okei, čia irgi iš tos tam tikros konkurencijos pusės, turbūt dėl dėmesio.. Jo, ir šiaip tos merginos toks visai atrodo įdomus ir svarbus aspektas, tarkim, vat irgi kitas tavo

punktas, tarkim, kalbėt apie moteris, tai ar nu vat tu šiek tiek sakei, kad ten šnekėdavai, bet ten tik, kad kažkokia išvaizdi jinai, nu, toks kaip čia *obvious* kažkokie tokie tiesiog..

J: Taip į tuos seksualinius dalykus aš neidavau kalbomis.

K: Ne neseksualizuodavai, tiesiog turiu tai omeny moterų ir ar tai kažkaip, nežinau, ar ar tau pavykdavo kaip čia kabutėse gal prasmukti, kad tu neseksualizuodavai, bet nu ar niekas, tarkim, į tai neatkreipė dėmesio, kad, tarkim, ar čia tau ką neįdomu?

J: Tai buvo ta kompanija, kuri gal šiek tiek išsiskiria, kurie tokie, kur apie tai irgi nekalba, nes taip pagarbiau, gal ir ta kita kompanija, kuri kuri mėgsta apie tai garsiau pakalbėt, tai kadangi visą laiką būdavau šalia tų, kurie garsiai apie tai nekalba, nu tai mes nesiveldavom per daug. Jeigu paklausė, ar patinka, tai va tokiais dalykais, tai taip, ten galim pritart arba ne, pasakyt, ar graži, ar negraži, ar ten norėtum bendraut, ar ne, o į tuos seksualinius dalykus, tai ten, kaip būtų lovoje ir taip toliau, nelįsdavau. Nelįsdavau, kažkaip pagarbiau žiūrėjau merginas.

K: Okei. Am, tada vat irgi jau vienas paskutinių punktų tavo, kad apie tas veiklas, tai kokias veiklas būdavo pridera lankyti vaikinam ir kokios vyr.. nu vat, vaikinai būrelius arba šiaip ką ką lankydavo, kokie būdavo skaitomi vyriškki užsiėmimai?

J: Nu keista, bet tai buvo tik sportiniai visi užsiėmimai. Pas mus ir nebuvo gal labai daug tų užsiėmimų, kur būtų galima vykti ar ten dainuoti. Tai tai ten iš vyrų tiktai gali eiti tas, kuris tikrai ten kietai dainuoja. Tas, kuris nedainuoja ir ten nori dainuoti, tai nu turėtų neiti, nes ten pasi galiu pasakyt grubiau? [K: Jo, ta prasme...] Tik pasigaidins, o jo, jeigu tu tikrai stipriai nedainuoji, tai tu neik į tą dainavimą arba nu šoki irgi. Jeigu tu nešoki, neik. Bet nu šokyje irgi, jeigu eimi šokti, tai turi neparodyt, kad tu kažkoks ten gležnas ar, kad šiek tiek gėjiškai šoki, plastiškas labai, turi tvirtas išlikt.

K: Ir čia nu tu sakei, šokius lankei lygtais..?

J: Lankiau.

K: O kokio tipo?

J: Nu tai pas mus ten iki pradinės lygio buvo visokie nu vaikiški šokiai kažkokio nebuvo ten.. Pas mus buvo viena šokių mokytoja mokykloj, tai pas ją visi ėjom, kas ten ėjo. Ir po to taip pradinės klasės jau nustojo ten eiti vaikinai, nes čia jau šokis, jau kažkas pradeda kalbėt po pradinės klasės, kad čia tik mergaitėm. Tai taip po 5 klasės iš virš 10, kiek ten buvo vaikinų liko, dviese, jau iškart greitai. Nu tai ir buvo dar šeštoj klasėj, septintoj tokie irgi gan neutralūs kažkokie šokiai ir tada nuo 8 buvo tautiniai šokiai. Tai irgi ten jau ėjo tiktai vaikinai, kurie norėjo susipažint su merginom ne, o ne šokti labiau arba dėl to, nes šokių mokytoja paprašė merginų pasikviesti berniukų, nes jų trūksta ir

nieks neina. Tai ne dėl to, kad jie norėjo, bet ten, kad mergina įkalbėjo galiausiai. Tai tas pomėgis atsiranda iš to, nes patys per save nueitų šokt neturėjo to pomėgio.

K: Jo ir ar tau nežinau, ar tu sakei, kad lankei vis tiek tai, kas tau patiko ir tau buvo įdomu, bet ar buvo kažkoksai tarkim, kažkokia veikla, iš kurios, na, tarkim, jautei viduj kažkokį spaudimą, kad nu vat jo, man patinka, aš ten eisiu, bet nu vis tiek toks ne 100%, nes aplinka kažkaip ne nepriima to kaip..?

J: Tarp paskutinių dviejų metų gal buvo tokia nestipri choro grupė ir mūsų buvo gal ten 10, 12 tiktai, ir ten visi kur ėjo pag net nebūtinai ar mergina, ar vyras, visi kuriė ten ėjo labai buvo šiek tiek išjuokti, nu net ir iš draugės ten girdėdavau, ko tu čia eini? Žinai? Nes čia jau ne kieta ta grupė, ne kaip buvo prieš kelis metus. Nu čia geriau nesidaryk gėdos ar kažkas tokio. Taai iš vyrų mes buvom irgi ten tiktai gal 3, nu mum ten tas patiko, dainavom, tai buvo tuo metu, kai tai neatrodė jau kieta. Ir dar tie, kurie ėjo, tai buvo tie apkalbėtojai, o mes norėjom dainuot, tai mes ir ėjom dainuot, ir viskas. (Nusijuokia)

K: Ir, nežinau, nejudavai, nu, šiek tiek jausdavai, jo, bet ar tave pasiekdavo tos replikos, ar kažkokie apšnekinėjimai, ką ką ką šneka, tarkim, apie..

J: Nebuvo gal žeidžiantys vyriškumą tie dalykai, todėl padėjau į galą. Tiesiog, kažkaip buvo ne kieta, labiau. Taai jo buvo klausimai kodėl tu ten eini? Tai čia buvo tie, kurie pasiekę mane, tai čia buvo tokie švelnesni klausimai, man atrodo, o tie, kurie buvo už, kurių aš negirdėjau, tai visi buvo tokie grubesni.

K: Okay, aaa, nu tai aš jau žinok, dėkui ir realiai viskas, ką ką ką nu ir tu surašei ir viską kaip kaip ir apšnekėjom. Tai mano toks kaip ir paskutinis klausimas būtų. Tarkim, jeigu, taip žiūnt atgal, tai ar pats pavyzdžiui dabar darytum kitaip arba jeigu kažkam reikėtų pasiūlyti, ką pats iš savo perspektyvos, tarkim, pasiūlytum vaikinui, kuris būna mokykloje, kaip elgtis, aah, nežinau, kokius sprendimus priimt ir panašiai. Tai vat tokie dalykai, tai aš pats kažką darytum ir kitaip ir ką, tarkim, pasiūlytum, nežinau, kažkokiam jaunuoliui?

J: Nestatyčiau į rėmus kažko, net ir tos pačios elgsenos, leisčiau žmogui, sakyčiau elgtis kaip nori, kalbėt kaip nori, rengtis kaip nori, veikti ką nori. Jeigu ten esi jau toks šiais laikais, tai manau gali ir drąsiai apie tai kalbėt, labai manau dar priklauso kur gyveni, manau, vis tiek priklauso ar šeima labai liberali ar ne, tai, nu, vistiek turi tada saugiau elgtis, manau, tas pats žmogus turi priimt sprendimą dėl tokių dalykų. Jeigu jau girdi šeimoj, kad tai yra tikrai nepriimtina, tai manau, vistiek, gaila, bet reikia gal paaugt ir palaukt, kada jau išeini bent į studijų laikus, kur jau gali gyvent atskirai nuo tėvų ir tada

kol kas gali nesakyt, bet gali elgtis kitur laisviau ten su kitais žmonėm, kurie jau šiais laikais mato ir tai priima normaliau. Ir nee, ir tuo ir būvimas rūbinėj nuogu ten viskas normalu, kaip ir sakiau, kad ir matydavau, kad ten futbolo varžybose nusirengia per teliką ten kažkas, tai čia tikrai, jeigu kažkas aplinkui pasakytų, kad čia yra gėjiška, tai galėčiau atgal dėti repliką, kad nu, visiškai ne.

K: Sporto salėj dabar, ta prasme, nėra visiškai jokios.. Visi vyrai vyrai išsirengia ir vaikšto nuogi rūbinėj ir it's okay. Tai.. Okay, tai dėkui iš mano pusės kaip ir viskas, nebent pats dar norėtum kažką pridėt.

J: Grubiai, tiesiog, nestatyt savęs į rėmus, tiesiog ir elgtis visiškai autentiškai savimi.

K: Okay, ačiū.

Nojus, 27 metai, į mokyklą pradėjo eiti 2003 m., vienišas, yra buvęs santykiuose su moterimi.

K: tyrėjas

N: informantas

K: Tai pirmas dalykas, kurio noriu tavęs paprašyti, tai tavo sutikimo, kad mūsų pokalbis būtų įrašytas ir naudojama medžiaga, informacija mano magistro darbe tik tais, su nuasmenintais duomenimis.

N: Sutinku.

K: Dėkui. F Taai pirmas dalykas, kurio noriu tavęs paprašyti tai yra, aš duodu tau lapelių ir rašiklį ir paprašysiu ant tų lapelių sudaryti sąrašą dalykų, kurie tau būnant mokykloje buvo suprantami kaip vyriškumas.

N: Kiek čia jų reikia?

K: Kiek kiek nori. Ant vieno lapelio po vieną dalyką, tai nebūtinai po vieną žodį, gali būti sakiny, bet ant vieno lapelio vienas punktas.

N: Mhm, mhm, okay, okay, okay.

K: Tai nei laiko, nei nei nei kiekio limitu nėra.

N: *rašo 2min 37s* blemba, kaip sunku klibinti šitą *memory* (juokiasi), toks, žinai, kur atrodo viską užblokavęs ir dabar bandai atkapstyt (nusijuokia). *rašo toliau 2min 47s*

K: Tai žinai, ne nee, negalvok gal labai sudėtingai, tokius *basic* dalykus, kurie.. Ten pavyzdžiui, tarkim, kaip turėjo atrodyti, kaip elgtis, kokie būdo bruožai ir panašiai.

N: Nu gerai. Kažką parašiau.

K: Okay, taai, paprašysiu dabar tavęs perskaityt tai ką parašei, dabar gali ir nekomentuot, tiesiog perskaityt tuos punktus.

N: Nu gerai (nusijuokia). Jeigu ką aš visą laiką juokiuos, tai *don't* čia, čia būna mano gynybinis mechanizmas. [K: *It's okay.*] Gerai, tai vyrai turi užsiiminėti sportu ir atrodyti fit. IT ir matematika yra vyriški dalykai. Berniukai negali dažytis plaukų. Berniukai visada turi dėvėti švarką, marškinius ir kelnes. Per technologijos pamokas berniukai privalo dirbti su medžiu. Berniukai negali laikyti viens kito už rankos. Berniukai negali apsikabinti vienas kitą. Berniukai negali turėti auskarų. Vyrai/berniukai turi galvoti tik apie moteris.

K: Okay, ar buvo kažkas ką galvojai įtraukti, bet neįtraukei? Arba kažkas, ką parašei, bet nebuvai tikras dėl to ar reikėtų tai įrašyti?

N: Ooom, nu jo, y yra toks, bet, žinai, nežinau, kaip čia tiksliai per per mokyklą. Nu čia, bet vėlgi, čia gal su apranga susiję. Žinai, vat tas, kur turi visą laiką būt apsirengęs vyriškai/švarkas, marškinia, kelnės, bet negali kažko galvot ar dėt... Ai, va dabar pagalvojau vienas, negali ryškiai rengtis.

K: Gali įrašyt jeigu, ta prasme, viso interviu metu tikrai gali pridėti, jei kažką sugalvosi. *It's okay.*

N: Negali rengtis ryškiai. Dabar vėl, o dabar atvėrei chakras (juokiasi). *rašo dar vieną punktą 36s* Blemba, nežinau kaip įvardint, tas toks, tipo, turi būt neutralus, ramus, nesivelti į konfliktus, ar, nu, tipo, nero.. Neišsiskiriantis jo. O, Dieve, prisimenu vieną žiauriai *annoying* dalyką. Tas neišsiskiriantis, kitas yra, tuoj. *rašo 40s* Vyrai visada turi padėt nešt sunkius daiktus. *How annoying*, (juokdamasis) *how annoying*, kai tu esi, nežinau, ten 10–ies metų pyplys ir visi kiti aplink tave suaugę ir, ne, vis tiek duoda tau tą sunkiausią maišą ir „tu esi vyras, turi nešti“.

K: Okay, aah, taai čia viskas, ar ne?

N: Nu jo, man atrodo.

K: Ir, jeigu, sakau, bet kada kažką pagalvosi, tai *feel free*. Tai va, ir dabar kita mūsų interviu dalis yra.. Aš tau duodu lapelį ant kurio yra parašyta “Jūs” ir dabar tuos dalykus, kuriuos tu surašei padėk arčiau arba toliau nuo šito lapelio ir tai ką padėsi arčiau, tai tu būdamas mokykloj tą dalyką atitikai labiau, o ką padėsi toliau, tai reiškia, kad tu atitikai mažiau.

N: O “jūs”, tai tipo aš? Čia tipo “aš” ir kas toliau nuo manęs...

K: Taip, tai tą mokykloj būdamas atitikai mažiau, o ką arčiau savęs padėsi tai yra ką tu atitikai labiau.

N: Okay. *dėlioja 1min 49s* Nu, gerai, kažkas yra

K: okei, tai čia yra sudėliotas žemėlapis, taip ir vadinasi mūsų interviu metodas, tai pagal jį mes ir vesim toliau. Tiesiog nežinau, m8s7 pokalbi, tik neišmėtyk, aš paskui nusifotkint norėsiu. Jo, tai dabar **p**aprašysiu gal tavęs kažkiek pakomen nu, ne kažkiek, bet tiesiog nu dar kartą perskaityti ir pakomentuoti tai, ką tu sudėjai. Tai nežinau, gal tada pradžioj apie tuos dalykus, kuriuos arčiau savęs padėjai, galim pasikalbėti, o paskui jau apie tuos, kurie šiek tiek toliau ir kodėl tai tiesiog dabar jau gal ir kokį platesnį komentarą apie tai, koks tavo santykis su tuo dalyku buvo ir kodėl vat tokią poziciją jai padėjai?

N: Šiaip iš esmės čia, žinai, priklauso viskas nuo laikotarpio, nes vienu metu buvau, žinai, vienu metu buvau viskas čia (rodo arčiau savęs), bet po to viskas, žinai, taip dispersinosi į toli. Tai čia čia, kad suprasti, toks, nu gerai..

K: Tai tiesiog kalbėdamas apie kažkokį dalyką ir gali pasidalint apie tą periodą, kuriuo kuriuo tau jis buvo vienaip, po kuriuo kitaip.

N: Nu, tai tai tai, kas lie liko prie manęs, tai tie tokie ganėtinai nu *simple* visą laik turiu padėti kitiems nešti sunkius daiktus, bet čia gal labiau *in general* visada turi padėti, negali pasakyt ne, šiaip čia geras kitas momentas *užrašo*, nežinau, kiek čia su vyriškumu susiję, bet negali sakyti ne nu toks vis kažkaip visą laiką buvo, buvo toks momentas negali sakyti negali ne.

K: Čia negali nesutikti kažko kažkokių dalykų atlikti?

N: Jo, jo, nes čia aš parašiau apie sunkius daiktus, bet už to slypi nu *in general*, žinai, jeigu tavęs paprašo kažkokios paslaugos, visą laiką turi padėti. Nesvarbu. Ir aš jau kol kas nežinau. Tada kiti tokie berniukai negali apsikabinti vienas kito. Berniukai negali laikyti vienas kito už rankos ta prasme, tai jie, ta prasme, artimi manęs, tai iš esmės, kad nu šitas labai daug rezonavo tuo metu galvoj ir kad tu, nu negali to daryti, tai žinai, dėl to arti manęs, kur tai yra tabu ir arti laikai to prie savęs, nu irgi tokia ganėtinai *basic*, kad po technologijos per technologijas pamokas turi dirbti su medžioja berniukai visada turi dėvėt švarką. Tai tokia kas yra *basic rules* tokie, atrodo, *basic societal* konceptai, nu *baisc* vat turit kažką daryti, kur, atrodo, nėra sunku. Tai tie lieka prie manęs. Kiti tokie kompleksai, kompleksiškesni, irgi lieka prie manęs. Bet viskas, kas *baisc* tai jo, bet toliau vat ką turim. Viskas, kas liečia išvaizdą. Kodėl? Atstūmiau nuo savęs? Nes turėjau labai daug to *rebel* laikotarpio. (juokiasi) Kur..

K: Čia kažkokiais periodais, atskirais ar vienu vienas buvo toks epizodas..?

N: Aš manau, čia vienas, kai prasidėjo, taip, jis visą laiką ir žinai, ir ėjo tiesiog jau kur kur, kadpagauni, kad sistema, kaip ir tas ir negaliu per daug, žinai, iš esmės gal aš

nebūsiu ta stipri, kaip sakyti, tipinis *gay*, nes negaliu per daug skųstis mokyklos laikais, nes genetiniai mokykla buvo nu *in general accepting*, bet buvo tokių, žinai, kur nors ir yra *accepting*, bet tu vis tiek jauti, taip.

K: Taip taip, tai kiekviena patirtis jo, vis tiek, yra individuali. Tai iit's okay.

N: Tai va. Tai viskas, kas liečia išvadą, berniukai negali turėti auskarų, negali rengtis ryškiai, nors jie ganėtinai arti yra, nes vis tiek tas tas momentas, nu jis visą laiką rezonuoja tau galvoj, kad kad tu pasidarai kažką, prasiveri auskarą 16 metų tėvam nežinant, bet tas vis tiek visą laiką rezonuoja su tavim, šiaip labai labai. Kas liečia auskarus, nežinau, ar ar tau buvo tas, bet net ir šitas auskaras turi istorinę pasekmę tų stereotipų tais laikais vyrų, nes jeigu tu įsiversi į dešinę pusę, tai tu esi pydaras. Tai vat dėl to yra.. Tai va, tai ir jo tai vat čia toks irgi, manyčiau, ganėtinai stiprus, nu kuris visą laiką tave persekiojo.

K: Jo, ir net yra taisyklės, kurios yra šiaip tokios, na, kaip čia užslėptos, nu jos yra tipo atviros, bet vis tiek tai žino, nes tai yra kažkaip nusistovėję..

N: *Exactly* ir ir iš kur jos atsirado, niekas nežino. Tai va, vyras negali rengtis ryškiai, tai vis tiek kažkiek, žinai, čia no no nori išsiskirti, bet tu negali negali apsirengti neonine spalva ar, pavyzdžiui, ar suknelė nu, suknelės tai čia jau uuuh išvis. Nu dar dar ir dabar nors taip norėčiau, žinok, taip norėčiau vasarą ką nors sudėti į ilgą suknią ir tiesiog, bet baisu. (Nusijuokia) Vyras, berniukai turi galvoti tik apie moteris. Bet iš pradžių padėjau labai to, bet po to prisiminiau momentą, kad jo, aš kurį laiką kurį laiką buvau *straight*, *thats shocking* (nusijuokia)

K: Ką reiškia buvau *straight*?

N: Nu, turėjau turėjau merginų, net pora (juokiasi), jo ir ir vėlgi žinai, nu ta prasme, čia tas momentas, nu kur tu kur tu turi turėti bet čia dar buvo tas vėlgi čia dar tikriausiai buvo tas momentas, kur tu prieš tai net negalėjai pagalvoti, kad tu gali būt kitoks ir ir žinai, vėlgi tas merginų turėjimas, tu visą laiką visą laiką galvoji, kad *something is wrong*, nes nieko jom nejauti, bet, tiesiog, dėl to, kad tu turi turėti merginą, tuo laiku tu ją ir turi. Iš esmės.

K: Jo, aš vat gal iš karto po to ir šiek tiek sustočiau vat prie to noro, nu jo, ar tas noras buvo kažkoks natūralus, kažkiek, kažkuria prasme, ar jisai irgi kilo? Būtent, atsirado tie santykiai, tarkim, tiesiog iš to ar kažkokio visuomenės lūkesčio, gal dėl tų pačių merginų iniciatyvos labiau, tarkim, ir panašiai. Ar tu pats į tai ėjai ir kuriuo metu gal gali pasidalinti tai buvo, maždaug?

N: jo, tai čia maždaug buvo tikriausiai, kad 14. Nu gerai, pradėkim blemba. Pirmas, toks, kur žinai, kur būna nekaltas santykis daržely. Bet kur irgi šiaip labai, kai kai pagalvoji, labai įdomu, nes jau nuo tada yra toks formuojamas momentas, nu tipo, jeigu tu jau bendrauji su mergaite, tai viskas, oi jūs ten mylit viens kitą, jūs ten *in love* oi oi na ir tai kaip ir tada dar toks vis tiek slapukauji, nors ir viskas atrodo keista, slapukauji, nes nu dar tau ne nepridera, bet po to jau tas, kaip sakyti, brandesnis nuo 14 kažkur metų. Jo, tai nuo 14 metų dabar galvoju, nu, dauguma buvo merginų iniciatyva, nes nu toks ne nebuvo aš ten labai *proactive*, bet žinai, merginų iniciatyva ir tada galvoju, nu ką, visi aplinkui draugai turi, ten merginas arba ten kažkas, nu tai *it's about time* ir man reikia turēt ir tada, kai kai tu su jom bendrauji, nu pas mane bent jau visą laiką buvo labiau drau tas, žinai, kaip draugo draugas nei nei kažkoks romantinis ar nei romantišė ar seksualinė intencija iš esmės, ir jeigu kažkas artėdavo prie kažko, žinai, romantišio, seksualinio, nu tai visą laiką pabėgdavau. (Nusijuokia) *Nope*. Negaliu. Ir labai įdomu, nes tuomet galvojau, kad nu, tiesiog tiesiog žmogus manęs netraukia ir tai normalu, na, bet *fast forward* (nusijuokia) tikriausiai ne tik dėl to, kad žmogus netraukia ir tai yra normalu, bet bet jo nu ir iš esmės tas lūkes.. Jo tai jeigu kalbant apie mokyklą, tai, kad visi aplinkui turi, tai ir man reikia turėti, tai čia buvo 14 - 16 metų po to ir vat kas įdomu, nes po to, to pasekoje vieną kartą iš tiesų buvau aš iniciavęs, bet nu, kaip pasakyti, čia vėlgi dėl to, kad tu iš esmės negali tu negali būti draugais su mergina, nu tu tu su tu su moteriškos lyties atstovai niekada negali būt draugas, tu, ta prasme, arba tu santykis kažkoks romantinis, arba nu tai..

K: Kad negalit turēt draugystės?

N: Jo, jo, čia labai šitas geras. *užrašo* Tai va, jo, tai šitas, bet šitas vat labai keista, nežinau, kažkur tikriausiai ar tai čia pridėsiu, nes čia labai geras momentas, nes iš esmės visą visą laiką pas mane buvo tokia draugės, jo, ta prasme, nu, nuo kiek atsimenu, visą laiką būdavo draugės. Vyriškos draugystės buvo, buvo ir, nu, ta prasme, vyrai ir draugai, bet kažkaip labiau komfortiškai jausdavasi prie merginų, saugiau netgi. Bet vėlgi nu tu negali ne, net kai tave traktuoja, vėlgi ir šeima, ir bendraklasiai, visi tave traktuoja *straight* dar tu dar nesi atskleidęs, traktuoja *straight*, nu tai bet koks artimesnis ryšys su mergina jau yra kažkoks afektas, kaip sakant, dėmesio rodymas su kažkokia intencija, nors tu tiesiog gali būt draugais. Tai va, tai jo, toliau mes turim čia berniukai negali dažytis plaukų. Dažiausi jau ten 16, 17 jau dažiausi *fuck it all*, vyrai turbūt neišsiskiriantys, na ir čia tas IT ir matematika yra vyriškas dalykas, vyrai turi užsiiminėti sportu ir atrodyti fit nežinau kaip lietuviškai fit sportiškai taip pat, jo, nu tai

čia čia jau toks čia kur eina, gal ateina grynai iš mokyklos, mokyklos pačios tam tikri lūkesčiai, ką tu mokėsi, ko tu nemokėsi, kas. Nu net jo net kai kaip atsimenu, net ir per per pačias pamokas buvo toks, žinai, daugiau dė daugiau dėmesio berniukams, kad jie išmokyti tuos dalykus, nei nei merginoms, kur, vice versa, paimk kalbas labiau dėmesio yra merginoms tai berniukų pas mus bent nu neimdavo berniukų rimtai, taip sakant, į ką nežiūrėdavo į juos rimtai, kas liečia kalbas. Tai vat viskas, kas yra tikslieji mokslai, būdavo berniukams, kas netikslieji būdavo mergaitėms.

K: Ar čia iš mokytojų būdavo šitas šitas lūkestis bus kaip jisai maždaug atrodydavo, nu vat tuo papildomu dėmesiu ir ir nežinau, skatinimu papildomu kažkokiu? Kaip tas vat išskyrimas berniukam ten arba nežinau, gal kažkokie pasakymai mergai į mergaičių pusė, kad čia ne jų yra?

N: Jo su tai vat su ta su ta IT ir matematika būdavo, būdavo tokie pasakymai čia dar kai mes, atsimenu, rinkomės A lygiu, nu jau gimnazijoje, kai kas jau kaip ir biškį yra brandžiau atrodo, bet buvo buvo tokie į mergaičių pusę, kad IT nesirinkit, nes čia labiau tikslieji mokslai, am čia čia labiau vyriškam protui skirta ir ir panašiai, bet visą laiką nu vat ir sunku, žinai, kas pasakyt gal kartais net nereikia kažko pasakyti, kai tu tiesiog jauti kažkokį nu priešprieša, sakykim, per tą patį dėmesio skyrimą labai dažnai gali pasimatyti prie ko kam, pavyzdžiui, mokytoja dažniau aiškina, o ties kieno klausimais dažniau susinervuoja. Pavyzdžiui, ten, būdavo, merginos kažko paklausia iš IT ar ten iš tos pačios matematikos ir labiau toks tipo “ai” ir jo.

K: Tai daugiau iš tokio *attitude*

N: *Attitude*, jo, labiau jo, tokio aktyvaus, nu nebuvo, bent jau pas mane. (nusijuokia)

K: Ok, Nu, tai žinai, balso tonas irgi labai labai daug ką gali. [N: Taip, taip, taip.] Šiaip gal irgi liekant, na, prie tų dalykų mokykloje vat technologijas išskyrei kaip kaip tokią pamoką ar ar tu, pavyzdžiui, pats norėjai rinktis kažkokią kitą technologijų kryptį? Tarkim, ar pas jus buvo jinai kažkuriuo metu atskirta? Tiesiog? Ir tada ten berniukai vieną vat medį drožė, o mergaitės ten kažką kito veikė?

N: Jo, tai nuo 4 iki 8 klasės mes turėjom tokį labai griežtai atskirta. Kur berniukai eina drožti medžio, ten viskas prie purvų pjūklai, mergaitės eina į virtuvę. Dieve, kaip baisiai skamba, kaip pasakiau, bet realybė jo. Nes realiai mergaitės eidavo į į į tas, į tas technologijas, į virtuvės, etiketo. Nu tai vat ten jo tai ten būdavo ir gaminimas, ir etiketas, serviravimas kaip ir vat etiketas, kaip elgtis prie stalo ir panašiai, kas man tuo metu atrodė žymiai naudingiau, nu, ta prasme, man atrodo, žymiai įdomiau nei nei sėdėti ar ten medį drožti ten padarai ir ką? Nu ir šiaip, nu man tikrai, žinai, nebūdavo

smagu ir nu ir labai toks toks vyriškas tvaikas toks nu grynai, žinai, taip atsiduoda. Tuo *toxic masculinty*..

K: O, sakai, griežtas buvo skirstymas, net nebuvo minties ir jokios galimybės, tarkim, pereiti į tą kitą grupę.

N: Ta buvo, buvo siūlymų, nu, ta prasme, buvo iš manęs siūlymas, tiesiog, kad aš norėjau ateiti, pabūti tenais bent, žinai, vieną pamoką ar dvi pamokas, tai pavyko, ir buvo iš tiesų žiauriai smagu, žiauriai buvo smagu, bet tada labai visi kreivai į mane žiūrėjo (sukrizena). Nu, ta prasme, iš berniukų klasės ateinu, toks buvo, žinai, man pasityčiojimas toks, panieka, tokia panieka, nu tai va, čia nuėjai pas pas jas ten ir man čia, nu tai *not fun*. Kita vertus, gimnazijoje situacija šiek tiek pasikeitė, nes mes gimnazijoje irgi turėjome technologijas, ir mes, aš bandau prisiminti, mes turėjome, man atrodo, bendrai jo bendras technologijas, tai nebuvo tokio kaip išskyrimo berniukai mergaitės turėjome bendrai, bet buvo išskyri buvo išskyrimas darbais, buvo išskyrimas darbais, ką tu gali veikt. Kur ne tiek išskyrimas, bet labiau toks labai stiprus rekomendavimas ir vėlgi ta prasme berniukams užsiimti architektūriniais dalykais, brėž brėžiniais, statyti ten namukus iš degtukų ir statyti kažkoks kokius projektus, mergaitėms buvo mezgimas, siuvimas su kas kur aš iš tiesų, ką aš ir nuėjau daryti, aš nuėjau megzti, nors man labai primygtinai rekomendavo eiti kažką daryti kito, bet aš nuėjau megzti ir aš labai džiaugiuosi, nes aš dabar galiu megzti.

K: Kaip atrodo tas primigtyvus vertimas? Nu, vat šiaip...

N: Nu toks žinai kur, ar tu ar tu tikrai nori? Pažiūrėk, vat tavo klasiokai labai gerus projektus daro, gal tu nori pabandyti? Nu kur žinai, jeigu [K: O čia iš auklėtojos ar iš...?] Technologijų mokytojos, mes čia kaip mokytoja buvo tai jo, tai pačios mokytojos kur tuo tarpu jeigu aš iš karto būčiau nuėjęs tenais, nu tai man nieks nebūtų sakęs, kad nueik pab gal tu nori pabandyt megzti, vat, pavyzdžiui, ar ne? Susiūti kažką? Tai va, toks iš karto, žinai, jauti, nu, tipo, bet tada jau daugmaž žinai, ten kiek ten 15, 16 metų, nu jau turi tokį kritinį mąstymą kažkokį tai ir tą vidinį rebel, kur sakai ne, nenoriu.

K: Okau. Tai iš esmės taip gaunasi, kad na, kaip ir iš principo galimybė tokia yra, jo, bet jinai tokia labai paslėpta yra, ir tu turi pats iki jos dasikasti, nes tau nieks to nesiūlo. Taip?

N: Taip, taip.

K: Okei. A, kitas dalykas. Tada galim iš karto šiek tiek pasišnekėt. Tai, ką, ką parašei? Aš kelis punktus pasižymėjau. Į ką? Ką norėčiau kuo daugiau atkreipti dėmesio. Tai aš gal susiečiau tokį tie fiziniai darbai, kažkaip nešti kažkokius daiktus ir panašiai. Ir ar tai

kėlė vat didžiausią kažkokį ar tai neteisybės jausmą, ar tai, nežinau, ar šiaip pasipriešinimą, kad tai išskirtinai, tarkim, turi daryti berniukai, o mergaitės, mergaičių to nėra prašoma, pavyzdžiui, nu, ar pas tave taip nebuvo? Tiesiog, ar ar gal ir mergaitės darė tuos pačius dalykus?

N: Man labiau gal, kaip pasakyt, pyktis nu, tikrai buvo daug pykčio ties tais momentais, bet žinai, ne, ne dėl to, kad ne neteisybė tarp berniukų ir mergaičių, bet išties, kad nu tu privalai padėti nors, nu, pavyzdžiui, nu tikrai nesi stiprus, kur tu gali, pavyzdžiui, kompleksuot dėl savo jėgos iš esmės ir ir tu žinai, kad, pavyzdžiui, nu tau bus sunku patempti tam tikrus dalykus ten kažkokį tai maišą ar kažkokį tai ten, nu bile ką. Ir tau kelia stresą tiesiog pagalvoti nuo to, kad, nu tu turi dabar įrodyt savo vyriškumą, nes tu negali pasakyti “ne”, nes vyrai turi nešioti, vyrai turi padėti ir nu tu negali atsisakyti. Tai man labiau gal keldavo stresą ir tokį nepasitenkinimą iš tos pusės. Kur tu paėmei nu ten 8 metų vaiką ir liepei jam nešti? O pati moteris? Nu, gerai, kad ir ta pati mokytoja, nu, bet jinai vis tiek moteris. Nu gerai, ne, vis tiek moteris, bet jinai yra moteris, bet ji yra vis tiek stipresnė iš esmės fiziškai, bet dėl kažkokių jo tai va.

K: O, nežinau, tu esi matęs kažkokią tas pasekmes ar ar tau šiaip gal buvo buvo tas nu vat, kad jeigu, tarkim, tu iš ko kilo tas ta tas nepasitikėjimas ta baimė, kad jeigu, tarkim, tu neišpildysi tą lūkesčio, tai tau kažkas atsitiks?

N: Jo, tai buvo tai aš aš nu, sakydavau kartais “ne”, nes, nu tiesiog užknisdavo, jo, nu ne, nepatikdavo man šitie dalykai, man tikrai nepatikdavo tas fizinis krūvis ir tikrai sulaukdavau labai daug komentarų, ta prasme, ir iš aplinkinių, ir iš ypa va labai geras pavyzdys, kai reikia suolus, pavyzdžiui, tampyti klasėje, ten mokytoja sugalvojo kažką, kažką reikia tuos senus tokius net ne net nesenus, o naujus, kurie labai sunkūs, tie suolai metaliniai, reikia juos tampyti, nu ir žinai, tam būni, pavyzdžiui, po treniruočių kažkokių ten nežinau, visą savaitę sportuoji ar kažką, kur grįžtam į kitą, kad tu turi sportuoti ir tada pavargęs turi dar kažką daryti, nu žodžiu, jo ir tada sulaukdavai, tiek patyčių iš bendraklasių, kad nuo tipo, kaip tu čia atsisakai, ką tu čia negali, kaip tu negali, taigi didelis, stiprus ir tiek iš pačios, iš pačių mokytojų būdavo, kad nu tipo irgi kaip tu negali, kodėl tu negali? Nu ir va toks jo..

K: Toks biškį prievartos būdu įvykęs dalykas.

N: Jo, man atrodo, net nebūdavo tokio momento, kad tu gali atsisakyti, nes jau vos vos tik atsisakai, atrodo, erroras jau eina, eina eilutė, tipo ne, ne, negali būti.

K: Okay, jo ir tada gal šiek tiek į tą sportiškumą ir ta šiaip vat ir fizinę jėgą ir ištvermę, ir čia dar išvaizdos labai momentas ryškus yra, mmm ir tu lyg čia toliausiai, ar ne? Kur? Taip jau vienas tolesnių padėta?

N: Vyrų turi būt jo vyrai turi užsiiminėt sportu ir atrodyti fit. Toliausiai padėjau, nu, nes aš aš to nedariau jo nu ne, aš to nedariau ir neatrodžiau fit. Tai aš dėl to nuo savęs toli padėjau, nes

K: O tai ar turėjo kažkokią įtaką tau šiaip, tavo mokyklai, buvimui buvimui tau, tavo buvimui mokykloj, tavo gerbūviui? Ir nu vat šitas išsiskyrimas ar būdavo komentarų kokių? Arba, nežinau, šiaip, patyčių ir panašiai?

N: Nu šiaip labai juokinga, bet man atrodo, vat kažkodėl vaikams, paaugliams išvaizda yra pats nu tikriausiai dėl to, kad toks žinai, *the obvious*, žinai, tik dėl ko galima prikibt, priekabaut. Man gal labiau, kaip pasakyt, aš neturiu per daug per daug neturėjau kažkokių kabinėjimūsi prie manęs dėl išvaizdos iš esmės. Taaai galimai gal ir jo šiek tiek toliau patraukiau, nes nu iš esmės aš ir nei aš buvau sportiškas, bet genų dėka, nu tiesiog aš genų dėka greito šuolio, augimo į viršų, ta prasme, ne nebuvo kažkokio kažkokio išvaizdos pas mane nestandartų, kaip sakant, iš esmės, kur kažkas galėtų kibti labiau. Nu bet čia žinai, čia labiau ne tiek kiek dėl vyriška ar moteriška dėl dažniau dėl akinių sulaukiau patyčių, iš esmės, kas yra labai juokinga (juokdamasi), jo nei dėl šiaip išvaizdos.

K: Jo tai vat čia nebūtinai, žinai, skiriant, tarkim, į berniukišką ar kažkokį mergaitišką dalyką, bet šiaip gal tą tokį kitoniškumą šiek tiek paliesti, tai yra yra tam tikri dalykai, kurie yra, nu, nulemti genetikos, nu ir kur, ir ko tu negali pasirinkti ir, pavyzdžiui, tai gali kelti problemų, kur tu realiai nieko negali padaryt, nu, kad ir, tarkim, regėjimas. Ir nu, tu nešioji akinius, ir tada tai irgi susilaukia kažkokio atskiro dėmesio. Ir vat būtent išėjimas iš tų standartų, kaip tu ir sakai, tai yra vat man tada gal norisi tavęs ir paklaust, kokie tie standartai tavo tavo nuomone, mokykloj buvo ir vat prie ko, pavyzdžiui, kibdavo, tarkim, kiti mokiniai? Tai gal, pavyzdžiui, žemas ūgis arba, nežinau, šiaip kažkoks gležnumas, toks tipo ar tenais apkūnumas ir akiniai turėjo dar kažkas?

N: Nu kaip dabar, jeigu iš bendraklasių pusės aš ganėtinai turėjau strategiškai gerą santykį, taip sakant, nu kur žinai? Nu iš esmės aš visą laiką stengdavaus nesivelt į konfliktus ir tas bū bet čia nėra gerai, ta prasme, aš ieškodavau labiausiai neeskaluojančios savo pozicijos, kad neeskaluočiau kitiems, tai vėlgi stengdavausi atrodyti taip, kad kitiems būtų gerai ir mano ūgis buvo ganėtinai aukštas, tai ir ironiškai iš iš bendraklasių dėl to dažnai nieko nesulaukdavau labiau toks diskriminacinis

momentas būdavo klasės metu, kur pačioj klasėj gal iš mokytojų, nu kur tu iš esmės esi aukštas, bet tu nematai, bet tu vis tiek turi eiti į klasės galą sėdėti, nes tu esi aukštas, bet tu nematai, bet tu nematai ir tai vat šitas. Kalbant apie apie šiaip, nu, jeigu taip patyčias, tai sakau, labai sunku man ties tuo komentuot, nes daug daug iš tiesų neturėjau ir dėl to susijusių patyčių išvis dėl išvaizdos..

K: O tai gal matei? Nebūtinai tarkim, į tave buvo nukreipta, bet, tarkim, kažkokie pavyzdžiai, kad, pavyzdžiui, šiaip mokykloj matydavai?

N: Bet šiaip tai, taip, bet dėl matymo tai tikrai tikrai būdavo tikrai daug ta prasme, paaugliai yra vienas žiauriausių dalykų, kas gali nutikti bet kieno gyvenime, aš taip manau, ta prasme, tik man atrodo, mažos laimės dėka tu gali kartais ne nu, būt toks, žinai, *blend in* ir ne nepritraukt dėmesio, tai vat ką aš stengiausi daryt, kur tiesiog turėjau savo ratelį, savo *safe* ratą, žmonių, su kuriais mes tiesiog būdavom ir niekur nesikišdavom, bet iš aplinkinių tai tikrai tikrai tie žmonės, nu, kurie mažiau mažiau bendrauja, bet vėlgi tie žmonės, kurie mažiau bendrauja, prie jų kibdavo. Tie žmonės, kurie atrodo kitaip, kurie fi fizinė forma atrodo kitaip negu įprastai, irgi kibdavo, tyčiodavosi. Jo žemesnis, bet čia vat turėjom turėjau klasiokę vieną žemesnę. Nu kur ta prasme, *it's nothing*, tai nu nieko ta prasme, normalu būt žemesniam ta prasme vat tiek tiek klasiokė, tiek klasioką ir labai įdomu, nu tik klasiokė geriau *copinosi*, nes jinai tiesiog nebendravo su niekuom, tai jai ten ar iš tyčiojosi ar ne.. Jinai.. Nu aš aš tikiu, kad pas ją viduj vyko daug dalykų, bet iš išorės atrodė, kad nepriima to arti. Bet lygiai taip pat turėjau klasioką, kuris buvo labai žemas, bet jis buvo tas, kuris pasakyt, apibūdintum visiškai tipinį alfa vyrų, kuris turi dalykų, kuriuos noriu įrodyt visiem kitiem, tai už kiekvieną patyč už kiekvieną patyčių iš jo, tai jis grįždavo su smurtu atgal kitiems. Ten, nu, o jeigu jeigu iš jo tyčiodavosi dėl ūgio, tai jis tiesiog eidavo muštis su jais. Kas, nu, irgi ta prasme toks, atrodo, kažką turi įrodyti žmogus ir vėlgi sukelta patyčių pasekmė.

K: Tai atsakyti tiesiog jam, jo jo savigyna buvo tokia labai labai aktyvi.

N: Labai aktyvi, taip, fizinė.

K: Ar, nu tarkim, tai nesukeldavo dar dar kažkokių papildomų dar dar daugiau problemų, tarkim, į jo pusę ar nežinau, ne, jeigu jis pralaimėdavo, tarkim, ar ten laimėdavo? Labai keistai skamba, jeigu jis labiau nukentėdavo nuo to, tai ar ar tai vis tiek tęsdavosi? Ar...

N: Jo... Ir vat kas keisčiausia vis tiek tęsdavosi, tai čia buvo kaip užburtas ciklas toksai, žinai kur ir ir juokingiausia, kad iš jo tyčiodavosi jo traktuojamas artimas draugų ratas

iš esmės, ir jis su jais mušdavosi, jeigu kažkas iš to rato, ir tada jie visi eidavo muštis su jais, nu va, bet be jo čia užburtas ratas, kuris niekada nepasibaigdavo ir čia iki 12 klasės, čia jau 18 metų žmonėm būdavo, ir čia visa tai jo visa vyko iki 18 metų ir, atrodo, brandūs žmonės jau. Nu jo, tai *interesting*.

K: Tai jo, labai šiaip įdomu yra tas nu vat tos fizinės savybės, kurios, nu tu nu nieko negali tuo padaryti ir tai vis tiek susilaukia kažkokių patyčių ir panašiai, ir nu vat kaip tu pats, tarkim, jausdavaisi, kai jeigu va tu nori pasidalinti, aišku, kai, tarkim, sulaukdavai komentarų arba, na, nežinau, kažkokių šiaip reakcijų interakcijų su savim, palei save, tarkim, dėl regėjimo, arba nu vat koks jausmas tiesiog sulaukt šitų šitų komentarų ir tų ų reakcijų tokių?

N: nu labai skaudus, nu ta prasme, labai ypatingai skaudus tais atvejais, kai tu žinai, kad tu nieko dėl to padar, nu, ta prasme, nieko negali padaryti dėl to visiškai..

K: Ir kaip tu *cope'inai*, nu, ta prasme, ignoruodavai arba...?

N: Ignoruodavau, ignoruodavau, kad vieną kart mane gal esu paverkęs tiesiog, bet bet dabar aš vat atsimenu tą verkimo momentą, bet ai, bet čia labai juokinga, nes čia buvo, kai vat, pavyzdžiui, mokykloj, nu tipo tiesiog ignoruodavau, bet čia tiesiog *random* gatvėj išma nu žinai, kur tu eini gatvėj į stotelę, yra stotelėj *random* žmonės, kurie net ne tavo mokykloj iš tavęs tyčiojasi, nu ir tipo yra toksai *what?* Nu tipo kodėl, ko ko, ko jūs iš viso lendat prie manęs? Nu ir vat tada mane labai pramušė, kur tipo toks

K: Bet čia irgi mokyklinio amžiaus žmonės?

N: Jo, jo, man čia gal ką aš žinau, gal aš galvoju, kokioj penktoj klasėj tai jie gal po nežinau, iš kitos mokyklos, iš gimnazijos gal buvo jo.

K: Okay. Jo aaa. Tai galim pereiti tada prie kito kito momento, tai yra čia turbūt toks labai akivaizdus yra, kad akivaizdus ta prasme, kad labai heteronormatyvus yra, kad berniukai negali rodyti kitam berniukui jokio fizinio ahh fizinio prieraišumo, nežinau, apsikabinimo ir to tokio kontakto vengti, kuris yra neee nebūtinai kažkoks romantinis, bet yra švelnesnis, o ne tas agresyvus. Ir šiaip vat apie tą kontaktą vat su su su su vaikinais mokykloj tai ar nu vat jo šitas yra nepriimtinas, tarkim, apsikabinimas kažkoks ir ten, nu laikymas už rankų, tai čia jau iš viso turbūt yra didžiausias tabu *ever* jo, bet koks gal tas nu... Tai gal aš pirma pradėsiu nuo to, kad ar tu pats, pavyzdžiui, mokykloj jautei poreikį tą daryti, nu, tarkim, ar tau kažkuriuo metu, tarkim, jau buvo pačiam aišku dėl savo o orientacijas ir, tarkim, tu jau norėjai eiti į tokį santykį su kažkuo? Ir ar tau buvo šitas lūkestis, ar tau tiesiog, tarkim, tai, kad tu net neturi galimybės, jeigu ir atsirastų tas, tarkim, žmogus, bet tu vis tiek neturi galimybės, ar tas tau dalykas labiau?

Tai yra pirmas dalykas, ar buvo jau mokykloj nu poreikis? O jeigu nebuvo, tai kaip kilo pačiam tas nepatogumas viduj, kad tiesiog net jeigu ir būtų, tu negalėtum galimybės? Labai painiai čia paklausiau, bet...

N: Bet supratau, supratau, bandy (nusijuokia) turiu labai painų atsakymą, tai bandysiu irgi gerai. Am jo, tai čia čia šiaip labai yra įdomus momentas su tuo vat kaip ir tuo kontakto rodymu, jeigu pradedant tiesiog dar ne neinant ten, žinai, į kažkokį romantišią kontaktą, būnant, būnant *gay* bet jeigu šiaip bendrai būnant vyr vyriškos lyties atstovu ir su su kitais draugais kažkuriuo metu, nes anksčiau visą laiką būdavo populiariu man dar iki bet dabar galvoju, iki kokios gal 7 - 8 klasės dar buvo tokia sociali norma realiai sveikintis tiesiog paspaudžiant ranką bet kur, bet kada, visą laiką. Kažkaip po to pradėjo normalizuotis tas apsikabinimo momentas *at some point*. Bet vėlgi jis pradėjo normalizuotis apsikabino momentas iš esmės, bet tik tarp vyrų ir tarp moterų, nu, ta prasme, kai vyras su vyru turi paspausti ranką, tai lygiai taip pat ir klasiškai, pavyzdžiui, ar ne. Bet man visą laiką norėjosi to artimesnio ryšio su draugais, nu, apsikabint - tai vien tas momentas. Ir vat čia įdomus klausimas. Tol, kol tu esi galvoji, kad esi *straight* vien tas gestas apsikabinimo tau atrodo normalus nu, tipo *it's OK*. Bet vos tik tu pradedi galvot nu, bet čia man tai buvo vos tik aš pradėjau galvot, kad aš kažkiek man gali patikt vyrai, nu iš esmės kažkiek esu *gay*, viskas, kas tau iki šiol atrodė priimtina, priimtina, leistina, atrodo tampa nebeleistina ir nebepriimtina, nes kad ir ką tu bedarytum, gali iššaukt interpretacija, kad tu turi kažkokių intencijų iš esmės. Ir nors niekas to ir nesako, nieks nieks aplinkui nieko nedaro, nieks nieko nesako, bet pas tave galvoj jau yra tas momentas, tai lygiai taip pat ir ateina tada tas momentas su kaip sakyt ran nu rankos laikymu ar jeigu kažkas ir būtų mokykloj, mokyklos patalpose nieko neturėjau kam nu ta prasme neturėjau kam, bet net jeigu ir kažkas būtų, man viskas atrodytų nepriimtina, ta prasme, nu tai būtų, o Dieve, aš tikriausiai tą žmogų net bet žinai, kai praeini ir specialiai net nususukčiau, kad tik nesukeltų kažkokio įtarimo, nes tada atrodo, kad visas pasaulis tave stebi. Taaai ir, pavyzdžiui, turėjau tokių situacijų, kur nu jau ten kokioj vienuoliktoj, dvyliktoj klasėj kel keli ir galvoju, ne, nežinojo, nu nežinojo nieks, kad esu *gay*, bet, nu žodžiu, turėjau vieną tokį klasioką, labai gerą draugą, kuris šiaip neatitiko tokių heteronormatyvių san standartų ir jis labai linko į tą artimą kontaktą ir ten, nežinau, ant kelių pasidėt ir panašiai, vat man tai tokį stresą keldavo, kai jis kažką tokio, atrodo, *gay* padaro, nu ta prasme, kur net negalvodamas, kad aš esu *gay*, man atrodytų, kad aš kažkas su manim negerai, nes aš išraudonuodavau, išprakaituodavau, nes galvoju, o Dieve mane, tuoj pamatys mane, tuoj atriš ir čia visa kaip kur, nu atrodo,

tau tiesiog ten, nežinau, už peties, ant peties jis ranką padeda, ir galvoju - ne, negalima. Nu ir realiai tada esi lydimas tų tokių aam standartų, kur, atrodo, tų standartų gal net patys vyrai nesilaiko, bet jie nesilaiko jų tol, kol jie galvoja, kad bendrauja su heteroseksualiais vyrais, bet jeigu tik pagalvoja, kad jau nebesi heteroseksualus vyras, tai vėlgi tas bendravimas keičiasi. Nu, ta prasme, jis gali būt nuo toj nuošale, kaip sakyti, tolimesnis bendravimas, nebeleidžia sau jau kažkokių va tokių panašių gestų rodyti ar ten artimesnio ryšio, kas irgi yra keista. Nu tai va, nežinau, ar aš atsakiau į tavo klausimą.

K: Jo, jo, jo labai. Ir man iš karto kyla toksai du tokie dalykai, tai pirmas yra tai vat būtent tie hetero labai seksualūs vyrai, heteroseksualūs vyrai. (juokiasi abu) Jo ir kur jie yra tokie, tarkim, labai užtikrinti savo tuo seksualumu ir panašiai, tai ar nėra, tarkim, taip, kad jie leidžia sau tai, nu va, tu iš šiek tiek iš dalies pasakyk, kad jo, kol kol tai nėra, atrodo, kažkoksai ale rimtesnis lūkestis, atrodo, iš kitos ten pusės ir juoko forma ar nebuvo taip, kad jie tiesiog leidžia sau tai daryti ten ir apsikabinti, ant tų kelių pasėdėti, ir dar ten kažką ant kupros užšokti, ir dar kažką, kur tipo *it's okay*, nu tipo, ar ir jie sau to, pavyzdžiui, nu nekelia streso? Tai jo ir ar nu tai buvo ir dar kažkokių kitokių pavyzdžių ir tokių vat būtent taip, kaip tu jau ir ką ar ką paminėjai?

N: Jo..

K: Tai buvo tas toks vat buvo užtikrintas vyriškumas ir tas elgesys su kitais vyrais. Tai kaip tada atrodo, vat koks yra tas leistinas santykis? Gal koks vat tas leistinas santykis jo su su kitu vaikinu? Tai nebūtinai tas fizinis prierašumas kažkoksai, bet, pavyzdžiui, šiaip kitoks, nu, tarkim, ten stumdymasis dar kažkoks agresyvesnis gal tada yra labiau priimtinas elgesys vienam su kitu?

N: Jo bu būdavo, buvo ir tokių agresyvesnių, vėlgi, ta prasme ten, kad o čia galima jo biškį gal dar aš čia mintyse per *timeline* vaikštau, tai toks jeigu atsukant šiek tiek atgal, kas dar.. Vat prisiminiau iš to vyriško elgesio, nu, tai, pomėgiai. Šiaip va, dar čia gal *praskipinsiu* pomėgiai, mes labai kaip aš ne, aš aš nelabai man patiko, bet turėjau turėjau dėl to pamėgti, pavyzdžiui, imtynes, ar ne.. Nes visi mano klasiokai berniukai jie žiūrėjo, imtynes. Visi tie mano draugai - žiūrėjo imtynes. Ir turėjau pamėgti imtynes. Ir iš ten atsirado labai artimas kontaktas, kur atrodo, vat jo ir tas vat artimas kontaktas, kur, nu, atrodo dabar kai pagalvoji, ten, kai tave pagriebia už ten, jo už visko pagriebia ir atrodo, viskas yra gerai ir leistina. Jo, nu tai jo toks toks dalykas, bet dar vat jeigu nu kalbant apie biškį gal nušoksiu į tuos pomėgius, nežinau, ar panaudosis, bet jo ir tas pomėgių formavimas mokyklos ne, ne tik mokyklos ribose, bet ir už mokyklos

bendraklasių kur kur, atrodo, tu, nu, tau neįdomu yra, bet tu privalai domėtis tuom vien tam, kad pritaptum prie prie kitų.

K: Okey, tai prie šito mes dar sugrįšim. Bet paskutinis gal dalykas apie tą tokį fiziką *attachment* tai to tiesiog dėl.. Ar, pavyzdžiui, nebuvo taip, kad vat berniukas su berniuku tai jau čia, gink Dieve, negali susikibti už rankom, bet, pavyzdžiui, mergaitėm yra kitaip?

N: O Dieve, taip, tai labai yra *annoying* tai tai vat yra labai gerai užvedei atgal ant temos. Yra du momentai, kurių aš, pavyzdžiui, labai pavydėdavau, būdamas jau homoseksualiu, ta prasme, bet niekas nežinojo. Tai yra pirmas dalykas, aš labai pavydėdavau heteroseksualiems žmon vyrams, kurie gali tiesiog sau elgtis, gali sau leisti elgtis taip, ta prasme, kaip aš sau, kaip aš sau jau nebeleidžiu elgtis dėl kažkokių nusistovėjusių stigmų, nors nieks nežino ir lygiai taip pat kaip mergaitės gali. Mergaitės galėdavo daryt bele ką, apskritai bele ką. Bučiuotis viešai, mokykloj, nesvarbu, ten rai laikytis rankom, miegot viena su kita, nu *you name it*, ta prasme, jos viską galėjo daryti. Ir tai ne tai viskas atrodo, tai yra normalu, nu ta prasme, tai yra mergaitiškas ryšys. Bet jeigu tu esi vyras ir jo ir aš to labai pavydėdavau, nes nu iš tiesų noriu ta prasme, gal dėl to ir neužsimezgė tie artimesni ryšiai, pavyzdžiui, su su draugais vyrais iš esmės nu, nes tu daug ko sau negali leisti daryti, tai tu turi labai riboti save ir būt dalykiškas. Iš esmės, dalykiški pokalbiai o, gink Dieve, apie emocijas jetau ta prasme, gink Dieve, pakalbėk su klasiokais apie emocijas. Neegzistuojantis dalykas, ta prasme, realiai apie emoc apie emocijas kalbėdavomės su draugėm, ne su draugais. Tai tai jo.

K: Okei. Tai vat tada gal taip nuosekliai ir galim pereit prie prie draugysčių, ir čia gal ir tas, tie pomėgiai kažkaip irgi išipaišys, man atrodo, nes, nu, tos draugystės vis tiek jos mezgasi dėl tų bendrų interesų daugiau mažiau. Irr ir jo, tai jau šiek tiek užsiminei, kad nu nors ir ten buvo, tarkim, vaikinų draugų, bet tu, tarkim, saugiau ir geriau jausdavaisi, tarkim, su merginom ir tai ar tu, tarkim, ir leisdavai tą daugiau dažniau laiką, tarkim, su merginom? Ir jeigu leisdavai, tai ar nebuvo kažkokių arba gal kažkokių vieni vienu koku nors etapu buvo *it's okay*, o kažkuriuo etapu jau tapo nebe *OK* ir tai iššaukdavo kažkokias reakcijas?

N: Šiaip, žinok, praktiškai niekada nu bent jau man man kas liečia savo draugysčių man niekada nebuvo iš kitų žmonių niekada buvo niekada nebuvo *okay*, kad aš dauguma laiko leidžiu su merginom, visą laiką pasitikdavau kažkokių komentarų, iš esmės, ta prasme, ar ten po pamokų eini pas drauge ar draugės. Ar per pamokas labiau sėdi su merginom. Nu visą laiką susilauki kažkokio komentaro.. Pliusas plusas draugių, kad

jos nebijo apgint tavęs (nusijuokia) *they are fierce* jo, čia plusas a, bet ar tai sukelia kažkokį tai stresą, iš esmės, kad tu bendrauji su merginomis ir negali savęs priversti bendrauti su vaikiniais, nes tiesiog nerandi bendros kalbos ar ar kažkokio bendro pomėgio ar *in general* nenori tai jo tai sukeldavo stresą.

K: O kokios? Nu vat šiaip gali gal pavyzdžių šiek tiek biškį pasakyti, tarkim kaip ką? Ką sakydavo, kokie būdavo tie ar epitetai ar šiaip, nežinau, įžeidžiantys komentarai būtent, tarkim, dėl to, kad tu leidi laiką nu tau yra pačiam įdomiau leisti laiką su merginomis?

N: Tai labai aišku, neturėtų tai įžeisti, bet tuo metu, žinai, žeidžia, kad esi mergaitė, nu tipo kaip? Nu čia normalu, čia neturėtų žeisti, nėra čia kažkoks keiksmožodis ar kažkas, bet iš esmės tai yra lygina tas jo lygina. Mes neturėtume sakyti, kad mergaitės yra blogos. Nėra taip, kad..

K: Jo, tai čia gal iš tos pusės, kad tave laiko, nu nenormaliu. Taip labiau iš tos pusės, na, kad mergaitės per se yra kažkuo blogesnės, bet, nu, tiesiog, kad tu esi kitoks ir čia tas kitoniškumas šiek tiek..

N: Jo tai kas be ko visą laiką nu dažnai sulaukdavo tokio komentaro, kad mergaitė va čia mergaitė prie mergaičių arba, kad, nu, tuos tokių žinai, tai ką čia dabar eisi nagus dažyti? Plaukus dažyti? Nu vat to tokie žinai, labai su feminis labai tada sufeministina, žinai, pradeda tave lyginti su kažkokiais feministiniais dalykais ir kas nėra, nu, jo kas kas nėra iš esmės malonu, sakau, plusas tik mane apgindavo, bet bet vėlgi tada tu išeidavai iš to rato ir nu nėra, kad per daug galėdavai saugiai jaustis, bet bet jo viską nuleidi juokais cha cha chi chy ir...

K: Jo, ir tu šiek tiek paminėjai apie tą saugumą, tai jis buvo vienok ir tas, kad jos nu tiesiogiai, tarkim, turbūt nevengdavo atšaut ten kažkaip, bet iš kitos pusės, gal ir tas kitas saugumas buvo kažkoksai galimybė labiau būt savim ir tokia *safe space* tokia?

N: Jo, aš jau manau, taip, ta prasme, galimybė būt savim, elgtis, kalbėt kaip nori, kalbėt apie tai, ką ką nori ir kas tau įdomu ir kažkaip iš tas saugumas ir iš to, kad e užprogramuotai tu bent jau aš užprogramuotai mažiau jausdavau *judgement* teisimo jo iš esmės mažiau net net ir jeigu nežinodavau, kaip sureaguos į kažkokį tai pasakymą ar situaciją, ta prasme, aš iš esmės galvodavau, kad nuo jos mažiau *judge 'ins* mane, negu, pavyzdžiui, vyrai, mano vyrai draugai mane *judge 'intu*.

K: Okei. Nu tai va ir iš šitos pusės gal tada galim ir šiek tiek tuos pomėgius užkabinti. Aaa. Vat ir pirmas dalykas. Tai šiaip labai įdomu, kad tu sakei, kad turėjai pamėgti

imtynes. Ką reiškia? Gal tada gali šiek tiek plačiau papasakoti, ką reiškia turėjau pamėgti?

N: Nu, nes čia toks labai labai. Aš šiaip dabar *off topic*, bet turiu brolių, kuriam dabar 13 metų, ir aš matau, kaip jis pereina identiškai per tuos pačius *steps 'us*, kur irgi dabar imtynės jo akiraty, bet ne dėl to, kad jam patinka imtynės, dėl to, kad jo draugai žiūri. Labai labai labai įdomu, kad tai dar ar vis egzistuoja... [K: O jis į tą pačią mokyklą eina?] Ne visiškai kitokia mokykla. Jo aha, tai labai įdomūs, kad ne, nežinau, ar tai čia tiesiog atsikartoja, ar čia kaip, ar tiesiog imtynės.. Jo tai tai, kad turėjau pamėgti imtynes, nu nes iš esmės čia buvo kelinta, tre kokia 3, 4, 5 klasės, kad jo vienintelis dalykas, apie ką buvo kalbama, *reference* naudojami berniukų rate tai buvo imtynės, ir tuo metu, dar ankstesnėse klasėse labai buvo toks griežtas atsiskyrimas realiai tarp berniukų ir mergaičių, ir to tuo metu dar nebuvo, kad aš eidavau, nu nors ir norėjau eiti prie mergaičių daugiau, bet negalėdavau, nes ten ir iš mergaičių buvo toks atstūmimas biškį ten tas jau blendinimas su mergaitėmis buvo šiek tiek vėlesniuose amžiuose, bet jo tai vat tuo metu, kadangi nelabai galėjau blendintis su su mergaitėmis, tai teko pamėgti imtynes, tai realiai žiūrėti jas po pamokų, jeigu eidavom pas kažką į namus, visą laiką įjungdavo tas imtynes. Nu ir toks žinai kur kaip ir tau jau programuoja, tada tu žaidi žaidi imtynes, žiūri imtynes, kalbi apie imtynes ir tada *end result 'as* tu darai imtynes. Tai jau kur klasėj, tiesiog, žinai, jau ten visokius *moves 'us* viens kitam rodai, viens ant kito. Nu, ir kur tu nesijauti komfortiškai, bet tu turi tai daryt, nes visi tai daro.

K: Taip. Šiaip paradoksas ganėtinai. Imtynės yra toks nu labai artimo fizinio kontakto sportas tai labai įdomu. Jo, ir vat gal tęsiam tą pomėgių temą.. Ir čia turbūt irgi, kaip tu ir sakai, vyresnėse klasėse labiau pradėjo ir yra, nu tipo žiūri, gal išdrįsai, žinai, gal daugiau ir atsirado lūkestis didesnis į tuos pomėgius eiti, na, tuos pomėgius kažkaip pagal prioritizuot, tuos, kuriuos tu nori prioritizuot ir, tarkim, jais domisi mergaitės, tai gal gali tada pasidalint šiek tiek, kokie tie pomėgiai, vat kurie, nežinau, tave labiau tapatino, vat ar ten turėjai daugiau ką pasikalbėt, tarkim su su merginomis negu su vaikinais ir kokie tie pomėgiai buvo? Va tie jau tokie vyriški nu vat neskaitant gal imtynių, kas dar buvo tokio labai vyriško iš pomėgių?

N: Po to buvo etapas pas mus vyriškų irklavimas. Visi, bet čia, žinok, nu čia aš net nežinau, kaip tai apibūdint, vienu metu visi domisi imtynėmis, praeina 3, 4, 5 metai, vienu metu visi eina į irklavimą ir tiesiog eina, irkluoja. Aš neirklavau dėl to, kad aš jau tada buvau atradęs kitą hobį, nes aš vėlgi to vyriškumo paieškose lankiau ten dziudo,

visokius kovos menus, plaukimus ir panašiai. Čia gal labiau iš šeimos ateina šitas kažkokių pomėgių, bet galiausiai, galiausiai ironiškai atsiradau jojime ir kur praleidau 10 metų. Tai šitas pomėgis mano labai įdomu, nes jis ganėtinai buvo neutralus, nors jis traktuojamas kaip toks moteriškas sportas, bet nu jo jo iš esmės, iš pažiūros arkliukai traktuojami kaip moteriškas sportas, bet labai juokinga, nes arkliukai iš savęs yra traktuojami moteriškas dalykas, bet kai tu pradedi užsiiminėti jojimu ir kai nieks to nedaro, tai tu tampi retenybe ir kaip ir nieks neturi ką pasakyti. Nu nes negali tavęs asocijuoti su arkliukais, nes tu nes nu tipo tu nežaidi su arkliukais. Taai tai labai įdomu, tai mano ilgą ilgus metus hobis buvo jodinėjimas ir ganėtinai buvo toks nu *gender gender neutral'intas*, taip sakant, nu neturėjo jis lyties iš esmės ir ir draugų akiraty neturėjo lyties, bet kas turėjo lytį, tai irklavimas ir kačialkės uhhh. Po to prasidėjo, o, bet niekur nėjau ir bet tai vat niekur nėjau. Ir kas liečia pomėgius, pas mane buvo tuomet labiau intelektualiesni, nu, jo, intelektualiesni, o ne į fizinę veiklą. Taip, knygos, knygų skaitymas, tai vat ką, ką mes su merginomis darydavom, aptarinėdavom knygas kažkokias, kas ką perskaitė am labai labai buvo vėlgi ten jau 17, 15, 16, 18 metų labai buvo sunkus, nu, žinai, toks emo paauglystė, emocinis periodas, daug kalbų būdavo iš esmės tiesiog apie emocijas, ko tu su galima sakyti, hobis kalbėti apie emocijas. (Juokiasi) Intersai gal čia labiau, bet gal sakyčiau, net tai apie savęs pažinimas, gal gal taip traktuoti. Ko tu su vyrais negalėdavai padaryti, nes neegzistavom pas kitus toks kaip savęs pažinimas, o ne jautiesi *sad*? Kodėl *sad*? Eik į kačelkę, pakačelinsi ir viskas bus gerai, praeis liūdesys, lyrinis nukrypimas.

K: Jo šiaip, nu, žinai, ta emocinė sveikata jinai visada, nu tipo, turbūt, nuo pat mažų dienų yra programuojama, kad vyrai turi fizinę veiklą savo savo kažkokiems emociniams nuopuolius spręsti, o ne kalbėdamiesi ar ten, neduok Dieve, verkdami, žinai, tai tai jo, bet ar, pavyzdžiui, vat merginų merginų tarpe tas emocijas ir galėdavai išreikšti? Taip jau, be be jokios, nežinau, kažkokios baimės? Arba tau šiaip paprastai irgi dalindavosi šitomis patirtimis?

N: Jo, šiaip dalindavosi ir labai įdomu kodėl dalindavosi. Šiaip gal jos kažkiek įtardavo, kad, pavyzdžiui, nes labai įdomu. Nes tos, kur tos, kurios akivaizdžiai neįtardavo, kad esu homoseksualus, tai tos gal mažiau būdavo atviresnės, atskleist savo emocijas, ten kažkokias patirtis tos, kurios įtardavo arba jau žinodavo, tai ten jau, nu toks buvo be tabu bendravimas realiai apie viską bendraujanti. Taai tai jo, tai iš esmės, jo, galėdavau apie viską kalbėti, nu kažkaip ne, nejausdavau kažkokių nu, nebent, žinai, ten lab labiau

tokią, kur jau apie šeimą eina kalba, tai apie šeimos dalykus tai nekal bent jau aš nekalbėdavau. Bet jo...

K: Okei, jo. Ir gal pereinant prie tokios paskutinės temos, tai yra aš taip bendrai įvardinčiau išvaizdą, aaa, nes daug skirtingų dalykų labai įeina ir tai, ką tu pats užrašei, ir šiaip jau, ką pasakei. Tai yra pirmas gal dalykas, nuo ko pradėčiau, tai yra *rebel* periodas, nes manau, į jį, apie kalbėdami galėsim šiaip daug ką paliesti. Tai aš gal tada pradėčiau nuo to, kaip atrodo tas virsmas ir kada jisai prasidėjo, gal tada priešistorė, koks tu, tarkim, iki tol buvai, ir tada jau pereisim paskui po biškį į tą kitą pusę?

N: tai jis prasidėjo kažkur jo 15, 16 tame tarpe, o 15 jo. Tai nu iki tol aš buvau labai pilka, toks pilka pelytė, žinai, kur nieko, nieko išraiškingo, tokie labai *simple pimpil* Hario Poterio akinukai, plaukai kaip vazonas ant galvos. Nu tipo vis visiškai visiškai realiai net ir apranga buvo tokia, nu pil pilka, sakykim. O po to tas kai *rebel* periodas atėjo, nu tai pradėkim nuo to, kad ten emocijų pliūpsniai buvo, ta prasme, tiesiog emocijos iš esmės ir išvaizdos pokytis, tiesiog pradėj pradėjau eksperimentuot, nu tai nuo tų pačių auskarų, plaukų dažymo, aprangos stiliaus, kažkokių gal nestandartinių aplo aprangos ten kur nu kur tiesiog žmonės gal nenešioja ne tiek, žinai, kiek tai yra feministiška ar ne, bet kur, nu tiesiog gal žmonės nenešiotų kiekvieną dieną ir iš esmės. Jo tai tas pokytis buvo ar tai... Bet nežinau, ar tai galima traktuoti kaip kažkokį neigiamą pokytį. Aš sulaukiau, nu būdavo komentarų iš, bet tiesiog ne tiek, kiek, žinai, patyčių prasme, bet ten kažkokiu tokiu labiau ne tipo nestandartiškai apsirengia ar kažkas tokio.. Tai va.

K: O šiaip gal kaip pačiam kilo noras tas pereit, nu vat pradėti pakeisti, tarkim, kardinaliai savo išvaizdą ir pradėti tuos tokius sprendimus pasirinkimų daryt?

N: Nes užkniso viskas, užkniso, gal ne nemaža dalim, žinai, nemaža dalim buvo labiau protesto prieš tėvus, pavyzdžiui, kad ko tu negali daryt, tai aš darysiu atvirkščiai, aš aš galiu tai daryt. Aaam, gerai, didžioji dalis buvo protestas, dabar kai pagalvoju (juokias), kad didžioji dalis buvo protestas to, ko aš negaliu daryti. [K: bet čia būtent iš tėvų pusės?] Jo jo, čia labiau į tėvų pusę, nes mokykloj ar buvo kažko.. Nu, ta prasme, taip, mes turėjom uniformas, tas viskas buvo uniformizuota pas mus, bet vat kažkur 15 - 16 metų, nu, tiesiog pradėdavai, nešdavausi mokykloj uniformą, bet apsirengdavai taip, kaip nori, ir jeigu ką slėpdavai, po to ten, tiesiog, nes buvo kažkoks poreikis parodyt savo protestą vat visiem, bet jeigu kažkas pamatydavo, užsidedi greitai ten tą švarką, nieko nėra, viskas gerai.

K: Okei. O jo ir vat ir apie auskarus sakei, kad tėvai nežinojo, tai kaip reagavo jie į tavo šitą? Šiaip nebūtinai, gal ne vien tik į ausk, bet vat jeigu sakai, kad tai buvo protestas, kaip jie reaguodavo į tavo tuos irgi pasirinkimus? Ar nevertė atsisakyti? Ar ten kažkaip, neišsišokti, dar kažką?

K: Oi, čia pastoviai, ta prasme, čia pas mane buvo pastoviai, kad turi būti, turi neatkreipt dėmesio, turi neišsišokti. Auskaras tai čia buvo uf *oh honey*, buvo labai labai ilgas konfliktas, ilgas periodas konflikto. Bet po to apsiprato. Jo ar versti... Vat versti išsiverti nevertė, nes tikriausiai jau suprato, kad, nu, *what's done is done*, jo, bet ai, nes jo tik vienas dalykas buvo įsiverti auskarą, kitas dalykas buvo plėstis, nes buvo nu, aš pradėjau ten kaip sakyti, buvo net nežinau, ar čia kultūrinė kultūra, tiesiog pradėjau plėstis skylę. Būdavo visi tie ragai tokie, žinai, tai masyvesni dalykai. Tai vat ten būdavo pastoviai protestas, kaip atrodai, kaip čia muzikas kažkoks ar ar viskas.. Nors mokykloj mokykloj būdavo, buvo ganėtinai populiariu. Tai jau gal tai net mano lai jo mano laikais vat tai buvo vat ma, nu toks tai *part of it* mada, visi tai daro. Tai jo tai mokykloj iš to viskas gerai iš tėvų pusės, ohh, *everything is bad, you look disgusting*.

K: Bet čia ir abiejų nu ta prasme ir tiek mamos, tiek tėčio čia ar kažkuris lengviau reagavo į tavo šituos pokyčius?

N: Pas mane šeimoj yra visiška matriarchija (juokiasi), kur mama valdo viską. Jo tai mano tėvai yra išsiskyrę, tai turiu patėvį. Tai patėvis nu jis nesakydavo jis realiai jis visiškai nieko nereaguodavo. Jis buvo toks neutralus. Vienintelis kada reaguodavo, jeigu kažką atsikirsdavau mamai. Tai žinai, kur tipo ateina *mister hero*, 5 metų tylėjimas, *mister hero* ateina ir tada nu tada nuleidžia mane ant žemės. Jo rolė padaryta, bet jo iš esmės su mama visą laiką būdavo konfliktai ir reikalavimai.

K: Nu ir jo čia, nežinau, čia tai kadangi jautru, tai kiek nori, tiek pasakok. Ir tas santykis kažkuriuo metu pasikeitė, tarkim, nu, ar mama, nežinau, švelniau pradėjo reaguoti į ar ne visu mokyklos jau tuo periodu ar jau, nu, taip ir buvo, taip ir liko tokiu konfliktine zona?

N: Ta konfliktinė zona pas mus buvo nuo 16 metų iki ai, gerai, yra, nežinau, kaip jaučiasi, kaip karl apibūdinamas, aktyvaus konflikto laikotarpis buvo nuo 16 metų iki kažkur 20 metų, toks 4 metų periodas, aktyvus konfliktas, non stop, bet tas konfliktas buvo įžiebtas homoseksualumo, taip sakant. Pabrėšiu, aš neatsiskleidžiau. Čia *fun story*, nes jo čia tikrai *fun story*, nes iš tiesų aš jai nieko nesakiau, tiesiog paėmė mano kompą ir perskaitė mano susirašinėjimus tuometinius, ir taip sužinojo. Tai va, ir nuo to momento buvo ir va čia dar įdomesnių. Žinau, kad čia žinau, kad čia labiau toks

mokyklos teritorijos, bet.. [K: Ne, čia eina bendrai mokyklos patirtys. tėvai yra *included*] Nes, nes jo nes čia labai labai įdomus momentas buvo, kai pasikeitė viskas, ta prasme, iš tėvų pusės, kur jeigu iki vat apie ką ir dar prieš tai kalbėjau, kad iki tampant homoseksualių žmogum, iki tol, kol sužino, kad esi homoseksualus žmogus, viskas yra okei. Ten tu turi draugų vyriškos lyties. Vos tik tampa homoseksualių žmogum, tėvų, mamos akivaizdoje viskas, kas liečia tą pačią lytį, yra tabu. Ta prasme, viskas, bet koks paminėjimas, kad eini su draugu kažkur, net ir klasioku, nu jau tampa tabu. Tu nieko negali eit, nieko negali daryt. Jo tai tai vat dėl to iš esmės buvo ir aktyvi konflikto zona, nes nu tai pastoviai buvo, didžiąją dalį laiko turėjau sakyti, nuo 16 iki 18 metų, didžiąją laiko dalį turėjau sakyti, kad net nesu homoseksualus, o esu *bisexual*, taip, esu biseksualus ir kad čia tik fazė, nes sako, nes man sakydavo, kad tai yra tik fazė, tai čia tik fazė. Tai va ir jo tai tuo laikotarpiu gal net labiau nu vat tuo laikotarpiu iš esmės žalingiausia buvo labiau tėvų aplinka ir tėvai nei pati mokykla man gal, man mokykla net buvo labiau išsigelbėjimas ir va tos draugės visos. Jo man iš esmės būdavo išėjimas į mokyklą man buvo labiau išsigelbėjimas nuo šeimos, nei nei nei jo, nei atvirkščiai, nei mokykla buvo kažkoks žalingas darinys. O po to tai vat iki 18 metų, tol, kol gyvenau pas tėvus, tai ten buvo jo aktyvus konfliktas, po to, kai išsikėliau, nes važiauvau į [MIESTAS] studijuoti, tai kas irgi lėmė, galėjau [MIESTAS] studijuoti, bet nenoriu, tai va tai kas ir lėmė, tai buvo toks dar dvejų metų aktyvus konfliktas, nu nes vis tiek, kaip tu gali tai paleisti? Bet po to, jau po dvidešim, Nuo 20-ies iki kokių 22-iejų metų, buvo toks jau, žinai, atšalimo, šaltasis karas (juokiasi). Bet po to jau galiausiai normalizavosi, galiausiai, santykiai ir pripažinimas atėjo, tas laiko čia klausimas.

K: Tai apie pačią dar išvaizdą, gal tada gali šiek tiek plačiau pasidalinti, čia jau mano vienas paskutiniųjų klausimų - pasidalinti būtent tuos pasirinkimus savo ir papasakoti, kaip, kur tu, tarkim, rasdavai jį ar ins, kas tą inspiruodavo, ten vat vienaip ar kitaip apsirengti, kaip tu rengdavaisi ir ir panašiai.

N: Man atrodo, jau tada buvo socialiniai tinklai. Aha, labai sunku atsekti tą socialinių tinklų periodą, bet, man atrodo. Tai šiaip socialiniai tinklai mane tikriausiai labiausiai inspiruodavo, bet ir šiaip, ta prasme, pamatydavau žmones gatvėje, ir tuo metu aš ganėtinai daug keliavau, buvau tokiam Europos Parlamente ir ten, žinai, po Europą keliauju. Tai tai ten šiaip labai ironiška, nes ten vat man man nėra nei jokios ironijos nėra, bet tiesiog pamatydavai tenai žmones ir ir pabūdavai tarp tų žmonių ir pasijausdavai laisvas, ir pamatydavai stilius ir kaip iš tiesų žmonės rengiasi, ir niekam visiškai nerūpi, kaip tu atrodei, kaip tu, nu ta prasme, daryk tu ką nori, kad ir nežinau,

su chalatų tai nu viskas okei, išvaizda yra tik saviraiškos būdas. Tai tai jo ir kažkaip per va ten, žinai, yra pamatydavau įkvėpimo, rasdavau įkvėpimo, ir gal jis ir iš ten atėjo, va, iš tiesų gal ir iš ten atėjo, visai to kuro kuro *rebel* fazei, kad nu, tu pas jausdavaisi įgalintas ir stiprus, nes dėl to, kad tu ži dėl to, kad žinau, kad kažkur pasaulyje tai yra normalu. Ir, žinai, ir tas žinojimas duodavo stiprybės, kad nu taip gali būti iš esmės/

K: Okay, jo ir ta ta laisvė tokia ir jo. Tai kokie tada gal, na, gali pasidalinti, kokie... Nu vat tie nu, pavyzdžiui, kaip tu rengdavaisi? Arba kaip kaip ta nu, nu vat auskarai, bet ar kažkokie kitokie aksesuarai, vat plaukai buvo ir plaukus buvo nusidažęs tai kokie tie pasirinkimai? Gal tada buvo plačiau ir nu ar mokykloj, tarkim, tai iššaukdavo irgi kažkokias reakcijas, žvilgsnius, pasisakymus? Ar tai netapo ar neužvedei, pavyzdžiui, kokio nors trendo? Nu, kad daugiau, pavyzdžiui, vaikinių norėjo taip daryt ir panašiai?

N: Tai dažyti plaukai visą laiką sulaukdavo dėmesio, nu tokio žvilgsnio, nu daug kas pasakyt, nebūdavo gimnazijoj aktyvių komentarų tiek daug dėl išvaizdos, bet visą laik susilaudavau žvilgsnius ir kad nu gali pasijusti, pavyzdžiui, nepatogiai praei, žinai kur eini per koridorių ir vis tiesiog į tave žiūri. Nebuvau *trendsetter'is* kažkuo, trendu nesetinau, deja, nors ir norėjau. Norėčiau, pavyzdžiui, bet ką žinau, kerzai, kažkokie, nežinau, aš tuo metu labai šiaip mėgdavau marškinius, bet ryškesni marškiniai ten, žinai, su gėlytėmis, ten tokie spalvoti, bet su gėlytėmis. Ne, ne tie, kur tokie sovietiniai, mažom gėlytėmis, kur jinai tokie *print'as*, bet tokiom ryškiom, gerom gėlėmis. Aaam, ką žinau, švarkai būdavo, bet vėlgi grįžtam prie to pačio - kelnės, marškiniai, švarkai. Jo dabar, kai pagalvoji, vis tiek yra kelnės, marškiniai, švarkai, nu bet tik variacijos buvo kitokios. Net ne tą patį švarką, nu, ta prasme, švarkai buvo biški kitokie, ten džinsofskės prasidėjo, odinės striukės prasidėjo irgi kas, nu, ganėtinai, galima sakyti, iššaukiančio, bet jo, bet nepasakyčiau, kad būčiau buvęs labai didelis *trendsetter'is*.

K: Bet, nu, tai gerai. Tai būdavo tokia išsiskirianti išvaizda, taaai, nu, aišku, vyresnėse klasėse gal jo, kaip tu ir sakai, mažiau to buvo, bet, tarkim, jeigu jaunesnėse klasėse esi šiek tiek, nu, nebūtinai gal tavo vat vėlgi esminė patirtis, nes tu sakei, kad, nu, ne, ne, ne stengdavaisi nebūt labai išsiskiriantis, bet, tarkim, būna kartais vaikai ateina į mokyklą net netyčia ten tėvai kažkas uždeda kelnes ar kažką jau išsiskiria, tai kokie tada ar būna komentarai ir reakcijos iš vyresnių? [N: *Of course*] Bet tu pakeitei, kai pakeitei, gimnaziją, tai tu jau ir nuėjai į tą, kur nuo 9 klasės, jo?

N: Jo, nes pas mane buvo nuo pirmos 4 viena mokykla nuo, kad nuo 5 iki 8 ir nuo 9 iki 12.

K: Ai, nu, okay, nu, tai mažesnių nelabai ir buvo.

N: Jo.

K: Okei, nu, iš esmės iš mano pusės kaip ir viskas. Tai gal toks labiau paskutinis klausimas tokiai labiau refleksijai ar, šiaip, pamąstymai, tai yra apie, tiesiog, jeigu dabar būtum mokykloj, ar taip pat elgtumeis, ar darytum, pavyzdžiui, kažką kitaip? Ir, tarkim, jeigu yra, nu, jeigu patartum dabar vat, nu, vat ta, kad ir savo broliui, kuris per panašias patirtis eina, tai tai ką vat jam patartum, praėjęs visą savo patirtį ir tai, ką, pavyzdžiui, turi dabar? Nu ko? Ką norėtum pasakyti?

N: Blemba, labai labai geras šitas momentas, nes pirma mintis, kai kai žinai, kai uždavei tą klausimą, buvo tokia: blemba, viską daryčiau kitaip, draskyčiausi ir rengčiausi kaip noriu, daryčiau ką noriu, ta prasme, turint dabartinę *knowledge* ir grįžtant atgal viską daryčiau kitaip, bet turint dabartinę *knowledge*, aš vis tiek broliui patariu elgtis kitaip, negu aš dabar sakau, kad viską daryčiau kitaip, nes, nu, to jo ir labai labai *sad*, nes tos situacijos nesikeičia, ta prasme, tos socialinės situacijos nesikeičia, tai čia grynai iš iš brolio perspektyvos dabar kalbu. Patyčios nesikeičia, nu, mano jam patarimai, tiesiog, nu, ten ten yra kita problema, kad jis labai lengvai atsiduoda, apskritai, įtakai ir ir kitų žmonių, bendraklasių. Tai, žinai, mano patarimai yra tiesiog mokytis ir ne neužvert ateities durų, jeigu ir tu nenorėsi niekos daryt, tiesiog dabar mokytis, bet ir vien tas pasiūlymas yra vien iš to labiau, kad, nu, jis nepasiduotų tai įtakai žmonių aplinkinių. Ir tai neigiamai labiau įtakai. Ir, kad ir kaip žiau, nu, žiauriai skamba, kad pakentėk, viskas bus geriau, nes, nu, tu žinai, kad dabar tas periodas, ypač, vat tie 13 metų, nu, kur jie tik pradeda, nu, pas paauglystę prasideda, nu, ten belekas darosi, ta prasme, ten visiškai belekas. Ir jeigu aš vat ateičiau, nu tai aš irgi, tikriausiai, toj soc, nu, tiesiog pralaukčiau. Nu tai ir mano patarimas jam yra, palauk, bus geriau, nu, ti tikrai bus geriau. Bet labai žiaurus patarimas, šiaip, kai pagalvoji.

K: Nu, bet kartais tai vienintelė opcija yra. [N: Jooo] Nu, bet tavo brolis irgi šiaip išeina už tų biškį normų, jeigu irgi susilaukia tų..

N: Oooh, nu, jis toks, jis yra labai introvertas, kur, šiaip šeimoj neatrodo, kaip labai introvertas, bet jis mokykloj yra labai didelis introvertas ir net, nu, jis neturi daug draugų. Iš esmė, jis turi 1-2 ir tie vat jo draugai yra labai dideli *trendseter'iai* jam. Kur *nu'set'ina* tendrą, realiai, nulemia jo visą visą egzistavimą ir tos pačios imtynės, krepšinis vat irgi. Jie ten vaikšto į krepšinį, tai ir jis vaikšto į krepšinį ir nu jis neturi tokio, žinai, savo savo noro stuburo ir mes mes šiaip ganėtinai esam panašūs su juo tuo atžvilgiu, kad jo, aš tikiu, kad gal jam irgi yra savotiškas momentas išegzistuoti iš viso

šito laikotarpio, nors jis irgi dar neturi tos sampratos apie ateitį iš esmės, turbūt, bet bet jo.

K: Nu, jo, žinai yra tas lūkestis vis tiek kažkur pritapti.

N: Taip..

K: Ir tu darai tuos pasirinkimus. Tai ačiū labai, iš mano pusės kaip ir viskas, nebent pats nori kažką pridėti.

N: Ai, jau ne (nusijuokia)

K: Tada ačiū labai už pokalbį.